

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кваліфікаційна наукова праця
на правах рукопису

ШЕВЕЛЬ ОЛЕКСАНДР ОЛЕКСАНДРОВИЧ

УДК 338.439.5:639.34

ДИСЕРТАЦІЯ

**РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ПРОДУКЦІЇ АКВАКУЛЬТУРИ
В УМОВАХ ПРОДОВОЛЬЧИХ ВИКЛИКІВ**

051 «Економіка»

05 «Соціальні та поведінкові науки»

Подається на здобуття ступеня доктора філософії

Дисертація містить результати власних досліджень.
Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання
на відповідне джерело **О. О. Шевель**

Науковий керівник
ВДОВЕНКО Наталія Михайлівна,
доктор економічних наук, професор

Київ – 2026

АНОТАЦІЯ

Шевель О. О. Регулювання ринку продукції аквакультури в умовах продовольчих викликів. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка». Національний університет біоресурсів і природокористування України. Київ, 2026.

Дисертацію присвячено комплексному дослідженню теоретико-методичних засад регулювання ринку продукції аквакультури. Вказане дозволяє констатувати, що нині зростає пріоритетність регулювання ринку шляхом систематизації економічних теорій з урахуванням специфіки функціонування галузі в умовах продовольчих викликів. Обґрунтовано доцільність комплексного поєднання класичної, кейнсіанської, неокласичної, інституціональної та неоінституціональної теорій, що стало основою удосконаленого концептуального підходу до регулювання ринку продукції аквакультури. Систематизація теоретичних підходів у процесі їх еволюції дозволила встановити закономірність переходу від домінування класичних уявлень про саморегулювання до сучасної багатокомпонентної моделі, яка ґрунтується на взаємодії економічних, адміністративних, правових, екологічних, соціальних і цифрових механізмів регулювання. Такий підхід формує методичну основу регулювання ринку продукції аквакультури й створює теоретичне підґрунтя для подальшого розвитку галузі та забезпечення продовольчої безпеки держави.

Встановлено, що регулювання розвитку ринку продукції аквакультури має здійснюватися на основі комплексного врахування економічних наслідків функціонування галузі, рівня продовольчої безпеки, імпортозалежності та інклюзивного розвитку. Обґрунтовано, що використання удосконалених методичних підходів до оцінювання зазначених індикаторів посилює аргументованість рішень, сприяє розвитку внутрішнього ринку продукції аквакультури, зміцненню ринкових позицій вітчизняних виробників, а також забезпеченню сталого розвитку галузі. Запропоновано інтегрувати до системи регулювання показник імпортозалежності, граничне значення якого для забезпечення продовольчої безпеки становить 30 %,

а також індекс інклюзивності розвитку ринку продукції аквакультури, розрахунковий рівень якого досяг 62,5 %, що засвідчує належний стан соціально-економічного залучення громад і водночас підтверджує необхідність подальшого розширення доступу малих виробників до фінансових ресурсів, інструментів державної підтримки й механізмів функціонування ринку продукції аквакультури.

Проведений аналіз динаміки національного виробництва риби підтвердив, що сучасний розвиток ринку продукції аквакультури характеризується одночасним впливом глобальних тенденцій зростання виробництва продукції аквакультури та особливостей розвитку галузі. Незважаючи на скорочення виробництва товарної продукції аквакультури до 16 101 тонн або –13,53 % порівняно з 2024 р., обсяг реалізації товарної риби збільшився до 10 773,3 тонн або +17,4 %, а вартість її реалізації зросла з 655,9 млн грн до 765,9 млн грн, що свідчить про поступове відновлення внутрішнього ринку. Водночас охоплення статистичною звітністю лише 58,25 % суб'єктів господарювання підтверджує необхідність створення науково-методичного підґрунтя для формування інформаційно-аналітичної системи регулювання ринку продукції аквакультури, оцінки тенденцій розвитку його кон'юнктури, обґрунтування забезпечення збалансованого розвитку внутрішнього ринку продукції аквакультури.

У результаті дослідження обґрунтовано, що сучасна модель імпортозалежності ринку продукції аквакультури України визначається невідповідністю між видовою структурою національного виробництва та споживчим попитом населення. Встановлено, що у 2024 р. імпорт лише шести основних видів риб, зокрема оселедець, скумбрія, шпрот, мерлуза, минтай і путасу, становив 239,8 тис. тонн у перерахунку на живу масу, а разом із лососевими – 290,0 тис. тонн, що у 6,5 разів перевищувало сукупний обсяг внутрішнього виробництва продукції рибальства та аквакультури в 45,0 тис. тонн. Доведено, що політика імпортозаміщення має бути орієнтована не на заміну океанічних видів риб, виробництво яких обмежене природними умовами України, а на розвиток перспективних напрямів аквакультури, насамперед форелівництва, виробництва кларієвого сома

та інших видів із високим потенціалом заміщення імпортової продукції, розширення виробництва продукції з високою доданою вартістю, що формує методичне підґрунтя для запровадження економічно обґрунтованої державної підтримки та розвитку ринку продукції аквакультури в умовах продовольчих викликів.

Узагальнення міжнародного досвіду дало змогу обґрунтувати доцільність впровадження в Україні сучасних адміністративних, фінансових, інноваційних та екологічних механізмів регулювання, орієнтованих на підвищення конкурентоспроможності внутрішнього ринку продукції аквакультури, посиленню інвестиційної привабливості галузі, стимулювання технологічної модернізації рибогосподарського виробництва та зміцнення продовольчої безпеки держави. Розроблено комплексний підхід до використання міжнародного досвіду регулювання ринку продукції аквакультури шляхом порівняльного аналізу моделей державної підтримки Норвегії, Канади, Японії та Чилі, який, на відміну від існуючих, ґрунтується на системному поєднанні фінансових, інноваційних, екологічних і цифрових механізмів регулювання та дозволяє визначити пріоритетні напрями імплементації міжнародного досвіду у вітчизняну систему регулювання ринку продукції аквакультури в умовах європейської інтеграції та повоєнного відновлення України. Обґрунтовано, що міжнародна практика регулювання ринку продукції аквакультури базується на комплексному поєднанні планування, інноваційного розвитку, цифровізації виробничих процесів, екологічного контролю та фінансової підтримки галузі. Проведений критичний аналіз дав підстави визначити, що в Норвегії функціонує система екологічного регулювання «світлофор» та передбачено збільшення виробництва лосося та форелі до 5 млн тонн до 2050 р. У 2022 р. експорт продукції аквакультури Норвегії становив 1,3 млн тонн вартістю 111,3 млрд дол. США, або 73 % загальної вартості експорту морепродуктів країни. Вивчення та оцінка досвіду Канади свідчить, що реалізується державна програма із фінансуванням в 400 млн дол. США.

Подальші етапи реалізації концептуальних засад регулювання ринку продукції аквакультури вказують на те, що поступовий розвиток стримується технологіч-

ними, фінансово-інвестиційними чинниками, що підтверджено результатами проведеного опитування суб'єктів господарювання. В ході дослідження встановлено, що 80,6 % респондентів відзначили потребу в оновленні виробничого обладнання, 81,5 % в аераційному обладнанні, 69,0 % у технічному оснащенні цехів із виробництва кормів, 62,1 % у механізованих системах їх роздачі, 67,9 % в обладнанні для вилову риби, 75,0 % у засобах транспортування живої риби, тоді як 53,3 % підприємств використовують обладнання українського виробництва. Одночасно встановлено, що витрати на рибопосадковий матеріал формують 32,8–38,0 % собівартості товарної риби залежно від виду, а найбільшою складовою виробничих витрат під час вирощування лососевих є оплата праці з нарахуваннями 4 621,91 тис. грн, або 58,19 % виробничої собівартості. Отримані результати стали економічною основою для обґрунтування пріоритетних напрямів державного регулювання, спрямованих на технічну модернізацію підприємств, розвиток вітчизняного машинобудування для потреб галузі, оптимізацію виробничих витрат, розширення ринку продукції аквакультури та посилення його економічного потенціалу.

У ході проведеного дослідження з'ясована доцільність імплементації принципів регулювання в галузі, де товаровиробники, які здійснюють вирощування рибопосадкового матеріалу, а також товарної риби мають право на отримання бюджетної дотації. Запропоновано надати підтримку виробникам риби на 1 кг виробленої форелі райдужної у розмірі 117,6 грн, кларієвого сома у сумі 51,6 грн з урахуванням динаміки формування доданої вартості. Особливий акцент зроблено на модернізації економічного методу регулювання через розробку методики, економічного обґрунтування та механізму застосування інформаційно-аналітичного путівника, який виконує функцію комплексного аналітичного інструменту, що поєднує відомості про видовий склад продукції, аналітичні показники, дані про імпортозаміщення, цифрові сервіси та інформацію про державну підтримку з метою переорієнтації державних закупівель на підсилення позицій вітчизняної риби. Зазначені заходи дозволять збільшити обсяги пропозиції риби та рибної

продукції на 25 % з урахуванням потенціалу ринку продукції аквакультури. Поглиблено структурно-методичне забезпечення процесу формування належного рівня споживання населенням високоякісних білкових продуктів, включаючи рибу й рибну продукцію, через розрахунок коефіцієнту імпортозаміщення, індексу імпортозалежності, рівня локалізації виробництва, економічного ефекту від переорієнтації державних закупівель, ефекту для доданої вартості, а також впровадження сучасних підходів до регулювання й оптимізації системи постачання.

Наукові результати дисертації підтверджують, що пріоритетним напрямом регулювання ринку продукції аквакультури є економічне обґрунтування механізмів державної підтримки виробників. У дисертації закладено підґрунтя для запровадження часткової компенсації до 30 % вартості рибопосадкового матеріалу та до 50 % вартості рибогосподарського обладнання, що забезпечує економічні передумови для стабілізації виробництва, модернізації матеріально-технічної бази та відновлення ринку продукції аквакультури. На підставі проведених розрахунків встановлено, що загальна потреба у отриманні державної підтримки становить 133 664,3 тис. грн у 2025 р., 182 033,7 тис. грн у 2026 р. та 249 048,8 тис. грн у 2027 р., або 564 746,9 тис. грн за 2025–2027 рр. За прогнозними розрахунками, упродовж 2025–2027 рр. очікуваний обсяг фінансових надходжень у сфері аквакультури становитиме 4 174 597,8 тис. грн. При цьому загальний обсяг витрат, пов'язаних із реалізацією механізмів державної підтримки галузі, прогнозується на рівні 761 159,4 тис. грн. У результаті економічний ефект від функціонування галузі аквакультури становитиме 3 413 438,4 тис. грн, що створить передумови для реалізації базових положень Стратегії продовольчої безпеки України на період до 2027 року, нарощування обсягів саме внутрішнього виробництва продукції аквакультури та збільшення її пропозиції на внутрішньому ринку.

Ключові слова: регулювання, ринок продукції аквакультури, механізми регулювання, продовольча безпека, продовольчі виклики, імпортозалежність, імпортозаміщення, державна підтримка, рибопосадковий матеріал, економічні індикатори, дотації, конкурентні позиції виробників, попит, пропозиція.

ABSTRACT

Shevel O. O. Regulation of the aquaculture products market under conditions of food security challenges. The qualification scientific work on the rights of the manuscript.

The dissertation on acquisition of Doctor of Philosophy scientific degree of a specialty 051 «Economy». National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. Kyiv, 2026.

The thesis is devoted to a comprehensive generalization of the theoretical and methodological foundations for regulating the aquaculture products market, making it possible to conclude that, under current conditions, the priority of its regulation is increasing through the systematization of contemporary economic theories with due regard to the specific features of the sector's functioning in the context of food security challenges. The study substantiates the expediency of integrating classical, Keynesian, neoclassical, institutional, and neo-institutional theories, which has formed the basis of an improved conceptual approach to regulating the aquaculture products market. Generalization of the evolution of theoretical approaches has revealed a transition from the dominance of classical concepts of market self-regulation to a modern multi-component model based on the interaction of economic, administrative, legal, environmental, social, and digital regulatory mechanisms. This approach establishes the theoretical foundation for regulating the aquaculture products market and provides a scientific basis for the further development of the sector in order to strengthen the State's food security. It has been established that the regulation of the aquaculture products market should be based on the integrated consideration of the economic consequences of the sector's development, the level of food security, import dependence, and inclusive development. The research demonstrates that the application of improved methodological approaches to assessing these indicators enhances the validity of managerial decision-making, promotes the development of the domestic aquaculture products market, strengthens the market position of domestic producers, and supports the sustainable development

of the sector. It is proposed to incorporate into the regulatory framework an import dependency indicator, the threshold value of which should not exceed 30% to ensure food security, together with the Aquaculture Market Inclusiveness Index, calculated at 62.5%. This value indicates a basic level of socio-economic inclusion of local communities while simultaneously confirming the need to further expand small producers' access to financial resources, state support instruments, and modern mechanisms for the functioning of the aquaculture products market.

The analysis of the dynamics of national fish production established that the current development of the aquaculture products market is characterized by the simultaneous influence of global trends in the growth of aquaculture production and internal structural transformations within the sector. Despite the decline in commercial aquaculture production to 16,101 tonnes (–13.53% compared with 2024), the volume of commercial fish sales increased to 10,773.3 tonnes (+17.4%), while the value of sales increased from UAH 655.9 million to UAH 765.9 million, indicating a gradual recovery of the domestic market. At the same time, the fact that statistical reporting covers only 58.25% of business entities confirms the need to establish a scientific and methodological basis for developing a modern information and analytical system for regulating the aquaculture products market, assessing trends in its market conditions, and substantiating the balanced development of the domestic aquaculture products market. The study substantiated that the current model of import dependence in Ukraine's aquaculture products market is determined by the mismatch between the species composition of domestic production and consumer demand. It was established that, in 2024, imports of only six major fish species, namely herring, mackerel, sprat, hake, pollock, and blue whiting, amounted to 239.8 thousand tonnes in live-weight equivalent, while together with salmonids they reached 290.0 thousand tonnes, which was 6.5 times higher than the combined domestic production of capture fisheries and aquaculture products (45.0 thousand tonnes). It has been proved that the import substitution policy should not be aimed at replacing oceanic fish species, the production of which is constrained by Ukraine's natural conditions, but rather at

developing promising aquaculture sectors, primarily trout farming, the production of African sharptooth catfish (*Clarias gariepinus*), and other species with a high potential for replacing imported products, as well as expanding the production of value-added products. This forms the methodological basis for the introduction of economically justified state support and the development of the aquaculture products market in the context of food security challenges. The synthesis of international experience provided a basis for substantiating the feasibility of introducing modern administrative, financial, innovative, and environmental regulatory mechanisms in Ukraine aimed at enhancing the competitiveness of the domestic aquaculture products market, increasing the investment attractiveness of the sector, stimulating the technological modernization of aquaculture production, and strengthening the country's food security. A comprehensive approach to the application of international experience in aquaculture market regulation was developed through a comparative analysis of state support models implemented in Norway, Canada, Japan, and Chile. The proposed approach is based on the integrated application of financial, innovative, environmental, and digital regulatory instruments and enables the identification of priority areas for incorporating international best practices into Ukraine's aquaculture market regulatory framework in the context of European integration and post-war reconstruction.

The study demonstrated that international practices in aquaculture market regulation are founded on the integrated application of strategic planning, innovation-driven development, digitalization of production processes, environmental monitoring, and financial support mechanisms. The critical analysis revealed that Norway operates the "traffic light" environmental management system and has established a strategic target of increasing salmon and trout production to 5 million tonnes by 2050. The assessment of Canada's experience showed the implementation of a government support programme with total funding of USD 400 million. Furthermore, in 2022, Norway exported 1.3 million tonnes of aquaculture products valued at USD 111.3 billion, accounting for 73% of the country's total seafood export value. The subsequent stages of implementing the conceptual framework for regulating the aquaculture products

market demonstrate that its further development continues to be constrained by financial, investment, and technological factors, as confirmed by the results of a survey conducted among business entities. The study revealed that 80.6% of respondents identified the need to upgrade production equipment, 81.5% required aeration equipment, 69.0% indicated the necessity of modern feed production facilities, 62.1% required mechanized feed distribution systems, 67.9% reported the need for fish harvesting equipment, and 75.0% identified a demand for live fish transportation equipment, while 53.3% of enterprises currently use equipment manufactured in Ukraine. At the same time, the findings indicate that expenditures on stocking material account for 32.8–38.0% of the production cost of marketable fish, depending on the species. Furthermore, labour costs, including payroll-related contributions, constitute the largest component of production costs in salmonid aquaculture, amounting to UAH 4,621.91 thousand, or 58.19% of total production costs. These findings provided the economic basis for substantiating priority directions of state regulation aimed at the technological modernization of aquaculture enterprises, the development of domestic machinery manufacturing for the sector, the optimization of production costs, the expansion of the aquaculture products market, and the strengthening of its economic potential.

The study substantiated the feasibility of implementing regulatory principles in the aquaculture sector, whereby producers engaged in the cultivation of fish stocking material and commercial fish are eligible to receive state budget subsidies. It is proposed to provide state support to fish producers in the amount of UAH 117.6 per kilogram of rainbow trout produced and UAH 51.6 per kilogram of African sharptooth catfish, taking into account the dynamics of value-added generation. Particular emphasis is placed on modernizing the economic regulatory mechanism through the development of a methodology, an economic justification, and an implementation mechanism for an information and analytical guide, which serves as a comprehensive analytical tool integrating information on product species composition, analytical indicators, import substitution data, digital services, and state support instruments to facilitate the reorientation of public procurement towards

strengthening the market position of domestically produced fish. The proposed measures are expected to increase fish production by 25%, taking into account the development potential of the aquaculture products market. The structural and methodological framework for providing the population with high-quality protein products, including fish and fish products, has been further developed through the calculation of the import substitution coefficient, the import dependency index, the production localization rate, the economic effect of reorienting public procurement, and the value-added effect, as well as through the introduction of modern approaches to market regulation and supply system optimization. The scientific findings of the dissertation substantiate that the economic justification of state support mechanisms for producers constitutes a priority direction in the regulation of the aquaculture products market. The dissertation establishes a conceptual basis for introducing partial compensation of up to 30% of the cost of fish stocking material and up to 50% of the cost of aquaculture equipment, thereby creating economic preconditions for stabilizing production, modernizing the material and technical base, and restoring the aquaculture products market.

The estimated financial requirements for state support amount to UAH 133,664.3 thousand in 2025, UAH 182,033.7 thousand in 2026, and UAH 249,048.8 thousand in 2027, representing a total of UAH 564,746.9 thousand over the period 2025–2027. According to the projected estimates, total financial revenues generated within the aquaculture sector during 2025–2027 are expected to reach UAH 4,174,597.8 thousand. At the same time, the total expenditures associated with implementing the proposed state support mechanisms are projected at UAH 761,159.4 thousand. As a result, the projected economic effect of the aquaculture sector may amount to UAH 3,413,438.4 thousand, creating favourable conditions for implementing the core provisions of the Food Security Strategy of Ukraine until 2027, expanding domestic production, and increasing the supply of aquaculture products in the domestic market.

Key words: regulation, aquaculture products market, regulatory mechanisms, food security, food challenges, import dependence, import substitution, state support, fish stocking material, economic indicators, subsidies, producers' competitive position, demand, supply.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових виданнях,

включених до Переліку наукових фахових видань України

1. Шевель О. О. Зарубіжний досвід регулювання ринку продукції аквакультури. Актуальні проблеми інноваційної економіки та права. 2024. № 6. С. 130–133. DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2024-6-26>

2. Вдовенко Н. М., Шарило Ю. Є., **Шевель О. О.** Пріоритети політики забезпечення економічної безпеки машинобудівного комплексу країни для розвитку ринку продукції аквакультури й надання державної підтримки на обладнання. Актуальні проблеми інноваційної економіки та права. 2024. № 5. С. 40–45. DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2024-5-8> (*Шевелем О. О. надано рекомендації щодо стимулювання галузевого розвитку з метою стабілізації обсягів виробництва продукції аквакультури, спричинених наслідками військових дій, зниження ступеня залежності від кон'юнктури зовнішніх ринків, встановлено економічні передумови виходу виробників на ринки риби. Шарило Ю. Є. обґрунтовано використання економічних методів Вдовенко Н. М. розкрито напрямки запровадження комплексної державної аграрної політики, яка б забезпечувала економічну безпеку через розширення внутрішнього ринку риби та розвиток галузей, таких як аквакультура*).

3. Вдовенко Н. М., Шарило Ю. Є., **Шевель О. О.** Міжнародна економічна діяльність України й державна політика забезпечення ринку рибогосподарського обладнання в аспекті економічної безпеки машинобудівного комплексу. Цифрова економіка та економічна безпека. 2024. Вип. 5 (14). С. 191–195. DOI: [10.32782/dees.14-30](https://doi.org/10.32782/dees.14-30) (*Шевелем О. О. проведено розрахунок надання часткової компенсації за рахунок держави на обладнання з метою виробництва та переробки продукції аквакультури, щоб стимулювати попит на продукцію машинобудівних підприємств, зокрема тих, що спеціалізуються на виробництві обладнання для галузей рибного господарства України. Вдовенко Н. М. методично обґрунтовано механізм, щоб через дотації здійснювати відшкодування закупленого*

рибогосподарського обладнання. Шарило Ю. Є. проведено деталізацію обладнання, зокрема технологічного, інкубаційного, рибопереробного).

4. Шевель О. О. Еволюція наукових поглядів на зміст теорії регулювання ринку продукції аквакультури та її специфіка на сучасному етапі подолання надзвичайних викликів. Актуальні питання у сучасній науці. 2025. № 7 (37). С. 172–183. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-7\(37\)-172-183](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-7(37)-172-183)

5. Шевель О. О. Інструментарій забезпечення Збройних Сил України продукцією аквакультури через впровадження механізмів регулювання та оптимізації системи ланцюгів створення доданої вартості на ринку. Інтернаука. Серія: Економічні науки. 2025. № 12 (104). Т. 1. С. 198–183. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2025-12-11778>

Методичні рекомендації

6. Шарило Ю. Є., Вознюк Л. К., Тишечко А. В., Коваль В. В., Плічко В. Ф., Вдовенко Н. М., Поплавська О. С., **Шевель О. О.**, Заленська Є. А. Рекомендації з виробництва веслоноса в умовах трансформації продовольчих систем та використання конкурентних переваг. Методичні рекомендації. Київ, 2024. 60 с. *(Шевелем О. проаналізовано рівень і динаміку ринкових цін на продукцію з веслоноса в країнах Європи та в Україні, а також досліджено умови формування попиту на цю продукцію й визначено її економічну цінність в умовах трансформації сучасних продовольчих систем. Шарило Ю. Є. розкрито організаційно-економічні підходи до вирощування веслоноса в Україні. Вознюк Л. К. проведено аналіз формування асортименту продукції веслоноса в умовах трансформації глобальних продовольчих систем. Тишечко А. В. здійснено упорядкування підходів до вивчення м'яса та кав'яру веслоноса як складових сучасної рибної продукції. Ковалем В. В. досліджено базові організаційні підходи до витримування вільних ембріонів веслоноса на вітчизняних рибницьких господарствах. Плічком В. Ф. визначено технологічні аспекти відтворення та вирощування веслоноса в контексті формування пропозиції на ринку риби. Вдовенко Н. М. досліджено формування попиту і пропозиції на продукцію*

веслоноса в Україні та світі в еволюційному аспекті. Поплавською О. С. визначено норми вирощування племінного матеріалу веслоноса у полікультурі з осетровими рибами. Заленською Є. А. визначено порівняльні конкурентні переваги виробництва веслоноса для поставки продукції на ринок).

7. Шарило Ю. Є., Заленська Є. А., **Шевель О. О.**, Плічко В. Ф., Поплавська О. С., Вдовенко Н. М., Медведенко Л. К. Рекомендації щодо надання державної підтримки на рибопосадковий матеріал і обладнання для розвитку ринку продукції аквакультури. Методичні рекомендації. Київ, 2024. 59 с. *(Шевелем О. О. запропоновано стабілізувати сферу виробництва рибопосадкового матеріалу і модернізувати виробничий сектор через надання державної дотації щодо відшкодування суб'єктам аквакультури вирощеного або закупленого рибопосадкового матеріалу в обсязі до 30 відсотків і створити передумови для подальшого нарощування пропозиції на продукцію аквакультури і поставки її на ринок в умовах продовольчих викликів. Шарило Ю. Є. обґрунтовано заходи регулювання щодо стимулювання розвитку аквакультури для стабілізації обсягів виробництва риби та інших водних живих ресурсів. Заленською Є. А. запропоновано алгоритм реалізації заходів, що мають за мету за період від одного до трьох років стабілізувати виробництво та зупинити зниження обсягів пропозиції риби в аквакультурі. Плічком В. Ф. виокремлено механізми та заходи, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми. Поплавською О. С. доведено базові обґрунтування для розрахунку відсотка державної підтримки. Вдовенко Н. М. проведено розрахунки для надання часткової компенсації за рахунок держави на рибогосподарське обладнання. Медведенко Л. К. проведено фінансово-економічні розрахунки щодо підтримки аквакультури через надання пропозицій до проекту Закону України «Про внесення змін до проекту Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України»).*

8. Шарило Ю. Є., Поплавська О. С., **Шевель О. О.**, Герасимчук В. В., Вдовенко Н. М., Плічко В. Ф., Дмитришин Р. А., Заленська Є. А. Комплексні рішення імпортозаміщення продукції аквакультури України в умовах продовольчих

викликів. Методичні рекомендації. Київ, 2025. 51 с. (Шевелем О. О. здійснено розрахунок показників ефективності виробництва райдужної форелі та кларієвого сома з метою формування напрямків розвитку аквакультури для зменшення імпортозалежності українського ринку риби та морепродуктів за рахунок власного виробництва. Шарило Ю. Є. охарактеризував товарні підкатегорії української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності в частині продукції аквакультури. Поплавською О. С. згруповано товарні підкатегорії української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності за продукцією походженням з рибальства. Герасимчук В. В. визначив зовнішньоторговельну динаміку рибної продукції ЄС у контексті конкурентоспроможності та ринкової стабільності. Вдовенко Н. М. науково та економічно аргументовано можливості саме для відтворення аборигенних видів. Плічком В. Ф. визначено напрямки диверсифікації з метою урізноманітнення об'єктів аквакультури та виробництва продукції з них. Дмитришиним Р. А. охарактеризовано підходи до розвитку аквакультури для сприяння зменшення імпортозалежності українського ринку риби та морепродуктів за рахунок власного виробництва. Заленською Є. А. визначено нові нішеві сегменти на ринку продукції аквакультури).

9. **Шевель О.**, Плічко В., Шарило Ю., Вдовенко Н., Поплавська О., Дмитришин Р., Резнік С., Герасимчук В. Формування механізмів державної підтримки та регулювання ринку української аквакультури в умовах глобальних викликів. Методичні рекомендації. Київ, 2025. 21 с. (Шевелем О. здійснено розрахунок впливу показників і проаналізовано рівень державної підтримки в процесі регулювання ринку продукції аквакультури України, яка відповідатиме викликам глобальної продовольчої системи. Плічком В. здійснено ґрунтовний аналіз підходів до формування механізмів державної підтримки. Шарило Ю. доведено ефективність їх в умовах надзвичайних викликів. Вдовенко Н. досліджено пріоритети наукових підходів до вирішення проблем розвитку українського ринку аквакультури. Поплавською О. систематизовано матеріали опитування з питань формування механізмів щодо державної підтримки

української аквакультури з метою внесення змін та доповнень до нормативно-правових актів. Дмитришиним Р. здійснено методичний аналіз застосування механізмів державної підтримки, орієнтованих на інновації та інтеграцію у глобальні ринки. Рєзнік С. доведено, що саме аквакультура є інструментом забезпечення продовольчої безпеки, диверсифікації харчових ресурсів і зменшення тиску на природні водні екосистеми. Герасимчуком В. теоретично обґрунтовано формування сучасної моделі державної підтримки української аквакультури, що потребує комплексного огляду наявних інструментів, оцінки їх результативності, визначення впливу глобальних змін і викликів).

10. Шарило Ю., Поплавська О., **Шевель О.**, Плічко В., Вдовенко Н., Дмитришин Р., Олифіренко А. Методичні рекомендації щодо формування та використання «Каталогу української рибної продукції» для потреб продовольчого забезпечення Збройних Сил України та розвитку системи імпортозаміщення у рибному господарстві. Методичні рекомендації. Київ, 2025. 17 с. (Шевелем О. запропоновано прикладні рішення регулювання імпортозаміщення риби на внутрішньому ринку з метою переорієнтації державних закупівель на підсилення позицій української риби для забезпечення Збройних Сил України високоякісними білковими продуктами. Шарило Ю. надано рекомендації, які сприяють оперативному ухваленню рішень щодо продовольчого забезпечення в саме умовах воєнного стану. Поплавською О. здійснено упорядкування інформації про вітчизняних виробників продукції аквакультури. Плічком В. наведено канали продовольчого забезпечення військових формувань. Вдовенко Н. розглянуто шляхи зміцнення національної продовольчої безпеки й активізацію внутрішнього виробництва продукції з риби. Дмитришиним Р. запропоновано систематизовану інформацію про вітчизняних виробників продукції аквакультури та підприємства рибопереробки. Олифіренко А. враховано напрямки покращення координації між державними органами, військовими структурами та бізнесом у процесах планування, закупівель та доставки рибної продукції).

11. Шарило Ю. Є., Вдовенко Н. М., Поплавська О. С., Плічко В. Ф., Заленська Є. А., Федоренко М. О., Коваленко Б. Ю., Герасимчук В. В., Коваль В. В., Тишечко А. В., Вознюк Л. К., Дмитришин Р. А., Рєзнік С. О., Андрущенко А. В., Коробова Н. М., **Шевель О. О.** Збірник типових технологічних процесів виробництва конкурентоспроможної продукції з урахуванням інструментів регулювання та потреб глобального економічного середовища. Довідник. Київ, 2025. 368 с. *(Шевелем О. О. проаналізовано підходи та зарубіжну практику регулювання ринку продукції аквакультури. Шарило Ю. Є. запропоновано вирішення пріоритетних завдань, пов'язаних із розбудовою галузі. Вдовенко Н. М. сформовано аналітичний інструментарій формування пропозиції при виробництві європейського вугра для збалансованого розвитку сільських територій. Поплавською О. С. здійснено макетування публікації. Плічком В. Ф. подано методичну базу для використання виробничих ресурсів. Заленською Є. А. надано рекомендації щодо виробництва кефалевих видів риб з використанням інструментів впливу на економічні та виробничі складові в умовах надзвичайних викликів для продовольчої безпеки. Федоренком М. О. систематизовано досвід регулювання розвитку аквакультури Туреччини на конкурентних технологіях формування пропозиції нішевої продукції та принципах ресурсозбереження й екосистемного підходу. Коваленком Б. Ю. визначено механізми практичної реалізації рекомендацій з виробництва камбали-калкан. Герасимчуком В. В. надано рекомендації щодо виробництва миня в умовах формування ланцюгів доданої вартості. Ковалем В. В. визначено вплив зростання попиту на рибу. Тишечко А. В. визначено зростаючі вимоги міжнародного економічного середовища, що передбачає підвищення рівня конкурентоспроможності продукції. Вознюк Л. К. розроблено інструменти формування пропозиції при виробництві руського осетра в системі розвитку глобального економічного середовища. Дмитришиним Р. А. запропоновано підходи до виробництва конкурентоспроможної продукції та посилення позицій національних виробників у міжнародній економіці. Рєзнік С. О. запропоновано інструменти впливу на економічні та виробничі складові в умовах*

надзвичайних викликів для продовольчої безпеки. Коробовою Н. М. розроблено практичні рекомендації щодо виробництва різних видів риби, вирощених в аквакультурі. Андрущенко А. В. проаналізовано конкурентні переваги продукції аквакультури в умовах зростання попиту на нішеву продукцію).

12. Роман О., **Шевель О.**, Миленко Н., Плічко В., Вдовенко Н., Беженар Р. Методичні рекомендації з розрахунку собівартості вирощування рибопосадкового матеріалу (цьоголіток лососевих видів риби) як аборигенних і видів занесених до Червоної книги України на базі Державної установи «Рибоводний форелевий завод «Лопушно» в контексті поєднання екосистемної відповідальності та підходів блакитної економіки. Рекомендації. Київ, 2026. 16 с. (*Шевелем О. доведено, що навіть за відсутності прямої реалізації продукції така діяльність є складовою галузевого ринку, оскільки формує ресурсну основу для подальшого розвитку аквакультури, створює економічну базу для оцінки ефективності бюджетних витрат, планування державних програм відтворення та реалізації функцій аналітичної системи управління галуззю аквакультури. Романом О. визначено методичні засади розрахунку виробничої собівартості вирощування рибопосадкового матеріалу. Миленко Н. упорядковано витрати матеріалів для визначення собівартості лососевих видів риби. Плічком В. здійснено розрахунок витрат для визначення собівартості цьоголіток лососевих видів риби. Вдовенко Н. за фактичними витратами протягом періоду вирощування молоді розраховано калькуляцію витрат щодо вирощування рибопосадкового матеріалу лососевих видів риби в умовах поєднання економічної доцільності та екосистемної відповідальності. Беженаром Р. здійснено розрахунок собівартості плідників і ремонтного поголів'я європейського харіуса).*

13. Шарило Ю. Є., Плічко В. Ф., Андрущенко А. В., Герасимчук В. В., Вдовенко Н. М., Поплавська О. С., Сівер А. В., Дмитришин Р. А., **Шевель О. О.** Концепція відновлення та модернізації конкурентоспроможної аквакультури України в умовах воєнних викликів і повоєнної відбудови. Методичні рекомендації. Київ, 2026. 28 с. (*Шевелем О. О. сформовано комплексне бачення*

відновлення галузі аквакультури як складової продовольчої безпеки з метою імпортозаміщення та акцентом на відбудову й модернізацію інфраструктури, розвиток рибопереробки, цифровізацію процесів регулювання ринку продукції аквакультури, формування ринкового середовища, реалізацію риби та рибної продукції на ринку. Шарило Ю. Є. систематизовано передумови, еволюційні тенденції розвитку української аквакультури у довоєнний період. Плічком В. Ф. виявлено ознаки стагнації традиційного ставкового коропівництва та поступове посилення ролі інтенсивних технологій, зокрема садкових й басейнових систем, рециркуляційної аквакультури, що формують нові сегменти ринку риби. Герасимчуком В. В. окреслено динаміку вирощування рибопосадкового матеріалу та товарної риби у розрізі основних видів. Вдовенко Н. М. приділено увагу обмеженням, які стримують інвестиційну привабливість галузі через відсутність прав власності на виробничі активи. Поплавською О. С. досліджено вплив воєнних викликів на галузь аквакультури. Сівером А. В. проведено літературний науковий пошук. Дмитришиним Р. А. визначено масштаби та напрями втрат і впливу на сектор аквакультури в умовах введення воєнного стану, зокрема на виробничі потужності, транспортування продукції, ресурсне забезпечення. Андрущенко А. В. запропоновано методичні засади для розробки програм державної підтримки галузі аквакультури при виробництві блакитних продуктів у фронтових, прифронтових і тилових регіонах з урахуванням різних потреб відновлення в умовах воєнних втрат і повоєнної відбудови та стимулювання перспективних видів аквакультури з експортним потенціалом).

Тези наукових доповідей

14. Поплавська О. С., Шевель О. О. Формування попиту на продукцію аквакультури в світі шляхом реалізації нових ринкових можливостей і підходів маркетингу для продовольчого забезпечення. Міжнародна економіка в умовах фінансових і продовольчих викликів для України. Збірник тез Міжнародного науково-практичного семінару 27 лютого 2024 року. К.: НУБіП України. 2024. С. 24–26. (Шевелем О. О. запропоновано до використання комплекс сучасних

інструментів, що першочергово сприятиме економічному розвитку, розширенню власного бізнесу та нових ринкових можливостей. Поплавською О. С. доведено, що для досягнення високих прибутків і просування продукції аквакультури на ринку слід узгоджувати дії виробників з маркетинговими підходами).

15. Шевель О. О. Механізми регулювання ринку продукції аквакультури Європейського Союзу за обсягами та вартістю. Глобалізація та розвиток інноваційних систем: тенденції, виклики, перспективи: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, 14–15 березня 2024 р. Харків: Державний біотехнологічний університет. 2024. С. 193–194.

16. Шевель О. О. Інструментарій регулювання розвитку ринку продукції аквакультури в системі державної допомоги ЄС. Цифрова економіка і сталий розвиток: новітні тенденції у фінансах, обліку, менеджменті та соціально-поведінкових науках: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, 26–27 березня 2024 р. Берегове. Закарпатський угорський інститут ім. Ф. Ракоці II. 2024. С. 459–462.

17. **Шевель О. О.**, Поплавська О. С. Регулювання агропродовольчого ринку внаслідок продовольчих викликів. Формування та функціонування ринку органічної продукції аквакультури в умовах глобальних викликів: матеріали Міжнародного науково-практичного семінару, 02 квітня 2024 р. К.: НУБіП України. 2024. С. 41–43. *(Шевелем О. О. проаналізовано механізми державної підтримки для модернізації інфраструктури на ринку та інтеграції інноваційних технологій у виробництво, а також реалізацію продукції аквакультури внаслідок продовольчих викликів. Поплавською О. С. запропоновано алгоритм управління продовольчою безпекою та доведено, що посилення прозорості ринкових процесів дозволять знизити вплив викликів на ринок, створять умови задля підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняної агропродовольчої продукції).*

18. Шевель О. О. Механізми регулювання ринку продукції аквакультури. Економічні дні – 2024: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених та студентів, 10 квітня 2024 р. К.: НУБіП України. 2024. С. 93–94.

19. Шевель О. О. Регулювання процесів поставки на ринок аквакультури рибопосадкового матеріалу для подолання продовольчих викликів. Менеджмент XXI століття: глобалізаційні виклики: матеріали VIII Міжнародна науково-практична конференція» м. Полтава, 16 травня 2024 року: тези доповідей. Полтава. ПДАУ. 2024. С. 190–194.

20. Шевель О. О. Регулювання ринку продукції аквакультури в умовах продовольчих викликів з урахуванням цифрових рішень і принципів блакитної економіки. II Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених та студентів «ЕКОНОМІЧНІ ДНІ – 2025», 10 квітня 2025 р. НУБіП України. 2025. С. 219–221.

21. Шевель О. О. Регуляторна підтримка розвитку ринку продукції аквакультури в контексті трансформації системи циркулярної біоекономіки та викликів для національної безпеки України. Міжнародна економіка в умовах кліматичних змін: глобальні виклики: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, 24 квітня 2025 р. Тернопіль. Західноукраїнський національний університет. 2025. С. 246–247.

22. Вдовенко Н. М., **Шевель О. О.** Товарні підкатегорії української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності в частині продукції аквакультури. Стратегії, моделі і технології управління економічними системами» SMTESM-2025: матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції, 11 грудня 2025 р. Хмельницький: Хмельницький національний університет. 2025. *(Шевелем О. О. проаналізовано товарні підкатегорії української класифікації товарів у структурі ринку продукції аквакультури. Вдовенко Н. М. узагальнено обсяги імпортованої продукції аквакультури у частині видового складу).*

ЗМІСТ

ВСТУП	24
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ АГРАРНОГО РИНКУ В УМОВАХ ЗАГРОЗ ПРОДОВОЛЬЧІЙ БЕЗПЕЦІ	36
1.1 Теоретико-методичні засади до регулювання аграрного ринку в умовах продовольчих викликів	36
1.2 Концептуальні підходи до організації та регулювання ринку продукції аквакультури в системі аграрного сектору економіки	49
1.3 Механізми регулювання розвитку ринку продукції аквакультури із врахуванням економічних наслідків для галузі	63
Висновки до розділу 1	70
РОЗДІЛ 2 СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ПРОДУКЦІЇ АКВАКУЛЬТУРИ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ	72
2.1 Комплексне дослідження ринкової кон'юнктури та формування пропозиції на рибу в аспекті розвитку галузі аквакультури в Україні та світі	72
2.2 Інтегровані механізми регулювання імпортозаміщення продукції аквакультури на національному та міжнародному рівнях в умовах загроз продовольчій безпеці	107
2.3 Міжнародний досвід регулювання ринку продукції аквакультури на засадах продовольчого забезпечення населення світу	137
Висновки до розділу 2	146
РОЗДІЛ 3 НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ПРОДУКЦІЇ АКВАКУЛЬТУРИ ДЛЯ ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ	148
3.1 Формування напрямів регулювання ринку продукції аквакультури в умовах посилення проблем продовольчого забезпечення	148
3.2 Інструменти регулювання ринку продукції аквакультури з орієнтацією на імпортозаміщення в Україні	166

3.3 Напрями вдосконалення механізмів надання державної підтримки на рибопосадковий матеріал і обладнання для розвитку ринку продукції аквакультури та подолання продовольчих викликів	203
Висновки до розділу 3	216
ВИСНОВКИ	218
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	223
ДОДАТКИ	241

ВСТУП

Обґрунтування вибору теми дослідження. Економічний розвиток держав, їх національна безпека безпосередньо залежать від здатності гарантувати стабільне функціонування продовольчих систем і забезпечувати населення достатнім обсягом безпечної та якісної харчової продукції. У сучасній економіці продовольча безпека перестала бути виключно аграрною проблемою, трансформувавшись у елемент макроекономічної та соціальної стабільності, сталого розвитку. Саме рівень забезпеченості держави власними продовольчими ресурсами значною мірою визначає її економічну незалежність та здатність ефективно реагувати на глобальні виклики. За таких умов пріоритетного значення набуває розвиток аквакультури як однієї з найбільш перспективних галузей національної економіки, яка ще кілька десятиліть тому розглядалася лише як доповнення до промислового рибальства, а сьогодні стала одним із динамічних секторів світового виробництва. Нині галузь здатна забезпечити зростання внутрішнього виробництва високоякісної білкової продукції, знизити імпортозалежність держави та посилити продовольчу безпеку. Проте реалізація цього потенціалу визначається не лише виробничими можливостями підприємств, а й ефективністю функціонування ринку продукції аквакультури, який забезпечує взаємодію між виробниками, переробними підприємствами, торговельними мережами та споживачами. Саме рівень розвитку ринку, конкурентного середовища, системи ціноутворення та регулювання формує умови для збалансування попиту і пропозиції, підвищення привабливості галузі та зміцнення її конкурентних позицій.

В сучасних умовах продовольчих викликів ринку продукції аквакультури України притаманна низка системних проблем, зокрема висока імпортозалежність, недостатній рівень розвитку внутрішнього виробництва, обмежене використання економічних інструментів державної підтримки. Вказане обумовлює необхідність удосконалення механізмів та інструментів регулювання ринку продукції аквакультури, спрямованих на формування конкурентоспроможного внутрішнього ринку з метою забезпечення продовольчої безпеки держави.

Водночас існуюча модель функціонування ринку продукції аквакультури покликана забезпечити вирішення низки системних проблем, серед яких потреба в державній підтримці виробників, висока залежність від імпортової продукції, обмежені можливості технологічної модернізації, низький рівень забезпечення рибопосадковим матеріалом власного виробництва, обмежені можливості спеціалізованої виробничої інфраструктури та відсутність інструментів стимулювання внутрішнього ринку. Вказане потребує переосмислення існуючих підходів до регулювання ринку продукції аквакультури з урахуванням сучасних процесів.

Теоретико-методичні засади регулювання аграрного ринку, розвитку галузевих ринків і формування сучасних концепцій економічного регулювання висвітлено у працях провідних представників світової економічної науки: Дж. Акерлофа [89], Т. Веблена [152], О. Вільямсона [154], М. Вінцевич-Босі [156], П. Дас [109], Г. Дейлі [98], Дж. М. Кейнса [111], Дж. Р. Коммонса [96], Р. Коуза [94; 95], Р. Костанци [97], Т. Лавлока [117; 118], Дж. С. Мілля [120], Д. Норта [123], А. Пігу [129], Д. Рікардо [134], Д. Родріка [135], П. Самуельсона [136], А. Сміта [140], Дж. Стігліца [141].

Базові положення концепції регулювання аграрного ринку в умовах загроз продовольчій безпеці, зокрема розвитку галузей сільського господарства України в умовах глобалізації на засадах регулювання ринку продукції аквакультури, були розвинуті у працях Т. Андросович [1], А. Андрущенко [2; 3; 38], М. Барна [12], Н. Варшавської [35; 113], Н. Вдовенко [6; 8], О. Гафурової [19], Н. Гриневич [60], Т. Дяченко [13], О. Дюдяєвої [79], Д. Загуменного [27], І. Каліної [57; 58], В. Ковалю [31; 40], Р. Коновалова [36; 37], Н. Коробової [149], П. Курмаєва [114], Л. Михальчишиної [45], І. Міхно [112], Ю. Негоди [47], Л. Олійник [76], В. Орел [48; 49; 50], І. Охріменко [52], Г. Пасемко [53], В. Пічури [128], Н. Пойда-Носик [28; 56], О. Попової [131], С. Родченко [39], Л. Сокол [151], Л. Сокур [85], А. Тищенко [99; 74; 75], М. Федоренко [79], Ю. Хижняк [17], Ю. Шарило [16; 32; 73; 87], С. Шепелева [84] та інших представників наукових шкіл, аналітичний доробок яких становить вагомий теоретико-методичний фундамент дослідження проблем регулювання саме галузевих ринків і забезпечення продовольчої безпеки.

Враховуємо цінний науковий доробок дослідників в питанні вивчення та комплексного дослідження ринкової кон'юнктури й формування пропозиції на рибу в аспекті розвитку аквакультури України і світу в сучасній економічній теорії та практиці з урахуванням послідовного процесу еволюції методичних засад щодо регулювання аграрного ринку в умовах продовольчих викликів. Тож доцільно розробити концептуальні підходи до організації та регулювання саме ринку продукції аквакультури. Водночас сучасні пріоритети розвитку аквакультури в Україні потребують поглиблення наукових досліджень, орієнтованих на обґрунтування ефективних рішень з метою удосконалення механізмів надання компенсацій на рибопосадковий матеріал і обладнання для розвитку ринку продукції аквакультури, подолання продовольчих викликів, поліпшення інструментів регулювання ринку продукції аквакультури з орієнтацією на додаткове осмислення методичної складової у питанні імпортозаміщення в Україні, запровадження міжнародного досвіду регулювання ринку продукції аквакультури на засадах продовольчого забезпечення населення світу, розробки механізму регулювання розвитку ринку продукції аквакультури із врахуванням для даної галузі економічних наслідків від глобальних викликів.

Сукупність актуальних наукових проблем, їх теоретична та практична значущість стали підставою для вибору теми дисертаційної роботи, визначення її мети, завдань, об'єкта та предмета наукового дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження пов'язане з науково-дослідними роботами Національного університету біоресурсів і природокористування України за темами: «Наукове обґрунтування агротехнологічних рішень регулювання розвитку циркулярної та блакитної економіки в сільському і рибному господарстві для реабілітації військовослужбовців і повоєнної відбудови України» (номер державної реєстрації 0125U001973), де використано обґрунтований автором вплив надзвичайних глобальних викликів на продовольчу безпеку України, зумовлений введенням воєнного стану та потребою поставки риби, рибної продукції на фронт, які нині потребують

модернізації й застосування новітніх підходів до забезпечення військових якісними продуктами харчування та «Прикладні рішення регулювання розвитку сільського та рибного господарства в умовах надзвичайних викликів для національної безпеки України» (номер державної реєстрації 0122U001643), в рамках якої розроблено інформаційно-аналітичний путівник рибної продукції України, що систематизує джерело інформації щодо асортименту, якості, виробничих потужностей національних виробників для структур, відповідальних за продовольче забезпечення Збройних Сил України, що здійснюють проведення закупівель риби, сприяючи посиленню обороноздатності держави та розвитку імпортозаміщення у галузі, розроблено підходи до зміцнення національної продовольчої безпеки через активізацію внутрішнього виробництва рибних продуктів, імпортозаміщення у сегментах, найбільш залежних від зовнішніх постачальників, підтримки українських виробників, стимулювання розвитку аквакультури, підвищення конкурентоспроможності їх продукції, покращення координації між державними органами, військовими структурами та бізнесом у процесах планування, закупівель, доставки риби, а також «Прикладна розробка новітнього організаційно-економічного механізму регулювання сталого рибальства і аквакультури через розвиток сільських територій» (номер державної реєстрації 0120U102110) Національного університету біоресурсів і природокористування України за замовленням Міністерства освіти і науки України. У межах цієї теми здобувачем запропоновані підходи до удосконалення системи регулювання ринку продукції аквакультури на основі проведеного комплексного аналізу зарубіжного досвіду галузевого регулювання та державної підтримки в Норвегії, Канаді, Японії та Чилі саме в контексті узагальнення інструментів і механізмів регулювання аквакультури для реалізації їх елементів в Україні.

Мета та завдання дослідження. Метою роботи є теоретико-методичне обґрунтування та розробка науково-прикладних засад щодо регулювання ринку продукції аквакультури в умовах продовольчих викликів із урахуванням

пріоритетів повоєнного відновлення України. Для досягнення визначеної мети в дисертаційній роботі поставлено наступні завдання:

- поглибити теоретичні підходи до регулювання ринку продукції аквакультури та систематизувати наукові напрацювання з огляду на загострення проблем продовольчого забезпечення;
- розкрити методичні засади формування системи індикаторів регулювання ринку продукції аквакультури з урахуванням економічних наслідків для галузі;
- дослідити сучасні тенденції функціонування ринку продукції аквакультури та визначити напрями його розвитку в умовах глобальних продовольчих викликів;
- визначити особливості й оцінити вплив підходів до регулювання на ринок продукції аквакультури шляхом дослідження товарної структури імпорту, митної вартості та конкурентних переваг вітчизняного виробництва;
- систематизувати зарубіжний досвід застосування інструментів регулювання ринку продукції аквакультури та обґрунтувати напрями імплементації його окремих положень у вітчизняну практику;
- сформувати комплекс науково обґрунтованих прикладних рекомендацій направлених на обґрунтування напрямів удосконалення механізмів регулювання ринку продукції аквакультури з визначенням пріоритетів державної підтримки;
- запропонувати методичний інструментарій з метою реалізації концепції імпортозаміщення на основі практичного використання економічного методу регулювання для розвитку внутрішнього ринку продукції аквакультури;
- розробити механізм надання компенсацій на рибопосадковий матеріал та спеціалізоване обладнання для розвитку ринку продукції аквакультури і відновлення виробництва на деокупованих і постраждалих від бойових дій територіях.

Об'єкт дослідження – процес регулювання ринку продукції аквакультури в умовах продовольчих викликів.

Предмет дослідження – сукупність теоретико-методичних положень і практичних заходів, які відображають економічні відносини в системі регулювання ринку продукції аквакультури.

Методи дослідження. Теоретичним і методичним підґрунтям дисертаційної роботи слугують базові положення економічної теорії, наукові напрацювання вітчизняних і зарубіжних учених з питань регулювання ринку продукції аквакультури в умовах глобальних продовольчих викликів. У процесі підготовки дисертаційної роботи використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, що зумовило цілісність концептуальної побудови дослідження та обґрунтованість отриманих результатів, включаючи: системний та діалектичний – у процесі дослідження змістовного наповнення теоретико-методичних засад до регулювання аграрного ринку з урахуванням проблем продовольчого забезпечення; структурно-логічний метод, який дав змогу систематизувати та логічно впорядкувати підходи до тпоставки військовим продукції аквакультури в контексті функціонування даного ринку; економіко-математичний – при обґрунтуванні методичного інструментарію для формування механізмів регулювання розвитку ринку продукції аквакультури із врахуванням економічних наслідків для галузі; порівняльний, статистичний та факторний – у процесі комплексного аналізу динаміки розвитку галузі аквакультури в Україні та світі; наукового абстрагування та синтезу – під час визначення інтегрованих механізмів регулювання ринку продукції аквакультури України в умовах продовольчих загроз; формалізації – для формування напрямів регулювання ринку продукції аквакультури в умовах посилення проблем продовольчого забезпечення з орієнтацією на імпортозаміщення; системний підхід – з метою обґрунтування запровадження ефективних механізмів, що створює передумови для переорієнтації державних закупівель на користь вітчизняних рибних продуктів і посилення позицій національних виробників; експертного опитування – в аспекті наукового обґрунтування пропозицій щодо внесення змін і доповнень до нормативних актів, які регулюють механізми функціонування ринку продукції аквакультури; економіко-статистичних методів при вдосконаленні механізмів надання компенсацій на рибопосадковий матеріал і спеціалізоване обладнання для розвитку ринку продукції аквакультури та подолання продовольчих викликів.

Узагальнення отриманих результатів проведено на основі поєднання індуктивного та дедуктивного підходів, що забезпечило формування обґрунтованих висновків дисертаційного дослідження.

Статистичною, інформаційною та фактологічною базою дисертації є нормативно-правові акти з питань галузевого регулювання, офіційна звітність Державної служби статистики України, Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України, Державного агентства України з розвитку меліорації, рибного господарства та продовольчих програм, ресурси мережі Інтернет, наукові напрацювання вчених, а також результати власних спостережень і аналітичних розробок, здійснених у процесі написання дисертаційної роботи.

Наукова новизна одержаних результатів. Наукова новизна дисертаційної роботи визначається сукупністю положень, що відображають особистий внесок автора у поглиблення теоретичних положень, розвиток методичних і прикладних засад, розроблення комплексу заходів регулювання ринку продукції аквакультури. Наведені наукові результати є авторськими, одержані в ході самостійного дослідження та виносяться на публічний захист, зокрема:

удосконалено:

– концептуальне обґрунтування ринку продукції аквакультури як елемента агропродовольчої системи держави, в якому, на відміну від існуючих наукових підходів, регулювання розглядається крізь призму багатофункціональності галузі та її ролі в забезпеченні продовольчої безпеки, скорочення імпортозалежності, зміцнення економічної безпеки держави та створення організаційно-економічних передумов післявоєнного відновлення країни, що дозволило розширити теоретико-методичні засади становлення сучасної моделі регулювання галузевого ринку;

– рекомендації, направлені на обґрунтування закономірностей регулювання ринку продукції аквакультури шляхом комплексного поєднання аналізу товарної структури імпорту відповідно до класифікації УКТ ЗЕД 0302 «Риба свіжа або охолоджена», 0303 «Риба морожена», 0304 «Філе рибне та інше м'ясо риби» та 0305 «Риба сушена, солена або копчена» із порівняльною оцінкою митної вартості

імпортової та вітчизняної продукції, що забезпечило обґрунтування пріоритетних напрямів імпортозаміщення з урахуванням їх економічної доцільності, ідентифікацію сегментів ринку, в яких Україна має конкурентні переваги та підстави сформувати наукові засади регулювання внутрішнього ринку продукції аквакультури;

– наукові положення, пов'язані з визначенням взаємодії складових механізму регулювання ринку продукції аквакультури, в основу якого покладено систематичний розрахунок структури виробничих витрат, результати опитування суб'єктів аквакультури, оцінка стану матеріально-технічної бази підприємств та економічних індикаторів розвитку галузі, що дало змогу визначити пріоритетні напрями державної підтримки, орієнтовані на технологічну модернізацію виробництва, зниження собівартості продукції, розвиток внутрішнього ринку шляхом створення умов для поставки галузі рибопосадкового матеріалу;

– структурно-методичне забезпечення процесу поставки риби й рибної продукції для формування належного рівня споживання населенням високоякісних білкових продуктів, через розрахунок коефіцієнту імпортозаміщення, індексу імпортозалежності, рівня локалізації виробництва, економічного ефекту від переорієнтації державних закупівель, ефекту для доданої вартості та впровадження сучасних підходів до регулювання та оптимізації системи постачання, у межах якого враховано вибір базових індикаторів з позиції імпортозаміщення продукції аквакультури;

набули подальшого розвитку:

– методичний підхід до регулювання розвитку ринку продукції аквакультури, який, на відміну від існуючих, ґрунтується на комплексному врахуванні індикаторів продовольчої безпеки, імпортозалежності та інклюзивного розвитку, що дозволяє оцінити економічні наслідки функціонування галузевих ринків і підвищує обґрунтованість прийняття рішень з орієнтацією на галузеве регулювання;

– визначення та обґрунтування пріоритетних підходів щодо комплексної оцінки сучасного стану ринку продукції аквакультури на основі системного аналізу світових і національних тенденцій його розвитку, що, на відміну від існуючих,

поєднують оцінювання виробничих, технологічних і ринкових індикаторів галузі задля обґрунтування науково-методичного підґрунтя в напрямі вдосконалення механізмів регулювання ринку продукції аквакультури, спрямованих на збалансування ринкової кон'юнктури та досягнення ринкової рівноваги між попитом і пропозицією на рибу та ракоподібних;

– комплексний підхід до використання міжнародного досвіду регулювання ринку продукції аквакультури шляхом порівняльного аналізу моделей державної підтримки Норвегії, Канади, Японії та Чилі, що стало підґрунтям для системного поєднання фінансових, інноваційних, екологічних механізмів регулювання та дозволило визначити пріоритетні напрями імплементації міжнародного досвіду у вітчизняну систему регулювання ринку продукції аквакультури в умовах європейської інтеграції та повоєнного відновлення України;

– методичне забезпечення оцінювання економічно обґрунтованого розміру державної компенсації витрат на вирощування та придбання рибопосадкового матеріалу, яке, на відміну від чинного механізму державної підтримки, запроваджує диференційований підхід до відшкодування витрат для суб'єктів аквакультури, що здійснюють діяльність на прифронтових, деокупованих і постраждалих внаслідок бойових дій територіях, та для виробників інших регіонів України, що розширює охоплення державної підтримки й створює економічні передумови для розвитку внутрішнього ринку продукції аквакультури.

Практичне значення одержаних результатів. Викладені в дисертації положення є основою для наступних досліджень, висновків, розширення теоретичних узагальнень і розроблення системи заходів щодо регулювання ринку продукції аквакультури. Основні положення, рекомендації та висновки дисертаційного дослідження були використані в роботі:

– Інституту тваринництва Національної академії аграрних наук України, де на практиці використовуються надані пропозиції щодо надання державної дотації для відшкодування суб'єктам аквакультури вирощеного або закупленого рибопосадкового матеріалу до 30 % та відшкодування закупленого рибогоспо-

дарського обладнання, зокрема технологічного, інкубаційного, рибопереробного та логістичного до 50 %, оскільки поставлені завдання не можуть бути розв'язані за допомогою лише ринкових механізмів через тривалий виробничий ланцюг і повільну оборотність капіталу в галузі майже до 4 років, де обмеження пов'язані з володінням і використанням основного виробничого ресурсу та відсутністю повноцінного механізму довгострокової застави землі під водою, розпорошеність ділянок, значна кількість мікровиробників і вплив воєнних дій, враховуючи залежність від кон'юнктури ринку, складність виходу на зовнішні ринки продукції аквакультури (довідка № 409-01/а від 16.12.2024 р.);

– Державної установи «Методично-технологічний центр з аквакультури» Державного агентства України з розвитку меліорації, рибного господарства та продовольчих програм при розробленні підходів щодо вдосконалення регулювання ринку продукції аквакультури в умовах зростання продовольчої нестабільності, поглиблення ресурсної кризи, під час підготовки пропозицій щодо формування державної політики підтримки аквакультури, зокрема в контексті підвищення рибопродуктивності водойм і забезпечення стабільної пропозиції риби та рибної продукції, стимулювання виробництва рибопосадкового матеріалу як базової ланки продовольчої безпеки та імпортозаміщення, розширення бюджетних програм, шляхом взаємоузгодження екосистемного підходу з ринковими стимулами розвитку аквакультури, розробкою нормативних засад замкнутого циклу відновлення водних біоресурсів у рамках державного регулювання ринку продукції аквакультури, підвищення рівня державної підтримки національних виробників через створення прогнозованого середовища для планування і збуту продукції аквакультури на ринку (довідка № 02-08/145 від 28.05.2025 р.);

– Асоціації «Укррибспілка» при розробленні структурно-методичного забезпечення процесу модернізації економічного методу регулювання шляхом інтеграції аналітичних показників, цифрових сервісів та інформації про державну підтримку з метою переорієнтації державних закупівель на підсилення позицій вітчизняної риби та розвитку системи імпортозаміщення у рибному господарстві

як інструменту та джерела достовірних даних щодо асортименту риби на ринку, її якості, сприяючи зміцненню виробничих потужностей національних виробників для забезпечення якісними білковими продуктами (довідка № 29 від 24.04.2026 р.).

Наукові положення та практичні рекомендації, сформульовані у дисертаційному дослідженні, впроваджено в освітній процес Національного університету біоресурсів і природокористування України, зокрема, для С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини» С1.01 Економіка у навчальні програми дисциплін для ОС «Бакалавр», ОПП «Міжнародна економіка», навчальних дисциплін: «Кон'юнктура світових аграрних ринків», «Глобальні товарні ринки та конкуренція», «Ціноутворення на світових аграрних ринках», «Економіка зарубіжних країн», «Інфраструктура аграрного ринку та агротрейдери», для ОС «Магістр», ОПП «Міжнародна економіка», навчальних дисциплін: «Економіка міжнародних аграрних ринків» «Стратегії та регіоналізація аграрного бізнесу», «Міжнародні біржові ринки», «Платіжні та мерчант системи у міжнародному бізнесі», «Ціноутворення на міжнародних товарних ринках», (акт від 26.06.2025 р.) для ОС «Магістр», ОПП «Водні біоресурси та аквакультура», навчальної дисципліни: «Економіка рибогосподарської галузі та менеджмент у рибництві», для ОС «Бакалавр», навчальної дисципліни: «Економіка рибогосподарських підприємств» (акт від 18.07.2025 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є завершеним самостійним науковим дослідженням, у якому на основі авторського бачення обґрунтовано шляхи вирішення важливої наукової проблеми – регулювання ринку продукції аквакультури в умовах продовольчих викликів. Подані в дисертаційній роботі наукові результати, рекомендації та пропозиції одержані автором особисто, знайшли відображення в опублікованих працях і повністю узгоджуються з метою та завданнями проведеного дослідження. Із наукових праць, підготовлених у співавторстві, у дисертації використано виключно ті ідеї та положення, що становлять особистий результат авторських досліджень.

Апробація результатів дисертації. Основні наукові положення дисертаційної роботи пройшли апробацію під час виступів на: Міжнародному науково-практичному семінарі «Міжнародна економіка в умовах фінансових і продовольчих викликів для України» (м. Київ, 27 лютого 2024 р.); II Міжнародній науково-практичній конференції «Глобалізація та розвиток інноваційних систем: тенденції, виклики, перспективи» (м. Харків, 14–15 березня 2024 р.); IV Міжнародній науково-практичній конференції «Цифрова економіка і сталий розвиток: новітні тенденції у фінансах, обліку, менеджменті та соціально-поведінкових науках» (м. Берегове, 26–27 березня 2024 р.); Міжнародному науково-практичному семінарі «Формування та функціонування ринку органічної продукції аквакультури в умовах глобальних викликів» (м. Київ, 02 квітня 2024 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих вчених та студентів «Економічні дні – 2024» (м. Київ, 10 квітня 2024 р.); VIII Міжнародній науково-практичній конференції «Менеджмент XXI століття: глобалізаційні виклики» (м. Полтава, 18 травня 2024 р.); II Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих вчених та студентів «Економічні дні – 2025», 10 квітня 2025 р.); IV Міжнародній науково-практичній конференції «Міжнародна економіка в умовах кліматичних змін: глобальні виклики» (м. Тернопіль, 24 квітня 2025 р.); XI Міжнародній науково-практичній конференції «Стратегії, моделі і технології управління економічними системами» SMTESM-2025» (11 грудня 2025 р.).

Публікації. Основні положення дисертації повною мірою опубліковано у 22 наукових працях, з яких: 5 статей у наукових фахових виданнях України, включених до міжнародних наукометричних баз даних, 9 тез наукових доповідей та 8 праць, які додатково відображають наукові результати дисертації.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається із анотацій, вступу, містить три розділи, висновки, список використаних джерел, а також додатки. Загальний обсяг дисертації становить 222 сторінки. Робота містить 24 таблиці та 25 рисунків. Список використаних джерел налічує 158 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ АГРАРНОГО РИНКУ В УМОВАХ ЗАГРОЗ ПРОДОВОЛЬЧІЙ БЕЗПЕЦІ

1.1. Теоретико-методичні засади до регулювання аграрного ринку в умовах продовольчих викликів

У сучасній економічній науці теоретичне розуміння регулювання ринку ґрунтується на визнанні того, що ринок не є абсолютно автономним механізмом, здатним у будь-яких умовах забезпечити збалансованість попиту і пропозиції, оптимальний розподіл ресурсів й рівновагу економічних інтересів. Тому в процесі історичного розвитку економічної думки поступово утвердився підхід, відповідно до якого ринкова система потребує супроводу, нормативного впорядкування та коригуючого впливу з боку держави і суспільних інститутів.

Регулювання ринку є елементом функціонування сучасної економічної системи, оскільки забезпечує впорядкування економічних відносин між суб'єктами господарювання, державою та споживачами. У загальному розумінні регулювання ринку слід розглядати як сукупність методів, інструментів і механізмів впливу на ринкові процеси з метою забезпечення їхньої стабільності, ефективності, конкурентоспроможності та соціальної спрямованості. Необхідність такого регулювання зумовлена тим, що ринок, зважаючи на його здатність до саморегуляції, не завжди здатний забезпечити оптимальний розподіл ресурсів, соціальну справедливість і захист суспільних інтересів.

У межах наукових підходів до дослідження регулювання ринку доцільно виокремлювати кілька базових теоретичних напрямів, кожен із яких по-своєму пояснює межі саморегуляції ринкового механізму, підстави для державного втручання та роль інститутів у забезпеченні економічної рівноваги. Така логіка особливо важлива для дослідження ринку продукції аквакультури, оскільки цей ринок одночасно поєднує риси конкурентного середовища, високої залежності від природно-ресурсних факторів, значущості стандартів якості й безпечності, а

також чутливості до продовольчих ризиків. Сучасний етап розвитку глобальної економіки характеризується масштабними зрушеннями, спричиненими сукупністю економічних, геополітичних, екологічних і продовольчих викликів. За таких умов ринок продукції аквакультури стає важливою складовою забезпечення продовольчої безпеки, підтримки економічної стабільності та формування агропродовольчих систем на національному й міжнародному рівнях. Посилення ролі аквакультури в структурі сучасного агропродовольчого ринку обумовлює необхідність перегляду традиційних підходів до регулювання ринку її продукції з урахуванням галузевої специфіки та сучасних глобальних трансформацій.

Традиційні моделі ринкового регулювання, орієнтовані переважно на механізми саморегуляції, в умовах сучасних викликів виявляються недостатньо ефективними для забезпечення сталого розвитку аквакультури як біологічно залежного виду економічної діяльності. Функціонування ринку продукції аквакультури характеризується високою залежністю від природно-ресурсного середовища, значним рівнем виробничих ризиків, просторовою диференціацією та необхідністю поєднання економічних, екологічних і соціальних інтересів.

У зв'язку з цим у сучасному науковому дискурсі спостерігається переорієнтація підходів до регулювання ринку від класичних ринкових концепцій до міждисциплінарних моделей управління. Особливої актуальності зазначена проблематика набуває в умовах надзвичайних викликів, коли розвиток ринку продукції аквакультури потребує не лише стабілізаційних механізмів державного впливу, а й формування ефективних інструментів підтримки інноваційного розвитку, інвестиційного забезпечення та підвищення конкурентоспроможності галузі. За таких умов формування сучасної концепції регулювання ринку продукції має ґрунтуватися на поєднанні положень інституційної економіки, екологічного менеджменту, аграрної політики, продовольчої безпеки та концепцій сталого розвитку (табл. 1.1). Теоретико-методологічне осмислення регулювання ринку в економічній науці формувалося поступово під впливом ускладнення механізмів взаємодії між державою, бізнесом і суспільством. Тому еволюція

наукових підходів до регулювання ринку відображає зміну поглядів на межі саморегуляції ринкового механізму, роль державного втручання.

Таблиця 1.1.

Основні теорії регулювання ринку та наукові підходи до їх формування

Теоретичний підхід	Представники	Сутність теорій	Значення для регулювання аграрного ринку
Класична теорія регулювання ринку	А. Сміт, Д. Рікардо, Дж. С. Мілль	«Невидима рука ринку спрямовує індивідуальні інтереси на досягнення суспільного блага»	Саморегуляція ринку та мінімальне державне втручання
Кейнсіанська теорія регулювання ринку	Дж. М. Кейнс	«Ринок не завжди здатний автоматично забезпечувати повну зайнятість і економічну рівновагу»	Активне державне регулювання економіки
Неокласична теорія та концепція ринкових провалів	А. Пігу, П. Самуельсон, Дж. Акерлоф, Дж. Стігліц	«Державне втручання є необхідним у випадках виникнення зовнішніх ефектів та ринкових провалів»	Корекція ринкових провалів
Інституціональна теорія регулювання ринку	Т. Веблен, Дж. Р. Коммонс, Д. Норт	«Економічний розвиток визначається якістю інститутів та правил взаємодії»	Визначальна роль інститутів та норм
Неоінституціональна теорія регулювання ринку	Р. Коуз, О. Вільямсон	«Трансакційні витрати та права власності визначають ефективність функціонування ринку»	Мінімізація трансакційних витрат

Примітка. *Складено на основі узагальнення [111; 120; 129; 134; 140; 141; 152]

У процесі розвитку економічної думки сформувалися основні теоретичні підходи до регулювання ринку, які по-різному трактують природу ринкової рівноваги, механізми державного впливу та інструменти забезпечення ефективного

функціонування економічної системи. Найбільш вагоме значення для розвитку сучасної теорії регулювання ринку мають класична, кейнсіанська, неокласична, інституціональна та неоінституціональна теорії, які стали основою формування сучасних механізмів державного регулювання аграрного ринку:

1. Класична теорія регулювання ринку.
2. Кейнсіанська теорія регулювання ринку
3. Неокласична теорія та концепція ринкових провалів.
4. Інституціональна теорія регулювання ринку.
5. Неоінституціональна теорія регулювання ринку.

У класичній економічній теорії ринок традиційно розглядався як саморегульована система, в межах якої взаємодія індивідуальних економічних інтересів забезпечує загальну рівновагу. Представники класичної школи виходили з того, що свобода конкуренції, вільне ціноутворення та мінімальне державне втручання створюють умови для найбільш ефективного використання обмежених ресурсів. У цій логіці регулювання ринку не заперечувалося повністю, однак йому відводилася допоміжна роль, пов'язана насамперед із захистом прав власності, забезпеченням правопорядку та підтриманням базових умов функціонування економічної системи. Разом із тим подальший розвиток господарських відносин продемонстрував, що механізм саморегуляції не завжди здатний нейтралізувати кризові явища, монополістичні тенденції та соціальні диспропорції.

У межах класичної економічної традиції ринок розглядався як система, здатна до саморегуляції за умови свободи конкуренції, приватної власності, вільного ціноутворення та обмеженого державного втручання. Методологічні засади такого підходу були закладені у працях А. Сміта, Д. Рікардо, Дж. С. Мілля, які виходили з того, що взаємодія індивідуальних економічних інтересів через ринковий механізм створює передумови для ефективного розподілу ресурсів [140; 134; 120]. У цій логіці регулювання ринку не заперечувалося повністю, однак йому відводилася переважно допоміжна роль, пов'язана із захистом прав власності, підтриманням правопорядку та забезпеченням загальних умов господарської

діяльності. Разом із тим саме подальший розвиток економічних систем показав, що саморегуляція не завжди здатна нейтралізувати кризові явища, структурні перекоси та тенденції до монополізації, особливо у сферах, де ринок тісно пов'язаний із суспільно значущими ресурсами і продовольчим забезпеченням.

На особливу увагу заслуговує обставина, де суттєвий перегляд поглядів на роль держави у ринковій системі відбувся в межах кейнсіанської традиції. Саме кейнсіанський підхід заклав теоретичну основу для розуміння регулювання ринку як інструмента забезпечення макроекономічної стабільності, стимулювання сукупного попиту, підтримання зайнятості населення та згладжування циклічних коливань. У межах цієї концепції було обґрунтовано, що ринок не має внутрішніх механізмів автоматичного відновлення повної зайнятості та економічної рівноваги в короткостроковому періоді, а тому державне втручання виступає не винятком, а необхідною умовою стабільного розвитку. Відповідно, регулювання ринку у кейнсіанському вимірі набуває системного характеру і включає бюджетно-податкові, грошово-кредитні та інвестиційні інструменти регулювання.

Суттєвий перегляд поглядів на роль держави в ринковій економіці відбувся в межах кейнсіанської традиції, засновником якої був Дж. М. Кейнс [111]. У його концепції ринок уже не трактується як механізм, здатний автоматично забезпечувати повну зайнятість і макроекономічну рівновагу, оскільки в короткостроковому періоді сукупний попит може виявитися недостатнім для стабільного розвитку економіки [111]. Саме тому державне втручання розглядається як необхідний інструмент макроекономічної стабілізації, стимулювання попиту, підтримання зайнятості та згладжування циклічних коливань. У контексті дослідження ринку продукції аквакультури кейнсіанський підхід має особливе значення, оскільки дає можливість обґрунтовувати державну підтримку виробництва, інвестицій, інфраструктурного розвитку та попиту на соціально значущу продовольчу продукцію в умовах обмежень та надзвичайних викликів.

Подальший розвиток економічної теорії засвідчив формування неокласичних, інституціональних і неоінституціональних підходів до пояснення потреби у

регулюванні ринку. В той же час неокласична традиція, зберігаючи акцент на ефективності ринкового механізму, водночас визнає необхідність державного впливу у випадках виникнення ринкових провалів. На перший план виходять зовнішні ефекти, суспільні блага, монополізація та інші ситуації, коли вільний ринок не забезпечує суспільно оптимального результату. За таких умов регулювання розглядається як альтернатива ринку. Це важливо для сучасного наукового бачення, оскільки акцент переноситься з протиставлення «ринок чи держава» на пошук ефективного співвідношення саморегулювання та впливу держави. Тож подальша еволюція економічної думки була пов'язана з формуванням неокласичного підходу, в межах якого зберігався акцент на ефективності ринкового механізму, але водночас визнавалася необхідність державного впливу у випадках ринкових провалів. Важливу роль у становленні цього напрямку відіграли А. Пігу [129], який обґрунтував потребу корекції зовнішніх ефектів, П. Самуельсон, який розвинув теорію суспільних благ, а також Дж. Акерлоф [89] і Дж. Стігліц [141], які показали, що асиметрія інформації здатна істотно деформувати ринкові стимули та результати [89; 129; 136; 141]. За такого підходу регулювання ринку трактується не як альтернатива ринку, а як засіб оптимізації його функціонування, враховуючи монополізацію, інформаційну незбалансованість, недостатній обсяг виробництва суспільних благ. Для ринку продукції аквакультури такий стан є особливо продуктивним, оскільки саме в цій сфері поєднуються екологічні ефекти, вимоги до безпечності та якості продукції, високий рівень інформаційної асиметрії між виробником і споживачем, а також ризики концентрації ринкової влади в окремих сегментах.

Особливе значення для розвитку теоретичних засад регулювання ринку має інституціональний підхід, у межах якого ринок трактується не лише як механізм обміну, а як система правил, норм, обмежень і стимулів. Саме інституціоналізм дозволив розширити розуміння регулювання, включивши до нього і прямі дії держави й усю сукупність формальних і неформальних інститутів, що визначають поведінку економічних суб'єктів. За такого підходу ефективність

ринку безпосередньо залежить від якості правового середовища, надійності контрактних відносин, рівня довіри, організації контролю та здатності держави забезпечити дотримання встановлених правил. Характерною особливістю є те, що відповідно, регулювання ринку розглядається як процес формування таких інституційних умов, за яких ринкова взаємодія набуває впорядкованого, прогнозованого та суспільно корисного характеру.

Вагомий внесок у розвиток теоретичних засад регулювання ринку зробив інституціональний напрям, представлений працями Т. Веблена [152], Д. Норта [123] та Дж. Р. Коммонса [96]. У межах цього підходу ринок розглядається не лише як механізм обміну чи взаємодії попиту і пропозиції, а як система формальних і неформальних правил, норм, обмежень та стимулів, що визначають поведінку економічних суб'єктів [152; 96; 123]. Саме інституціоналізм дав змогу розширити розуміння регулювання ринку, включивши до нього не тільки прямі дії держави, а й усю сукупність правових, організаційних і поведінкових механізмів, які формують середовище ринкової взаємодії. Звідси випливає, що ефективність функціонування ринку залежить від правового середовища, рівня довіри між учасниками та спроможності держави забезпечувати дотримання встановлених правил. Для ринку інституціональний підхід є значущим, оскільки цей ринок продукції аквакультури потребує правил простежуваності, сертифікації, ветеринарно-санітарного нагляду та належної організації доступу до ресурсної бази через удосконалення економічного методу регулювання.

У межах неоінституціональної теорії пріоритетним напрямом визначено витрати, неповноту інформації та проблему опортуністичної поведінки економічних учасників ринку. Це дозволяє глибше пояснити, чому ринок у реальній економіці не функціонує як ідеальна модель досконалої конкуренції.

За наявності високих витрат на укладання та контроль виконання угод, інформаційної нерівності між учасниками ринку чи слабких механізмів правового захисту, виникає потреба в регуляторних механізмах, які мінімізують невизначеність і підвищують передбачуваність економічної поведінки. У цьому контексті

теоретичні підходи до регулювання ринку зводяться не лише до усунення наявних структурних зрушень, а передусім до формування такої системи, яка здатна мінімізувати економічні ризики та забезпечити наявну прогнозованість функціонування ринкової системи.

Подальший розвиток інституціонального аналізу відбувся в межах неоінституціональної теорії, засновниками якої вважають Р. Коуза та О. Вільямсона. У цьому підході центральне місце посідають категорії трансакційних витрат, неповноти інформації, прав власності та опортуністичної поведінки економічних суб'єктів, висвітлених Коузом Р. Х. [94; 95], Вільямсоном О. Е. [154]. Саме неоінституціональна теорія переконливо пояснила, чому реальний ринок не функціонує як абстрактна модель досконалої конкуренції: укладання угод, забезпечення їх виконання, перевірка якості, контроль за дотриманням умов контракту та захист прав учасників завжди пов'язані з витратами. За таких умов регулювання ринку спрямовується не лише на виправлення окремих відхилень, а насамперед на формування такої системи правил та гарантій, яка мінімізує невизначеність, знижує економічні ризики та підвищує передбачуваність ринкової поведінки. Для ринку цей підхід є надзвичайно обґрунтованим, оскільки дозволяє пояснити потребу в механізмах контролю походження продукції, гарантування її безпечності, зниження витрат і захист сторін у ланцюгу постачання.

Як показали проведені дослідження, вагоме значення у формуванні сучасних підходів до регулювання розвитку галузей аграрного сектору мають положення екологічної економіки, представлені у працях Г. Дейлі [98], Р. Костанци [97] та Т. Лавлока [117; 118], у яких економічне зростання розглядається крізь призму збереження природного капіталу та забезпечення екологічної рівноваги. Саме згадані та проаналізовані наукові підходи стали підґрунтям для розвитку сучасних концепцій сталого сільського та рибного господарства, впровадження зелених інвестицій, біоконверсійних технологій, а також інтегрованих моделей екологічно орієнтованого виробництва. Основні теоретичні підходи до регулювання аграрного ринку узагальнено в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Теоретичні підходи до регулювання ринку*

Теоретичний підхід	Характеристика	Автори школи
Класична ліберальна теорія	Вважає ринок саморегульованим механізмом. Державне втручання мінімальне, дерегуляція сприяє ефективному розподілу ресурсів	А. Сміт, Д. Рікардо
Неокласичний підхід	Визнає існування ринкових збоїв і допускає коригувальні дії держави, особливо у випадку зовнішніх ефектів (екстерналій)	А. Маршалл, П. Самуельсон
Теорія загального добробуту (оптимум Парето)	Визначає умови, за яких розподіл ресурсів вважається ефективним	В. Парето
Кейнсіанський підхід до регулювання	Підкреслює необхідність активної участі держави для згладжування кризових явищ і підтримки попиту, включно з дотаціями на аграрне виробництво	Дж. М. Кейнс
Інституціональна теорія	Наголошує на ролі інституцій, норм, правил і формальних/неформальних угод саме в регулюванні ринку.	Д. Норт, О. Вільямсон, Е. Остром
Екологічно-економічний підхід	Інтегрує регулювання на основі сталого розвитку. Враховується вплив виробництва на довкілля, роль екосистемних послуг	Г. Дейлі, Р. Костанца
Інноваційна та кластерна теорія	Спрямована на створення конкурентоспроможних кластерів з державно-приватною взаємодією та цифровою трансформацією транспортного забезпечення й виробництва	М. Портер, Й. Шумпетер
Інклюзивна теорія зростання	Підкреслює необхідність залучення місцевих громад до процесів управління та отримання вигод, включно з підтримкою невеликих виробників	Ф. Буркі, Д. Родрік, А. Сен
Теорія адаптивного управління	Орієнтована на регулювання у відповідь на змінні природні та соціально-економічні умови, зокрема в кризових ситуаціях	К. Лі, Л. Гандерсон, С. Голлінгс
Мультирівневе регулювання	Розглядає взаємодію між регіональними, національними та міжнародними рівнями управління з урахуванням специфіки ринку	Б. Кашман, теорія багаторівневого управління ОЕСР

Примітка. *Складено на основі узагальнення праць [111; 123; 134; 140; 154]

Проведений аналіз дозволяє стверджувати, що провідне місце займають положення теорії суспільного добробуту, розвинуті В. Парето, А. Сеном та А. Пігу, які акцентують увагу на необхідності оцінки результативності державного регулю-

вання з позицій суспільної ефективності та соціальної справедливості. Особливої актуальності ці підходи набувають у сучасних умовах воєнної та повоєнної перебудови економіки, коли державна підтримка має бути спрямована на стимулювання розвитку галузі, забезпечення соціальної стабільності, підтримку внутрішньо переміщених осіб, ветеранів, малого підприємництва, фермерських господарств. У зв'язку з цим теоретико-прикладні моделі розподілу державної допомоги стають важливим елементом національної системи економічного регулювання.

У сучасній вітчизняній економічній науці сформувалося декілька наукових напрямів дослідження регулювання аграрного ринку, які охоплюють проблеми аграрної політики, продовольчої безпеки, інституційного забезпечення розвитку аграрного сектору економіки (табл. 1.3). Аналіз наукових праць вітчизняних учених засвідчує, що сучасний етап розвитку аграрного ринку спонукає до подальшого поглиблення міждисциплінарних досліджень, спрямованих на формування ефективних механізмів регулювання аграрного ринку з урахуванням продовольчих, екологічних, інвестиційних, гео економічних викликів. Особливої актуальності набуває необхідність інтеграції інституційних, інноваційних і безпекових підходів до забезпечення розвитку вітчизняного аграрного ринку в умовах повоєнної трансформації економіки. Наведені дані, свідчать про формування в сучасній вітчизняній економічній науці комплексного теоретико-методичного підґрунтя дослідження регулювання аграрного ринку в умовах продовольчих викликів. Визначальним елементом теоретичного аналізу є визначення об'єкта, суб'єкта та меж регулювання ринку. Об'єктом регулювання виступають економічні відносини, що виникають у процесі виробництва, обміну, розподілу та споживання благ, а також умови функціонування окремих ринкових сегментів. Важливим є те, що суб'єктами регулювання можуть бути держава, наднаціональні інституції, органи місцевого самоврядування, організації саморегулювання, професійні асоціації та інші інститути, які впливають на правила ринкової взаємодії. При цьому межі регулювання визначаються необхідністю зберігати баланс між економічною свободою та суспільною доцільністю.

Таблиця 1.3

**Вітчизняні наукові школи та теоретико-методичні підходи до
регулювання аграрного ринку в умовах продовольчих викликів***

Науковий напрям	Представники	Основний науковий акцент
Державного регулювання аграрного ринку та аграрної політики	Лупенко Ю. О., Кваша С. М., Діброва А. Д., Саблук П. Т., Малік М. Й., Набока Р. Ю., Месель-Веселяк В. Я.	Державне регулювання аграрного сектору, аграрна політика, продовольча безпека.
Продовольчої безпеки та стабільності аграрної системи	Свиноус І. В., Никоненко О. А., Каліна І. І., Талавирия М. П., Пойда-Носик Н. Н., Андрущенко А. В.	Продовольча безпека, збалансованість аграрного виробництва, воєнні виклики та продовольча стабільність.
Державного регулювання аквакультурою та рибним господарством	Вдовенко Н. М., Коробова Н. М., Сокол Л. М., Іванов А. М., Шепелєв С. С., Загуменний Д. О.	Економічне забезпечення розвитку аквакультури, державне регулювання та євроінтеграційні зміни, глобальні виклики.
Еколого-економічний напрям розвитку аграрного ринку	Коваль В. В., Міхно І. С., Гриневич Н. Є., Тишечко А. В., Коновалов Р. І.	Екологізація аграрного виробництва, сталий розвиток та екологічні механізми регулювання.

Примітка. *Складено на основі праць авторів [3; 26; 28; 37; 38; 47; 56; 57]

Теоретично обґрунтованим вважається таке регулювання, яке не руйнує ринкові стимули, але водночас не допускає деструктивних наслідків стихійного функціонування ринку. У сучасній науці важливого значення набуває концепція змішаного регулювання, яка поєднує державний, ринковий компоненти впливу. Такий підхід виходить із того, що жоден із механізмів сам по собі не є універсально достатнім. Держава забезпечує нормативно-правову основу, контроль і стратегічне спрямування розвитку; ринок створює стимули до ефективності, інноваційності; громадянське суспільство сприяє формуванню стандартів відповідальності та суспільного контролю [86]. Саме тому сучасне теоретичне осмислення регулювання ринку ґрунтується на міждисциплінарному баченні, в

межах якого економічні механізми аналізуються в тісному зв'язку з правовими, соціальними, екологічними та управлінськими чинниками [46; 80].

Дослідження представників школи державного регулювання аграрного ринку формують теоретичну основу для розуміння ролі держави у забезпеченні стабільності аграрного виробництва, підтримки конкурентоспроможності продукції та розвитку експортного потенціалу. У межах цього підходу регулювання розглядається як інструмент збалансування ринкових диспропорцій, мінімізації ризиків продовольчої нестабільності. Значення набуває також еколого-економічний напрям досліджень, у межах якого розвиток аграрного ринку пов'язується із принципами сталого розвитку, екологізації виробництва та раціонального використання природних ресурсів [3; 36; 60; 86; 74]. Такий підхід відповідає сучасним глобальним тенденціям розвитку, орієнтованих на поєднання економічної ефективності, екологічної безпеки та соціальної відповідальності.

Окремого значення при дослідженні теоретичних засад регулювання ринку набуває формування базових принципів. До принципів, на яких має ґрунтуватися ефективне регулювання, належать принцип законності, системності, прозорості, пропорційності, обґрунтованості. Принцип законності передбачає, що будь-який регуляторний вплив має здійснюватися на основі чітко визначених правових норм. Принцип системності означає узгодженість інструментів, методів і цілей регулювання між собою. Пропорційність передбачає, щоб втручання не перевищувало обсяг, необхідний для досягнення визначеної суспільно значущої мети.

Прозорість є передумовою довіри до регуляторної політики та вказує на необхідність своєчасного коригування регуляторних підходів відповідно до змін ринкового середовища. Наукова обґрунтованість, своєю чергою, передбачає використання аналітичних даних, прогнозних оцінок і доказових підходів під час розроблення та реалізації регуляторних рішень.

Дослідження підтвердили, що сучасна система регулювання аграрного ринку має ґрунтуватися на поєднанні економічних, інституційних, екологічних і цифрових механізмів впливу. Це обумовлює необхідність використання аналітич-

них інструментів, цифрових платформ регулювання ринку, систем прогнозування продовольчих ризиків і механізмів підтримки інноваційного розвитку аграрного сектору. Можна констатувати, що за таких умов регулювання ринку стане інструментом стабілізації економічних процесів і базовим механізмом регулювання та забезпечення розвитку аграрного ринку та продовольчої безпеки держави.

Таким чином, теоретичні засади регулювання ринку формуються на поєднанні кількох наукових традицій і відображають еволюцію поглядів на природу ринкової системи, межі економічної свободи та роль держави в господарському розвитку. Сучасне розуміння регулювання ринку ґрунтується на визнанні того, що ефективна ринкова економіка не існує поза інституційними рамками, правовими гарантіями та механізмами корекції ринкових дисбалансів.

Отримані результати дають змогу зробити висновок, що саме тому в подальшому підрозділі дослідження доцільно перейти до розгляду функцій, методів та інструментів регулювання ринку, що дозволить конкретизувати теоретичні положення та розкрити практичні механізми їх реалізації [4; 20; 21; 22]. Тому підсумовуючи результати даного наукового дослідження, слід зазначити, що еволюція теорій регулювання ринку та аграрного сектору засвідчує поступовий перехід від уявлення про ринок як самодостатній механізм координації до розуміння його як складної системи, ефективність якої залежить від поєднання конкуренції, державного впливу.

Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що класична школа акцентувала увагу на потенціалі саморегуляції, а кейнсіанство обґрунтувало необхідність макроекономічної стабілізації, неокласика – доцільність корекції ринкових провалів, інституціоналізм – значення правил і норм, а неоінституціоналізм – роль трансакційних витрат, контрактних механізмів і прав власності. Саме сукупність цих підходів формує методичну основу для наукового дослідження регулювання ринку продукції аквакультури в умовах продовольчих викликів, де поєднуються завдання економічної ефективності, безпечності продукції, стабільності постачання в особливому ринковому середовищі.

1.2. Концептуальні підходи до організації та регулювання ринку продукції аквакультури в системі аграрного сектору економіки

У глобальному вимірі зростання попиту на продукцію водного походження, скорочення природних запасів риби та необхідність формування альтернативних джерел білкової продукції сприяли активному розвитку аквакультури як одного з найбільш продуктивних секторів агропродовольчого виробництва. Саме тому ринок продукції аквакультури доцільно розглядати як систему економічних відносин, що виникають між виробниками, постачальниками ресурсів, переробними підприємствами, транспортними структурами, торговельними мережами та кінцевими споживачами продукції аквакультури. Теоретичні основи функціонування ринку продукції аквакультури формуються під впливом класичних економічних теорій ринку, відповідно до яких ринковий механізм базується на взаємодії попиту, пропозиції, конкуренції та ціноутворення. Водночас ринок продукції аквакультури характеризується низкою специфічних особливостей, що відрізняють його від інших сегментів агропродовольчого ринку. Насамперед це залежність виробничих процесів від природних умов, водних ресурсів, біологічних циклів вирощування риби та екологічного стану довкілля. Виробництво продукції аквакультури потребує спеціалізованого технологічного забезпечення, контролю якості води, кормової бази та ветеринарного супроводу, що формує специфічну структуру витрат у галузі. Особливість функціонування ринку продукції аквакультури також полягає у високій залежності від зовнішньоекономічних факторів. У багатьох країнах, зокрема і в Україні, внутрішній ринок рибної продукції тривалий час характеризувався високим рівнем імпортозалежності, що зумовило необхідність розвитку власного виробництва продукції аквакультури як складової політики імпортозаміщення та продовольчої незалежності.

Як показало дослідження, у сучасних умовах аквакультура інтегрується у міжнародні торговельні ланцюги, а продукція галузі стає об'єктом глобальної конкуренції. Це формує необхідність адаптації національного ринку до міжнародних стандартів якості, простежуваності продукції. У структурі агропродовольчої

системи держави ринок продукції аквакультури виконує комплекс взаємопов'язаних функцій. Передусім забезпечує населення доступною білковою продукцією, сприяє диверсифікації продовольчих ресурсів і формує додаткові можливості для розвитку сільських територій. Крім того, розвиток аквакультури стимулює функціонування суміжних секторів економіки, зокрема кормовиробництва, транспорту, переробної промисловості, ресторанного бізнесу, експортної діяльності.

Ринок продукції аквакультури виступає не ізольованою економічною системою, а інтегрованою складовою національної аграрної політики.

Ефективне державне регулювання враховує як поточні загрози ринку, так і перспективні ризики для забезпечення продовольчої безпеки та сталого розвитку аграрного сектора економіки. Серед основних механізмів регулювання виділяють стимулювання виробництва високоякісної продукції, підтримка національних виробників, розвиток інфраструктури та ринків збуту, а також адаптація до міжнародних вимог глобальної торгівлі. Окрім цього, аспектами є імплементація інноваційних технологій, використання екологічно безпечних методів господарювання. Забезпечення прозорості ринкових процесів і формування ефективних інструментів державної підтримки дозволяє створити надійне середовище для підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору на міжнародному рівні.

Ефективна політика регулювання агропродовольчого ринку забезпечує можливість, щоб базуватися на мультидисциплінарному підході, який охоплює економічні, соціальні, еколого-технологічні засади, а розвиток інституційного середовища забезпечить взаємодію між різними учасниками ринку, включаючи державні органи, громадські організації, дослідницькі установи та приватний сектор, а також різні галузі національної економіки, зокрема і аквакультуру.

Регулювання ринку визначається як вплив держави на ринкові процеси, щоб забезпечити стабільність, конкуренцію, захист споживачів і суспільний добробут та інтерес. Основні дослідження проблемних питань сформувалися навколо виокремлення наукових засад державного регулювання розвитку аквакультури штучних водойм в роботах вітчизняних економістів (рис. 1.1).

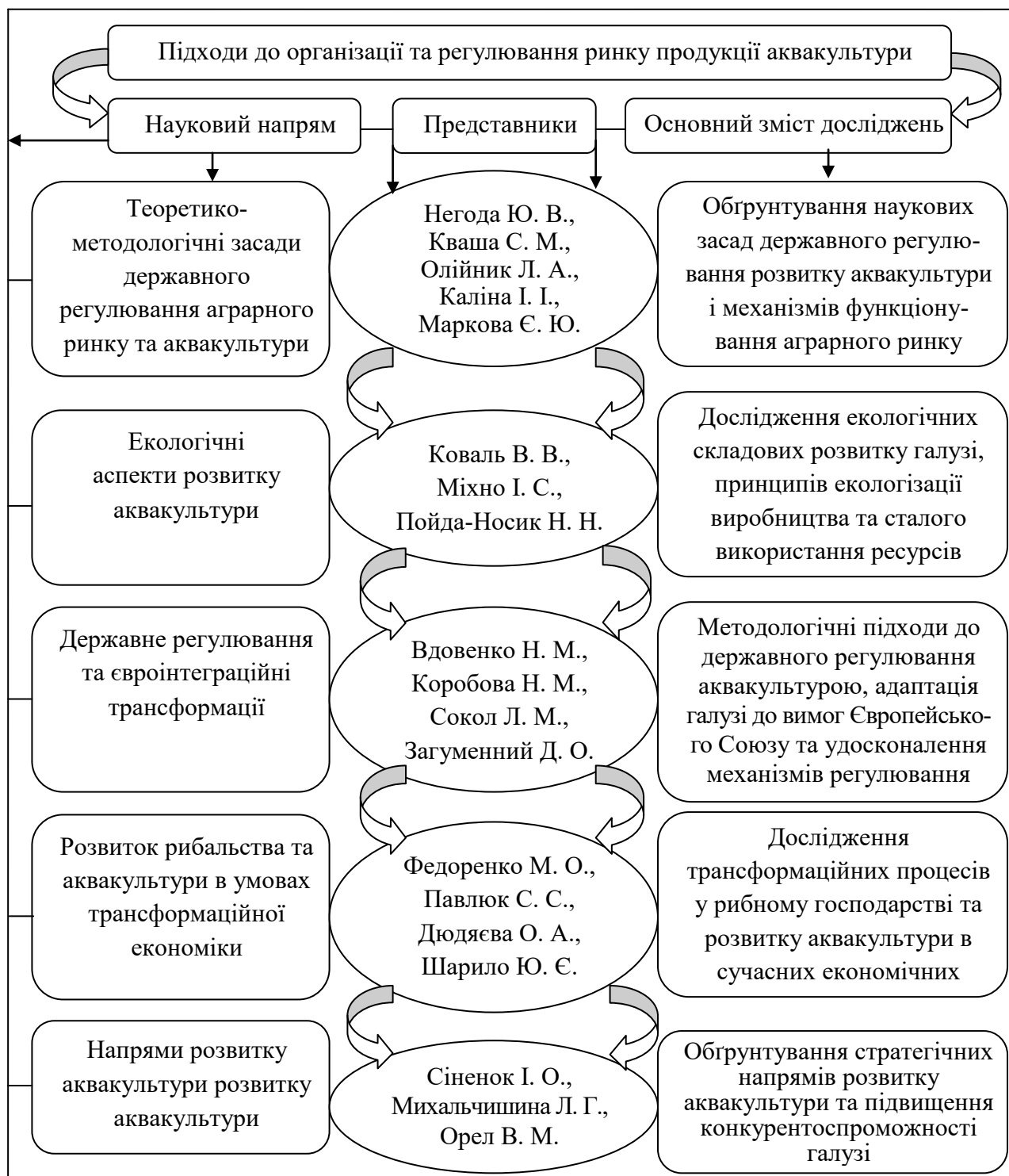


Рис. 1.1. Наукові підходи вітчизняних дослідників за основними напрямками дослідження регулювання аграрного ринку та аквакультури*

Примітка. *Сформовано на основі узагальнення праць вітчизняних вчених [8; 9; 11; 27; 30; 36; 45; 47; 41; 48; 49; 51; 76; 79; 112; 128; 138; 149; 151].

Фундаментальні підходи державного регулювання розвитку аквакультури в Україні в аспекті методологізації галузевого державного управління на шляху

адаптації економіки до умов і вимог Європейського Союзу обґрунтовані в роботах вчених-економістів Кваші С. М. [29, С. 7–11; 30, С. 12–16], Вдовенко Н. М. [6; 8; 9, С. 39–44; 11, С. 117–120; 112; 128], Коробової Н. М. [149, С. 68–80], Сокол Л. М. [151, С. 202–207], Загуменного Д. О. [27]. Вчені Коваль В. В., Міхно І. С., Каліна І. І. [58; 112] акцентують увагу саме на екологічних складових розвитку галузі.

Базові засади сучасного розвитку рибальства та аквакультури висвітлені в дослідженнях Федоренко М. О., Дюдяєвої О. А. [79, С. 47–57], Маркової Є. Ю. [41], Шарило Ю. Є. [138]. Стратегічні напрями розвитку аквакультури в Україні розкрито в роботах дослідників Михальчишиної Л. Г., Сіненка І. О. [45], Орел В. М. [49; 50; 51]. Водночас нагальні питання наукового аналізу еволюції поглядів на теорію регулювання аграрного ринку в умовах продовольчих викликів, зокрема і ринку продукції аквакультури з позиції її специфіки потребують подальшого поглибленого теоретичного обґрунтування.

В умовах ринкової економіки регулювання здійснюється насамперед через правові, економічні, адміністративні та організаційні інструменти. Регулювання ринку продукції аквакультури доцільно розглядати як комплекс економічних, організаційних, адміністративних, екологічних і правових механізмів впливу держави й ринкових інститутів, спрямованих на забезпечення стабільного розвитку галузі, продовольчої безпеки, конкурентоспроможності продукції та раціонального використання водних біоресурсів. У сучасних умовах регулювання ринку продукції аквакультури має здійснюватися за такими основними напрямками:

1. Нормативно-правове регулювання.
2. Економічне регулювання.
3. Адміністративне регулювання.
4. Екологічне регулювання.
5. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
6. Соціальне регулювання.

Правове регулювання передбачає встановлення законодавчих норм, правил і стандартів, які визначають умови здійснення підприємницької діяльності,

захист прав власності, дотримання конкурентного законодавства та запобігання монополізації. Саме через систему нормативно-правових актів держава формує інституційні рамки, в межах яких функціонують суб'єкти ринку (рис. 1.2).

Економічне регулювання включає використання податкової, бюджетної, грошово-кредитної та інвестиційної політики. За допомогою податків, субсидій, державних витрат, кредитних важелів і механізмів фінансової підтримки держава впливає на поведінку виробників і споживачів, стимулює розвиток пріоритетних галузей, підтримує макроекономічну рівновагу та сприяє зниженню кризових явищ. Особливе значення у цьому контексті має грошово-кредитне регулювання, яке реалізується через інструменти центрального банку, зокрема зміну облікової ставки, контроль обсягів грошової маси, валютну політику та нагляд за діяльністю банківської системи.

Адміністративне регулювання ринку проявляється у запровадженні ліцензування, квотування, сертифікації, контролю за якістю продукції, а в окремих випадках у встановленні граничних цін або тарифів. Такі заходи застосовуються переважно в тих сферах, де вільна ринкова конкуренція не може повною мірою забезпечити баланс інтересів усіх учасників або де існує високий рівень суспільної значущості товарів і послуг. Наприклад, це стосується секторів, пов'язаних із базовими потребами населення.

Важливою складовою регулювання ринку є також соціальний та екологічний напрям. У сучасних умовах держава не обмежується економічними завданнями, а бере на себе функції забезпечення соціального захисту, належних умов праці, безпеки споживання та збереження навколишнього природного середовища. Відповідно, ринкове регулювання поширюється на встановлення екологічних стандартів, норм охорони праці, вимог до безпечності продукції, а також правил, спрямованих на захист прав споживачів. Необхідність державного регулювання ринку обумовлена наявністю так званих «провалів ринку». До них належать монополізація окремих сегментів економіки, зовнішні ефекти, асиметрія інформації, циклічні коливання, безробіття та соціальна нерівність.

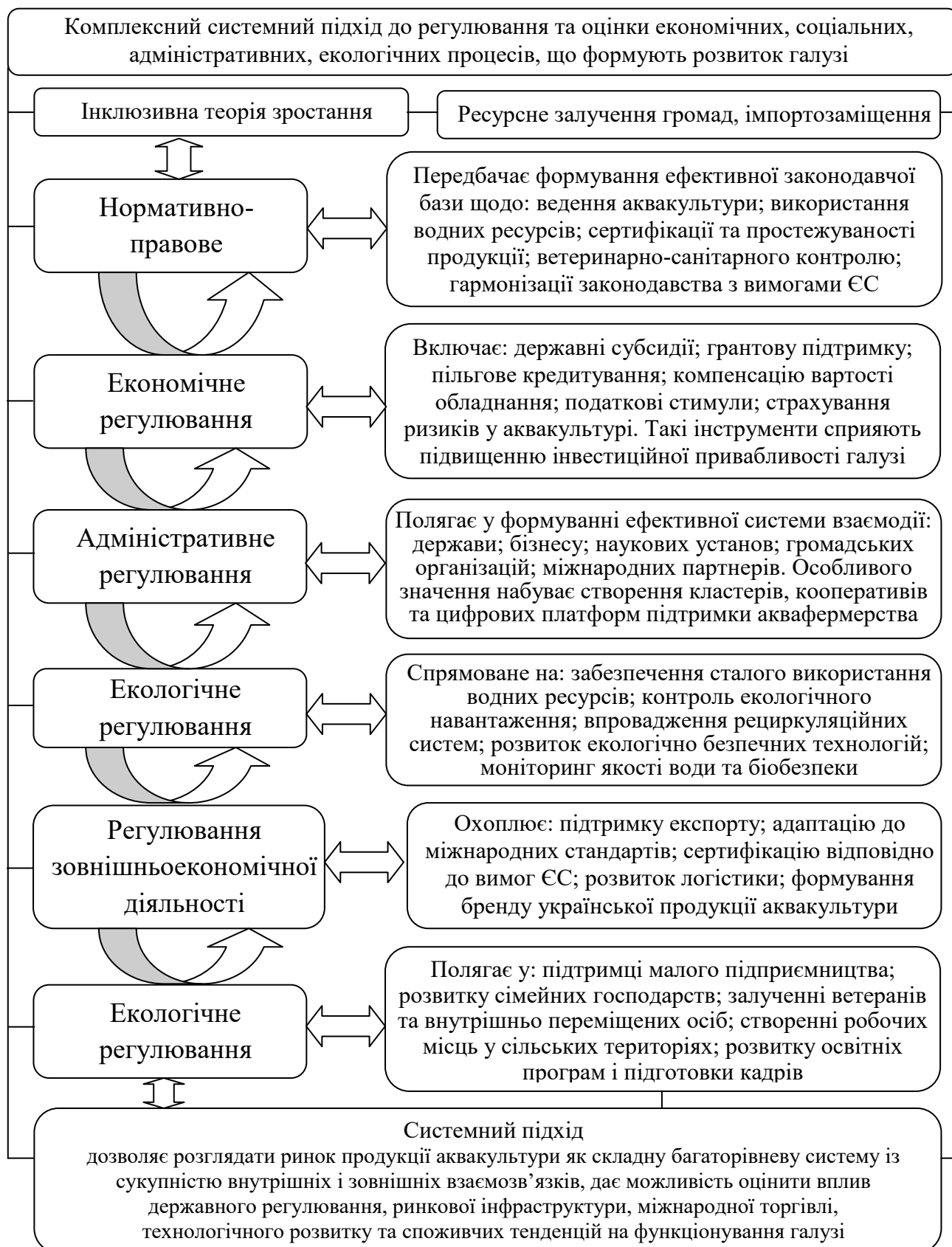


Рис. 1.2. Концептуальні засади регулювання ринку продукції аквакультури як елементу агропродовольчої системи*

Примітка. *Складено на основі узагальнення праць [5; 36; 49; 90; 92; 135; 137]
 Першочергового значення набуває екологічний аспект функціонування ринку

продукції аквакультури. Нині розвиток галузі дедалі більше пов'язується з концепцією сталого розвитку, блакитної економіки та раціонального використання природних ресурсів. Аквакультура розглядається як напрям зменшення антропогенного навантаження на природні водні екосистеми шляхом скорочення надмірного промислового вилову риби. Разом із тим інтенсивний розвиток аквакультури потребує впровадження екологічно безпечних технологій, контролю за використанням водних ресурсів, мінімізації біологічних ризиків, дотримання міжнародних екологічних стандартів. Для поглиблення методичних основ дослідження ринку продукції аквакультури слід використати комплексний підхід до оцінки економічних, соціальних, екологічних та інституційних процесів, що формують розвиток галузі аквакультури та рибного господарства в цілому.

Інклюзивна теорія зростання розглядає розвиток економіки не лише крізь призму зростання ВВП, а як процес, який забезпечує безпосередню участь усіх соціальних груп у створенні та розподілі економічних благ, створенні умов для імпортозаміщення на основі власно виробленої вітчизняної продукції. В аквакультурі дана теорія робить акцент на необхідності залучення громад до процесів прийняття рішень, розподілу ресурсів, формування ланцюгів доданої вартості та екологічного моніторингу. Особлива увага приділяється підтримці дрібних виробників продукції аквакультури, які часто не мають доступу до фінансування, знань або інфраструктури, але виконують провідну роль у продовольчій безпеці регіону. Автори теорії Ф. Бургіньйон [62; 63], Д. Родрік [135] і А. Сен [5; 137] підкреслюють, що справедливість, участь, освіта та доступ до ресурсів мають бути невід'ємними складовими моделі для розвитку.

У сфері аквакультури це означає створення умов, коли економічні переваги діяльності, зокрема виробництво, переробка, транспортування, є доступними для багатьох учасників, а державна політика регулювання не обмежується підтримкою великих промислових виробників.

Разом із тим, у контексті розвитку ринку продукції аквакультури положення інклюзивної теорії зростання набувають особливого значення для

формування ефективної моделі імпортозаміщення риби та рибної продукції. В умовах високої залежності внутрішнього ринку від імпортних поставок саме інклюзивний підхід створює передумови для розширення національного виробництва продукції аквакультури шляхом залучення широкого кола економічних суб'єктів до процесів створення доданої вартості.

Поряд із зазначеним, відмітимо, що ринок продукції аквакультури формується не виключно за рахунок великих підприємств галузі, а завдяки розвитку малого та середнього бізнесу, сімейних акваферм, кооперативів, виробничих кластерів і ветеранського підприємництва, які здатні забезпечити формування внутрішньої пропозиції продукції водного походження.

Інклюзивна модель розвитку аквакультури передбачає створення таких економічних умов, за яких різні категорії населення отримують можливість брати участь у виробничих процесах, отримувати доходи та посилювати свої позиції на внутрішньому аграрному ринку. Вказане сформує основу для імпортозаміщення, оскільки стабільне нарощування внутрішнього виробництва риби та продукції аквакультури неможливе виключно за рахунок великих виробників. Диверсифікація суб'єктів господарювання дозволяє підвищити наповненість ринку власно виробленою продукцією аквакультури в умовах коливань міжнародної кон'юнктури ринку риби. Узагальнення наведених даних свідчить, що особливого значення інклюзивна теорія зростання набуватиме в умовах післявоєнного відновлення економіки України, коли розвиток аквакультури дійсно стане одним із напрямів економічного залучення населення до аграрної діяльності, створення робочих місць та підтримки регіонального розвитку. Слід також зазначити, що формування пропозиції на нішеву продукцію та нові об'єкти аквакультури в громадах сприятиме у перспективі забезпеченню внутрішнього попиту, безпосереднього розвитку сільських територій, підвищенню рівня економічної самозайнятості та зменшенню соціальної нерівності. У цьому аспекті сама аквакультура розглядається як галузь, здатна поєднати економічну ефективність із соціальною функцією розвитку. Водночас інклюзивний підхід

до розвитку аквакультури формує передумови для підвищення продовольчої безпеки держави.

Зростання внутрішнього виробництва риби та рибної продукції сприяє стабілізації внутрішнього ринку, зниженню залежності від імпортних поставок та мінімізації ризиків дефіциту продовольства в умовах глобальних криз [28; 36; 37; 41; 47; 76]. Як підтверджують дослідження особливої актуальності це набуває в умовах надзвичайних викликів, зростання цін на харчові продукти світових ринках і нестабільності міжнародної торгівлі.

Наступним основоположним базовим підходом виступає системний підхід, який дозволяє розглядати ринок продукції аквакультури як особливу багаторівневу систему із сукупністю внутрішніх і зовнішніх взаємозв'язків. Застосування системного підходу дає можливість оцінити вплив державного регулювання, міжнародної торгівлі, технологічного розвитку, споживчих тенденцій на життєдіяльність галузі. За відсутності належного втручання ці явища можуть призводити до коливань у розвитку економіки, зниження рівня суспільного добробуту та погіршення якості життя населення. Саме тому регуляторна функція держави полягає не у повному заміщенні ринкових механізмів, а створенні умов для їх ефективного та збалансованого функціонування.

Результати дослідження переконливо засвідчують, що регулювання ринку має бути виваженим і збалансованим. Надмірне втручання держави може спричинити обмеження підприємництва, зниження мотивації до інновацій, посилення бюрократизації. В такому випадку відмітимо, що ефективність регулювання ринку продукції аквакультури визначається масштабом застосованих інструментів і механізмів регулювання, якістю системи галузевого регулювання, зрозумілою аграрною політикою та спробою державних органів регулювання оперативно реагувати на зміни ринкової кон'юнктури.

На ринку продукція аквакультури є затребуваною серед галузей сільського господарства. Даний сектор продовжує розвиватися в усьому світі. Однак багато бізнесу в аквакультурі не забезпечує очікуваних результатів через недостатній

рівень маркетингового супроводу продукції, адже маркетинг є інструментом для розвитку сектору аквакультури. Маркетинг як інструмент ринкової діяльності забезпечує оптимальну швидкість просування продукції аквакультури, за якої співвідносяться найбільш вигідні темпи їх продажу та обігу мінімальних витрат на зберігання запасів, а також збережені можливості повністю задовольняти споживчий попит на ринку.

Поряд із зазначеним, маркетинг в аквакультурі виступає як прискорювач процесів, що відбуваються в системі «виробництво – обмін – споживання». Продаж – це лише основа маркетингового підходу. Невидимим залишаються всебічне вивчення ринку продукції аквакультури, дослідження та розробка відповідних продуктів, завдання правильного ціноутворення, процес реалізації та інформування ринку. У продовження зазначеного, маркетинг стає комплексним процесом, ніж продаж. Маркетинг і продаж – це майже протилежності. Маркетинг, що продає, є протиріччям. Реалізація продукції починається лише тоді, коли є продукція. Маркетинг починається до того, як з'являється продукт. Через маркетинг суб'єкт аквакультури визначає, що потрібно виробляти і що виробник має зробити. Маркетинг визначає, як встановити ціну, розподілити та просувати продукт на ринку. Потім маркетинг відстежує результати і з часом покращує пропозицію. Маркетинг в аквакультурі також вирішує коли припинити пропозицію. Маркетинг не є короткострокові зусилля з продажу, а довгострокові інвестиційні зусилля. Коли маркетинг зроблено добре, він починається ще до того, як компанія виробляє будь-який продукт або виходить на аграрний ринок і він продовжується ще довго після продажу. Маркетинг в галузі аквакультури має специфіку в порівнянні з загальним його поняттям. Це визначається особливостями аквакультури як товару, а також залежністю результатів від природно-кліматичних умов, різноманітністю форм власності, організаційних форм господарювання і їх діалектикою, неспівпаданням робочого періоду та процесу виробництва, зовнішньоекономічними зв'язками, сезонністю виробництва, участю державних органів в розвитку галузі. Маркетинг в аквакультурі виявляється в різноманітних

формах. При цьому керівник суб'єкта господарювання, враховуючи його незначні розміри, обсяги, чисельність, виступає одночасно менеджером, бухгалтером, економістом, заготівельником, перевізником, постачальником риби та рибної продукції. Аналітичні висновки підтвердили, що задля досягнення суб'єктами господарювання в галузі належної рентабельності, просування продукції аквакультури на ринку, доцільно узгоджувати дії з маркетинговими підходами. Маркетингова діяльність дозволяє визначити, для кого, що, як і скільки виробляти, тобто відповісти на головні питання економіки. Загалом, маркетинг в аквакультурі відіграє базову роль у забезпеченні сталого розвитку та зростання галузі. Розуміння ринкових тенденцій, інновації в продукції аквакультури, використання сучасних маркетингових інструментів допомагають підприємствам привертати увагу споживачів і поширювати свій бізнес на нових ринкових можливостях. Так, еволюція концептуальних наукових теорій і поглядів на регулювання ринку продукції аквакультури свідчить про перехід від монополії ринку чи держави до більш складних, міждисциплінарних моделей регулювання, що відповідають викликам XXI століття.

Запропонований підхід в динаміці підтверджує висловлену ідею щодо поєднання економічних, екологічних, соціальних, адміністративних інструментів у формуванні державної політики регулювання аквакультури. Оскільки сучасний період характеризується впливом надзвичайних викликів, багатофакторною нестабільністю, посилюється потреба в розробці механізмів регулювання ринку продукції аквакультури, які поєднують теоретичну багатогранність і прикладну ефективність. Гібридизація регуляторних моделей, яка передбачає поєднання централізованих і ринкових важелів із добровільними ініціативами, цифровими платформами, механізмами впливу споживача. Такий напрям підтримується актуальними дослідженнями в Європейському Союзі щодо розвитку галузей аграрного сектору економіки. Фінансово-інвестиційні інструменти дедалі більшою мірою ґрунтуються на положеннях кейнсіанської парадигми та еволюційних підходах до пояснення економічних змін.

Маємо відзначити можливість впровадження ефективних схем пільгового кредитування, страхування біологічних ризиків, залучення інвестицій у нові бізнес-моделі, зокрема в умовах діджиталізації та зміни споживчих пріоритетів. Імплементация принципів циркулярної економіки, які набувають вагомого значення в умовах обмежених ресурсів та екологічних загроз.

На відміну від традиційного тваринництва, виробничий процес в аквакультурі характеризується високою залежністю від стану довкілля. Будь-які зміни температурного режиму води, концентрації розчиненого кисню, рівня кислотності, вмісту азотних сполук або виникнення інфекційних захворювань безпосередньо впливають на продуктивність виробництва та економічні результати діяльності підприємства. Саме тому система виробництва в аквакультурі потребує постійного моніторингу значної кількості технологічних параметрів, що визначає високий рівень інформаційної насиченості галузі.

Виробнича діяльність у сфері аквакультури має комплексний характер і охоплює повний цикл створення доданої вартості – від формування та утримання маточного поголів'я, отримання ікри, вирощування личинок і рибопосадкового матеріалу до виробництва товарної продукції, її переробки, транспортування та реалізації кінцевому споживачу. На кожному етапі формуються окремі економічні ризики, що потребують застосування відповідних механізмів регулювання пропозиції. Важливою особливістю аквакультури є висока капіталомісткість виробництва. Створення сучасних рибницьких комплексів потребує значних інвестицій у гідротехнічні споруди, системи водопідготовки, насосне обладнання, аераційні установки, автоматизовані системи годівлі, цифровий аналіз і спеціалізоване обладнання для контролю виробничих процесів. Водночас значна частка виробничих витрат припадає на корми, енергоносії, зарібок, ветеринарні препарати та оплату праці висококваліфікованого персоналу.

Економічна ефективність діяльності підприємств з виробництва продукції аквакультури безпосередньо залежить від коефіцієнта використання виробничих потужностей, швидкості росту риби, рівня біоконверсії кормів, продуктивності

водойм або виробничих систем, рівня виживаності та ефективності організації технологічного процесу. Саме тому сучасний розвиток галузі дедалі більше базується на використанні інструментів цифрової трансформації, технологій штучного інтелекту та прогнозної аналітики, що забезпечують підвищення точності управлінських рішень в надзвичайних умовах діяльності господарств.

Дослідження підтвердило необхідність і потребу в застосуванні саме циркулярних технологій в аквакультурі таких як інтеграція з рослинництвом, переробка відходів, утилізація води для забезпечення екологічної й економічної ефективності. Наявна криза продовольчих систем, спричинена введенням воєнного стану, воєнними діями, порушенням морської логістики та кліматичним впливом, продемонструвала вразливість традиційних підходів до регулювання та посилила інтерес до інноваційних форм.

У цьому контексті набувають актуальності кілька напрямів теоретичного та практичного вдосконалення регулювання ринку продукції аквакультури:

а) багаторівнева інтеграція регулювання ринку. Сучасна парадигма поліцентричного врядування потребує залучення не лише центральних державних органів, а й регіональних громад, асоціацій виробників, міжнародних інвесторів. Це відкриває перспективу формування нової структури регуляторного простору, в якій важливу роль відіграють механізми горизонтальної координації, децентралізації управління та підтримки сільських територій, особливо в регіонах, що постраждали від воєнних дій;

б) цільове програмне регулювання розвитку ринку продукції аквакультури. Теоретичне підґрунтя для цього забезпечують положення теорії добробуту та інституціональної економіки. Вони передбачають концентрацію ресурсів на основних ланках ланцюга: вирощуванні, переробці, транспортуванні, маркетингу із залученням державного співфінансування, знижок на енергоносії, програм лізингу; орієнтації на підтримку місцевих виробничо-збутових кластерів, що дозволяє формувати ефективну внутрішню галузеву інфраструктуру ринку продукції аквакультури;

в) соціальна інклюзивність регулювання, що базується на положеннях інклюзивної теорії зростання. Згідно з цим підходом, державна політика має бути орієнтована не лише на загальну ефективність, а й на створення умов для залучення соціально вразливих груп до процесу виробництва та реалізації продукції аквакультури для зменшення рівня імпортозалежності в галузі за рахунок створення власного бізнесу, акваферм, виробництва вітчизняної продукції. Акцентується увага на пріоритетній підтримці ветеранів, внутрішньо переміщених осіб, молодих фермерів, що відповідає цілям післявоєнного відновлення сільських територій. За таких умов регулювання галузевого ринку є об'єктивно необхідним процесом, який забезпечує поєднання принципів економічної свободи та суспільної відповідальності. Такий підхід спрямований на формування стабільного конкурентного середовища, мінімізацію негативних наслідків ринкових дисбалансів, захист інтересів усіх учасників економічних відносин і створення передумов для поступового соціально-економічного розвитку.

Таким чином, ринок продукції аквакультури в сучасних умовах перестає бути виключно елементом рибного господарства та набуває ознак перспективного напряму розвитку національної економіки. Його функціонування дедалі більше пов'язується із забезпеченням продовольчої безпеки, розвитком циркулярної та блакитної економіки, імпортозаміщенням, експортною орієнтацією та повоєнним відновленням держави. За таких умов інклюзивна теорія зростання створює концептуальне підґрунтя для формування моделі розвитку аквакультури, у межах якої імпортозаміщення риби та рибної продукції розглядається, передусім, як економічний інструмент скорочення зовнішньої залежності та як комплексний механізм забезпечення продовольчої безпеки, регіонального розвитку, соціальної інтеграції. Саме тому дослідження теоретичних і методичних основ функціонування ринку продукції аквакультури формує основу для подальшого обґрунтування механізмів його регулювання та перспективного розвитку з урахуванням впливу економічних наслідків на функціонування та подальший розвиток даної галузі в умовах продовольчих викликів.

1.3. Механізми регулювання розвитку ринку продукції аквакультури із врахуванням економічних наслідків для галузі

Аквакультура посідає вагоме місце в аграрному секторі економіки, виходячи за межі вузькоспеціалізованого напрямку рибного господарства та розширюючи свою роль від спеціалізованого напрямку рибного господарства до самостійного сегмента агропродовольчої системи держави. Її значення зростає під впливом глобальних тенденцій збільшення попиту на продукти, необхідності диверсифікації джерел білкової продукції, скорочення природних запасів риби та переходу до більш сталих моделей виробництва продовольства. У структурі аграрного ринку аквакультура виконує функцію забезпечення населення високобілковою продукцією тваринного походження та одночасно формує нові напрями економічної діяльності, пов'язані з виробництвом, переробкою, транспортуванням та реалізацією риби, рибопосадкового матеріалу.

На відміну від традиційних галузей сільського господарства, аквакультура має специфічну ресурсну основу, що базується на використанні водних екосистем, гідробіонтів і спеціалізованих технологій вирощування. Водночас за економічною сутністю галузь є складовою аграрного сектору, оскільки спрямована на отримання продовольчої продукції, формування доданої вартості та забезпечення продовольчої безпеки держави. Саме тому аквакультура інтегрується у загальну систему аграрного ринку поряд із рослинництвом, тваринництвом, птахівництвом та іншими галузями. Специфіка аквакультури в системі аграрного ринку зумовлена її міжгалузевим характером. Формування пропозиції на продукцію аквакультури стимулює розвиток суміжних секторів економіки та формує додаткові ланцюги створення вартості. У результаті аквакультура виступає не лише як окремий виробничий сектор, а як елемент комплексної системи, що забезпечує мультиплікативний ефект для розвитку сільських територій та аграрного виробництва.

У сучасній структурі аграрного ринку аквакультура також набуває важливого значення у контексті імпортозаміщення. Для України ця проблема є

особливо актуальною, оскільки внутрішній ринок рибної продукції тривалий час характеризувався високою залежністю від імпортних поставок. Розвиток національної аквакультури дозволяє частково замінити імпортовану продукцію, зменшити валютні витрати держави та забезпечити стабільніше функціонування внутрішнього продовольчого ринку. Крім того, аквакультура формує потенціал для розвитку експортно орієнтованого виробництва, особливо у сегментах нішевої та високорентабельної продукції, об'єктів інтенсивної аквакультури.

Важливим аспектом є також соціально-економічне значення аквакультури у структурі аграрного ринку. Галузь створює додаткові робочі місця, сприяє розвитку малого та середнього підприємництва, активізує економічну діяльність на сільських та прибережних територіях. У сучасних умовах аквакультура дедалі частіше розглядається як перспективний напрям ветеранського підприємництва та інструмент економічної реабілітації населення у післявоєнний період. Завдяки відносно невеликому стартовому масштабу окремих видів виробництва та можливості впровадження інноваційних технологій галузь стає доступною для розвитку сімейного бізнесу. Галузь стимулює впровадження інноваційних технологій замкненого водопостачання, енергоефективного виробництва, циркулярних підходів до використання ресурсів. Саме тому у багатьох країнах світу аквакультура визначається одним із пріоритетних напрямів розвитку аграрного ринку в умовах глобальних продовольчих викликів. Зростання ролі аквакультури сприяє диверсифікації аграрного виробництва, зміцненню внутрішнього ринку й формуванню нових моделей сталого економічного зростання. У сучасних умовах саме аквакультура дедалі більше перетворюється на один із перспективних напрямів модернізації агропродовольчої системи держави.

Кабінетом Міністрів України удосконалено методику визначення основних індикаторів продовольчої безпеки та прийнято постанову «Про затвердження Методики розрахунку індикаторів продовольчої безпеки» від 15.09.2025 № 1140 [62]. Структурними елементами продовольчої безпеки та їх індикаторами є: забезпечення харчових потреб населення, зокрема середньорічне споживання

кожного продукту харчування у розрахунку на одну особу в натуральних одиницях виміру, що відстежується в динаміці, визначається за такими основними групами харчових продуктів: хліб і хлібопродукти, картопля, овочі, баштанні, фрукти, ягоди і виноград, цукор, олія; м'ясо і м'ясопродукти, яйця молоко і молочні продукти, риба і рибопродукти. Необхідність прийняття документу обумовлена тим, що методика вивчення основних індикаторів продовольчої безпеки, закріплена постановою Кабінету Міністрів України від 05.12.2007 № 1379 «Деякі питання продовольчої безпеки» [25], не повною мірою відображає фактичних тенденцій, які існують на українському і світовому ринках. Даний документ також прийнятий з метою гармонізації і вдосконалення законодавства, зокрема, у частині виконання Стратегії продовольчої безпеки України на період до 2027 року [69]. Зазначене створює передумови для формування уніфікованої системи оцінювання рівня продовольчої безпеки з урахуванням сучасних методологічних підходів і міжнародних стандартів, зокрема рекомендацій Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН. Такий підхід забезпечує можливість комплексного моніторингу продовольчої ситуації, підвищення обґрунтованості аналітичних оцінок і формування ефективних механізмів державного регулювання агропродовольчої системи.

Для оцінки рівня залежності внутрішнього ринку від зовнішніх поставок продовольчої продукції та визначення ступеня забезпеченості національного споживання власним виробництвом доцільним є використання відповідних аналітичних показників. Одним із індикаторів у системі оцінювання продовольчої безпеки виступає показник імпортозалежності, який дозволяє визначити рівень залежності внутрішнього ринку від імпортних поставок окремих видів харчової продукції. При цьому імпортозалежність за окремими харчовими продуктами визначається як співвідношення між обсягом імпорту окремого харчового продукту в натуральному виразі та ємністю його внутрішнього ринку за формулою (1.1):

$$I_3 = \frac{I_i}{\text{ЄВР}_i} \times 100 \% \quad (1.1)$$

де I_3 – імпортозалежність за окремим харчовим продуктом, граничним значенням для якого вважається його 30-відсотковий рівень; i – вид харчового продукту за такими основними групами харчових продуктів: хліб і хлібопродукти; картопля; овочі, баштанні; фрукти, ягоди і виноград; цукор; олія; м'ясо і м'ясопродукти; молоко і молочні продукти; риба і рибопродукти; яйця; I_i – імпорт i -го харчового продукту; $ЄВР_i$ – ємність внутрішнього ринку i -го харчового продукту на рік (період).

Співвідношення вартості імпорту окремих харчових продуктів до вартості експорту окремих харчових продуктів обчислюється за формулою (1.2):

$$KI_i = \frac{I_i}{E_i} \times 100 \% \quad (1.2)$$

де KI_i – коефіцієнт вартості імпорту i -го виду харчового продукту до вартості його експорту; i – вид харчового продукту за такими основними групами харчових продуктів: хліб і хлібопродукти; картопля; овочі, баштанні; фрукти, ягоди і виноград; цукор; олія; м'ясо і м'ясопродукти; молоко і молочні продукти; риба і рибопродукти; яйця; I_i – вартість імпорту i -го виду харчового продукту, E_i – вартість експорту i -го виду харчового продукту;

Застосування інклюзивної теорії зростання, інклюзивного підходу дозволяє знизити соціальну нерівність, забезпечити економічну ефективність навіть у періоди криз, активізувати інноваційний потенціал дрібних виробників. Тому інклюзивна теорія зростання виступає ідеологічним підґрунтям для формування аграрної політики, орієнтованої на демократизацію доступу до ресурсів, екологічну відповідальність та збалансованість у розвитку аквакультури. Продовжуючи аналіз інклюзивної теорії зростання в контексті регулювання ринку продукції аквакультури, доведено, що її застосування сприяє переорієнтації аграрної політики з макроекономічних цілей на стимулювання економічної активності суб'єктів господарювання на місцевому рівні. Особливо це актуально для територій у прифронтових регіонах, де соціальна вразливість та економічна нестабільність ускладнюють доступ до інструментів державної підтримки. Практичне втілення інклюзивної теорії у галузі аквакультури передбачає інституціоналізацію

кооперативних форм господарювання, що дозволяє виробникам об'єднуватися для спільного доступу до фінансів, технологій і ринків збуту, створення грантових програм із фокусом на молодь, ветеранів, осіб, які втратили роботу через воєнні дії, розвиток інфраструктури знань, зокрема навчальних платформ і центрів трансферу технологій, що базуються на принципах відкритого доступу, впровадження механізмів соціального впливу, наприклад соціальних індикаторів ефективності при державному фінансуванні проєктів аквакультури.

У поєднанні з елементами блакитної та циркулярної економіки, інклюзивна модель забезпечує не лише економічну доцільність, а й екологічну та соціальну легітимність регуляторних інтервенцій у секторі аквакультури. Так, вона забезпечує узгодження економічної ефективності ринку із справедливістю його функціонування, забезпечуючи довгострокову політику в аквакультурі та підвищення рівня довіри до державних органів серед населення.

Індекс інклюзивності ринку аквакультури відображає узагальнену оцінку того, якою мірою економічне зростання в секторі аквакультури супроводжується розширенням доступу до ресурсів, підвищенням добробуту широких соціальних груп і зменшенням нерівності. Вона ґрунтується на інтеграції трьох компонентів: а) економічного зростання, включаючи збільшення обсягу виробництва, доданої вартості чи прибутковості галузі; б) рівня інклюзивності, оскільки наявна частка малих виробників, жінок, молоді, ветеранів, громад, які залучені до ринку продукції аквакультури або вииграють від нього; в) рівня доступу до переваг розвитку, зокрема доступ до фінансування, державної підтримки, інфраструктури, освітніх можливостей.

$$\text{ПРА} = \left(\frac{\text{ЧДВ}_{\text{лок}} + \text{Зайнятість}_{\text{вразл}} + \text{Доступ}_{\text{рес}} + \text{Парт}_{\text{громад}}}{\text{ЧДВ}_{\text{заг}} + \text{Зайнятість}_{\text{всього}} + \text{Загальний_доступ} + \text{Макс_партнерств}} \right) \times 100\%$$

де, $\text{ЧДВ}_{\text{лок}}$ – чиста додана вартість, створена виробниками в громадах; $\text{Зайнятість}_{\text{вразл}}$ – кількість працевлаштованих із вразливих груп населення; $\text{Доступ}_{\text{рес}}$ – кількість суб'єктів, які отримали доступ до водних біоресурсів; $\text{Парт}_{\text{громад}}$ – кількість офіційно укладених партнерств між громадами та

бізнесом й державою; $ЧДВ_{заг}$ – загальна чиста додана вартість у галузі аквакультури; $Зайнятість_{всього}$ – загальна кількість працевлаштованих у секторі; $Загальний_доступ$ – кількість усіх суб'єктів із доступом до водних ресурсів; $Макс_партнерств$ – максимально можлива кількість партнерств, передбачена стратегією розвитку або програмами.

Наведені дані використано для розрахунку індексу інклюзивності ринку аквакультури. При цьому $ЧДВ_{лок}$ становить 75 млн грн; $Зайнятість_{вразл}$ дорівнює 420 осіб; $Доступ_{рес}$ – 110 суб'єктів; $Парт_{громад}$ – 24 партнерства; $ЧДВ_{заг}$ – 120 млн грн; $Зайнятість_{всього}$ – 980 осіб; $Загальний_доступ$ становить 150 суб'єктів; $Макс_партнерств$ дорівнює 30 партнерств.

$$ПРА = \left(\frac{75\,000\,000 + 420 + 110 + 24}{120\,000\,000 + 980 + 150 + 30} \right) \times 100\%$$

$$ПРА = \left(\frac{75\,000\,554}{120\,001\,160} \right) \times 100\% \approx 62.5\%$$

Індекс інклюзивності ринку аквакультури, що становить 62,5 %, свідчить про безпосередню наявність базового рівня соціально-економічної залученості сільських територій у розвиток галузі, що є позитивною ознакою поступового переходу до інклюзивної моделі зростання. Цей показник демонструє, що понад половина наявного потенціалу інституційного та ресурсного залучення громад реалізується на практиці, де місцеве населення бере участь у виробничих ланцюгах створення доданої вартості для реалізації продукції аквакультури на ринку, частково інтегроване у процеси прийняття рішень і має обмежений, але наявний доступ до водних біоресурсів. Водночас, індекс нижче оптимального порогу у 75–80 % характеризує наявні невикористані можливості для розширення інклюзії. До них належать розширення доступу дрібних суб'єктів господарювання до ліцензій та водних площ, залучення вразливих груп населення до підприємницької діяльності в сфері аквакультури, посилення міжсекторальної взаємодії між громадами, науковими установами, державою та бізнесом через створення багаторівневих партнерств. Показник ПРА 62,5 % є індикатором прогресу, що одночасно вказує на необхідність комплексних заходів з метою удосконалення

політики інклюзивного розвитку в аквакультурі. Проведені дослідження спонукають до інтеграції цифрових рішень, розробки сучасних освітніх програм, децентралізованого управління ресурсами, а також залучення громад до формування підходів для розвитку галузі. Узагальнюючи, можна зазначити, що сучасний етап еволюції та розвитку теорії регулювання ринку продукції аквакультури характеризується інтегративним, багатовекторним підходом, який поєднує надбання класичних шкіл економічної думки з інноваційними концепціями сталого, інклюзивного та соціально орієнтованого зростання. Поглиблення теоретичної бази дозволяє формувати ефективні механізми регулювання, орієнтовані на безпеку та відновлення в умовах глобальних криз.

Імпортозаміщення у сфері рибної продукції в межах інклюзивної моделі розвитку також передбачає поглиблення внутрішньої переробки продукції та збільшення доданої вартості в національній економіці. Йдеться про розвиток не лише первинного виробництва, а й переробки, транспортування, холодового зберігання, маркетингу та реалізації риби та рибної продукції. Такий підхід дозволяє збільшити рівень внутрішньої економічної збалансованості та скоротити залежність від імпортованої продукції з глибокою переробкою. Крім того, розвиток внутрішніх виробничих ланцюгів створює додаткові можливості для зайнятості населення та формування економічної стабільності.

Таким чином, інклюзивна теорія зростання також безпосередньо пов'язана із забезпеченням доступу до фінансових ресурсів, інновацій та освітніх програм для малих виробників аквакультури. В умовах обмеженого доступу до кредитів саме державна підтримка, грантові програми та розвиток консультаційних систем формують основу для розширення внутрішнього виробництва продукції аквакультури. У цьому контексті важливого значення набувають сертифікатні програми на прикладі «Навігатор з аквафермерства», практико орієнтоване навчання та впровадження сучасних біотехнологій вирощування риби, які дозволяють подолати перешкоди при нарощуванні обсягів пропозиції в аспекті розвитку ринку продукції аквакультури в Україні та світі.

Висновки до розділу 1

1. У результаті систематизації наукових підходів обґрунтовано доцільність інтеграції положень класичної, кейнсіанської, неокласичної, інституціональної та неоінституціональної економічних теорій, що дало змогу сформулювати удосконалений концептуальний підхід до регулювання ринку продукції аквакультури. Його особливістю є комплексне поєднання економічних, правових, адміністративних, екологічних, соціальних і цифрових механізмів державного впливу, які створюють теоретичне підґрунтя для забезпечення сталого розвитку галузі та зміцнення продовольчої безпеки держави.

2. Проведене дослідження теоретико-методичних засад регулювання ринку продукції аквакультури дозволило встановити, що сучасний етап розвитку агропродовольчої системи характеризується зміною підходів до застосування галузевого регулювання під впливом глобальних продовольчих, економічних, екологічних і геоекономічних викликів. Доведено, що традиційні підходи, засновані виключно на механізмах ринкового саморегулювання, вже не забезпечують необхідного рівня продовольчої безпеки, стабільності функціонування виробництва риби та конкурентоспроможності галузі аквакультури.

3. Встановлено, що ринок продукції аквакультури є багаторівневою соціально-економічною системою, інтегрованою до агропродовольчої системи держави, функціонування якої визначається взаємодією економічних, екологічних, технологічних і соціальних чинників. Доведено, що ефективність його регулювання залежить від комплексного застосування нормативно-правових, економічних, адміністративних, екологічних, соціальних і зовнішньоекономічних інструментів, спрямованих на забезпечення збалансованого розвитку галузі, підтримку конкуренції, стимулювання інвестиційної активності, раціональне використання водних біоресурсів, адаптацію до міжнародних стандартів якості й безпечності продукції.

4. Обґрунтовано, що сучасна модель регулювання має враховувати принципи цифровізації виробництва, екологізації виробничої діяльності та багаторівневого управління, що відповідає тенденціям розвитку світової аквакультури.

5. Обґрунтовано необхідність удосконалення методичних підходів до оцінювання ефективності регулювання ринку продукції аквакультури шляхом прийняття збалансованих рішень щодо індикаторів продовольчої безпеки, імпортозалежності та інклюзивності розвитку. Доведено, що використання зазначених показників забезпечує об'єктивну оцінку сучасного стану галузі, дає змогу своєчасно виявляти проблемні аспекти функціонування ринку, прогнозувати ризики та формувати ефективну державну політику розвитку аграрного ринку.

6. Доведено, що сучасний розвиток ринку продукції аквакультури має ґрунтуватися на поєднанні принципів економічної ефективності, екологічної безпеки та соціальної інклюзивності. Особливого значення набуває інклюзивна модель розвитку, яка передбачає залучення до виробничої діяльності малого та середнього підприємництва. Такий підхід створює передумови для формування попиту та пропозиції на внутрішньому ринку продукції аквакультури, розвитку імпортозаміщення, створення нових робочих місць, підвищення економічної активності регіонів в контексті післявоєнного відновлення економіки України. Встановлено, що реалізація концепції інклюзивного розвитку сприятиме нарощуванню виробництва риби та рибної продукції, а й зміцненню продовольчої незалежності держави, підвищенню рівня соціально-економічної збалансованості розвитку сільських територій в умовах надзвичайних викликів.

7. Узагальнення сучасних концептуальних підходів до організації ринку продукції аквакультури дозволило визначити перспективні напрями вдосконалення системи його регулювання. Запропоновано інтегрувати до системи галузевого регулювання показник імпортозалежності та індекс інклюзивності ринку аквакультури. Доведено, що впровадження сучасних інформаційно-аналітичних технологій забезпечить підвищення ефективності рішень, своєчасне врахування динаміки ринкової кон'юнктури, підвищення прозорості функціонування ринку та зміцнення конкурентних переваг вітчизняного виробництва риби, ракоподібних та інших водних біоресурсів, вирощених в аквакультурі.

РОЗДІЛ 2

СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ РИНКУ ПРОДУКЦІЇ АКВАКУЛЬТУРИ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

2.1. Комплексне дослідження ринкової кон'юнктури та формування пропозиції на рибу в аспекті розвитку галузі аквакультури в Україні та світі

На сучасному етапі розвитку світового рибного господарства аквакультура остаточно утвердилася як найбільш динамічний сектор виробництва продовольства тваринного походження. Коли протягом другої половини XX століття основним джерелом забезпечення населення рибною продукцією залишалося промислове рибальство, то нині світова система виробництва водних біоресурсів функціонує в умовах, зумовлених випереджальним розвитком аквакультури, технологічною модернізацією, зміною глобальних продовольчих пріоритетів. Її суть полягає у поступовому переході від екстенсивного використання природних рибних запасів до інтенсивного розвитку контрольованого вирощування водних організмів.

За даними Продовольчої та сільськогосподарської організації ФАО ООН, світове виробництво продукції рибальства та аквакультури у 2024 р. досягло історичного максимуму – 235,0 млн тонн, із яких 195,0 млн тонн припадало на водних тварин. При цьому виробництво продукції аквакультури вперше в світі досягло обсягу в 100 млн тонн, досягнувши 103,0 млн тонн, що становить понад 53 % загального виробництва водних тварин та майже 60 % усієї продукції водного походження, яка використовується для харчових потреб населення [144] (рис. 2.1). Вартість виробництва продукції аквакультури на рівні виробника оцінюється приблизно у 371 млрд дол. США, що підтверджує її перетворення на один із головних секторів світової аграрної економіки. Особливої уваги заслуговує той факт, що таке зростання не є випадковим явищем, а відображає закономірність розвитку світового ринку продовольства. Починаючи з кінця 1980-х років, обсяги вилову диких водних біоресурсів практично стабілізувалися та коливаються у межах 86–94 млн тонн на рік, що

свідчить про досягнення природної межі експлуатації більшості промислових запасів риби. Натомість саме аквакультура забезпечує весь приріст світового виробництва водної продукції [119]. За оцінками Продовольчої та сільськогосподарської організації FAO ООН, середньорічні темпи приросту виробництва продукції аквакультури становлять близько 3,2 %, тоді як вилов природних ресурсів залишається практично незмінним [144].

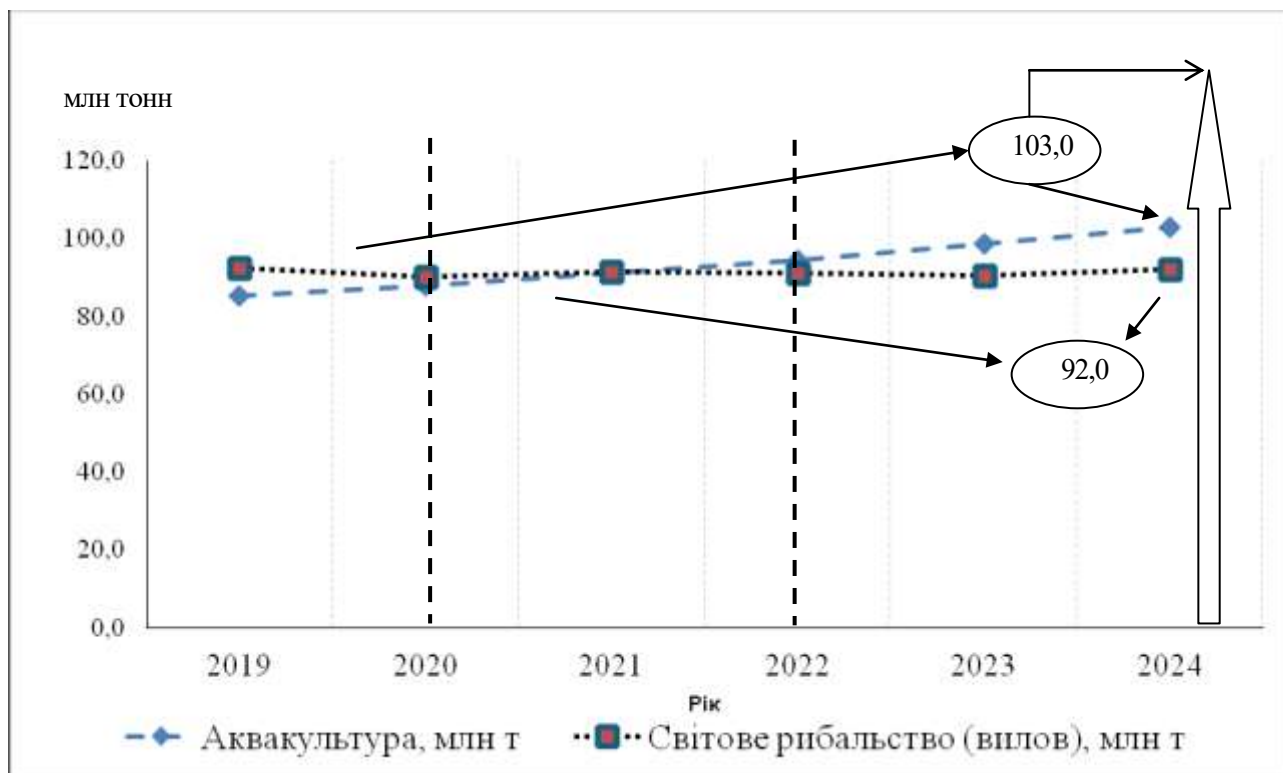


Рис. 2.1. Динаміка світового виробництва водних тварин в аквакультурі, 2019–2024 рр.*

Примітка. *Складено на основі матеріалів [122; 124; 126; 127; 142; 143; 144]

Причини таких перетворень мають комплексний характер. Насамперед вони пов'язані зі зростанням чисельності населення світу, підвищенням рівня доходів, зміною структури харчування та збільшенням споживання високоякісного тваринного білка. Водні біоресурси дедалі більше розглядаються як компонент продовольчої безпеки, оскільки забезпечують щонайменше 20 % тваринного білка для понад 3,1 млрд осіб [122]. Одночасно споживання продукції водного походження на одну особу постійно зростає і у 2024 р. досягло приблизно 21,3 кг на рік [144]. Важливу роль у цьому процесі відіграє погіршення стану природних

рибних запасів. Зважаючи на удосконалення міжнародної системи управління рибальством, значна частина морських біологічних ресурсів продовжує перебувати під високим антропогенним навантаженням. Саме тому міжнародна політика дедалі більше орієнтується на розвиток аквакультури як альтернативного джерела забезпечення населення рибною продукцією без додаткового тиску на природні екосистеми. У цьому контексті концепція «Блакитна трансформація» – Дорожня карта на 2022–2030 роки: концептуальне бачення діяльності ФАО у сфері систем виробництва водних харчових продуктів» [106], визначає розвиток аквакультури. Вказане є напрямом забезпечення глобальної продовольчої безпеки, скорочення бідності та досягнення Цілей сталого розвитку ООН [147].

Водночас конкурентоспроможність галузі дедалі меншою мірою визначається лише природно-ресурсним потенціалом країни. Провідні позиції на світовому ринку формуються насамперед завдяки рівню технологічної модернізації виробництва, використанню цифрових платформ управління, технологій штучного інтелекту, роботизованих комплексів годівлі та прогнозної аналітики. Саме цифровізація виробничих процесів забезпечує підвищення продуктивності, скорочення витрат кормів, оптимізацію використання водних та енергетичних ресурсів, покращення біобезпеки й простежуваності риби та рибної продукції, що стає визначальною конкурентною перевагою сучасних підприємств аквакультури.

Світовий ринок аквакультури перебуває в стані значного розширення, що зумовлено поєднанням технологічного прогресу, споживчого попиту на екологічні морепродукти та інновацій, які роблять аквакультуру більш ефективною та менш ресурсомісткою. Впровадження інтелектуальних роботів є важливою тенденцією у галузі, яка допомагає в різних процесах аквакультури і може сформувати майбутнє цього ринку. За розрахунками, розмір ринку продукції аквакультури суттєво зросте, досягнувши в понад 400 млрд. дол. США до 2034 року. Таке зростання відповідає середньорічному темпу приросту у 7–9 % протягом наступного десятиліття, що позиціонує аквакультуру як основне рішення для задоволення зростаючого світового попиту на продукти харчування, багаті на

білок. На таку динаміку впливає посилення ролі аквакультури як джерела поповнення світової пропозиції рибної продукції в умовах скорочення запасів дикої риби та зростання світового попиту на рибу й морепродукти [119; 55].

Як показали дослідження, до 2034 року очікується подальший ріст споживання продукції тваринного походження, насамперед у країнах із середнім рівнем доходу, де приріст може становити близько 24 %, що майже у чотири рази перевищує середньосвітові темпи [127]. Водночас навіть за таких умов рівень споживання продукції тваринного походження у зазначеній групі країн залишатиметься відносно низьким і становитиме в середньому 364 ккал на одну особу за добу, лише незначно перевищуючи рекомендований ФАО мінімальний показник здорового харчування на рівні 300 ккал. У країнах із низьким рівнем доходу цей показник прогнозується на рівні 143 ккал на особу за добу, що свідчить про збереження суттєвого дефіциту повноцінного харчування та нерівномірності забезпечення населення продуктами тваринного походження.

У цілому аналітики ОЕСР та ФАО прогнозують, що до 2034 р. світове виробництво продукції сільського та рибного господарства збільшиться приблизно на 14 %. При цьому сектор рибальства та аквакультури й надалі залишатиметься вагомою складовою світового виробництва продовольства та розширення його пропозиції [127]. Як показали дослідження у 2024 р. сукупний обсяг виробництва риби, ракоподібних та інших водних тварин досяг 193 млн тонн, тоді як до 2034 р. прогнозується його збільшення до 212 млн тонн. Вказане свідчить про збереження позитивної динаміки виробництва риби з поступовим уповільненням її темпів. За прогнозними оцінками, упродовж наступного десятиріччя загальний обсяг виробництва збільшиться приблизно на 12 % [127].

Визначальним чинником подальшого нарощування світового виробництва водних тварин залишатиметься аквакультура, яка вже сьогодні забезпечує основну частину приросту світової пропозиції водних харчових ресурсів [127]. Зважаючи на очікуване поступове уповільнення темпів її розвитку, саме аквакультура, за прогнозами, формуватиме близько 56 % загального обсягу світового виробництва

водних тварин упродовж періоду до 2034 р., остаточно закріплюючи свою домінуючу роль у забезпеченні глобального попиту на продукцію водного походження (рис. 2.2). Вказане підтверджує посилення трансформації світового рибного господарства, в межах якої центр формування пропозиції дедалі більше зміщується від промислового рибальства до контрольованого вирощування водних біоресурсів в умовах аквакультури.

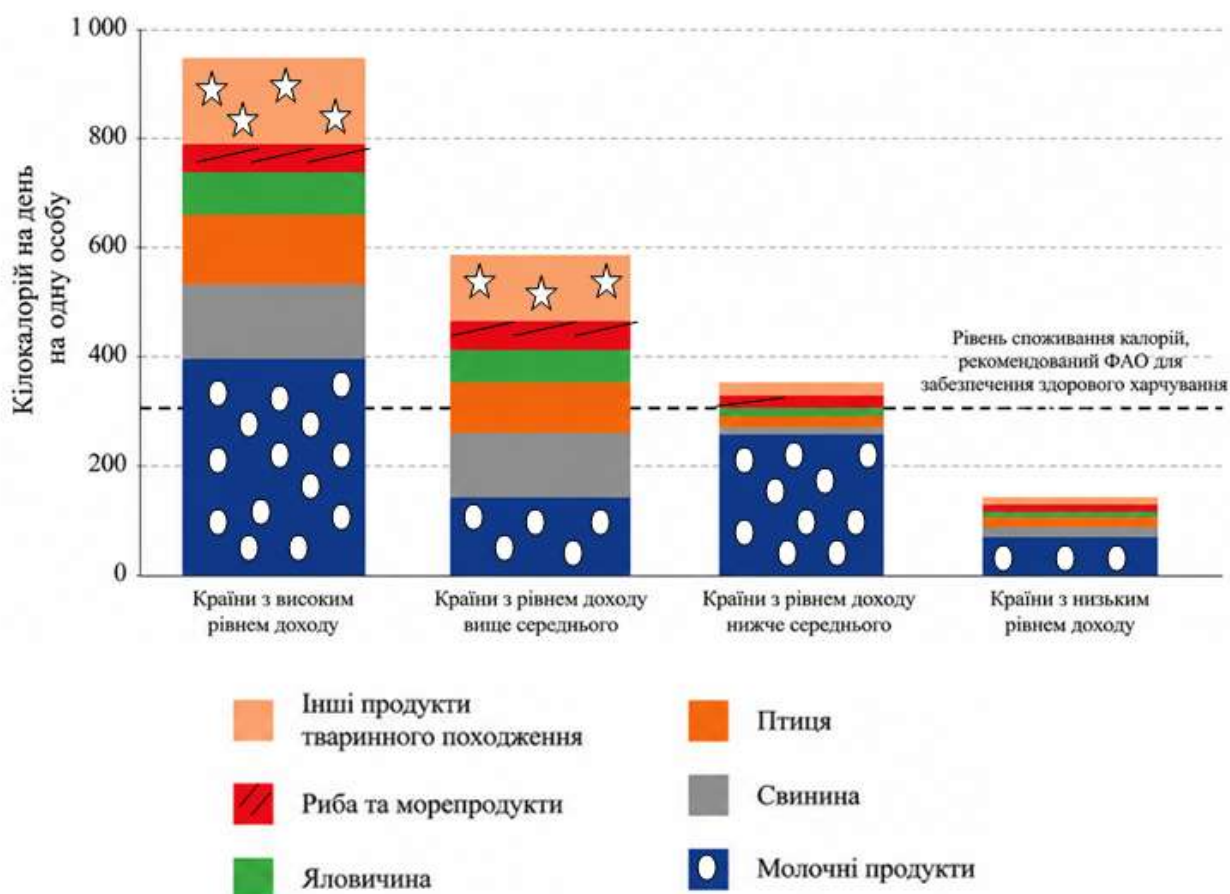


Рис. 2.2. Структура світового споживання калорій із продуктів тваринного походження залежно від рівня доходу населення з прогнозом до 2034 р.*

Примітка. *Складено на основі матеріалів авторів [101; 127; 144]

Можна зробити висновок, що така динаміка має принципове значення для країн, які володіють природними, технологічними, виробничими передумовами до розвитку аквакультури, оскільки відкриває додаткові можливості для зміцнення продовольчої безпеки, підвищення конкурентоспроможності національного виробництва та інтеграції на ринки риби. Для України ці прогнози є важливим орієнтиром при формуванні державної політики розвитку аквакультури, модернізації

виробничих потужностей та стимулюванні інвестицій у високотехнологічні напрями галузі. Зростання світового попиту на рибу та морепродукти, особливо в країнах із середнім рівнем доходу, створює додаткові передумови для розвитку національної аквакультури, збільшення виробництва продукції з високою доданою вартістю, розширення внутрішнього ринку та зміцнення експортного потенціалу галузі. За таких умов державна політика має бути спрямована на стимулювання інвестицій у сучасні технології вирощування водних біоресурсів, підвищення конкурентоспроможності продукції та забезпечення продовольчої безпеки країни.

При цьому проведений аналіз свідчить, що рівень доходів населення світу безпосередньо впливає на структуру споживання продуктів тваринного походження. У країнах з високим рівнем доходу прогнозується найбільший обсяг споживання калорій, отриманих із продукції тваринного походження, тоді як у країнах із низьким рівнем доходу цей показник залишається у декілька разів нижчим. Особливу увагу привертає той факт, що риба та морепродукти формують одну з найбільших часток у структурі споживання продуктів тваринного походження саме в країнах із середнім і високим рівнем доходу. Це свідчить про зростання ролі риби та рибної продукції як джерела повноцінного білка, незамінних жирних кислот, інших біологічно цінних компонентів харчування.

Одночасно підвищення рівня добробуту населення супроводжується диверсифікацією структури харчування та збільшенням попиту на якісну продукцію аквакультури й рибальства. Представлені дані підтверджують, що зі зростанням рівня доходів населення підвищується загальний обсяг споживання продуктів тваринного походження, зростає значення риби та морепродуктів у структурі раціону, що свідчить про посилення ролі аквакультури у формуванні глобальної продовольчої системи, забезпеченні населення якісним тваринним білком.

Так, зберігаються тенденції до нарощування світового виробництва продукції рибальства та аквакультури, основним рушієм якої виступатиме саме сектор аквакультури. Це засвідчує, що в сучасних умовах розвиток аквакультури визначає перспективи забезпечення зростаючого попиту населення на продукцію

водного походження, підвищення рівня продовольчої безпеки, впровадження інноваційних технологій виробництва, здатних забезпечити інтеграцію національного виробництва у світові ринки продукції водного походження.

Глобальні тенденції розвитку аквакультури знаходять своє відображення і в національному вимірі, хоча їх реалізація в Україні відбувається під впливом специфічних соціально-економічних і безпекових чинників. Незважаючи на воєнні ризики, транспортні обмеження та загальну нестабільність ринкового середовища, у 2025 р. галузь аквакультури України продовжувала функціонувати в нових умовах господарювання. Об'єктивне оцінювання стану та тенденцій її розвитку ґрунтується на офіційних статистичних даних, збір яких забезпечували територіальні органи Державного агентства України з розвитку меліорації, рибного господарства та продовольчих програм. Формування статистичної інформації здійснювалося відповідно до наказу Міністерства аграрної політики та продовольства України від 11.09.2023 № 1655, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 01.12.2023 за № 2090/41146, яким затверджено Інструкцію щодо заповнення форми державної статистичної звітності № 1А-аквакультура (річна) «Звіт про аквакультуру за 20__ рік». Для комплексної оцінки сучасного стану галузі доцільно насамперед проаналізувати загальні обсяги виробництва продукції аквакультури у 2025 р., а також їх розподіл за основними технологічними напрямками вирощування. Це дає змогу виявити структурні особливості функціонування галузі, оцінити тенденції її розвитку в сучасних умовах і проаналізувати підрозділ 7.1 форми державної звітності № 1А-аквакультура (річна) «Вироблено товарної продукції аквакультури (риб)». За результатами обробки офіційної статистичної звітності встановлено, що у 2025 р. вироблено 16 101 тонн товарної риби, тоді як у 2024 р. цей показник становив 18 614 тонн. Так, обсяги виробництва зменшилися на 2 513 тонн, або на 13,53 % (рис. 2.3).

Формування зазначеної тенденції, ймовірно, відбулося під впливом комплексу чинників, серед яких одним із найбільш вагомих залишаються наслідки воєнного стану, що проявляються у пошкодженні виробничої інфраструктури,

періодичних перебоїв із електропостачанням, порушенні процесів транспортування та ускладненні виробничих процесів у рибницьких господарствах. При цьому до загального обсягу продукції аквакультури належать товарна риба та інші водні біоресурси, призначені для реалізації на внутрішньому ринку або переробки, рибопосадковий матеріал різних стадій розвитку від ікри до однорічки, що використовується для подальшого вирощування у спеціалізованих і повносистемних господарствах, а також продукція, яка спрямовується на забезпечення внутрішніх виробничих потреб суб'єктів аквакультури, зокрема для оновлення маточного поголів'я, зариблення власних водойм, здійснення селекційної роботи, переробки продукції та виготовлення кормів.

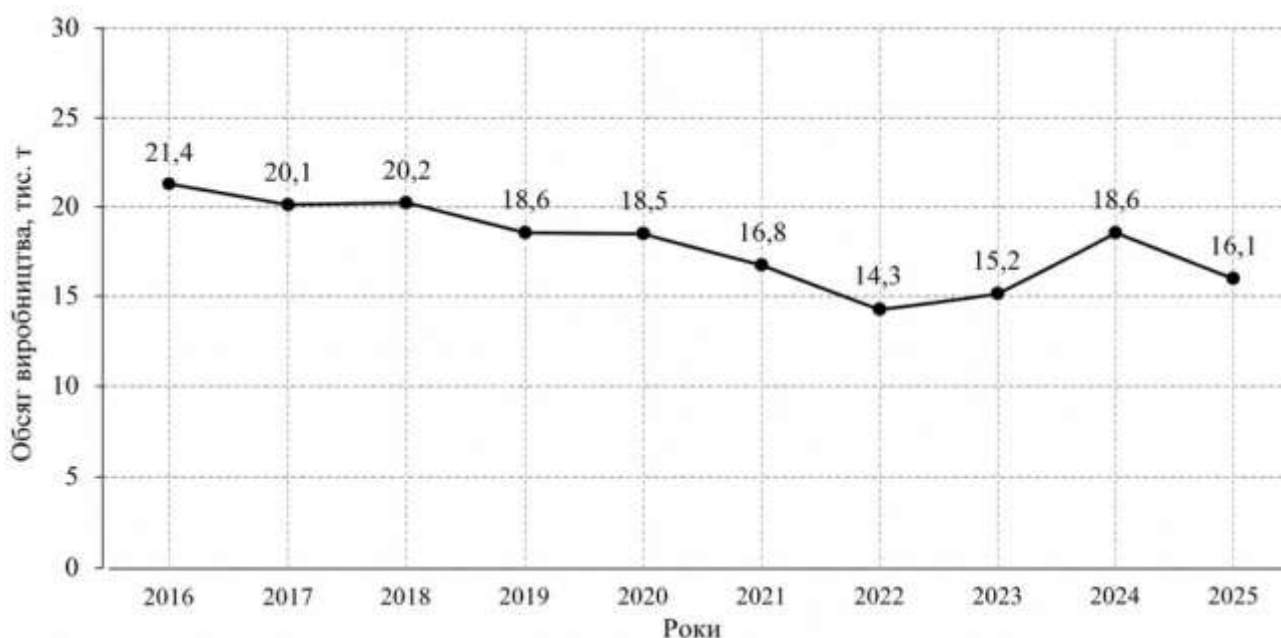


Рис. 2.3. Динаміка обсягів виробництва товарної продукції аквакультури в Україні за 2016–2025 рр.*

Примітка. *Складено на основі опрацювання даних [32; 64; 80; 87; 106; 148]

Аналіз структури виробництва товарної продукції аквакультури саме за технологічними умовами вирощування свідчить про диференціацію частки окремих виробничих систем у формуванні обсягу виробництва товарної продукції аквакультури в Україні. У 2025 р. домінуючою технологією залишалося ставкова аквакультура, у межах якої було вироблено 15 407,7 тонн товарної риби [32]. Водночас порівняно з 2024 р. в 18 001,6 тонн, обсяги виробництва у ставках

скоротилися на 2 593,9 тонн, або на 14,4 %, що підтверджує загальну тенденцію до зниження результативності традиційних екстенсивних форм ведення аквакультури. На відміну від ставкового виробництва, альтернативні технології продемонстрували позитивну динаміку розвитку. У садкових господарствах обсяг виробництва зріс із 115,9 тонн до 210,0 тонн, тобто на 94,1 тонн, або майже 81,2 відсотки. Практично двократне збільшення свідчить про поступове розширення використання садкових технологій, що характеризуються високою інтенсивністю виробництва та ефективним використанням водних об'єктів.

Виробництво товарної риби у рециркуляційних аквакультурних системах (РАС) також характеризувалося позитивною динамікою. У 2025 р. його обсяг становив 238,9 тонн проти 181,4 тонн у 2024 р., що відповідає приросту 57,5 тонн, або 31,7 %. Зростання виробництва в рециркуляційних аквакультурних системах свідчить про поступове впровадження інноваційних технологій, які забезпечують високий рівень біобезпеки, раціональне використання водних ресурсів і незалежність виробничого процесу від сезонних природних чинників.

Водночас виробництво у резервуарах і басейнах зменшилося з 315,1 тонн до 244,4 тонн, тобто на 70,7 тонн, або 22,4 %, що може свідчити про часткову переорієнтацію виробників на більш технологічно досконалі системи, насамперед, РАС, або про скорочення виробничих потужностей у цьому сегменті [32].

Структура виробництва за технологічними умовами вирощування демонструє різноспрямовані тенденції. Враховуючи очевидне домінування ставкової аквакультури, саме інтенсивні технології, зокрема садкові господарства та рециркуляційні аквакультурні системи, характеризуються найвищими темпами розвитку. Це свідчить про поступове підвищення технологічного рівня галузі, орієнтоване на підвищення продуктивності, ефективності використання виробничих ресурсів, впровадження сучасних моделей здійснення аквакультури. Окрім товарної риби, підприємства аквакультури здійснювали виробництво ракоподібних, яке згідно підрозділу 7.2 форми державної статистичної звітності «Вироблено товарної продукції аквакультури (ракоподібні, молюски, водорості)» у 2025 р.

становило 10,8 тонн, що перевищило показник попереднього року (7,5 тонн) на 3,3 тонн, або 44,0 %. Аналіз технологічної структури цього виробництва свідчить про переважання ставкового напрямку, на який припадало 10,4 тонн, або понад 96 % загального обсягу вироблених ракоподібних [32; 63]. Вирощування у резервуарах і басейнах забезпечило лише 350 кг, тоді як у рециркуляційних аквакультурних системах було отримано тільки 20 кг продукції. Така структура свідчить, що виробництво ракоподібних в Україні, яке практично базується на традиційних ставкових технологіях. При цьому застосування інтенсивних систем вирощування перебуває на початковому етапі розвитку та поки не має впливу на загальні обсяги виробництва. Водночас позитивна динаміка сукупного виробництва ракоподібних свідчить про поступове розширення цього сегмента аквакультури та наявність потенціалу для подальшої диверсифікації ринку.

Як показали дослідження, у 2025 р. в аквакультурі України господарську діяльність здійснювали 3 305 суб'єкти господарювання, що на 142 суб'єкти, або 4,5 %, перевищує відповідний показник 2024 року (3 163 суб'єкти) [32]. Така динаміка свідчить про збереження тенденції до поступового удосконалення системи державного регулювання галузі, що відображає ріст підприємницької активності та прагнення виробників до ведення аквакультурної діяльності навіть в умовах воєнного стану і значних економічних ризиків. Водночас результати статистичного спостереження демонструють розрив між загальною кількістю зареєстрованих суб'єктів господарювання та наявним інформаційним забезпеченням галузі. Річну статистичну звітність за формою № 1А-аквакультура подали лише 1 925 підприємств, що становить 58 % від їх загальної кількості [32]. Відповідно, 42 % суб'єктів господарювання не були охоплені офіційною звітністю, що обмежує повноту інформаційної бази для комплексної оцінки сучасного стану аквакультури. За таких умов результати галузевого аналізу у 2025 р. сформовано на основі даних лише половини зареєстрованих виробників, що потребує врахування під час інтерпретації статистичних показників і формування висновків щодо тенденцій розвитку галузі аквакультури (рис. 2.4).

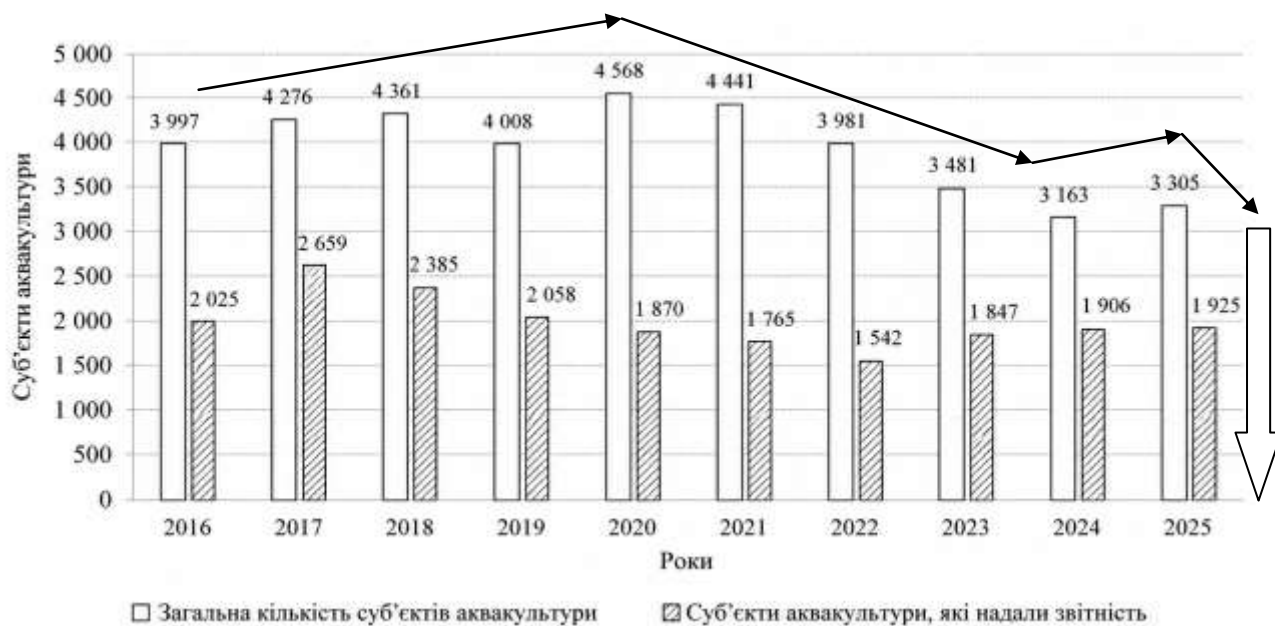


Рис. 2.4. Співвідношення суб'єктів аквакультури та суб'єктів, які подали річну статистичну звітність за формою № 1А-аквакультура у 2025 році*

Примітка. *Складено на основі опрацювання даних [32; 63; 87; 106; 144; 148]

Незважаючи на незначне збільшення абсолютної кількості поданих звітів у 2025 р., рівень охоплення суб'єктів господарювання статистичним спостереженням знизився на 2,1 в.п. порівняно з попереднім роком. Така тенденція свідчить про те, що темпи приросту кількості зареєстрованих виробників аквакультури випереджають темпи розширення статистичного охоплення галузі. У результаті 42 % суб'єктів господарювання не подали річну статистичну звітність, що негативно впливає на репрезентативність офіційної статистичної інформації та знижує достовірність оцінювання реального стану функціонування галузі. Зазначене актуалізує потребу в удосконаленні механізмів моніторингу, посилення контролю за поданням статистичної звітності та підвищення ефективності взаємодії між територіальними органами Держрибагентства і суб'єктами аквакультури.

Аналіз організаційно-правової структури виробників свідчить про подальше зростання кількості як юридичних осіб, так і фізичних осіб – підприємців. Так, у 2025 р. діяльність у сфері аквакультури здійснювали 1 220 юридичних осіб, що на 53 суб'єкти (4,5 %) більше, ніж у 2024 р. (1 167 суб'єктів). Кількість фізичних осіб – підприємців зросла на 89 одиниць, або 4,5 %, і досягла 2 085 суб'єктів

проти 1 996 роком раніше. Водночас аналіз дисципліни звітування демонструє негативну тенденцію до зниження рівня статистичного охоплення обох категорій виробників. Зокрема, серед юридичних осіб частка поданих звітів скоротилася з 64,27 % у 2024 р. до 59,92 % у 2025 р., тобто на 4,35 в.п., що свідчить про звуження повноти статистичного спостереження саме у секторі виробників. Серед фізичних осіб – підприємців рівень звітності також знизився, хоча й менш суттєво – з 57,92 % до 57,27 %, або на 0,65 в.п. Таким чином, скорочення рівня охоплення статистичною звітністю має системний характер і спостерігається незалежно від організаційно-правової форми господарювання (Додаток А).

Водночас інтерпретація наведених статистичних показників потребує врахування методологічних особливостей формування інформаційної бази. Офіційні дані Держрибагентства характеризують загальну кількість зареєстрованих суб'єктів господарювання, однак не дають можливості виокремити підприємства, які фактично здійснювали виробництво продукції аквакультури у звітному періоді, від суб'єктів, у яких вид економічної діяльності «Прісноводне рибництво (аквакультура)» (КВЕД 03.22) зазначений лише як один із зареєстрованих напрямів діяльності. При цьому частина таких підприємств фактично не здійснює виробничої діяльності за відповідним видом економічної діяльності, тоді як для інших аквакультура має допоміжний характер у структурі господарської діяльності, що не знаходить належного відображення у статистичній звітності. Додатковим фактором, який впливає на повноту офіційної інформації, є особливості нормативного регулювання статистичних спостережень, відповідно до яких фізичні особи – підприємці не зобов'язані подавати звітність щодо обсягів виробництва товарної продукції аквакультури. Сукупність зазначених чинників зумовлює певне викривлення статистичної картини функціонування галузі, що необхідно враховувати під час оцінювання її виробничого потенціалу, структурних характеристик і тенденцій розвитку. З огляду на це актуальним напрямом удосконалення державної системи статистичного забезпечення є підвищення повноти охоплення виробників, уточнення критеріїв віднесення суб'єктів до активних учасників ринку риби та

гармонізація механізмів збирання статистичної інформації з особливостями функціонування підприємств аквакультури в процесі виходу на ринок (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

**Аналітичне групування регіонів за рівнем звітності
суб'єктів аквакультури у 2016–2025 рр.***

Області	Роки											Відхилення 2025 р. до 2020 р., ±
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Група регіону	
Вінницька	90,86	89,54	70,09	64,11	48,04	36,04	38,52	36,85	36,78	30,79	Низький (<60 %)	-17,25
Волинська	100	96,15	98,28	98,65	98,73	98,75	98,75	98,82	98,84	98,75	Високий (>80 %)	+0,02
Дніпропетровська	13,18	8,95	12,73	8,44	8,6	7,76	29,89	61,54	83,33	89,02	Високий (>80 %)	+80,42
Донецька	100	100	–	100	100	100	100	100	100	100	Високий (>80 %)	0,00
Житомирська	53,03	44,97	67,04	55,76	43,87	67,89	76,67	75,81	80,53	69,53	Середній (60–80 %)	+25,66
Закарпатська	88	68	22,41	33,93	18,68	14,66	36,49	97,3	100,0	100,0	Високий (>80 %)	+81,32
Запорізька	46,89	51,88	33,82	52,83	55,34	48,61	45,71	46,15	45,1	37,5	Низький (<60 %)	-17,84
Івано-Франківська	23,81	33,07	20,1	29,61	30,87	35,33	31,29	40,0	54,42	49,55	Низький (<60 %)	+18,68
Київська	20,35	29,69	28,85	27,66	19,81	16,36	8,64	16,87	46,21	30,66	Низький (<60 %)	+10,85
Кіровоградська	93,41	81,86	100	67,37	46,46	29,33	25,66	48,47	87,64	91,97	Високий (>80 %)	+45,51
Луганська	–	88,89	100	–	–	100	–	–	–	–	Немає даних	–
Львівська	–	15,11	82,18	57,55	62,9	71,2	58,59	48,92	49,32	46,72	Низький (<60 %)	-16,18
Миколаївська	86,67	100	100	92,86	100	96,61	90,38	98,08	100	100	Високий (>80 %)	0,00
Одеська	63,83	40,16	47,32	50	52,59	56,76	42,11	37,1	41,74	34,23	Низький (<60 %)	-18,36
Полтавська	16,96	10,62	57,14	14,46	34	29,09	21,54	35	40	45,53	Низький (<60 %)	+11,53
Рівненська	–	96	100	92,86	76	84,09	86,92	88,81	89,26	77,12	Середній (60–80 %)	+1,12
Сумська	–	100	100	96,88	100	98,1	99,53	100	100	100	Високий (>80 %)	0,00
Тернопільська	–	36,15	24,62	–	34,38	42,34	23,66	78,57	54,55	75	Середній (60–80 %)	+40,62
Харківська	–	5,45	100	–	100	83,33	66,67	85,71	75	91,67	Високий (>80 %)	-8,33
Херсонська	–	100	100	–	100	100	0	0	100	100	Високий (>80 %)	0,00
Хмельницька	–	69,87	45,29	–	30,48	35,15	25,28	43,08	75,71	59,46	Низький (<60 %)	+28,98
Черкаська	–	56,6	47,3	–	30,48	32,56	29,92	62,67	71,24	71,2	Середній (60–80 %)	+40,72
Чернівецька	–	81,62	48,26	–	25,75	21,38	28,16	45,29	40,94	38,57	Низький (<60 %)	+12,82
Чернігівська	–	86,87	94	–	93,55	92,31	86	85,11	94,87	90,48	Високий (>80 %)	-3,07
Всього по Україні	50,66	62,18	54,69	51,34	40,94	39,74	38,73	53,06	60,26	58,25	Середній (базовий рівень)	+17,31

Примітка. *Складено на основі опрацювання матеріалів [24; 32; 38; 80; 87]

Аналіз територіальної диференціації рівня подання статистичної звітності засвідчує неоднорідність тенденцій за регіонами.

Як свідчать дані табл. 2.2, позитивна динаміка рівня подання звітів у 2025 р. спостерігалася лише у п'яти областях України – Тернопільській, Харківській, Дніпропетровській, Кіровоградській та Полтавській області.

Таблиця 2.2

**Аналітична інтерпретація рівня звітності при поданні
суб'єктами аквакультури за регіонами України, 2025 р.***

Область	Розширена аналітична характеристика
Вінницька	У 2025 р. рівень звітності становив лише 30,79 %, що майже у 1,9 рази нижче середнього по Україні. Незважаючи на історично високі показники, за аналізований період спостерігається їх зниження. Наведене свідчить про необхідність посилення інформаційно-консультаційної роботи з виробниками риби, удосконалення механізмів збирання статистичних даних і підвищення рівня взаємодії між територіальними органами Держрибагентства і суб'єктами господарювання.
Волинська	Область стабільно демонструє один із найвищих рівнів звітності в Україні (98,75 %), що свідчить про ефективну організацію статистичного спостереження, високий рівень дисципліни респондентів та якісну взаємодію органів державного управління із суб'єктами аквакультури.
Дніпропетровська	За досліджуваний період область продемонструвала найбільш динамічне зростання рівня звітності (+80,42 в.п.). Це підтверджує підвищення ефективності адміністрування статистичних процесів та активізацію взаємодії між органами державної влади, а також виробниками продукції аквакультури.
Донецька	За наявними даними рівень звітності становить 100 %. Водночас результати потребують відповідної інтерпретації через особливості формування статистичної інформації в умовах воєнного стану та обмеженого функціонування господарств.
Житомирська	Рівень звітності (69,53 %) перевищує середній показник по Україні. Це характеризує регіон як територію зі стабільною системою статистичного спостереження, хоча потенціал для подальшого підвищення повноти звітності ще залишається наявним.
Закарпатська	Досягнення 100 % рівня звітності свідчить про високий рівень організації державного статистичного спостереження та практично повне охоплення суб'єктів аквакультури офіційною звітністю.
Запорізька	Незважаючи на традиційний розвиток рибного господарства, рівень звітності залишається низьким (37,50 %), що обумовлює необхідність удосконалення механізмів збирання інформації, особливо з урахуванням наслідків від ведення воєнних дій.
Івано-Франківська	Показник звітності (49,55 %) залишається нижчим від середнього по країні. Це може свідчити про неповне охоплення статистичними спостереженнями суб'єктів малого підприємництва та фермерських господарств.
Київська	Зважаючи суттєве покращення показників порівняно з 2020 р., рівень звітності у 2025 р. становив лише 30,66 %, що потребує активізації роботи щодо забезпечення повноти статистичної інформації.
Кіровоградська	Один із найкращих показників в Україні на рівні 91,97 %, що підтверджує високий рівень організації статистичного обліку та ефективність взаємодії між суб'єктами господарювання і територіальними органами Держрибагентства.

Продовження табл. 2.2

Луганська	Через відсутність повної інформації, зумовлену воєнними діями, здійснення об'єктивної оцінки рівня звітності є неможливим.
Львівська	Рівень звітності (46,72 %) залишається недостатнім для забезпечення повноцінного статистичного аналізу розвитку галузі аквакультури в регіоні. Доцільним є посилення організаційних заходів щодо залучення господарств до подання звітів.
Миколаївська	Повне охоплення суб'єктів господарювання (100 %) підтверджує високий рівень функціонування системи державного статистичного спостереження та ефективність регіонального управління галуззю.
Одеська	Рівень звітності становить лише 34,23 %, що є одним із найнижчих серед приморських регіонів. Це свідчить про необхідність удосконалення організаційних механізмів формування статистичної інформації.
Полтавська	Хоча за останні роки спостерігається позитивна динаміка, показник звітності (45,53 %) залишається нижчим від середнього рівня по Україні.
Рівненська	Область характеризується стабільним рівнем звітності (77,12 %), що забезпечує достатній рівень репрезентативності статистичних даних для оцінювання розвитку галузі.
Сумська	Повне охоплення звітністю (100 %) свідчить про високий рівень організації державного статистичного спостереження та ефективність роботи територіальних органів управління.
Тернопільська	За останні роки область суттєво покращила показники звітності, досягнувши 75 %. Це свідчить про позитивні результати організаційних заходів щодо залучення виробників до статистичних спостережень.
Харківська	Враховуючи на складні умови воєнного періоду, область демонструє високий рівень звітності (91,67 %), що характеризує ефективність функціонування регіональної системи збору статистичних даних.
Херсонська	Формально показник звітності становить 100 %, однак його інтерпретація повинна здійснюватися з урахуванням впливу воєнного стану та особливостей формування статистичних даних.
Хмельницька	Рівень звітності (59,46 %) відповідає середньому по країні, однак ще не забезпечує повного охоплення всіх виробників статистичними спостереженнями.
Черкаська	Область демонструє стабільний рівень звітності (71,20 %), що забезпечує достовірність статистичної інформації для аналізу розвитку аквакультури.
Чернівецька	Зважаючи на позитивну динаміку, рівень звітності (38,57 %) залишається недостатнім, що потребує вдосконалення механізмів взаємодії між органами державної влади та виробниками.
Чернігівська	Один із найвищих показників звітності (90,48 %) свідчить про ефективне функціонування системи статистичного спостереження та високу дисципліну суб'єктів господарювання.
Всього по Україні	Середній рівень звітності у 2025 р. становив 58,25 %. Це означає, що офіційною статистикою охоплено трохи більше половини зареєстрованих суб'єктів аквакультури. Водночас міжрегіональна диференціація є значною: поряд із областями, де рівень звітності досягає 90–100 %, існують регіони, у яких він не перевищує 30–40 %. Це підтверджує необхідність удосконалення організаційно-економічного механізму системи державного статистичного спостереження у сфері аквакультури, гармонізації процедур збирання інформації та підвищення рівня цифровізації статистичної звітності.

Примітка. *Складено на основі проведених досліджень

В інших регіонах зафіксовано або скорочення частки поданих звітів, або збереження її на рівні попереднього року. Така нерівномірність свідчить про

існування суттєвих регіональних відмінностей у рівні організації статистичного спостереження, ефективності взаємодії територіальних органів Держрибагентства із суб'єктами господарювання та дисципліні подання звітності виробниками.

Проведений аналіз регіональної структури подання звітності суб'єктами аквакультури свідчить про збереження суттєвої територіальної диференціації рівня охоплення господарств офіційним статистичним спостереженням. За результатами 2025 року середній рівень звітності по Україні становив 58,25 %, що хоча й перевищує показники 2020–2022 рр., усе ще не забезпечує повної репрезентативності статистичної інформації щодо функціонування галузі. Це свідчить про наявність значного резерву для підвищення повноти обліку та удосконалення системи моніторингу розвитку аквакультури. До групи регіонів із високим рівнем звітності (понад 80 %) увійшли Волинська, Закарпатська, Донецька, Дніпропетровська, Кіровоградська, Миколаївська, Сумська, Харківська, Херсонська й Чернігівська області [32]. Саме ці регіони забезпечують найбільш повне охоплення суб'єктів господарювання статистичною звітністю, що свідчить про ефективну взаємодію територіальних органів Держрибагентства із виробниками, належний рівень адміністрування процесу звітування та вищу якість інформаційного забезпечення управлінських рішень. Особливо показовими є Дніпропетровська (+80,42 в.п.) та Закарпатська (+81,32 в.п.) області, які за п'ятирічний період продемонстрували найвищі темпи покращення показників.

До групи із середнім рівнем звітності (60–80 %) належать Житомирська, Рівненська, Тернопільська та Черкаська області. Їх показники характеризуються відносною стабільністю та поступовим зростанням, однак ще не досягли рівня максимально можливого охоплення. Для цих регіонів доцільним є подальше вдосконалення інформаційно-консультаційної роботи із суб'єктами господарювання та цифровізація процесів подання статистичної звітності. Найчисельнішою залишається група областей із низьким рівнем звітності (менше 60 %), до якої належать Вінницька, Запорізька, Івано-Франківська, Київська, Львівська, Одеська, Полтавська, Хмельницька та Чернівецька області. Для більшості з них характерним

є недостатній рівень охоплення суб'єктів господарювання статистичним спостереженням, що може призводити до викривлення оцінки реальних масштабів виробництва продукції аквакультури та зниження достовірності офіційних даних. Особливої уваги потребують Вінницька, Одеська та Запорізька області, де за останні роки спостерігається традиційна тенденція до зниження рівня звітності.

Загалом отримані результати підтверджують необхідність подальшого вдосконалення організаційно-економічного механізму статистичного моніторингу аквакультури. Пріоритетними напрямками мають стати цифровізація процесів подання звітності, інтеграція державних інформаційних реєстрів, автоматизація контролю повноти статистичних даних, посилення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед виробників, а також формування сучасної системи електронного моніторингу, яка забезпечуватиме більш повне охоплення суб'єктів аквакультури та підвищення достовірності офіційної статистичної інформації. Саме реалізація цих заходів створить передумови для прийняття обґрунтованих управлінських рішень із розвитку ринку продукції аквакультури, ефективного регулювання галузі та забезпечення її розвитку в умовах післявоєнного відновлення України.

Аналіз структури виробництва товарної продукції аквакультури у 2025 р. свідчить про збереження домінуючої ролі коропа у вітчизняній аквакультурі. Його виробництво становило 8 205,4 тонн, або 50,96 % загальних обсягів товарної продукції аквакультури (Додаток Б, рис. Б.1). Зважаючи на збереження беззаперечного лідерства у структурі виробництва, обсяги вирощування коропа скоротилися порівняно з 2024 р., коли було вироблено 8 896,2 тонн продукції. Зменшення виробництва на 690,8 тонн, або 7,8 %, може свідчити про вплив комплексу економічних, технологічних і природно-кліматичних чинників, серед яких особливе значення мають наслідки воєнного стану, скорочення виробничих площ, підвищення вартості кормів та енергоресурсів, а також зміна структури попиту на продукцію аквакультури. Водночас отримані результати підтверджують, що короп залишається базовим об'єктом ставкової аквакультури України та визначає загальні тенденції розвитку галузі.

У виробництві рослинорідних риб далекосхідного комплексу переважає строкатий товстолобик, обсяг вирощування якого у 2025 р. досяг 1 514,8 тонн (Додаток Б, рис. Б.2) [32]. Разом із тим простежується негативна тенденція до скорочення виробництва білого товстолобика, обсяги якого зменшилися з 1 576,2 тонн у 2024 р. до 1 228,9 тонн у 2025 р., тобто майже на 22 % (рис. 2.5).

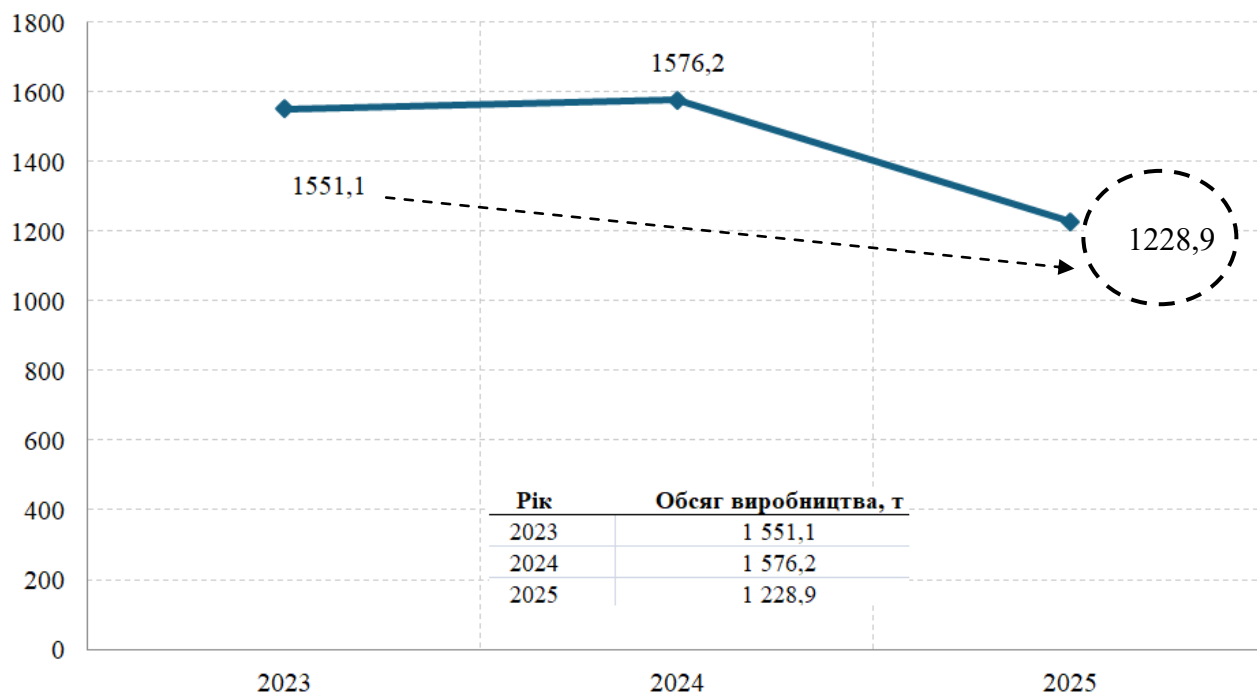


Рис. 2.5. Тенденції виробництва товарної продукції білого товстолобика в Україні у 2023–2025 рр.*

Примітка. *Складено на основі опрацювання матеріалів авторів [32; 34; 87]

Як показали проведені дослідження, подібна тенденція характерна і для гібридів товстолобиків, виробництво яких скоротилося з 1 378,3 тонн до 1 224,0 тонн (рис. 2.6). Зазначені зміни пов'язані зі зміною структури зариблення, особливостями формування полікультури у ставових господарствах, а також діяльністю виробників у сучасних економічних умовах господарювання [32; 148].

Враховуючи скорочення абсолютних обсягів виробництва, рослинорідні риби й надалі відіграють важливу роль у функціонуванні екологічно збалансованих систем полікультури, забезпечуючи ефективне використання природної кормової бази водойм, підтримання екологічної рівноваги та підвищення загальної продуктивності рибогосподарських водойм (Додаток Б, рис. Б.3).

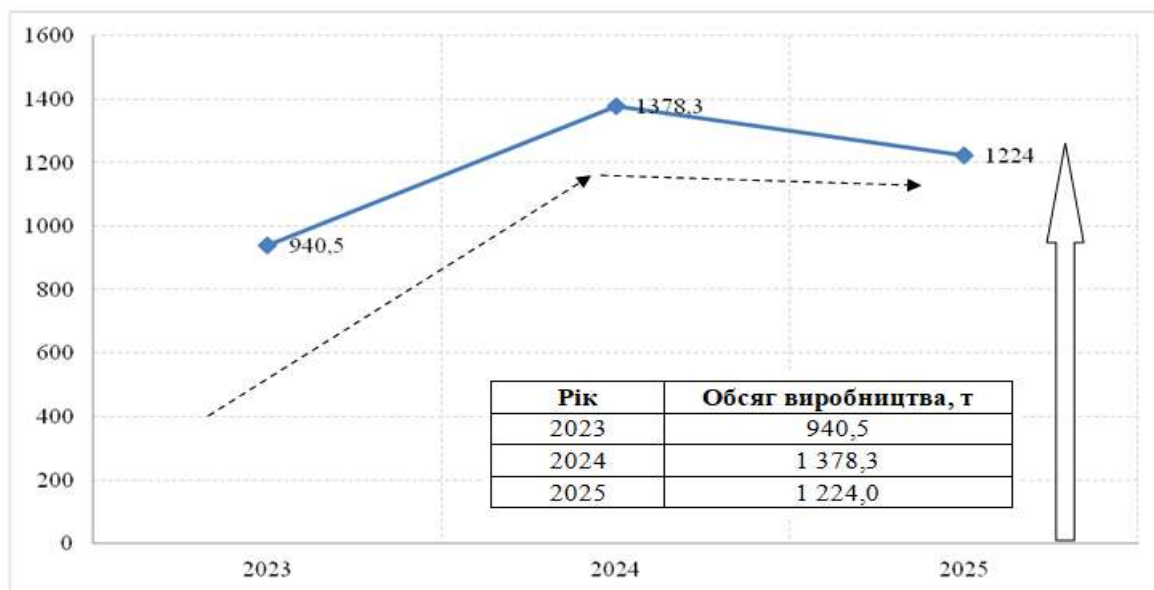
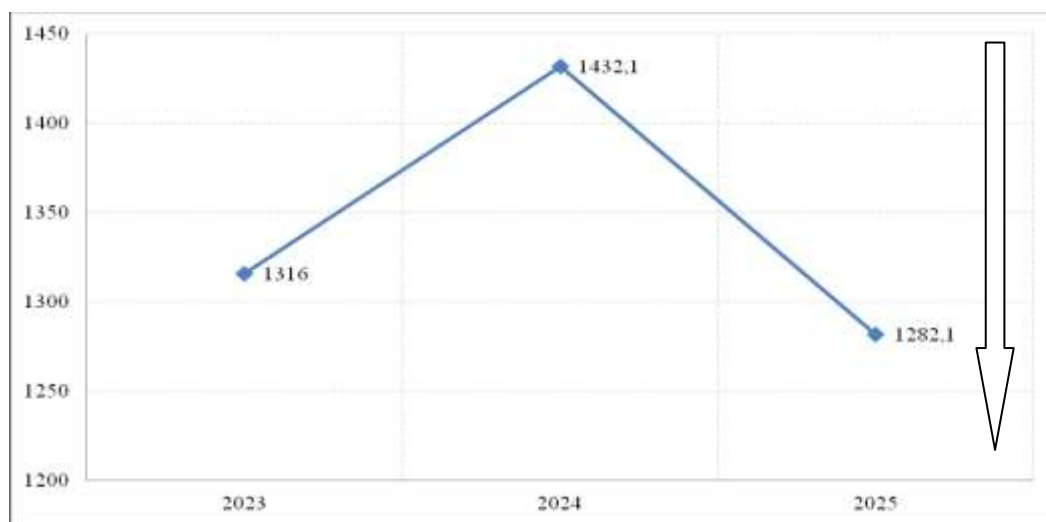


Рис. 2.6. Зміна та динаміка обсягів виробництва товарної продукції гібрида товстолюбиків у 2023–2025 рр.*

Примітка. *Складено на основі опрацювання матеріалів [32; 87; 38]

Окремої уваги потребує виробництво сріблястого карася, частка якого у структурі товарної продукції аквакультури у 2025 р. склала 7,96 % або 1 282,1 тонн (рис. 2.7).



Рік	Обсяг виробництва, т
2023	1 316,0
2024	1 432,1
2025	1 282,1

Рис. 2.7. Динаміка обсягів вирощування сріблястого карася у господарствах аквакультури України за 2023–2025 рр.*

Примітка. *Складено на основі опрацювання матеріалів [32; 109; 87]

Результати дослідження переконливо засвідчують, що даний вид не є об'єктом цілеспрямованого вирощування в умовах аквакультури. Сріблястий карась належить до інвазивних видів, які самостійно заселяють рибогосподарські водойми, проте його присутність є характерною для більшості ставкових господарств [87; 32]. Використовуючи природну кормову базу та додаткові корми, призначені для основних об'єктів вирощування, насамперед коропа, він інтегрується у виробничий процес і формує частину товарної продукції, що обґрунтовує його врахування у статистичних показниках виробництва. Водночас значна частка сріблястого карася у структурі виробництва може свідчити про недостатню керованість окремих ставкових систем, що потребує впровадження ефективних технологічних рішень щодо регулювання видового складу риби.

Виробництво риб родини сомових у 2025 р. становило 227,5 тонн, що відповідає 1,41 % загального обсягу товарної продукції аквакультури. Практично весь цей обсяг забезпечувався вирощуванням кларієвого сома, виробництво якого досягло 227,9 тонн (рис. 2.8).

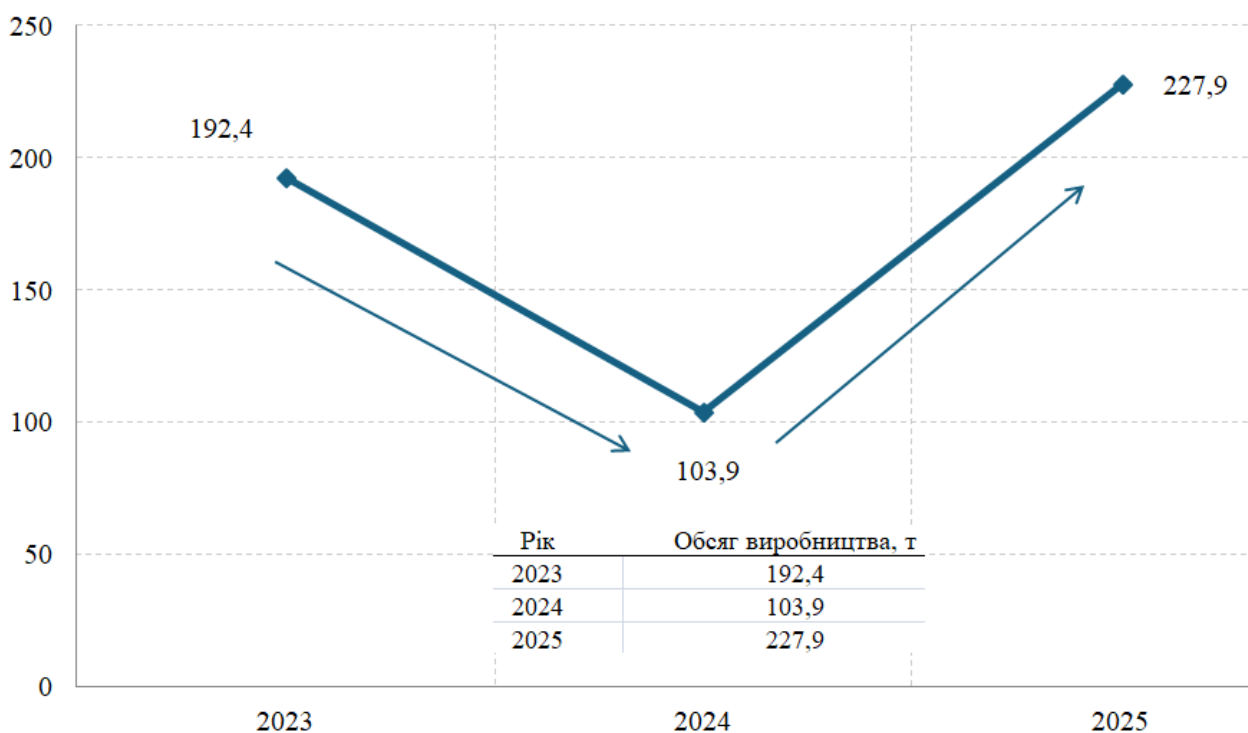


Рис. 2.8. Динаміка обсягів виробництва кларієвого сома у системі товарної аквакультури України протягом 2023–2025 рр.*

Примітка. *Складено на основі опрацювання матеріалів [32; 38; 87; 109]

Отримані результати підтверджують, що така концентрація виробництва свідчить про високий рівень спеціалізації сучасних інтенсивних господарств, що використовують рециркуляційні аквакультурні системи. На відміну від традиційної ставової аквакультури, технології рециркуляційних аквакультурних систем забезпечують повний контроль параметрів водного середовища, оптимізацію годівлі, високі темпи росту риби, стабільність виробничого циклу та можливість безперервного постачання свіжої продукції незалежно від сезонних коливань. У сучасних умовах саме розвиток високотехнологічних індустриальних систем вирощування формує перспективний напрям оптимізації видової та технологічної структури виробництва аквакультури, сприяючи підвищенню її конкурентоспроможності, ресурсоефективності, зважаючи на виклики воєнного і повоєнного періодів. Аналіз виробництва у 2025 р. сомових видів риб свідчить про зміну їх видової структури. Обсяги виробництва канального сома скоротилися до 2,7 тонн порівняно з 88,0 тонн у 2024 р. (Додаток Б, рис. Б. 4) Це означає майже повне припинення його промислового вирощування. На особливу увагу заслуговує обставина, що аналогічна тенденція простежується і щодо європейського сома, виробництво якого зменшилося з 81,4 тонн до 46,9 тонн, або на 42,4 % (рис. 2.9).

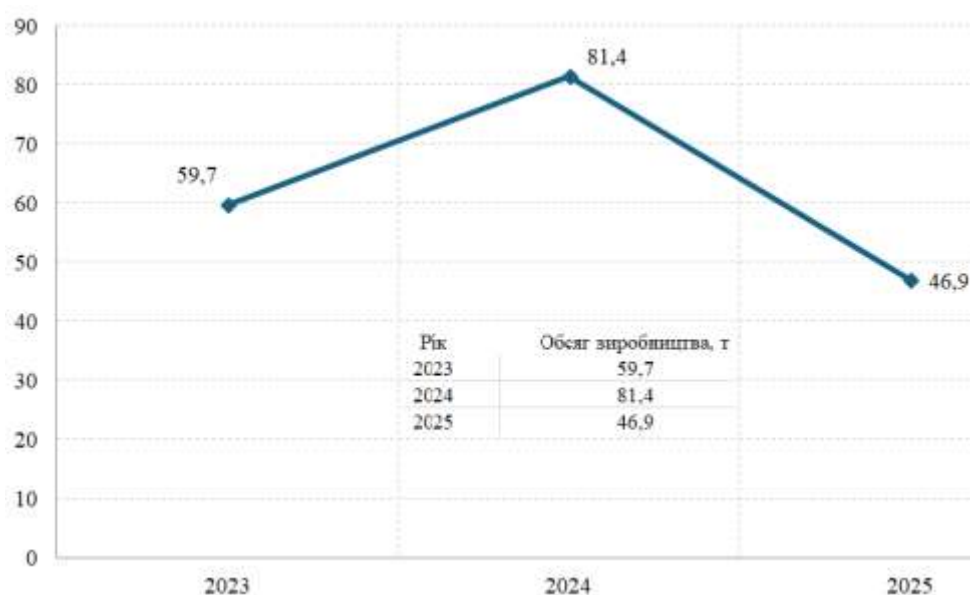


Рис. 2.9. Динаміка обсягів виробництва європейського сома у системі товарної аквакультури України протягом 2023–2025 рр.*

Примітка. *Складено на основі упорядкування матеріалів [29; 109; 148]

Такі зміни можуть бути обумовлені переорієнтацією виробників на більш інтенсивні технології вирощування, оптимізацією виробничої структури господарств, підвищенням собівартості вирощування окремих видів, а також концентрацією інвестиційних ресурсів на видах із вищою продуктивністю та коротшим виробничим циклом. У результаті спостерігається посилення спеціалізації виробництва сомових риб, у якому домінує місце займає кларієвий сом, найбільш адаптований до вирощування в індустріальних аквакультурних системах.

Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що саме в секторі осетрових риб у 2025 р. вироблено 69,01 тонн продукції, що на 4,4 % менше порівняно з попереднім роком (72,2 тонн). Незважаючи на загальне скорочення виробництва, окремі види демонстрували позитивну динаміку. Зокрема, обсяги вирощування сибірського осетра збільшилися з 16,4 тонн до 19,9 тонн (рис. 2.10), а руського осетра – майже вдвічі, з 7,5 тонн до 13,7 тонн (рис. 2.11).

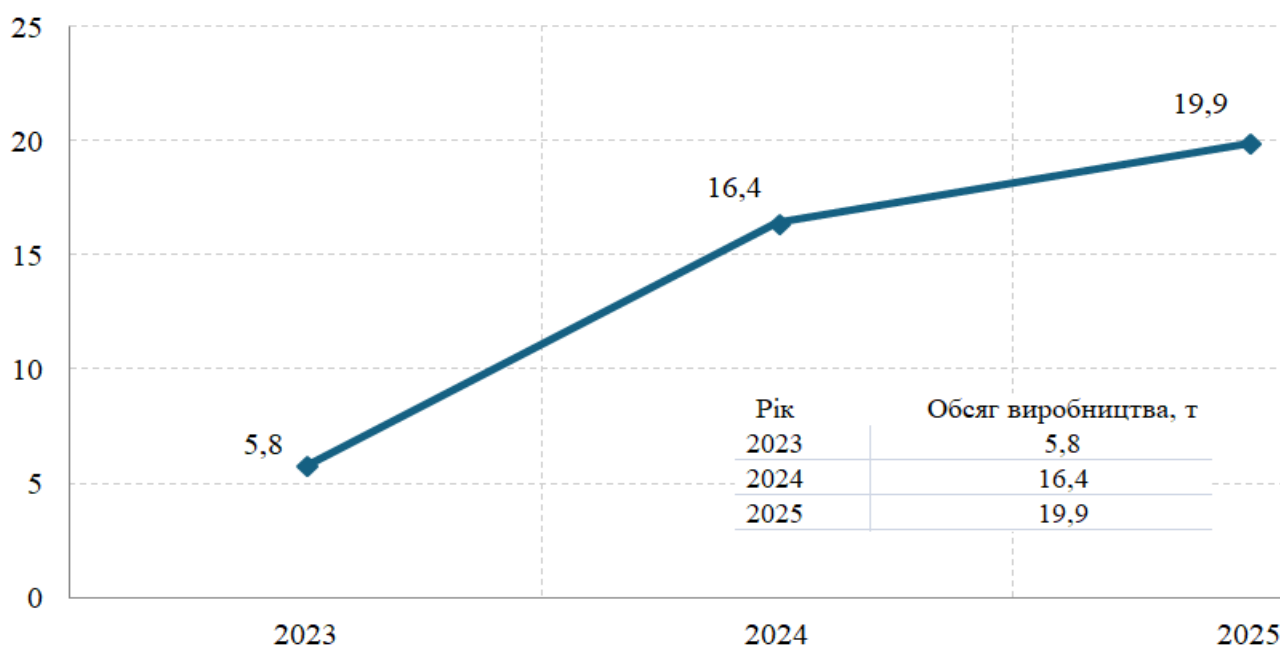


Рис. 2.10. Динаміка обсягів виробництва осетра сибірського у системі товарної аквакультури України протягом 2023–2025 рр.*

Примітка. *Складено на основі опрацювання матеріалів [29; 32; 80; 83]

Наведена динаміка засвідчує формування позитивної тенденції розвитку промислового вирощування сибірського осетра в Україні. Приріст виробництва на 21,3 % упродовж 2025 р. свідчить про поступову активізацію діяльності

спеціалізованих осетрових господарств, освоєння виробниками нових технологічних рішень і зростання економічної доцільності вирощування високорентабельних видів риби [32; 73; 83]. З огляду на значну додану вартість осетрової продукції, розвиток цього сегмента аквакультури набуває особливого значення для розширення напрямів діяльності галузі, нарощування експортного потенціалу та формування конкурентоспроможної моделі розвитку української аквакультури в умовах повоєнного відновлення економіки України.



Рис. 2.11. Динаміка обсягів виробництва руського осетра у системі товарної аквакультури України протягом 2023–2025 рр.*

Примітка. *Складено на основі опрацювання матеріалів [32; 87; 148]

Особливої уваги заслуговує той факт, що виробництво стерляді (Додаток Р, рис. Б.5), білуги, севрюги, гібридів осетрових (Додаток Р, рис. Б.13), американського веслоноса скоротилося [32; 83; 87]. Така структура змін свідчить про концентрацію виробництва на видах, які характеризуються більшою економічною ефективністю та стабільним попитом на внутрішньому і зовнішньому ринках. Загалом скорочення виробництва окремих представників осетрових відповідає сучасним європейським тенденціям розвитку осетрової аквакультури, які характеризуються переходом до вузької спеціалізації виробництва, концентрацією капіталу та оптимізацією видового складу в господарствах аквакультури.

Проведений аналіз дозволяє констатувати, що важливу роль у формуванні видової структури товарної продукції аквакультури продовжують відігравати інші промислові види риб, зокрема лящ (Додаток Б, рис. Б. 6), щука (Додаток Б, рис. Б. 7), судак звичайний, окунь (Додаток Б, рис. Б. 8), лин (рис. 2.12) та інші аборигенні види. Сукупний обсяг їх виробництва у 2025 р. становив 2 181,4 тонн, або близько 12 % загального виробництва товарної продукції аквакультури.

Наявність широкого спектра об'єктів вирощування сприяє диверсифікації виробництва, освоєння виробниками нових технологічних рішень.

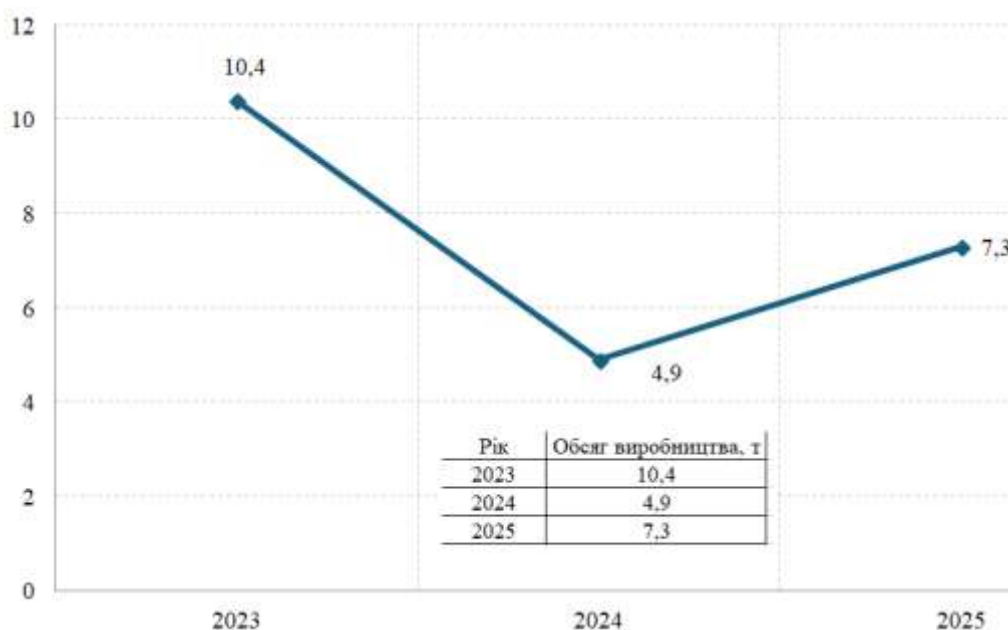


Рис. 2.12. Динаміка обсягів виробництва лина у 2023–2025 рр.*

Примітка. *Складено на основі опрацювання матеріалів [32; 38; 87]

Особливої уваги заслуговує розвиток виробництва лососевих видів риб, які характеризуються високою ринковою вартістю та значною доданою вартістю продукції. У 2025 р. обсяг їх виробництва досяг 608,4 тонн, або 3,77 % загального виробництва товарної риби, тоді як у 2024 р. цей показник становив 396,1 тонн (2,12 %). Таким чином, приріст виробництва перевищив 53 %, що свідчить про поступове розширення сегмента інтенсивної аквакультури цінних видів риб. Незважаючи на порівняно невелику частку у загальній структурі виробництва, економічне значення лососевих є значно вищим завдяки їх високій товарній цінності, стабільному попиту та значному експортному потенціалу.

Характерною особливістю є те, що технологічна структура вирощування лососевих свідчить про домінування традиційних виробничих систем.

Найбільші обсяги продукції отримано саме в проточних ставках в обсязі 269 тонн, де переважно вирощуються райдужна форель (Додаток Б, рис. Б. 9) та американський голец (рис. 2.13).

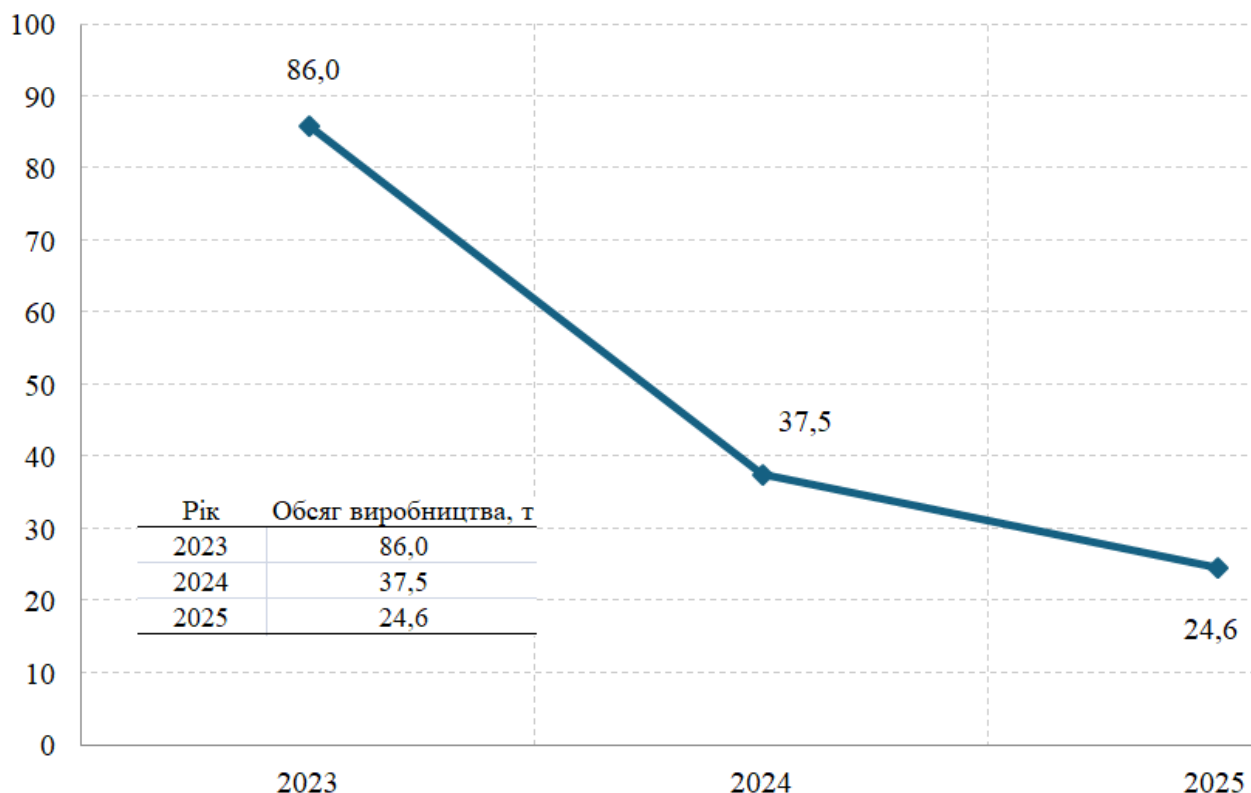


Рис. 2.13. Динаміка обсягів виробництва американського гольця у системі товарної аквакультури України протягом 2023–2025 рр.*

Примітка. *Складено на основі опрацювання матеріалів [32; 38; 80; 148]

Разом із тим застосування цієї технології суттєво обмежується високими вимогами лососевих до якості водного середовища, температурного режиму та концентрації розчиненого кисню. Друге місце за обсягами виробництва займають садкові господарства, де вирощено 203,4 тонн продукції, переважно райдужної форелі [32]. Використання садкових технологій дозволяє ефективно залучати природні водойми, скорочувати капітальні витрати та забезпечувати достатньо високий рівень рибопродуктивності водойм.

Результати дослідження переконливо засвідчують, що в резервуарах і басейнах у 2025 р. вироблено 136 тонн лососевих, серед яких переважає струмкова

форель (Додаток Б, рис. Б. 10), а також обсяги райдужної форелі та американського гольця. Враховуючи високі інвестиційні та експлуатаційні витрати, пов'язані з забезпеченням фільтрації, аерації, рециркуляції води та підтримання оптимальних параметрів середовища, зазначена технологія забезпечує високий рівень біобезпеки, прогнозований виробничий процес, інтенсивні темпи росту риби, а також можливість отримання якісної продукції протягом року [94; 95; 96].

Узагальнені дані свідчать про результати державного статистичного спостереження за формою № 1А-аквакультура, які підтвердили, що в 2025 р., як і впродовж двох попередніх років, промислове вирощування лососевих у рециркуляційних аквакультурних системах офіційно не здійснювалося. Це вказує на переважне використання в українському лососівництві традиційних технологій вирощування у проточних водоймах, садках і басейнах. Така ситуація підтверджує наявність значного потенціалу для подальшої технологічної модернізації галузі, впровадження індустріальних систем в умовах європейської інтеграції.

Аналіз показників реалізації продукції аквакультури відображає позитивні тенденції відновлення вітчизняного ринку у 2025 році. Загальний обсяг реалізації товарної риби, який є основним індикатором оцінювання розвитку галузі та використовується статистичним підрозділом ФАО, зріс з 9 173,0 тонн у 2024 р. до 10 773,3 тонн у 2025 р., або на 17,4 відсотки (рис. 2.14).

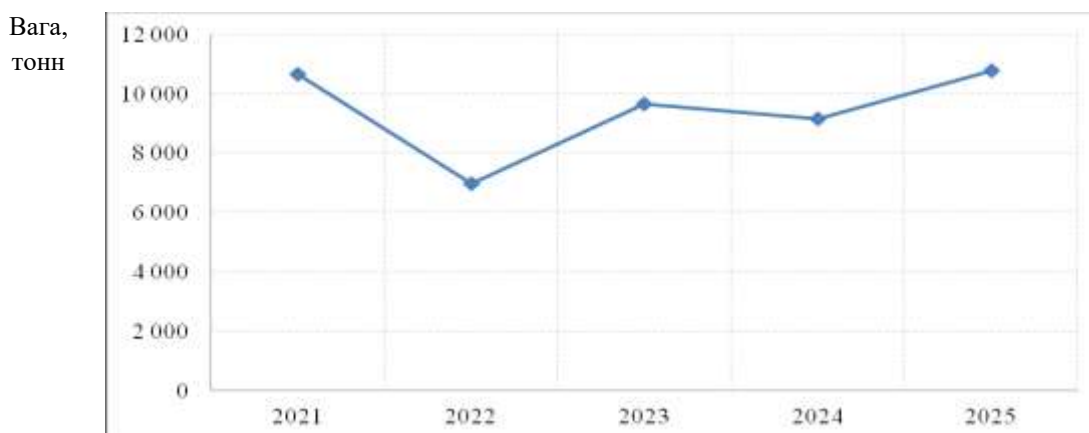


Рис. 2.14. Динаміка обсягів реалізації товарної риби в 2021–2025 рр.*

Примітка. *Складено на основі опрацювання матеріалів [32]

Одночасно вартість реалізованої товарної риби за гуртовими цінами зросла з 655,9 млн грн до 765,9 млн грн, що дає підстави констатувати поступове відновлення економічної активності суб'єктів аквакультури, розширення обсягів пропозиції риби на ринку та покращення фінансових результатів виробників (рис. 2.15).

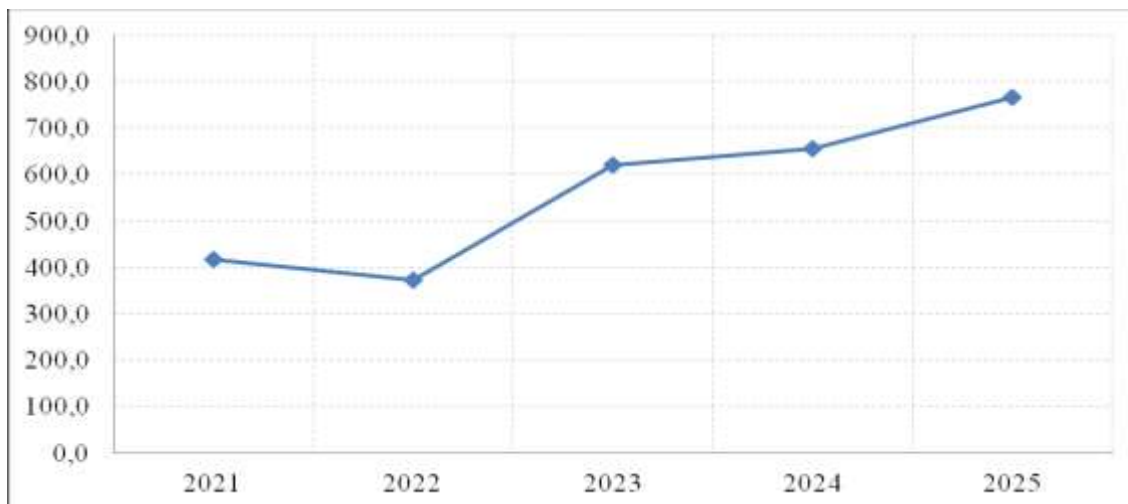


Рис. 2.15. Вартість реалізованої товарної риби у 2021–2025 рр.*

Примітка. *Складено на основі опрацювання матеріалів [32]

Динаміка середніх цін на продукцію аквакультури у 2025 р. характеризується змінами порівняно з попереднім роком. Найбільше зростання цін зафіксовано на осетра руського, товстолобика строкатого, карася сріблястого та окуня, що відображає підвищення попиту на окремі види продукції, зміну структури витрат виробництва та особливості ринкової кон'юнктури. Водночас для окремих видів риби спостерігалось зниження середніх цін, зокрема на судака звичайного, сома європейського, сома канального, лина та осетра сибірського, що може бути наслідком розширення пропозиції, зміни структури попиту. У 2025 р. змінилося співвідношення окремих видів товарної продукції аквакультури в загальному обсязі її реалізації, які відображають переорієнтацію виробництва на економічно ефективні об'єкти вирощування. Найбільший абсолютний приріст обсягів реалізації забезпечив короп, продажі якого зросли на 1 034,5 тонн і досягли 5 736,4 тонн. Високі темпи відновлення продемонстрував строкатий товстолобик, реалізація якого зросла на 463,2 тонн і становила 1 302,8 тонн.

Позитивну динаміку щодо реалізації забезпечили лящ і карась сріблястий, обсяги яких збільшилися відповідно на 108,5 тонн та 107,3 тонн (Додаток Б, рис. Б.11 та рис. Б.12). Стабільне зростання спостерігалось для товстолобика білого (+67,1 тонн), окуня (+15,9 тонн), стерляді (+4,0 тонн), білого амура в +3,9 тонн і щуки в обсязі +3,9 тонн. Отримані результати відображають процес поступової стабілізації ринку продукції аквакультури, диверсифікації видового складу товарної риби та формування передумов для подальшого нарощування обсягів виробництва, що стало передумовою для зміцнення продовольчої безпеки. Поряд із позитивними змінами у структурі реалізації продукції аквакультури за окремими видами риб у 2025 р. зберігалися тенденції до скорочення, що відображає неоднорідність процесів відновлення галузі. Зниження обсягів відмічено для судака звичайного, реалізація якого скоротилася на 221,7 тонн і становила 150,8 тонн. Втрату ринкових позицій продемонстрували також гібриди товстолобиків, обсяги реалізації яких зменшилися на 167,0 тонн.

Скорочення виробництва спостерігалось й серед окремих цінних видів риб. Так, реалізація сома європейського зменшилася на 16,8 тонн, гольця американського – на 7,8 тонн, а осетра сибірського – на 6,2 тонн, що обмежує можливості розширення виробництва високовартісних об'єктів аквакультури.

Негативна динаміка також притаманна для сома канального, обсяги реалізації якого скоротилися на 2,7 тонн, лина – на 1,1 тонн, гібридів осетрових – на 1,1 тонн. Для кларієвого сома та осетра руського зафіксовано незначні коливання, які перебувають у межах природної варіативності виробництва. Обсяги їх реалізації зменшилися відповідно на 0,5 тонн та 0,3 тонн. Проведений аналіз дає підстави стверджувати, що, вказане зумовлено відмінностями у виробничих циклах окремих видів риб, рівнем рентабельності їх вирощування, технологічними особливостями, а також змінами ринкової кон'юнктури та споживчого попиту.

За результатами дослідження встановлено, що в структурі виробництва інших гідробіонтів переважали ракоподібні, зокрема вузькопалый рак – 6,7 тонн, тоді як виробництво широкопалого рака становило 3,9 тонн. Вирощування

австралійського червоноклешного рака (20 кг) та білонової креветки у 150 кг, перебуває на початковому етапі розвитку та має переважно нішевий або експериментальний характер [32]. Водночас саме ці види характеризуються високою ринковою вартістю та значним потенціалом подальшого розвитку інтенсивної аквакультури, особливо при виробництві в рециркуляційних аквакультурних системах. Поряд із позитивними тенденціями у галузі аквакультури, певне пожвавлення виробничої діяльності спостерігалось й у сегменті безхребетних об'єктів. Зростання обсягів реалізації вузькопалого рака на 0,7 тонн та білонової креветки на 0,1 тонну свідчить про поступове формування попиту на альтернативні види продукції аквакультури. Водночас реалізація широкопалого рака залишалася незначною і становила 0,03 тонни, що відображає обмежені масштаби його промислового вирощування (рис. 2.16).

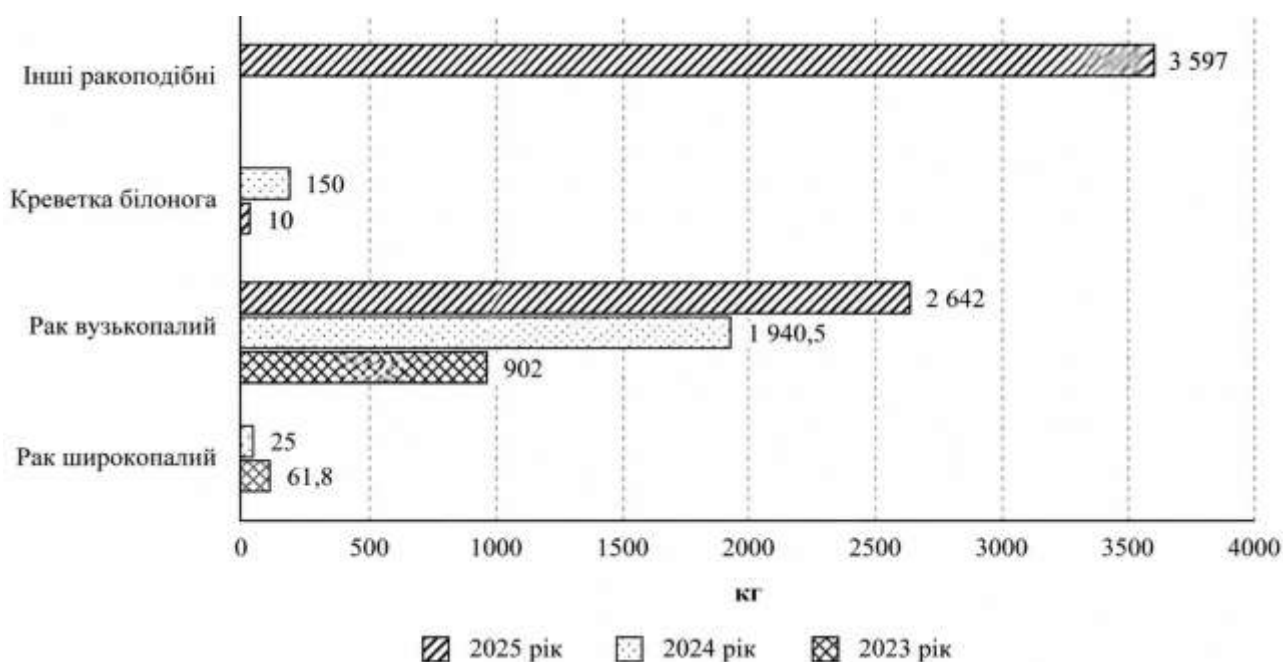


Рис. 2.16. Динаміка обсягів реалізації основних видів ракоподібних та інших безхребетних об'єктів аквакультури у 2023–2025 рр., кг

Примітка. *Складено на основі опрацювання матеріалів [32; 63]

Водночас необхідно акцентувати увагу на тому, що сучасна видова структура аквакультури України характеризується високим рівнем біологічного та виробничого різноманіття. Диверсифікація об'єктів вирощування сприяє зменшенню залежності виробників від окремих видів продукції, розширює

можливості врахування змін ринкової кон'юнктури, забезпечує ефективніше використання природно-ресурсного потенціалу та підвищує рівень продовольчої безпеки держави. У контексті повоєнного відновлення України саме поглиблення видової та технологічної диверсифікації виробництва риби має стати одним із першочергових напрямків підвищення конкурентоспроможності вітчизняної аквакультури та її інтеграції до глобального ринку водних біоресурсів.

Наші попередні дослідження підтвердили, що всебічне вивчення динаміки розвитку ринку продукції аквакультури, констатує врахування особливостей функціонування цього виду економічної діяльності, що відрізняє його від інших секторів аграрного виробництва. На відміну від більшості галузей сільського господарства, аквакультура поєднує біологічні, екологічні, технологічні та економічні процеси, які формують специфічні закономірності розвитку попиту, пропозиції, виробництва та ринкової кон'юнктури. Особливістю функціонування ринку продукції аквакультури є відносно нееластичний попит, який формується під впливом демографічних процесів, рівня доходів населення, змін у структурі харчування та зростання уваги до здорового способу життя. Світова тенденція до збільшення споживання білкової продукції водного походження пояснюється не лише зростанням чисельності населення, а й зміною споживчих переваг на користь екологічно безпечної продукції з високою харчовою цінністю. Водночас попит на окремі види продукції аквакультури має виражену диференціацію залежно від рівня економічного розвитку країни, купівельної спроможності населення, культурних традицій споживання й розвитку систем збуту на ринку.

Специфічною рисою попиту на продукцію аквакультури є його постійна динаміка навіть у періоди економічної нестабільності, хоча структура споживання змінюється на користь більш доступних видів риби. Одночасно дедалі більшого значення набувають вимоги до безпечності, відповідності міжнародним екологічним стандартам, наявності сертифікації та дотримання принципів сталого виробництва. Це формує нові вимоги до виробників і стимулює впровадження сучасних цифрових технологій контролю виробничих процесів.

Особливістю ринку риби та інших водних біоресурсів є його висока залежність від біологічних, природно-кліматичних, технологічних та екологічних факторів, які одночасно формують як попит, так і пропозицію. На відміну від більшості продовольчих товарів, риба є продукцією, виробництво якої історично базувалося на експлуатації природних ресурсів, однак протягом останніх десятиліть центр формування світової пропозиції поступово змістився у бік аквакультури. Саме тому сучасний ринок водних біоресурсів характеризується поєднанням двох принципово різних моделей пропозиції – вилову природних водних біоресурсів та контрольованого вирощування продукції аквакультури. Якщо можливості промислового рибальства значною мірою обмежуються біологічною продуктивністю природних екосистем, міжнародними квотами, екологічними вимогами, режимами управління рибними запасами, то аквакультура створює передумови для прогнозованого, керованого та економічно ефективного нарощування обсягів виробництва продукції в контрольованих людиною умовах.

Попит на рибу та продукцію аквакультури формується під впливом комплексу соціально-економічних, демографічних, медико-біологічних і поведінкових чинників. Його поступове зростання обумовлюється збільшенням чисельності населення світу, урбанізацією, підвищенням рівня доходів, зміною структури харчування населення та поширенням концепції здорового способу життя. На відміну від багатьох інших видів тваринного білка, риба характеризується високою біологічною цінністю завдяки значному вмісту повноцінних білків, поліненасичених жирних кислот групи Омега-3, вітамінів і мінеральних речовин. Саме тому в більшості країн світу продукція аквакультури розглядається не лише як товар аграрного ринку, а й як важливий елемент забезпечення продовольчої безпеки, громадського здоров'я та якісного харчування населення.

Специфічною особливістю попиту є його неоднорідність залежно від рівня економічного розвитку країн. У державах із високими доходами населення дедалі більший попит формується на продукцію преміального сегмента – лососеві, осетрові, морепродукти, органічну продукцію аквакультури, продукцію

із підтвердженою екологічною сертифікацією та простежуваністю походження. У країнах із середнім і низьким рівнем доходів попит зосереджено на масових видах риби, насамперед корошових, тилапії, пангасіусі, сомових та інших видах, які забезпечують населення відносно дешевим джерелом тваринного білка. Структура попиту визначається не лише фізіологічними потребами споживачів, а й рівнем купівельної спроможності, національними гастрономічними традиціями та культурою споживання. На відміну від попиту, пропозиція продукції аквакультури характеризується значною інерційністю. Біологічний цикл вирощування риби триває від кількох місяців до декількох років залежно від виду, що унеможливорює швидке реагування виробників на коливання ринкової кон'юнктури. Зміна цінової ситуації не впливає на збільшення або скорочення виробництва, оскільки виробничий цикл визначається темпами росту гідробіонтів, сезонністю нересту, технологічними особливостями вирощування риби й необхідністю підтримання оптимальних параметрів водного середовища. Пропозиція продукції аквакультури характеризується значною інерційністю, оскільки виробничий цикл у галузі є тривалим і безпосередньо залежить від біологічних особливостей вирощуваних об'єктів. На відміну від більшості видів сільськогосподарської продукції, виробник не має можливості збільшити або скоротити обсяги виробництва відповідно до коливань ринкової кон'юнктури. Зумовлена біологічними особливостями риб тривалість циклу їх вирощування формує часовий розрив між прийняттям виробничих рішень і надходженням готової продукції на ринок, унаслідок чого можливості виробників оперативно реагувати на зміни попиту та коригувати обсяги пропозиції є обмеженими. Формування пропозиції значною мірою залежить від забезпеченості водними ресурсами, рівня технологічного розвитку підприємств, доступності якісного рибопосадкового матеріалу, кормової бази, енергетичних ресурсів, ветеринарного забезпечення та ефективності аграрної політики. Особливої ваги набувають інвестиції у сучасні технології вирощування, зокрема рециркуляційні аквакультурні системи, автоматизовані комплекси контролю параметрів водного середовища, цифрові системи управління

виробництвом. Важливою особливістю пропозиції є її висока залежність від ресурсного забезпечення виробництва. До основних чинників належать наявність придатних водних площ, якість водних ресурсів, температурний режим, забезпеченість кормами, рибопосадковим матеріалом, ветеринарними препаратами, сучасним технологічним обладнанням, енергетичними ресурсами та інвестиційним капіталом. В умовах інтенсивної аквакультури дедалі більшого значення набувають цифрові технології моніторингу параметрів водного середовища, автоматизовані системи годівлі, використання штучного інтелекту для прогнозування росту риби та оптимізації виробничих процесів. Специфічною рисою ринку продукції аквакультури є також його висока чутливість до епізоотичних ризиків. Масове поширення інфекційних захворювань, погіршення якості води або порушення технологічних режимів можуть призвести до значних виробничих втрат протягом короткого часу. Це підвищує ризиковість інвестицій у галузь порівняно з більшістю інших напрямів аграрного виробництва та обумовлює необхідність функціонування ефективної системи державного ветеринарного контролю.

Окрему специфіку має ринок ракоподібних, який характеризується значно вищою доданою вартістю продукції порівняно з більшістю видів риби. Попит на креветки, раків, омарів та інших ракоподібних є менш еластичним щодо доходів у преміальному сегменті, оскільки така продукція переважно орієнтована на ресторанний бізнес, експортні поставки та споживачів із високою купівельною спроможністю [48; 80; 109]. Водночас пропозиція ракоподібних залишається більш обмеженою через складніші біологічні цикли вирощування, підвищені вимоги до якості водного середовища, вищий рівень виробничих ризиків та відносно невелику кількість спеціалізованих господарств. Саме тому ринок ракоподібних характеризується значно вищою ціновою волатильністю, ніж ринок традиційної товарної риби (рис. 2.17). За таких умов рівновага на ринку формується за значно нижчих обсягів пропозиції та вищого рівня ринкових цін. Навіть незначне скорочення виробництва або порушення технологічного циклу вирощування може призводити до істотного дефіциту продукції та різкого

зростання цін, тоді як збільшення виробничих потужностей потребує значних капіталовкладень і тривалого періоду окупності.



Рис. 2.17. Взаємозв'язок попиту, пропозиції та факторів формування ринку ракоподібних в аквакультурі*

Примітка. *Складено на основі праць авторів [2; 3; 32; 56; 63; 80]

Це обумовлює високу чутливість ринку до біологічних, екологічних та економічних ризиків, формуючи значні перешкоди для нових виробників. Водночас висока рентабельність окремих видів ракоподібних, насамперед креветок та австралійського червоноклешного рака, створює передумови для активізації інвестиційної діяльності та розвитку інтенсивних технологій вирощування, зокрема із застосуванням рециркуляційних аквакультурних систем. У перспективі саме цей сегмент може стати одним із найбільш інвестиційно привабливих напрямів диверсифікації української аквакультури, забезпечуючи виробництво продукції з високою доданою вартістю, розширення експортного потенціалу та підвищення конкурентоспроможності галузі на ринку продукції аквакультури. Нині ринкова

кон'юнктура дедалі більше визначається не лише співвідношенням попиту та пропозиції, а й вимогами міжнародної торгівлі. Тому простежуваність походження продукції, відповідність санітарним і фітосанітарним стандартам, екологічна сертифікація (ASC, Global G.A.P.), вуглецевий слід продукції та впровадження принципів ESG стають конкурентними чинниками на світовому ринку. У зв'язку з цим конкурентоспроможність виробників дедалі більше залежить не тільки від обсягів виробництва, а й від рівня технологічної модернізації, цифровізації виробничих процесів, екологічної відповідальності.

Важливою особливістю ринку є поступове зміщення споживчих переваг від масової дешевої продукції до її видів із вищою доданою вартістю, підтвердженою якістю, безпечністю та екологічною відповідальністю виробництва.

Вказане стимулює виробників продукції аквакультури диверсифікувати асортимент, збільшувати частку цінних видів риби і ракоподібних, розширювати виробництво органічної продукції аквакультури. Для України зазначені тенденції мають особливе значення в умовах повоєнного відновлення економіки.

Розвиток сучасного конкурентоспроможного ринку продукції аквакультури потребує не лише збільшення виробничих потужностей, а й удосконалення економічних механізмів державного регулювання, стимулювання інвестиційної активності, розвитку сучасної ринкової інфраструктури, підтримки інноваційних технологій вирощування та розширення доступу виробників до фінансових ресурсів. Основними напрямками залишаються гармонізація національного законодавства із законодавством Європейського Союзу, удосконалення системи статистичного забезпечення галузі аквакультури, розвиток механізмів страхування виробничих ризиків і створення сприятливих умов з метою розвитку малого та середнього підприємництва в галузі аквакультури. На відміну від більшості аграрних ринків, пропозиція продукції аквакультури характеризується високою капіталомісткістю, а попит демонструє тенденцію до зростання під впливом демографічних змін, підвищення рівня доходів населення та створює необхідні передумови в контексті нарощування експортного потенціалу.

2.2. Інтегровані механізми регулювання імпортозаміщення продукції аквакультури на національному та міжнародному рівнях в умовах загроз продовольчій безпеці

Забезпечення населення продуктами харчування формується за рахунок двох основних джерел, а саме внутрішнього виробництва та імпорту. Оптимальне співвідношення між ними визначає рівень продовольчої безпеки держави, конкурентоспроможність національного ринку риби та його здатність протистояти зовнішнім економічним і геополітичним викликам. Щодо продукції рибальства та аквакультури Україна упродовж тривалого періоду зберігає високий рівень залежності від зовнішніх поставок, яка сформувалася під впливом природно-ресурсних, виробничо-технологічних і особливостей розвитку рибної галузі.

Історично значна частина вітчизняного промислового вилову припадала на види водних біоресурсів, які або використовувалися переважно для виробництва кормового борошна, технічної продукції чи інших непродовольчих цілей, або виловлювалися за межами території України та реалізовувалися на зовнішніх ринках. Водночас внутрішній попит населення на традиційні харчові морські види риб, насамперед оселедцеві та тріскові, забезпечувався переважно за рахунок імпортних поставок. Після здобуття Україною незалежності основними постачальниками цих видів продукції були Грузія, а в подальшому географія імпорту диверсифікувалася відповідно до змін міжнародних торговельних потоків і переорієнтації зовнішньоекономічних зв'язків. Імпортозалежність у сегменті продукції рибальства та аквакультури є наслідком об'єктивної невідповідності між структурою національного виробництва та структурою споживчого попиту. Україна практично не має природних можливостей для промислового вилову більшості океанічних видів риб, що становлять основу споживчого кошика населення, тому забезпечення внутрішнього ринку такою продукцією здійснюється за рахунок міжнародної торгівлі. У цьому контексті імпорт не є проявом низької ефективності національного рибного господарства, а виступає закономірним елементом функціонування продовольчої системи

країни, інтегрованої у світовий ринок водних біоресурсів. Показовим прикладом є імпорт дрібних пелагічних риб (small pelagics), до яких належать оселедці, скумбрія та шпроти, а також категорії «білої» морської риби, представленої насамперед трісковими видами – хеком (мерлузою), минтаєм і путасу. Саме ці види традиційно формують основу споживання морської риби в Україні та займають провідні позиції у структурі імпорту продукції товарної групи 03 УКТ ЗЕД «Риба і ракоподібні, молюски та інші водяні безхребетні».

Найвагомішу частку імпорту стабільно формують оселедці (*Clupea harengus* та *Clupea pallasii*). Упродовж 2013–2024 рр. їх частка у загальному обсязі імпорту продукції підкатегорій 0302, 0303, 0304 та 0305 УКТ ЗЕД (риба свіжа або охолоджена, морожена, рибне філе та інше м'ясо риби, а також солена риба) коливалася в межах від 24 % до 40 відсотків. Зважаючи на наявність довгострокової тенденції до скорочення питомої ваги оселедців у структурі імпорту, зазначений процес має поступовий характер і супроводжується щорічними коливаннями та відображає зміну кон'юнктури світового ринку, валютних курсів, транспортування продукції та формування внутрішнього попиту.

У перерахунку на живу масу, яка використовується як базовий показник при визначенні рівня споживання рибної продукції населення, щорічні обсяги імпорту оселедців протягом досліджуваного періоду залишалися відносно стабільними та становили від 90 до 120 тис. тонн. У 2024 р. цей показник досяг близько 95 тис. тонн, що підтверджує значення імпортних поставок для забезпечення внутрішнього попиту на один із найбільш масових видів харчової рибної продукції. Відповідно, стабільність поставки оселедців визначається безперебійністю імпортних поставок, а також умовами зовнішньої торгівлі, диверсифікації джерел імпорту, безперебійності транспортних поставок і цінової кон'юнктури світового ринку риби, що набуває особливого значення в умовах воєнного стану та трансформації глобальних продовольчих ринків.

Другу за значенням групу у структурі імпорту дрібних пелагічних риб формує скумбрія (*Scomber scombrus*, *S. japonicus*, *S. australasicus*, *S. colias*), яка

традиційно належить до найбільш затребуваних видів морської риби на українському споживчому ринку. Протягом 2013–2024 рр. її частка у загальному обсязі імпорту продукції товарної групи 03 УКТ ЗЕД коливалася в межах 9–17 %, демонструючи певну міжрічну мінливість без формування чітко вираженого довгострокового тренду. Така динаміка свідчить про відносно стабільний споживчий попит на продукцію зі скумбрії, який значною мірою визначається кон'юнктурою світового ринку, рівнем закупівельних цін, валютними коливаннями та змінами купівельної спроможності населення. У перерахунку на еквівалент живої маси обсяги імпорту скумбрії характеризувалися значно більшою амплітудою коливань порівняно з оселедцями та становили від 21 тонни до 63 тис. тонн на рік. У 2024 р. імпорт досяг 44,7 тис. тонн у перерахунку на живу масу, що підтверджує стабільно високий рівень присутності цього виду риби у структурі внутрішнього ринку та його провідну роль у забезпеченні споживчого попиту.

Окреме місце серед імпортованих дрібних пелагічних риб посідають шпроти. До 2014 р. цей вид займав провідні позиції у структурі промислового вилову України в Азово-Чорноморському басейні. Проте після втрати значної частини промислових районів промислу Україна фактично трансформувалася з країни-виробника у нетто-імпортера цієї продукції. Основні обсяги постачання нині забезпечуються за рахунок імпорту балтійського шпроту, який є близьким за біологічними характеристиками до чорноморської кільки та повністю замінив її у структурі внутрішнього споживання.

На підставі викладеного можна стверджувати, що упродовж досліджуваного періоду частка шпротів у структурі імпорту продукції підкатегорій 0302–0305 УКТ ЗЕД коливалася від 2,1 % до 5,7 відсотків. У перерахунку на еквівалент живої маси обсяги імпорту становили від 5,5 тис. тонн до 15,6 тис. тонн, а в 2024 р. – 11,2 тис. тонн. Незважаючи на відносно невелику питому вагу у загальному імпорті рибної продукції, цей сегмент демонструє повну залежність внутрішнього ринку від зовнішніх джерел постачання, що є прямим наслідком системних змін у національному рибальстві після 2014 року.

Узагальнення результатів аналізу свідчить, що сукупний імпорт дрібних пелагічних риб, без урахування сардин і сардинели, визначений у перерахунку на еквівалент живої маси із застосуванням коефіцієнтів бази даних EUMOFA, упродовж усього досліджуваного періоду в декілька разів перевищував обсяги виробництва продукції рибальства та аквакультури України [102]. З огляду на вищенаведене, внутрішній попит на зазначену категорію водних біоресурсів практично повністю забезпечується за рахунок міжнародної торгівлі, тоді як можливості національного виробництва залишаються обмеженими природно-ресурсними та технологічними обставинами в даних умовах.

Звідси випливає, що аналогічна ситуація спостерігається і в сегменті морської риби, яка традиційно представлена трісковими видами та посідає вагоме місце у споживанні рибної продукції населенням. Найбільші обсяги імпорту припадають на мерлузу (хек), що є одним із найбільш доступних і популярних видів морської риби на українському ринку. Протягом 2013–2024 рр. її частка у структурі імпорту мороженої риби та рибного філе становила від 11,9 % до 20,2 %, що свідчить про стабільно високий рівень споживчого попиту.

Особливістю імпорту мерлузи є те, що продукція надходить переважно у вигляді обезголовлених тушок або філе. У зв'язку з цим різниця між фактичною масою імпортованої продукції та її еквівалентом у живій масі є значно більшою, ніж у випадку оселедцевих видів риби. Саме тому використання коефіцієнтів перерахунку дозволяє більш об'єктивно оцінити реальні масштаби імпорту та його вплив на забезпечення внутрішнього споживання. У перерахунку на живу масу щорічні обсяги імпорту мерлузи коливалися від 35 тис. тонн до 94 тис. тонн, а у 2024 р. становили 75,4 тис. тонн, що фактично співставно з річними обсягами виробництва всієї товарної аквакультури України.

Важливою складовою імпорту тріскових видів також є минтай, який надходить в Україну переважно у вигляді мороженої риби, філе та сурімі. Враховуючи відносно невелику частку у структурі імпорту продукції підкатегорій «риба морожена» та «рибне філе», яка протягом аналізованого періоду

змінювалася в межах 1,0–4,2 %, у перерахунку на еквівалент живої маси його значення є суттєво вищим. Щорічні обсяги імпорту становили від 7 тис. тонн до 26 тис. тонн, а у 2024 р. майже 11 тис. тонн. Це свідчить про стабільне функціонування відповідного сегмента внутрішнього ринку та сталість споживчого попиту на продукцію з минтая. Путасу займає значно меншу частку серед основних позицій імпорту морської риби та постачається до України виключно у мороженому вигляді. Протягом досліджуваного періоду її частка у підкатегорії 0303 «Риба морожена» зростає від 0,6 до 3,4 %. У перерахунку на живу масу щорічні обсяги імпорту становили від 1,9 тис. тонн до 8,2 тис. тонн, тоді як у 2024 р. вони дорівнювали 2,6 тис. тонн. Хоча цей вид риби не формує визначального сегмента українського ринку, його присутність свідчить про диверсифікацію імпортного асортименту та прагнення імпортерів максимально задовольнити різноманітні споживчі уподобання населення.

Проведений аналіз підтверджує, що саме імпорт дрібних пелагічних і тріскових видів риб забезпечує основу продовольчого споживання морської риби в Україні. Сукупні обсяги їх ввезення суттєво перевищують можливості рибальства та аквакультури, що підтверджує залежність цього сегмента ринку від імпортних поставок. За таких умов основним завданням державної політики має бути не заміщення імпорту видами продукції, виробництво яких в Україні є природно обмеженим, а диверсифікація джерел постачання, мінімізація зовнішніх ризиків і одночасний розвиток тих напрямів аквакультури, у яких Україна має природні, технологічні та економічні конкурентні переваги. Саме такий підхід дозволить забезпечити баланс між продовольчою безпекою, економічною ефективністю та довгостроковим функціонуванням ринку риби.

Проведені розрахунки свідчать, що лише за окремими масовими видами рибної продукції, а саме оселедцями, скумбрією, шпротами, мерлузою (хеком), минтаєм і путасу, обсяг імпорту у 2024 р. становив 239,8 тис. тонн у перерахунку на еквівалент живої маси. Імпорт продукції лососевих видів риб (атлантичний лосось, тихоокеанські лососі та форель) у тому ж році досяг ще

50,1 тис. тонн у перерахунку на живу масу. Так, сумарний обсяг імпорту лише зазначених категорій продукції становив 290 тис. тонн. Оселедцеві види (*Clupea harengus* та *Clupea pallasii*) традиційно займають одне з провідних місць у структурі імпорту продукції товарної групи 03 УКТ ЗЕД «Риба і ракоподібні, моллюски, інші водяні безхребетні» [34; 82]. Упродовж 2013–2024 рр. їх частка у сукупному імпорті товарних позицій 0302 «Риба свіжа або охолоджена», 0303 «Риба морожена», 0304 «Філе рибне та інше м'ясо риби» та 0305 «Риба сушена, солена або копчена» коливалася в межах 24–40 %, демонструючи тенденцію до поступового, хоча й нерівномірного, скорочення (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Структура імпорту оселедців, скумбрії, шпротів, мерлузи минтаю та путасу, вага, тис. тонн, з 2013 р. до 2024 р.

	Роки											
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Оселедець у живій вазі (302410000, 030351, 304860000, 304992300, 305610000)	110,6	114,6	89,2	99	102,4	121,4	131,3	120,5	110,2	84,8	94	95
Скумбрія (302440000, 303540000, 304894910, 30549300)	41,4	27,7	21,6	39,3	43,6	49,5	52,6	51,7	63,6	36,7	37,7	44,7
Шпрот (303539000)	10,1	7,6	7,2	5,6	6,1	8,3	9,9	11,1	12,3	15,6	12,4	11,2
Мерлузи (хеки) (303660000, 304740000)	84,4	56,4	35,1	72,3	62,3	81,6	85,2	93,9	94,1	65,7	62,1	75,4
Минтай (303670000, 304750000, 304940000)	26,4	21,5	3,7	10,7	21,8	19,7	15	11	10,1	8,1	7,8	11
Путасу (303680000)	2,8	8,2	7,4	7	7,9	4,8	3,6	4	2,1	3,8	2	2,5
Всього імпортовані вибрані види риб в еквіваленті живої ваги	275,7	236,2	164,2	233,8	244	285,4	297,5	292,1	292,4	214,8	216	239,8
Товарна продукція аквакультури (реалізовано,)*	–	15	13,4	14,5	14,4	14,1	11	11,5	10,7	7	9,7	9,2
Продукція рибальства України (статрайони ФАО 05, 37, 48,88)**	110,7	53,8	67,6	73,1	78,1	76	82,1	69,4	63	22,7	28,5	35,8
Всього продукція рибальства та аквакультури	–	68,7	81	87,6	92,6	90,1	93,1	81	73,7	29,7	38,2	45
*За формою 1А												
**За даними, що Держрибагентством було передано до ФАО												

Примітка. *Складено за даними Державної служби статистики України, УКТ ЗЕД, Державної митної служби України

Для оцінки реального внеску оселедцевих у продовольче забезпечення населення, обсяги імпорту були перераховані у еквівалент живої маси, яка є базовим показником при розрахунках рівня споживання рибної продукції. За результатами такого перерахунку встановлено, що протягом досліджуваного періоду щорічний імпорт оселедців становив 90–120 тис. тонн у живій масі, а у 2024 р. досяг 95 тис. тонн. Хоч і відбулося поступове скорочення їх питомої ваги у структурі імпорту, оселедцеві залишаються одними із видів рибної продукції, які формують продовольчий кошик населення України. Значні обсяги їх ввезення свідчать про внутрішній попит, сформовані споживчі традиції та відсутність можливостей забезпечення потреб внутрішнього ринку за рахунок власного вилову або аквакультури [82]. У зв'язку з природними особливостями біології цих видів і відсутністю промислових технологій їх товарного вирощування, оселедцеві й надалі залишатимуться одним із найбільш імпортозалежних сегментів українського ринку рибної продукції.

Значну частку в імпорті риби та морепродуктів становлять скумбрії (*Scomber scombrus*, *S. japonicus*, *S. australasicus*, *S. colias*). Протягом зазначеного часу частка продукції з них в імпорті коливалась від 9 % до 17 %, з помітними коливаннями, але без явних трендів. У перерахунку на живу вагу обсяги ввезення коливались у багато більшому діапазоні аніж в оселедців, і дорівнювали 21–63 тис. тонн на 2024 р. – 44 741 тонн [34]. Отримані результати мають важливе теоретичне й прикладне значення для комплексної оцінки рівня продовольчої безпеки України, визначення пріоритетних напрямів впливу на ринок продукції аквакультури та потенціал національного рибного господарства. Насамперед вони демонструють, що навіть без урахування імпорту інших видів морської риби, ракоподібних, молюсків і продукції їх переробки, обсяги ввезення основних товарних позицій у декілька разів перевищують сучасний рівень внутрішнього виробництва [82]. Водночас протягом усього періоду незалежності Україна жодного разу не досягала виробництва харчової рибної продукції, співставного з нинішнім обсягом імпорту зазначених товарних груп. При цьому в 2024 р. загальний обсяг виробництва

продукції рибальства становив 35,8 тис. тонн, тоді як продукція товарної аквакультури досягла лише 9,2 тис. тонн. Сукупний обсяг внутрішнього виробництва, таким чином, дорівнював 44,9 тис. тонн, що майже у 6,5 рази менше за обсяг імпорту лише окремих основних категорій рибної продукції. Наведене співвідношення наочно демонструє масштаб залежності внутрішнього ринку від зовнішніх джерел постачання й підтверджує визначальну роль міжнародної торгівлі у забезпеченні продовольчого споживання риби в Україні.

Лососеві види риб, які формують основну частку імпортованої в Україну продукції аквакультури, мають незначні обсяги у вітчизняному виробництві. За офіційними статистичними даними, їхня частка в загальному обсязі продукції аквакультури протягом досліджуваного періоду коливалася в межах від 1,5 % до 6,1 %. У 2024 р. обсяги виробництва лососевих в Україні були у 152 рази меншими за обсяги їх імпорту, що відповідало лише 0,7 % від кількості ввезеної продукції. Наведені результати засвідчують високий рівень імпортозалежності внутрішнього ринку в сегменті лососевих і фактичну відсутність власної бази, здатної забезпечити попит. У структурі категорії «інші» домінуюче місце посідає карась сріблястий. У 2023 р. його частка становила 35,1 % загального обсягу продукції цієї категорії, тоді як у 2024 р. вона зросла до 45,5 %. Особливістю цього виду є те, що його виробництво не є результатом цілеспрямованої рибницької діяльності. Карась сріблястий є інвазивним видом, який самостійно поширюється у водоймах, але спеціалізовані рибоводно-технологічні заходи щодо його вирощування у рибницьких господарствах України практично не здійснюються. Водночас цей вид офіційно враховується у статистичній звітності як об'єкт аквакультури, незважаючи на те, що характеризується найнижчою гуртовою вартістю серед усіх зареєстрованих об'єктів аквакультури.

Для комплексної оцінки економічних особливостей імпортних потоків здійснено аналіз митної вартості продукції, що імпортувалася за товарними позиціями 0302 «Риба свіжа або охолоджена», 0303 «Риба морожена» та 0304 «Філе рибне та інше м'ясо риби» (табл. 2.4, табл. 2.5). При цьому досліджувалися показни-

ки митної вартості товарів до нарахування митних платежів і податків, що забезпечує коректне порівняння цінових характеристик продукції різного походження.

Таблиця 2.4

**Порівняльний аналіз митної вартості основних видів продукції
аквакультури, що імпортувалася до України за товарними позиціями
0302, 0303 та 0304, за період у 2019 р. та 2024 р.***

Види риби	Вартість, роки					
	дол. США			грн		
	2019	2024	відхи- лення, %	2019	2024	відхи- лення, %
Позиція 0302						
Пструг (<i>Oncorhynchus mykiss</i>)	5,87	7,5	+27,77	151,45	315,0	+107,99
Сьомга (<i>Salmo salar</i>)	6,65	8,2	+23,31	171,57	344,4	+100,74
Калкан (<i>Scophthalmus maximus</i>)	10,73	18,5	+72,41	276,83	777,0	+180,68
Лаврак (<i>Dicentrarchus labrax</i>)	4,32	5,9	+36,57	111,46	247,8	+122,33
Дорада (<i>Sparus aurata</i>)	4,30	5,9	+37,21	110,94	247,8	+123,37
Осетер руський (<i>Acipenser gueldenstaedtii</i>)	8,53	10,9	+27,78	220,07	457,8	+108,03
Середнє значення	6,21	9,48	+52,66	160,22	398,3	+148,59
Позиція 0303						
Пструг (<i>Oncorhynchus mykiss</i>)	2,25	3,2	+42,22	58,05	134,4	+131,52
Сьомга (<i>Salmo salar</i>)	1,04	1,4	+34,62	26,83	58,8	+119,16
Лосось тихоокеанський (<i>Oncorhynchus spp.</i>)	5,01	6,6	+31,74	129,26	277,2	+114,45
Соми (<i>Pangasiidae Siluridae</i>)	1,54	1,6	+3,90	39,73	67,2	+69,14
Лаврак (<i>Dicentrarchus labrax</i>)	5,06	6,4	+26,48	130,55	268,8	+105,90
Дорада (<i>Sparus aurata</i>)	5,98	6,5	+8,70	154,28	273,0	+76,95
Осетер руський (<i>Acipenser gueldenstaedtii</i>)	7,04	6,6	-6,25	181,63	277,2	+52,62
Середнє значення	1,26	4,61	+265,87	32,51	193,8	+496,12
Позиція 0304						
Тилапія (<i>Tilapia</i>)	2,22	2,8	+26,13	57,28	117,6	+105,31
Соми (<i>Pangasiidae + Clariidae</i>)	1,5	2,0	+33,33	77,92	84,0	+7,80
Барамунді (<i>Lates calcarifer</i>)	6,74	9,6	+42,43	173,89	403,2	+131,87
Лососеві (<i>Salmonidae</i>)	5,81	7,3	+25,65	149,90	306,6	+104,54
Пструг (<i>Oncorhynchus mykiss</i>)	5,86	7,7	+31,40	151,19	323,4	+113,90
Осетроподібні (<i>Acipenseriformes</i>)	17,72	13,7	-22,69	457,69	575,4	+25,72
Середнє значення	3,06	7,18	+134,64	78,95	301,7	+282,14
* Середній курс гривні до американського долара 2019 р. – 25,8 грн. за 1 дол. США, 2024 р. – 42,0 грн. за 1 дол. США						

Примітка. *Складено та розраховано за даними митної статистики України та [59]. Значення відхилення визначено як темп приросту середньої митної вартості у 2024 р. порівняно з 2019 роком.

Порівняльний аналіз даних за період з 2019 р. до 2024 р. засвідчив підвищення митної вартості продукції аквакультури та промислового рибальства.

Таблиця 2.5

**Порівняльний аналіз вартості основних видів імпортованої продукції
промислового рибальства за товарними позиціями
0302, 0303 та 0304 у 2019–2024 рр.**

Види риби	Вартість							
	дол. США				грн			
	2019	2024	відхи- лення, %	приріст, дол. США	2019	2024	відхи- лення, %	приріст, грн
<i>Позиція 0302</i>								
Калкан (<i>Scophthalmus maximus</i>)	22,27	18,1	-18,7	-4,17	574,57	760,2	+32,3	+185,63
<i>Позиція 0303</i>								
Лосось тихоокеанський (<i>Oncorhynchus spp.</i>)	2,58	3,02	+17,1	+0,44	66,56	96,7	+45,3	+30,14
Соми (<i>Pangasiidae Siluridae</i>)	1,37	–	–	–	35,35	–	–	–
Оселедець (<i>Clupea harengus</i>)	0,70	1,3	+85,7	+0,60	18,06	54,6	+202,3	+36,54
Сардини (<i>Sardina pilchardus</i> = <i>Sardinella spp</i>)	0,70	1,2	+71,4	+0,50	18,06	50,4	+179,1	+32,34
Скумбрії (<i>Scomber scombrus</i>)	1,89	2,5	+32,3	+0,61	48,76	105	+115,3	+56,24
Ставриди (<i>Trachurus</i>)	1,68	2,0	+19,0	+0,32	43,34	84	+93,8	+40,66
Тріска (<i>Gadus morhua</i>)	3,52	3,2	-9,1	-0,32	90,80	134,4	+48,0	+43,60
Сайда (<i>Pollachius virens</i>)	1,32	1,7	+28,8	+0,38	34,06	71,4	+109,6	+37,34
Мерлузи (<i>Merluccius</i>)	1,60	2,1	+31,2	+0,50	41,28	88,2	+113,7	+46,92
Минтай (<i>Gadus chalcogrammus</i>)	1,47	1,9	+29,3	+0,43	37,93	79,8	+110,4	+41,87
Путасу (<i>Micromesistius poutassou</i>)	0,34	0,9	+164,7	+0,56	8,77	37,8	+331,0	+29,03
Клювач (<i>Sebastes spp.</i>)	3,41	3,5	+2,6	+0,09	87,98	147	+67,1	+59,02
Середнє значення	1,04	2,12	+103,8	+1,08	26,83	86,3	+221,7	+59,47
<i>Позиція 0304</i>								
Тріска (<i>Gadus morhua</i>)	9,06	11,03	+21,7	+1,97	233,75	463,26	+98,2	+229,51
Сайда (<i>Pollachius virens</i>)	3,81	4,47	+17,3	+0,66	98,30	187,4	+90,6	+89,10
Мерлузи (<i>Merluccius</i>)	2,99	4,43	+48,2	+1,44	77,14	186,06	+141,2	+108,92
Минтай (<i>Gadus chalcogrammus</i>)	1,43	2,91	+103,5	+1,48	36,89	122,22	+231,3	+85,33
Оселедці (<i>Clupea</i>)	1,31	2,26	+72,5	+0,95	33,80	94,92	+180,8	+61,12
Суримі	1,48	2,24	+51,4	+0,76	38,18	94,08	+146,4	+55,90
Середнє значення	1,86	4,56	+145,2	+2,70	47,99	191,32	+298,7	+143,33
* Середній курс гривні до американського долара 2019 р. – 25,8 грн. за 1 дол. США, 2024 р. – 42,0 грн. за 1 дол. США.								

Примітка. *Складено за даними Державної митної служби України та [59], відсоткові зміни, середні значення розраховано за результатами дослідження.

Водночас темпи зростання й абсолютний рівень вартості відрізнялися залежно від походження продукції. За всіма досліджуваними товарними позиціями середня митна вартість продукції аквакультури стабільно перевищувала аналогічний показник для продукції рибальства. Виявлена закономірність має системний характер і пояснюється особливостями сучасного розвитку світової аквакультури. Продукції штучного вирощування, як правило, притаманний вищий рівень стандартизації, прогнозовані якісні характеристики, стабільність поставок, можливість цілорічного виробництва та орієнтація на види риб із високою ринковою вартістю. Сукупність цих чинників формує вищу середню митну ціну продукції аквакультури порівняно з продукцією промислового рибальства. Отримані результати узгоджуються з висновками досліджень Організації Об'єднаних Націй з продовольства і сільського господарства та Організації економічного співробітництва і розвитку, відповідно до яких продукція аквакультури протягом останніх років характеризується перевищенням середньої вартості порівняно з продукцією промислового вилову. Така тенденція відображає не лише відмінності у виробничих витратах, а й зростання споживчого попиту на продукцію гарантованої якості, зрозумілого походження, що є характерною ознакою сучасного світового ринку продукції рибальства та аквакультури [115].

Порівняльний аналіз митної вартості засвідчує істотне перевищення цінових показників продукції аквакультури над продукцією промислового рибальства, насамперед у товарних позиціях 0302 та 0303. Найбільш контрастною є ситуація у сегменті сьомги: у 2024 р. середня митна вартість імпортованої продукції аквакультури становила 8,2 дол. США/кг, тоді як продукція промислового вилову оцінювалася лише у 1,4 дол. США/кг. Така різниця, що перевищує п'ятикратний рівень, відображає різні економічні характеристики цих сегментів ринку, підтверджує вищу ринкову капіталізацію продукції аквакультури [59; 153].

Насамперед це зумовлено тим, що продукція аквакультури представлена переважно видами з високою доданою вартістю, стабільними якісними характеристиками та прогнозованими обсягами постачання, що формує її вищу

ціну порівняно з продукцією промислового рибальства. Контрольовані умови вирощування забезпечують можливість цілорічного виробництва, стандартизації продукції, простежуваності походження та відповідності міжнародним вимогам щодо безпечності й якості харчових продуктів, що підвищує її комерційну привабливість. Розвиток сучасних технологій вирощування, селекції, годівлі, систем рециркуляції води та післязбиральної обробки також сприяє формуванню продукції з вищою ринковою цінністю та розширює можливості її реалізації у преміальних сегментах внутрішнього і зовнішнього ринків [59; 153]. Продукція промислового рибальства характеризується більшою залежністю від природної продуктивності водних екосистем, сезонності вилову, стану рибних запасів та екологічних обмежень, що обмежує можливості формування високої доданої вартості. За таких умов навіть за співставних фізичних обсягів виробництва економічний результат суттєво відрізняється. Перевищення вартості одиниці продукції аквакультури є свідченням не лише її вищої ринкової ціни, а й більшої економічної ефективності використання виробничих ресурсів, здатності генерувати вищий рівень доходів, інвестиційної привабливості галузі та її визначальної ролі в формуванні валової доданої вартості.

Порівняльний аналіз митної вартості імпортованої продукції аквакультури та гуртових цін на аналогічну продукцію вітчизняного виробництва (Додаток В, табл. В.1) засвідчив суттєву диференціацію їх цінового позиціонування.

Проведені подальші дослідження дали змогу встановити, що основний обсяг продукції української аквакультури представлений видами риб, які належать до нижнього та середнього цінових сегментів. Натомість імпортні поставки переважно формуються продукцією середнього та високого цінових сегментів, що характеризується більшою доданою вартістю, вищим ступенем переробки або належить до категорії преміальної та делікатесної продукції. Така структура імпорту свідчить про орієнтацію зовнішніх поставок, зокрема, на сегменти ринку з високою платоспроможністю споживачів і продукцію, яка поки що не має достатнього внутрішнього виробничого забезпечення.

Найбільш прийнятними є результати порівняння за товарною позицією 0302 «Риба свіжа або охолоджена». Навіть найбільш високовартісні об'єкти української аквакультури, зокрема райдужний пструг (*Oncorhynchus mykiss*) та осетер російський (*Acipenser gueldenstaedtii*), реалізовувалися за цінами, нижчими від митної вартості аналогічної імпортованої продукції. Це свідчить про існування цінового розриву між внутрішнім і зовнішнім ринками навіть у сегменті найбільш конкурентоспроможних видів вітчизняної продукції аквакультури.

Аналогічна закономірність простежується і для сомових риб. Вітчизняна свіжа продукція реалізовувалася у межах 1,53–3,21 дол. США/кг, що, ймовірно, перевищувало митну вартість імпортованої мороженої продукції пангасіуса. Водночас таке порівняння слід оцінювати з урахуванням різного ступеня переробки, форми реалізації продукції та особливостей транспортних витрат, які впливають на кінцеву ціну товару. Показовою є також ситуація у сегменті тилапії, де митна вартість імпортованого філе виявилася нижчою за гуртові ціни вітчизняної свіжої та охолодженої риби. Це свідчить про високу ефективність світового промислового виробництва тилапії, насамперед у країнах Азії, які завдяки масштабам виробництва, низьким виробничим витратам і розвиненим експортним ланцюгам забезпечують конкурентоспроможну ціну навіть для продукції з вищим ступенем переробки. У сегменті осетрових риб також спостерігаються відмінності у вартості продукції. Зокрема, митна вартість імпортованого філе осетрових перевищувала гуртові ціни на свіжу продукцію вітчизняних гібридів осетрових, які є найдорожчим об'єктом аквакультури. Це підтверджує, що продукція глибокої переробки формує значно вищу додану вартість порівняно з реалізацією свіжої риби, що має принципове значення при визначенні перспективних напрямів розвитку національної аквакультури.

Результати проведеного аналізу свідчать, що конкурентні переваги української аквакультури сьогодні концентруються переважно у виробництві відносно доступної свіжої продукції. Водночас найбільш прибуткові сегменти світового ринку представлені продукцією з високою доданою вартістю та значним рівнем

переробки. За таких умов одним із пріоритетних напрямів підвищення конкурентоспроможності вітчизняної аквакультури має стати не лише нарощування обсягів виробництва, а й розвиток сучасної переробної інфраструктури, розширення асортименту продукції з високою доданою вартістю та формування власних конкурентних брендів на внутрішньому і зовнішньому ринках.

Проведений аналіз дає підстави стверджувати, що сучасна структура імпорту продукції аквакультурного походження не створює суттєвого цінового тиску на переважну більшість вітчизняних виробників. Це пояснюється насамперед тим, що українська та імпортована продукція представлена різними видовими групами, орієнтованими на окремі сегменти споживчого ринку та відмінними за рівнем доданої вартості. Відповідно, пряме конкурентне протистояння між імпортною та вітчизняною продукцією виникає лише в окремих сегментах ринку, тоді як у більшості випадків вони доповнюють, а не заміщують одна одну.

Потенційними об'єктами, здатними конкурувати з імпортною продукцією як за споживчими властивостями, так і за ціновими параметрами, залишаються насамперед райдужний пструг (*Oncorhynchus mykiss*), кларієвий сом (*Clarias gariepinus*), тилapia (*Oreochromis spp.*) та окремі представники осетрових риб. Саме ці види можуть розглядатися як перспективна основа формування політики імпортозаміщення у сегменті продукції аквакультури.

Водночас осетрові види доцільно розглядати як окремий сегмент ринку, який має специфічні економічні характеристики. На відміну від більшості інших об'єктів аквакультури, їх вирощування у світовій практиці переважно орієнтоване не на виробництво товарної риби, а на отримання чорної ікри. Винятком є Китай, де сформовано масштабне виробництво осетрових як харчової риби. В інших країнах світу така продукція належить до категорії делікатесної та не може розглядатися як фактор забезпечення масового продовольчого споживання. Саме тому державна підтримка розвитку осетрової аквакультури повинна бути економічно виваженою та орієнтованою передусім

на високорентабельні комерційні проєкти, здатні функціонувати без значного бюджетного фінансування. Водночас заходи зі збереження природних популяцій осетрових і відтворення їх генетичних ресурсів мають реалізовуватися в межах природоохоронної та екологічної політики держави, а не програм розвитку товарної аквакультури, оскільки їх мета полягає у відновленні біорізноманіття, а не у виробництві продовольчої продукції [105].

Дослідження підтвердили, що нині менш перспективним з позицій імпортозаміщення є виробництво тилапії. В умовах України забезпечення її конкурентоспроможності ускладнюється високими енергетичними витратами на підтримання оптимального температурного режиму, що збільшує собівартість продукції. За таких умов досягнення рівня цін, характерного для провідних світових виробників, насамперед Китаю та інших країн Південно-Східної Азії, є економічно малоймовірним. Тому навіть у разі збільшення обсягів внутрішнього виробництва тилапії, найімовірніше, залишатиметься нішевою продукцією, орієнтованою переважно на преміальний сегмент ресторанного господарства, і не матиме істотного впливу на забезпечення продовольчої безпеки держави. Теоретично певні перспективи розширення виробництва тилапії можуть бути пов'язані з кліматичними змінами та поступовим підвищенням середньорічної температури, що потенційно створює можливості для сезонного вирощування цієї риби у відкритих водоймах південних регіонів України. Однак навіть за сприятливого розвитку подій формування виробничих потужностей, здатних забезпечити обсяги, співставні з нинішнім рівнем імпорту, потребуватиме тривалого часу та значних інвестицій, тому у середньостроковій перспективі суттєвого впливу на структуру ринку очікувати не варто.

Натомість значно вищий потенціал імпортозаміщення демонструє райдужна форель (пструг). Проведене порівняння свідчить, що гуртова ціна вітчизняної продукції у 2024 р. становила 169,70 грн/кг, тоді як середня ціна імпортованої форелі порційної та середньої вагової категорії досягала 310 грн/кг (Додаток В, табл. В.2). Навіть продукція турецького походження, яка традиційно вважалася

найбільш конкурентною за ціновими характеристиками, мала митну вартість 247,8 грн/кг, що також перевищувало рівень внутрішніх гуртових цін. Особливо важливим є те, що і обсяги імпорту пструга з Туреччини у 2024 р. становили лише 404,1 тонн, тобто були співставними з офіційним обсягом українського виробництва в 296,7 тонн. Водночас основна маса імпоротної продукції надходила з інших країн світу, а лише поставки свіжої та охолодженої форелі порційної й середньої вагової категорії перевищували 7 тис. тонн. За таких умов можна зробити висновок, що конкурентні переваги вітчизняного виробництва не нівелюються ціновим фактором. Якщо виходити з офіційних статистичних даних України, поданих до ФАО щодо обсягів виробництва та рівня цін, українська форель вже сьогодні має достатній рівень цінової конкурентоспроможності порівняно навіть із доступною імпоротною продукцією. Саме розвиток інтенсивного виробництва райдужної форелі доцільно розглядати як один із найбільш реалістичних напрямів державної політики імпортозаміщення у секторі аквакультури. На відміну від тилапії, осетрових, цей вид демонструє прийнятне співвідношення собівартості, ринкової ціни, споживчого попиту та конкурентоспроможності відносно імпоротної продукції, що створює об'єктивні передумови для масштабування виробництва та поступового скорочення імпортозалежності України у сегменті свіжої та охолодженої риби для поставки на фронт військовослужбовцям.

Разом із тим аналіз структури імпорту свідчить, що сегмент відносно дешевої форелі займає незначну частку українського ринку. Основний обсяг поставок формує продукція норвезького походження, яка, з високою ймовірністю, представлена рибою середньої вагової категорії, наближено до 1,2 кг у патраному вигляді з головою. Водночас чинна система митної статистики не дає можливості диференціювати імпорт форелі за ваговими категоріями, зокрема окремо обліковувати порційну (до 400 г) та середню (400–1200 г) продукцію. Це ускладнює проведення поглибленого аналізу конкурентного середовища та оцінки перспектив імпортозаміщення. Водночас досвід країн Європейського Союзу свідчить про тенденцію переорієнтації форелівництва на

виробництво риби середньої вагової категорії, яка характеризується вищою ринковою привабливістю та відповідає сучасним вимогам роздрібної торгівлі й сектору громадського харчування [104; 145; 146]. Саме ця тенденція, ймовірно, знаходить своє відображення і в структурі українського імпорту, де дедалі більшу частку займає продукція зазначеної вагової категорії. За таких умов потенційна конкуренція між імпортною та вітчизняною продукцією концентрується насамперед у сегменті середнього пструга, тоді як ринок порційної форелі має інші особливості функціонування.

Суттєвим обмеженням для формування ефективної державної політики розвитку форелівництва є недостатня деталізація національної статистичної інформації. Дані галузевої форми № 1А-аквакультура [136] не дають змоги розподілити виробництво форелі за основними товарними категоріями (порційна, середня та велика риба), тоді як у країнах Європейського Союзу така інформація систематично збирається та оприлюднюється профільними асоціаціями виробників аквакультури [146]. Відсутність подібної деталізації ускладнює оцінку конкурентоспроможності окремих сегментів виробництва та обмежує можливості прогнозування розвитку внутрішнього ринку. Попри зазначені інформаційні обмеження, проведений аналіз дає підстави стверджувати, що форелівництво належить до тих напрямів аквакультури, які мають найбільший потенціал для скорочення імпортозалежності України. За умови реалізації цілеспрямованих державних програм підтримки, модернізації виробничої інфраструктури, розширення інвестицій у сучасні технології вирощування, саме форель може стати одним із об'єктів формування конкурентної вітчизняної пропозиції на внутрішньому ринку.

Водночас аналіз роздрібної торгівлі свідчить, що присутність української форелі у національних торговельних мережах залишається обмеженою. Реалізація продукції власного виробництва здійснюється переважно через спеціалізовані рибні магазини та окремі мережеві супермаркети, які мають обладнання для утримання живої риби. Така ситуація вказує не стільки на дефіцит виробництва, скільки на недостатній рівень інтеграції виробників у сучасні канали збуту та

нерозвиненість системи централізованого постачання продукції до національних торговельних мереж. Існують підстави припускати, що значна частина продукції порційної форелі, майже 2–3 тис. тонн на рік, реалізується безпосередньо у місцях виробництва, насамперед у Карпатському регіоні, через фермерські господарства. Така модель збуту забезпечує скорочення транспортних витрат і водночас знижує представленість української продукції у національній торговельній мережі та не сприяє формуванню повноцінної конкуренції з імпортом.

Рівень імпорту сомових риб в Україну є незначним. Епізодичні поставки європейського сома з Казахстану, які у різні роки становили лише 10–30 тонн, порівняно з обсягами вітчизняного виробництва не можуть розглядатися як чинник, що впливає на конкурентне середовище внутрішнього ринку. Натомість основу імпорту товарної позиції 0303 у сегменті сомових формує продукція пангасіуса, причому протягом останніх років її ввезення демонструє тенденцію до скорочення. Водночас аналіз цінових показників відображає цінову диференціацію між митною вартістю імпортованої продукції та гуртовими цінами українських виробників. Згідно з даними форми № 1А-аквакультура, вартість вітчизняної продукції перевищує митну вартість імпортованого пангасіуса, що пояснюється принципово різними моделями виробництва. Країни Південно-Східної Азії забезпечують надзвичайно низьку собівартість завдяки масштабному індустріальному вирощуванню, сприятливим природно-кліматичним умовам, дешевшим кормовим ресурсам та ефекту масштабу. За таких умов конкурувати з імпортним пангасіусом виключно за ціновим критерієм для українських виробників практично неможливо. Тому перспективи розвитку вітчизняного сомівництва доцільно пов'язувати не зі змаганням у сегменті дешевої масової продукції, а з виробництвом високоякісної свіжої продукції, насамперед кларієвого сома, який здатний формувати власні конкурентні переваги за рахунок якості, свіжості та більшої споживчої цінності.

В імпорті лише пангасієві за виключенням 2023 р., коли було також імпортовано 3,2 тонни кларієвого сома на суму 3 400 дол. США, вартість кг –

1,1 дол. США; вартість нерозібраного кларієвого сома свіжого та охолодженого (0302) вітчизняного виробництва у 2023 р. – 153,7 грн/кг (4,1 дол. США за 1 кг), у 2024 р. – 134 дол. США за 1 кг, 8 грн/кг (3,2 дол. США за 1 кг) (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Динаміка обсягів, вартості та середньої ціни імпорту морожених сомів за товарною позицією 0303 у 2014–2024 роках*

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Загальна вага імпорту, тонн	1640,1	515,5	1022,8	810,5	638,3	1192,8	879,3	1212,3	574,6	518,3	380,0
Вартість імпорту, тис. дол. США	2870,4	854,5	1556,3	1204	995,1	1840,2	1179,0	1457,8	990,4	825,1	621,9
Вартість одиниці товару, дол. США за 1 кг	1,8	1,7	1,5	1,5	1,6	1,5	1,3	1,2	1,7	1,6	1,6

Примітка. *Складено за даними Державної митної служби України

Подібна тенденція простежується і в сегменті імпорту філе сомових риб. Понад 99 % відповідних поставок традиційно забезпечують країни Південно-Східної Азії, насамперед за рахунок продукції пангасіуса (*Pangasianodon hyporhthalmus*). Водночас аналіз динаміки імпортних потоків свідчить про їх поступове скорочення. Так, у 2024 р. обсяги імпорту філе сомових були майже удвічі меншими порівняно з 2014 р. (Додаток В, табл. В.3), що вказує на тенденцію до зменшення ролі цієї продукції у структурі українського імпорту.

Одночасно відбуваються якісні структурні зміни в асортименті імпортованої продукції. Зокрема, частка філе сомових поступово скорочується на користь продукції лососевих риб, яка має значно вищу митну вартість та більшу додану вартість. Це відображає зміну структури споживчого попиту, орієнтацію ринку на продукцію преміального сегменту та зростання частки більш дорогих видів риб у загальному обсязі імпортних поставок. Сучасна динаміка імпорту підтверджує зміну обсягів поставок окремих видів продукції, поступову переорієнтацію українського ринку від масової низьковартісної продукції до товарів із вищою ринковою цінністю. Така тенденція є характерною для розвинених країн і відображає еволюцію споживчих переваг населення, підвищення вимог до якості продукції та збільшення попиту на рибу з вищими споживчими характеристиками.

Аналіз цінової динаміки свідчить, що протягом 2022–2024 рр. митна вартість імпортованого філе пангасіуса демонструвала поступову тенденцію до зростання. Проте навіть за цих умов рівень цін залишався істотно нижчим, ніж на ринку країн Європейського Союзу за аналогічними умовами поставки. Зокрема, відповідно до даних European Fish Price Report [106], у країнах Європейського Союзу середня ціна мороженого філе пангасіуса залежно від вагової категорії становила 2,95–4,05 євро/кг, тоді як в Україну ця продукція імпортувалася за митною вартістю лише 2,0–2,2 дол. США/кг. Така різниця свідчить про особливості цінового позиціонування українського ринку та нижчий рівень закупівельних цін порівняно з європейським ринком.

Отримані результати дозволяють зробити висновок, що досягнення рівня собівартості виробництва, характерного для країн Південно-Східної Азії, насамперед, В'єтнаму, за сучасних природно-кліматичних та економічних умов України залишається складним для досягнення. Основною причиною є суттєві відмінності у структурі виробничих витрат. Коли у В'єтнамі вирощування саме пангасіуса здійснюється в природних температурних умовах, це практично виключає витрати на підтримання оптимального теплового режиму. Водночас для українських виробників кларієвого сома значну частку собівартості формують витрати на підігрів води, енергозабезпечення та підтримання контрольованих параметрів виробничого середовища. Аналогічні економічні обмеження характерні і для більшості виробників країн Європейського Союзу.

За таких умов пряме цінове суперництво українського виробництва з в'єтнамським пангасіусом у сегменті масової продукції є економічно необґрунтованим. Натомість значно перспективнішим напрямом видається конкуренція з європейськими виробниками кларієвого сома (*Clarias gariepinus*), а також його гібридів, продукція яких формується в подібних технологічних та економічних умовах. Підтвердженням цього є структура українського імпорту, яка свідчить про наявність хоча й незначних, але стабільних поставок філе кларієвого сома з Нідерландів, Франції та Угорщини (Додаток В, табл. В.4).

Саме цей сегмент може розглядатися як потенційний напрям розвитку конкурентоспроможного вітчизняного виробництва.

Водночас проведене порівняння цінових показників демонструє існування розриву між вартістю імпортованої та вітчизняної продукції. За даними Державної служби статистики України, середня митна вартість імпортованого філе кларієвого сома у 2024 р. знизилася до 3,1 дол. США/кг. Натомість українські виробники реалізовували свіже та охолоджене філе кларієвого сома за гуртовою ціною близько 400 грн/кг, що за валютним курсом станом на кінець квітня 2025 р. відповідало приблизно 9,6 дол. США/кг. Ціна вітчизняної продукції більш ніж утричі перевищувала митну вартість імпортованого аналога.

З економічної точки зору така різниця обмежує можливості цінової конкуренції українських виробників із імпортною продукцією. За відсутності технологічних проривів, зниження енергоємності виробництва, оптимізації кормової бази та підвищення продуктивності вирощування конкурувати з азійськими виробниками за критерієм ціни практично неможливо. У зв'язку з цим перспективи розвитку українського сомівництва можуть базуватися не на ціновому суперництві, а на формуванні інших конкурентних переваг – виробництві свіжої продукції, високих стандартах якості та безпечності, простежуваності походження, крафтовому виробництві, мінімізації транспортних витрат і розвитку продукції з високою доданою вартістю. Саме така модель розвитку найбільше відповідає сучасним тенденціям функціонування європейського ринку аквакультури та створює реальні передумови для підвищення конкурентоспроможності українських виробників. Показовим у цьому контексті є досвід Угорщини, яка належить до провідних європейських виробників кларієвого сома. За даними літературних джерел, у 2022 р. обсяги його виробництва перевищували 5 тис. тонн [133], тоді як середня ціна реалізації була нижчою, ніж у традиційного для Центральної Європи об'єкта аквакультури коропа звичайного [108]. Подібна цінова конкурентоспроможність пояснюється комплексною дією кількох чинників: використанням геотермальної енергії для забезпечення технологічного процесу,

що скорочує витрати на енергоресурси, а також значною фінансовою підтримкою виробників у межах інструментів Спільної рибної політики Європейського Союзу. Це свідчить, що конкурентні переваги угорського сомівництва формуються не лише завдяки технологічним рішенням, а й внаслідок ефективного поєднання природно-ресурсного потенціалу та державної політики стимулювання пропозиції риби для розвитку ринку продукції аквакультури.

При цьому прогнозні розрахунки ґрунтуються на виважених припущеннях щодо подальшої динаміки досліджуваних показників, оскільки не враховують імпорт ракоподібних, молюсків та інших водних біоресурсів, споживання яких в Україні протягом останніх років характеризується позитивною динамікою. Збільшення попиту на ці категорії продукції пов'язане не лише зі зміною структури харчування населення, а й із поступовою трансформацією споживчих переваг, розвитком ресторанного сектору, інтеграцією українського ринку до світових продовольчих ланцюгів і зростанням попиту на продукцію з високою доданою вартістю. Водночас оцінюючи потенціал імпортозаміщення в аквакультурі, необхідно враховувати природно-ресурсні та міжнародно-правові обмеження розвитку національного рибальства. Структура імпорту свідчить, що переважна частина ввезеної продукції представлена океанічними видами риб, зокрема оселедцевими, скумбрієвими та трісковими, природні запаси яких практично відсутні у водах, що перебувають під міжнародно визнаною юрисдикцією України. Відповідно, навіть за умови істотного збільшення обсягів промислового вилову досягнення повного імпортозаміщення таких видів продукції є економічно та ресурсно неможливим. Крім того, сучасна міжнародна система управління морськими біологічними ресурсами, що базується на принципах суверенних прав прибережних держав у межах їх виключних економічних зон, регіонального управління рибальством і квотування вилову, практично виключає можливість отримання Україною довгострокового доступу до промислового освоєння основних запасів оселедців, мерлузи, скумбрії та інших океанічних видів риб у виключних економічних зонах інших держав. У зв'язку з цим імпорт зазначених

видів продукції має розглядатися не як тимчасове явище, а як довгостроковий структурний елемент функціонування вітчизняного ринку риби.

За таких умов стратегія розвитку рибного господарства та аквакультури України має бути спрямована не на повне заміщення імпортованих океанічних видів риб, що є практично недосяжною метою, а на нарощування виробництва конкурентоспроможної продукції аквакультури та внутрішнього рибальства у тих сегментах, де країна має економічні переваги. Насамперед це стосується розвитку інтенсивної аквакультури коропових, осетрових, сомових, лососевих видів, ракоподібних та інших об'єктів культивування, виробництво яких дозволяє формувати продукцію з високою доданою вартістю, диверсифікувати внутрішній ринок, зменшувати залежність від окремих товарних груп імпорту та підвищувати рівень продовольчої безпеки держави. Саме такий підхід відповідає сучасним принципам розвитку «блакитної економіки» та забезпечує збалансоване поєднання економічної ефективності й екологічної відповідальності.

У 2024 р. ринок риби та продукції аквакультури Європейського Союзу характеризувався зростанням фінансування, враховуючи збереження тенденцій до скорочення фізичних обсягів споживання окремих категорій продукції. Сукупні витрати домогосподарств на придбання риби та морепродуктів досягли 62,8 млрд євро, що на 4 % перевищило показник 2023 року. Водночас позитивна динаміка ринкової вартості була зумовлена переважно підвищенням цінової кон'юнктури, тоді як фактичне споживання не демонструвало відповідного зростання. Більше того, попит на свіжу рибу серед населення держав – членів ЄС продовжив тенденцію до скорочення, яка спостерігається вже третій рік поспіль, що свідчить про поступову трансформацію споживчих уподобань під впливом інфляційних процесів, зміни структури витрат домогосподарств і переорієнтації споживачів на альтернативні види білкової продукції [17].

Динаміка зовнішньої торгівлі продукцією рибальства та аквакультури у 2024 р. також засвідчила певне уповільнення економічної активності. Загальна вартість торговельних операцій скоротилася на 1 %, тоді як фізичні обсяги

товарообігу зменшилися на 0,5 %, що відображає поступову стабілізацію ринку після цінових коливань попередніх років. Майже половину всіх торговельних операцій забезпечував внутрішній ринок Європейського Союзу, який і нині залишається основним при реалізації продукції між державами-членами. Разом із тим імпорт із третіх країн зберігав визначальне значення для забезпечення внутрішнього попиту, досягнувши 5,9 млн тонн на суму 29,9 млрд євро. Для порівняння, експорт продукції рибацтва та аквакультури становив лише 2,2 млн тонн вартістю 8,3 млрд євро, що підтверджує збереження статусу Європейського Союзу як одного з найбільших нетто-імпортерів риби та морепродуктів у світі. Водночас у 2024 р. спостерігалось незначне скорочення дефіциту торговельного балансу ЄС у сфері рибацтва та аквакультури, що було обумовлено одночасним зростанням вартості експорту та зменшенням обсягів імпорتنних поставок. Така тенденція свідчить про поступове підвищення ефективності зовнішньоторговельної політики Європейського Союзу, орієнтованої на збільшення експорту продукції з вищою доданою вартістю, оптимізацію імпорتنних потоків і зміцнення конкурентних позицій європейського рибного господарства на світовому ринку (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

**Показники зовнішньої торгівлі продукцією рибацтва та аквакультури
провідних країн-експортерів світу в 2024 р.**

Країна/Роки	2020	2020	2021	2021	2022	2022	2023	2023	2024	2024	2024/2023 відхилення (+; -)
	обсяг	вартість	обсяг	вартість	обсяг	вартість	обсяг	вар- тість	обсяг	вар- тість	обсяг/ вартість
Китай	4,91	17,11	4,86	19,24	4,87	22,97	5,06	19,77	5,89	20,16	+16 / +2
Норвегія	2,73	9,87	3,10	11,94	2,95	15,03	2,86	15,13	2,76	14,98	-4 / -1
Європейський Союз	2,54	6,87	2,42	6,76	2,31	8,07	2,22	8,13	2,20	8,25	-1 / +1
США	2,74	5,59	2,74	6,21	2,52	7,38	2,61	7,22	2,33	6,41	-10 / -11
Таїланд	1,59	5,13	1,51	4,69	1,54	5,64	1,48	5,13	1,59	5,50	+8 / +7
Японія	0,61	1,80	0,66	2,17	0,65	2,58	0,49	2,18	0,47	1,92	-4 / -12

Примітка. *Складено на основі опрацювання матеріалів [34; 103; 125]

Представлені тенденції мають важливе значення й для України, оскільки Європейський Союз залишається одним із основних торговельних партнерів у сфері рибальства та аквакультури. Зміна структури попиту, трансформація торговельних потоків і збереження високої імпортової залежності європейського ринку формують додаткові можливості для розширення експорту української продукції аквакультури за умови її відповідності ветеринарно-санітарним, екологічним та якісним стандартам ЄС. Саме тому врахування сучасних тенденцій розвитку європейського ринку є необхідною передумовою формування напрямків підвищення конкурентоспроможності вітчизняного рибного господарства в умовах європейської інтеграції. Водночас аналіз торговельного балансу свідчить про значну диференціацію ситуації між окремими державами-членами Європейського Союзу. Так, Іспанія, Франція, Італія та Нідерланди у досліджуваному періоді характеризувалися подальшим поглибленням дефіциту зовнішньої торгівлі продукцією рибальства та аквакультури, що зумовлено високим рівнем внутрішнього споживання, обмеженими можливостями нарощування власного виробництва та зростанням попиту на імпортовану продукцію. Натомість Данія, Швеція, Німеччина продемонстрували покращення відповідних показників, що може бути пов'язано зі змінами у структурі зовнішньої торгівлі, підвищенням ефективності функціонування вітчизняної галузі аквакультури, розвитком переробної промисловості та переорієнтацією експортно-імпортних потоків.

Структурний аналіз імпортних поставок засвідчує, що найбільш динамічно зростали обсяги ввезення продукції з високою ринковою вартістю та стабільним споживчим попитом. Зокрема, імпорт лососевих видів риб збільшився на 5 %, креветок – на 4 %, а тунця – на 18 %, що відображає подальші зміни в споживчих перевагах населення, розширення сегмента продукції з високою доданою вартістю, посилення інтеграції європейського ринку саме в глобальні ланцюги постачання водних біоресурсів. Водночас імпорт тріски та минтая демонстрував тенденцію до скорочення, що обумовлено насамперед зменшенням допустимих обсягів вилову в основних районах промислу, переглядом міжнародних квот на

використання водних біоресурсів, а також зміною структури ринкового попиту й перерозподілом часток між окремими видами рибної продукції. Сукупність зазначених тенденцій підтверджує, що сучасний європейський ринок продукції рибальства та аквакультури визначається не лише ресурсними обмеженнями, а й зміною споживчих уподобань, екологічними вимогами до використання водних біоресурсів і змінами у системі міжнародних торговельних відносин (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Провідні країни світу за обсягами імпорту продукції рибальства та аквакультури у 2024 р.

	2020		2021		2022		2023		2024		2024/2023	
	Обсяг	Вартість	Обсяг	Вартість	Обсяг	Вартість	Обсяг	Вартість	Обсяг	Вартість	Обсяг	Вартість
ЄС	6,16	24,20	6,24	25,85	6,12	31,92	5,93	30,18	5,95	29,87	+0,3%	-1%
США	3,30	19,47	3,80	24,63	3,84	29,41	3,53	24,32	3,64	24,45	+3%	+1%
Китай	5,75	13,53	5,89	15,14	6,62	22,15	7,03	21,57	7,14	20,88	+1%	-3%
Японія	2,40	12,03	2,36	12,33	2,38	14,80	2,27	12,84	2,29	12,23	+1%	-5%
Таїланд	2,21	3,47	2,16	3,46	2,13	4,45	2,17	4,17	2,37	4,20	+10%	+1%
Норвегія	0,83	1,48	1,19	1,88	1,22	2,42	1,20	2,53	1,17	2,57	-3%	+2%

Примітка. *Узагальнено та розраховано за даними матеріалів [34; 103; 125; 145]. Обсяги наведено у млн тонн, номінальну вартість – у млрд євро. Також відображено частку імпорту до ЄС у загальному обсязі імпортованих поставок.

Аналіз географічної структури світової торгівлі продукцією рибальства та аквакультури свідчить про високу концентрацію поставок окремих товарних груп у країнах, які мають сформовані конкурентні переваги у відповідних сегментах виробництва. Так, основними постачальниками креветок на ринок Європейського Союзу залишаються Еквадор, Аргентина, Індія, В'єтнам та Гренландія, тоді як домінуючі позиції у світовій торгівлі тунцем займає Еквадор. Подібна спеціалізація є наслідком поєднання природно-кліматичних умов, багаторічного розвитку аквакультури та промислового рибальства, високого рівня технологічного забезпечення виробництва й ефективної інтеграції цих країн у міжнародні ланцюги створення доданої вартості. У глобальному масштабі лідерами за обсягами виробництва продукції рибальства та аквакультури залишаються Китай, Індія, Індонезія та В'єтнам, які забезпечують значну частину світового виробництва риби й інших водних біоресурсів. Водночас Європейський

Союз, незважаючи на високий рівень технологічного розвитку та значну місткість внутрішнього ринку, посідає лише восьме місце у світі за обсягами пропозиції рибної продукції. Це ще раз підтверджує високий рівень залежності європейського ринку від зовнішніх поставок, який обумовлений невідповідністю між масштабами внутрішнього попиту та можливостями власного виробництва.

Структура міжнародної торгівлі продукцією рибальства та аквакультури характеризується чіткою регіональною спеціалізацією окремих країн. Китай утримує позицію найбільшого світового експортера рибної продукції, забезпечуючи поставки переважно на ринки Сполучених Штатів Америки, В'єтнаму та країн Європейського Союзу, зокрема Нідерландів як одного з найбільших логістичних центрів європейської торгівлі. Сполучені Штати Америки залишаються другим за масштабами імпортером продукції рибальства та аквакультури, при цьому основу імпортних поставок формують лосось із Чилі, а також креветки з Індії, Еквадору та Індонезії. Особливе місце у світовій торгівлі займає Норвегія, яка є беззаперечним світовим лідером із виробництва та експорту атлантичного лосося. Саме продукція норвезької аквакультури забезпечує значну частину споживання лососевих видів риб у країнах Європейського Союзу та на азійських ринках, насамперед у Китаї. Висока конкурентоспроможність норвезької продукції базується на поєднанні сучасних технологій вирощування, наявної державної підтримки, суворого ветеринарного контролю та розвиненої експортної інфраструктури.

Водночас Японія залишається одним із найбільших світових імпортерів продукції рибальства та аквакультури, забезпечуючи за рахунок імпорту понад 80 % окремих категорій рибної продукції. Основними постачальниками виступають Китай, В'єтнам, Індія, Індонезія та Таїланд, що відображає високий рівень інтеграції азійських виробничих систем у забезпечення продовольчих потреб японського ринку. Важливим експортером продукції з високою доданою вартістю залишається Таїланд, який традиційно спеціалізується на виробництві готової та консервованої продукції з тунця. Саме розвиток сучасної переробної

промисловості забезпечує країні позитивне сальдо зовнішньої торгівлі та дозволяє зберігати конкурентні позиції, насамперед, на ринку Сполучених Штатів Америки.

Таким чином, сучасний світовий ринок продукції рибальства та аквакультури характеризується високим рівнем міжнародної спеціалізації, концентрацією виробництва окремих видів продукції в обмеженій кількості країн. За таких умов Європейський Союз продовжує залишатися одним із найбільших світових імпортерів водних біоресурсів, а динаміка його зовнішньої торгівлі значною мірою визначається змінами світового виробництва, міжнародними квотами на вилов, ціновою кон'юнктурою, транспортними процесами та геоекономічними чинниками. Зазначені тенденції мають важливе методичне значення і для України, оскільки свідчать, що ефективна політика розвитку галузі аквакультури повинна базуватися не лише на нарощуванні обсягів виробництва, а й на формуванні конкурентоспроможних ланцюгів створення доданої вартості, диверсифікації експортно-імпортних зв'язків та інтеграції у глобальну систему торгівлі продукцією рибальства й аквакультури [125]. Проведений аналіз дає змогу констатувати, що сучасний стан розвитку аквакультури України свідчить про невідповідність між масштабами внутрішнього виробництва та потребами національного ринку. Обсяги виробництва товарної продукції аквакультури забезпечують лише близько 14,5 % від фізичних обсягів імпорту продукції аквакультури у живій масі, що вказує на високий рівень імпортозалежності країни та обмежені можливості національного виробництва задовольнити внутрішній попит. За таких умов реалізація політики імпортозаміщення потребує багаторазового нарощування виробничого потенціалу галузі. Розрахунки свідчать, що для скорочення імпортозалежності обсяги виробництва товарної продукції мають зрости щонайменше у сім разів.

Водночас механічне збільшення виробництва традиційних об'єктів аквакультури не забезпечить досягнення поставленої мети. Протягом тривалого часу виробництво та реалізація коропа звичайного і рослиноїдних риб залишаються відносно стабільними, що свідчить про фактичне насичення відповідного сегмента

внутрішнього ринку. Крім того, сучасні демографічні та соціально-економічні процеси змінюють підходи до формування споживчого попиту. Прискорення урбанізаційних процесів, яке особливо посилилося в умовах воєнного стану, зумовлює зміну в харчових уподобаннях населення. Міські споживачі дедалі частіше орієнтуються на продукцію з вищою споживчою цінністю, зокрема форель, сома, лососевих та інші високовартісні види риби, тоді як традиційні коропові залишаються переважно продукцією, орієнтованою на споживачів сільської місцевості та невеликих населених пунктів [107; 121].

Враховуючи сучасні тенденції розвитку європейського ринку, слід констатувати, що можливості України щодо заміщення імпортованої продукції концентруються насамперед у сегменті видів аквакультури, виробництво яких має достатній ринковий потенціал та економічну ефективність. До таких належать насамперед райдужна форель та європейський сом, попит на які стабільно зростає як на внутрішньому, так і на міжнародному ринках. Саме розвиток цих напрямів здатний забезпечити формування конкурентоспроможної альтернативи імпортній продукції масового споживання. У зв'язку з цим державна політика у сфері розвитку аквакультури має бути переорієнтована із підтримки переважно екстенсивних форм господарювання на стимулювання виробництва економічно перспективних об'єктів аквакультури. Важливими складовими такої політики мають бути розширення інвестиційної підтримки виробників, удосконалення механізмів державної допомоги, впровадження програм популяризації споживання продукції аквакультури за аналогією з практикою країн Європейського Союзу, а також формування сприятливого податкового середовища для розвитку інноваційних підприємств галузі. Поряд із цим сучасна практика використання бюджетних ресурсів потребує перегляду з позицій забезпечення продовольчої безпеки держави. Пріоритетне фінансування зариблення водосховищ Дніпровського каскаду осетровими та рослинніми видами риб, а також підтримка спеціальних товарних рибних господарств не спроможні повністю вплинути на скорочення імпортозалежності. Рослинні види риб практично повністю

забезпечуються продукцією вітчизняного походження, тоді як осетрові вирощуються переважно для отримання чорної ікри як високовартісної експортно орієнтованої продукції. Крім того, виробничий потенціал спеціальних товарних рибних господарств обмежується природною рибопродуктивністю водойм, що не дозволяє забезпечити масштабне нарощування товарного виробництва.

Світові тенденції розвитку аквакультури переконливо демонструють переваги інтенсивної моделі виробництва. Подальше зростання галузі пов'язане із широким впровадженням рециркуляційних аквакультурних систем, сучасних технологій годівлі, високопродуктивних кормів, генетичного вдосконалення рибопосадкового матеріалу, цифрових систем моніторингу виробничих процесів та автоматизації управління. Водночас екстенсивні та напівекстенсивні технології поступово втрачають роль основного напрямку розвитку товарної аквакультури, концентруючись переважно у сфері рекреаційної аквакультури, що підтверджується практикою окремих держав Європейського Союзу, зокрема Угорщини [103].

Аналіз міжнародного досвіду свідчить, що як у країнах Європейського Союзу, так і в Китаї відбуваються поступові зміни у виробничій спеціалізації аквакультури. За умов стабілізації або навіть скорочення виробництва традиційних об'єктів аквакультури основним джерелом розвитку галузі стає її диверсифікація та збільшення частки продукції з високою доданою вартістю. Дослідження Спільного дослідницького центру Європейської Комісії засвідчують, що розвиток європейської аквакультури відбуватиметься шляхом виробництва ширшого асортименту видів риб відносно невеликими партіями, орієнтованими на платоспроможних споживачів, тоді як виробництво традиційних видів, зокрема коропа та райдужної форелі, характеризуватиметься стагнацією або незначним скороченням [34; 121]. Дана тенденція спостерігається і в Китаї, де приріст обсягів виробництва забезпечується переважно за рахунок розширення видів аквакультури, а не збільшення виробництва традиційних китайських коропових в умовах глобальної трансформації світового ринку продукції аквакультури.

2.3. Міжнародний досвід регулювання ринку продукції аквакультури на засадах продовольчого забезпечення населення світу

Міжнародна практика свідчить, що аквакультура інтенсивно розвивається в усьому світі як пріоритетний сектор продовольчої безпеки та експорту. При цьому державне регулювання відіграє визначальну роль у забезпеченні розвитку цієї галузі, балансує економічне зростання з екологічними вимогами. Уряди провідних країн-виробників аквакультури, таких як Норвегія, Канада, Японія та Чилі, сформували різні підходи до реалізації державної підтримки та регулювання ринку продукції аквакультури. Зокрема, вони застосовують комплексні заходи та створюють законодавчу базу, національні програми розвитку, запроваджують системи державних дотацій, податкових пільг, розбудовують інфраструктуру, фінансують інновації, регулюють ліцензування, здійснюють екологічний контроль й стимулюють експорт. Міжнародний досвід регулювання ринку продукції аквакультури розкрито в наукових працях Вдовенко Н., Коробової Н. [8; 9, С. 39–44; 149], Коновалова Р. [37]. Наукові засади державного регулювання розвитку аквакультури штучних водойм розкрито в роботах Кваші С. [29, С. 68–80; 30, С. 12–16]. Проблемні аспекти вивчення стану та перспектив розвитку галузі аквакультури на засадах продовольчого забезпечення населення світу розглядали автори Федоренко М. [79, С. 47–57], Шаріло Ю. [73]. Тому аналіз особливостей державної підтримки аквакультури в Норвегії, Канаді, Японії і Чилі, а також проведення порівняння моделей, висвітлення спільних рис й відмінностей у підходах і надалі є першочерговими завданнями досліджень вчених і практиків у процесі формування ринку продукції аквакультури.

Норвегія виступає світовим лідером у виробництві аквакультури, насамперед атлантичного лосося, що значною мірою є результатом реалізації механізмів державного регулювання. Базовим законом є Закон «Про аквакультуру» (2005 р.), метою якого визначено підтримку прибутковості й конкурентоспроможності галузі в рамках сталого розвитку. Цей закон встановлює правила ведення

аквакультури у внутрішніх і морських водах, передбачає вимоги до контролю за здоров'ям риби. Додатково діють положення Закону про харчові продукти та Закону про благополуччя тварин, що регламентують безпечність продукції та ветеринарні аспекти. В 2017 р. уряд запровадив систему «світлофора» для регулювання обсягів виробництва, оскільки узбережжя поділено на зони або виробничі райони, яким раз на рік присвоюють зелений, жовтий або червоний статус залежно від впливу фермерських лососів на дику популяцію, зокрема рівня зараження морськими вошами. За «зеленого» статусу дозволяється збільшувати випуск, за «жовтого» – обмежено, а «червоний» означає потребу скорочення обсягу на 6 %. Така система дає змогу оперативно враховувати екологічні ризики та прив'язує зростання галузі до показників довкілля. У 2021 р. уряд представив нову стратегію розвитку аквакультури «Море можливостей» на найближчі 10–15 років. Стратегія передбачає спрощення ліцензійних процедур і вдосконалення системи «світлофора», стимулювання сталого зростання з метою досягти виробництва в обсязі 5 млн тонн лосося і форелі на рік до 2050 року, що приблизно вп'ятеро більше, ніж нині. План також охоплює розвиток рециркуляційних аквакультурних систем на суші, підтримку розробок екологічних кормів, боротьби із зоохворобами та поліпшення умов зовнішньої торгівлі. Країна ставить за мету досягти нульових імпорتنих мит на норвезьку рибну продукцію в нових угодах про вільну торгівлю. Пряма фінансова підтримка норвезької аквакультури є обмеженою, оскільки галузь і так високорентабельна. Натомість держава зосереджується на інноваційному розвитку та фінансуванні науково-дослідних робіт. У Норвегії історично діє система державних грантів і програм через Раду з наукових досліджень та галузеві фонди, що підтримують розробки у сфері аквакультури, включаючи вакцини, нові технології, годівлю та автоматизацію. Значний вклад в інновації забезпечила висока частка інвестицій в науково-дослідні роботи, що стимулювало появу численних технологічних рішень для сталого виробництва. В результаті Норвегія досягла успіхів, зокрема, у розробці автоматизованих систем годівлі, підводних сенсорів моніторингу

стану риби, комп'ютерного зору для оцінки здоров'я та розмірів риби. Такі інновації підвищили ефективність і екологічність ферм. Для стимулювання приватних інвестицій у дослідження держава також застосовує податкові пільги на науково-дослідні роботи. Наприклад, діє загальнонаціональна схема податкового кредиту на наукові дослідження, яка є доступною і суб'єктам аквакультури. Окремим інструментом розвитку є видача «ліцензій на розвиток», де уряд тимчасово надавав частину квот на вирощування за пільговими умовами господарствам, що впроваджували експериментальні екологічні технології. Надалі успішні проєкти могли конвертувати такі ліцензії в постійні, що безпосередньо слугувало формою непрямого субсидування інновацій. З 2023 р. в регулюванні галузі з'явився новий індикатор як податок на ресурсну ренту аквакультури або ресурсний платіж, впроваджений урядом з метою перерозподілу надприбутків від експлуатації національних водних ресурсів. Цей податок встановлений для фермерів, які вирощують лосося та форель. Він викликав суперечки, оскільки індустрія остерігається зниження інвестицій через додаткове фіскальне навантаження. Держава обґрунтовує такий крок соціальною відповідальністю бізнесу й необхідністю спрямувати частину прибутків на розвиток прибережних територій та природоохоронні заходи.

Норвезька модель регулювання базується на жорстких екологічних вимогах, що поєднуються з підтримкою галузі через прогнозованість правил. Кожне господарство має отримати державну ліцензію, тобто обмежену кількість ліцензій виставляють на аукціони чи розподіляють на конкурсах, яка дає право розводити певний обсяг риби. Ліцензії є дорогими, але уряд свідомо використовує високу їх вартість та обмежену кількість як інструмент контролю за ростом виробництва і запобігання перенавантаженню екосистем. Водночас у минулому держава продавала ліцензії дешевше за їхню ринкову ціну, фактично залишаючи частину ресурсної ренти виробникам для реінвестування. Моніторинг виконання екологічних норм здійснюється суворо: компанії зобов'язані регулярно перевіряти якість води та донних відкладень під садками. Система «світлофора» є центральним елементом

екоконтролю, зокрема наукові індикатори, такі як рівень смертності дикого лосося від паразитів, безпосередньо впливають на управлінські рішення щодо дозволу чи заборони розширення виробництва. Це стимулює компанії інвестувати в біобезпеку, вакцинацію, контроль паразитів та екологічні технології, адже поліпшення показників довкілля відкриває можливості для росту даного бізнесу. Додатково діє ветеринарний та санітарний контроль відповідно до Закону про здоров'я риб та харчового законодавства. Ферми повинні забезпечувати благополуччя риби, мінімізувати використання антибіотиків. Норвегії вдалося різко скоротити застосування антибіотиків ще в 1990-х завдяки впровадженню вакцин і запобігати втечі риби. У разі спалахів хвороб діють протоколи знищення зараженої риби та тимчасової ізоляції ферми. Держава фінансує наукові дослідження у сфері здоров'я риб, що сприяло створенню ефективних вакцин і методів лікування, зокрема боротьба з лососевою вошею, біологічні методи очищення. Загалом поєднання екологічного регулювання із державною підтримкою галузевої науки стало підґрунтям сталого розвитку норвезького лосося.

Норвегія є найбільшим експортером вирощеного лосося у світі, і уряд сприяє зміцненню позицій на міжнародних ринках. Діє Норвезька рада з питань морепродуктів як напівдержавна організація, що займається маркетингом норвезької риби за кордоном, фінансуючись через експортний збір. Держава через торговельні переговори домагається вигідних умов, зокрема включення рибної продукції до угод про вільну торгівлю з метою зниження тарифів. Крім того, уряд надає фінансові інструменти для експансії бізнесу за кордон. З 2015 р. функціонує спеціальна Державна установа «Експортне фінансування Норвегії», яка профінансувала близько 12 млрд норвезьких крон або понад 1 млрд. дол. США, у формі кредитів і гарантій для проектів сектору морепродуктів. Це забезпечує підприємствам аквакультури доступ до капіталу для розширення виробництва, будівництва переробних підприємств чи виходу на нові ринки. Успіх норвезької аквакультури значною мірою пов'язаний з інноваціями. Держава, банки та бізнес мають діяти спільно для подальшого зростання галузі аквакультури. Результатом

експортної орієнтації стало те, що в 2022 р. експорт продукції аквакультури з Норвегії досяг 1,3 млн тонн вартістю 111,3 млрд. дол. США, що становило 73 % загальної вартості норвезького експорту морепродуктів. Норвегія підтверджує приклад успішного поєднання державного регулювання та державної підтримки, яке дозволило створити конкурентний, інноваційний та експортно-орієнтований сектор аквакультури й ефективне функціонування ринку продукції аквакультури.

У табл. 2.9 узагальнено основні інструменти регулювання аквакультури в Норвегії, Канаді, Японії та Чилі. Дані країни демонструють різноманітні підходи до державної підтримки ринку продукції аквакультури, що зумовлені як історичним розвитком галузі, так і національними пріоритетами. Як видно з проведених досліджень, Норвегія та Чилі мають багато спільного як провідні експортери лосося, оскільки обидві країни зосереджені на експортній конкурентоспроможності даного об'єкту аквакультури, інвестують у інновації та екологічний контроль, хоч методи різняться, зважаючи на норвезький «світлофор» та чилійські «барріо» з санітарними паузами. Водночас Норвегія історично лояльніше оподатковувала галузь до 2023 р., тоді як Чилі розглядала механізми розподілу прибутків, але поки не запровадила. Канада робить акцент на співпрацю федерації з регіонами та підтримку дрібних виробників через гранти на екологічні технології і наукові заходи. Її система більш децентралізована, що іноді ускладнює регулювання ринку продукції аквакультури, але водночас дозволяє поступово враховувати саме місцеві особливості.

Японія натомість зберегла унікальну кооперативну модель регулювання прибережною аквакультурою, де держава виступає гарантом стабільності через субсидії, компенсації і стимулює модернізацію та цифровізацію, але не втручається надмірно в господарську автономію кооперативів. За експортною орієнтацією Японія поступається іншим країнам, зосереджена на внутрішньому споживанні, тоді як Норвегія і Чилі більшість продукції продають за кордон, а Канада займає проміжне положення, де значною часткою даної продукції є експорт, але і внутрішній ринок продукції аквакультури досить важливий.

Таблиця 2.9

**Порівняльний аналіз державної підтримки та регулювання ринку продукції
аквакультури в Норвегії, Канаді, Японії та Чилі**

Аспект	Норвегія	Канада	Японія	Чилі
Законо- давча база	Закон «Про аквакультуру» (2005) встановлює рамки сталого розвитку та прибутковості галузі. Додатково: закони про харчову безпеку та благополуччя тварин (застосовні до риб)	Спеціальний закон про аквакультуру розроблється. Діяльність регулюється законом про рибальство. Є регламенти для аквакультури (Тихоокеанський регламент, Аквакультурні правила), що встановлюють умови ліцензій	Закон «Про рибальство» (1949, реформа 2018) – система рибальських прав для компаній. Закон «Про сталу аквакультуру» (1999) – зосереджений на поліпшенні акваторій і профілактиці хвороб	Генеральний закон про рибальство та аквакультуру (LGPA) – основа регулювання, реформована після кризи ISA (2010) для посилення екоконтролю. Вторинне законодавство (постанови Subpesca) детально регулює операційну діяльність ферм
Субсидії та фінансова підтримка	Прямах виробничих субсидій майже немає (галузь прибуткова). Непрямі: держфінансування НДДКР, високий рівень державних інвестицій у інновації	Цільові фонди: Atlantic Fisheries Fund (400 млн дол. США) – інновації та інфраструктура для аквакультури і рибальства. ФАСТАР – гранти на чисті технології (фінансування щорічно). ACRDP – співфінансування наукових досліджень з галуззю. Провінції теж дають гранти (наприклад, на розвиток фермерств у Ньюфаундленді, Новій Шотландії). Податкові кредити SR&ED – доступні для підприємств аквакультури	Компенсації від держави при примусовій утилізації через хвороби (закон гарантує відшкодування збитків). Державні гранти молоді на навчання фермерству в аквакультурі. Державне фінансування демонстраційних проектів	CORFO-техно програми: співфінансування інновацій (диверсифікація видів – вугор, серіола, корвіна); офшорні ферми (консорціум EcoSea) – державна підтримка. Для мідій та водоростей – гранти дрібним кооперативам. У 1990-х – субсидії на створення потужностей з переробки мідій

Примітка. *Складено на основі узагальнення праць [8; 31; 108; 122; 144]

Встановлено, що у всіх країнах простежується тенденція до посилення
екологічних вимог в аквакультурі у відповідь на виклики, хвороби, забруднення

та підвищення суспільної уваги до екології. Нині дедалі більше зважають на наукові дані і вводять в систему управління. Зокрема є норвезький та чилійський приклади регулювання за індикаторами, які є передовими у світі. Одночасно державна підтримка еволюціонувала від звичайного фінансування до стимулювання інноваційного, експортно-орієнтованого і екологічно безпечного зростання.

Проаналізований зарубіжний досвід свідчить, що успішний розвиток ринку продукції аквакультури потребує збалансованого партнерства між державою та приватним сектором. Держава виступає як регулятор, встановлюючи «правила гри», законодавчі рамки та екологічні стандарти, і одночасно як партнер й інвестор, що сприяє розвитку галузі через фінансові програми та підтримку на зовнішніх ринках. Норвегія демонструє переваги інвестицій у науку й технології та прогнозованість регулювання, з огляду на те, що її аквакультура досягла глобального лідерства завдяки високій інноваційності та довірі до екологічної відповідальності норвезьких виробників. Канада показує, наскільки важливо враховувати цей контекст при узгодженні аграрної політики між рівнями влади та орієнтації на підтримку розвитку регіонів, що дозволяють інтегрувати аквакультуру в національну економіку, забезпечуючи робочі місця і експортні надходження. Японський досвід підкреслює роль традицій та соціального виміру у зв'язку з тим, що наявне залучення кооперативів і малих фермерів, гарантована державою стабільність доходів у важкі періоди через державну підтримку та поступова цифрова модернізація. Чилі, зі свого боку, вчилася на кризах і нині балансує між збереженням статусу одного з провідних експортерів з одночасним підвищенням екологічності виробництва. При цьому посилюють норми до докільля при одночасному державному стимулюванні диверсифікації, інновацій.

Таким чином, світовий досвід регулювання ринку аквакультури свідчить, що ефективна державна політика може суттєво прискорити розвиток цієї галузі. Кожна з розглянутих країн пройшла свій шлях, формуючи оптимальний набір інструментів регулювання ринку та державної підтримки. Використання цих напрацювань із врахуванням галузевої специфіки здатне забезпечити ефективний

розвиток сектору аквакультури в будь-якій державі, щоб розкрити його наявний потенціал для економіки та продовольчої безпеки. Для України, яка розвиває власну аквакультуру та ринок її продукції важливим є досвід зазначених держав за декількома складовими. По-перше, чітка стратегія на національному рівні допомагає скоординувати зусилля влади, бізнесу і науки на спільну мету з нарощування виробництва, підвищення її експортного потенціалу, вирішення екологічних проблем. По-друге, інституційна підтримка інновацій є рушієм прогресу, бо державні програми, гранти і пільги на нові технології окупаються появою ефективних виробничих процесів. По-третє, екологічне регулювання на основі науки є запорукою довгострокової стабільності галузі через системи моніторингу та регулювання, що дозволяє запобігати деградації середовища та епізоотіям, вберігає бізнес від втрат і забезпечує суспільне прийняття аквакультури. Державне сприяння інтеграції в світові ринки продукції аквакультури допомагає розширювати збут і отримувати вищу додану вартість.

Проведений порівняльний аналіз механізмів державного регулювання аквакультури у Норвегії, Канаді, Японії та Чилі засвідчив, що сучасна міжнародна практика дедалі більше орієнтується не на пряме субсидування виробництва, а на формування комплексної системи інституційної, фінансової, інноваційної та екологічної підтримки розвитку галузі. Саме ефективне поєднання нормативно-правового регулювання, державних інвестицій у наукові дослідження, цифровізації виробничих процесів, механізмів управління біологічними ризиками та стимулювання технологічної модернізації забезпечує високий рівень конкурентоспроможності національних секторів аквакультури на світовому ринку. Досвід Норвегії переконливо демонструє, що основним чинником успішного розвитку аквакультури є прогнозована державна політика, заснована на довгостроковому плануванні, жорсткому екологічному контролі, високому рівні цифровізації державного управління та постійному фінансуванні інноваційної діяльності. Канадська модель підтверджує ефективність використання грантових програм, податкових стимулів, державно-приватного партнерства, що забезпечує швидке

впровадження новітніх технологій у виробництво. Водночас японська практика акцентує увагу на необхідності державного управління біологічними ризиками, компенсаційних механізмах у разі виникнення епізоотій, підтримці молодих виробників. Чилійський досвід доводить, що навіть після масштабних криз галузь здатна відновлюватися за умов своєчасного реформування законодавства, посилення системи біобезпеки, екологічного моніторингу та державного стимулювання технологічної диверсифікації виробництва риби й рибної продукції.

Узагальнення міжнародного досвіду дозволяє зробити висновок, що розвиток ринку продукції аквакультури зумовлений, передусім, якістю державного регулювання, рівнем розвитку інноваційної інфраструктури, ефективністю системи управління ризиками та здатністю держави створювати сприятливі умови для довгострокових інвестицій. Саме тому пріоритетним напрямом державної політики стає формування умов, які стимулюють модернізацію виробництва, дають основу для впровадження цифрових технологій, автоматизацію виробничих процесів, екологічну відповідальність виробників та інтеграцію науки, бізнесу і державного регулювання. Для України результати проведеного дослідження мають особливе значення в контексті формування напрямів удосконалення регулювання ринку продукції аквакультури з метою повоєнної відбудови. З огляду на вказане, серед перспективних напрямів удосконалення регулювання ринку продукції аквакультури доцільно виокремити гармонізацію національного законодавства з Європейським Союзом, запровадження механізмів державної підтримки інноваційних проєктів, створення системи стимулювання інвестицій у модернізацію виробничих потужностей, розвиток рециркуляційних аквакультурних систем, а також розширення фінансових інструментів підтримки малих і середніх виробників риби та ракоподібних. Реалізація зазначених напрямів сприятиме формуванню та розвитку конкурентоспроможного внутрішнього ринку продукції аквакультури, підвищенню інвестиційної привабливості галузі, зміцненню продовольчої безпеки держави та створенню економічних передумов для її збалансованого розвитку в процесі повоєнного відновлення України.

Висновки до розділу 2

1. Проведений аналіз сучасних тенденцій розвитку світового та національного ринку продукції аквакультури засвідчив, що аквакультура остаточно утвердилася як провідний сектор виробництва водних біоресурсів та один із елементів забезпечення глобальної продовольчої безпеки. Встановлено, що у 2024 р. світове виробництво продукції рибальства та аквакультури досягло максимальних обсягів у 235,0 млн тонн, із яких 103,0 млн тонн належало продукції аквакультури, що становило понад 53 % загального виробництва водних тварин. Обґрунтовано, що подальший розвиток світового ринку визначатиметься технологічною модернізацією, цифровізацією виробництва, впровадженням інноваційних технологій, розширенням виробництва продукції з високою доданою вартістю та зростанням попиту на високоякісний білок тваринного походження.

2. Встановлено, що сучасний розвиток ринку продукції аквакультури України відбувається під впливом як глобальних тенденцій розвитку аквакультури, так і внутрішніх економічних чинників. Незважаючи на скорочення обсягів виробництва товарної продукції аквакультури до 16 101 тонн, або на 13,53 % порівняно з 2024 р., обсяг реалізації товарної риби зріс до 10 773,3 тонн (+17,4 %), а вартість її реалізації збільшилася з 655,9 млн грн до 765,9 млн грн, що свідчить про поступове відновлення внутрішнього ринку, розширення ринкової пропозиції та покращення економічних результатів діяльності суб'єктів аквакультури.

3. Обґрунтовано, що розвиток вітчизняної аквакультури характеризується поступовою технологічною трансформацією виробництва. Домінуючим напрямом залишається ставкова аквакультура в обсязі 15 407,7 тонн, проте найбільш високі темпи приросту продемонстрували інтенсивні технології вирощування. Так, виробництво у садкових господарствах збільшилося з 115,9 тонн до 210,0 тонн (+81,2 %), а в рециркуляційних аквакультурних системах – з 181,4 тонн до 238,9 тонн або +31,7 %. Встановлено, що саме розвиток інтенсивних технологій створює передумови для підвищення продуктивності виробництва та збільшення пропозиції конкурентоспроможної рибної продукції на внутрішньому ринку.

4. Визначено, що сучасна структура виробництва продукції аквакультури характеризується домінуванням коропа, виробництво якого у 2025 р. становило 8 205,4 тонн, або 50,96 % загального обсягу товарної продукції. Водночас встановлено позитивну динаміку розвитку виробництва лососевих, обсяги вирощування яких зросли з 396,1 тонн до 608,4 тонн, або більш ніж на 53 %, а також подальше поширення виробництва кларієвого сома в умовах використання рециркуляційних аквакультурних систем. Доведено, що зміни у видовому складі виробництва відображають поступову переорієнтацію виробників на більш економічно привабливі й технологічно ефективні об'єкти вирощування, які характеризуються високою доданою вартістю та значним потенціалом розвитку внутрішнього ринку продукції аквакультури.

5. Встановлено, що інформаційно-аналітичне забезпечення державного регулювання ринку продукції аквакультури залишається недостатньо повним. Тому обґрунтовано, що сучасна модель імпортозалежності ринку продукції аквакультури України формується внаслідок невідповідності між видовою структурою національного виробництва та споживчого попиту. Встановлено, що у 2024 р. імпорт лише шести основних видів риб становив 239,8 тис. тонн, а разом із лососевими – 290,0 тис. тонн, що у 6,5 рази перевищувало сукупний обсяг внутрішнього виробництва продукції рибальства й аквакультури в 45,0 тис. тонн.

6. Узагальнення міжнародного досвіду регулювання підтвердило, що підвищення конкурентних позицій виробників на ринку продукції аквакультури досягається шляхом комплексного поєднання планування, фінансової підтримки, цифровізації, екологічного регулювання та технологічної модернізації рибогосподарської діяльності. Це створює науково-методичне підґрунтя для формування в Україні сучасної системи регулювання, орієнтованої на розвиток перспективних напрямів аквакультури, виробництва продукції з високою доданою вартістю, скорочення рівня імпортозалежності, розвиток рибовідтворювальних комплексів і забезпечення розвитку внутрішнього ринку продукції аквакультури для подолання глобальних продовольчих і воєнних викликів.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ПРОДУКЦІЇ АКВАКУЛЬТУРИ ДЛЯ ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ

3.1. Формування напрямів регулювання ринку продукції аквакультури в умовах посилення проблем продовольчого забезпечення

Очевидним є той факт, що сектор аквакультури є одним із динамічних і ресурсоефективних напрямів продовольчого виробництва, набуває вагомого значення для розвитку у контексті сучасних глобальних трансформаційних процесів.

Світова практика демонструє, що саме аквакультура стає інструментом забезпечення продовольчої безпеки, диверсифікації харчових ресурсів і зменшення тиску на природні водні екосистеми. Для України, яка володіє потенціалом у сфері рибного господарства, розвиток аквакультури є не лише економічною можливістю, а й необхідною умовою посилення збалансованого розвитку продовольчої системи та зміцнення конкурентоспроможності аграрного сектору економіки. Формування та використання потенціалу української аквакультури відбувається в умовах комплексних глобальних викликів, зумовлених одночасною дією економічних, екологічних, геополітичних факторів. Серед них різке зростання волатильності світових ринків продовольства, глобальна конкуренція за ресурси, корми, посилені вимоги до біобезпеки та простежуваності риби і рибної продукції, а також невизначеність, пов'язана саме з геополітичним впливом. У цих умовах традиційні механізми державного регулювання та державної підтримки втрачають ефективність, що обумовлює необхідність формування нових підходів, здатних забезпечити стабільність розвитку галузі. Україна перебуває на етапі глибинної трансформації системи регулювання аграрним сектором, яка включає перегляд інструментів державної підтримки, гармонізацію з європейськими стандартами та цифровізацію виробничих процесів. У такій ситуації саме аквакультура може стати галуззю для швидкого зростання, за умови цілеспрямованого формування сучасних механізмів державної підтримки, орієнтованих на інновації, підвищення галузевої конкурентоспроможності та інтеграції у глобальні ринки.

В умовах трансформації державного регулювання рибного господарства та аквакультури й посилення проблем продовольчого забезпечення, розвитку ринку продукції аквакультури, особливого значення набуває економічне обґрунтування витрат на відтворення водних біоресурсів, зокрема цьоголіток лососевих видів риб як аборигенних, так і занесених до Червоної книги України. Рибовідтворювальні комплекси є складовою функціонування ринку продукції аквакультури, оскільки забезпечують формування первинної пропозиції рибопосадкового матеріалу. Оскільки навіть за відсутності прямого продажу, рибопосадковий матеріал виступає базовим виробничим ресурсом та формує непрямий вплив на структуру ринку продукції аквакультури, рівень пропозиції товарної риби.

Економічний вплив рибовідтворювальних комплексів проявляється також через формування цінової кон'юнктури ринку продукції аквакультури. Достатня пропозиція якісного рибопосадкового матеріалу стримує зростання його вартості, що позитивно впливає на структуру собівартості товарної риби. З огляду на те, що витрати на зариблення можуть становити понад третину виробничих витрат підприємств аквакультури, розвиток вітчизняних рибовідтворювальних потужностей є важливим у підвищенні економічної ефективності виробництва та забезпеченні стабільності внутрішнього ринку. Функціонування сучасних рибовідтворювальних комплексів створює передумови для безперервного процесу відтворення водних біоресурсів, формує гарантовану пропозицію якісного рибопосадкового матеріалу та зменшує залежність виробників від імпорту ікри, личинок і молоді цінних видів риб. Вказане зміцнює виробничу самодостатність галузі, скорочує валютні витрати, підвищує рівень біобезпеки та мінімізує ризики занесення інфекційних захворювань під час переміщення риби та інших живих водних організмів. Водночас діяльність рибовідтворювальних комплексів має значення для реалізації аграрної політики у сфері продовольчої безпеки та використання водних біоресурсів. Вони забезпечують відновлення природних популяцій риб шляхом зариблення водойм, підтримують біорізноманіття, позитивно впливають на збереження цінних і аборигенних видів, а також створюють необхідну

ресурсну базу для розвитку як промислової аквакультури, так і рекреаційного рибальства. Рибовідтворювальні комплекси формують основу виробничого потенціалу галузі аквакультури, забезпечуючи стабільну пропозицію рибопосадкового матеріалу та підвищують ефективність функціонування всього ринку продукції аквакультури з урахуванням можливостей досягнення рівня продовольчої безпеки держави. У сучасних умовах розвитку галузі особливого значення набуває технологічна модернізація рибовідтворювальних комплексів. Впровадження рециркуляційних аквакультурних систем, селекційних програм, біотехнологій штучного запліднення та генетичного контролю дозволяє підвищити вихід життєздатної молоді, скоротити виробничі втрати, забезпечити високу якість рибопосадкового матеріалу. Стандартизований розрахунок собівартості дозволяє визначити витрати на вирощування рибопосадкового матеріалу, що є необхідним для планування бюджетного фінансування, оцінки ефективності державних програм відтворення та обґрунтування обсягів ресурсного забезпечення галузі [71]. Виробнича собівартість у бюджетній сфері формується відповідно до нормативно-правових актів, які регулюють діяльність розпорядників бюджетних коштів і відрізняється від практики комерційних підприємств. Зокрема, у бюджетних установах до складу виробничої собівартості не включаються витрати на збут, які у комерційному секторі формують повну собівартість продукції [71]. Економічно обґрунтована собівартість дозволяє здійснювати макро- та мезорівневий аналіз ефективності функціонування сегмента відтворення біоресурсів, порівнювати витрати державних рибовідтворювальних підприємств із витратами приватних інкубаційних центрів, а також оцінювати доцільність залучення альтернативних механізмів забезпечення рибопосадковим матеріалом. Визначений підхід мінімізує ризики нераціонального використання бюджетних ресурсів і створює підґрунтя для реалізації принципів результативного фінансування, орієнтованого на досягнення екологічного, економічного ефекту.

Для обґрунтування економічної ефективності вирощування лососевих видів риб проведемо аналіз структури виробничих витрат, результати якого розкрито в

додатку Д табл. Д.1. – табл. Д.13. Узагальнення витрат дозволяє визначити основні напрями використання виробничих ресурсів, оцінити структуру собівартості продукції та встановити найбільш витратні елементи технологічного процесу.

Як свідчать дані, загальна сума виробничих витрат склала 7 943,15 тис. грн, з яких 7 276,64 тис. грн (91,61 %) припадає на вирощування молоді (цьоголіток), тоді як витрати на утримання плідників і ремонтного поголів'я становили 666,51 тис. грн, або 8,39 % загального обсягу витрат. Такий розподіл є закономірним, оскільки основний обсяг виробничих операцій, кормових ресурсів, трудових витрат, енергоспоживання концентрується саме на етапі вирощування молоді. Найбільшу частку у структурі собівартості займають витрати на оплату праці разом із нарахуваннями єдиного соціального внеску, які становлять 4 621,91 тис. грн, або 58,19 % загального обсягу витрат. Це свідчить про високий рівень трудомісткості виробництва лососевих видів риби і значну залежність технологічного процесу від кваліфікованого персоналу. Другим за величиною елементом витрат є амортизаційні відрахування (835,74 тис. грн, або 10,52 %), що характеризує капіталомісткість сучасного виробництва лососевих, яке потребує використання спеціалізованого технологічного обладнання, інкубаційних систем, басейнів, насосного та аераційного обладнання. Важливими складовими виробничих витрат також є витрати на корми (789,80 тис. грн, або 9,94 %), пальне та електроенергію (719,74 тис. грн, або 9,06 %), кисень та інші матеріали (502,41 тис. грн, або 6,33 %), а також оплату виробничих послуг (451,51 тис. грн, або 5,68 %) [71]. Найменшу питому вагу займають витрати на запасні частини та мастильні матеріали (22,05 тис. грн, або 0,28 %), що свідчить про їх незначний вплив на формування загальної собівартості продукції. Проведений аналіз підтверджує, що економічна ефективність виробництва лососевих видів риби безпосередньо залежить від раціонального використання трудових ресурсів, удосконалення систем годівлі та ефективності використання виробничих потужностей [71]. Отримані результати можуть бути використані для обґрунтування напрямів зниження собівартості продукції аквакультури, яка постачається на ринок.

Формування дієвої моделі державної підтримки української аквакультури потребує комплексного огляду наявних інструментів, оцінки їх результативності, виявлення системних проблем і визначення перспективних напрямів адаптації до глобальних змін. Зокрема, важливо враховувати практику ЄС, країн Азії та Південної Америки, де аквакультура вже перетворилася на стратегічний сектор економіки, забезпечуючи як внутрішню продовольчу стабільність, так і значні експортні надходження. Перенесення релевантних механізмів цієї практики в український контекст здатне забезпечити суттєві зрушення в розвитку галузі. Нині розробляються механізми державної підтримки аквакультури, оскільки заходи зі стимулювання аквакультури особливо актуальні в умовах воєнних і економічних викликів і мають за мету стабілізувати процес зменшення обсягів виробництва продукції аквакультури та підготувати передумови для повоєнного розвитку.

Ринок продукції аквакультури України, зважаючи на значний природний, науковий і ресурсний потенціал, має комплекс системних галузевих проблем, які стримують його розвиток, уповільнюють інвестиційну динаміку, обмежують конкурентоспроможність на міжнародних ринках. Вказані бар'єри мають багаторівневий характер економічний, технологічний, екологічний і ринковий та потребують цілісного їх аналізу для формування ефективної державної політики підтримки. Основними пререшкодами розвитку українського ринку аквакультури є: адміністративно-правові, фінансово-інвестиційні, технологічні та інноваційні, проблеми доступу до кормової бази, екологічні та водні обмеження, проблеми ринкової інфраструктури та торговельні бар'єри. Проблемою є недостатня узгодженість нормативно-правової бази, яка регулює діяльність у секторі аквакультури. Відсутність узгодженості між різними законами та підзаконними актами створює правову невизначеність, ускладнює доступ до водних ресурсів та землі водного фонду, а також подовжує процедури отримання дозвільних документів. Недостатня координація між центральними органами виконавчої влади призводить до дублювання функцій та відсутності єдиного центру відповідальності за розвиток галузі. При цьому інвестиційна привабливість ринку аквакультури

залишається низькою через: обмежений доступ до кредитних ресурсів; відсутність фінансових інструментів для розвитку виробництва; високі ставки кредитування; низьку платоспроможність малих і середніх підприємств. Інвесторів також стримують високі капітальні витрати на облаштування рециркуляційних аквакультурних систем, забезпечення біобезпеки при організації виробничих процесів.

Водночас українська аквакультура в значній мірі орієнтована на традиційні моделі виробництва, які мають низький рівень технологічної інтенсивності, недостатню механізацію та автоматизацію, слабку інтеграцію цифрових рішень, обмежені можливості генетичного та біотехнологічного вдосконалення видів. Інноваційні технології, такі як інтенсивні рециркуляційні аквакультурні системи, аквапоніка, культивування нових об'єктів аквакультури, біотехнологічні корми, використовуються лише поодинокими суб'єктами господарювання.

Наступним стримуючим чинником є висока залежність від імпортних кормів та їх вартість. Нестабільність цін на рибне борошно, соєвий шрот та інші інгредієнти породжує коливання собівартості продукції. Недостатній рівень виробництва інноваційних кормів, включно з білком комах, посилює продовольчі ризики виробників. Також галузь працює в умовах посилення екологічного тиску, зокрема: деградації водойм, забруднення поверхневих вод, зниження рівня водності, кліматичних змін, які впливають на температурний режим і біопродуктивність. Наявна мало розвинена інфраструктура збуту, зокрема: нестача холодильних потужностей, а також слабкий розвиток мереж переробки риби, потреба в удосконаленні систем простежуваності продукції. Це значно знижує конкурентоспроможність української риби на зовнішніх ринках, де простежуваність та якість є основними факторами. Маючи значний експортний потенціал, українська аквакультура потрапляє під жорсткі санітарні та фітосанітарні вимоги держав-імпортерів, де наявна висока конкуренція з боку Норвегії, Туреччини, Китаю.

Проблеми розвитку українського ринку продукції аквакультури мають системний і взаємопов'язаний характер. Їх подолання потребує комплексних рішень, модернізації інструментів і механізмів регулювання, технологічного оновлення

виробництва, розбудови інфраструктури, розвитку людського капіталу та посилення зовнішньоекономічної присутності України. Відповідно до чинного законодавства, будь-які пропозиції щодо надання державної допомоги суб'єктам підприємницької діяльності, зміни у розмірах обов'язкових платежів, включаючи плату за використання природних ресурсів, для внесення змін до законодавства України з метою встановлення державної допомоги суб'єктам аквакультури, мають супроводжуватись відповідними економічними показниками господарської діяльності рибницьких господарств для доведення необхідності такої допомоги та опрацювання компенсаційних механізмів в умовах надзвичайних викликів.

У процесі дослідження встановлено, що подальший розвиток ринку продукції аквакультури потребує не лише вдосконалення нормативно-правового забезпечення, а й формування механізмів державної підтримки, які ґрунтуються на реальних виробничо-економічних потребах суб'єктів господарювання.

Розроблення ефективних інструментів регулювання є мало можливим без комплексного аналізу структури виробничих витрат, рівня матеріально-технічного забезпечення підприємств і визначення факторів, які стримують розширення виробництва продукції аквакультури. Саме тому в межах дослідження проведено опитування суб'єктів аквакультури у співпраці з Державною установою «Методично-технологічний центр з аквакультури», що забезпечило охоплення широкого кола виробників, отримання репрезентативної інформації щодо сучасного стану функціонування галузі [99]. Практична цінність проведеного дослідження полягає в тому, що отримані результати дозволили визначити виробничі процеси, які формують найбільшу частку собівартості продукції аквакультури, а також встановити першочергові потреби підприємств у технологічному обладнанні, машинах і механізмах. Це створює інформаційне підґрунтя для переходу від загальних механізмів державної підтримки до адресних інструментів регулювання, орієнтованих на усунення виробничих обмежень та стимулювання технологічної модернізації галузі. Використання результатів опитування при розробці заходів державної політики сприятиме оптимізації структури виробничих витрат,

підвищенню продуктивності підприємств, зниженню собівартості продукції, збільшенню обсягів внутрішнього виробництва та розширенню пропозиції продукції аквакультури на внутрішньому ринку. У довгостроковій перспективі це сформує передумови для зміцнення конкурентоспроможності вітчизняної аквакультури, скорочення імпортозалежності та підвищення рівня продовольчої безпеки держави.

В опитуванні взяли участь суб'єкти аквакультури різних організаційно-правових форм господарювання, зокрема приватні підприємства, товариства з обмеженою відповідальністю, фізичні особи – підприємці, сільськогосподарські товариства з обмеженою відповідальністю, приватні акціонерні товариства та фермерські господарства. Серед опитаних 18,2 % підприємств мають статус племінного репродуктора, що забезпечує врахування позиції виробників, які формують основу відтворення високоякісного рибопосадкового матеріалу в Україні.

З метою комплексної оцінки економічних і технологічних чинників розвитку галузі анкетування було проведено за двома взаємопов'язаними блоками. Перший блок стосувався визначення частки вартості рибопосадкового матеріалу у структурі собівартості товарної риби, другий – оцінки потреб підприємств у технологічному обладнанні, машинах і механізмах. Саме ці показники більшою мірою визначають ефективність функціонування підприємств аквакультури, рівень їх конкурентоспроможності, можливості нарощування виробництва та формування пропозиції продукції аквакультури на внутрішньому ринку, що обґрунтовує їх використання як інформаційної основи для вдосконалення механізмів регулювання.

Результати проведеного опитування дозволили визначити чинники, які, на думку суб'єктів господарювання, найбільше впливають на можливість нарощування обсягів виробництва продукції аквакультури. Одержані відповіді свідчать, що розвиток галузі стримується і технологічними обмеженнями, і економічними індикаторами. Актуальними проблемами респонденти визначили необхідність розширення ринків збуту продукції (46,7 %) та зниження її собівартості (40,0 %). Водночас 13,3 % опитаних наголосили на важливості залучення додаткових фінансових ресурсів, удосконалення взаємодії з органами державної влади та

спрощення адміністративних процедур, зокрема щодо отримання дозволів на спеціальне водокористування. Це свідчить, що забезпечення сталого розвитку аквакультури потребує комплексного підходу, який поєднує економічні стимули, реформи в галузі, вдосконалення механізмів регулювання (рис. 3.1).

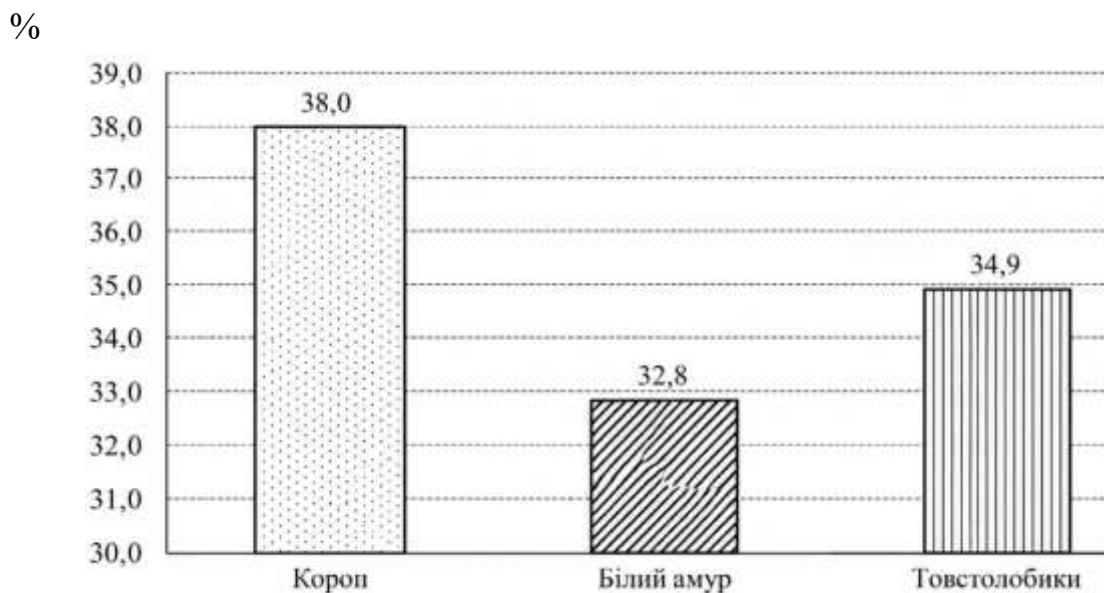


Рис. 3.1. Частка витрат на рибопосадковий матеріал у структурі собівартості товарної риби за видами риб, %

Примітка. *Складено на основі узагальнення результатів дослідження [99]

Отримані результати підтверджують, що у сучасних умовах обладнання, машини та спеціалізовані механізми є невід'ємними елементами виробничої інфраструктури, які забезпечують технологічну стабільність процесів вирощування водних біоресурсів. Особливого значення в умовах переходу до інтенсивних технологій набуває автоматизація виробничих процесів. Впровадження сучасних технічних рішень сприяє зменшенню трудомісткості виробництва, підвищенню точності технологічних операцій, раціональному використанню кормів, енергетичних і водних ресурсів, а також мінімізації негативного впливу людського фактора. У результаті підприємства отримують можливість підвищити продуктивність, скоротити витрати та забезпечити стабільність виробничих процесів, що впливає на їх економічну ефективність. Показовим є те, що 80,6 % опитаних суб'єктів аквакультури підтвердили нагальну потребу в оновленні виробничого обладнання. Такий високий показник свідчить про рівень фізичного та технологічного зносу

матеріально-технічної бази галузі й обґрунтовує необхідність реалізації державних програм технічної модернізації, пільгового кредитування та стимулювання інвестиційної діяльності. Інвестування в сучасне обладнання слід розглядати як інструмент підвищення продуктивності окремих підприємств для підвищення конкурентоспроможності продукції на ринку продукції аквакультури.

Водночас результати опитування свідчать про наявність значного потенціалу для розвитку вітчизняного виробництва спеціалізованого обладнання. Зокрема, 53,3 % респондентів зазначили, що використовують обладнання українського виробництва. Вказане підтверджує достатньо високий рівень довіри до національних виробників і створює передумови для реалізації політики імпортозаміщення у сфері матеріально-технічного забезпечення аквакультури. Розвиток внутрішнього виробництва сучасного технологічного обладнання дозволить скоротити залежність від імпорту, зменшити витрати підприємств на придбання рибогосподарської техніки. Водночас територіальна наближеність виробників обладнання забезпечує оперативне обслуговування, можливість технічних рішень до особливостей функціонування вітчизняних рибницьких господарств, що позитивно впливає на доступність інвестицій у модернізацію рибогосподарського виробництва.

Технологічне оснащення підприємств аквакультури є одним із чинників, що визначає продуктивність виробництва, рівень виробничих витрат, ефективність використання водних ресурсів і конкурентоспроможність продукції. Особливого значення набувають машини й механізми, призначені для проведення земляних робіт, очищення водойм від замулення, підтримання належного гідрологічного режиму, а також обладнання для механізації основних виробничих операцій.

Застосування сучасного обладнання створює умови для більш раціонального використання рибних ресурсів, підвищує ефективність очищення водойм, покращує екологічний стан рибницьких ставків і сприяє підтриманню оптимальних умов вирощування товарної риби та рибопосадкового матеріалу [8]. У результаті це позитивно впливає на продуктивність рибницьких підприємств, якість продукції та економічні результати діяльності суб'єктів господарювання в галузі аквакультури.

З огляду на визначальну роль матеріально-технічного забезпечення у функціонуванні суб'єктів господарювання у галузі аквакультури, у межах дослідження проведено опитування суб'єктів господарювання з метою визначення пріоритетних потреб у машинах, механізмах і технологічному обладнанні. Отримані результати дозволяють не лише оцінити сучасний рівень технічного забезпечення галузі, а й визначити напрями надання державної підтримки, які будуть спрямовані на оновлення виробничої бази рибницьких підприємств. Саме концентрація ресурсів на найбільш затребуваних видах обладнання створює передумови для підвищення ефективності виробництва, зниження собівартості продукції, збільшення обсягів вирощування риби на внутрішньому ринку. Результати проведеного опитування щодо потреб підприємств галузі у машинах і механізмах для оптимізації виробничих процесів наведено на рис. 3.2.

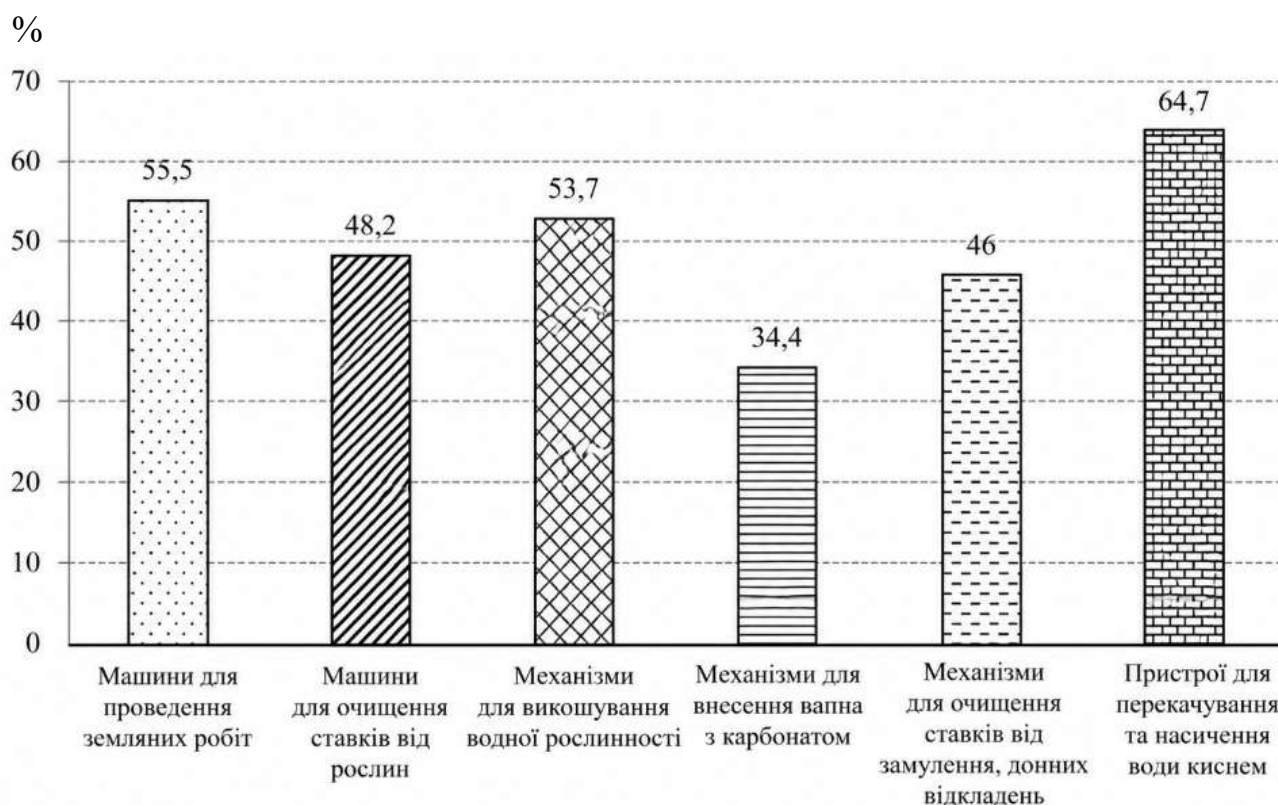


Рис. 3.2. Розподіл потреб підприємств галузі аквакультури в технологічному обладнанні для проведення земляних і меліоративних робіт, очищення та відновлення ставків, %.

Примітка. *Складено на основі узагальнення аналітичних результатів [99]

Результати опитування свідчать про високий попит суб'єктів аквакультури на машини та механізми, призначені для проведення земляних робіт, очищення ставків від замулення та видалення водної рослинності. Саме ці технологічні операції є визначальними для підтримання належного екологічного стану водойм, підвищення продуктивності виробництва та зниження виробничих витрат. Водночас відмінності у відповідях респондентів відображають специфіку технологій вирощування, функціонування окремих господарств. Одним із факторів ефективності аквакультурного виробництва є якість водного середовища, оскільки саме вона визначає інтенсивність росту, рівень виживання та продуктивність вирощування риби. Використання сучасного обладнання для очищення, фільтрації та аерації води забезпечує підтримання оптимальних гідрохімічних показників, зменшує виробничі ризики та сприяє підвищенню якості продукції аквакультури. З метою визначення пріоритетних напрямів технічної модернізації підприємств у межах опитування було оцінено потребу суб'єктів аквакультури в обладнанні та механізмах для очищення, фільтрації й аерації води (Додаток Ж, рис. Ж.1).

Результати опитування засвідчили, що пріоритетним напрямом технічної модернізації підприємств аквакультури є вдосконалення систем водопідготовки та забезпечення оптимального гідрохімічного режиму. Зокрема, 81,5 % респондентів відзначили потребу в аераторах для насичення води киснем, а 57,1 % – у фільтраційному обладнанні для її очищення. Отримані результати підтверджують, що підтримання належної якості водойми є визначальною передумовою інтенсивного вирощування риби, оскільки безпосередньо впливає на їх фізіологічний стан, темпи росту, рівень виживання та продуктивність господарств аквакультури. Досить важливим етапом виробничого циклу є інкубація ікри, ефективність якої визначає якість рибопосадкового матеріалу та рівень відтворення водних біоресурсів. За результатами дослідження найбільший попит спостерігається на обладнання для інкубаційних цехів (55,2 %) та апарати для позазаводської інкубації ікри (42,9 %), тоді як потреба у рамкових і лоткових (28,0 %) та вертикальних інкубаційних апаратах (34,6 %) є відносно

нижчою (Додаток Ж, рис. Ж.2). Це свідчить про орієнтацію виробників на комплексне оновлення інкубаційної інфраструктури, що має стати одним із пріоритетних напрямів технічної модернізації господарств галузі аквакультури.

Ефективність функціонування підприємств аквакультури значною мірою визначається рівнем технічного забезпечення окремих стадій виробничого циклу, починаючи з відтворення рибопосадкового матеріалу і завершуючи системами годівлі. Одним із найбільш технологічно складних етапів є інкубація ікри, від якості проведення якої залежить рівень виживання ембріонів, отримання життєздатної молоді та подальша продуктивність рибницьких господарств. Проведене опитування свідчить про суттєвий попит виробників на спеціалізоване обладнання для інкубаційних цехів, а також на апарати для позазаводської інкубації ікри, що вказує на актуальність модернізації технологічної бази підприємств у сфері штучного відтворення водних біоресурсів. Важливим елементом виробничого процесу є організація системи годівлі, оскільки саме забезпечення риби повноцінними та збалансованими кормами безпосередньо визначає інтенсивність росту, рівень виживання, продуктивність і економічну ефективність виробництва. Повноцінний корм повинен відповідати фізичним, біологічним і поживним потребам окремих видів й вікових груп риб, характеризуватися оптимальними розмірами гранул, високою засвоюваністю, стабільністю фізичної структури, збалансованим вмістом поживних речовин. Водночас результативність годівлі значною мірою залежить від рівня механізації та автоматизації процесів приготування, транспортування й дозованого роздавання кормів, що дозволяє мінімізувати їх втрати, оптимізувати витрати ресурсів і забезпечити стабільність технологічного процесу.

Аналіз результатів опитування підтверджує, що найбільша потреба суб'єктів аквакультури пов'язана саме з технічним переоснащенням систем кормовиробництва та годівлі. Так, 69,0 % респондентів відзначили необхідність придбання обладнання для цехів із приготування кормів, тоді як 62,1 % зауважили на потребі у сучасних механізмах і системах автоматизованої роздачі кормів (Додаток Ж, рис. Ж.3). Отримані результати свідчать, що одним із першочергових напрямів

технічної модернізації галузі є розвиток сучасної кормової інфраструктури, оскільки саме вона формує основу підвищення продуктивності виробництва, зниження собівартості риби та рибної продукції, покращення конверсії кормів і забезпечення конкурентоспроможності продукції підприємств аквакультури.

Відповідно, державна політика підтримки даної галузі має передбачати стимулювання інвестицій у технічне переоснащення інкубаційних потужностей і впровадження сучасних технологій виробництва та автоматизованої роздачі кормів як одного з чинників інноваційного розвитку аквакультури України.

Результати проведеного опитування засвідчили, що стримуючим чинником подальшого розвитку вітчизняної аквакультури залишається недостатній рівень матеріально-технічного забезпечення виробничих процесів. Попит серед суб'єктів господарювання спостерігається на сучасне обладнання для виробництва комбікормів і механізовані системи їх дозування і роздачі, що безпосередньо впливає на ефективність використання кормів, оптимізацію виробничих витрат і підвищення продуктивності вирощування водних біоресурсів. Це свідчить про необхідність модернізації технічної бази підприємств аквакультури та стимулювання інвестицій у впровадження сучасних агротехнологічних рішень. Подальший розвиток галузі супроводжується переходом до більш інтенсивних технологій виробництва, збільшенням обсягів вирощування риби, розширенням видового складу об'єктів аквакультури та ускладненням виробничих процесів. За таких умов особливо актуальним є вдосконалення технічного забезпечення операцій із вилову, сортування, обліку та транспортування риби на різних етапах виробничого циклу. Використання сучасних механізованих засобів дає змогу мінімізувати виробничі втрати, знизити рівень травмування риби, підвищити біобезпеку господарств і забезпечити якість товарної продукції.

Аналіз структури потреб виробників свідчить, що найбільший попит припадає на механізми та обладнання для вилову риби зі ставків, необхідність у яких відзначили 67,9 % респондентів (рис. 3.3). Другою за значущістю групою є обладнання для сортування риби, потребу в якому задекларували 51,9 %

опитаних. Дещо нижчим, проте також достатньо вагомим, є попит на засоби автоматизованого обліку риби (42,9 %). Отримані результати свідчать, що пріоритетним напрямом технічного переоснащення підприємств аквакультури є механізація виробничих операцій, насамперед процесів вилову та сортування, які залишаються найбільш трудомісткими та впливають на економічну ефективність діяльності рибницьких господарств. Одночасно це підтверджує доцільність спрямування державної підтримки оновлення матеріально-технічної бази галузі як одного з чинників підвищення її конкурентоспроможності, технологічної модернізації й забезпечення розвитку ринку продукції аквакультури.

%

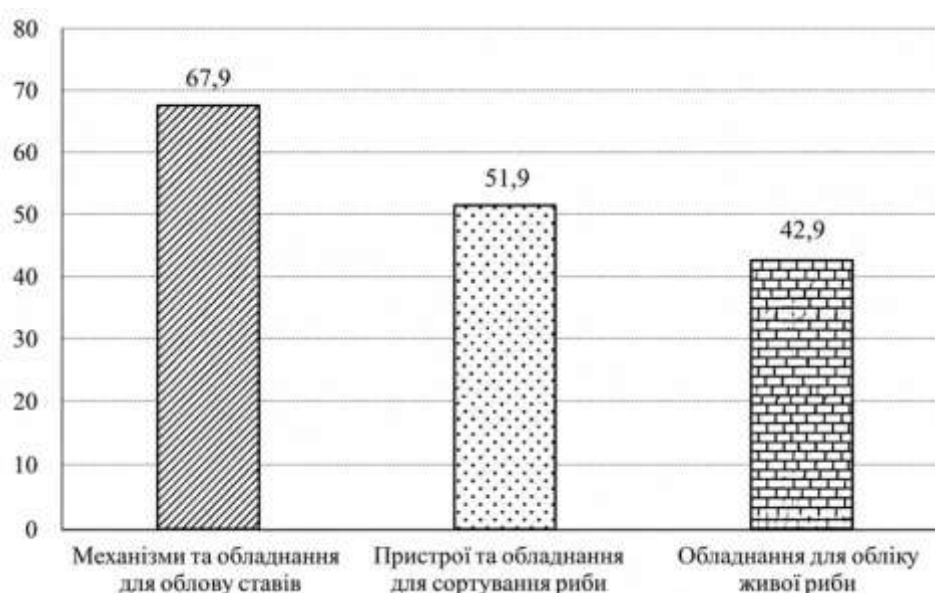


Рис. 3.3. Розподіл потреб підприємств аквакультури у спеціалізованому обладнанні для облову водойм, сортування та обліку живої риби, %.

Примітка. *Складено на основі матеріалів [99]

Отримані результати свідчать, що пріоритетним напрямом технічного переоснащення підприємств аквакультури залишається модернізація виробничої інфраструктури та механізація найбільш трудомістких технологічних операцій. Підвищення рівня технічного оснащення господарств створює передумови для зростання продуктивності праці, скорочення виробничих витрат, підвищення біобезпеки та ефективнішого використання наявного виробничого потенціалу. У сучасних умовах механізація виробничих процесів стає одним із чинників

підвищення конкурентоспроможності підприємств аквакультури та їх відповідності вимогам інтенсивних технологій вирощування. Особливе місце у виробничому циклі займає вилов товарної риби, який завершує процес її вирощування та безпосередньо впливає на кінцеві економічні результати діяльності господарства. Від рівня технічного забезпечення цього етапу залежать величина виробничих втрат, ступінь травмування риби, якість товарної продукції, ефективність використання трудових ресурсів. Організація процесу вилову потребує врахування гідрологічних особливостей водойм, біологічних характеристик окремих видів риб, рівня зариблення та застосування спеціалізованих механізмів, рибоводного інвентарю й допоміжного обладнання. Саме комплексне використання сучасних технічних засобів забезпечує оптимізацію виробничого процесу та підвищення економічної ефективності функціонування підприємств аквакультури.

Подальший розвиток галузі, що супроводжується впровадженням інтенсивних технологій вирощування, диверсифікацією видового складу об'єктів аквакультури та збільшенням масштабів виробництва, актуалізує потребу в удосконаленні систем транспортування водних біоресурсів. Особливого значення набуває організація безпечного перевезення живої риби різних вікових груп, рибопосадкового матеріалу та заплідненої ікри як у межах виробничого циклу одного господарства, так і під час міжгосподарських перевезень та доставки продукції кінцевому споживачеві. Надійні транспортні системи є необхідною умовою збереження біологічної цінності продукції, мінімізації втрат, підтримання належного фізіологічного стану риби та забезпечення високої якості товарної продукції.

Результати дослідження підтверджують актуальність зазначеної проблеми. Так, 75,0 % опитаних суб'єктів аквакультури зазначили необхідність оновлення спеціалізованого обладнання та технічних засобів для транспортування живої риби, тоді як 72,4 % респондентів визначили першочерговою потребою придбання спеціалізованих транспортних засобів для її перевезення (Додаток Ж, рис. Ж.4).

Проведений аналіз показав, що модернізація транспортної інфраструктури є одним із напрямів технічного розвитку галузі, реалізація якого сприятиме

скороченню виробничих витрат, підвищенню ефективності транспортних процесів, зміцненню конкурентоспроможності підприємств аквакультури та формуванню сучасної системи забезпечення внутрішнього ринку продукцією вітчизняного виробництва. Результати проведеного опитування вказують на те, що проблемним напрямом матеріально-технічного забезпечення підприємств аквакультури залишається транспортування живої риби. Попит на спеціалізовані транспортні засоби та обладнання підтверджує, що збереження життєздатності риби під час її переміщення є важливою складовою виробничого процесу, яка безпосередньо впливає на рівень технологічних витрат, якість продукції, економічну ефективність господарств та конкурентоспроможність продукції вітчизняних виробників. У зв'язку з цим модернізація систем транспортування повинна розглядатися як пріоритетний напрям технічного переоснащення рибогосподарської галузі.

Отримані результати також підтверджують необхідність посилення державної підтримки розвитку аквакультури, особливо в умовах повоєнного відновлення економіки України. Сучасний рівень технічного забезпечення значної частини суб'єктів господарювання не відповідає вимогам інтенсивних технологій вирощування риби, що обмежує можливості збільшення обсягів пропозиції, підвищення продуктивності та формування конкурентоспроможності на внутрішньому ринку. За таких умов державна політика спрямується на фінансове стимулювання інвестиційної діяльності, а також на створення економічних механізмів модернізації виробничої інфраструктури, оновлення технологічного обладнання, підтримку інновацій та розвиток внутрішнього ринку спеціалізованої техніки для галузі аквакультури. Реалізація таких заходів сприятиме зміцненню продовольчої безпеки держави, скороченню імпортозалежності, зменшенню виробничих витрат і транспортних ризиків, що забезпечить більш раціональне використання природних ресурсів із дотриманням екологічних вимог.

Важливим фактором підвищення економічної ефективності виробництва є оптимізація витрат на формування рибопосадкового матеріалу. Проведений аналіз показав, що у структурі собівартості товарної риби витрати на зариблення

займають одну з найбільших часток і становлять від 32,8 % під час вирощування білого амура та до 38,0 % при виробництві коропа. Така частка свідчить про визначальний вплив вартості рибопосадкового матеріалу на кінцеву собівартість продукції, що актуалізує необхідність удосконалення систем відтворення, селекції та забезпечення господарств якісним посадковим матеріалом власного виробництва.

Важливим напрямом регулювання є розвиток ринкової інфраструктури та вдосконалення механізмів реалізації продукції аквакультури. Розширення каналів збуту, здійснення переробки та скорочення виробничих витрат створюють передумови для підвищення конкурентоспроможності продукції аквакультури як на внутрішньому, так і на зовнішніх ринках. У цьому контексті особливого значення набуває технічне переоснащення підприємств, необхідність якого підтвердили 80,6 % опитаних суб'єктів аквакультури. Водночас результати дослідження свідчать про наявність значного потенціалу розвитку вітчизняного машинобудування для потреб аквакультури. Так, 53,3 % респондентів віддають перевагу обладнанню українського виробництва, що обумовлено його більшою ціновою доступністю, скороченням транспортних витрат, оперативністю сервісного обслуговування.

Проведене опитування дозволило визначити найбільш затребувані напрями технічної модернізації підприємств аквакультури. Найвищий попит зафіксовано на обладнання для викошування водної рослинності, системи аерації, фільтраційне обладнання, цехи з приготування кормів, механізовані комплекси для їх роздачі, спеціалізовані засоби транспортування живої риби, а також обладнання для вилову, сортування й первинного обліку риби. Така структура потреб свідчить, що модернізація галузі рибного господарства має охоплювати всі технологічні стадії виробничого циклу, починаючи від інкубації та вирощування до транспортування й реалізації готової продукції на ринку. Результати анкетування формують об'єктивну інформаційно-аналітичну основу для вдосконалення інструментів і механізмів регулювання розвитку ринку продукції аквакультури. Їх використання дає змогу визначити пріоритетні напрями державної підтримки та забезпечити формування сучасної моделі розвитку галузі аквакультури.

3.2. Інструменти регулювання ринку продукції аквакультури з орієнтацією на імпортозаміщення в Україні

Одним із базових інструментів державного економічного регулювання зовнішньої торгівлі продукцією рибного господарства України виступає митно-тарифне регулювання, яке забезпечує реалізацію торговельної політики держави шляхом застосування комплексу економічних важелів, що впливають на інтенсивність, структуру та напрями експортно-імпортних потоків під час переміщення рибопродукції через митний кордон України. Використання митно-тарифного інструментарію спрямоване не лише на регулювання міжнародного товарообігу, а й на формування конкурентного середовища, захист економічних інтересів держави, підтримку вітчизняних товаровиробників і забезпечення збалансованого розвитку внутрішнього ринку рибної продукції [23]. Тарифне регулювання охоплює систему правових, організаційно-економічних і фінансових механізмів, які визначають порядок митного оподаткування продукції рибного господарства, встановлюють ставки ввізного та вивізного мита, умови застосування тарифних пільг і преференцій, порядок справляння митних платежів, а також регламентують особливості здійснення зовнішньоекономічної діяльності суб'єктами господарювання у сфері експорту та імпорту риби, морепродуктів і продукції аквакультури [23]. Водночас митно-тарифна політика виконує функцію економічного стимулювання, створюючи передумови для розвитку внутрішнього виробництва, модернізації виробничих потужностей та підвищення рівня конкурентоспроможності національної рибної продукції на міжнародних ринках.

Правову основу функціонування системи митно-тарифного регулювання становлять положення Митного кодексу України від 13.03.2012 № 4495-VI, Закону України «Про Митний тариф України», міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, а також інші нормативно-правові акти, що визначають порядок переміщення товарів через митний кордон, правила класифікації продукції відповідно до Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТ ЗЕД), особливості визначення митної

вартості, країни походження товарів і застосування тарифних преференцій. Центральним елементом системи митно-тарифного регулювання є Митний тариф України, який представляє систематизований перелік ставок ввізного мита, сформований відповідно до вимог Гармонізованої системи опису та кодування товарів за УКТ ЗЕД. Саме митний тариф визначає економічні умови доступу іноземної рибопродукції на внутрішній ринок, безпосередньо впливаючи на рівень цінової конкуренції, структуру імпорту та експортний потенціал національного рибного господарства. Економічна сутність митного тарифу проявляється через реалізацію комплексу взаємопов'язаних функцій. Передусім він виконує захисну функцію, обмежуючи негативний вплив надмірного імпорту на вітчизняних виробників риби та продукції аквакультури й створюючи умови для розвитку національного виробництва. Також важливою є фіскальна функція, яка забезпечує формування доходної частини державного бюджету за рахунок митних надходжень [23]. Водночас регулятивна функція митного тарифу спрямована на оптимізацію структури зовнішньої торгівлі, стимулювання імпорту високотехнологічного обладнання для розвитку аквакультури, підтримку експорту продукції з високою доданою вартістю та зменшення імпортозалежності внутрішнього ринку [23]. В умовах європейської інтеграції України роль митно-тарифного регулювання набуває нових характеристик. Поглиблення торговельно-економічної співпраці з Європейським Союзом, функціонування режиму поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі (DCFTA), а також гармонізація національного митного законодавства з правом ЄС зумовлюють поступову трансформацію традиційної фіскальної моделі митного регулювання у більш комплексний механізм забезпечення конкурентоспроможності, підтримки експортоорієнтованого виробництва та зміцнення продовольчої безпеки держави.

Таким чином, митно-тарифне регулювання слід розглядати не лише як інструмент справляння митних платежів, а як комплексний механізм державної економічної політики, який забезпечує збалансування інтересів держави, національних виробників і споживачів, сприяє розвитку конкурентоспроможного

рибного господарства та створює передумови для ефективної інтеграції України до світового ринку риби та морепродуктів в умовах продовольчих викликів.

Ефективне митно-тарифне регулювання є інструментом державної політики, спрямованої на забезпечення збалансованого розвитку галузі рибного господарства, підвищення конкурентоспроможності національних виробників і підтримання стабільного функціонування внутрішнього ринку рибної продукції. Його завдання полягає не лише у створенні сприятливих умов для розвитку вітчизняного виробництва, а й у забезпеченні безперервного постачання на внутрішній ринок тих видів рибопродукції, попит на які не може бути повністю задоволений за рахунок національного виробництва. Митно-тарифні інструменти у взаємозв'язку з податковою політикою безпосередньо впливають на формування внутрішніх цін, економічну ефективність діяльності суб'єктів рибного господарства, структуру імпорتنих поставок та рівень конкурентоспроможності продукції на внутрішньому ринку [23]. Водночас застосування експортних митних тарифів потребує виваженого підходу, оскільки їх надмірне підвищення може негативно позначитися на експортному потенціалі галузі, погіршити конкурентні позиції українських виробників на міжнародних ринках і створити додатковий інфляційний тиск на внутрішньому ринку. Важливою складовою сучасної митної політики є застосування диференційованих митних ставок залежно від країни походження продукції, умов міжнародної торгівлі та наявності двосторонніх або багатосторонніх торговельних угод. За таких умов найбільш сприятливий режим митного оподаткування доцільно застосовувати до держав, яким відповідно до міжнародних домовленостей надано режим найбільшого сприяння. Митні платежі, що справляються під час переміщення рибної продукції через митний кордон держави, виконують не лише фіскальну, а й регуляторну функцію. Вони безпосередньо впливають на кінцеву вартість продукції, рівень її цінової конкурентоспроможності та економічну доцільність здійснення зовнішньоторговельних операцій. У зв'язку з цим митно-тарифне регулювання повинно базуватися на принципах економічної обґрунтованості, що дасть змогу забезпечити баланс між

інтересами держави, вітчизняних виробників і споживачів, одночасно сприяючи зростанню бюджетних надходжень. Одним із механізмів захисту національного виробника виступає тарифна ескалація, відповідно до якої рівень митного навантаження зростає залежно від ступеня переробки продукції.

Запропонований підхід безпосередньо створює економічні стимули для розвитку внутрішньої переробної промисловості та виробництва продукції з більшою доданою вартістю. Залежно від правових підстав застосування митні тарифи поділяються на автономні та конвенційні.

Автономні мита встановлюються державою в односторонньому порядку без урахування міжнародних договірних зобов'язань і можуть переглядатися відповідно до змін державної торговельної політики [23]. На відміну від них, конвенційні митні ставки визначаються положеннями міжнародних договорів і можуть змінюватися виключно за взаємною згодою сторін.

З огляду на сучасні тенденції розвитку міжнародної торгівлі та необхідність забезпечення конкурентоспроможності української рибної продукції доцільним є вдосконалення інструментів митно-тарифного регулювання за такими напрямками:

- запровадження тарифних преференцій щодо імпорту рибної продукції, яка постачається в межах міжнародних економічних об'єднань, зон вільної торгівлі та інтеграційних об'єднань за участю українських рибогосподарських підприємств;
- застосування тарифних квот як інструменту регулювання обсягів імпорту, що передбачає використання пільгових митних ставок у межах визначених квот і підвищених ставок щодо продукції, яка імпортується понад встановлені обсяги;
- забезпечення оперативного перегляду митних ставок залежно від кон'юнктури внутрішнього ринку, стану національного виробництва, рівня забезпечення населення рибною продукцією та зміни зовнішньоекономічних умов;
- оптимізацію митного навантаження на імпорт тих видів рибної продукції, вилов або вирощування яких в Україні є обмеженим або економічно недоцільним, що сприятиме розширенню асортименту продукції на внутрішньому ринку, підтриманню продовольчої безпеки держави та задоволенню споживчого попиту.

У цілому вдосконалення системи митно-тарифного регулювання має здійснюватися на засадах поєднання фіскальної ефективності, стимулювання розвитку національного виробництва та дотримання міжнародних торговельних зобов'язань України [23]. Реалізація такого підходу забезпечить формування збалансованого механізму державного регулювання ринку рибної продукції, здатного одночасно підтримувати конкурентоспроможність аквакультури, гарантувати продовольчу безпеку, сприяти інтеграції України до світової системи торгівлі.

Аналіз динаміки імпорту продукції рибальства та аквакультури за останні п'ять років свідчить про істотний вплив як внутрішніх, так і зовнішніх чинників на функціонування вітчизняного ринку риби.

Досліджуваний період характеризувався суттєвими трансформаціями міжнародного економічного середовища, зміною цінової кон'юнктури світового ринку продовольства, а також запровадженням воєнного стану в Україні.

Сукупність зазначених чинників істотно вплинула як на загальні обсяги імпорتنих поставок, так і на їх товарну структуру, географію походження продукції та співвідношення окремих видових груп водних біоресурсів у структурі імпорту [54; 138; 149].

З метою забезпечення репрезентативності дослідження було сформовано вибірку товарних підкатегорій, які охоплюють переважну частину імпорту продукції аквакультури в Україну. До аналізу включено товарні позиції групи 03 УКТ ЗЕД, що відображають основні категорії продукції різного ступеня переробки: товарну позицію 0302 «Риба свіжа або охолоджена», представлену підкатегоріями 030211000, 030214000, 030284000, 030285300; товарну позицію 0303 «Риба морожена, крім рибного філе та іншого м'яса риб», яка включає підкатегорії 030312000, 030313000, 030314000, 030323000, 030324000, 0303250010, 030326000, 030334000, 030384100, 0303891011, 0303891019 та 0303895500; товарну позицію 0304 «Філе рибне та інше м'ясо риби (у тому числі фарш), свіже, охолоджене або морожене», що охоплює підкатегорії 0304330000 + 0304630000, 0304410000 + 0304810000, 0304420000 + 0304820000, 0304491010 + 0304891010,

0304320000 + 0304620000 + 0304930000, 0304690010 (за винятком *Cyprinus carpio* та *Carassius carassius*), а також 0304310000 + 0304610000. Класифікацію зазначених товарних підкатегорій здійснено відповідно до додатка до Закону України «Про Митний тариф України» від 19.10.2022 № 2697-IX [78]. При цьому при проведенні аналізу враховано особливості гармонізації національної класифікації з Гармонізованою системою опису та кодування товарів, а також визначені методологічні застереження щодо країни походження окремих товарних позицій.

Необхідно зазначити, що через періодичне оновлення Гармонізованої системи, внесення змін до Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності та деталізацію окремих товарних кодів повне охоплення всієї номенклатури продукції аквакультури є методично неможливим. Водночас сформована вибірка включає основні товарні позиції, які формують переважну частину українського імпорту продукції аквакультури. Насамперед це стосується атлантичного лосося, райдужної форелі, європейського лаврака та доради, сумарна частка яких стабільно перевищує 90 % загального обсягу імпортованої продукції аквакультури. Це дозволяє вважати отримані результати статистично репрезентативними та достатніми для формування науково обґрунтованих висновків щодо сучасних тенденцій розвитку ринку. Для забезпечення коректності економічного аналізу цінові показники імпортованої продукції визначалися на основі митної вартості товарів за умовами CIF (Cost, Insurance and Freight), тобто з урахуванням вартості товару, страхування та фрахту до порту призначення. У дослідженні ціни розраховано в доларах США на один кілограм продукції, що забезпечує можливість міжнародних порівнянь незалежно від країни походження товару.

Оцінювання цінових параметрів продукції вітчизняної аквакультури здійснювалося за матеріалами офіційної галузевої статистичної звітності, зокрема форми № 1А-риба (річна) «Виробництво продукції аквакультури за 20_ рік» та форми № 1А-аквакультура (річна) «Звіт про аквакультуру за 20_ рік», що використовується починаючи з 2023 року, а також за інформацією, яка подається Україною до статистичної бази Продовольчої та сільськогосподарської організації

ООН. При цьому слід враховувати, що наведені показники характеризують оптові ціни виробників («ціна на березі ставка»), тобто відображають первинну вартість реалізації продукції без урахування витрат на транспортування, переробку, зберігання, транспортне забезпечення та торговельні націнки. Використання єдиної методології оцінювання імпоротної та вітчизняної продукції забезпечило можливість проведення коректного порівняльного аналізу конкурентоспроможності окремих видів аквакультури, визначення економічних передумов імпортозаміщення та обґрунтування перспектив розвитку національного виробництва. Такий підхід дозволяє комплексно оцінити взаємозв'язок між структурою імпорту, внутрішнім виробництвом, рівнем цін і потенціалом розширення вітчизняної аквакультури для зміцнення продовольчої безпеки України.

Ретроспективний аналіз імпортних потоків продукції рибальства та аквакультури за 1996–2024 рр. засвідчує динамічність розвитку досліджуваного ринку. Для всіх проаналізованих товарних категорій характерними були значні міжрічні коливання обсягів імпорту, зумовлені поєднаним впливом макроекономічних, транспортних і геополітичних чинників, а також змінами структури внутрішнього споживання (рис. 3.4, рис. 3.5).



Рис. 3.4. Динаміка імпорту риби та морепродуктів в Україну за товарною групою 03 і товарною позицією 1604 УКТ ЗЕД у 1996–2024 рр., тонн

Примітка. *Складено на основі матеріалів [23; 54; 87; 138; 148]

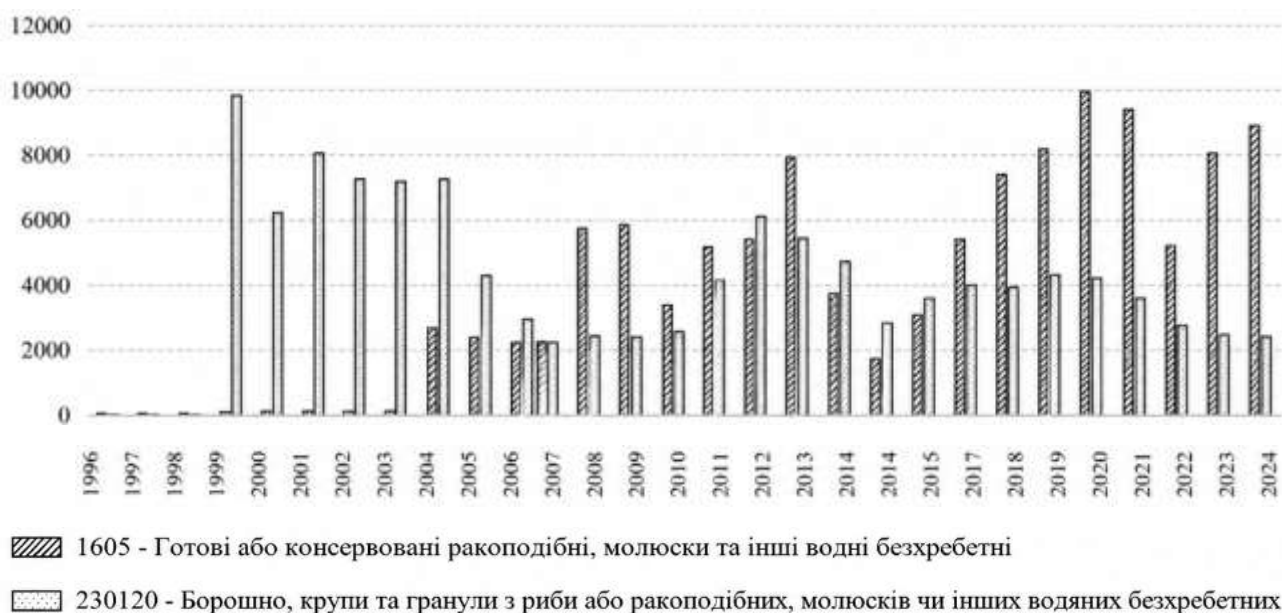


Рис. 3.5. Динаміка обсягів імпорту рибної продукції (товарна позиція 1604 й товарна підпозиція 230120 УКТ ЗЕД) у натуральному вираженні за 1996–2024 рр.

Примітка. *Складено на основі опрацювання матеріалів [138]

Аналіз імпорту рибної продукції свідчить, що протягом усього періоду дослідження визначальне місце в товарній структурі імпортованих поставок посідала група 03 «Риба і ракоподібні, молюски та інші водні безхребетні» (рис. 3.6).

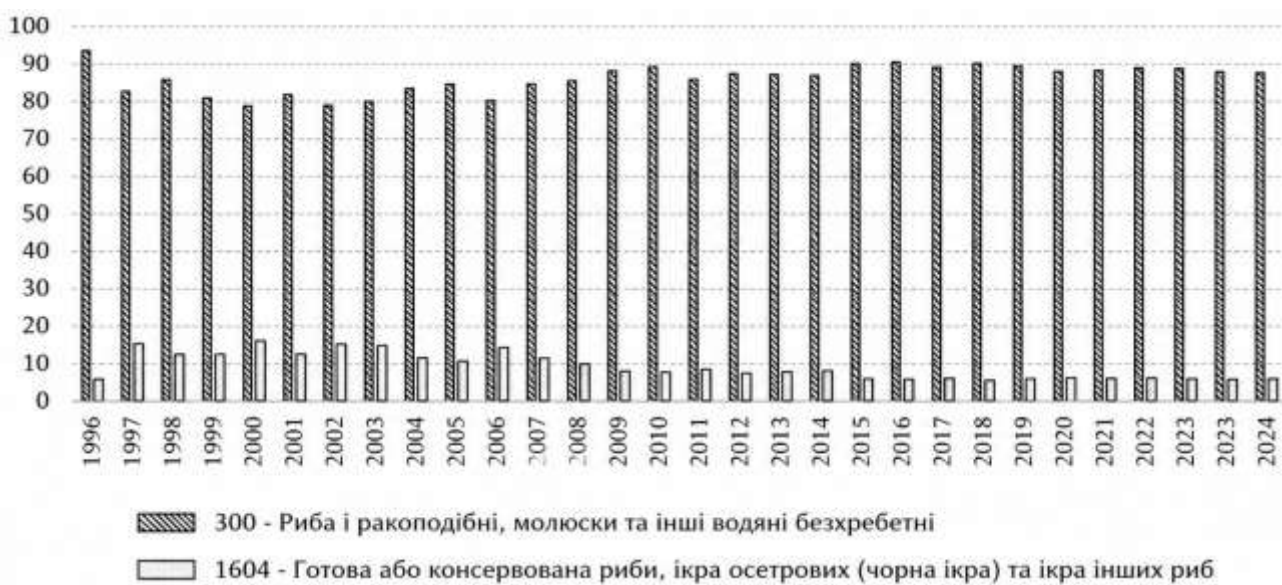


Рис. 3.6. Динаміка структури імпорту рибної продукції та морепродуктів за основними товарними групами та підгрупами (група 03 і товарна позиція 1604 УКТ ЗЕД) у 1996–2024 рр., %

Примітка. *Складено на основі опрацювання матеріалів [34; 87; 138]

Частка групи 03 «Риба і ракоподібні, молюски та інші водяні безхребетні» варіювала від 81,8 % у 2000 р. до 93,6 % у 1996 р., підтверджуючи стабільно високу залежність внутрішнього ринку від імпорту необробленої та первинно переробленої рибної продукції. Така структура імпорту відображає специфіку національного попиту, орієнтованого насамперед на споживання та подальшу переробку продукції водного походження.

У 2024 р. товари групи 03 «Риба і ракоподібні, молюски та інші водяні безхребетні» формували 89,4 % загального обсягу імпорту продукції рибальства та аквакультури, що підтверджує їх домінуючу роль у структурі зовнішніх поставок водних біоресурсів на внутрішній ринок України (рис. 3.7). Водночас частка товарної позиції 1604 «Готова або консервована риба; ікра осетрових (чорна ікра) та ікра інших риб» демонструвала виразну тенденцію до поступового скорочення. Якщо протягом 1990-х років та на початку 2000 рр. на продукцію цієї товарної позиції припадало 11–16 % сукупного імпорту товарних груп 03, 1604, 1605 та підпозиції 230120, то починаючи з 2009 р. її частка стабілізувалася на рівні 7,0–8,5 %.



Рис. 3.7. Динаміка питомої ваги товарної позиції 1604 та товарної підпозиції 230120 у загальному обсязі рибо- та морепродуктів за 1996–2024 рр.

Примітка. *Складено на основі опрацювання матеріалів авторів [34; 54; 87; 138; 148]

Виявлена тенденція свідчить про поступову переорієнтацію імпорتنих потоків на користь необробленої та первинно переробленої риби та рибної продукції, тоді як відносна роль готової та консервованої продукції у загальному обсязі імпорту поступово зменшується. Така зміна може бути обумовлена одночасним впливом кількох чинників, зокрема зміною споживчих уподобань населення, розвитком вітчизняної переробної промисловості, економічною доцільністю імпорту сировини для її подальшої переробки безпосередньо в Україні. З економічної точки зору зазначені тенденції відображають поступове зміщення акцентів від імпорту продукції з високим ступенем переробки до імпорту рибної сировини, що створює додаткові можливості для розвитку національної переробної галузі та формування продукції з вищою доданою вартістю.

Упродовж усього досліджуваного періоду визначальне місце у структурі імпорту продукції рибальства та аквакультури стабільно посідали товари групи 03 УКТ ЗЕД «Риба і ракоподібні, молюски та інші водяні безхребетні». Саме ця товарна група формує основу продовольчого імпорту водних біоресурсів, оскільки майже повністю представлена продукцією харчового призначення. Виняток становить товарна позиція 0301 «Жива риба», частка якої в загальному обсязі імпорتنих поставок протягом досліджуваного періоду залишалася незначною та не мала істотного впливу на формування загальної структури імпорту. Домінування товарної групи 03 УКТ ЗЕД «Риба і ракоподібні, молюски та інші водяні безхребетні» свідчить про орієнтацію внутрішнього ринку України на імпорт свіжої, охолодженої, мороженої та первинно переробленої рибної продукції, яка є основною складовою продовольчого забезпечення населення та сировинною базою для подальшої переробки. З огляду на визначальну роль цієї товарної групи у формуванні національного ринку водних біоресурсів, подальший аналіз зосереджено на дослідженні структури, динаміки та особливостях імпорту окремих товарних позицій групи 03 УКТ ЗЕД, що дозволяє більш детально оцінити тенденції розвитку імпорتنих потоків, їх видову структуру та потенційні можливості імпортозаміщення вітчизняною продукцією аквакультури (рис. 3.8, рис. 3.9).

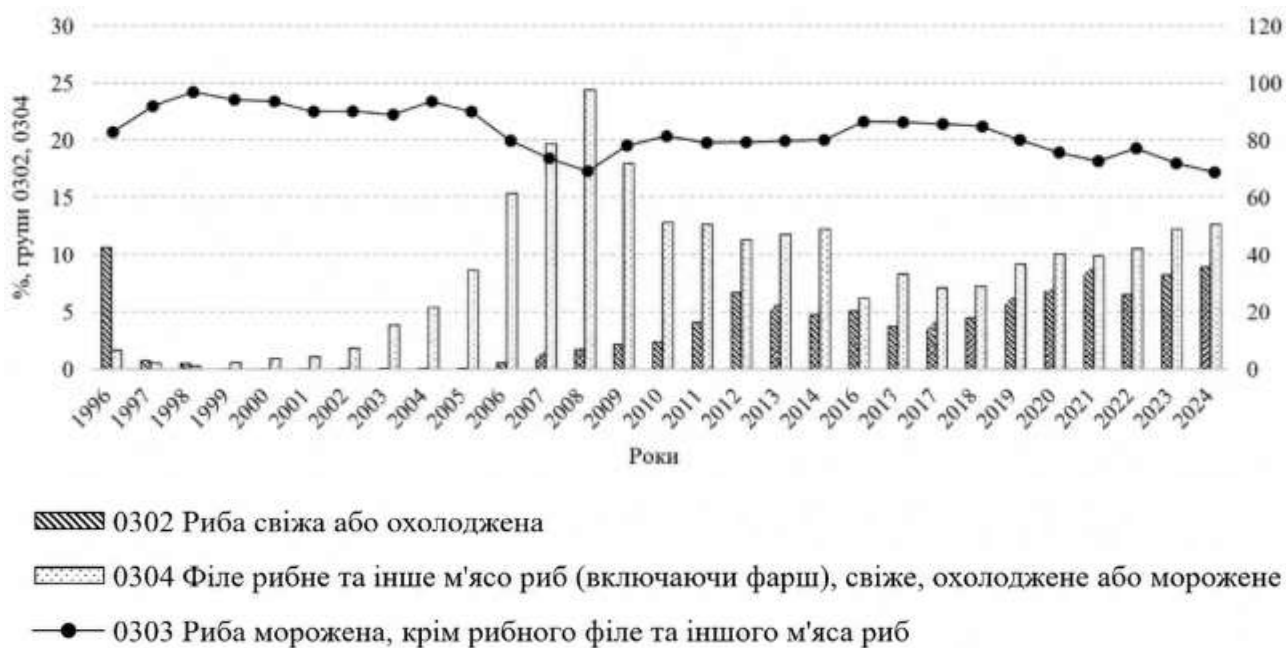


Рис. 3.8. Динаміка структури імпорту товарної групи 03 за основними товарними позиціями (0302, 0303, 0304 УКТ ЗЕД) у 1996–2024 роках, %

Примітка. *Складено на основі опрацювання матеріалів [34; 54; 87; 138]

Аналіз структурних змін товарних позицій 0305–0307 свідчить про еволюцію імпортних потоків продукції з різним ступенем переробки та різною споживчою цінністю. Динаміка питомої ваги сушеної, солоної та копченої риби, ракоподібних, молюсків та інших водяних безхребетних відображає зміни споживчого попиту, розвиток міжнародної торгівлі, диверсифікацію асортименту імпортованої продукції та зростання ролі сегментів із високою доданою вартістю.

Аналіз товарної структури імпорту свідчить, що протягом усього досліджуваного періоду (1996–2024 рр.) частка товарної позиції 0301 «Жива риба» залишалася незначною і жодного разу не перевищувала 0,1 % загального обсягу імпорту товарної групи 03. Аналогічно мінімальними були обсяги імпорту товарних позицій 0308 та 0309, які протягом переважної частини досліджуваного періоду мали епізодичний характер і не здійснювали впливу на формування товарної структури імпорту. Водночас упродовж останніх років спостерігається поступове посилення ролі окремих товарних позицій, що характеризуються вищим ступенем переробки або належать до продукції з більшою доданою вартістю. Насамперед це стосується товарної позиції

0304 «Філе рибне та інше м'ясо риби», товарної позиції 0305 «Риба сушена, солена, копчена та продукти її переробки», а також товарних позицій 0306 «Ракоподібні» та 0307 «Молюски». Упродовж 2020–2024 років їх сукупна частка у структурі імпорту товарної групи 03 поступово збільшилася і досягла 1,6–2,2 %, що свідчить про формування тенденції до диверсифікації асортименту імпортованої продукції та поступового розширення сегмента товарів із вищою доданою вартістю. Водночас домінуючу роль у загальному обсязі імпорتنих поставок продовжують відігравати товари первинної переробки, що підтверджує збереження сировинної моделі забезпечення внутрішнього ринку рибою та визначає перспективні напрями розвитку вітчизняної аквакультури.



Рис. 3.9. Динаміка структури імпорту товарної групи 03 за товарними позиціями 0305, 0306 та 0307 УКТ ЗЕД у 1996–2024 роках, %

Примітка. *Складено на основі узагальнення матеріалів [34; 87; 138]

Частка товарної позиції 0306 «Ракоподібні» у структурі імпорту товарної групи 03 протягом 2020–2024 рр. демонструвала тенденцію до зростання і у 2024 р. досягла 6,1 %. Така динаміка свідчить про поступове розширення сегмента продукції з високою доданою вартістю та відображає зміни у споживчому попиті населення, пов'язані зі зростанням популярності ракоподібних як продукції преміального сегмента, розвитком ресторанного бізнесу та розширенням асортименту імпортованих морепродуктів на внутрішньому ринку риби.

При цьому товарна позиція 0308 «Водяні безхребетні, крім ракоподібних і молюсків» протягом усього періоду її існування в Українській класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності не мала помітного економічного значення. Її частка в загальному обсязі імпорту товарної групи 03 залишалася нижчою за 0,1 %, що свідчить про епізодичний характер поставок такої продукції та її практично повну відсутність у структурі продовольчого забезпечення внутрішнього ринку.

Проведений структурний аналіз підтверджує, що першочергове значення у формуванні імпортних потоків продукції рибальства та аквакультури в Україні належить товарним позиціям 0302 «Риба свіжа або охолоджена», 0303 «Риба морожена» та 0304 «Філе рибне та інше м'ясо риби». Саме ці три товарні позиції забезпечували основну частину імпорту рибної продукції та відігравали визначальну роль у забезпеченні продовольчих потреб населення. Упродовж 2020–2024 рр. їх сукупна частка коливалася від 90,1 % у 2024 р. до 94,1 % у 2022 р., що характеризує їх як одну з основних складових імпортних поставок. Разом із тим у межах цієї групи спостерігаються поступові зміни у співвідношенні окремих товарних позицій. Простежується тенденція до збільшення питомої ваги товарної позиції 0304, що охоплює рибне філе та інші види попередньо підготовленої рибної продукції. Це свідчить про зростання попиту на продукцію з вищим ступенем переробки, яка відповідає тенденціям розвитку продовольчого ринку, орієнтованого на споживання, скорочення часу приготування та підвищення рівня доданої вартості. Водночас результати аналізу (рис. 3.10) свідчать про поступове скорочення сукупної частки товарних позицій 0302, 0303 та 0304 у структурі імпорту товарної групи 03. Однак це скорочення не пов'язане зі зменшенням обсягів імпорту рибної продукції. Навпаки, імпорт цих товарів продовжує зростати у фізичному вираженні, тоді як зниження їх питомої ваги пояснюється випереджальними темпами збільшення імпорту товарної позиції 0306 «Ракоподібні». Така тенденція відображає поступову диверсифікацію структури імпортних потоків та розширення частки продукції з високою ринковою вартістю, що вказує на зміну основних тенденцій розвитку ринку риби.

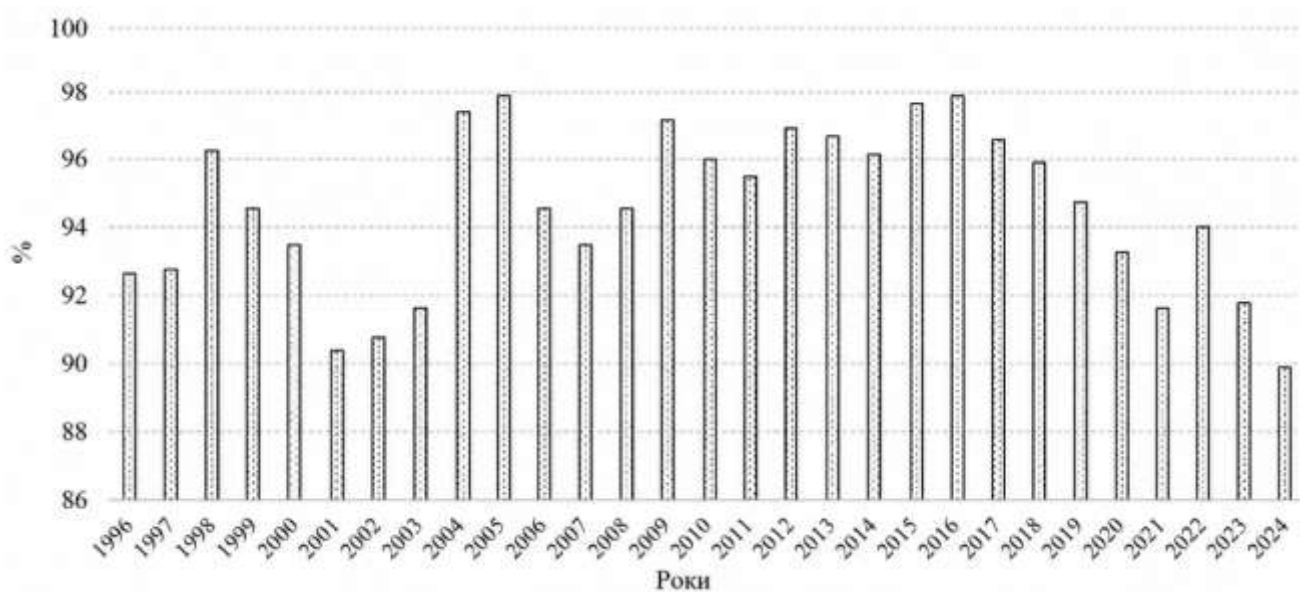


Рис. 3.10. Частка товарів позицій 0302, 0303 та 0304 у загальному імпорті товарів групи 03 у 1996–2024 рр., %

Примітка. *Складено за даними Державної служби статистики України та матеріалів [23; 24; 34; 87; 138]

З економічної точки зору виявлені зміни свідчать про поступовий перехід від моделі, орієнтованої переважно на імпорт традиційної рибної продукції, до більш диверсифікованої моделі споживання, у якій дедалі вагомніше місце займають ракоподібні та інші морепродукти з високою доданою вартістю. Це є наслідком підвищення вимог споживачів до асортименту продукції, розвитку сектору громадського харчування та поступової зміни структури внутрішнього попиту на продукцію рибальства й аквакультури. Саме ці тенденції мають бути враховані при формуванні напрямів державної політики розвитку аквакультури та механізмів імпортозаміщення, оскільки вони визначають перспективні сегменти зростання вітчизняного виробництва і формування продукції з доданою вартістю.

Аналіз динаміки, наведеної на рис. 3.11, свідчить про поступове посилення ролі продукції аквакультури в загальному обсязі імпорту водних біоресурсів України. Протягом 2020–2024 рр. її частка стабільно зростала і у 2024 р. досягла 17,1 %, що є максимальним значенням за досліджуваний період. Виявлена тенденція відображає поступову переорієнтацію світового ринку рибної продукції, зумовлену особливими темпами розвитку аквакультури

порівняно з промисловим рибальством. Одночасно це свідчить про поступове збільшення залежності внутрішнього ринку України від імпорту продукції аквакультури, яка активно заміщує виловлені водні біоресурси в забезпеченні продовольчого попиту. З економічної точки зору така динаміка підтверджує необхідність прискореного розвитку вітчизняної аквакультури як інструменту зміцнення продовольчої безпеки, скорочення імпортозалежності та формування конкурентоспроможної пропозиції продукції з високою доданою вартістю.

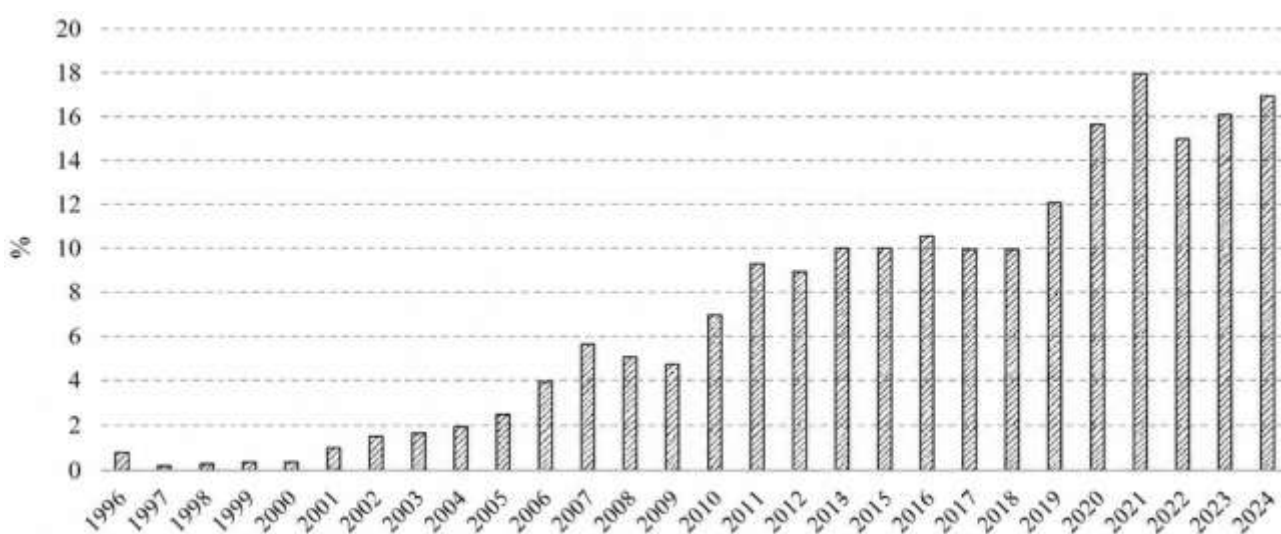


Рис. 3.11. Динаміка питомої ваги продукції аквакультури у структурі імпорту товарних позицій 0302, 0303 та 0304 УКТ ЗЕД за 1996–2024 роки, %

Примітка. *Складено за даними [138]

Більш детальний аналіз структури імпорту за окремими товарними позиціями (рис. 3.12) відображає значні зміни у товарній позиції 0302 «Риба свіжа або охолоджена». Якщо у 1998 р. продукція аквакультури становила лише 0,2 % загального обсягу імпорту цієї товарної позиції, то в 2024 р. її частка досягла 99,2 %. Практично весь сучасний імпорт свіжої та охолодженої риби до України формується за рахунок продукції аквакультури. Виявлена тенденція характеризує глобальні зміни на світовому ринку рибної продукції, на якому аквакультура поступово стала основним джерелом постачання свіжої та охолодженої риби. Такий результат обумовлений перевагами контрольованого вирощування, можливістю цілорічного виробництва, стабільністю обсягів поставок, прогнозованими показниками якості продукції та ефективною

доставкою продукції, що забезпечує транспортування риби до кінцевого споживача із збереженням її споживчих властивостей.

Фактично сформувалася нова модель забезпечення внутрішнього ринку України продукцією товарної позиції 0302, у якій промислове рибальство втратило домінуючі позиції, поступившись продукції, походженням з аквакультури. Це підтверджує загальносвітову тенденцію, відповідно до якої саме аквакультура стає основою забезпечення населення свіжою рибною продукцією та одним із базових інструментів зміцнення продовольчої безпеки.

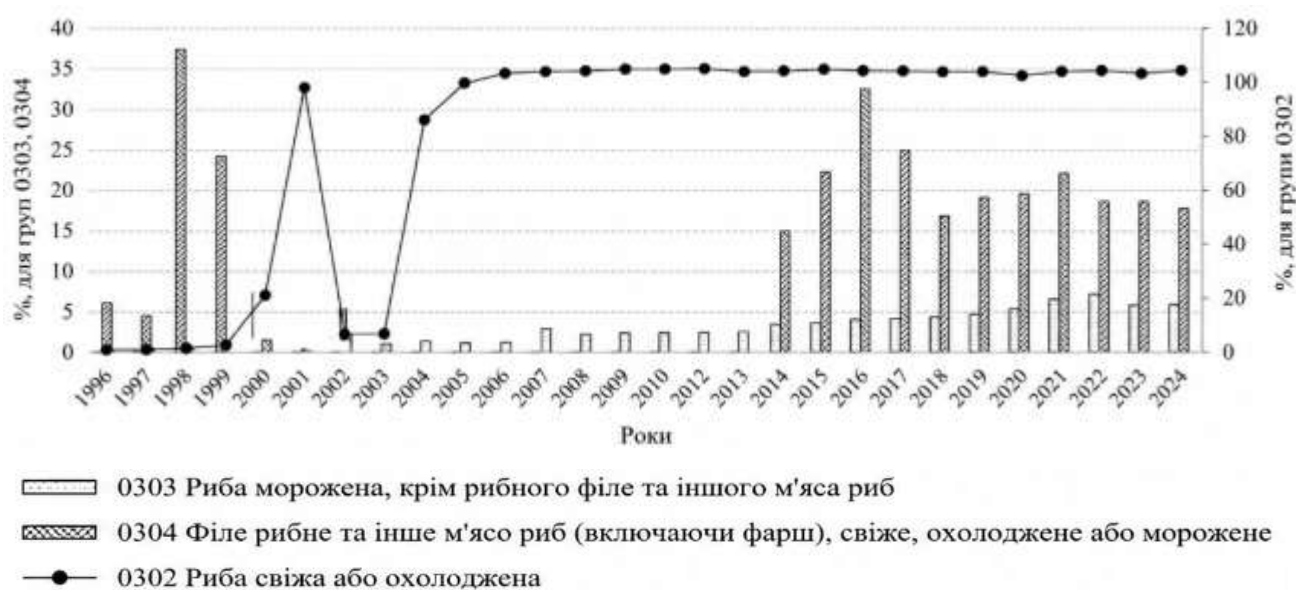


Рис. 3.12. Динаміка питомої ваги продукції аквакультури в загальному імпорті товарів позицій 0302, 0303 та 0304 за 1996–2024 рр., %

Примітка. *Складено за даними [138]

На відміну від товарної позиції 0302, у сегменті мороженої риби (товарна позиція 0303) зростання частки продукції, походженням з аквакультури, мало більш помірний характер. Порівняно з періодом до 2020 р. її питома вага дещо збільшилася, однак упродовж 2020–2024 рр. залишалася відносно стабільною, коливаючись у межах 6,2–7,9 %. Це свідчить про збереження домінуючої ролі продукції промислового рибальства у сегменті мороженої риби, насамперед за рахунок масового імпорту океанічних видів, таких як оселедець, скумбрія, хек, минтай та інших об'єктів промислового вилову, виробництво яких у промислових масштабах в умовах аквакультури є економічно неможливим.

Інша тенденція спостерігається у товарній позиції 0304 «Філе рибне та інше м'ясо риби». Після внесення змін до УКТ ЗЕД та виокремлення окремих кодів для продукції з пангасіуса (*Pangasianodon hypophthalmus*) і тиліпії (*Oreochromis spp.*), частка продукції аквакультури у цій товарній позиції різко зросла до 20–30 %. За результатами 2019 р. вона досягла 19,2 %, а впродовж 2020–2024 рр. стабілізувалася в межах 17,6–23,8 %.

Аналіз видової структури імпорту продукції аквакультури у товарній позиції 0302 «Риба свіжа або охолоджена» свідчить про високий рівень концентрації поставок у декількох видах (Додаток 3, рис. 3.1). Найбільшу частку формує продукція пстругів (форелей), на яку у 2024 р. припадало 52,2 % обсягу імпорту продукції аквакультури цієї товарної позиції. Друге місце посідає сьомга з часткою 37,9 %, тоді як частка доради становила 7,0 %, а європейського лаврака – 2,8 %. Порівняно з початком досліджуваного періоду відбулися помітні зміни у співвідношенні основних видів продукції. Якщо у 2019 р. домінуючі позиції займала сьомга, то вже у 2024 р. лідером за обсягами імпорту стали пструги. Таким чином, протягом 2020–2024 рр. відбулася переорієнтація імпорتنих потоків від сьомги до форелі як основного об'єкта міжнародної торгівлі у сегменті свіжої та охолодженої продукції аквакультури.

Одночасно спостерігалось скорочення частки європейського лаврака та помірне збільшення питомої ваги доради, що може свідчити про зміну споживчих переваг, особливості ціноутворення, а також переорієнтацію імпорту на більш конкурентоспроможні види продукції. Важливо відзначити, за даними галузевих інформаційних ресурсів [24; 138; 132], Україна за обсягами імпорту пстругів (форелі) з Норвегії увійшла до трійки найбільших світових імпортерів, що підтверджує стрімке зростання попиту саме на цей вид продукції.

Інші дванадцять видів риб, представлених у товарній позиції 0302, сумарно формують лише 0,1 % імпорту продукції аквакультури. Їх поставки мають епізодичний характер і вимірюються переважно одиницями або десятками тонн на рік. Це свідчить про поступове звуження видового різноманіття імпортованої

продукції у сегменті свіжої та охолодженої риби та одночасне посилення концентрації імпорتنих потоків навколо декількох домінуючих комерційних видів, насамперед форелі та сьомги. У товарній позиції 0303 «Риба морожена» структура імпорту продукції аквакультури має інший характер.

Загальний обсяг поставок у 2024 р. становив 14 103,6 тонн, що майже удвічі менше порівняно з товарною позицією 0302 (28 200,2 тонн). При цьому лідером залишається сьомга, на яку припадає 80,5 % імпорту продукції аквакультури, тоді як частка пстругів становить лише 14,4 % (Додаток 3, рис. 3.2). Частка сомових риб дорівнює 2,7 %, причому аналіз країни походження продукції (В'єтнам) дозволяє зробити висновок, що йдеться переважно про пангасіуса (*Pangasianodon hypophthalmus*). Натомість імпорт мороженої доради та європейського лаврака практично відсутній і обмежується лише поодинокими поставками.

Так, на відміну від сегмента свіжої та охолодженої риби, де за останні роки сформувалося домінування форелі, у сегменті мороженої продукції зберігається переважання сьомги. Це свідчить про існування різних моделей споживання та транспортного забезпечення окремих видів продукції аквакультури залежно від ступеня її первинної переробки. Особливості товарної позиції 0304 «Філе рибне та інше м'ясо риби» полягають у тому, що за кодами УКТ ЗЕД можливо достовірно ідентифікувати лише п'ять основних груп видів риб. Загальний обсяг імпорту продукції аквакультури за цією товарною позицією у 2024 р. становив 7 147,1 тонн, що майже на 7 тис. тонн менше, ніж у товарній позиції 0303 «Риба морожена». Найбільшу частку в загальному обсязі імпорту займає філе лососевих риб (43,7 %), далі – філе сомових (30,6 %), тилапії (21,7 %) та пстругів (3,8 %) (Додаток 3, рис. 3.3). Порівняно з попередніми роками простежуються зміни: скоротилася частка філе форелі, сомових риб і тилапії, тоді як імпорт філе лососевих підтверджує тенденцію до зростання. Вказане свідчить про поступову переорієнтацію попиту на продукцію з вищою ринковою вартістю та стабільно високою споживчою привабливістю. Проведені розрахунки із застосуванням коефіцієнтів перерахунку на живу масу дають змогу оцінити реальні масштаби

імпорту продукції аквакультури. У 2024 р. загальний обсяг імпортованої продукції аквакультури за товарними позиціями 0302–0304 становив 63 123,4 тонн у живій масі, що відповідало 49 450,9 тонн товарної продукції. Із цього обсягу на свіжу та охолоджену продукцію припало 31 878,4 тонн (28 200,2 тонн товарної маси), на морожену продукцію – 16 265,6 тонн (14 103,6 тонн), а на філе та іншу продукцію товарної позиції 0304 – 14 979,4 тонн (7 147,1 тонн).

У проведених розрахунках не враховувалися товари товарної позиції 0306 «Ракоподібні», оскільки власне виробництво креветок в Україні практично відсутнє і не може розглядатися як реальний об'єкт імпортозаміщення. Так, у 2024 р. вітчизняне виробництво становило лише 1,94 тонн вузькопалого рака та 0,01 тонн білоногої креветки, що є статистично незначними величинами порівняно з обсягами імпортних поставок. Саме тому подальший аналіз імпортозаміщення доцільно зосереджувати насамперед на тих видах продукції аквакультури, для яких існують передумови розвитку національного виробництва, передусім на лососевих видах риб, кларієвому сомі й інших перспективних об'єктах аквакультури. Особливо показовою є структура імпорту за біологічними групами. На продукцію райдужної форелі припадало 19 709,5 тонн у живій масі, тоді як на сьомгу та тихоокеанських лососів – 30 369,8 тонн.

Таким чином, сумарний імпорт лососевих видів риб досяг 50 079,3 тонн або 79,3 % загального обсягу імпортованої продукції аквакультури. Це свідчить про надзвичайно високий рівень концентрації українського імпорту в сегменті лососевих риб і підтверджує визначальну роль даної групи у забезпеченні внутрішнього ринку продукцією аквакультури та можливості імпортозаміщення саме за цим видом продукції, з подальшим вивченням і удосконаленням процесів надання державної підтримки для формування пропозиції райдужної форелі на ринку.

Доцільно передбачити, що державна підтримка надається виробникам, які здійснюють сільськогосподарську діяльність із розведення, утримання, вирощування або вилову прісноводної та морської риби, жаб, безхребетних, водоростей та інших гідробіонтів. Пропонується передбачити таку підтримку за напрямками:

часткової компенсації виробничих витрат, пов'язаних із здійсненням діяльності у сфері аквакультури; надання бюджетної дотації на одиницю виробленої продукції або площу водного об'єкта; часткової компенсації вартості спеціалізованого технологічного обладнання, машин, механізмів і рибопосадкового матеріалу; компенсації частини вартості будівництва, реконструкції та модернізації виробничих потужностей; надання грантової підтримки, пільгового кредитування, державних гарантій та компенсації відсоткових ставок за кредитами, залученими для реалізації інвестиційних проєктів у сфері аквакультури; стимулювання впровадження цифрових та екологічно безпечних технологій виробництва.

У зв'язку з цим пропонується доповнити Закон України «Про засади державної аграрної політики та державної політики сільського розвитку» [61] окремими положеннями щодо державної підтримки розвитку аквакультури, визначивши її одним із пріоритетних напрямів аграрної політики. Запропоновані зміни спрямовані на формування комплексної системи державної підтримки, яка враховуватиме особливості технологічного циклу виробництва продукції аквакультури та забезпечуватимуть адресне використання бюджетних коштів. Реалізація таких заходів дозволить стимулювати оновлення матеріально-технічної бази підприємств, підвищити рівень технологічної оснащеності виробництва, зменшити виробничі витрати, покращити якість продукції та створити умови для збільшення внутрішньої пропозиції продукції аквакультури на ринку.

Крім економічного ефекту для виробників, реалізація запропонованих законодавчих змін матиме позитивний вплив на розвиток ринку продукції аквакультури. Розширення державної підтримки сприятиме збільшенню кількості інвестиційних проєктів, активізації процесів модернізації підприємств, підвищенню конкурентоспроможності вітчизняної продукції, скороченню залежності від імпорту риби та рибопродукції, а також формуванню стабільної пропозиції продукції аквакультури на внутрішньому ринку. Одночасно це створить додаткові стимули для розвитку суміжних галузей, насамперед вітчизняного машинобудування, виробництва кормів, селекції та племінної справи. За результатами проведених

прогнозних розрахунків, за умови впровадження запропонованих змін до законодавства та реалізації реалістичного сценарію розвитку рибної галузі, обсяги виробництва продукції аквакультури можуть зрости до 25 %, що забезпечить підвищення рівня продовольчої безпеки держави, зміцнить конкурентні позиції українських виробників, створить нові робочі місця на сільських територіях і збільшить надходжень до державного і місцевих бюджетів. Також вказане пов'язане з тим, що нині українська продукція аквакультури слабо конкурентоспроможна у порівнянні з продукцією аквакультури іноземних виробників, зокрема європейських, що отримують на розвиток виробництва фінансову підтримку.

Дослідження підтверджує, що надання дотації виробникам аквакультури підвищить їх конкурентоспроможність та, перш за все, сприятиме заміщенню імпоротної продукції продукцією вітчизняного виробництва. Проведемо розрахунок максимально допустимого рівня державної підтримки.

Варіант розрахунку 1. Відсоток підтримки = (Загальне зменшення обсягу виробництва рибопосадкового матеріалу / Загальний обсяг виробництва в розрахунку на закупівлю) $\times$ 100 %. Загальне зменшення обсягу виробництва рибопосадкового матеріалу = Обсяг виробленого рибопосадкового матеріалу за 2022 р. – Обсяг виробленого рибопосадкового матеріалу за 2023 рік. За отриманими даними загальне зменшення обсягу виробництва рибопосадкового матеріалу становить: 7 902 473,6 кг – 5 494 905,3 кг = 2 407 568,3 кілограмів.

Загальний обсяг виробництва в розрахунку на закупівлю: 7 902 473,6 кг.

Розрахунок: відсоток підтримки = (2 407 568,3 / 7 902 473,6) $\times$ 100 $\approx$ 30,47 %.

Таким чином, відсоток державної підтримки на закупівлю рибопосадкового матеріалу складає 30 відсотків.

Варіант розрахунку 2. Відсоток підтримки = (Сума виділених коштів на закупівлю рибопосадкового матеріалу / Загальний обсяг закупівель) $\times$ 100 %, де: «Сума виділених коштів на закупівлю рибопосадкового матеріалу» – це кошти, які держава виділяє на цю мету. «Загальний обсяг закупівель» – це сума коштів, яку витрачає суспільство на закупівлю рибопосадкового матеріалу.

Розрахунок: відсоток підтримки = $(87\,409,0 / 307\,714,4) \times 100 \approx 28,41\%$. Відсоток державної підтримки на закупівлю рибопосадкового матеріалу становить 30 %.

Пропонуємо надати підтримку українським виробникам продукції риби на 1 кг виробленої форелі райдужної у розмірі 117,6 грн (табл. 3.1). Вихідні дані для розрахунку дотації на виробництво форелі райдужної наведено в додатку К.

Таблиця 3.1

Розрахунок дотації на 1 кг виробленої продукції райдужної форелі

Види риб	Обсяг виробництва продукції, кг	Собівартість виробленої продукції риби (за видами), тис. грн		Дотація на 1 кг виробленої продукції, грн	Збільшення обсягу виробництва продукції з урахуванням дотації, кг	Зменшення собівартості виробленої продукції, тис. грн.
Форель райдужна	392	Всього по райдужній форелі в.т.ч	106546	117,6	94,08	3196,3
		корми	40382			
		матеріали				
		енергоносії	19178			
		інші	46986			

Примітка. *Складено на основі проведених розрахунків. Дотація на 1 кг виробленої продукції, грн на 1 кг, проводилася з урахуванням 30 % від собівартості.

За рахунок дотації на вирощену продукцію форелі райдужної зміниться співвідношення між вирощеною та імпортованою продукцією. Вказане сприятиме зміцненню позицій вітчизняного рибного господарства на агропродовольчих ринках, забезпечуючи перспективи експорту та залучення іноземних інвестицій [18]. Реалізація такого заходу сприятиме підвищенню економічної ефективності галузі, нарощуванню обсягів вітчизняного виробництва та створенню передумов для зниження імпортозалежності ринку риби та рибної продукції.

Приблизно у віці 3–4 роки райдужна форель вважається статевозрілою, що дозволяє використовувати її у виробничому циклі для отримання статевих продуктів із застосуванням індустріальних методів. Для економічного аналізу системи виробництва продукції райдужної форелі було взято вихідні дані: швидкість росту риби її виживаність, вихід і розроблено динаміку доданої вартості вирощування форелі. Для визначення вартості вирощування 1 тонни райдужної

форелі масою 200 г/шт. розрахуємо потребу в матеріалі. Цикл вирощування райдужної форелі від личинки до товарної маси становить – 18 місяців.

I етап: Для обчислення економічних розрахунків, із встановлення кількості товарної райдужної форелі середньою масою 0,2 кг/шт. в 1 тонні вирощеної продукції, необхідно провести розрахунки. 5000 шт. райдужної форелі масою 200 г в 1 тонні отримано товарної продукції: $x = 1\,000\text{ кг} / 0,2\text{ кг/шт.} = 5\,000\text{ шт.}$

II етап: Для отримання 5 000 шт. дволіток райдужної форелі, необхідно провести зворотні розрахунки перехресним множенням, де кількість дволіток (5 000 шт.) – 100 %, а однорічки масою 30 г – x, виживаність 90 %:

$$5\,000\text{ шт.} - 100\%$$

$$x - 90\% \qquad x = 5\,000\text{ шт.} / 0,90 = 5\,556\text{ шт.}$$

Необхідно мати 5 556 шт. однорічок райдужної форелі. За такою ж схемою розраховуємо необхідну кількість цьоголіток і молоді райдужної форелі.

III етап: Для отримання однорічок форелі, необхідно мати цьоголіток:

$$5\,556\text{ шт.} - 100\%$$

$$x - 90\% \qquad x = 5\,556\text{ шт.} / 0,90 = 6\,174\text{ шт.}$$

Так, 6 174 шт. потрібно мати цьоголіток райдужної форелі.

IV етап: Для отримання 6174 шт. цьоголіток райдужної форелі, при виживаності 90 %, потрібно мати молоді форелі:

$$6\,174\text{ шт.} - 100\%$$

$$x - 90\%$$

$$x = 6\,174\text{ шт.} / 0,90 = 6\,860\text{ шт.}$$

Так, 6 860 шт. необхідно мати молоді райдужної форелі.

Резерв молоді райдужної форелі масою 1 г має становити 100 % або: $6\,860\text{ шт.} \times 2 = 13\,720\text{ шт.}$

Подані економічні розрахунки деталізують структуру витрат і доходів за окремими етапами вирощування райдужної форелі, що дозволяє обґрунтовано оцінити рівень собівартості, сформуванати прогноз виручки та визначити фінансові результати виробництва з урахуванням біологічних особливостей галузі [18].

I. Для визначення вартості вирощування 1 тонни (5 000 шт.) райдужної форелі, середньою масою 200 г/шт. було розраховано потребу в біологічному матеріалі – 13 720 шт. мальків. Собівартість мальків масою 1 г становить 8,50 грн/шт., а реалізаційна вартість 17 грн/шт. Провівши розрахунок, встановлюємо, що собівартість малька райдужної форелі масою 1 г у кількості 13 720 шт., за ціною 8,5 грн/шт. складає: $13\,720 \times 8,5 = 116\,620$ грн (собівартість).

Реалізована ціна: $13\,720 \times 17$ грн = 233 240 грн (виручка).

II. Розрахунок собівартості та виручки форелі масою 30 г включає витрати на корми. Потому слід визначити скільки кілограм риби отримаємо з 6 174 шт.:

$$6\,174 \text{ шт.} \times 0,03 \text{ (30 г/шт.)} = 185,22 \text{ кг риби}$$

$$185,22 \text{ кг} \times 1,1 \text{ (кормовий коефіцієнт)} = 203,74 \text{ кг}$$

Щоб виростити 185,22 кг райдужної форелі (6 174 шт.) середньою масою 30 г/шт. потрібно згодувати 203,74 кг корму.

$$203,74 \text{ кг корму} \times 158,60 \text{ грн/кг} = 32\,313,48 \text{ грн (витрати на корми)}.$$

Також, необхідно враховувати і інші витрати (електроенергія, заробітна плата), які складають загалом 30 %, тому до витрат на корми, які становлять 32 313,48 грн додаємо інші витрати (30 %): $32\,313,48 \times 1,3 = 42\,007,52$ грн [18].

Витрати на вирощування цьоголітки форелі масою 30 г становлять 42 007,52 грн. Собівартість цьоголітки включатиме витрати на закупівлю малька масою 1 г/шт. та витрати на вирощування цьоголітки масою 30 г/шт.:

$$63\,011,28 \text{ грн} + 116\,620 \text{ грн} = 179\,631,28 \text{ грн (собівартість)}.$$

При реалізаційній вартості цьоголітки райдужної форелі, яка становить 60 грн, тож виручка становитиме: $6\,174 \text{ шт.} \times 60 \text{ грн/шт.} = 370\,440$ грн (виручка).

III. Для розрахунку собівартості та виручки одnorічки форелі масою 30 г/шт. включаємо також витрати на зимівлю [18]. Потрібно до собівартості цьоголіток включити ці витрати, які складають 10 % від собівартості цьоголітки:

$$179\,631,28 \text{ грн} - 100 \%$$

$$x - 10 \% \quad 179\,631,28 \text{ грн} \times 0,1 = 17\,963,12 \text{ грн (витрати на зимівлю)}.$$

$$179\,631,28 \text{ грн} + 17\,963,12 = 197\,594,40 \text{ грн (собівартість)}.$$

При реалізації однорічки масою 30 грам по 55 грн/шт., виручка становитиме: $5\,556 \text{ шт.} \times 55 \text{ грн/шт.} = 305\,580 \text{ грн}$ (виручка).

IV. Собівартість форелі товарної маси (200 г) розраховуємо аналогічно з цьоголіткою масою 30 г. Загальна маса риби на кінець вирощування 1 000 кг, що дорівнює 5 000 шт. риб товарної маси 200 г, тоді початкова маса однорічки сягатиме: $5\,556 \text{ шт.} \times 0,03 \text{ кг/шт.} = 166,68 \text{ кг}$. Потреба в кормах становить: $(1000 \text{ кг} - 166,68 \text{ кг}) \times 1,2$ (кормовий коефіцієнт) $= 999,98 \text{ кг} \times 90 \text{ грн/кг}$ (ціна корму) $= 89\,998,2 \text{ грн} + 197\,594,40 \text{ грн}$ (собівартість однорічки) $= 287\,592,6 \text{ грн}$

Собівартість райдужної форелі товарної маси становить 287 592,6 грн.

При реалізаційній вартості товарної райдужної форелі 360 грн/кг виручка очікується на рівні: $1000 \text{ кг} \times 360 \text{ грн/кг} = 360\,000 \text{ грн}$ (виручка) (рис. 3.13).

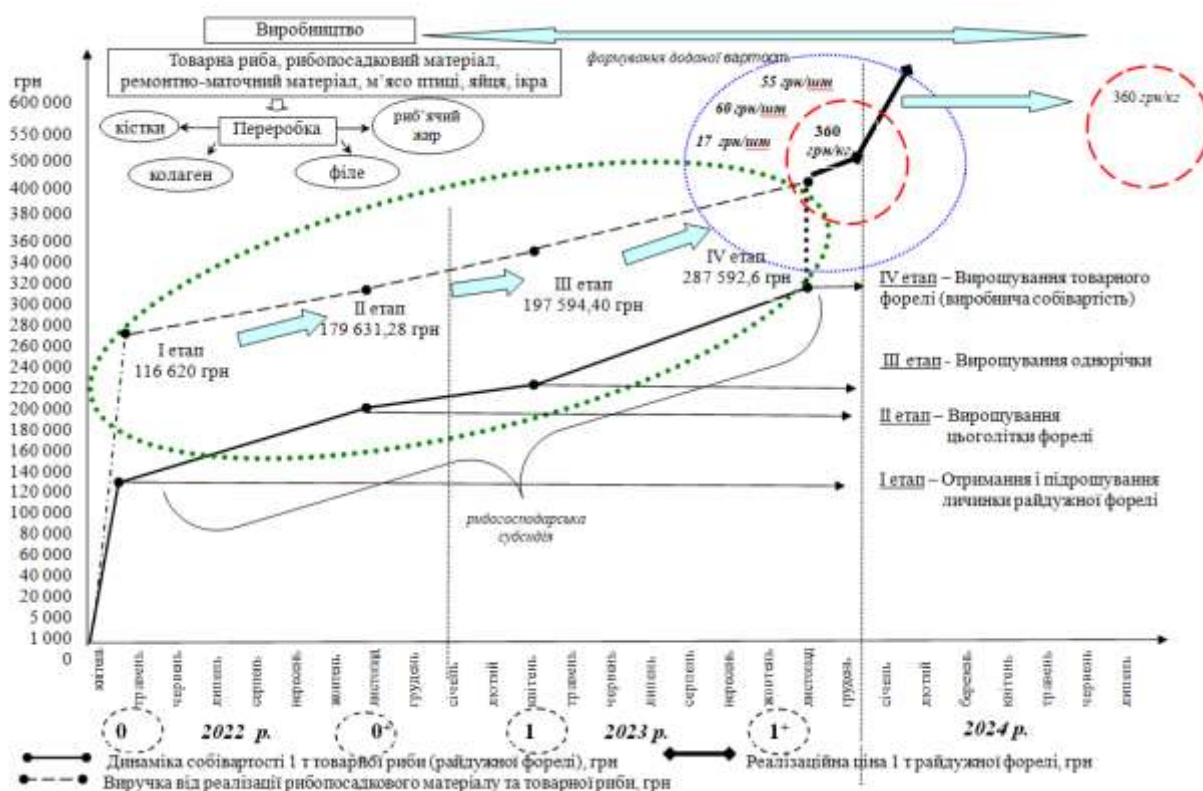


Рис. 3.13. Динаміка формування доданої вартості при виробництві 1 тонни райдужної форелі*

Примітка. *Складено на основі проведених розрахунків [18].

На порядок денний також виходить можливість і економічна доцільність надати підтримку українським виробникам продукції риби на 1 кг виробленої кларієвого сома у розмірі 51,6 грн (табл. 3.2) [81].

Вихідні дані для розрахунку дотації на виробництво кларієвого сома наведено в додатку Л.

Таблиця 3.2

Розрахунок дотації на 1 кг виробленої продукції кларієвого сома

Види риб	Обсяг виробництва продукції, кг	Собівартість виробленої продукції риби (за видами), тис. грн		Дотація на 1 кг виробленої продукції, грн	Збільшення обсягу виробництва продукції з урахуванням дотації, кг	Зменшення собівартості виробленої продукції, тис. грн.
Кларієвий сом	172	Всього по кларієвому сому в.т.ч	20258	51,6	41,28	607,7
		корми	7617			
		матеріали				
		енергоносії	3646			
		інші	8995			

Примітка. *Складено на основі проведених розрахунків. Дотація на 1 кг виробленої продукції, грн на 1 кг, проводилася з урахуванням 30 % від собівартості.

Економічна доцільність вирощування сома зумовлена такими факторами:

1. Кларієвий сом є продуктом високої цінності на ринку рибних продуктів. Його швидкий темп росту дозволяє здійснювати швидке повернення інвестицій, оскільки час від вирощування до поставки на ринок відносно короткий (180 діб).

2. Вирощування кларієвого сома може бути альтернативою для рибницьких господарств, особливо в умовах, коли доступність природних ресурсів обмежена або коли водні ресурси забруднені. Аквакультура дозволяє контролювати умови вирощування, що сприяє забезпеченню продукцією та мінімізації ризиків.

3. Попит на рибні продукти внаслідок зростання населення й зміни харчових вподобань створює сприятливі умови для розвитку аквакультури. Відповідно, наявний споживчий попит на кларієвого сома на ринку. Економічна доцільність вирощування кларієвого сома базується на його високій цінності, швидкому темпі росту, споживчому попиті на ринку, а також можливостях зниження витрат і ризиків за рахунок технологічних інновацій. Для економічного аналізу системи виробництва продукції кларієвого сома наявні такі вихідні дані як:

швидкість росту риби її виживаність і вихід. Тому розроблено динаміку доданої вартості вирощування кларієвого сома (рис. 3.14).

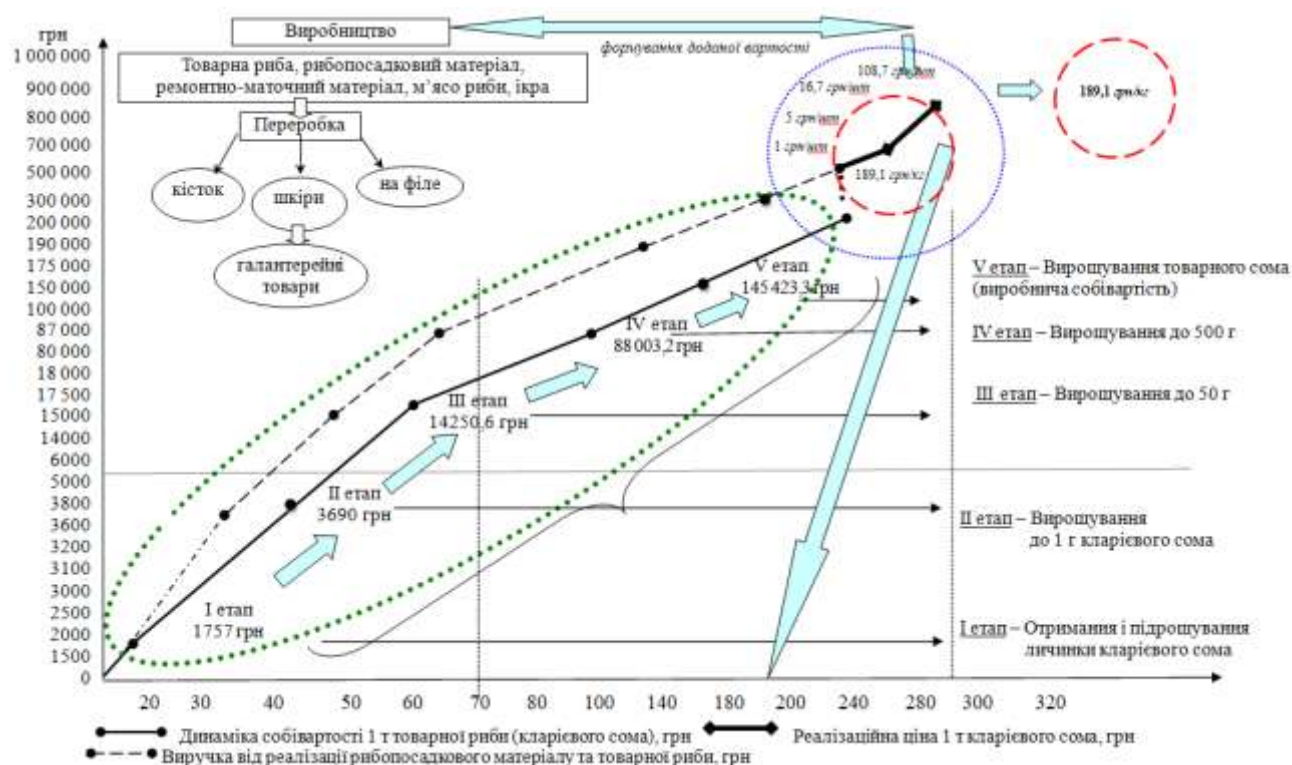


Рис. 3.14. Динаміка формування доданої вартості при виробництві 1 тонни кларієвого сома*

Примітка. *Складено на основі проведених розрахунків.

Для визначення вартості вирощування 1 тонни кларієвого сома середньою масою 1 кг/шт. розрахуємо потребу в біологічному матеріалі [23; 33; 34]. Цикл вирощування кларієвого сома від личинки (20–50 мг/шт.) до товарної маси становить – 180 днів (Додаток М).

I. Вихід личинок (від 20–50 мг/шт. до 1 г/шт.) або 70–80 % й триває 20 днів.

II. Цикл вирощування від 1 до 50 г налічує 40 днів, виживаність – 85–90 %.

III. Цикл вирощування від маси 50 до 500 г налічує 50 днів, виживаність – 95 %.

IV. Цикл вирощування від маси 500 г до товарної маси 1 кг (1 000 г) визначено на рівні 50 днів, виживаність – 95 %.

Для того, щоб виростити 1 тонну товарної продукції кларієвого сома (масою 1 кг/шт.), потрібно провести розрахунки, та визначити, скільки потрібно

мати особин масою 500 г, 50 г, 1 г та масою 20–50 мг. Для цього проводимо зворотні розрахунки: I етап: для розрахунку кількості риби масою 500 г, потрібно провести розрахунки перехресним множенням, де: 1 000 штук кларієвого сома масою 1 кг це 100 %, риба масою 500 г – х, з виживаністю 95 %.

$$1\,000 \text{ шт.} - 95\%$$

$$x - 100\% \quad x = 1\,000 / 0,95 = 1\,052 \text{ шт.}$$

Щоб виростити 1 000 шт. кларієвого сома середньою масою 1 кг на вирощування потрібно посадити 1 052 шт. середньою масою 500 г. За такою схемою розраховуємо необхідну кількість риби масою 50 г, 1 г та 20–50 мг.

II етап: для розрахунку кількості риби масою 50 г, складаємо пропорцію:

$$1\,052 - 95\%$$

$$x - 100\% \quad x = 1\,052 / 0,95 = 1\,107 \text{ шт.}$$

Тобто, щоб виростити 1 052 шт. кларієвого сома середньою масою 500 г на вирощування потрібно посадити 1 107 штук кларієвого сома масою 50 г.

III етап: Виживаність мальків кларієвого сома середньою масою 1 г дорівнюватиме 90 %: 1 107 – 90 %

$$x - 100\% \quad x = 1\,107 / 0,90 = 1\,230 \text{ шт.}$$

Тобто, щоб виростити 1 107 шт. кларієвого сома середньою масою 50 г на вирощування потрібно посадити 1 230 штук кларієвого сома масою 1 г.

IV етап: Виживаність кларієвого сома масою 20–50 мг становить 70 %:

$$1\,230 - 70\%$$

$$x - 100\% \quad x = 1\,230 / 0,70 = 1\,757 \text{ шт.}$$

Так, щоб виростити 1 230 шт. малька кларієвого сома середньою масою 1 г на вирощування потрібно посадити 1 757 шт. личинки кларієвого сома масою 20–50 мг. Резерв личинок кларієвого сома масою 20–50 мг передбачається на рівні 100 %, що відповідає 3 514 особинам. Проведемо розрахунок собівартості та виручки від реалізації кларієвого сома на кожному етапі вирощування:

I. Для визначення вартості вирощування 1 тонни (1 000 штук) кларієвого сома, масою 1 кг/шт. було розраховано потребу в біологічному матеріалі –

3 514 шт. личинок. За умови, що собівартість 1 000 личинок дорівнює 500 грн (0,50 грн/шт.), а ціна реалізації – 1 000 грн (1 грн/шт.), визначаємо, що:

Собівартість личинки кларієвого сома масою 20–50 мг, у кількості 3 514 штук, за ціною 0,5 грн становить: $3\,514 \times 0,5 = 1\,757$ грн (собівартість).

Реалізована ціна: $3\,514 \times 1$ грн = 3 514 грн (виручка).

II. Собівартість малька сома (1 г) визначена на рівні 3 грн/шт. Реалізаційна ціна 5 грн/шт. [81]. Собівартість малька дорівнює: $1\,230 \text{ шт.} \times 3 \text{ грн/шт.} = 3\,690$ грн (собівартість). Реалізована ціна: $1\,230 \text{ шт.} \times 5 \text{ грн/шт.} = 6\,150$ грн (виручка).

III. Розрахунок собівартості та виручки сома масою 50 г включає також витрати на корми, тому, потрібно визначити скільки кілограм риби у нас є, з 1 107 штук: $1\,107 \text{ штук сома масою } 50 \text{ г} \times 0,05 \text{ кг (50 г/шт.)} = 55,35 \text{ кг риби.}$

$55,35 \text{ кг} \times 1,1$ (кормовий коефіцієнт) = 60,9 кг корму

Щоб виростити 55 кг (1 107 шт.) риби середньою масою 50 г їй необхідно скормити 60,9 кг корму. $60,9 \text{ кг корму} \times 180 \text{ грн/кг (ціна корму)} = 10\,962$ грн (витрати на корми). Також, необхідно враховувати і інші витрати (електроенергія, заробітна плата), загальна частка яких досягає 30 %, тому до витрат на корми, які становлять 10 962 грн додаємо інші витрати (30 % – 3 288,6 грн): $10\,962 \text{ грн} + 3\,288,6 \text{ грн} = 14\,250,6$ грн [81]. Собівартість малька кларієвого сома масою 50 г становить 14 250,6 грн, де 1,3 – це 30 % надбавка до вартості малька. $14\,250,6 \text{ грн} \times 1,3 = 18\,525,78$ грн (виручка).

IV. Аналогічно розраховуємо собівартість кларієвого сома масою 500 г.: $1\,052 \text{ шт.} \times 0,5 \text{ кг/шт.} = 526 \text{ кг.}$ Приріст маси досягає: $526 \text{ кг} - 55,35 \text{ кг (мальок } 50 \text{ г)} \times 1,1$ (кормовий коефіцієнт) = $517,7 \times 94 \text{ грн/кг (ціна корму)} = 48\,663,8$ грн + $14\,195,6$ грн (витрати на мальок) = $62\,859,4$ грн $\times 1,4$ (інші витрати, які становлять 40 %) = 88 003,2 грн. Собівартість кларієвого сома масою 500 г визначена на рівні 88 003,2 грн: $88\,003,2 \text{ грн} \times 1,3 = 114\,404,2$ грн (виручка).

V. Для визначення приросту товарної риби від загальної кількості 1 000 шт., що дорівнює 1 тонні товарної риби, віднімаємо 526 кг риби, масою 500 г, та отримуємо 474 кг. Величина витрат на корми сягає: $474 \text{ кг} \times 1,1$ (кормовий

коефіцієнт) = 521,4 кг. Щоб виростити 1 тонну кларієвого сома потрібно згодувати 521,4 кг корму. $521,4 \text{ кг} \times 94 \text{ грн/кг}$ (ціна за корм) = 49 011,6 грн + 62 859,4 грн = 111 871 грн. Інші витрати передбачено в обсязі: $111\,871 \text{ грн} \times 1,3 = 145\,432,3 \text{ грн}$ [81].

Розрахунки підтвердили, що собівартість 1 тонни кларієвого сома, середньою масою 1 кг/шт. становить 145 432,3 грн. $145\,432,3 \times 1,3 = 189\,062 \text{ грн}$ (виручка).

Даний системний підхід відкриває можливості до активної конкуренції на світових ринках риби, дозволяючи національному рибному господарству зайняти лідерські позиції, збільшити експортний потенціал, виокремити напрями імпортозаміщення риби та рибної продукції. Крім того, використання видового асортименту об'єктів аквакультури, можливостей сучасного рибного господарства й аквакультури, сприятимуть формуванню доступного та поживного раціону військовослужбовців, а розвиток внутрішнього виробництва рибної продукції стане базовим чинником підвищення продовольчої автономії держави (Додаток Н).

Як вже відзначалось у дослідженні, сучасні виклики продовольчої безпеки України, зумовлені введенням воєнного стану, потребують модернізації та застосування новітніх підходів до забезпечення населення високоякісними продуктами харчування. В умовах підвищеного попиту на білкові ресурси галузь рибного господарства та аквакультури набуває перспективного значення як джерело доступної, поживної та високобілкової рибної продукції [44; 73].

Рибне господарство й аквакультура відіграють провідну роль у формуванні доступного та поживного раціону населення й військовослужбовців, а розвиток внутрішнього виробництва рибної продукції є основоположним чинником підвищення продовольчої автономії держави. Тому першочерговим є розроблення у процесі наукових досліджень прикладних рішень регулювання імпортозаміщення риби на внутрішньому ринку з метою переорієнтації державних закупівель на підсилення позицій української риби для забезпечення населення високоякісними білковими продуктами. На даному етапі важливо мати методичний інструментарій з метою імпортозаміщення через впровадження сучасних підходів до удосконалення саме економічного методу регулювання.

При цьому забезпечення України високоякісними білковими продуктами потребує впровадження сучасних підходів та оптимізації системи постачання, а також імпортозаміщення. Водночас в працях науковців відсутній обґрунтований підхід до розробки комплексних рішень імпортозаміщення продукції аквакультури України в умовах продовольчих викликів. Зазначене актуалізує потребу в подальших наукових розвідках, спрямованих на подолання наявної прогалини, що спонукає до проведення комплексного та системного дослідження регулювання імпортозаміщення риби на внутрішньому ринку, щоб переорієнтувати державні закупівлі на користь українських рибних продуктів. Це посилить внутрішній ринок риби, забезпечить зайнятість у галузі рибного господарства та підтримає національних виробників [44]. Саме на вирішення поставленого завдання спрямовані розробки та з метою забезпечення продукцією аквакультури через впровадження новітніх підходів, методів, інструментів регулювання ринку риби.

У межах виконання дослідження та з урахуванням ініціативи Державного агентства України з розвитку меліорації, рибного господарства та продовольчих програм здійснено економічне обґрунтування та розроблено інструментарій та методичні рекомендації щодо формування механізму використання «Каталогу української рибної продукції» для впровадження у практичну діяльність. Це важливо для зміцнення національної продовольчої безпеки через активізацію внутрішнього виробництва рибної продукції, імпортозаміщення у сферах, найбільш залежних від зовнішніх постачальників, підтримки вітчизняних виробників з метою стимулювання розвитку аквакультури та переробки риби, поліпшення взаємовідносин між державними органами, військовими структурами та аграрним бізнесом у процесах планування, закупівлі, транспортування риби та рибної продукції. Розробка гіпотези з формування даних методичних рекомендацій спрямована на систематизацію інформації про асортимент, стандарти якості та можливості транспортування продукції вітчизняними виробниками для оптимізації постачання риби на фронт, забезпечення поставок продовольства військовим формуванням, підтримки рибницьких господарств, які виробляють продукцію

аквакультури й створення цифрової бази даних в аспекті здійснення державних закупівель і постачання риби та розрахунку відповідних показників (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

**Розрахунок показників імпортозаміщення та економічного ефекту
переорієнтації державних закупівель на вітчизняну продукцію аквакультури**

Показник	Формула	Позначення змінних	Інтерпретація
Коефіцієнт імпортозаміщення (K_{is}) – частка внутрішнього попиту, покрита вітчизняною продукцією	$K_{is} = Q_{dom} / Q_{total} = Q_{dom} / (Q_{dom} + Q_{imp} - Q_{exp})$	Q_{dom} – вітчизняне виробництво, реалізоване на внутрішньому ринку; Q_{imp} – імпорт; Q_{exp} – експорт; Q_{total} – ємність ринку (споживання)	0...1. Чим ближче до 1, тим вищий рівень імпортозаміщення
Індекс імпортозалежності (I_{imp}) – частка імпорту в ємності ринку	$I_{imp} = Q_{imp} / Q_{total} = Q_{imp} / (Q_{dom} + Q_{imp} - Q_{exp})$	Позначення як вище.	0...1. Чим нижче значення, тим менша залежність від імпорту
Рівень локалізації виробництва (L) – частка вітчизняної доданої вартості у загальній вартості продукту	$L = VA_{dom} / V_{total} \times 100\%$	VA_{dom} – вітчизняна додана вартість у продукті; V_{total} – загальна вартість продукту (ціна/собівартість – залежно від підходу)	Відсоток. Відображає «національний» внесок у створення вартості
Рівень локалізації (альтернатива через імпортну складову витрат)	$L = (1 - C_{imp} / C_{total}) \times 100\%$	C_{imp} – імпортна складова витрат; C_{total} – сукупні витрати/собівартість	Зручно, коли відома структура витрат за походженням компонентів
Економічний ефект від переорієнтації держзакупівель (бюджетний ефект)	$E_{budget} = S_{qty} \times (P_{imp} - P_{dom})$	S_{qty} – обсяг закупівлі (т, кг); P_{imp} – ціна імпортової продукції; P_{dom} – ціна вітчизняної продукції	$E_{budget} > 0$ – економія бюджету (вітчизняне дешевше); $E_{budget} < 0$ – додаткові бюджетні витрати
Ефект для доданої вартості / ВВП (через локалізацію/ частку VA)	$E_{VA} = S_{value} \times VA_{share_dom}$	S_{value} – вартість переорієнтованих закупівель у грн; VA_{share_dom} – частка вітчизняної доданої вартості у вітчизняній продукції (можна брати L у частках)	Оцінка приросту вітчизняної доданої вартості, що створюється держзамовленням
Сукупний «чистий» ефект для економіки (спрощено, з урахуванням витоку через імпортні компоненти)	$E_{net} = S_{value} \times (VA_{share_dom} - Leakage_{imp})$	$Leakage_{imp}$ – частка витоку коштів за кордон через імпортні складові у вітчизняній продукції (частка)	Може використовуватись як узагальнений показник за умов обмежених даних

Примітка. *Складено за на основі проведених досліджень

Розрахунок коефіцієнтів імпортозаміщення дозволяє кількісно оцінити залежність внутрішнього ринку продукції аквакультури від імпортних поставок

і визначити потенціал нарощування вітчизняного виробництва [44]. Встановлено, що зростання частки доданої вартості у структурі продукції аквакультури сприяє зменшенню імпоротної залежності, підвищенню економічної ефективності постачання продукції на ринок. Оцінка економічного ефекту від переорієнтації державних закупівель на вітчизняну продукцію аквакультури підтвердила доцільність такої політики з позицій як бюджетної ефективності, так і приросту внутрішньої доданої вартості. Реалізація запропонованих підходів забезпечує стимулювання національних виробників, розвиток рибопереробки та підвищення рівня зайнятості, водночас зменшуючи витік фінансових ресурсів за кордон.

З урахуванням наданих підходів до формування інструментарію забезпечення населення продукцією аквакультури та ролі ланцюгів створення доданої вартості, основного значення набуває систематизація інформаційного забезпечення відповідних суб'єктів ринку [44].

У цьому контексті доцільним є структуроване відображення даних про вітчизняних виробників продукції аквакультури, рибопереробні підприємства, що дозволяє підвищити ефективність ринку, забезпечити обґрунтованість рішень і створити інформаційну основу для подальшої оптимізації механізмів постачання.

Тому в роботі запропонований інформаційно-аналітичний путівник, який виконує функцію комплексного аналітичного інструменту, що поєднує відомості про видовий склад продукції, технології виробництва, економічні характеристики, конкурентні переваги, напрями використання, потенціал імпортозаміщення й можливості державної підтримки в розвитку національного ринку (рис. 3.15). Путівник української рибної продукції містить аналітичні огляди, економічні показники, рекомендації, дані виробників, характеристики видів, дані про імпортозаміщення.

У блоці «Повне найменування виробника продукції аквакультури або рибопереробки, юридична адреса, контактна інформація» зазначають реквізити суб'єкта господарювання, що дозволяє забезпечити його ідентифікацію, юридичну достовірність та оперативну комунікацію з потенційними замовниками, зокрема державними інституціями. Блок «Вид продукції, яку виробляє виробник»

призначений для деталізації асортименту продукції із зазначенням її категорії (жива риба, охолоджена риба, продукція з доданою вартістю) та видового складу, що дає змогу здійснювати порівняльний аналіз пропозиції на ринку та формувати цільові закупівельні запити відповідно до потреб споживачів.

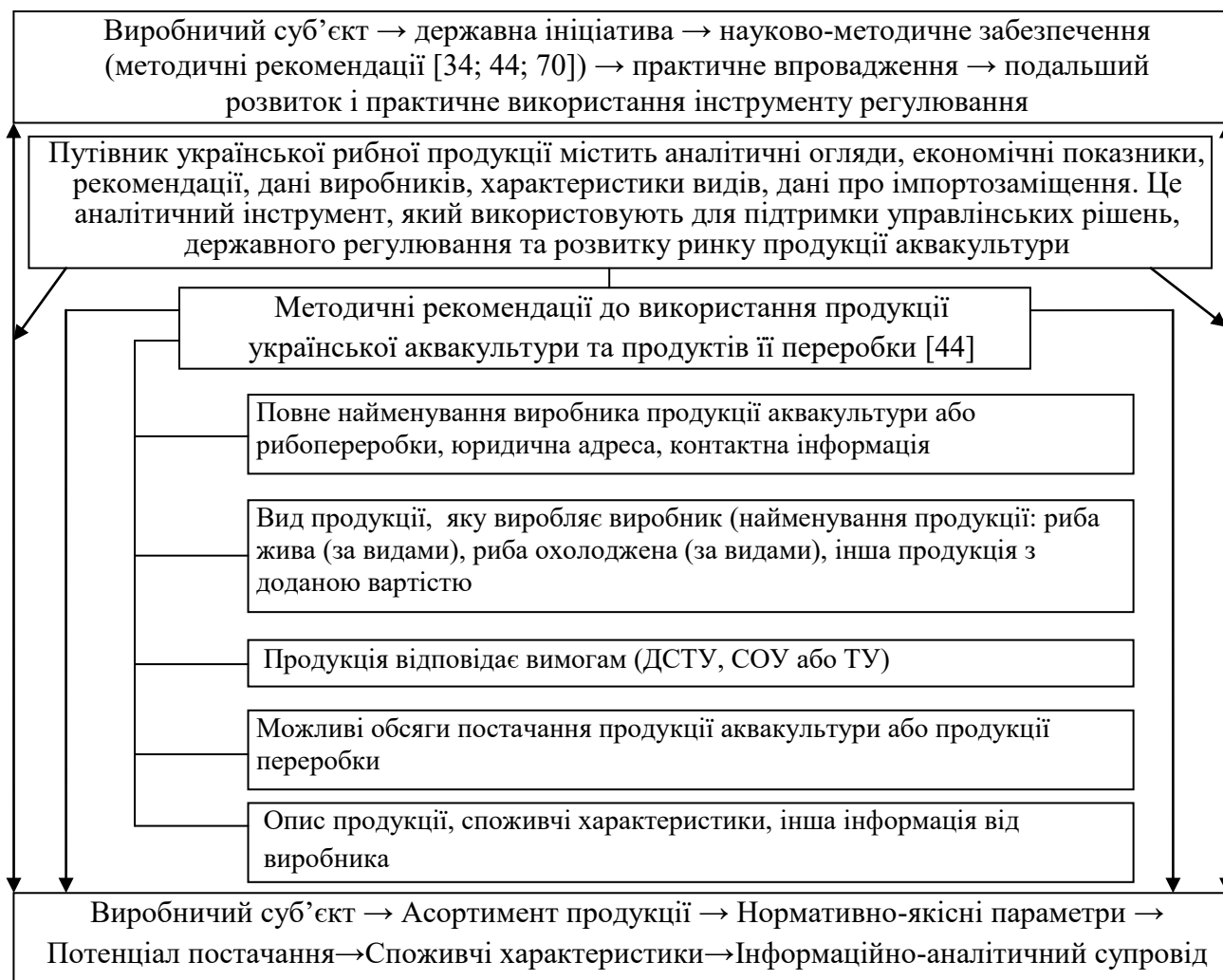


Рис. 3.15. Структурна модель щодо використання путівника продукції української аквакультури та продуктів її переробки в умовах продовольчих викликів*

Примітка. *Складено за даними матеріалів авторів [8; 44; 65; 67; 73; 149].

У блоці «Продукція відповідає вимогам (ДСТУ, СОУ або ТУ)» відображено інформацію про нормативну відповідність продукції чинним стандартам, що гарантує безпечність і якість продукції. Блок «Можливі обсяги постачання продукції аквакультури або продукції переробки» використовують для визначення виробничого потенціалу підприємства та можливостей забезпечення стабільних поставок у межах державних, військових контрактів. У блоці «Опис продукції,

споживчі характеристики, інша інформація від виробника» наводяться додаткові відомості щодо якісних параметрів продукції, умов зберігання, пакування, термінів придатності, що мають значення для прийняття закупівельних рішень [44]. Блок «Примітки» призначений для відображення додаткової інформації, зокрема сезонності виробництва, наявності сертифікатів, участі у програмах державної підтримки, готовності до постачання в умовах воєнного стану або інших особливостей діяльності виробника. Заповнення таблиці здійснюється на підставі інформації, наданої виробниками, підлягає перевірці й періодичному оновленню. Використання даних сприяє формуванню прозорого та конкурентного ринку продукції аквакультури, розвитку системи імпортозаміщення, підтримці національного виробника та забезпеченню продовольчої безпеки держави [44].

Запропонована структурна модель представлення продукції української аквакультури та продуктів її переробки відображає системний підхід до формування інформаційної основи управління виробництвом і постачанням рибної продукції в умовах підвищених вимог до продовольчої безпеки та повоєнного відновлення економіки. Побудова путівника за логікою послідовного поєднання виробничих, асортиментних характеристик дозволяє забезпечити порівнянність даних щодо суб'єктів аквакультури та переробки риби [44]. Аналітичне значення путівника полягає в тому, що він трансформує запропонований Держрибагентством Каталог з описового переліку продукції в інструмент економіко-аналітичного та управлінського забезпечення, придатний для прийняття рішень як на рівні підприємств, так і на рівні держави [44]. Включення блоку нормативно-якісних параметрів створює передумови для уніфікації вимог до продукції та зниження ризиків постачання неякісної або небезпечної продукції аквакультури. Водночас акцент на потенціалі постачання дозволяє оцінювати виробничі можливості галузі, що є цінним при забезпеченні стабільних поставок продукції аквакультури споживачам, зокрема в межах державних програм і потреб сектору безпеки та оборони. Блок споживчих характеристик доповнює модель ринковою орієнтацією, забезпечує узгодження виробничих параметрів з вимогами кінцевих споживачів.

З огляду на наведене, представлена структурна модель путівника продукції української аквакультури та продуктів її переробки формує методичну основу для підвищення ефективності галузевого управління, сприяє розвитку внутрішнього ринку, зміцненню продовольчої безпеки та інтеграції галузі в систему розвитку національної економіки. Риба первинної обробки становить базову категорію продукції аквакультури та рибопереробки, що охоплює охолоджену, морожену та патрану рибу різних видів, зокрема корокових, сомових, судакових, лососевих та інших представників іхтіофауни. Зазначена продукція формується в результаті мінімального технологічного втручання, що дозволяє зберегти природні фізико-хімічні властивості риби, її харчову повноцінність та органолептичні характеристики. Охолоджена риба надходить до споживача у максимально наближеному до природного стані, зберігаючи структурну цілісність м'язової тканини, смакові якості та біологічну цінність, що зумовлює її доцільність для оперативного використання у харчуванні [44]. Морожена риба, завдяки застосуванню сучасних технологій заморожування, характеризується здатністю до тривалого зберігання без суттєвої втрати якісних параметрів, що створює можливості для формування продовольчих резервів. Патрана риба, яка пройшла попередню обробку з видалення внутрішніх органів, підвищує рівень санітарної безпечності продукції, знижує ризики псування.

Виробництво риби первинної обробки здійснюється з дотриманням встановлених санітарно-гігієнічних вимог і стандартів якості, що передбачає контроль на всіх етапах від вирощування або вилову до транспортування та зберігання [44]. Такий підхід забезпечує стабільність якісних показників продукції та її безпечність для кінцевого споживача, що набуває особливої ваги в умовах воєнного стану та зростання навантаження на систему продовольчого забезпечення. Завдяки високому рівню універсальності риба первинної обробки широко використовується як сировинна база для приготування різноманітних страв у домашньому харчуванні, закладах громадського харчування, лікувальних та освітніх установах, а також у системі організованого харчування військових

формувань. Для органів державного управління, структур безпекового сектору ця категорія продукції забезпечує оперативність реагування на зміну попиту, гнучкість у плануванні постачань, а також можливість формування продовольчих запасів. Асортимент копчених рибних виробів, що виробляються вітчизняними підприємствами, включає широкий перелік видів риби, зокрема коропові, лососеві, що дозволяє задовольняти різні сегменти попиту. Такі продукти використовують як у повсякденному харчуванні, так і як елементи спеціалізованого меню, а також у системах організованого харчування. Рибні консерви характеризуються високим рівнем технологічної надійності та тривалим терміном зберігання без потреби у спеціальних умовах, що підвищує їх значення в умовах надзвичайних ситуацій, польового забезпечення та централізованих поставок.

Сучасні технології консервування, включно з виробництвом натуральних консервів, продуктів із соусами, овочевими добавками та пастоподібних виробів, забезпечують відповідність санітарним нормам і стандартам якості, що підтверджує їх придатність для використання у системі державного забезпечення [34; 44].

Первинна рибопереробка формує сегмент ринку продукції аквакультури, поєднуючи економічну доцільність, споживчу цінність і значення для забезпечення продовольчої безпеки та розвитку галузі аквакультури. Враховуючи отримані результати, надані пропозиції до розроблення «Каталогу української рибної продукції» як інструменту і джерела достовірних даних щодо асортименту риби на ринку, її якості, виробничих потужностей національних виробників риби, сприятиме зміцненню обороноздатності держави та розвитку імпортозаміщення у галузі з внесенням пропозицій до тендерної документації для проведення кваліфікаційного відбору кандидатів до рамкової угоди за предметом закупівлі «Визначення актуальної ціни на категорію товарів «Риба».

Запропоновані розроблені комплексні рішення імпортозаміщення продукції аквакультури України в умовах продовольчих викликів дадуть у перспективі всі можливості, щоб посилити внутрішній ринок риби, забезпечити зайнятість у галузі рибного господарства та підтримати національних виробників.

3.3. Напрями вдосконалення механізмів надання державної підтримки на рибопосадковий матеріал і обладнання для розвитку ринку продукції аквакультури та подолання продовольчих викликів

Виробництво продукції аквакультури є специфічною нішею серед галузей аграрного сектору національної економіки. Ринкова пропозиція формується під впливом комплексу чинників, включаючи природні. Поряд з цим, у зв'язку з військовими діями та введенням воєнного стану економіка України зазнала значних втрат. У зв'язку з веденням військових дій на території України зменшилися обсяги виробництва продукції аквакультури: всього продукції на 14 %, товарної риби на 10 %, рибопосадкового матеріалу на 52 %, зариблення загальнодержавних водойм із метою відтворення водних біоресурсів на 100 %, зменшення виробничих площ і потужностей на 11 відсотків [139]. Зменшення виробничих показників в галузі аквакультури, починаючи з 2022 р. підтверджують дані розрахунків, відображені в табл. 3.4 та табл. 3.5.

Таблиця 3.4

Зменшення виробництва рибопосадкового матеріалу в Україні*

Показники	Роки			Падіння рівня показників у 2022 р., порівняно із 2021 р., %
	2020	2021	2022	
Вироблено рибопосадкового матеріалу, млн шт.	167	188	78	59
Вироблено товарної риби, тис. тонн	18,6	16,9	14,6	14
Задіяні виробничі площі, тис. га	58,9	53,7	48,2	11

Примітка. *Розроблено на основі матеріалів [26; 32; 34; 63; 87; 99]

Для оцінки впливу сучасних економічних і воєнних викликів на функціонування галузі доцільно проаналізувати динаміку обсягів реалізації основних видів продукції аквакультури упродовж 2020–2022 років. Особливу увагу слід приділити коливанню показників реалізації товарної риби, рибопосадкового матеріалу та обсягів вселення водних біоресурсів у природні водойми, що дозволяє визначити масштаби скорочення виробничої активності галузі та окреслити необхідність удосконалення механізмів надання державної підтримки.

Таблиця 3.5

Зниження обсягів реалізації продукції аквакультури, тис. грн.*

Показники	Роки			Падіння рівня показників у 2022 р., порівняно із 2021 р., %
	2020	2021	2022	
Продукція аквакультури	448 491,7	471 524,7	404 666,8	14
Товарна риба	396 449,0	417 287,4	373 342,3	10
Рибопосадковий матеріал	45 234,6	47 835,5	23 041,1	53
Вселено у природні водойми	14 649 163,3	86 956,0	7 742,3	91

Примітка. *Розроблено на основі матеріалів [3; 32; 63; 70; 87; 99; 139]

Аналіз показників, наведених вище, свідчить про порушення стану ринку продукції аквакультури у 2022 р., що безпосередньо вплинуло на формування попиту та пропозиції у галузі. Скорочення обсягів реалізації товарної риби на 10 % порівняно з 2021 р. характеризує зниження ринкової пропозиції продукції, що формує ризики послаблення розвитку внутрішнього ринку риби та посилює залежність від імпоротної продукції. Найбільш проблемним є стан забезпечення рибопосадковим матеріалом, обсяги реалізації якого зменшилися на 53 %. Така тенденція негативно впливає на відтворення виробничого циклу в аквакультурі, обмежує майбутні обсяги вирощування товарної риби та звужує потенціал формування стабільної пропозиції продукції на ринку. Водночас скорочення обсягів вселення водних біоресурсів у природні водойми на 91 % свідчить про порушення процесів відновлення ресурсної бази рибного господарства, що у перспективі може призвести до подальшого дефіциту продукції аквакультури. За таких умов на ринку продукції аквакультури формується нерівномірність між попитом і пропозицією. З одного боку, внутрішній попит на рибну продукцію залишається стабільним через необхідність забезпечення населення білковими продуктами харчування, а з іншого, внаслідок скорочення виробничих можливостей галузі обмежує здатність виробників забезпечувати необхідні обсяги пропозиції. Такий підхід створює передумови для зростання цін, зниження рівня продовольчої безпеки держави, посилення імпортозалежності та потреби у

взаємоузгодженій реалізації базових положень «Стратегії продовольчої безпеки України на період до 2027 року та операційного плану заходів з її реалізації» [69].

Для ринку продукції аквакультури це означає необхідність розвитку не тільки первинного виробництва, а й усієї інфраструктури створення доданої вартості: виробництва кормів і рибопосадкового матеріалу, інкубаційних і переробних потужностей, холодильного зберігання, спеціалізованого транспортування живої риби, оптово-розподільчих центрів і сучасних каналів реалізації риби.

За відсутності таких елементів навіть збільшення виробництва не забезпечить стабільної ринкової пропозиції риби, зниження втрат і доступності продукції для кінцевого споживача. Враховуючи сучасні виклики розвитку галузі, реалізація «Стратегії продовольчої безпеки України на період до 2027 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації» № 684-р від 23.07.2024 [69] у сфері аквакультури має охоплювати весь виробничо-збутовий ланцюг – від відтворення гідробіонтів до постачання готової продукції на ринок.

Відповідно, положення сучасної Стратегії [69] можуть бути використані для обґрунтування заходів, спрямованих на збільшення виробничих потужностей господарств аквакультури, відновлення пошкоджених потужностей, розвиток рибовідтворювальних комплексів і підвищення рівня самозабезпечення населення продукцією аквакультури. З урахуванням зазначених тенденцій важливим є те, що нині формується підґрунтя для переходу від фрагментарної підтримки окремих виробників до системного регулювання ринку. У контексті розвитку ринку продукції аквакультури це передбачає поєднання адміністративних, фінансово-економічних, організаційних та інформаційних інструментів. Комплекс заходів безпосередньо включає пільгове кредитування, грантове фінансування, страхування виробничих ризиків, часткову компенсацію витрат на придбання обладнання.

Сукупність зазначених обставин зумовлює потребу в наданні державної підтримки вітчизняним виробникам продукції аквакультури для часткової компенсації витрат, які були понесені на придбання рибогосподарської техніки та на закупівлю рибопосадкового матеріалу (рис. 3.16).

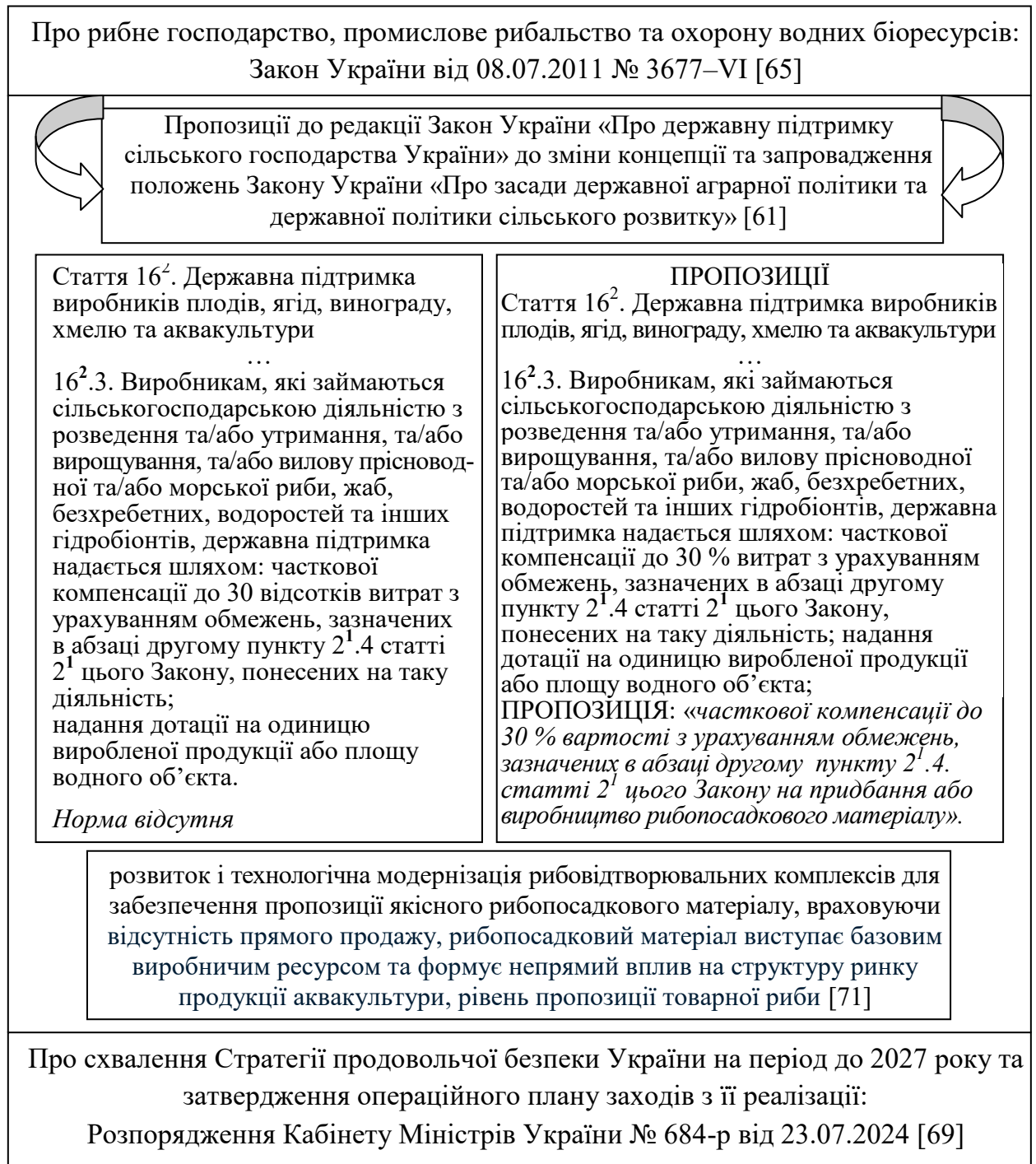


Рис. 3.16. Пропозиції щодо вдосконалення механізмів державної підтримки на придбання та виробництва рибопосадкового матеріалу*

Примітка. *Складено за даними матеріалів [8; 9; 65; 67; 70; 99; 139; 149]

В проекті Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України» формально продовжуємо визначення окремих правових механізмів державної підтримки аграрного сектору, у тому числі виробників аквакультури. Після прийняття Закону України «Про засади державної аграрної політики та

державної політики сільського розвитку» його концепція була істотно змінена. Крім того, протягом останніх років значна частина базових положень була виключена, змінена або фактично не застосовується через щорічні бюджетні обмеження та реформування системи державної підтримки відповідно до вимог європейської інтеграції. Разом із тим внаслідок реформування аграрного законодавства, адаптації до вимог Спільної аграрної політики Європейського Союзу та переходу до програмно-цільового механізму фінансування його роль поступово трансформується [61]. Практична реалізація більшості заходів державної підтримки здійснюється через щорічні бюджетні програми та підзаконні нормативно-правові акти, що зумовлює необхідність вдосконалення підтримки розвитку аквакультури.

Отримані результати підтверджують необхідність удосконалення механізмів державного регулювання ринку продукції аквакультури, спрямованих на стимулювання виробництва рибопосадкового матеріалу, підтримку виробників, модернізацію рибогосподарського обладнання та відновлення ресурсного потенціалу галузі з метою стабілізації ринкової кон'юнктури та забезпечення збалансованого розвитку попиту і пропозиції на рибу та рибну продукцію.

Запровадження воєнного стану в Україні загострило системні проблеми функціонування галузі аквакультури та зумовило виникнення низки критичних викликів для вітчизняних виробників. Уже на початковому етапі підприємства зіткнулися з дефіцитом кормів, обмеженням доступу до виробничих ресурсів, а також істотним ускладненням реалізації рибної продукції. Сукупний вплив зазначених факторів призвів до різкого скорочення обсягів виробництва рибопосадкового матеріалу та товарної продукції аквакультури, що негативно позначилося на функціонуванні внутрішнього ринку. Результати досліджень, проведених Продовольчою та сільськогосподарською організацією ООН, підтверджують, що скорочення виробництва продукції аквакультури в Україні безпосередньо пов'язане з наслідками воєнних дій. Втрата виробничого потенціалу галузі зумовлена комплексом взаємопов'язаних чинників, серед яких визначальними є зростання виробничих витрат, скорочення доходів виробників внаслідок

порушення каналів збуту, руйнування виробничої інфраструктури, особливо на територіях активних бойових дій, а також втрата біологічних активів, включаючи рибопосадковий матеріал, ремонтно-маточні стада та товарну рибу. Сукупність зазначених факторів не лише призвела до скорочення виробництва, а й істотно обмежила інвестиційні можливості галузі, ускладнила процес її відновлення та знизила рівень конкурентоспроможності продукції аквакультури на ринку.

За результатами дослідження впливу воєнних дій на рибне господарство основними факторами, що негативно вплинули на аквакультуру через ведення бойових дій на території України стали: нестача й здороження рибних кормів, проблеми з транспортуванням, зменшення обсягів реалізації товарної продукції. Вирішення комплексу проблем лежить в площині необхідності стимулювання сфери виробництва рибопосадкового матеріалу, що гарантує стабілізацію обсягів виробництва продукції аквакультури в майбутньому та перехід від виробництва сировини до ринку продукції з доданою вартістю, що має потужний наявний потенціал і стабільні доходи суб'єктів аквакультури.

Дослідження підтверджують, що реалізація запропонованих підходів потребує фінансування з державного бюджету та державної підтримки галузі.

За розрахунками на державну підтримку товаровиробника на першому етапі необхідно врахувати зниження обсягів виробленого рибопосадкового матеріалу на 2 407 568,3 кг рибопосадкового матеріалу, оскільки у 2022 р. було вироблено 7 902 473,6 кг рибопосадкового матеріалу, а у 2023 р. – 5 494 905,3 кг рибопосадкового матеріалу [158].

Дослідження підтверджують, що за умови збільшення обсягів виробництва рибопосадкового матеріалу в аквакультурі щороку на 30 % потрібно витратити 307 714,7 тис. грн у 2025 р., 400 029,1 тис. грн у 2026 р. та 520 037,8 тис. грн у 2027 році (табл. 3.6).

Для стимулювання розвитку аквакультури в Україні, у прогнозі державна підтримка становитиме до 30 % вартості рибопосадкового матеріалу. Такий рівень є достатнім для того, щоб знизити ризики для виробників.

Таблиця 3.6

**Розрахунки для надання часткової компенсації за рахунок держави на
рибопосадковий матеріал***

Рік	Вироблено рибопосадкового матеріалу, кг					Середня ціна за 1 кг	Сума, тис. грн.
	Сазан/короп	Рослиноїдні	Сомові	Інші	Всього		
2021	3 268 027,9	2 847 745,0	256 087,0	1 396 135,5	7 767 995,4	48,0	372 863,8
2022	3 192 564,8	2 059 807,6	343 485,0	2 306 616,2	7 902 473,6	50,0	395 123,7
2023	3 038 279,7	1 693 167,8	52 101,3	711 356,5	5 494 905,3	56,2	307 714,7

Примітка. *Розроблено на основі матеріалів [15; 16; 70; 158]

Для підтримки 30 % часткової компенсації за рахунок держави на рибопосадковий матеріал відшкодовується – 92 314,4 тис. грн у 2025 р., 120 008,7 тис. грн. у 2026 р. та 156 011,3 тис. грн. у 2027 році (табл. 3.7).

Таблиця 3.7

**Заплановані обсяги часткової компенсації вартості рибопосадкового
матеріалу за рахунок держави***

Рік	Вироблено рибопосадкового матеріалу, кг	Сума, тис. грн.	Часткова державна компенсація у розмірі 30 %, тис. грн.
2025	5 494 905,3	307 714,7	92 314,3
2026	7 143 376,9	400 029,1	120 008,7
2027	9 286 389,9	520 037,8	156 011,3
Всього	16 429 766,8	1 227 781,6	368 334,4

Примітка. *Розроблено на основі матеріалів [15; 16; 60; 70; 158]

У контексті сучасних геоекономічних змін і переосмислення ролі України у світовому економічному просторі, особливої актуальності набуває формування державної політики, спрямованої на підтримку галузей із високим потенціалом розвитку. За цих умов забезпечення рибного господарства сучасним технологічним і спеціалізованим обладнанням слід розглядати як один із пріоритетних напрямів зміцнення виробничого потенціалу галузі, підвищення її конкурентоспроможності та забезпечення продовольчої безпеки держави [15; 16; 70]. Скорочення частки машинобудування у структурі промислового виробництва свідчить про потребу

у посиленні державного впливу на розвиток галузі, яка відіграє визначальну роль у забезпеченні економічної та технологічної безпеки держави.

У сучасних умовах важливості набуває реалізація державної політики, орієнтованої на стимулювання інвестиційної активності у машинобудівному комплексі, підтримку інноваційного розвитку та формування сприятливих умов для виробництва сучасного обладнання, особливо для потреб аквакультури. Отримані результати свідчать про те, що на закупівлю обладнання для ведення аквакультури виробниками було витрачено 165 400 тис. грн у 2023 році. Ціни на рибогосподарське обладнання наведено у табл. 3.8.

Таблиця 3.8

Вихідні дані для розрахунку надання часткової компенсації за рахунок держави на обладнання з метою виробництва та переробки продукції аквакультури*

Найменування рибогосподарського обладнання	Ринкова вартість одиниці рибогосподарського обладнання, тис. грн.	Часткова державна компенсація у розмірі 50 %, тис. грн.
Автономна, самохідна живорибна машина	5 000,0	2 500,0
Пакувальна машина	100,0	50,0
Швидкозаморожуюча установка	220,0	110,0
Інкубаційний апарат	12,0	6,0
Лоткові лінії	27,0	13,5
Аератори, насоси, фільтри	16,0	8,0

Примітка. *Розроблено на основі використання матеріалів [31; 70; 150]

Інструментом регулювання виступають положення до змін Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України» № 1877-IV від 24.06.2004, які спрямовані на створення механізмів фінансової, організаційної та економічної підтримки виробників окремих видів сільськогосподарської продукції для часткової компенсації закупленого рибогосподарського обладнання. Разом із тим, зважаючи на наявність загальних механізмів державної підтримки аграрного сектору економіки, законодавче регулювання стимулювання розвитку виробників продукції аквакультури залишається не повною мірою комплексним і потребує подальшого вдосконалення (Додаток П, табл. П.1).

Основним механізмом для розв'язання визначених проблем стали надані нами пропозиції до проекту Закону, з метою врегулювання проблем шляхом внесення відповідних змін до Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України» з урахуванням змін нового закону [146]. Запровадження даних положень на практиці сприятиме економічному зростанню в галузі аквакультури шляхом запровадження прозорого механізму часткової державної компенсації, як ефективного механізму регулювання в аспекті раціонального використання бюджетних коштів. Серед ризиків досягнення поставленої мети слід виокремити можливе обмеження фінансових ресурсів державного бюджету у наступних бюджетних періодах, що може негативно вплинути на реалізацію механізмів державної підтримки, зокрема у частині часткової компенсації витрат на придбання рибогосподарського обладнання. Водночас очікувані позитивні економічні результати від впровадження запропонованих заходів матимуть переважно довгостроковий характер і можуть бути повною мірою досягнуті у період до 10 років. Ефективність реалізації запропонованих механізмів значною мірою залежатиме від стабільності, обсягів державного фінансового забезпечення галузі.

Проведені розрахунки засвідчили, що для забезпечення механізму 50 % часткової компенсації вартості обладнання для виробництва та переробки продукції аквакультури за рахунок державної підтримки необхідний обсяг відшкодування становитиме 41 350,0 тис. грн у 2025 р., 62 025,0 тис. грн у 2026 р. та 93 037,0 тис. грн у 2027 році. Водночас загальна потреба у фінансуванні заходів державної підтримки галузі аквакультури прогнозується на рівні 133 664,3 тис. грн у 2025 р., 182 033,7 тис. грн у 2026 р. та 249 048,8 тис. грн у 2027 р., що у сукупності формуватиме 564 746,9 тис. грн протягом 2025–2027 років.

Запровадження механізму часткової компенсації витрат на обладнання вітчизняного виробництва створюватиме додаткові стимули для активізації попиту на продукцію машинобудівного комплексу України, зокрема підприємств, які спеціалізуються на виготовленні обладнання для рибного господарства та аквакультури. Результатом реалізації запропонованих заходів стане поглиблення

виробничої кооперації між взаємопов'язаними галузями економіки, розвитку внутрішнього ринку (табл. 3.9).

Таблиця 3.9

Заплановані обсяги часткової компенсації вартості рибогосподарського обладнання за рахунок держави*

Закуплено рибогосподарського обладнання, рік	Сума, тис. грн.	Часткова державна компенсація у розмірі 50 %, тис. грн
2025	82 700,0	41 350,0
2026	124 050,0	62 025,0
2027	186 075,0	93 037,5
Всього	207 011,0	196 412,5

Примітка. *Розроблено на основі упорядкування матеріалів [70; 150]

В цілому на фінансування державної підтримки аквакультури впродовж трьох років потрібно: 133 664,3 тис. грн у 2025 р.; 182 033,7 тис. грн у 2026 р.; 249 048,8 тис. грн у 2027 році. Тож, загальна сума фінансової підтримки впродовж 2025–2027 рр. становить 564 746,9 тис. грн (табл. 3.10).

Таблиця 3.10

Загальні обсяги фінансування державної підтримки аквакультури, тис. грн.*

Рік	Часткова державна компенсація у розмірі 30 % на рибопосадковий матеріал	Часткова державна компенсація у розмірі 50 % на рибогосподарське обладнання	Загальна сума фінансової підтримки
2025	92 314,3	41 350,0	133 664,3
2026	120 008,7	62 025,0	182 033,7
2027	156 011,3	93 037,5	249 048,8
Разом	368 334,4	196 412,5	564 746,9

Примітка. *Розроблено на основі опрацювання матеріалів [70; 150]

Зазначені проблеми не можуть бути розв'язані за допомогою ринкових механізмів через обмеження ведення діяльності в аквакультурі: тривалий виробничий ланцюг і повільна оборотність капіталу (4,3 роки); обмеження пов'язані з володінням і використанням основного виробничого ресурсу, немає механізму довгострокової застави землі під водою; значна кількість виробників

залежать від значно меншої кількості постачальників або переробників продукції аквакультури; вплив воєнних дій на аквакультуру; залежність від кон'юнктури зовнішніх ринків, практична неможливість виходу виробників на зовнішні ринки. До основних цілей державного регулювання у сфері аквакультури слід віднести: стимулювання розвитку аквакультури з метою стабілізації зменшення обсягів виробництва продукції аквакультури, пов'язаних із наслідками військових дій; підвищення ефективності та прогнозованості аграрної політики у галузі аквакультури; спрощення для мікро- і малих виробників продукції аквакультури доступу до участі в державних програмах підтримки; можливість регулювання державної допомоги за напрямками аквакультури; забезпечення соціально відповідального розподілу бюджетних коштів.

З огляду на викладене виникає об'єктивна необхідність визначення, наукового обґрунтування та комплексного оцінювання альтернативних шляхів досягнення поставлених цілей. Дія запропонованих пропозицій поширюється на суб'єктів аквакультури – юридичних осіб незалежно від організаційно-правової форми та форми власності, а також фізичних осіб – підприємців, які здійснюють діяльність у сфері аквакультури.

Оцінювання впливу запропонованих регуляторних положень на сферу інтересів сільськогосподарських товаровиробників проведено на підставі офіційних статистичних даних щодо розвитку галузі, зокрема матеріалів статистичного спостереження за 2018 рік, які характеризують стан функціонування та виробничо-економічні показники суб'єктів аквакультури (табл. 3.11).

Таблиця 3.11

**Оцінка впливу на сферу інтересів
сільськогосподарських товаровиробників***

Показник	Великі	Малі	Разом
Кількість суб'єктів господарювання, що підпадають під дію регулювання, одиниць	1 224	2 257	3 481
Питома вага групи у загальній кількості, %	35	65	100

Примітка. *Розроблено на основі матеріалів [70; 150]

За запропонованими альтернативними способами досягнення цілей з метою запровадження інструментів державної підтримки аквакультури шляхом часткової компенсації закупленого рибогосподарського обладнання, вигоди й витрати за кожною альтернативою для сфер інтересів держави та суб'єктів господарювання відображені в додатку П, табл. П.2.

За результатами опрацювання альтернативних способів досягнення цілей державного регулювання здійснено вибір оптимального альтернативного способу з урахуванням системи бальної оцінки ступеня досягнення визначених цілей. Вартість балів визначалася за чотирибальною системою оцінки ступеня досягнення визначених цілей. Відзначимо, що 4 – цілі прийняття регуляторного акту, які можуть бути досягнуті повною мірою (проблема більше існувати не буде); 3 – цілі прийняття регуляторного акту, які можуть бути досягнуті майже повною мірою (усі важливі аспекти проблеми існувати не будуть); 2 – цілі прийняття регуляторного акту, які можуть бути досягнуті частково (проблема значно зменшиться, деякі важливі аспекти проблеми залишаться невирішеними); 1 – цілі прийняття регуляторного акту, які не можуть бути досягнуті (проблема існуватиме) (додаток П, табл. П.3).

Оскільки підприємства аквакультури потребують високотехнологічного обладнання для ефективної переробки, а також виробництва, це стимулюватиме машинобудівні підприємства до інновацій та модернізації власних потужностей для задоволення специфічних галузевих потреб. Такий розвиток сприятиме зростанню конкурентоспроможності машинобудівного комплексу країни як на внутрішньому, так і на міжнародному ринках.

Враховуючи, що обсяг реалізованої товарної риби, за даними форми 1А-риба, за 2023 р. становив 9 676 871,3 кг, то через рік після отримання державної підтримки у розмірі 30 % вартості рибопосадкового матеріалу виробництво товарної риби у 2025 р. може скласти 12 579 932,7 кг на суму 907 642,1 тис. грн, у 2026 р. 16 353 912,5 кг на загальну суму 1 331 862,6 тис. грн та у 2027 р. 21 260 086,3 кг на суму 1 935 093,1 тис. грн.

Слід підкреслити, що розрахункові показники сформовано на основі фактичних даних реалізації товарної риби за 2023 р. відповідно до статистичної форми 1А-риба. За результатами аналізу встановлено, що обсяг реалізованої продукції становив 9 676 871,3 кг, середній рівень ціни реалізації – 64,2 грн за 1 кг, тоді як сукупна вартість реалізованої продукції досягла 621 616,8 тис. грн.

Водночас структура суб'єктів аквакультури характеризується наявністю близько 4000 господарюючих одиниць, серед яких частки фізичних і юридичних осіб є майже рівнозначними (табл. 3.12).

Таблиця 3.12

Заплановане збільшення обсягів реалізованої товарної риби*

Рік	Обсяг реалізованої продукції, кг	Середня ціна за 1 кг	Вартість реалізованої товарної риби, тис. грн.	Реалізовано товарної риби, тис. грн.	
				фізичними особами	юридичними особами
2025	12 579 932,7	72,15	907 642,1	453 821,05	453 821,05
2026	16 353 912,5	81,44	1 331 862,6	665 931,3	665 931,3
2027	21 260 086,3	91,02	1 935 093,1	967 546,55	967 546,55
Всього	50 193 931,5	х	4 174 597,8	2 087 298,9	2 087 298,9

Примітка. *Розроблено на основі матеріалів [70; 150]

Проведені розрахунки засвідчили, що упродовж 2025–2027 років прогнозований обсяг надходжень у галузі аквакультури може досягти 4 174 597,8 тис. грн. Водночас сукупні витрати на реалізацію механізмів державної підтримки, зокрема 30 % компенсації вартості рибопосадкового матеріалу та 50 % компенсації витрат на рибогосподарське обладнання, становитимуть 761 159,4 тис. грн. За таких умов очікуваний загальний дохід галузі прогнозується на рівні 3 413 438,4 тис. грн.

Таким чином, результати свідчать про економічну доцільність впровадження запропонованих механізмів регулювання, оскільки обсяги прогнозованого економічного ефекту перевищують витрати державної підтримки. Це дозволяє розглядати фінансування галузі аквакультури як інструмент підтримки виробників і як напрям посилення продовольчої безпеки, активізації суміжних секторів економіки розвитку та внутрішнього ринку продукції аквакультури.

Висновки до розділу 3

1. Регулювання ринку продукції аквакультури в умовах продовольчих викликів має базуватися на поєднанні економічних, організаційних, фінансових, технологічних та інформаційно-аналітичних інструментів аграрної політики. Встановлено, що сучасний розвиток галузі стримується сукупністю взаємопов'язаних бар'єрів, серед яких адміністративно-правові, екологічні, технологічні, інноваційні, фінансово-інвестиційні, інфраструктурні та торговельні обмеження. Обґрунтовано, що подолання зазначених проблем потребує переходу до орієнтованого на технологічну модернізацію виробництва, розвиток внутрішнього ринку продукції аквакультури та забезпечення продовольчої безпеки держави.

2. На основі аналізу виробничо-економічних показників і результатів проведеного анкетування суб'єктів господарювання встановлено, що подальший розвиток ринку продукції аквакультури значною мірою обмежується недостатнім рівнем матеріально-технічного забезпечення підприємств. Визначено, що 80,6 % респондентів потребують оновлення виробничого обладнання, 81,5 % – сучасних систем аерації, 69,0 % – обладнання для виробництва кормів, 62,1 % – механізованих систем їх роздачі, 67,9 % – обладнання для вилову риби, а 75,0 % – спеціалізованих засобів транспортування живої риби.

3. Встановлено, що залежно від виду риби витрати на зариблення формують 32,8–38,0 % виробничої собівартості товарної продукції, тоді як під час вирощування лососевих найбільшу частку витрат становить оплата праці. Обґрунтовано, що державне регулювання має бути спрямоване на розвиток вітчизняного виробництва рибопосадкового матеріалу, оптимізацію структури виробничих витрат і впровадження сучасних ресурсозберігаючих технологій.

4. У процесі дослідження обґрунтовано доцільність удосконалення економічних механізмів державного регулювання шляхом запровадження адресної підтримки виробників рибопосадкового матеріалу та товарної продукції аквакультури. Запропоновано механізм бюджетної підтримки виробництва райдужної форелі та кларієвого сома. Доведено, що використання економічно обґрунтованих

нормативів державної підтримки створює умови для розвитку високорентабельних напрямів аквакультури.

5. Обґрунтовано необхідність удосконалення інструментів регулювання імпортозаміщення шляхом поєднання митно-тарифної політики із заходами підтримки внутрішнього виробництва продукції аквакультури. Встановлено, що митно-тарифне регулювання має виконувати не лише фіскальну, а й стимулюючу функцію, забезпечуючи розвиток національного виробництва, вирощування продукції з високою доданою вартістю, модернізацію переробних потужностей та зміцнення конкурентних позицій українських виробників.

6. Запропоновано вдосконалити систему тарифних преференцій, тарифних квот, механізмів оперативного перегляду митних ставок залежно від кон'юнктури внутрішнього ринку та оптимізувати митне навантаження на ті види рибної продукції, виробництво яких в Україні є природно або економічно обмеженим. Реалізація даних заходів забезпечить збалансований розвиток внутрішнього ринку продукції аквакультури та сприятиме скороченню імпортозалежності держави.

7. У результаті дослідження розроблено комплексний інформаційно-аналітичний механізм підтримки державного регулювання ринку продукції аквакультури, основу якого становить інформаційно-аналітичний путівник, що інтегрує відомості про видовий склад продукції, аналітичні показники розвитку ринку, дані щодо імпортозаміщення, цифрові сервіси та інформацію про державні програми підтримки виробників продукції аквакультури.

6. Доведено, що підприємці можуть отримати компенсацію у розмірі до 30 % витрат, без урахування податку на додану вартість на: вирощування рибопосадкового матеріалу для його подальшої реалізації; придбання рибопосадкового матеріалу для зариблення водойм з метою виробництва товарної риби, що дасть змогу залучити до програми виробників з усіх регіонів країни. Підприємства аквакультури, що працюють на прифронтових або постраждалих від бойових дій територіях можуть отримати на компенсацію у розмірі до 30 % понесених витрат.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі науково обґрунтовано та запропоновано прикладне вирішення важливого завдання, що полягає у поглибленні теоретичних і методичних підходів й розробленні рекомендацій, спрямованих на регулювання ринку продукції аквакультури в умовах продовольчих викликів. Наукові результати можуть бути використані органами державного управління при формуванні та реалізації аграрної політики з метою розвитку ринку продукції аквакультури в аспекті забезпечення продовольчої безпеки:

1. Комплексне узагальнення теоретико-методичних засад регулювання ринку продукції аквакультури дозволяє констатувати, що в сучасних умовах зростає пріоритетність його регулювання шляхом систематизації сучасних економічних теорій з урахуванням специфіки функціонування галузі в умовах продовольчих викликів. Обґрунтовано доцільність взаємодоповнення класичної, кейнсіанської, неокласичної, інституціональної та неоінституціональної теорій, що стало основою удосконаленого концептуального підходу до регулювання ринку продукції аквакультури. Узагальнення еволюції теоретичних підходів дозволило встановити закономірність переходу від домінування класичних уявлень про саморегулювання до сучасної багатокомпонентної моделі, яка ґрунтується на взаємодії економічних, адміністративних, правових, екологічних, соціальних і цифрових механізмів регулювання. Такий підхід формує теоретичну основу регулювання ринку продукції аквакультури та забезпечує наукове обґрунтування подальшого розвитку галузі для забезпечення продовольчої безпеки держави.

2. Встановлено, що регулювання розвитку ринку продукції аквакультури має здійснюватися на основі комплексного врахування економічних наслідків функціонування галузі, рівня продовольчої безпеки, залежності внутрішнього ринку від імпорту, інклюзивного розвитку. Обґрунтовано, що використання удосконалених методичних підходів до оцінки зазначених індикаторів підвищує обґрунтованість рішень, сприяє розвитку ринку продукції аквакультури України, зміцненню ринкових позицій вітчизняних виробників забезпеченню сталого

розвитку галузі. Запропоновано передбачити у системі регулювання показник імпортозалежності, граничне значення якого для забезпечення продовольчої безпеки становить 30 %, а також індекс інклюзивності розвитку ринку продукції аквакультури, розрахунковий рівень якого досяг 62,5 %, що засвідчує базовий ступінь економічного залучення сільських територій і підтверджує необхідність подальшого розширення доступу малих виробників до фінансових ресурсів, інструментів державної підтримки для функціонування даного ринку.

3. Проведений аналіз динаміки національного виробництва риби доводить, що сучасний розвиток ринку продукції аквакультури характеризується одночасним впливом глобальних тенденцій зростання виробництва продукції аквакультури та особливостей розвитку галузі. Незважаючи на скорочення виробництва товарної продукції аквакультури до 16 101 тонн (–13,53 % порівняно з 2024 р.), обсяг реалізації товарної риби збільшився до 10 773,3 тонн (+17,4 %), а вартість її реалізації зросла з 655,9 млн грн до 765,9 млн грн, що свідчить про поступове відновлення внутрішнього ринку. Водночас охоплення статистичною звітністю лише 58,25 % суб'єктів господарювання підтверджує необхідність створення науково-методичного підґрунтя для інформаційно-аналітичної системи регулювання ринку, оцінки тенденцій розвитку його кон'юнктури, обґрунтування взаємозв'язку попиту, пропозиції та чинників, що визначають функціонування внутрішнього ринку продукції аквакультури.

4. У результаті дослідження обґрунтовано, що сучасна модель імпортозалежності ринку продукції аквакультури України визначається невідповідністю між видовою структурою національного виробництва й споживчим попитом населення. Встановлено, що у 2024 р. імпорт лише шести основних видів риби, зокрема оселедець, скумбрія, шпрот, мерлуза, минтай і путасу, становив 239,8 тис. тонн у перерахунку на живу масу, а разом із лососевими – 290,0 тис. тонн, що у 6,5 разів перевищувало сукупний обсяг внутрішнього виробництва продукції рибальства та аквакультури в 45,0 тис. тонн. Доведено, що політика імпортозаміщення має бути орієнтована не на заміну океанічних видів риби, виробництво яких обмежене

природними умовами України, а на розвиток перспективних напрямів аквакультури, насамперед форелівництва, виробництва кларієвого сома та інших видів із високим потенціалом заміщення імпоротної продукції, розширення виробництва продукції з високою доданою вартістю, щоб сформувавши методичне підґрунтя для запровадження економічно обґрунтованої державної підтримки та розвитку ринку продукції аквакультури в умовах продовольчих викликів.

5. Обґрунтовано, що міжнародна практика регулювання ринку продукції аквакультури базується на комплексному поєднанні планування, інноваційного розвитку, цифровізації виробничих процесів, екологічного контролю та фінансової підтримки галузі. Проведений критичний аналіз дав підстави визначити, що в Норвегії функціонує система екологічного регулювання «світлофор» і передбачено збільшення виробництва лосося та форелі до 5 млн тонн до 2050 р. В 2022 р. експорт продукції аквакультури Норвегії становив 1,3 млн тонн вартістю 111,3 млрд дол. США, або 73 % вартості експорту морепродуктів країни. Вивчення та оцінка досвіду Канади свідчить, що реалізується державна програма із фінансуванням в 400 млн дол. США. Узагальнення міжнародного досвіду дало змогу обґрунтувати доцільність впровадження в Україні сучасних фінансових, адміністративних, інноваційних, екологічних механізмів регулювання, орієнтованих на підвищення конкурентоспроможності внутрішнього ринку продукції аквакультури, стимулювання технологічної модернізації рибогосподарського виробництва та зміцнення продовольчої безпеки держави.

6. Подальші етапи реалізації концептуальних засад регулювання ринку продукції аквакультури вказують на те, що поступовий розвиток стримується технологічними, фінансово-інвестиційними чинниками шляхом підтвердження результатів проведеного опитування суб'єктів господарювання. В ході дослідження встановлено, що 80,6 % респондентів відзначили потребу в оновленні виробничого обладнання, 81,5 % в аераційному обладнанні, 69,0 % у технічному оснащенні цехів із виробництва кормів, 62,1 % у механізованих системах їх роздачі, 67,9 % в обладнанні для вилову риби, 75,0 % у засобах

транспортування живої риби. При цьому 53,3 % рибницьких підприємств використовують вітчизняне обладнання. Одночасно встановлено, що витрати на рибопосадковий матеріал формують 32,8–38,0 % собівартості товарної риби залежно від виду. Найбільшою складовою виробничих витрат під час вирощування лососевих є оплата праці з нарахуваннями 4 621,91 тис. грн, або 58,19 % виробничої собівартості. Отримані результати стали економічною основою для обґрунтування пріоритетних напрямів державного регулювання, спрямованих на технічну модернізацію підприємств, розвиток вітчизняного машинобудування для потреб галузі, оптимізацію виробничих витрат, розширення ринку продукції аквакультури та посилення його економічного потенціалу.

7. У ході проведеного дослідження з'ясована доцільність імплементації принципів регулювання в галузі, де товаровиробники, які здійснюють вирощування рибопосадкового матеріалу, а також товарної риби, мають право на отримання бюджетної дотації. Запропоновано надати підтримку виробникам риби на 1 кг виробленої форелі райдужної у розмірі 117,6 грн, кларієвого сома у сумі 51,6 грн з урахуванням динаміки формування доданої вартості. Особливий акцент зроблено на модернізації економічного методу регулювання через розробку методики, економічного обґрунтування та механізму застосування інформаційного путівника, який виконує функцію комплексного аналітичного інструменту, що поєднує відомості про видовий склад продукції, інтеграцію аналітичних показників, дані про імпортозаміщення, цифрові сервіси та інформацію про державну підтримку з метою переорієнтації державних закупівель на підсилення позицій власно вирощеної риби в Україні. Зазначені вище заходи дозволять збільшити обсяги виробництва рибної продукції на 25 % з урахуванням потенціалу вітчизняного ринку продукції аквакультури.

8. Наукові результати дисертації доводять, що пріоритетним напрямом регулювання ринку продукції аквакультури є економічне обґрунтування механізмів державної підтримки виробників. У дисертації підтверджено гіпотезу щодо доцільності часткової компенсації до 30 % вартості рибопосадкового матеріалу

та до 50 % вартості рибогосподарського обладнання, що забезпечує економічні передумови для стабілізації виробництва, модернізації матеріально-технічної бази та відновлення ринку продукції аквакультури. Проведені розрахунки дали змогу визначити загальний обсяг фінансування, необхідного для реалізації заходів державної підтримки у розмірі 133 664,3 тис. грн у 2025 р., 182 033,7 тис. грн у 2026 р. та обсягом 249 048,8 тис. грн у 2027 р., або 564 746,9 тис. грн за 2025–2027 рр. Прогнозні розрахунки засвідчили, що упродовж 2025–2027 рр. обсяг фінансових надходжень у сфері аквакультури очікується на рівні 4 174 597,8 тис. грн. При цьому загальний обсяг витрат, пов'язаних із реалізацією механізмів державної підтримки галузі, прогнозується на рівні 761 159,4 тис. грн. У результаті економічний ефект функціонування галузі аквакультури становитиме 3 413 438,4 тис. грн, що створює передумови для реалізації базових положень Стратегії продовольчої безпеки України на період до 2027 року, нарощування саме внутрішнього виробництва та збільшення пропозиції продукції аквакультури на ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андросович Т. Ю., Загороднюк О. В. Напрями удосконалення державного регулювання ринку риби та рибної продукції. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. 2013. Вип. 181 (2). С. 14–18.
2. Андрущенко А. В. Еволюційні імперативи формування і тенденцій розвитку економіки конкурентоспроможної аквакультури в умовах євроінтеграції та продовольчих викликів. Науковий вісник Полісся. № 2 (25). 2022. С. 77–88.
3. Андрущенко А. В. Удосконалення підходів до формування та регулювання конкурентоспроможності галузі аквакультури під впливом дефіциту продовольчих ресурсів. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2025. Т. 10. № 2. С. 174–178. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2025-2-34>.
4. Бабенко А. Г., Бондаревська К. В. Шляхи вдосконалення державного регулювання аграрного сектора економіки. Проблеми економіки. 2014. № 3. С. 54–59.
5. Вдовенко Н. М. Еволюція наукових поглядів Амартія Сена для реабілітації військовослужбовців Збройних Сил України у процесі регулювання розвитку циркулярної та блакитної економіки в сільському господарстві. Актуальні питання у сучасній науці. 2024. № 5 (23). С. 200–210. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-5\(23\)-200-210](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2024-5(23)-200-210).
6. Вдовенко Н. М. Аграрний сектор економіки у контексті дії нормативно-правових методів регулювання. Економіка. Управління. Інновації. 2014. № 2.
7. Вдовенко Н. М. Глобальні пріоритети сталого виробництва сільсько-господарської продукції. Innovative solutions in modern science. 2016. № 4 (4). С. 3–17.
8. Вдовенко Н. М. Державне регулювання розвитку аквакультури в Україні: [монографія]. К.: Вітас ЛТД. 2013. 464 с.
9. Вдовенко Н. М. Методологізація галузевого державного управління на шляху адаптації економіки до умов та вимог Європейського Союзу. ScienceRise. 2015. № 5/3 (10). С. 39–44.

10. Вдовенко Н. М. Сучасний стан та напрями розвитку рибного господарства в Україні. Економіка АПК. 2010. № 3. С. 15–20.
11. Вдовенко Н. М. Теорія та практика державного регулювання розвитку аквакультури. Інвестиції: практика та досвід. 2012. № 7. С. 117–120.
12. Вдовенко Н. М., Барна М. Ю., Коробова Н. М. Вплив циркулярної економіки на механізм регулювання процесу біоекономіки ресурсозбереження з використанням водних, рибних і земельних ресурсів. Біоекономіка і аграрний бізнес. 2020. Т. 11. № 4. DOI: <https://doi.org/10.31548/bioeconomy2020.04.003>.
13. Вдовенко Н. М., Кукса І. М., Дяченко Т. О., Сірик М. В. Управління інноваційною діяльністю в умовах глобалізації міжнародної економіки та змін в безпекології і поведінці споживачів. Формування ринкових відносин в Україні. 2022. № 2 (249). С. 120–127.
14. Вдовенко Н. М., Михальчишина Л. Г., Шарило Ю. Є. Дія організаційно-економічного механізму регулювання в умовах конкурентного середовища й інноваційного розвитку аквакультури і модернізації системи збору даних. Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. Серія: Економіка та менеджмент. 2019. № 18. С. 93–102.
15. Вдовенко Н. М., Шарило Ю. Є., Шевель О. О. Міжнародна економічна діяльність України й державна політика забезпечення ринку рибогосподарського обладнання в аспекті економічної безпеки машинобудівного комплексу. Цифрова економіка та економічна безпека. 2024. №. 5 (14). С. 191–195.
16. Вдовенко Н. М., Шарило Ю. Є., Шевель О. О. Пріоритети політики забезпечення економічної безпеки машинобудівного комплексу країни для розвитку ринку продукції аквакультури й надання державної підтримки на обладнання. Актуальні проблеми інноваційної економіки та права. 2024. № 5. С. 40–45. DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2024-5-8>.
17. Вдовенко Н., Хижняк Ю. Сучасна парадигма регулювання розвитку галузей аграрного сектору в умовах глобального дефіциту продовольства. ScienceRise. 2015. № 2/3 (7). С. 20–26.

18. Вознюк Л. К., Вдовенко Н. М., Шевель О. О. (2026). Набір даних для економічного обґрунтування державної компенсації виробництва райдужної форелі з метою підтримки ветеранів у сфері аквакультури. [Dataset]. Zenodo. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.21463067> URL: <https://zenodo.org/records/21463067>.
19. Гафурова О. В. Законодавство про органічну аквакультуру: окремі проблеми реалізації. Право. Людина. Довкілля. 2020. Т. 11. № 1. С. 27–35. DOI: <https://doi.org/10.31548/law2020.01.004>.
20. Гелюх О. В. Методи та важелі державного регулювання соціально-економічних процесів в агропромисловій сфері. Економіка: реалії часу. 2011. № 1 (1). С. 135–138.
21. Глобальний центр простежуваності харчових продуктів. The Global Food Traceability Center Enables Safe, Efficient, and Responsible Business. URL: <https://www.ift.org/gftc>.
22. Григоренко Я. О. Особливості державного регулювання аграрного сектору в контексті забезпечення економічної безпеки держави. Економіка АПК. 2016. № 7. С. 100–105. URL: <https://surl.lu/zoiwbz>.
23. Державна програма з реалізації імпортозаміщення рибопродукції в Україні на період до 2030 р. [Електронний ресурс]. 2025. URL: <https://surl.li/trkyjh>.
24. Держстат. 2026. URL: <https://stat.gov.ua>.
25. Деякі питання продовольчої безпеки: Постанова Кабінету Міністрів України від 05.12.2007 № 1379. URL: <https://surl.lt/tjsahu>.
26. Діброва А. Д., Вдовенко Н. М. Методичні підходи до регулювання рибного господарства в умовах цифрової економіки на основі інструментів системи фінансового контролінгу агропромислових підприємств. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2025. Т. 10. № 4. С. 181–184. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2025-4-35>.
27. Загуменний Д. О. Огляд рибного ринку України за 2020 рік. URL: <https://cutt.ly/yHWSaQ1>.

28. Каліна І. І., Пойда-Носик Н. Н. Еволюція поглядів на державне регулювання галузей сільського та рибного господарства в аспекті забезпечення конкурентоспроможності продукції на ринку. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. 2022. Вип. 35. С. 496–501.

29. Кваша С. М., Вдовенко Н. М. Аквакультурне виробництво: від наукових експериментів до промислових масштабів. Інвестиції практика та досвід. 2011. № 20. С. 7–11.

30. Кваша С. М., Вдовенко Н. М. Наукові засади державного регулювання розвитку аквакультури штучних водойм. Економіка та держава. 2011. № 11. С. 12–16.

31. Коваль В. В., Маргасова В. Г., Вдовенко Н. М. Перспективи адаптації зарубіжного досвіду державного регулювання розвитку рибного господарства та аквакультури до умов вітчизняного ринку. Академічні візії. 2023. № 24. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10199767>.

32. Комплексний аналіз впливу воєнного стану на динаміку розвитку та структурну трансформацію аквакультури України. Методичні рекомендації. За ред. Шарило Ю. Є., Плічко В. Ф., Вдовенко Н. М., Поплавська О. С., Герасимчук В. В., Федоренко М. О. К.: 2026. 40 с. URL: <https://surl.li/dfznyq>.

33. Комплексні рішення обґрунтування засобів регулювання конкурентоспроможності сільського та рибного господарства з акцентом на створення ланцюгів доданої вартості. Шарило Ю., Вознюк Л., Андрущенко А., Вдовенко Н., Плічко В., Маргасова В., Коваль В., Заленська Є., Федоренко М., Тишечко А., Поплавська О. К.: НУБіП України. 2024. 38 с.

34. Комплексні рішення імпортозаміщення продукції аквакультури України в умовах продовольчих викликів. Методичні рекомендації. Шарило Ю. Є., Поплавська О. С., Шевель О. О., Герасимчук В. В., Вдовенко Н. М., Плічко В. Ф., Дмитришин Р. А., Заленська Є. А. К.: НУБіП України. 2025. 30 с.

35. Конкурентоспроможність рибного господарства України в нових умовах функціонування національної економіки [колективна монографія]. Вдовенко Н.,

Варшавська Н., Гечбаия Б., Михальчишина Л., Павленко М., Шарило Ю. Є., Шепелєв С. С. Харків: Глобус. 2020. 328 с.

36. Коновалов Р. І. Еволюція поглядів на державне регулювання розвитку галузей економіки пов'язаних з продовольством. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. 2023. Вип. 37. С. 395–399.

37. Коновалов Р. І. Регулювання діяльності сектору аквакультури шляхом впровадження ліцензування у системі вибору напряму аграрної й економічної галузевої політики. Цифрова економіка та економічна безпека. 2022. Вип. 3 (03). С. 91–95. DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.3-16>.

38. Концепція відновлення та модернізації конкурентоспроможної аквакультури України в умовах воєнних викликів і повоєнної відбудови. Методичні рекомендації. Шарило Ю. Є., Плічко В. Ф., Андрущенко А. В. та ін. К.: Видавничий дім Кондор. 2025. 23 с.

39. Ложачевська О. М., Вдовенко Н. М., Родченко С. С., Ігнатюк В. В. Управління системою адаптивного стратегічного планування інноваційно орієнтованого конкурентоспроможного підприємства в умовах глобалізації та COVID-19. Формування ринкових відносин в Україні. 2022. № 1 (248). С. 53–60. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.6574778>.

40. Маргасова В. Г., Вдовенко Н. М., Коваль В. В. Державне регулювання розвитку ринку риби та органічної продукції аквакультури в Україні й світі. Український журнал прикладної економіки та техніки. № 3. 2023. С. 366–371. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-2-53>.

41. Маркова Є. Ю. Державне регулювання підприємств рибної галузі в контексті підвищення її конкурентноздатності. Агросвіт. 2016. № 10. С. 17–24.

42. Махиборода К. В. Еволюційні процеси формування базових підходів регулювання розвитку ринку органічної аквакультури в глобальній продовольчій системі. Біоекономіка та аграрний бізнес. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. Т. 13. № 4. 2022. С. 71–83.

43. Махиборода К. В. Формування та пропозиції на органічну продукцію аквакультури в Україні та Європейському Союзі в контексті модернізації системи збирання статистичних даних. Бізнес інформ. № 5. 2020. С. 190–200. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-5-190-200>.

44. Методичні рекомендації щодо формування та використання «Каталогу української рибної продукції» для потреб продовольчого забезпечення Збройних Сил України та розвитку системи імпортозаміщення у рибному господарстві. Шарило Ю. Є., Поплавська О. С., Шевель О. О., Плічко В. Ф., Вдовенко Н. М., Дмитришин Р. А. та ін. К.: Видавничий дім Кондор. 2025. 17 с.

45. Михальчишина Л. Г., Сіненко І. О. Стратегічні напрями розвитку аквакультури в Україні. Біоекономіка та аграрний бізнес. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес. 2020. Т. 11. Вип. 2. С. 72–85. DOI: <https://doi.org/10.31548/bioeconomy2020.02.072>.

46. Набока Р. Ю. Концептуальні засади державного регулювання розвитку циркулярної економіки в Україні. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 15. С. 136–139. DOI: [10.32702/2306-6814.2021.15.136.23](https://doi.org/10.32702/2306-6814.2021.15.136.23).

47. Негода Ю. В., Ткачук В. А., Біляк Ю. В. Модернізація державного регулювання рибного господарства в контексті забезпечення конкурентоспроможності аквакультури України. Ефективна економіка. № 9. 2023. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.9.7>.

48. Орел А. М., Орел В. М. Трансформація інституційного середовища товарної аквакультури як основа продовольчої безпеки та сталого розвитку. Успіхи і досягнення у науці. 2026. № 6 (28). С. 491–503. DOI: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2026-6\(28\)-491-503](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2026-6(28)-491-503).

49. Орел В. М. Механізми регулювання ринку продукції аквакультури в умовах продовольчих викликів та інноваційно-інвестиційного розвитку галузі. Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. Серія: Економіка та менеджмент. № 33. 2026. С. 153–160. DOI: [10.33813/2224-1213.33.2026.13](https://doi.org/10.33813/2224-1213.33.2026.13).

50. Орел В. М. Інструменти регулювання ринку продукції аквакультури в умовах продовольчих викликів. Чернігів. 2026.
51. Орел В. М., Орел А. М. Інституційні зміни в розвитку аквакультури як чинник забезпечення продовольчої безпеки та сталого розвитку. Актуальні питання у сучасній науці. 2026. № 6 (48). С. 196–207. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2026-6\(48\)-196-207](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2026-6(48)-196-207).
52. Охріменко І. В., Вдовенко Н. М., Овчаренко Є. І., Гнатенко І. А. Інновації в системі стратегічного управління безпекою національної економіки в умовах ризиків та невизначеності глобалізації. Економіка та держава. 2021. № 8. С. 4–9. DOI: [10.32702/2306-6806.2021.8.4](https://doi.org/10.32702/2306-6806.2021.8.4).
53. Пасемко Г. П., Таран О. М. Державне регулювання аграрного сектору під час війни (на прикладі Харківської області). Економіка та суспільство. 2023. Вип. 51. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-51-36>.
54. Перевідні коефіцієнти. URL: <https://surl.li/sjwmia>.
55. Перспективи ринку аквакультури до 2034: ключові висновки та нові можливості. URL: <https://fishfocus.co.uk/aquaculture-market-outlook-2034/>.
56. Пойда-Носик Н. Н., Каліна І. І. Оцінка фінансової безпеки галузі аквакультури як чинника її конкурентоспроможності в умовах продовольчих криз. *Acta Academiae Beregsasiensis*. 2025. Вип. 11. С. 396–408. DOI: <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2025-11-396-408>.
57. Пойда-Носик Н. Н., Каліна І. І. Методичні підходи до адаптації зарубіжного досвіду державного регулювання конкурентоспроможного розвитку рибного господарства та равликівництва до реалій вітчизняного ринку. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2023. Вип. 38. С. 488–496. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10480963>.
58. Пойда-Носик Н. Н., Каліна І. І. Наукові підходи до державного регулювання конкурентоспроможного виробництва продукції равликівництва та рибного господарства для розвитку галузевих ринків. *Академічні візії*. 2023. Вип. 22. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10481392>.

59. Поплавська О., Шевель О., Вдовенко Н. (2026). FAIR-набір даних щодо порівняльного аналізу митної вартості імпортованої продукції аквакультури та промислового рибальства України за товарними позиціями УКТ ЗЕД 0302, 0303 та 0304 (2019–2024 pp.). [Dataset]. Zenodo. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.21472845> URL: <https://zenodo.org/records/21472845>.

60. Присяжнюк Н., Гриневич Н., Слободенюк О., Вдовиченко О. Експортний потенціал аквакультури України: економіко-екологічний підхід до формування. Економічний аналіз. 2025. Т. 35. № 2. С. 204–213.

61. Про засади державної аграрної політики та державної політики сільського розвитку: Закон України № 1877-IV від 24.06.2004. Офіційний вісник України. 2004. № 30. Т. 1. С. 98.

62. Про затвердження Методики розрахунку індикаторів продовольчої безпеки: Постанова Кабінету Міністрів України від 15.09.2025 № 1140. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1140-2025-%D0%BF>.

63. Про затвердження форми звітності у сфері аквакультури та інструкції щодо її заповнення. Наказ 11.09.2023 № 1655 Міністерства аграрної політики та продовольства України, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 01.12.2023 № 2090/41146. Офіційний вісник України. 2023. № 102. С. 123.

64. Про затвердження форми звітності № 1А-риба (річна) «Виробництво продукції аквакультури за 20__ р.» та інструкції щодо її заповнення: наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 21.03.2012 № 141, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 09.04.2012 № 514/20827. Офіційний вісник України. 2012. № 31. С. 278.

65. Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів: Закон України від 08.07.2011 № 3677–VI. Офіційний вісник України. 2011. № 59. С. 120.

66. Про рибу, інші водні живі ресурси та харчову продукцію з них: Закон України від 06.02.2003 № 486-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 15. С. 107.

67. Про Спільну рибну політику. Регламент ЄС від 11.12.2013 № 1380/2013 Європейського Парламенту та ради із змінами до Регламентів ЄС № 1954/2003 та ЄС № 1224/2009 та скасування Регламентів Ради № 2371/2002 та (ЄС) № 639/2004 та Рішення ради 2004/585/ЄС. Офіційний вісник ЄС L354/22.

68. Про схвалення проекту листа Уряду України до Генерального директора Продовольчої та сільськогосподарської організації Організації Об'єднаних Націй (ФАО) щодо членства в Європейській консультативній комісії з внутрішнього рибальства та аквакультури (EIFAAC): розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.01.2026 № 59-р.

69. Про схвалення Стратегії продовольчої безпеки України на період до 2027 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації: Розпорядження Кабінету Міністрів України № 684-р від 23.07.2024. Офіційний вісник України. № 70. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/684-2024-%D1%80>.

70. Рекомендації щодо надання державної підтримки на рибопосадковий матеріал і обладнання для розвитку ринку продукції аквакультури. Укладачі: Шарило Ю. Є., Заленська Є. А., Шевель О. О., Плічко В. Ф., Поплавська О. С., Вдовенко Н. М., Медведенко Л. К. К.: НУБіП України. 2024. 42 с.

71. Роман О., Шевель О., Миленко Н., Плічко В., Вдовенко Н., Беженар Р. Методичні рекомендації з розрахунку собівартості вирощування рибопосадкового матеріалу (цьоголіток лососевих видів риб) як аборигенних і видів занесених до Червоної книги України на базі Державної установи «Рибоводний форелевий завод «Лопушно» в контексті поєднання екосистемної відповідальності та підходів блакитної економіки. Кондор. 2026. 16 с.

72. Стратегічні настанови для більш сталої та конкурентної аквакультури ЄС на період 2021–2030 рр. Повідомлення від Єврокомісії Європейському парламентові, раді та економічному та соціальному комітетові та комітетові регіонів. Брюссель, 12.05.2021.

73. Сучасна аквакультура: від теорії до практики. Практичний посібник. Шарило Ю. Є., Федоренко М. О. та ін. К.: Простобук. 2016. 119 с.

74. Тишечко А. В. Еволюційні засади регулювання рибного господарства в умовах надзвичайних викликів. Науковий вісник Полісся. № 2 (25). 2022. С. 89–99. DOI: 10.25140/2410-9576-2022-2(25)-89-99.

75. Тишечко А. В. Концептуальні підходи до практичного впровадження механізмів і методів галузевого регулювання для рибного господарства з урахуванням зарубіжного досвіду. Актуальні питання у сучасній науці. 2025. № 7 (37). С. 150–161. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-7\(37\)-150-161](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-7(37)-150-161).

76. Ткачук В. А., Негода Ю. В., Олійник Л. А. Державне регулювання розвитку рибного господарства в умовах надзвичайних та продовольчих викликів: пріоритети та фінансово-економічні методи. Агросвіт. № 18. 2023. С. 19–26. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2023.18.19>.

77. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Угоду ратифіковано із заявою Законом України № 1678-VII від 16.09.2014. 2014. Офіційний вісник України. 2014. № 75. Т. 1. С. 83.

78. Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТ ЗЕД): Закон України «Про Митний тариф України» від 19.09.2013 № 584-VII (зі змінами і доповненнями). Офіційний вісник України. 2013. Т. 1. С. 7.

79. Федоренко М. О., Вдовенко Н. М., Павлюк С. С., Дюдяєва О. А. Базові засади розвитку рибальства та аквакультури в умовах трансформаційних процесів. Водні біоресурси та аквакультура. 2020. Вип. 2. С. 47–57.

80. Шарило Ю. Є., Поплавська О. С., Плічко В. Ф. Збірник типових технологічних процесів виробництва конкурентоспроможної продукції з урахуванням інструментів регулювання та потреб глобального економічного середовища. Довідник. К.: НУБіП України. 2025. 367 с.

81. Шевель О. О., Вдовенко Н. М., Вознюк Л. К. (2026). Набір даних та розрахункових показників щодо державної компенсації виробництва кларієвого сома для розвитку ветеранського підприємництва в аквакультурі. [Dataset]. Zenodo. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.21461806>.

82. Шевель О., Вдовенко Н., Поплавська О. (2026). FAIR-набір даних для оцінювання імпортозалежності ринку рибної продукції України на основі перерахунку імпорту основних видів морської риби в Україну до еквівалента живої маси за методикою EUMOFA (2013–2024 pp.) [Dataset]. Zenodo. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.21473216> URL: <https://zenodo.org/records/21473216>.

83. Шевель О., Поплавська О., Вдовенко Н. (2026). FAIR-набір статистичних та аналітичних показників розвитку товарної аквакультури України (2023–2025 роки) [Dataset]. Zenodo. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.21473093>.

84. Шепелєв С. С. Оцінка глобальних субсидій рибному господарству в аспекті монетарної вартості та конкурентоспроможності. Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку. № 14. 2018. С. 134–144.

85. Яцун А. Г., Сокур Л. В. Сталий розвиток конкурентоспроможного сектору аквакультури. Новітні інструменти формування сукупної пропозиції на рибу та інші водні біоресурси в умовах глобальних продовольчих викликів: II Міжнародний науково–практичний семінар, м. Київ, 18 березня 2021 року: тези доповідей. Київ, 2021. С. 33–34.

86. Іванов А. М. Розвиток рибопродуктового комплексу в Південному регіоні України. Бізнес-Навігатор. 2014. № 1 (33). С. 306–310.

87. Інформаційно-аналітичні матеріали щодо забезпечення регулювання конкурентоспроможності сільського та рибного господарства у сфері трансформації продовольчих систем циркулярної біоекономіки з акцентом на імплементацію Циркулярного Регламенту. Укладачі: Шарило Ю., Вдовенко Н., Тишечко А., Плічко В., Андрущенко А. та ін. К.: НУБіП України. 2024. 86 с.

88. AAC Recommendation on the draft Code of good practices on fish welfare and fish welfare indicators. AAC 2025-9, September 2025. URL: <https://surl.li/plnfwk>.

89. Akerlof G. A. (1970). The market for «lemons»: Quality uncertainty and the market mechanism. The Quarterly Journal of Economics, 84(3), 488–500. DOI: <https://doi.org/10.2307/1879431>.

90. Bourguignon F. *The Globalization of Inequality*. Princeton, NJ: Princeton University Press. 2015. URL: <https://surl.lu/dewepl>.

91. Bourguignon F. The growth elasticity of poverty reduction: Explaining heterogeneity across countries and time periods. *Inequality and growth: Theory and policy implications*. 2003. Cambridge. P. 3–26. URL: <https://surl.li/elvhhz>.

92. Bourguignon F. The poverty-growth-inequality triangle. Indian Council for Research on International Economic Relations Working Paper № 125. 2004. New Delhi: ICRIER. URL: <https://surl.li/rxxtse>.

93. Burhaz M., Soborova O. Fisheries development and the formation of the fish products market in Ukraine and in the Central and Eastern European Countries. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2020. 6 (3). P. 10–18. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2020-6-3-10-18>.

94. Coase R. H. (1960). The problem of social cost. *The Journal of Law and Economics*, 3, 1–44. DOI: <https://doi.org/10.1086/466560>.

95. Coase R. H. The nature of the firm. *Economica*, 4 (16), 386–405. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1468-0335.1937.tb00002.x>.

96. Commons J. R. (1931). Institutional economics. *American Economic Review*, 21(4), 648–657.

97. Costanza R., D'Arge R., de Groot R., Farber S., Grasso M., Hannon B., Limburg K., Naeem S., O'Neill R. V., Paruelo J., Raskin R. G., Sutton P., van den Belt M. The value of ecosystem services: Putting the issues in perspective. *Ecological Economics*. 1998. 25 (1). P. 67–72. DOI: [https://doi.org/10.1016/S0921-8009\(98\)00019-6](https://doi.org/10.1016/S0921-8009(98)00019-6).

98. Daly H. E. *Steady-state economics: the economics of biophysical equilibrium and moral growth*. W.H. Freeman & Co Ltd. 1977. 185 p.

99. Dataset of Survey-Based Analytical Indicators on the Technical Modernisation of Aquaculture Enterprises and the Development of State Support Mechanisms in Ukraine. Sharylo Y., Shevel O., Vdovenko N. [Dataset]. 2026. Zenodo. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.21493777>.

100. Delgado C. L., Wada N., Rosengrant M. W., Meijer S., Ahmed M. 2003. Fish to 2020: supply and demand in changing global markets. Washington, DC: International Food Policy Research Institute. 226 p.
101. Economic and Social Analyses. Scientific, Technical and Economic Committee for Fisheries. European Commission. 2026. URL: <https://surli.cc/uklmmc> 108
102. European Market Observatory for Fisheries and Aquaculture Products (EUMOFA). Directorate-General for Maritime Affairs and Fisheries, European Commission. 2026. URL: <https://eumofa.eu>.
103. European Market Observatory for Fisheries and Aquaculture Products. (2024). The EU Fish Market: 2024 edition. Publications Office of the European Union. URL: https://eumofa.eu/documents/20124/145239/EFM2024_EN.pdf.
104. European price report. URL: <https://surl.li/zlfxft>.
105. FEAP Production report 2024 V1.0. Prepared by the FEAP secretariat (22 January 2025). URL: <https://feap.info/data-home/data/>.
106. Food and Agriculture Organization of the United Nations. Blue Transformation – Roadmap 2022–2030: A vision for FAO’s work on aquatic food systems. FAO. Rome, Italy. 2022. 40 p. DOI: <https://doi.org/10.4060/cc0459en>.
107. Guillen J., Asche F., Borriello A., Carvalho N., Druon J.-N., Garlock T., Llorente I., Macías D. What is happening to the European Union aquaculture production? Investigating its stagnation and sustainability. *Aquaculture*. 2025. Vol. 596. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.aquaculture.2024.741793>.
108. Guillen J., Asche F., Carvalho N., Polanco J. M. F., Llorente I., Nielsen R., Nielsen M., Villasante S. Aquaculture subsidies in the European Union: evolution, impact and future potential for growth. 2019. *Marine Policy*. 104. P. 19–28. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.marpol.2019.02.045>.
109. Kashem A. H. M., Das P., Hawari A. H., Mehariya S., Thaher M., Khan S., Abduquadir M., Jabri H. A. Aquaculture from inland fish cultivation to wastewater treatment: a review. *Reviews in Environmental Science and Bio/Technology*. 2023. Vol. 22 (4). P. 969–1008. DOI: <https://doi.org/10.1007/s11157-023-09672-1>.

110. Kelling I., Lawan K. Equality, Diversity and Inclusion in Scottish Aquaculture. *Frontiers in Aquaculture*. 2023. Vol. 2. DOI: <https://doi.org/10.3389/faquc.2023.1151853>.

111. Keynes J. M. *The general theory of employment, interest and money*. Macmillan. 1936.

112. Koval V., Mikhno I., Trokhymets O., Kustric L., Vdovenko N. (2020). Modeling the interaction between environment and the economy considering the impact on ecosystem. In *The International Conference on Sustainable Futures: Environmental, Technological, Social and Economic Matters (ICSF 2020)*. E3S Web of Conferences. Vol. 166, Article 13002. EDP Sciences. DOI: <https://doi.org/10.1051/e3sconf/202016613002>.

113. Kozlovskyi S., Kulinich T., Mazur H., Varshavska N., Lushchyk M., Khadzhynov I., Kozlovskyi V. Forecasting the competitiveness of the agrarian sector of Ukraine in the conditions of War and European integration. *Bulgarian Journal of Agricultural Science*. 2023. Vol. 29 (5). P. 774–783. URL: <https://surl.li/udgnuc>.

114. Kurmaiev P., Vdovenko N., Pavlenko M., Kolisnichenko P. Competitiveness of the agrarian sector: a comparative analysis of Poland and Ukraine. 6th International Conference on Strategies, Models and Technologies of Economic Systems Management (SMTESM 2019). *Advances in Economics, Business and Management Research*. 2019. Vol. 95. P. 235–238. DOI: <https://doi.org/10.2991/smtesm-19.2019.46>.

115. *Large trout in the EU*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. 2023. DOI:10.2771/279177.

116. Lem A., Bjorndal T., Lappo A. (2014). Economic analysis of supply and demand for food up to 2030: Special focus on fish and fishery products. *FAO Fisheries and Aquaculture Circular No. 1089*. Rome: Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO). 106 p.

117. Lovelock J. E. (1989). *Geophysiology: The science of Gaia*. *Reviews of Geophysics*, 27 (2), 215–222. DOI: <https://doi.org/10.1029/RG027i002p00215>.

118. Lovelock J. E., Margulis L. (1974). Atmospheric homeostasis by and for the biosphere: The Gaia hypothesis. *Tellus*. Vol. 26 (1–2), 2–10. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.2153-3490.1974.tb01946.x>.
119. Mair G. C., Halwart M., Derun Y., Costa-Pierce B. A. A decadal outlook for global aquaculture. *Journal of the World Aquaculture Society*. 2023. Vol. 54 (2). P. 196–205. DOI: <https://doi.org/10.1111/jwas.12977>.
120. Mill J. S. Principles of political economy with some of their applications to social philosophy. John W. Parker. 1848.
121. Newton R., Zhang W., Xian Zh, McAdam B., Little D. C. Intensification, regulation and diversification: The changing face of inland aquaculture in China. *Ambio*. 2021. Vol. 50. P. 1739–1756. DOI: <https://doi.org/10.1007/s13280-021-01503-3>.
122. Nielsen R., Llorente I., Guillen J., Virtanen, J. Scientific, Technical and Economic Committee for Fisheries (STECF): 2024 Report (STECF 24-14). 2025. Publications Office of the European Union. DOI: <https://doi.org/10.2760/5049952>.
123. North D. C. (1991). Institutions. *Journal of Economic Perspectives*. Vol. 5 (1). P. 97–112. DOI: <https://doi.org/10.1257/jep.5.1.97>.
124. OECD Data Explorer: Aquaculture production. Organisation for Economic Co-operation and Development. 2026. URL: <https://surl.li/prgivz>.
125. OECD/FAO (2024), OECD-FAO Agricultural Outlook 2024-2033, OECD Publishing, Paris. FAO. Rome. DOI: <https://doi.org/10.1787/4c5d2cfb-en>.
126. OECD–FAO Agricultural Outlook 2020–2029. Organisation for Economic Co-operation and Development, & Food and Agriculture Organization of the United Nations. 2020. OECD Publishing. DOI: <https://doi.org/10.1787/1112c23b-en>.
127. OECD–FAO Agricultural Outlook 2025–2034. Organisation for Economic Co-operation and Development, & Food and Agriculture Organisation of the United Nations. 2025. OECD Publishing. DOI: <https://doi.org/10.1787/601276cd-en>.
128. Pichura V., Potravka L., Skok S., Vdovenko N. Causal Regularities of Effect of Urban Systems on Condition of Hydro Ecosystem of Dnieper River. *Indian Journal of Ecology*. 2020. Vol. 47. Issue 2. P. 273–280.

129. Pigou A. C. (1920). The economics of welfare. Macmillan.
130. Poplavska O., Herasymchuk V. Opportunities for replacement of imported aquaculture products in Ukraine. *Rybohospodarska nauka Ukrainy*. 2020. 4 (54). P. 22–37. DOI: <https://doi.org/10.15407/fsu2020.04.022>.
131. Popova O., Koval V., Vdovenko N., Sedikova I., Nesenenko P., Mikhno I. Environmental footprinting of agri-food products traded in the European market. *Frontiers in Environmental Science*. Vol. 10. 2022. URL: <https://cutt.ly/j1j2NKG>.
132. Portion trout in the EU. Luxembourg: Publications Office of the European Union. 2021. DOI:10.2771/98441.
133. Preserving heritage, boosting sustainability: Biharugra's fishpond in Hungary. URL: <https://surl.li/jyzyly>.
134. Ricardo D. (1817/2005). On the principles of political economy and taxation. Liberty Fund.
135. Rodrik D. Industrial policy for the twenty-first century. HKS Working Paper No. RWP04-047. 2004. Cambridge, MA: Harvard Kennedy School. Harvard University. URL: <https://surl.li/qusmgm>.
136. Samuelson P. A. (1954). The pure theory of public expenditure. *The Review of Economics and Statistics*, 36 (4). P. 387–389.
137. Sen A. Development as freedom. 1999. New York: Alfred A. Knopf. URL: <https://surl.li/dxxzpu>.
138. Sharylo Y., Shevel O., Vdovenko N. (2026). Long-Term Dataset on the Structure and Dynamics of Fisheries and Aquaculture Product Imports to Ukraine (1996–2024). [Dataset]. Zenodo. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.21490443> URL: <https://zenodo.org/records/21490443>.
139. Shevel O. O., Vdovenko N. M., Zalenska Ye. A. (2026). Dataset of Indicators Supporting Policy Proposals for State Support Mechanisms for Fish Seed and Aquaculture Equipment in the Development of the Aquaculture Market for Ukraine's Post-War Recovery. Version 1.0. Zenodo. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.21456975> URL: <https://zenodo.org/records/21456975>.

140. Smith A. (1776/2005). An inquiry into the nature and causes of the wealth of nations. Pennsylvania State University.
141. Stiglitz J. E. Information and the change in the paradigm in economics. *American Economic Review*. 2002. № 92 (3). P. 460–501. DOI: <https://doi.org/10.1257/00028280260136363>.
142. The State of World Fisheries and Aquaculture 2022: Towards Blue Transformation. Food and Agriculture Organization of the United Nations. FAO. 2022. 266 p. DOI: <https://doi.org/10.4060/cc0461en>.
143. The State of World Fisheries and Aquaculture 2024: Blue Transformation in action. Food and Agriculture Organization of the United Nations. FAO. 2024. 266 p. DOI: <https://doi.org/10.4060/cd0683en>.
144. The State of World Fisheries and Aquaculture 2026. Food and Agriculture Organization of the United Nations. 2026. Rome, Italy. 236 p. FAO. DOI: <https://doi.org/10.4060/cd8357en>.
145. Trade Data Monitor. Trade Data Monitor database. 2026. URL: <https://www.tradedatamonitor.com>.
146. Tridge. (n.d.). Hungary: Soon, a huge amount of money will be spent on fish marketing. Tridge. URL: <https://surl.li/jymcdb>.
147. United Nations. Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development. A/RES/70/1. 2015. URL: <https://sdgs.un.org/2030agenda>.
148. Vdovenko N. (2026). Dataset on Aquaculture Production Indicators in Ukraine (2016–2025). Zenodo. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.21264077>.
149. Vdovenko N. M., Korobova N. M. Methods of state regulation of agricultural sector in terms of the orientation of the economy to safety and quality standards. *Wspolraca Europejska*. 2015. Vol. 3. Issue 3. P. 68–80.
150. Vdovenko N. M., Shevel O. O., Zalenska Ye. A. (2026). Dataset of indicators for partial state compensation for aquaculture production and processing equipment under emergency conditions. [Dataset]. Zenodo. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.21460263> URL: <https://zenodo.org/records/21460263>.

151. Vdovenko N. M., Sokol L. M. Applied basis of fish policy effect to public food providing. Науковий Вісник Полісся. 2017. № 1 (9). Ч. 2. С. 202–207.
152. Veblen T. (1898). Why is economics not an evolutionary science? The Quarterly Journal of Economics. Vol. 12. Issue 4. 373–397. DOI: <https://doi.org/10.2307/1882952>.
153. Verner-Jeffreys D., Baron S., Ching B., Chang S. Aquaculture: sector-specific challenges and advances. Scientific and Technical Review. 2025. Vol. 44. P. 1–28. DOI: <https://doi.org/10.20506/rst.44.3686>.
154. Williamson O. E. Transaction-cost economics: The governance of contractual relations. The Journal of Law and Economics. 1979. Vol. 22. Issue 2. P. 233–261. DOI: <https://doi.org/10.1086/466942>.
155. Wincewicz-Bosy M., Dymyt M. Improving the Food Supply Chain in Military Units. European Research Studies Journal. Vol. 23. Issue 3. 2020. P. 296–314.
156. Wincewicz-Bosy M., Sadowski A., Wasowska K., Galar Z., Dymyt M. Military Food Supply Chain during the COVID-19 Pandemic. Sustainability 2022. 14. 2464. DOI: <https://doi.org/10.3390/su14042464>.
157. World Food and Agriculture – Statistical Yearbook 2024. Food and Agriculture Organization of the United Nations. FAO. 2024. DOI: <https://doi.org/10.4060/cd2971en>.
158. Zalenska Ye. A., Vdovenko N. M., Shevel O. O. (2026). Dataset of Indicators for State Compensation Mechanisms for Fish Seed Production in Ukraine. [Dataset]. Zenodo. URL: <https://zenodo.org/records/21460657> DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.21460657>.

Додаток А

Інформація форми 1-А риба за 2020 рік

І. Баланс площ виробничих потужностей водних об'єктів за звітний рік

Назва водного об'єкта	Код рядка	Наявність на початок року	Уведено протягом року	Виведено протягом року	Наявність на кінець року	Було в експлуатації
А	Б	1	2	3	4	5
Стави – всього, га (сума 02-04, 07-11)	01	83485,6	1820,0	4849,7	80455,9	58915,2
маточні	02	754,2	11,1	40,3	725,0	510,1
нерестові	03	193,3	4,2	8,1	189,4	119,3
виросщувальні – всього (сума 05, 06)	04	21509,4	734,9	1640,6	20603,7	15214,5
I категорії	05	10791,7	307,0	681,4	10417,4	6725,6
II категорії	06	10717,7	427,9	959,2	10186,3	8488,9
нагульні	07	54304,4	1029,3	3029,7	52304,0	38007,4
зимувальні	08	1122,0	8,7	58,6	1072,1	865,2
карантинні	09	221,7	0,5	6,3	215,9	170,8
інші стави (вказати які)	10	5159,5	31,3	66,1	5124,7	3846,3
Водопостачальні	11	221,1	0,0	0,0	221,1	181,6
Садки – всього, м ² (сума 13, 14)	12	50045,6	362,0	434,0	49973,6	41274,0
виросщувальні	13	41452,0	200,0	398,0	41254,0	35947,0
нагульні	14	8593,6	162,0	36,0	8719,6	5327,0
Басейни – всього, м ² (сума 16, 17)	15	73115,1	38,0	292,0	72861,1	62306,6
виросщувальні	16	54737,2	38,0	292,0	54483,2	51050,1
нагульні	17	18378,0	0,0	0,0	18378,0	11256,4
Акваріуми, м ³	18	918,4	30,0	30,0	918,4	944,0
Інші водні об'єкти, (вказати які), м ²	19	7266,3	0,0	0,0	7266,3	6582,0
	20					

III. Вирощування рибопосадкового матеріалу

Найменування показників	Код рядка	Усього		У тому числі за видами риб					
		кг	тис. шт.	сазан/короп		рослиноїдні		сомові	
				кг	тис. шт.	кг	тис. шт.	кг	тис. шт.
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8
Отримано личинки в інкубаційних цехах	25	х	744077,9	х	251944,78	х	391053,86	х	265,36
Від природного нересту	26	х	233768,48	х	203391,38	х	5270	х	296,3
Вирощено та виловлено рибопосадкового матеріалу – всього (сума рядків 28, 33, 38, 43)	27	9446584,2	166938,6	4036682,4	90911,4	3514882,6	58860,7	181103,5	806,1
Стави – всього (сума рядків 29-32)	28	9211521,9	164186,9	3964931,9	90605,9	3422165,6	58107,3	174145,0	783,5
Цьоголітки	29	2992080,6	90222,0	1301947,7	38669,8	1010951,5	43456,6	137563,3	644,2
Однорічки	30	647026,6	45697,3	311074,0	37999,6	191752,0	6276,7	22578,5	16,0
Дволітки	31	3765085,7	12964,3	1334171,0	5102,1	1504428,1	5219,1	10942,0	112,9
Дворічки	32	1774229,8	12735,9	954582,2	8049,8	745901,0	2378,9	2811,5	5,4
Садки-всього (сума рядків 34-37)	33	62702,9	559,1	1696,5	112,3	55700,0	424,7	43,5	0,1

Продовження додатку А

Цьоголітки	34	1827,0	212,1	590,0	100,3	500,0	100,0	0,0	0,0
Однорічки	35	57765,9	337,8	1006,5	11,0	55200,0	324,7	43,5	0,1
Дволітки	36	3010,0	8,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Дворічки	37	100,0	1,0	100,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Басейни-всього (сума рядків 39-42)	38	85314,4	1734,6	2776,0	9,2	19789,0	76,7	6915,0	22,5
Цьоголітки	39	12668,4	1321,4	0,0	0,0	0,0	0,0	30,0	0,5
Однорічки	40	8590,0	122,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Дволітки	41	47951,0	227,7	2776,0	9,2	19789,0	76,7	0,0	0,0
Дворічки	42	16105,0	62,7	0,0	0,0	0,0	0,0	6885,0	22,0
Інші водні об'єкти - всього	43	87045,0	458,0	67278,0	184,0	17228,0	252,0	0,0	0,0
Цьоголітки	44	8240,0	320,0	1500,0	90,0	6740,0	230,0	0,0	0,0
Однорічки	45	600,0	11,0	600,0	11,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Дволітки	46	6100,0	35,0	2000,0	4,0	3100,0	11,0	0,0	0,0
Дворічки	47	72105,0	92,0	63178,0	79,0	7388,0	11,0	0,0	0,0
Куплено в інших суб'єктів									
Личинки	48	x	268233,0	x	96190,6	x	169132,0	x	119,0
Цьоголітки	49	135320,5	4410,8	67230,0	2107,6	44465,0	1917,4	12966,3	13,0
Однорічки	50	277457,0	14447,1	137681,6	6054,5	107265,4	5621,4	12,0	0,2
Дволітки	51	291667,0	12863,2	146576,0	3190,7	130426,0	9550,5	0,0	0,0
Дворічки	52	253911,0	2677,2	114484,0	1450,8	116351,0	985,9	310,0	0,9
Посаджено на зимівлю									
Цьоголітки	53	2544271,6	71615,8	1194099,0	34186,4	677029,0	29683,5	137363,0	636,5
Дволітки	54	2846301,1	46327,3	1343411,6	40425,0	1045579,7	3662,7	10942,0	112,9
	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Найменування показників	Код рядка	У тому числі за видами риб							
		осетрові		лососеві		інші		з них декоративні (акваріумні)	
		кг	тис. шт.	кг	тис. шт.	кг	тис. шт.	кг	тис. шт.
А	Б	9	10	11	12	13	14	15	16
Отримано личинки в інкубаційних цехах	25	x	63909,4	x	36806,51	x	98	x	0
Від природного нересту	26	x	500	x	0	x	24310,8	x	0
Вирощено та виловлено рибопосадкового матеріалу – всього (сума рядків 28, 33, 38, 43)	27	41115,6	1743,7	62547,6	4762,4	1610252,6	9854,3	120,0	600,0
Стави – всього (сума рядків 29-32)	28	7075,6	1563,5	35838,2	3934,0	1607365,6	9192,8	0,0	0,0
Цьоголітки	29	6690,6	1558,1	2910,0	242,0	532017,6	5651,3	0,0	0,0
Однорічки	30	385,0	5,4	2203,9	546,1	119033,2	853,5	0,0	0,0
Дволітки	31	0,0	0,0	8784,2	54,7	906760,4	2475,4	14,0	15,0
Дворічки	32	0,0	0,0	21930,1	2091,1	49005,0	210,6	0,0	0,0
Садки - всього (сума рядків 34-37)	33	5263,0	22,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Цьоголітки	34	737,0	11,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Однорічки	35	1516,0	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Дволітки	36	3010,0	8,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Дворічки	37	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Басейни-всього (сума рядків 39-42)	38	28777,0	158,3	26709,4	828,4	348,0	639,5	120,0	600,0

Продовження додатку А

Цьоголітки	39	7971,0	121,5	4439,4	563,4	228,0	636,0	120,0	600,0
Однорічки	40	6000,0	5,5	2590,0	117,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Дволітки	41	11306,0	29,3	14080,0	112,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Дворічки	42	3500,0	2,0	5600,0	35,2	120,0	3,5	0,0	0,0
Інші водні об'єкти-всього	43	0,0	0,0	0,0	0,0	2539,0	22,0	0,0	0,0
Цьоголітки	44	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Однорічки	45	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Дволітки	46	0,0	0,0	0,0	0,0	1000,0	20,0	0,0	0,0
Дворічки	47	0,0	0,0	0,0	0,0	1539,0	2,0	0,0	0,0
Куплено в інших суб'єктів									
Личинки	48	х	214,5	х	0,0	х	2576,9	х	0,0
Цьоголітки	49	0,0	0,0	0,0	0,0	10659,2	372,9	0,0	0,0
Однорічки	50	20,0	0,8	9610,0	50,0	22868,0	2720,2	0,0	0,0
Дволітки	51	0,0	0,0	0,0	0,0	14665,0	122,0	0,0	0,0
Дворічки	52	0,0	0,0	120,0	1,0	22646,0	238,6	0,0	0,0
Посаджено на зимівлю									
Цьоголітки	53	4528,2	82,2	7915,2	2428,1	523337,2	4599,2	0,0	0,0
Дволітки	54	12856,0	22,9	17206,8	179,9	416305,0	1923,8	0,0	0,0

IV. Вирощування товарної продукції

Назва водного об'єкта	Код рядка	Площа зариблених водних об'єктів, га/м3/м2	Вирощено всього	У тому числі за видами риб		
				сазан/короп	рослиноїдні	сомові
А	Б	1	2	3	4	5
Стави	55	40878,9	16528677,6	7421581,4	6874187,2	66267,5
Садки	56	18880,2	25750,0	2300,0	9350,0	5400,0
Басейни	57	50649,5	578051,5	135202,0	67180,0	72307,0
Акваріуми	58	742,6	130696,0	0,0	0,0	130696,0
Інші водні об'єкти (вказати які)	59	5390,8	1304621,3	455145,5	753533,2	175,8
(виросні стави)	60	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
всього		116542,0	18567796,4	8014228,9	7704250,4	274846,3
х	х	х	х	х	х	х

Назва водного об'єкта	Код рядка	У тому числі за видами риб			
		осетрові	лососеві	інші	з них декоративні (акваріумні)
А	Б	6	7	8	9
Стави	55	12653,0	90463,4	2063525,1	0,0
Садки	56	8700,0	0,0	0,0	0,0
Басейни	57	57838,5	139414,0	106110,0	0,0
Акваріуми	58	0,0	0,0	0,0	0,0
Інші водні об'єкти (вказати які)	59	0,0	1000,0	94766,8	0,0
(виросні стави)	60	0,0	0,0	0,0	0,0
всього		79191,5	230877,4	2264401,9	

Продовження додатку А

VII. Економічні показники виробництва продукції аквакультури

Найменування показників	Код рядка	Усього		У тому числі за видами риб					
		кількість	вартість	сазан/короп		рослиноїдні		сомові	
				кількість	вартість	кількість	вартість	кількість	вартість
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8
Реалізовано продукції аквакультури – всього (сума рядків 76-81, 82, 85)	75	х	448491,7	х	238 138,5	х	128 576,0	х	13 389,4
Товарна риба, кг	76	11531599,8	396 449,0	4 974 153,3	214647,5	4495 025,1	107 140,1	208 328,2	13 376,8
Ікра, тис. шт.	77	4 509,4	702,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Личинки, млн шт.	78	459,6	2 777,2	175,0	1 134,9	182,8	1 388,2	0,0	3,6
Цьоголітки, тис. шт.	79	49 334,3	13 883,2	26 553,7	5 102,9	22 034,8	6 790,7	0,0	0,0
Однорічки, тис. шт.	80	316 261,2	12 480,8	56 580,3	7 721,9	259 587,0	4 002,2	1,6	9,1
Дволітки, тис. шт.	81	64 935,4	18 870,6	15 824,1	9 392,9	48 161,4	9 116,7	0,0	0,0
Маточне поголів'я – всього, тис. шт. (сума рядків 83, 84)	82	1,2	2 526,5	0,2	124,5	0,3	65,6	0,0	0,0
Самки	83	0,9	2 414,8	0,1	50,9	0,1	28,9	0,0	0,0
Самці	84	0,3	111,7	0,1	73,6	0,2	36,7	0,0	0,0
Ремонтне поголів'я, тис. шт.	85	1,5	801,6	0,2	25,8	0,6	72,5	0,0	0,0
Вселення у природні водні об'єкти загальнодержавного значення, тис. шт.									
У море	86	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
У внутрішні водні об'єкти	87	499 429,4	14649163,3	9 142,4	1587860,1	484 948,0	9313582,1	170,4	706640,5
		х	х	х	х	х	х	х	х

Продовження додатку А

Найменування показників	Код рядка	У тому числі за видами риб							
		осетрові		лососеві		інші		З них декоративні (акваріумні)	
		кількість	вартість	кількість	вартість	кількість	вартість	кількість	вартість
А	Б	9	10	11	12	13	14	15	16
Реалізовано продукції аквакультури – всього (сума рядків 76-81, 82, 85)	75	х	10668,9	х	21712,9	х	36 006,0	х	800,0
Товарна риба, кг	76	29 471,1	6 015,7	168 656,2	20337,8	1655965,9	34931,1	0,0	0,0
Ікра, тис. шт.	77	366,9	254,5	4 142,5	448,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Личинки, млн шт.	78	6,8	115,5	95,0	80,0	0,1	55,0	0,0	0,0
Цьоголітки, тис. шт.	79	47,0	526,8	232,2	633,2	466,6	829,5	400,0	800,0
Однорічки, тис. шт.	80	7,0	609,0	25,4	93,7	60,0	45,0	0,0	0,0
Дволітки, тис. шт.	81	206,5	107,6	1,5	120,0	741,9	133,4	0,0	0,0
Маточне поголів'я – всього, тис. шт. (сума рядків 83, 84)	82	0,7	2 336,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Самки	83	0,7	2 335,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Самці	84	0,0	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ремонтне поголів'я, тис. шт.	85	0,6	703,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Вселення у природні водні об'єкти загальнодержавного значення, тис. шт.									
У море	86	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
У внутрішні водні об'єкти	87	1 551,5	19828,6	181,1	3 646,5	3 436,0	3017605,5	0,0	0,0

Продовження додатку А

Інформація форми 1-А риба за 2021 рік

І. Баланс площ виробничих потужностей водних об'єктів за звітний рік

Назва водного об'єкта	Код рядка	Наявність на початок року	Уведено протягом року	Виведено протягом року	Наявність на кінець року	Було в експлуатації
А	Б	1	2	3	4	5
Стави – всього, га (сума 02-04, 07-11)	01	74126,5	856,7	4067,2	70916,1	53710,4
маточні	02	687,3	0,0	84,9	602,4	400,2
нерестові	03	171,5	1,4	8,2	164,7	115,9
виросщувальні – всього (сума 05, 06)	04	19691,3	451,3	1377,6	18765,0	13341,0
I категорії	05	9875,3	130,3	669,5	9336,1	6328,6
II категорії	06	9816,0	321,0	708,1	9428,9	7012,4
нагульні	07	47940,7	376,2	2480,2	45836,7	36063,5
зимувальні	08	1051,4	7,9	43,2	1016,1	867,5
карантинні	09	131,8	20,0	7,0	144,8	129,5
інші стави (вказати які)	10	4223,5	0,0	66,1	4157,4	2622,2
Водопостачальні	11	229,1	0,0	0,0	229,1	170,8
Садки – всього, м ² (сума 13, 14)	12	78628,6	812,0	860,0	78580,6	70381,0
виросщувальні	13	47384,0	200,0	860,0	46724,0	42729,0
нагульні	14	31244,6	612,0	0,0	31856,6	27652,0
Басейни – всього, м ² (сума 16, 17)	15	60585,1	728,0	1756,0	59557,1	57589,9
виросщувальні	16	49240,7	683,0	1356,0	48567,7	48100,5
нагульні	17	11344,4	45,0	400,0	10989,4	9489,4
Акваріуми, м ³	18	923,4	34,0	32,0	925,4	949,0
Інші водні об'єкти, (водосховища, озера), м ²	19	8278,7	0,0	0,0	8278,7	7177,9
	20					

III. Вирощування рибопосадкового матеріалу

Найменування показників	Код рядка	Усього		У тому числі за видами риб					
		кг	тис. шт.	сазан/короп		рослиноїдні		сомові	
				кг	тис. шт.	кг	тис. шт.	кг	тис. шт.
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8
Отримано личинки в інкубаційних цехах	25	х	647169,2	х	252944,7	х	317678,7	х	2278,9
Від природного нересту	26	х	149009,1	х	120066,0	х	0,0	х	240,0
Вирощено та виловлено рибопосадкового матеріалу – всього (сума рядків 28, 33, 38, 43)	27	7767995,4	187865,5	3268027,9	105687,9	2847745,0	62044,7	256087,0	851,9
Стави – всього (сума рядків 29-32)	28	7551593,4	184236,1	3243935,9	105169,6	2802024,0	60900,3	214566,5	734,9
Цьоголітки	29	2416395,2	83469,9	1109577,9	34767,4	995737,5	39867,2	78185,0	194,4
Однорічки	30	1014703,5	78326,4	316082,0	62742,3	142308,5	11966,4	114750,0	459,0
Дволітки	31	2304304,7	16950,4	1070477,0	5488,7	947112,0	6766,8	7831,5	45,8
Дворічки	32	1816140,0	5489,4	747749,0	2171,1	716866,0	2299,8	13800,0	35,8

Продовження додатку А

Садки-всього (сума рядків 34-37)	33	9571,5	303,6	5970,0	17,0	41,0	208,0	463,5	58,3
Цьоголітки	34	3121,5	284,5	0,0	0,0	41,0	208,0	23,5	57,0
Однорічки	35	328,0	1,4	70,0	0,0	0,0	0,0	218,0	0,6
Дволітки	36	6122,0	17,7	5900,0	17,0	0,0	0,0	222,0	0,7
Дворічки	37	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Басейни-всього (сума рядків 39-42)	38	164823,5	1977,4	2909,0	35,4	21200,0	81,0	41057,0	58,6
Цьоголітки	39	62688,5	1401,9	900,0	30,0	1500,0	30,0	41057,0	58,6
Однорічки	40	15792,0	160,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Дволітки	41	32980,0	188,9	1000,0	2,8	700,0	1,8	0,0	0,0
Дворічки	42	53977,0	146,3	1009,0	2,6	19000,0	49,2	0,0	0,0
Інші водні об'єкти - всього	43	42007,0	1348,1	15213,0	465,9	24480,0	855,5	0,0	0,0
Цьоголітки	44	31500,0	1290,0	10500,0	450,0	21000,0	840,0	0,0	0,0
Однорічки	45	1400,0	17,3	1100,0	7,3	300,0	10,0	0,0	0,0
Дволітки	46	9107,0	41,1	3613,0	8,6	3180,0	5,5	0,0	0,0
Дворічки	47	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Куплено в інших суб'єктів									
Личинки	48	х	306370,2	х	152961,6	х	132705,1	х	24,0
Цьоголітки	49	110420,2	6317,9	46433,5	4586,2	37239,5	1184,3	7951,6	6,8
Однорічки	50	292218,0	16629,3	165329,0	6761,8	77337,0	5019,9	146,0	0,6
Дволітки	51	239924,9	15161,8	117684,9	8544,7	103086,0	6446,2	60,0	0,2
Дворічки	52	317410,0	32701,2	144992,0	9073,1	141504,0	22640,9	0,0	0,0
Посаджено на зимівлю									
Цьоголітки	53	1769105,3	61692,2	968053,1	31895,0	522027,8	22536,5	77535,0	181,3
Дволітки	54	2757430,8	28897,4	1030545,1	5179,3	871834,1	16734,5	145748,0	561,7
	х	х	х	х	х	х	х	х	х

Найменування показників	Код рядка	У тому числі за видами риб							
		осетрові		лососеві		інші		з них декоративні (акваріумні)	
		кг	тис. шт.	кг	тис. шт.	кг	тис. шт.	кг	тис. шт.
А	Б	9	10	11	12	13	14	15	16
Отримано личинки в інкубаційних цехах	25	х	63674,4	х	1597,5	х	8995,0	х	0,0
Від природного нересту	26	х	0,0	х	0,0	х	28703,1	х	0,0
Вирощено та виловлено рибопосадкового матеріалу – всього (сума рядків 28, 33, 38, 43)	27	70913,6	1803,2	118159,7	2491,8	1207062,2	14986,0	5070,0	672,0
Стави – всього (сума рядків 29-32)	28	14036,0	1588,8	74457,8	1504,6	1202573,2	14338,0	4950,0	72,0
Цьоголітки	29	13656,0	1579,8	21828,0	930,1	197410,8	6131,1	3000,0	30,0
Однорічки	30	380,0	9,0	38414,0	486,5	402769,0	2663,2	0,0	0,0
Дволітки	31	0,0	0,0	6205,8	41,0	272678,4	4608,1	0,0	0,0
Дворічки	32	0,0	0,0	8010,0	47,0	329715,0	935,7	1950,0	42,0
Садки - всього (сума рядків 34-37)	33	3097,0	20,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Цьоголітки	34	3057,0	19,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Однорічки	35	40,0	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Дволітки	36	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Дворічки	37	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Басейни-всього (сума рядків 39-42)	38	53780,6	194,3	43701,9	987,2	2175,0	621,0	120,0	600,0

Продовження додатку А

Цьоголітки	39	10900,6	93,0	6210,9	580,3	2120,0	610,0	120,0	600,0
Однорічки	40	2281,0	5,2	13511,0	155,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Дволітки	41	8230,0	45,9	23050,0	138,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Дворічки	42	32983,0	52,5	930,0	31,0	55,0	11,0	0,0	0,0
Інші водні об'єкти-всього	43	0,0	0,0	0,0	0,0	2314,0	27,0	0,0	0,0
Цьоголітки	44	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Однорічки	45	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Дволітки	46	0,0	0,0	0,0	0,0	2314,0	27,0	0,0	0,0
Дворічки	47	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Куплено в інших суб'єктів									
Личинки	48	х	0,0	х	892,0	х	19787,5	х	0,0
Цьоголітки	49	10,6	2,1	395,0	6,7	18390,0	531,8	0,0	0,0
Однорічки	50	2320,0	11,6	15712,0	69,2	31374,0	4766,3	0,0	0,0
Дволітки	51	0,0	0,0	0,0	0,0	19094,0	170,8	0,0	0,0
Дворічки	52	1000,0	0,8	9740,0	20,7	20174,0	965,7	0,0	0,0
Посаджено на зимівлю									
Цьоголітки	53	8235,4	73,1	13130,0	2403,1	180123,8	4063,3	0,0	0,0
Дволітки	54	7163,0	62,1	23662,6	170,2	678478,0	6189,7	0,0	0,0

IV. Вирощування товарної продукції

Назва водного об'єкта	Код рядка	Площа зариблених водних об'єктів, га/м3/м ²	Вирощено всього	У тому числі за видами риб		
				сазан/короп	рослиноїдні	сомові
А	Б	1	2	3	4	5
Стави	55	38225,9	14843188,1	6803724,3	5178738,7	58054,5
Садки	56	29439,0	25116,0	5000,0	12750,0	200,0
Басейни	57	46613,1	541621,6	147609,0	55283,0	131065,0
Акваріуми	58	1491,6	715323,0	188190,0	395998,0	131065,0
Інші водні об'єкти (вказати які)	59	4237,0	753963,9	266028,4	396784,5	236,0
Лимани	60	307,7	0,0	0,0	0,0	0,0
всього		120314,2	16879212,6	7410551,7	6039554,2	283754,1
х	х	х	х	х	х	х

Назва водного об'єкта	Код рядка	У тому числі за видами риб			
		осетрові	лососеві	інші	з них декоративні (акваріумні)
А	Б	6	7	8	9
Стави	55	18793,0	203354,5	2580523,2	9183,7
Садки	56	6366,0	0,0	800,0	0,0
Басейни	57	51946,0	105143,0	87442,0	0,0
Акваріуми	58	0,0	0,0	70,0	0,0
Інші водні об'єкти (вказати які)	59	0,0	1000,0	89915,0	30113,0
Лимани	60	0,0	0,0	0,0	0,0
всього		77105,0	309497,5	2758750,2	

Продовження додатку А

VII. Економічні показники виробництва продукції аквакультури

Найменування показників	Код рядка	Усього		У тому числі за видами риб					
		кількість	вартість	сазан/короп		рослиноїдні		сомові	
				кількість	вартість	кількість	вартість	кількість	вартість
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8
Реалізовано продукції аквакультури – всього (сума рядків 76-81, 82, 85)	75	х	471524,7	х	249 211,3	х	117 950,3	х	16 583,5
Товарна риба, кг	76	10668334,0	417287,4	4 531 293,9	222368,0	3660078,5	96 612,7	222 737,2	16 553,7
Ікра, тис. шт.	77	8 792,2	1 999,3	1,6	12,8	5,8	44,6	0,0	0,0
Личинки, млн шт.	78	3 355,3	2 974,7	3 152,6	1 234,9	202,4	1 537,4	0,0	0,0
Цьоголітки, тис. шт.	79	40 217,0	15 551,4	11 222,6	6 904,8	20 627,4	6 697,9	0,4	25,8
Однорічки, тис. шт.	80	50 592,1	10 317,0	15 393,2	6 890,4	35 094,1	2 940,7	0,3	4,0
Дволітки, тис. шт.	81	11 535,4	21 967,1	9 496,2	11444,0	1 864,5	9 936,1	0,0	0,0
Маточне поголів'я – всього, тис. шт. (сума рядків 83, 84)	82	1,0	600,0	0,3	271,2	0,7	181,0	0,0	0,0
Самки	83	0,5	341,5	0,1	124,4	0,3	73,9	0,0	0,0
Самці	84	0,6	258,4	0,2	146,8	0,4	107,1	0,0	0,0
Ремонтне поголів'я, тис. шт.	85	5,2	827,8	4,7	85,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Вселення у природні водні об'єкти загальнодержавного значення, тис. шт.									
У море	86	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
У внутрішні водні об'єкти	87	22 802,0	86 956,0	4 661,8	15 427,6	12 812,6	40 913,8	0,5	27,2
		х	х	х	х	х	х	х	х

Продовження додатку А

Найменування показників	Код рядка	У тому числі за видами риб							
		осетрові		лососеві		інші		З них декоративних (акваріумних)	
		кількість	вартість	кількість	вартість	кількість	вартість	кількість	вартість
А	Б	9	10	11	12	13	14	15	16
Реалізовано продукції аквакультури – всього (сума рядків 76-81, 82, 85)	75	х	8 469,5	х	33 103,2	х	46 206,9	х	882,0
Товарна риба, кг	76	28 755,0	6 019,2	253 448,7	31 148,8	1972020,6	44 585,0	0,0	0,0
Ікра, тис. шт.	77	864,8	973,6	7 920,0	968,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Личинки, млн шт.	78	0,0	33,3	0,0	4,0	0,3	165,1	0,0	0,0
Цьоголітки, тис. шт.	79	2 004,9	79,7	213,9	738,6	6 141,8	1 103,6	400,0	800,0
Однорічки, тис. шт.	80	0,4	158,5	12,1	247,5	92,0	76,0	0,0	0,0
Дволітки, тис. шт.	81	2,5	314,9	0,0	0,0	172,2	272,2	42,0	82,0
Маточне поголів'я – всього, тис. шт. (сума рядків 83, 84)	82	0,0	147,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Самки	83	0,0	143,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Самці	84	0,0	4,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ремонтне поголів'я, тис. шт.	85	0,5	742,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Вселення у природні водні об'єкти загальнодержавного значення, тис. шт.									
У море	86	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
У внутрішні водні об'єкти	87	1 553,1	21838,0	219,8	5 678,5	3 554,2	3 070,9	0,0	0,0

Продовження додатку А

Інформація форми 1-А риба за 2022 рік

І. Баланс площ виробничих потужностей водних об'єктів за звітний рік

Назва водного об'єкта	Код рядка	Наявність на початок року	Уведено протягом року	Виведено протягом року	Наявність на кінець року	Було в експлуатації
А	Б	1	2	3	4	5
Стави – всього, га (сума 02-04, 07-11)	01	71061,6	430,5	3465,2	61012,9	48220,4
маточні	02	709,1	0,0	19,8	662,3	488,2
нерестові	03	159,0	1,4	7,0	152,5	107,2
виросщувальні – всього (сума 05, 06)	04	16732,2	246,9	1123,8	13799,0	11339,4
I категорії	05	7496,8	130,1	517,5	6171,0	4579,6
II категорії	06	9235,4	116,8	606,3	7628,0	6759,9
нагульні	07	47890,5	177,8	2179,6	41071,2	32664,0
зимувальні	08	977,0	4,4	20,9	910,6	784,1
карантинні	09	154,0	0,0	25,8	119,0	104,7
інші стави (вказати які)	10	4259,8	0,0	88,2	4150,9	2600,8
Водопостачальні	11	189,0	0,0	0,0	147,4	131,9
Садки – всього, м ² (сума 13, 14)	12	41713,6	812,0	812,0	38713,6	32690,0
виросщувальні	13	35494,0	200,0	812,0	33562,0	28482,0
нагульні	14	6219,6	612,0	0,0	5151,6	4208,0
Басейни – всього, м ² (сума 16, 17)	15	131230,6	677,0	620,0	130638,6	122795,9
виросщувальні	16	99001,2	620,0	620,0	98352,2	94096,5
нагульні	17	32229,4	57,0	0,0	32286,4	28699,4
Акваріуми, м ³	18	721,4	30,0	33,0	718,4	742,6
Інші водні об'єкти, (водосховища, озера), га/м ²	19	6457,3	0,0	0,0	4117,3	3492,7

III. Вирощування рибопосадкового матеріалу

Найменування показників	Код рядка	Усього		У тому числі за видами риб					
				сазан/короп		рослиноїдні		сомові	
		кг	тис. шт.	кг	тис. шт.	кг	тис. шт.	кг	тис. шт.
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8
Отримано личинки в інкубаційних цехах	25	х	1739829,2	х	1614488,0	х	71955,6	х	51824,2
Від природного нересту	26	х	106318,5	х	77848,6	х	16430,9	х	210,0
Вирощено та виловлено рибопосадкового матеріалу – всього (сума рядків 28, 33, 38, 43)	27	7902473,6	77510,3	3192564,8	33557,4	2059807,6	22163,8	343485,0	1601,4
Стави – всього (сума рядків 29-32)	28	7656233,4	75676,4	3185741,8	33505,7	1992727,6	21787,0	301545,0	1522,9
Цьоголітки	29	2726561,9	49247,7	754283,3	21141,8	373486,6	13291,0	301045,0	1521,2
Однорічки	30	523573,1	11531,3	298314,5	5987,6	164455,6	4715,1	0,0	0,0

Продовження додатку А

Дволітки	31	3042937,3	8564,2	1476613,0	4574,3	803028,4	2425,8	500,0	1,7
Дворічки	32	1363161,1	6333,1	656531,0	1801,9	651757,0	1355,0	0,0	0,0
Садки-всього (сума рядків 34-37)	33	80383,0	397,7	4103,0	4,9	67000,0	373,7	440,0	1,3
Цьоголітки	34	717,0	5,2	100	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Однорічки	35	3028,0	5,2	0,0	0,0	0,0	0,0	218,0	0,6
Дволітки	36	71613,0	384,1	4003,0	1,9	65000,0	372,7	167,0	0,6
Дворічки	37	5025,0	2,8	0,0	0,0	2000,0	1,0	55,0	0,1
Басейни-всього (сума рядків 39-42)	38	156828,2	1322,7	0,0	0,0	0,0	0,0	41500,0	77,2
Цьоголітки	39	85313,8	940,8	0,0	0,0	0,0	0,0	41500,0	50,5
Однорічки	40	37797,0	187,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Дволітки	41	7112,0	91,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Дворічки	42	26605,4	103,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	26,7
Інші водні об'єкти - всього	43	9029,0	113,7	2720,0	46,8	80,0	3,2	0,0	0,0
Цьоголітки	44	200,0	8,0	120,0	4,8	80,0	3,2	0,0	0,0
Однорічки	45	4934,0	46,7	2600,0	42,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Дволітки	46	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Дворічки	47	3895,0	59,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Куплено в інших суб'єктів									
Личинки	48	х	0,0	х	0,0	х	0,0	х	0,0
Цьоголітки	49	102629,4	32976,6	31882,5	6858,6	35053,5	24486,9	5248,6	3,9
Однорічки	50	178010,0	113006,0	93121,0	26569,9	62481,0	26546,3	0,0	0,0
Дволітки	51	179762,0	942,0	111237,0	284,3	51873,0	525,0	0,0	0,0
Дворічки	52	337341,0	31294,5	146718,0	18499,8	173793,0	8775,3	0,0	0,0
Посаджено на зимівлю									
Цьоголітки	53	2631222,5	124227,8	727608,0	34614,3	237456,0	39706,8	300995,0	1519,2
Дволітки	54	3033117,9	28764,2	1448412,6	21509,9	833304,4	4577,4	100,0	50,1
	х	х	х	х	х	х	х	х	х

Найменування показників	Код рядка	У тому числі за видами риб							
		осетрові		лососеві		інші		з них декоративні (акваріумні)	
		кг	тис. шт.	кг	тис. шт.	кг	тис. шт.	кг	тис. шт.
А	Б	9	10	11	12	13	14	15	16
Отримано личинки в інкубаційних цехах	25	х	380,8	х	1104,1	х	76,5	х	0,0
Від природного нересту	26	х	0,0	х	0,0	х	11829,0	х	0,0
Вирощено та виловлено рибопосадкового матеріалу – всього (сума рядків 28, 33, 38, 43)	27	95687,9	389,7	120104,3	1448,2	2090824,0	18349,8	0,0	0,0
Стави – всього (сума рядків 29-32)	28	12141,0	23,6	85914,0	572,6	2078164,0	18264,7	0,0	0,0
Цьоголітки	29	10781,0	11,2	17869,0	283,1	1269097,0	12999,4	0,0	0,0
Однорічки	30	0,0	0,0	45524,0	134,5	15279,0	694,2	0,0	0,0
Дволітки	31	1260,0	10,4	15915,9	127,6	745620,0	1424,4	0,0	0,0
Дворічки	32	100,0	2,0	6605,1	27,4	48168,0	3146,7	0,0	0,0

Продовження додатку А

Садки - всього (сума рядків 34-37)	33	8840,0	17,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Цьоголітки	34	617,0	2,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Однорічки	35	2810,0	4,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Дволітки	36	2443,0	8,9	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Дворічки	37	2970,0	1,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Басейни-всього (сума рядків 39-42)	38	74706,9	348,5	34190,3	875,6	6431,0	21,4	0,0	0,0
Цьоголітки	39	32871,5	224,2	4511,3	644,7	6431,0	21,4	0,0	0,0
Однорічки	40	20900,0	45,1	16897,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Дволітки	41	4630,0	31,8	2482,0	59,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Дворічки	42	16305,4	47,4	10300,0	29,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Інші водні об'єкти-всього	43	0,0	0,0	0,0	0,0	6229,0	63,7	0,0	0,0
Цьоголітки	44	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Однорічки	45	0,0	0,0	0,0	0,0	2334,0	4,7	0,0	0,0
Дволітки	46	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Дворічки	47	0,0	0,0	0,0	0,0	3895,0	59,0	0,0	0,0
Куплено в інших суб'єктів									
Личинки	48	х	0,0	х	0,0	х	0,0	х	0,0
Цьоголітки	49	40,0	4,5	44,8	3,5	30360,0	1619,2	0,0	0,0
Однорічки	50	748,0	8,1	6905,0	31605,5	14755,0	28276,3	0,0	0,0
Дволітки	51	0,0	0,0	120,0	0,2	16532,0	132,5	0,0	0,0
Дворічки	52	0,0	0,0	4300,0	3581,0	12530,0	438,4	0,0	0,0
Посаджено на зимівлю									
Цьоголітки	53	43780,0	226,5	23989,5	427,7	1297394,0	47733,3	0,0	0,0
Дволітки	54	4975,0	32,8	21710,4	161,7	724615,5	2432,2	0,0	0,0

IV. Вирощування товарної продукції

Назва водного об'єкта	Код рядка	Площа зариблених водних об'єктів, га/м3/м2	Вирощено всього	У тому числі за видами риб		
				сазан/короп	рослиноїдні	сомові
А	Б	1	2	3	4	5
Стави	55	34496,7	13467342,6	7056207,8	4119322,8	31385,7
Садки	56	16802,0	226776,7	82933,0	41821,0	29571,7
Басейни	57	109912,2	231410,9	32132,0	19950,0	57315,4
Акваріуми	58	622,6	53403,0	0,0	0,0	53403,0
Інші водні об'єкти (вказати які)	59	3208,0	651221,0	267517,0	314598,0	138,0
Лимани	60	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
всього		165041,4	14630154,2	7438789,8	4495691,8	171813,8
х	х	х	х	х	х	х

Назва водного об'єкта	Код рядка	У тому числі за видами риб			
		осетрові	лососеві	інші	з них декоративні (акваріумні)
А	Б	6	7	8	
Стави	55	7338,0	312057,0	1941031,3	4006,0
Садки	56	6698,0	0,0	65753,0	0,0
Басейни	57	32919,6	78101,9	10992,0	0,0
Акваріуми	58	0,0	0,0	0,0	0,0
Інші водні об'єкти (вказати які)	59	0,0	1000,0	67968,0	24116,0
Лимани	60	0,0	0,0	0,0	0,0
всього		46955,6	391158,9	2085744,3	28122,0

Продовження додатку А

VII. Економічні показники виробництва продукції аквакультури

Найменування показників	Код рядка	Усього		У тому числі за видами риб					
		кількість	вартість	сазан/короп		рослиноїдні		сомові	
				кількість	вартість	кількість	вартість	кількість	вартість
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8
Реалізовано пр.-одукції аквакультури – всього (сума рядків 76-81, 82, 85)	75	х	404 666,8	х	234 223,2	х	87 574,1	х	13 553,4
Товарна риба, кг	76	6971 416,5	373 343,3	3 691 375,0	218 094,7	2131 496,5	81 028,1	116 474,4	13 525,8
Ікра, тис. шт.	77	15 489,4	7 085,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Личинки, млн шт.	78	3 109,9	1 126,1	3 045,6	456,9	64,2	615,4	0,0	0,0
Цьоголітки, тис. шт.	79	7 774,6	5 448,6	3 421,3	2 852,0	4 089,7	1 495,6	0,0	0,0
Однорічки, тис. шт.	80	50 310,3	10 469,4	35 893,1	8 338,2	4 168,8	1 833,7	0,3	4,0
Дволітки, тис. шт.	81	38 468,5	7 123,1	25 268,8	4 466,0	13 138,4	2 569,0	0,0	0,0
Маточне поголів'я – всього, тис. шт. (сума рядків 83, 84)	82	50,1	65,6	0,0	15,5	50,0	26,5	0,1	23,6
Самки	83	50,1	42,6	0,0	12,8	50,0	16,3	0,0	13,6
Самці	84	0,1	23,0	0,0	2,8	0,0	10,2	0,0	10,0
Ремонтне поголів'я, тис. шт.	85	780,0	5,8	0,0	0,0	780,0	5,8	0,0	0,0
Вселення у природні водні об'єкти загальнодержавного значення, тис. шт.									
У море	86	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
У внутрішні водні об'єкти	87	5 560,1	7 742,3	3 049,3	564,0	2 274,6	1 188,7	0,0	0,0
		х	х	х	х	х	х	х	х

Найменування показників	Код рядка	У тому числі за видами риб							
		осетрові		лососеві		інші		З них декоративні (акваріумні)	
		кількість	вартість	кількість	вартість	кількість	вартість	кількість	вартість
А	Б	9	10	11	12	13	14	15	16
Реалізовано продукції аквакультури – всього (сума рядків 76-81, 82, 85)	75	х	11 403,6	х	34 821,4	х	23 091,1	х	0,0
Товарна риба, кг	76	31 940,3	4 750,4	271 866,5	33 079,9	728 263,8	22 864,5	0,0	0,0
Ікра, тис. шт.	77	8 695,0	6 203,5	6 794,4	881,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Личинки, млн шт.	78	0,0	33,3	0,0	0,0	0,1	20,5	0,0	0,0
Цьоголітки, тис. шт.	79	26,1	386,4	151,5	584,6	86,0	130,0	0,0	0,0
Однорічки, тис. шт.	80	0,0	0,0	10 205,1	275,5	43,0	18,0	0,0	0,0
Дволітки, тис. шт.	81	0,2	30,0	0,0	0,0	61,1	58,1	0,0	0,0
Маточне поголів'я – всього, тис. шт. (сума рядків 83, 84)	82	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Самки	83	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Самці	84	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ремонтне поголів'я, тис. шт.	85	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Вселення у природні водні об'єкти загальнодержавного значення, тис. шт.									
У море	86	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
У внутрішні водні об'єкти	87	2,0	10,0	234,2	5 979,6	0,0	0,0	0,0	0,0

Продовження додатку А

Витяг з інформації з форми 1-А риба за 2023 рік Розділ 5. Отримано молоді риби та інших гідробіонтів (5.1. Отримано молоді риби)

[illegible]

Продовження додатку А

3-літер- ний код ISSCAAP	Назва виду	Код рядка	Інші технологічні пристрої		Куплено в інших суб'єктів господарювання		Переведено у контрольовані умови (для товарного виращування)		Випущено у довкілля (вселення у рибогосподарські водні об'єкти (їх частини))	
			кількість, тис.шт	маса, кг	кількість, тис.шт	маса, кг	кількість, тис.шт	маса, кг	кількість, тис.шт	маса, кг
А	Б	Г	11	12	13	14	15	16	17	18
FCP	Короп звичайний	5.1.1	5,0	4000,0	51134,4	558813,2	64941,2	778104,1	9879,4	46052,8
SVC	Товстолобик білий	5.1.2	0,0	0,0	20707,6	173491,0	47093,5	102907,6	10664,8	93065,3
BIC	Товстолобик строкатий	5.1.3	0,0	0,0	29516,8	127806,2	93891,9	200695,7	1779,4	40750,0
FCG	Амур білий	5.1.4	0,0	0,0	25568,3	83466,5	27470,1	53359,3	485,8	1173,1
BKC	Амур чорний	5.1.5	0,0	0,0	2105,5	333,0	95,5	2130,0	0,0	0,0
—	Гібрид товстолобиків	5.1.6	0,0	0,0	15864,2	92947,8	8630,7	54225,0	51,0	1275,0
CWG	Карась сріблястий	5.1.7	0,0	0,0	4919,7	65031,0	787,8	41403,0	0,0	0,0
BUB	Буфало великоротий	5.1.8	0,0	0,0	50,0	1000,0	50,0	1000,0	0,0	0,0
FBM	Лящ звичайний	5.1.9	0,0	0,0	110,9	11568,0	310,7	21500,0	0,0	0,0
FPI	Щука	5.1.10	0,0	0,0	1602,3	21970,7	347,0	78808,0	0,0	0,0
SOM	Сом європейський	5.1.11	0,0	0,0	875,2	3069,0	168,3	32922,0	0,0	0,0
ITP	Сом каналний	5.1.12	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
FPP	Судак звичайний	5.1.13	0,0	0,0	342,0	12231,0	224,1	22436,0	0,0	0,0
FPE	Окунь звичайний	5.1.14	0,0	0,0	26,2	1342,0	206,5	20492,0	0,0	0,0
CLZ	Кларієвий сом	5.1.15	0,0	0,0	10,3	716,0	70,1	22,3	0,0	0,0
TRR	Райдужна форель	5.1.16	0,0	0,0	1014,3	1365,0	1346,5	10180,0	10,0	10,0
TRS	Струмкова форель	5.1.17	0,0	0,0	50,0	7500,0	69,5	7832,7	236,5	777,6
HUC	Дунайський лосось	5.1.18	0,0	0,0	0,0	0,0	1,5	60,0	15,3	80,3
TLV	Харіус європейський	5.1.19	0,0	0,0	0,0	0,0	687,0	51,1	0,0	0,0
SVF	Голец американський	5.1.20	0,0	0,0	5355,0	2142,0	5584,0	115689,0	0,0	0,0
HUH	Білуга	5.1.21	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
APR	Стерлядь	5.1.22	0,0	0,0	0,0	0,0	15,8	7146,0	1007,0	157,0
APB	Осетер сибірський	5.1.23	0,0	0,0	0,3	3,5	16,3	11279,0	0,0	0,0
APG	Осетер руський	5.1.24	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1500,0	225,0
PAM	Веслоніс американський	5.1.25	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
APE	Севрюга	5.1.26	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
—	Гібрид осетрових	5.1.27	0,0	0,0	0,3	217,0	0,0	0,0	0,0	0,0
TLM	Тіляпія мозамбікська	5.1.28	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
TLN	Тіляпія нільська	5.1.29	0,0	0,0	0,0	0,0	17,6	4350,0	0,0	0,0
OEU	Тіляпія блакитна (ауреа)	5.1.30	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
—	Тіляпія червона (гібрид)	5.1.31	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
FTE	Лин	5.1.32	0,0	0,0	5,9	1147,0	703,7	11252,0	20,0	20,0
	Інші:	5.1.33	0,0	0,0	3,6	717,0	1656,1	134617,0	0,0	0,0
			5,0	4000,0	159262,7	1166876,9	254385,3	1712461,8	25649,1	183586,1

Продовження додатку А

Розділ 9. Реалізовано продукції аквакультури (9.1. Реалізовано продукції
аквакультури (риб))

3-літерний код ISSCAAP	Назва виду	Код рядка	Риба товарна		Ікра запліднена		Личинки		Молодь риб	
	українською		маса, кг	вартість, грн	кількість, тис.шт	вартість, грн	кількість, тис.шт	вартість, грн	маса, кг	вартість, грн
А	Б	Г	1	2	3	4	5	6	7	8
FCP	Короп звичайний	9.1.1	4328341,6	302372912,0	0,0	0,0	2604600,0	1381772,0	510179,0	27892943,7
SVC	Товстолобик білий	9.1.2	520909,2	22269896,7	0,0	0,0	57960,0	605419,0	99656,0	5044885,4
BIC	Товстолобик строкатий	9.1.3	1007476,8	38867377,6	0,0	0,0	24290,0	241073,0	93048,5	4847031,0
FCG	Амур білий	9.1.4	227148,7	17672760,6	0,0	0,0	28243,0	353510,0	17227,0	1409993,0
BKC	Амур чорний	9.1.5	1258,0	66644,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
—	Гібрид товстолобиків	9.1.6	634466,0	25998234,1	0,0	0,0	7800,0	122000,0	56916,5	3083813,0
CWG	Карась сріблястий	9.1.7	778554,1	18793779,7	0,0	0,0	0,0	0,0	4599,0	163405,0
BUB	Буфало великоротий	9.1.8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
FBM	Лящ звичайний	9.1.9	462512,4	7639009,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
FPI	Щука	9.1.10	60983,9	5715843,5	3000,0	450000,0	86,0	68194,0	121,0	18400,0
SOM	Сом європейський	9.1.11	27991,1	577991,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
ITP	Сом канальний	9.1.12	13760,0	829485,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
FPP	Судак звичайний	9.1.13	524671,2	26484359,5	0,0	0,0	0,0	0,0	70,0	21000,0
FPE	Окунь звичайний	9.1.14	9872,6	249390,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
CLZ	Кларієвий сом	9.1.15	84977,0	13060613,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
TRR	Райдужна форель	9.1.16	251908,0	41829495,7	0,0	0,0	0,0	0,0	7915,2	227776,0
TRS	Струмкова форель	9.1.17	142,9	41825,7	0,0	0,0	0,0	0,0	61,2	320000,0
HUC	Дунайський лосось	9.1.18	251915,0	65903800,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
TLV	Харіус європейський	9.1.19	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
SVF	Голец американський	9.1.20	89816,1	12908992,6	876292,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
HUH	Білуга	9.1.21	0,0	0,0	7,0	23333,0	0,0	0,0	150,0	36419,0
APR	Стерлядь	9.1.22	9006,7	1995440,0	17,0	25000,0	0,0	0,0	5186,0	1244461,0
APB	Осетер сибірський	9.1.23	1649,9	475505,0	138,0	481973,0	0,0	0,0	1150,0	214763,0
APG	Осетер руський	9.1.24	7797,1	1927557,0	68,0	244278,0	0,0	0,0	750,0	164763,0
PAM	Веслонос американський	9.1.25	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
APE	Севрюга	9.1.26	0,0	0,0	1,0	114825,0	0,0	0,0	125,0	27460,0
—	Гібрид осетрових	9.1.27	2008,3	629618,0	0,0	0,0	0,0	0,0	300,0	100000,0
TLM	Тиляпія мозамбікська	9.1.28	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
TLN	Тиляпія нільська	9.1.29	4350,0	748800,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
OEU	Тиляпія блакитна (ауреа)	9.1.30	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
—	Тиляпія червона (гібрид)	9.1.31	60,0	5400,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
FTE	Лин	9.1.32	421,0	83964,0	0,0	0,0	0,0	0,0	50,0	4000,0
	Інші:	9.1.33	374873,8	14468118,7	0,0	0,0	0,0	0,0	300,0	24000,0
	Всього		9676871,3	621616813,3	879523,0	1339409,0	2722979,0	2771968,0	797804,4	44845113,0

Продовження додатку А

Інформація форми 1-А риба за 2023 рік
Розділ 1. Зайнятість працівників

	Код рядка	Кількість працівників, осіб	
		усього	із них жінок
А	Б	1	2
Повна зайнятість	1.1	3665	695
Часткова зайнятість	1.2	229	58
Сезонна зайнятість	1.3	371	24
Тимчасова зайнятість	1.4	191	10

Розділ 2.1. Площа ставків

Вид	Код рядка	Наявність на початок року		Було в експлуатації	
		кількість, одиниць	площа, га	кількість, одиниць	площа, га
А	Б	1	2	3	4
Вирощувальні I і II порядку	2.1.1	1828	19954,93	1227	14722,55
Нагульні	2.1.2	1995	645816,71	1298	31307,18
Нерестові	2.1.3	596	189,40	344	132,31
Маточні	2.1.4	270	585,31	153	381,52
Зимувальні	2.1.5	980	909,45	763	678,12
Карантинні	2.1.6	74	392,55	57	51,44
Інші	2.1.7	296	8984,91	168	3157,99

Розділ 2.2. Площа та/або об'єм резервуарів та басейнів

Вид	Код рядка	Наявність на початок року			Було в експлуатації		
		к-ть, одиниць	площа, м ²	об'єм, м ³	к-ть, одиниць	площа, м ²	об'єм, м ³
А	Б	1	2	3	4	5	6
Бетонні	2.2.1	298	32284,74	54338,73	203	19869,11	33018,0
Із склопластика	2.2.2	216	902,06	1096,5	167	742,03	913,4
Інші	2.2.3	90	50331,17	65589,0	90	50211,17	65485,0

Розділ 2.3. Площа садків

Вид	Код рядка	Площа частини водного об'єкта, га	Наявність на початок року		Було в експлуатації	
			к-ть, одиниць	площа, м ²	к-ть, одиниць	площа, м ²
А	Б	1	2	3	4	5
Садки у прісних водоймах	2.3.1	468,13	489	15664,92	319	13486,09
Садки у морській воді	2.3.2	0	0	0	0	0

Розділ 2.4. Площа та/або об'єм установок замкнутого водопостачання

Вид	Код рядка	Було в експлуатації резервуарів, об'єм, м ³	Площа землі під об'єктом (будівлею/спорудою), га
А	Б	1	2
Установки замкнутого водопостачання	2.4.1	16955,15	3,83

Розділ 2.5. Площа та/або об'єм, довжина інших технологічних пристроїв

Вид	Код рядка	Тип пристрою	Було в експлуатації					Площа частини водного об'єкта, га
			кількість, одиниць	довжина, м	площа, м ²	об'єм, м ³	площа, га	
А	Б	В	1	2	3	4	5	6
Інші технологічні пристрої у прісній воді (за типами пристрою: загородки (1), саджалки (2) (зазначити у графі В))	2.5.1		0	0	0	0	0	0
Інші технологічні пристрої у морській воді (за типами пристрою: мідійний колектор (1), закритий садок (2) (зазначити у графі В))	2.5.2		0	0	0	0	0	0

Продовження додатку А

Розділ 3. Наявність маточного стада риби та інших гідробіонтів

3.1. Наявність маточного стада риб

3-літерний код ISSCAAP	Назва виду		Код ряд-ка	Усього		Самки		Самці	
	українською	латиною		к-ть, шт. (сума граф 3, 5)	маса, кг (сума граф 4, 6)	к-ть, шт.	маса, кг	к-ть, шт.	маса, кг
А	Б	В	Г	1	2	3	4	5	6
FCP	Короп звичайний	<i>Cyprinus carpio</i>	3.1.1	35426	135445,4	19709	72387,31	15717	63058,09
SVC	Товстолобик білий	<i>Hypophthalmichthys molitrix</i>	3.1.2	5340	20451	2751	11459,5	2589	8991,5
BIC	Товстолобик строкатий	<i>Hypophthalmichthys nobilis</i>	3.1.3	6316	30580	3303	16248,5	3013	14331,5
FCG	Амур білий	<i>Ctenopharyngodon idella</i>	3.1.4	3715	19502,4	1821	10855,5	1894	8646,9
BKC	Амур чорний	<i>Mylopharyngodon piceus</i>	3.1.5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
—	Гібрид товстолобиків	<i>Hypophthalmichthys molitrix</i> x <i>Hypophthalmichthys nobilis</i>	3.1.6	727	6321	342	3100	385	3221
CWG	Карась сріблястий	<i>Carassius gibelio</i>	3.1.7	38596	14502	16874	6117	21722	8385
BUB	Буйало великоротий	<i>Ictiobus cyprinellus</i>	3.1.8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
FBM	Лящ звичайний	<i>Abramis brama</i>	3.1.9	450	600	240	330	210	270
FPI	Щука	<i>Esox lucius</i>	3.1.10	6045	18501,76	3235	10546	2810	7955,76
SOM	Сом європейський	<i>Silurus glanis</i>	3.1.11	1888	17623	933	8530,4	955	9092,6
ITP	Сом каналний	<i>Ictalurus punctatus</i>	3.1.12	161	661	77	289	84	372
FPP	Судак звичайний	<i>Sander lucioperca</i>	3.1.13	6298	14666,03	2646	6208,23	3652	8457,8
FPE	Окунь звичайний	<i>Perca fluviatilis</i>	3.1.14	2580	744	1090	327	1490	417
CLZ	Кларієвий сом	<i>Clarias gariepinus</i>	3.1.15	129	801	61	379,5	68	421,5
TRR	Райдужна форель	<i>Oncorhynchus mykiss</i>	3.1.16	18429	35457,15	15768	30350,8	2661	5106,35
TRS	Струмкова форель	<i>Salmo trutta</i>	3.1.17	1676	1856,5	1049	1345,54	627	510,96
HUC	Дунайський лосось	<i>Hucho hucho</i>	3.1.18	109	260,5	68	158,3	41	102,2
TLV	Харіус європейський	<i>Thymallus thymallus</i>	3.1.19	25	5,4	8	1,6	17	3,8
SVF	Голец американський	<i>Salvelinus fontinalis</i>	3.1.20	7201	7731,18	6542	7428,71	659	302,47
HUH	Білуга	<i>Huso huso</i>	3.1.21	349	8223	248	5208	101	3015
APR	Стерлядь	<i>Acipenser ruthenus</i>	3.1.22	10551	27860	8059	22226	2492	5634
APB	Осетер сибірський	<i>Acipenser baerii</i>	3.1.23	10075	28331	9453	25118	622	3213
APG	Осетер руський	<i>Acipenser gueldenstaedtii</i>	3.1.24	2686	21707,5	2040	16948,5	646	4759
PAM	Веслонос американський	<i>Polyodon spathula</i>	3.1.25	198	1782	164	1430	34	352
APE	Севрюга	<i>Acipenser stellatus</i>	3.1.26	50	300	40	240	10	60
—	Гібрид осетрових	—	3.1.27	2573	24823	1387	14605	1186	10218
TLM	Тіляпія мозамбікська	<i>Oreochromis mossambicus</i>	3.1.28	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
TLN	Тіляпія нільська	<i>Oreochromis niloticus</i>	3.1.29	81	40,5	48	24	33	16,5
OEU	Тіляпія блакитна (ауреа)	<i>Oreochromis aureus</i>	3.1.30	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
—	Тіляпія червона (гібрид)	<i>Oreochromis mossambicus</i> x <i>Oreochromis niloticus</i>	3.1.31	25	13	15	6	10	7
FTE	Лин	<i>Tinca tinca</i>	3.1.32	3302	1694	2095	910	1207	784
	Інші:		3.1.33	10426	2750	5128	1295	5298	1455
	Всього			175427	443233,32	105194	274073,39	70233	169159,93

3.2. Наявність маточного стада інших гідробіонтів

3-літерний код ISSCAAP	Назва виду		Код рядка	Кількість, шт.	Маса, кг
	українською	латиною			
А	Б	В	Г	1	2
AAS	Рак широкопалий	<i>Astacus astacus</i>	3.2.1	4500,00	180,00
CRD	Рак вузькопалий	<i>Astacus leptodactylus</i>	3.2.2	103165,00	5284,03
CRP	Рак австралійський червоноклещевий	<i>Cherax quadricarinatus</i>	3.2.3	300,00	30,00
PRF	Креветка гігантська прісноводна	<i>Macrobrachium rosenbergii</i>	3.2.4	0,0	0,0
PNV	Креветка білонога	<i>Penaeus vannamei</i>	3.2.5	0,0	0,0
	Інші ракоподібні: Креветка довгорука	<i>Macrobrachium nipponense</i>	3.2.6	1000,00	30,00
MSM	Мідія середземноморська	<i>Mytilus galloprovincialis</i>	3.2.7	0,0	0,0
OYG	Устриця гігантська далекосхідна	<i>Magallana gigas</i>	3.2.8	0,0	0,0
OYF	Устриця європейська	<i>Ostrea edulis</i>	3.2.9	0,0	0,0
	Інші молюски:		3.2.10	0,0	0,0
	Всього			108965,00	5524,03

Продовження додатку А

Розділ 4. Отримано ікри та личинки риб та інших гідробіонтів

4.1. Отримано ікри та личинки риб

3-літер- ний код ISSCAA Р	Назва виду		Код рядка	Усього ікри		Усього личинок		В інкубаційних цехах	
	українською	латиною		к-ть, тис. шт. (сума граф 5, 9)	маса, кг (сума граф 6, 10)	к-ть, тис. шт. (сума граф 7, 11)	маса, кг (сума граф 8, 12)	ікри	
								к-ть, тис. шт.	маса, кг
А	Б	В	Г	1	2	3	4	5	6
FCP	Короп звичайний	<i>Cyprinus carpio</i>	3.1.1	402624,83	3884,7	456617,09	27760,35	287974,83	3574,5
SVC	Товстолобик білий	<i>Hypophthalmichthys molitrix</i>	3.1.2	138117,0	882,8	82916,5	1223,6	138117,0	882,8
BIC	Товстолобик строкатий	<i>Hypophthalmichthys nobilis</i>	3.1.3	101775,2	190,7	100693,6	1313,52	98775,2	187,1
FCG	Амур білий	<i>Ctenopharyngodon idella</i>	3.1.4	75063,25	733,61	66142,48	1386,28	70563,25	728,21
BKC	Амур чорний	<i>Mylopharyngodon piceus</i>	3.1.5	0,0	0,0	300,0	1,00	0,0	0,0
–	Гібрид товстолобиків	<i>Hypophthalmichthys molitrix</i> <i>Hypophthalmichthysnobilis</i>	3.1.6	19000,0	17,0	116590,0	333,82	19000,0	17,0
CWG	Карась сріблястий	<i>Carassius gibelio</i>	3.1.7	5100,00	9,2	3648,0	3681,73	0,0	0,0
BUB	Буфало великоротий	<i>Ictiobus cyprinellus</i>	3.1.8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
FBM	Лящ звичайний	<i>Abramis brama</i>	3.1.9	0,0	0,0	200,0	200,0	0,0	0,0
FPI	Щука	<i>Esox lucius</i>	3.1.10	4520,0	73,12	4991,6	395,07	595,0	34,6
SOM	Сом європейський	<i>Silurus glanis</i>	3.1.11	2175,0	13,1	1303,0	355,1	2120,0	12,0
ITP	Сом канальний	<i>Ictalurus punctatus</i>	3.1.12	320,0	2,5	250,0	101,2	320,0	2,5
FPP	Судак звичайний	<i>Sander lucioperca</i>	3.1.13	2510,0	37,2	765,0	181,3	440,0	35,0
FPE	Окунь звичайний	<i>Perca fluviatilis</i>	3.1.14	0,0	0,0	200,0	200,0	0,0	0,0
CLZ	Кларієвий сом	<i>Clarias gariepinus</i>	3.1.15	128,0	6,3	80,63	0,80	128,0	6,30
TRR	Райдужна форель	<i>Oncorhynchus mykiss</i>	3.1.16	3286,05	309,8	4439,0	466,5	3282,5	269,8
TRS	Струмкова форель	<i>Salmo trutta</i>	3.1.17	262,0	28,50	283000,0	118,0	262,0	28,5
HUC	Дунайський лосось	<i>Hucho hucho</i>	3.1.18	30,0	4,0	21698,0	2,30	30,0	4,0
TLV	Харіус європейський	<i>Thymallus thymallus</i>	3.1.19	0,0	0,0	434,0	0,0	0,0	0,0
SVF	Голец американський	<i>Salvelinus fontinalis</i>	3.1.20	50180,0	22,0	2130,0	215,0	50180,0	22,0
HUH	Білуга	<i>Huso huso</i>	3.1.21	7,0	0,20	0,0	0,0	7,0	0,2
APR	Стерлядь	<i>Acipenser ruthenus</i>	3.1.22	10943,0	182,65	30305,0	151,4	10943,0	182,65
APB	Осетер сибірський	<i>Acipenser baerii</i>	3.1.23	183,0	5,30	38,0	3,50	183,0	5,3
APG	Осетер руський	<i>Acipenser gueldenstaedtii</i>	3.1.24	128,0	4,5	35,0	20,0	128,0	4,5
PAM	Веслоніс американський	<i>Polyodon spathula</i>	3.1.25	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
APE	Севрюга	<i>Acipenser stellatus</i>	3.1.26	35,0	1,0	0,	0,	35,0	1,0
–	Гібрид осетрових	–	3.1.27	77,0	3,0	49,0	20,15	77,0	3,0
TLM	Тиляпія мозамбікська	<i>Oreochromis mossambicus</i>	3.1.28	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
TLN	Тиляпія нільська	<i>Oreochromis niloticus</i>	3.1.29	27,3	0,27	22,8	0,34	27,3	0,27
OEU	Тиляпія блакитна (ауреа)	<i>Oreochromis aureus</i>	3.1.30	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
–	Тиляпія червона (гібрид)	<i>Oreochromis mossambicus</i> x <i>Oreochromis niloticus</i>	3.1.31	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
FTE	Лин	<i>Tinca tinca</i>	3.1.32	0,0	0,0	700,0	700,0	0,0	0,0
	Інші:		3.1.33	150000,00	6,00	118250,0	1653,8	150000,0	6,00
	Всього			966491,63	6417,45	1295798,69	40484,76	833188,08	6007,23

Назва виду	В інкубаційних цехах		За межами інкубаційних цехів				Випущено у довкілля (вселення у рибогосподарські водні об'єкти (їх частини))	
	личинки		ікри		личинки			
	к-ть, тис. шт.	маса, кг	к-ть, тис. шт.	маса, кг	к-ть, тис. шт.	маса, кг	к-ть, тис. шт.	маса, кг
Б	7	8	9	10	11	12	13	14
Короп звичайний	217982,34	3980,96	114650,0	310,2	238634,74	23779,39	5717,34	12520,8
Товстолобик білий	78730,5	555,3	0,0	0,0	4186,0	668,3	550,0	2,5
Товстолобик строкатий	86353,6	104,2	3000,0	3,6	14340,0	1209,32	0,0	0,0
Амур білий	40358,48	571,23	4500,0	5,4	25784,0	815,05	580,0	42,0
Амур чорний	300,0	1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Гібрид товстолобиків	11400,0	15,9	0,0	0,0	105190,0	317,92	0,0	0,0
Карась сріблястий	550,0	19,35	5100,0	9,2	3098,0	3662,38	330,0	0,06
Буфало великоротий	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Лящ звичайний	0,0	0,0	0,0	0,0	200,0	200,0	0,0	0,0
Щука	235,0	151,6	3925,0	38,52	4756,6	243,47	40,0	0,01
Сом європейський	1030,0	3,2	55,0	1,1	273,0	351,9	1,5	1,5

Продовження додатку А

Сом каналний	200,0	1,2	0,0	0,0	50,0	100,0	0,0	0,0
Судак звичайний	220,0	170,0	2070,0	2,2	545,0	11,3	0,0	0,0
Окунь звичайний	0,0	0,0	0,0	0,0	200,0	200,0	0,0	0,0
Кларієвий сом	80,63	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Райдужна форель	4439,0	466,5	3,55	40,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Струмкова форель	283000,0	118,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Дунайський лосось	21698,0	2,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Харіус європейський	434,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Голец американський	2130,0	215,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Білуга	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Стерлядь	30305,0	151,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Осетер сибірський	38,0	3,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Осетер руський	35,0	20,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Веслоніс американський	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Севрюга	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Гібрид осетрових	49,0	20,15	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Тиляпія мозамбікська	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Тиляпія нільська	22,8	0,34	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Тиляпія блакитна (ауреа)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Тиляпія червона (гібрид)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Лин	0,0	0,0	0,0	0,0	700,0	700,0	0,0	0,0
Інші:	116550,0	3,6	0,0	0,0	1700,0	1650,2	50,0	0,2
Всього	896141,35	6575,53	133303,55	410,22	399657,34	33909,23	7268,84	12567,07

4.2. Отримано ікри та личинки інших гідробіонтів

3-літерний код ISSCAAP	Назва виду		Код рядка	Усього ікри		Усього личинок		В інкубаційних цехах	
	українською	латиною		к-ть, тис. шт. (сума граф 5, 9)	маса, кг (сума граф 6, 10)	к-ть, тис. шт. (сума граф 7, 11)	маса, кг (сума граф 8, 12)	ікри	
								к-ть, тис. шт.	маса, кг
A	Б	В	Г	1	2	3	4	5	6
AAS	Рак широкопалий	<i>Astacus astacus</i>	4.2.1	0,0	0,0	35,0	350,0	0,	0,
CRD	Рак вузькопалий	<i>Astacus leptodactylus</i>	4.2.1	674,5	1,27	1214,95	201,61	230,0	0,27
CRP	Рак австралійський червоноклешневий	<i>Cherax quadricarinatus</i>	4.2.3	500,0	2,00	40,0	4,0	500,0	2,0
PRF	Креветка гігантська прісноводна	<i>Macrobrachium rosenbergii</i>	4.2.4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
PNV	Креветка білонога	<i>Penaeus vannamei</i>	4.2.5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Інші ракоподібні: Креветка довгорука	<i>Macrobrachium nipponense</i>	4.2.6	1200,0	0,0	1000,0	1000,0	0,0	0,0
	Всього			2375,5	5,27	2292,95	1559,61	735,0	8,27

Назва виду	В інкубаційних цехах		За межами інкубаційних цехів				Випущено у довкілля (вселення у рибогосподарські водні об'єкти (їх частини))	
	личинки		ікри		личинки			
	к-ть, тис. шт.	маса, кг	к-ть, тис. шт.	маса, кг	к-ть, тис. шт.	маса, кг	к-ть, тис. шт.	маса, кг
Б	7	8	9	10	11	12	13	14
Рак широкопалий	0,0	0,0	0,0	0,0	35,00	350,0	35,0	350,0
Рак вузькопалий	76,50	101,12	444,50	1,0	1138,45	100,49	0,0	0,0
Рак австралійський червоноклешневий	40,00	4,00	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Креветка гігантська прісноводна	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Креветка білонога	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Інші ракоподібні: Креветка довгорука	0,0	0,0	1200,00	0,0	1000,00	1000,0	0,0	0,0
Всього	123,50	113,12	1653,50	11,00	2184,45	1462,49	48,00	364,00

Продовження додатку А

Розділ 5. Отримано молоді риби та інших гідробіонтів

5.1. Отримано молоді риби

3-літерний код ISSCAAP	Назва виду		Код ряд-ка	Усього		Ставки	
	українською	латиною		к-ть, тис. шт. (сума граф 3,5,7,9,11,13)	маса, кг (сума граф 4,6,8,10,12,14)	к-ть, тис. шт.	маса, кг
A	Б	В	Г	1	2	3	4
FCP	Короп звичайний	<i>Cyprinus carpio</i>	5.1.1	131972,98	3038279,7	50750,3	2468866,5
SVC	Товстолобик білий	<i>Hypophthalmichthys molitrix</i>	5.1.2	36327,5	572692,0	15619,92	399201,0
BIC	Товстолобик строкатий	<i>Hypophthalmichthys nobilis</i>	5.1.3	38389,02	518737,5	8872,27	390931,3
FCG	Амур білий	<i>Ctenopharyngodon idella</i>	5.1.4	32088,54	285383,45	6508,61	201015,0
BKC	Амур чорний	<i>Mylopharyngodon piceus</i>	5.1.5	2195,5	2133,0	90,00	1800,0
–	Гібрид товстолобиків	<i>Hypophthalmichthys molitrix x Hypophthalmichthys nobilis</i>	5.1.6	19874,44	314221,82	3479,7	204224,0
CWG	Карась сріблястий	<i>Carassius gibelio</i>	5.1.7	50389,11	147467,0	11061,46	76104,0
BUB	Буфало великоротий	<i>Ictiobus cyprinellus</i>	5.1.8	50,0	1000,0	0,0	0,0
FBM	Лящ звичайний	<i>Abramis brama</i>	5.1.9	310,9	21568,0	200,0	10000,0
FPI	Щука	<i>Esox lucius</i>	5.1.10	2331,77	192126,7	729,48	170156,0
SOM	Сом європейський	<i>Silurus glanis</i>	5.1.11	1289,89	49754,0	414,65	46685,0
ITP	Сом каналний	<i>Ictalurus punctatus</i>	5.1.12	62,50	1625,0	0,50	75,0
FPP	Судак звичайний	<i>Sander lucioperca</i>	5.1.13	1646,0	50357,0	604,03	38126,0
FPE	Окунь звичайний	<i>Perca fluviatilis</i>	5.1.14	570,25	22202,0	544,1	20860,0
CLZ	Кларієвий сом	<i>Clarias gariepinus</i>	5.1.15	72,40	722,3	0,0	0,0
TRR	Райдужна форель	<i>Oncorhynchus mykiss</i>	5.1.16	2296,85	35430,8	79,0	2522,0
TRS	Струмкова форель	<i>Salmo trutta</i>	5.1.17	446,5	8742,5	0,0	0,0
HUC	Дунайський лосось	<i>Hucho hucho</i>	5.1.18	30,3	155,3	0,0	0,0
TLV	Харіус європейський	<i>Thymallus thymallus</i>	5.1.19	0,0	0,0	0,0	0,0
SVF	Голец американський	<i>Salvelinus fontinalis</i>	5.1.20	9694,5	3104,7	0,0	0,0
HUH	Білуга	<i>Huso huso</i>	5.1.21	0,0	0,0	0,0	0,0
APR	Стерлядь	<i>Acipenser ruthenus</i>	5.1.22	621,60	68378,0	252,6	65143,0
APB	Осетер сибірський	<i>Acipenser baerii</i>	5.1.23	18022,3	5457,5	0,0	0,0
APG	Осетер руський	<i>Acipenser gueldenstaedtii</i>	5.1.24	52,0	1836,0	0,0	0,0
PAM	Веслоніс американський	<i>Polyodon spathula</i>	5.1.25	0,0	0,0	0,0	0,0
APE	Севрюга	<i>Acipenser stellatus</i>	5.1.26	6000,0	1800,0	0,0	0,0
–	Гібрид осетрових	–	5.1.27	0,30	217,0	0,0	0,0
TLM	Тіляпія мозамбікська	<i>Oreochromis mossambicus</i>	5.1.28	0,0	0,0	0,0	0,0
TLN	Тіляпія нільська	<i>Oreochromis niloticus</i>	5.1.29	17,60	4350,0	0,0	0,0
OEU	Тіляпія блакитна (ауреа)	<i>Oreochromis aureus</i>	5.1.30	0,0	0,0	0,0	0,0
–	Тіляпія червона (гібрид)	<i>Oreochromis mossambicus x Oreochromis niloticus</i>	5.1.31	0,0	0,0	0,0	0,0
FTE	Лин	<i>Tinca tinca</i>	5.1.32	731,89	11947,0	725,95	10800,0
	Інші:		5.1.33	6160,30	135217,0	2156,7	133900,0
	Всього			361644,93	5494905,27	102089,28	4240408,8

Назва виду	Садки		Резервуари та басейни		Установки замкнутого водопостачання		Інші технологічні пристрої	
	к-ть, тис. шт.	маса, кг	к-ть, тис. шт.	маса, кг	к-ть, тис. шт.	маса, кг	к-ть, тис. шт.	маса, кг
Б	5	6	7	8	9	10	11	12
Короп звичайний	30083,3	6600,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,0	4000,0
Товстолобик білий	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Товстолобик строкатий	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Амур білий	11,6	902,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Амур чорний	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Гібрид товстолобиків	530,5	17050,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Карась сріблястий	34408,0	6332,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Бувало великоротий	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Продовження додатку А

Лящ звичайний	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Щука	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Сом європейський	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Сом каналний	62,0	1550,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Судак звичайний	700,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Окунь звичайний	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Кларієвий сом	0,0	0,0	0,0	0,0	62,1	6,30	0,0	0,0
Райдужна форель	0,0	0,0	770,6	5694,8	433,0	25849,0	0,0	0,0
Струмкова форель	0,0	0,0	396,5	1242,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Дунайський лосось	0,0	0,0	30,3	155,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Харіус європейський	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Голец американський	0,0	0,0	4339,5	962,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Білуга	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Стерлядь	320,0	955,0	42,0	2273,0	7,00	7,00	0,0	0,0
Осетер сибірський	22,0	54,0	0,0	0,0	18000,0	5400,0	0,0	0,0
Осетер руський	38,0	136,0	14,0	1700,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Веслоніс американський	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Севрюга	0,0	0,0	0,0	0,0	6000,0	1800,0	0,0	0,0
Гібрид осетрових	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Тіляпія мозамбікська	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Тіляпія нільська	0,0	0,0	0,0	0,0	17,6	4350,0	0,0	0,0
Тіляпія блакитна (ауреа)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Тіляпія червона (гібрид)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Лин	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Інші:	0,0	0,0	4000,0	600,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Всього	66175,4	33579,0	9592,9	12628,3	24519,7	37412,3	5,0	4000,0

Назва виду	Куплено в інших суб'єктах господарювання		Переведено у контрольовані умови (для товарного вищислення)		Випущено у довкілля (вселення у рибогосподарські водні об'єкти (їх частини))	
	к-ть, тис. шт.	маса, кг	к-ть, тис. шт.	маса, кг	к-ть, тис. шт.	маса, кг
Б	13	14	15	16	17	18
Короп звичайний	51134,37	558813,2	64941,15	778104,1	9879,37	46052,8
Товстолобик білий	20707,57	173491,0	47093,48	102907,6	10664,75	93065,3
Товстолобик строкатий	29516,75	127806,2	93891,91	200695,7	1779,37	40750,0
Амур білий	25568,33	83466,45	27470,11	53359,3	485,81	1173,1
Амур чорний	2105,5	333,0	95,5	2130,0	0,0	0,0
Гібрид товстолобиків	15864,24	92947,82	8630,72	54225,0	51,0	1275,0
Карась сріблястий	4919,65	65031,0	787,75	41403,0	0,0	0,0
Буфало великоротий	50,0	1000,0	50,0	1000,0	0,0	0,0
Лящ звичайний	110,9	11568,0	310,7	21500,0	0,0	0,0
Щука	1602,29	21970,7	347,0	78808,00	0,0	0,0
Сом європейський	875,24	3069,0	168,3	32922,0	0,0	0,0
Сом каналний	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Судак звичайний	341,97	12231,0	224,14	22436,0	0,0	0,0
Окунь звичайний	26,15	1342,0	206,5	20492,0	0,0	0,0
Кларієвий сом	10,3	716,0	70,1	22,30	0,0	0,0
Райдужна форель	1014,25	1365,0	1346,5	10180,0	10,0	10,0
Струмкова форель	50,0	7500,0	69,5	7832,7	236,5	777,6
Дунайський лосось	0,0	0,0	1,5	60,0	15,3	80,3
Харіус європейський	0,0	0,0	687,0	51,1	0,0	0,0
Голец американський	5355,0	2142,0	5584,0	115689,0	0,0	0,0
Білуга	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Стерлядь	0,0	0,0	15,8	7146,0	1007,0	157,0
Осетер сибірський	0,30	3,5	16,25	11279,0	0,0	0,0
Осетер руський	0,0	0,0	0,0	0,0	1500,0	225,0
Веслоніс американський	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Севрюга	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Гібрид осетрових	0,3	217,0	0,0	0,00	0,0	0,0
Тіляпія мозамбікська	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Тіляпія нільська	0,0	0,0	17,6	4350,0	0,0	0,0
Тіляпія блакитна (ауреа)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Тіляпія червона (гібрид)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Лин	5,94	1147,0	703,7	11252,0	20,0	20,0
Інші:	3,6	717,0	1656,1	134617,0	0,0	0,0
Всього	159262,65	1166876,87	254385,32	1712461,8	25649,1	183586,1

Продовження додатку А

5.2. Отримано молоді інших гідробіонтів

3-літерний код ISSCAAP	Назва виду		Код рядка	Усього		Отримано молоді інших гідробіонтів	
	українською	латиною		к-ть, тис. шт. (сума граф 3,5)	маса, кг (сума граф 4,6,)	к-ть, тис. шт.	маса, кг
А	Б	В	Г	1	2	3	4
AAS	Рак широкопалий	<i>Astacus astacus</i>	5.2.1	0,0	0,0	0,0	0,0
CRD	Рак вузькопалий	<i>Astacus leptodactylus</i>	5.2.2	697,95	10599,6	629,95	8599,6
CRP	Рак австралійський червоноклепшевий	<i>Cherax quadricarinatus</i>	5.2.3	40,0	40,0	40,0	40,0
PRF	Креветка гігантська прісноводна	<i>Macrobrachium rosenbergii</i>	5.2.4	0,0	0,0	0,0	0,0
PNV	Креветка білонога	<i>Penaeus vannamei</i>	5.2.5	0,0	0,0	0,0	0,0
	Інші ракоподібні: Креветка довгорука	<i>Macrobrachium nipponense</i>	5.2.6	1000,0	1000,0	1000,0	1000,0
MSM	Мідія середземноморська	<i>Mytilus galloprovincialis</i>	5.2.7	0,0	0,0	0,0	0,0
OYG	Устриця гігантська далекосхідна	<i>Magallana gigas</i>	5.2.8	0,0	0,0	0,0	0,0
OYF	Устриця європейська	<i>Ostrea edulis</i>	5.2.9	0,0	0,0	0,0	0,0
	Інші молюски		5.2.10	0,0	0,0	0,0	0,0
	Всього			1737,95	11639,6	1669,95	9639,6

Назва виду	Придбано в інших суб'єктах господарювання		Переведено у контрольовані умови (для вирощування)		Випущено у довкілля (вселення у водні об'єкти (їх частини))	
	к-ть, тис. шт.	маса, кг	к-ть, тис. шт.	маса, кг	к-ть, тис. шт.	маса, кг
Б	5	6	7	8	9	10
Рак широкопалий	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Рак вузькопалий	68,0	2000,0	488,0	8720,0	109,95	879,6
Рак австралійський червоноклепшевий	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Креветка гігантська прісноводна	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Креветка білонога	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Інші ракоподібні: Креветка довгорука	0,0	0,0	0,0	0,0	4166,0	250,0
Мідія середземноморська	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Устриця гігантська далекосхідна	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Устриця європейська	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Інші молюски	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Всього	68,0	2000,0	488,0	8720,0	4275,95	1129,6

Розділ 6. Вилучено риби та інших водних біоресурсів з природного середовища для вирощування об'єктів аквакультури

3-літерний код ISSCAAP	Назва виду		Код рядка	Вік вилучених особин риби та інших водних біоресурсів (крім водоростей)	Кількість вилученої риби та інших водних біоресурсів, тис. шт.	Маса вилученої риби та інших водних біоресурсів, кг	Вартість вилученої риби та інших водних біоресурсів, грн
	українською	латиною					
А	Б	В	Г	1	2	3	4
FCP	Короп звичайний	<i>Cyprinus carpio</i>	6.1	–	30105,034	33972,61	1451546
SVC	Товстолобик білий	<i>Hypophthalmichthys molitrix</i>	6.2	–	59,02	9527,3	382984
BIC	Товстолобик строкатий	<i>Hypophthalmichthys nobilis</i>	6.3	–	19,371	5913	288890
FCG	Амур білий	<i>Ctenopharyngodon idella</i>	6.4	–	58,607	6085	464089
BKC	Амур чорний	<i>Mylopharyngodon piceus</i>	6.5	–	0,1	320	9600
–	Гібрид товстолобиків	<i>Hypophthalmichthys molitrix x Hypophthalmichthys nobilis</i>	6.6	–	4,3	9000	4065000
CWG	Карась сріблястий	<i>Carassius gibelio</i>	6.7	–	21,9	5796	168545
BUB	Буфало великоротий	<i>Ictiobus cyprinellus</i>	6.8	–	0,0	0,0	0,0
FBM	Лящ звичайний	<i>Abramis brama</i>	6.9	–	0,0	17	850
FPI	Щука	<i>Esox lucius</i>	6.10	–	0,3	142	9200
SOM	Сом європейський	<i>Silurus glanis</i>	6.11	–	0,0	0,0	0,0

Продовження додатку А

ITP	Сом каналний	<i>Ictalurus punctatus</i>	6.12	–	0,1	120	10090
FPP	Судак звичайний	<i>Sander lucioperca</i>	6.13	–	0	4	468
FPE	Окунь звичайний	<i>Perca fluviatilis</i>	6.14	–	0	1	32
CLZ	Кларієвий сом	<i>Clarias gariepinus</i>	6.15	–	0,0	0,0	0,0
TRR	Райдужна форель	<i>Oncorhynchus mykiss</i>	6.16	–	0,0	0,0	0,0
TRS	Струмкова форель	<i>Salmo trutta</i>	6.17	–	0,0	0,0	0,0
HUC	Дунайський лосось	<i>Hucho hucho</i>	6.18	–	0,0	0,0	0,0
TLV	Харіус європейський	<i>Thymallus thymallus</i>	6.19	–	0,0	0,0	0,0
SVF	Голец американський	<i>Salvelinus fontinalis</i>	6.20	–	0,0	0,0	0,0
HUH	Білуга	<i>Huso huso</i>	6.21	–	0,0	0,0	0,0
APR	Стерлядь	<i>Acipenser ruthenus</i>	6.22	–	0,0	0,0	0,0
APB	Осетер сибірський	<i>Acipenser baerii</i>	6.23	–	0,0	0,0	0,0
APG	Осетер руський	<i>Acipenser gueldenstaedtii</i>	6.24	–	0,0	0,0	0,0
PAM	Веслоніс американський	<i>Polyodon spathula</i>	6.25	–	0,0	0,0	0,0
APE	Севрюга	<i>Acipenser stellatus</i>	6.26	–	0,0	0,0	0,0
–	Гібрид осетрових	–	6.27	–	0,0	0,0	0,0
TLM	Тіляпія мозамбікська	<i>Oreochromis mossambicus</i>	6.28	–	0,0	0,0	0,0
TLN	Тіляпія нільська	<i>Oreochromis niloticus</i>	6.29	–	0,0	0,0	0,0
OEU	Тіляпія блакитна (ayrea)	<i>Oreochromis aureus</i>	6.30	–	0,0	0,0	0,0
–	Тіляпія червона (гібрид)	<i>Oreochromis mossambicus x Oreochromis niloticus</i>	6.31	–	0,0	0,0	0,0
FTE	Лин	<i>Tinca tinca</i>	6.32	–	0,0	6	464
–	Інші види:	–	6.33	–	0	1	10
AAS	Рак широкопалий	<i>Astacus astacus</i>	6.34	–	0,0	0,0	0,0
CRD	Рак вузькопалий	<i>Astacus leptodactylus</i>	6.35	–	0,0	0,0	0,0
CRP	Рак австралійський червоноклешневий	<i>Cherax quadricarinatus</i>	6.36	–	0,0	0,0	0,0
PRF	Креветка гігантська прісноводна	<i>Macrobrachium rosenbergii</i>	6.37	–	0,0	0,0	0,0
PNV	Креветка білонога	<i>Penaeus vannamei</i>	6.38	–	0,0	0,0	0,0
–	Інші ракоподібні:	–	6.39	–	0,0	0,0	0,0
MSM	Мідія середземноморська	<i>Mytilus galloprovincialis</i>	6.41	–	0,0	0,0	0,0
OYG	Устриця гігантська далекосхідна	<i>Magallana gigas</i>	6.42	–	0,0	0,0	0,0
OYF	Устриця європейська	<i>Ostrea edulis</i>	6.43	–	0,0	0,0	0,0
–	Інші молюски	–	6.44	–	0,0	0,0	0,0
–	Водорості	–	6.45	–	0,0	0,0	0,0
–	Всього				30268,732	70904,91	6851768

Розділ 7. Вироблено товарної продукції аквакультури

7.1. Вироблено товарної продукції аквакультури (риб)

3-літерний код ISSCAAP	Назва виду		Код	Усього		Ставки	
	українською	латиною		к-ть, шт. (сума граф 3,5,7,9,11)	маса, кг (сума граф 4,6,8,10,12)	к-ть, шт	маса, кг
А	Б	В	Г	1	2	3	4
FCP	Короп звичайний	<i>Cyprinus carpio</i>	7.1.1	6626646,44	7122776,9	6590916,44	7086956,9
SVC	Товстолобик білий	<i>Hypophthalmichthys molitrix</i>	7.1.2	1002377,74	1551118,3	984747,74	1532168,3
BIC	Товстолобик строкатий	<i>Hypophthalmichthys nobilis</i>	7.1.3	1421966,9	1458207,2	1421966,9	1458207,2
FCG	Амур білий	<i>Ctenopharyngodon idella</i>	7.1.4	542607,34	471588,8	542607,34	471588,8
BKC	Амур чорний	<i>Mylopharyngodon piceus</i>	7.1.5	20474,0	23076,0	20474,0	23076,0
–	Гібрид товстолобиків	<i>Hypophthalmichthys molitrix x Hypophthalmichthys nobilis</i>	7.1.6	561971,1	940512,3	535571,1	890342,3
CWG	Карась сріблястий	<i>Carassius gibelio</i>	7.1.7	9234901,18	1316044,5	9234901,18	1316044,5
BUB	Буфало великоротий	<i>Ictiobus cyprinellus</i>	7.1.8	2500,0	2500,0	2500,0	2500,0
FBM	Лящ звичайний	<i>Abramis brama</i>	7.1.9	732882,1	472645,0	732882,1	472645,0
FPI	Щука	<i>Esox lucius</i>	7.1.10	173385,3	177040,6	165805,3	173099,6
SOM	Сом європейський	<i>Silurus glanis</i>	7.1.11	22707,8	59727,5	22707,8	59727,5
ITP	Сом каналний	<i>Ictalurus punctatus</i>	7.1.12	8526,06	5830,0	8525,0	5030,0
FPP	Судак звичайний	<i>Sander lucioperca</i>	7.1.13	542452,04	580272,9	542452,04	580272,9
FPE	Окунь звичайний	<i>Perca fluviatilis</i>	7.1.14	125624,06	25200,1	125624,06	25200,1
CLZ	Кларієвий сом	<i>Clarias gariepinus</i>	7.1.15	134677,0	192383,0	0,0	0,0
TRR	Райдужна форель	<i>Oncorhynchus mykiss</i>	7.1.16	598158,0	305079,84	458668,0	227858,0

Продовження додатку А

TRS	Струмкова форель	<i>Salmo trutta</i>	7.1.17	70005,0	18000,46	0,0	0,0
HUC	Дунайський лосось	<i>Hucho hucho</i>	7.1.18	0,0	0,0	0,0	0,0
TLV	Харіус європейський	<i>Thymallus thymallus</i>	7.1.19	0,0	0,0	0,0	0,0
SVF	Голец американський	<i>Salvelinus fontinalis</i>	7.1.20	176091,0	85988,04	138909,0	76540,0
HUH	Білуга	<i>Huso huso</i>	7.1.21	1821,0	1596,0	1821,0	1596,0
APR	Стерлядь	<i>Acipenser ruthenus</i>	7.1.22	16175,0	12032,0	11900,0	5373,0
APB	Осетер сибірський	<i>Acipenser baerii</i>	7.1.23	2307,0	5756,0	470,0	1111,0
APG	Осетер руський	<i>Acipenser gueldenstaedtii</i>	7.1.24	9195,0	8500,0	5000,0	1500,0
PAM	Веслоніс американський	<i>Polyodon spathula</i>	7.1.25	0,0	0,0	0,0	0,0
APE	Севрюга	<i>Acipenser stellatus</i>	7.1.26	0,0	0,0	0,0	0,0
–	Гібрид осетрових	–	7.1.27	20119,0	15704,0	10141,0	10363,0
TLM	Тіляпія мозамбікська	<i>Oreochromis mossambicus</i>	7.1.28	0,0	0,0	0,0	0,0
TLN	Тіляпія нільська	<i>Oreochromis niloticus</i>	7.1.29	19526,0	5852,0	0,0	0,0
OEU	Тіляпія блакитна (ауреа)	<i>Oreochromis aureus</i>	7.1.30	0,0	0,0	0,0	0,0
–	Тіляпія червона (гібрид)	<i>Oreochromis mossambicus</i> x <i>Oreochromis niloticus</i>	7.1.31	120,0	60,0	0,0	0,0
FTE	Лин	<i>Tinca tinca</i>	7.1.32	72893,5	10430,0	72893,5	10430,0
	Інші:		7.1.33	1559894,3	400058,8	1431757,3	316320,0
	Всього			23700003,86	15267980,24	23063240,8	14747950,1

Назва виду	Садки		Резервуари та басейни		Установки замкнутого водопостачання		Інші технологічні пристрої	
	к-ть, шт	маса, кг	к-ть, шт	маса, кг	к-ть, шт	маса, кг	к-ть, шт	маса, кг
Б	5	6	7	8	9	10	11	12
Короп звичайний	0,0	0,0	35730,0	35820,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Товстолобик білий	0,0	0,0	17630,0	18950,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Товстолобик строкатий	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Амур білий	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Амур чорний	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Гібрид товстолобиків	26400,0	50170,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Карась сріблястий	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Буфало великоротий	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Лящ звичайний	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Щука	80,0	180,0	7500,0	3761,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Сом європейський	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Сом каналний	0,0	0,0	0,0	0,0	1,06	800,0	0,0	0,0
Судак звичайний	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Окунь звичайний	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Кларієвий сом	0,0	0,0	0,0	0,0	134677,0	192383,0	0,0	0,0
Райдужна форель	0,0	0,0	139490,0	77221,84	0,0	0,0	0,0	0,0
Струмкова форель	0,0	0,0	70005,0	18000,46	0,0	0,0	0,0	0,0
Дунайський лосось	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Харіус європейський	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Голец американський	0,0	0,0	37182,0	9448,04	0,0	0,0	0,0	0,0
Білуга	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Стерлядь	0,0	0,0	4275,0	6659,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Осетер сибірський	880,0	2200,0	957,0	2445,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Осетер руський	445,0	1000,0	3750,0	6000,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Веслоніс американський	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Севрюга	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Гібрид осетрових	0,0	0,0	9978,0	5341,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Тіляпія мозамбікська	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Тіляпія нільська	0,0	0,0	0,0	0,0	19526,0	5852,0	0,0	0,0
Тіляпія блакитна (ауреа)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Тіляпія червона (гібрид)	0,0	0,0	0,0	0,0	120,0	60,0	0,0	0,0
Лин	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Інші:	0,0	0,0	505,0	1248,0	127632,0	82490,8	0,0	0,0
Всього	27805,0	53550,0	327002,0	184894,34	281956,06	281585,8	0,0	0,0

Продовження додатку А

7.2. Вироблено товарної продукції аквакультури (ракоподібні, молюски, водорості)

3-літерний код ISSCAAP	Назва виду		Код	Усього		Ставки	
	українською	латиною		к-ть, <i>шт.</i> (сума граф 3,5,7,9,11)	маса, <i>кг</i> (сума граф 4,6,8,10,12)	к-ть, <i>шт</i>	маса, <i>кг</i>
A	Б	В	Г	1	2	3	4
AAS	Рак широкопалий	<i>Astacus astacus</i>	7.2.1	26000,045	1066,8	26000,05	1066,80
CRD	Рак вузькопалий	<i>Astacus leptodactylus</i>	7.2.2	38380,05	1782	38380,05	1782,00
CRP	Рак австралійський червоноклешневий	<i>Cherax quadricarinatus</i>	7.2.3	0,0	0,0	0,0	0,00
PRF	Креветка гігантська прісноводна	<i>Macrobrachium rosenbergii</i>	7.2.4	0,0	0,0	0,0	0,00
PNV	Креветка білонога	<i>Penaeus vannamei</i>	7.2.5	0,0	0,0	0,0	0,00
	Інші ракоподібні		7.2.6	0,0	0,0	0,0	0,00
MSM	Мідія середземноморська	<i>Mytilus galloprovincialis</i>	7.2.7	0,0	0,0	0,0	0,00
OYG	Устриця гігантська далекосхідна	<i>Magallanagigas</i>	7.2.8	0,0	0,0	0,0	0,00
OYF	Устриця європейська	<i>Ostrea edulis</i>	7.2.9	0,0	0,0	0,0	0,00
	Інші молюски		7.2.10	0,0	0,0	0,0	0,00
	Водорості		7.2.11	0,0	0,0	0,0	0,00
	Всього			64380,095	2848,8	64380,095	2848,8

Назва виду	Садки		Резервуари та басейни		Установки замкнутого водопостачання		Інші технологічні пристрої	
	к-ть, <i>шт</i>	маса, <i>кг</i>	к-ть, <i>шт</i>	маса, <i>кг</i>	к-ть, <i>шт</i>	маса, <i>кг</i>	к-ть, <i>шт</i>	маса, <i>кг</i>
Б	5	6	7	8	9	10	11	12
Рак широкопалий	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Рак вузькопалий	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Рак австралійський червоноклешневий	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Креветка гігантська прісноводна	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Креветка білонога	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Інші ракоподібні	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Мідія середземноморська	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Устриця гігантська далекосхідна	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Устриця європейська	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Інші молюски	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Водорості	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Всього	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Розділ 8. Витрати кормів

3-літерний код ISSCAAP	Назва виду		Код рядка	Витрати кормів, кг			
	українською	латиною		Усього (сума граф 2,3,4)	у тому числі		
					на молодь	на маточне поголов'я	на товарну рибу та ракоподібних
A	Б	В	Г	1	2	3	4
FCP	Короп звичайний	<i>Cyprinus carpio</i>	8.1	25932074,8	8874039,4	398196,4	16659839,0
CWG	Карась сріблястий	<i>Carassius gibelio</i>	8.2	745002	86053,0	10779,0	648170,0
BUB	Буфало великоротий	<i>Ictiobus cyprinellus</i>	8.3	0,0	0,0	0,00	0,0
FBM	Лящ звичайний	<i>Abramis brama</i>	8.4	38183,3	17591,7	1158,3	19433,3
FPI	Щука	<i>Esox lucius</i>	8.5	212104,4	144879,2	13121,8	54103,4
SOM	Сом європейський	<i>Silurus glanis</i>	8.6	144595,4	73629,2	10380,8	60585,4
ITP	Сом каналний	<i>Ictalurus punctatus</i>	8.7	9820	0,0	510,0	9310,0
FPP	Судак звичайний	<i>Sander lucioperca</i>	8.8	137298,4	67229,2	11035,8	59033,4
FPE	Окунь звичайний	<i>Perca fluviatilis</i>	8.9	103908,4	51529,2	10425,8	41953,4
CLZ	Кларієвий сом	<i>Clarias gariepinus</i>	8.10	64928	57400,0	873,0	6655,0
TRR	Райдужна форель	<i>Oncorhynchus mykiss</i>	8.11	398884	155629,0	33709,0	209546,0
TRS	Струмкова форель	<i>Salmo trutta</i>	8.12	16492	6817,0	3175,0	6500,0
HUC	Дунайський лосось	<i>Hucho hucho</i>	8.13	1350	710,0	640,0	0,0
TLV	Харіус європейський	<i>Thymallus thymallus</i>	8.14	40	35,0	5,0	0,0

Продовження додатку А

SVF	Голец американський	<i>Salvelinus fontinalis</i>	8.15	67147	4800,0	6034,0	56313,0
HUH	Білуга	<i>Huso huso</i>	8.16	15872	0,0	8565,0	7307,0
APR	Стерлядь	<i>Acipenser ruthenus</i>	8.17	15872	0,0	8565,0	7307,0
APB	Осетер сибірський	<i>Acipenser baerii</i>	8.18	44589	17029,0	17059,0	10501,0
APG	Осетер руський	<i>Acipenser gueldenstaedtii</i>	8.19	58616	13470,0	19621,0	25525,0
PAM	Веслоніс американський	<i>Polyodon spathula</i>	8.20	905	0,00	905,0	0,0
APE	Севрюга	<i>Acipenser stellatus</i>	8.21	1120	0,0	1120,0	0,0
–	Гібрид осетрових	–	8.22	63074	0,0	25232,0	37842,0
TLM	Тиляпія мозамбікська	<i>Oreochromis mossambicus</i>	8.23	0,0	0,0	0,0	0,0
TLN	Тиляпія нільська	<i>Oreochromis niloticus</i>	8.24	15290	15200,0	90,0	0,0
OEU	Тиляпія блакитна (ауреа)	<i>Oreochromis aureus</i>	8.25	0,0	0,00	0,0	0,0
–	Тиляпія червона (гібрид)	<i>Oreochromis mossambicus x Oreochromis niloticus</i>	8.26	120	0,00	10,0	110,0
FTE	Лин	<i>Tinca tinca</i>	8.27	40653,3	19291,7	4228,3	17133,3
	Інші:		8.28	643050	402287,0	7706,0	233057,0
AAS	Рак широкопалий	<i>Astacus astacus</i>	8.29	0,0	0,0	0,0	0,0
CRD	Рак вузькопалий	<i>Astacus leptodactylus</i>	8.30	3850	2500,0	900,0	450,0
CRP	Рак австралійський червоноклешневий	<i>Cherax quadricarinatus</i>	8.31	80	20,0	60,0	0,0
PRF	Креветка гігантська прісноводна	<i>Macrobrachium rosenbergii</i>	8.32	0,0	0,0	0,0	0,0
PNV	Креветка білонога	<i>Penaeus vannamei</i>	8.33	0,0	0,0	0,0	0,0
	Інші ракоподібні:		8.34	104384,1	8808,6	155,5	95420,0
	Всього			28879303,1	10018948,2	594260,7	18266094,2

Розділ 9. Реалізовано продукції аквакультури

9.1. Реалізовано продукції аквакультури (риб)

3-літерний код ISSCAAP	Назва виду		Код рядка	Риба товарна	
	українською	латиною		маса, кг	вартість, грн
A	Б	В	Г	1	2
FCP	Короп звичайний	<i>Cyprinus carpio</i>	9.1.1	4328341,6	302372911,96
SVC	Товстолобик білий	<i>Hypophthalmichthys molitrix</i>	9.1.2	520909,2	22269896,67
BIC	Товстолобик строкатий	<i>Hypophthalmichthys nobilis</i>	9.1.3	1007476,8	38867377,6
FCG	Амур білий	<i>Ctenopharyngodon idella</i>	9.1.4	227148,71	17672760,55
BKC	Амур чорний	<i>Mylopharyngodon piceus</i>	9.1.5	1258,0	66644,0
–	Гібрид товстолобиків	<i>Hypophthalmichthys molitrix x Hypophthalmichthys nobilis</i>	9.1.6	634466,0	25998234,13
CWG	Карась сріблястий	<i>Carassius gibelio</i>	9.1.7	778554,1	18793779,73
BUB	Буфало великоротий	<i>Ictiobus cyprinellus</i>	9.1.8	0,0	0,0
FBM	Лящ звичайний	<i>Abramis brama</i>	9.1.9	462512,4	7639009,5
FPI	Щука	<i>Esox lucius</i>	9.1.10	60983,9	5715843,53
SOM	Сом європейський	<i>Silurus glanis</i>	9.1.11	27991,1	577991,4
ITP	Сом каналний	<i>Ictalurus punctatus</i>	9.1.12	13760,0	829485,0
FPP	Судак звичайний	<i>Sander lucioperca</i>	9.1.13	524671,2	26484359,5
FPE	Окунь звичайний	<i>Perca fluviatilis</i>	9.1.14	9872,6	249390,0
CLZ	Кларієвий сом	<i>Clarias gariepinus</i>	9.1.15	84977,0	13060613,0
TRR	Райдужна форель	<i>Oncorhynchus mykiss</i>	9.1.16	251907,98	41829495,67
TRS	Струмкова форель	<i>Salmo trutta</i>	9.1.17	142,86	41825,74
HUC	Дунайський лосось	<i>Hucho hucho</i>	9.1.18	251915,0	65903800,0
TLV	Харіус європейський	<i>Thymallus thymallus</i>	9.1.19	0,0	0,0
SVF	Голец американський	<i>Salvelinus fontinalis</i>	9.1.20	89816,09	12908992,63
HUH	Білуга	<i>Huso huso</i>	9.1.21	0,0	0,0
APR	Стерлядь	<i>Acipenser ruthenus</i>	9.1.22	9006,7	1995440,0
APB	Осетер сибірський	<i>Acipenser baerii</i>	9.1.23	1649,9	475505,0
APG	Осетер руський	<i>Acipenser gueldenstaedtii</i>	9.1.24	7797,1	1927557,0
PAM	Веслоніс американський	<i>Polyodon spathula</i>	9.1.25	0,0	0,0
APE	Севрюга	<i>Acipenser stellatus</i>	9.1.26	0,0	0,0
–	Гібрид осетрових	–	9.1.27	2008,26	629618,0
TLM	Тиляпія мозамбікська	<i>Oreochromis mossambicus</i>	9.1.28	0,0	0,0
TLN	Тиляпія нільська	<i>Oreochromis niloticus</i>	9.1.29	4350,0	748800,0
OEU	Тиляпія блакитна (ауреа)	<i>Oreochromis aureus</i>	9.1.30	0,0	0,0
–	Тиляпія червона (гібрид)	<i>Oreochromis mossambicus x Oreochromis niloticus</i>	9.1.31	60,0	5400,0
FTE	Лин	<i>Tinca tinca</i>	9.1.32	421,0	83964,0
	Інші:		9.1.33	374873,8	14468118,7
	Всього			9676871,3	621616813,31

Продовження додатку А

Назва виду	Ікра запліднена		Личинки		Молодь риби	
	к-ть, тис. шт	вартість, грн	к-ть, тис. шт	вартість, грн	к-ть, тис. шт	вартість, грн
Б	3	4	5	6	7	8
Короп звичайний	0,0	0,0	2604600,0	1381772,0	510179,0	27892943,66
Товстолобик білий	0,0	0,0	57960,0	605419,0	99656,0	5044885,35
Товстолобик строкатий	0,0	0,0	24290,0	241073,0	93048,5	4847031,0
Амур білий	0,0	0,0	28243,0	353510,0	17227,0	1409993,0
Амур чорний	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Гібрид товстолобиків	0,0	0,0	7800,0	122000,0	56916,5	3083813,0
Карась сріблястий	0,0	0,0	0,0	0,0	4599,0	163405,0
Буфало великоротий	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Лящ звичайний	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Щука	3000,0	450000,0	86,0	68194,0	121,0	18400,0
Сом європейський	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Сом каналний	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Судак звичайний	0,0	0,0	0,0	0,0	70,0	21000,0
Окунь звичайний	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Кларієвий сом	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Райдужна форель	0,0	0,0	0,0	0,0	7915,2	227776,0
Струмкова форель	0,0	0,0	0,0	0,0	61,2	320000,0
Дунайський лосось	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Харіус європейський	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Голец американський	876292,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Білуга	7,0	23333,0	0,0	0,0	150,0	36419,0
Стерлядь	17,0	25000,0	0,0	0,0	5186,0	1244461,0
Осетер сибірський	138,0	481973,0	0,0	0,0	1150,0	214763,0
Осетер руський	68,0	244278,0	0,0	0,0	750,0	164763,0
Веслоніс американський	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Севрюга	1,0	114825,0	0,0	0,0	125,0	27460,0
Гібрид осетрових	0,0	0,0	0,0	0,0	300,0	100000,0
Тіляпія мозамбікська	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Тіляпія нільська	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Тіляпія блакитна (ауреа)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Тіляпія червона (гібрид)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Лин	0,0	0,0	0,0	0,0	50,0	4000,0
Інші:	0,0	0,0	0,0	0,0	300,0	24000,0
Всього	879523,0	1339409,0	2722979,0	2771968,0	797804,4	44845113,01

9.2. Реалізовано продукції аквакультури (ракоподібні, молюски, водорості)

3-літерний код ISSCAAP	Назва виду		Код рядка	Маса, кг	Вартість, грн
	українською	латиною			
А	Б	В	Г	1	2
AAS	Рак широкопалий	<i>Astacus astacus</i>	9.2.1	61,8	5800
CRD	Рак вузькопалий	<i>Astacus leptodactylus</i>	9.2.2	902	358100
CRP	Рак австралійський червоноклещевий	<i>Cherax quadricarinatus</i>	9.2.3	0,0	0,0
PRF	Креветка гігантська прісноводна	<i>Macrobrachium rosenbergii</i>	9.2.4	0,0	0,0
PNV	Креветка білонога	<i>Penaeus vannamei</i>	9.2.5	0,0	0,0
	Інші ракоподібні:		9.2.6	0,0	0,0
MSM	Мідія середземноморська	<i>Mytilus galloprovincialis</i>	9.2.7	0,0	0,0
OYG	Устриця гігантська далекосхідна	<i>Magallanagigas</i>	9.2.8	0,0	0,0
OYF	Устриця європейська	<i>Ostrea edulis</i>	9.2.9	0,0	0,0
	Інші молюски:		9.2.10	0,0	0,0
	Водорості	X	9.2.11	0,0	0,0
	Всього			963,8	363900

Розділ 10. Вироблено та реалізовано харчової ікри

3-літерний код ISSCAAP	Назва виду риби		Код рядка	Вироблено, кг	Реалізовано	
	українською	латиною			маса, кг	вартість, грн
А	Б	В	Г	1	2	3
HUN	Білуга	<i>Huso huso</i>	10.1	7,0	7,0	379172,0
APR	Стерлядь	<i>Acipenser ruthenus</i>	10.2	1573,85	1369,34	18220094,0
APB	Осетер сибірський	<i>Acipenser baerii</i>	10.3	750,1	570,21	14117970,0
APG	Осетер руський	<i>Acipenser gueldenstaedtii</i>	10.4	308,1	205,48	4323996,0
APF	Севрюга	<i>Polyodon spathula</i>	10.5	30,1	21,63	457929,0
PAM	Веслоніс американський	<i>Acipenser stellatus</i>	10.6	0,0	0,0	0,0
-	Гібрид осетрових	-	10.7	419,35	399,35	5261225,0
FPI	Щука	<i>Esox lucius</i>	10.8	0,0	0,0	0,0
TRR	Форель райдужна	<i>Oncorhynchus mykiss</i>	10.9	144,0	140,0	262566,0
TRS	Форель струмкова	<i>Salmo trutta</i>	10.10	0,0	0,0	0,0
	Інші:		10.11	0,0	0,0	0,0
	Всього			3232,5	2713,01	43022952,0

Продовження додатку А

Розділ 11. Вироблено органічної продукції аквакультури (риб) та інших гідробіонтів

11.1. Вироблено органічної продукції аквакультури (риб)

3-літерний код ISSCAAP	Назва виду		Код рядка	Номер, дата видачі та дата закінчення строку дії сертифіката*	Усього		Ставки	
	українською	латиною			к-ть, шт. (сума граф 4,6,8,10,12)	маса, кг (сума граф 5,7,9,11,13)	к-ть, шт.	маса, кг
А	Б	В	Г	1	2	3	4	5
FCP	Короп звичайний	<i>Cyprinus carpio</i>	11.1.1		0,0	0,0	0,0	0,0
SVC	Товстолобик білий	<i>Hypophthalmichthys molitrix</i>	11.1.2		0,0	0,0	0,0	0,0
BIC	Товстолобик строкатий	<i>Hypophthalmichthys nobilis</i>	11.1.3		0,0	0,0	0,0	0,0
FCG	Амур білий	<i>Ctenopharyngodon idella</i>	11.1.4		0,0	0,0	0,0	0,0
BKC	Амур чорний	<i>Mylopharyngodon piceus</i>	11.1.5		0,0	0,0	0,0	0,0
–	Гібрид товстолобиків	<i>Hypophthalmichthys molitrix</i> x <i>Hypophthalmichthys nobilis</i>	11.1.6		0,0	0,0	0,0	0,0
CWG	Карась сріблястий	<i>Carassius gibelio</i>	11.1.7		0,0	0,0	0,0	0,0
BUB	Буфало великоротий	<i>Ictiobus cyprinellus</i>	11.1.8		0,0	0,0	0,0	0,0
FBM	Лящ звичайний	<i>Abramis brama</i>	11.1.9		0,0	0,0	0,0	0,0
FPI	Щука	<i>Esox lucius</i>	11.1.10		0,0	0,0	0,0	0,0
SOM	Сом європейський	<i>Silurus glanis</i>	11.1.11		0,0	0,0	0,0	0,0
ITP	Сом каналний	<i>Ictalurus punctatus</i>	11.1.12		0,0	0,0	0,0	0,0
FPP	Судак звичайний	<i>Sander lucioperca</i>	11.1.13		0,0	0,0	0,0	0,0
FPE	Окунь звичайний	<i>Perca fluviatilis</i>	11.1.14		0,0	0,0	0,0	0,0
CLZ	Кларієвий сом	<i>Clarias gariepinus</i>	11.1.15		0,0	0,0	0,0	0,0
TRR	Райдужна форель	<i>Oncorhynchus mykiss</i>	11.1.16		0,0	0,0	0,0	0,0
TRS	Струмкова форель	<i>Salmo trutta</i>	11.1.17		0,0	0,0	0,0	0,0
HUC	Дунайський лосось	<i>Hucho hucho</i>	11.1.18		0,0	0,0	0,0	0,0
TLV	Харіус європейський	<i>Thymallus thymallus</i>	11.1.19		0,0	0,0	0,0	0,0
SVF	Голец американський	<i>Salvelinus fontinalis</i>	11.1.20		0,0	0,0	0,0	0,0
HUH	Білуга	<i>Huso huso</i>	11.1.21		0,0	0,0	0,0	0,0
APR	Стерлядь	<i>Acipenser ruthenus</i>	11.1.22		0,0	0,0	0,0	0,0
APB	Осетер сибірський	<i>Acipenser baerii</i>	11.1.23		0,0	0,0	0,0	0,0
APG	Осетер руський	<i>Acipenser gueldenstaedtii</i>	11.1.24		0,0	0,0	0,0	0,0
PAM	Веслоніс американський	<i>Polyodon spathula</i>	11.1.25		0,0	0,0	0,0	0,0
APE	Севрюга	<i>Acipenser stellatus</i>	11.1.26		0,0	0,0	0,0	0,0
–	Гібрид осетрових	–	11.1.27		0,0	0,0	0,0	0,0
TLM	Тиляпія мозамбікська	<i>Oreochromis mossambicus</i>	11.1.28		0,0	0,0	0,0	0,0
TLN	Тиляпія нільська	<i>Oreochromis niloticus</i>	11.1.29		0,0	0,0	0,0	0,0
OEU	Тиляпія блакитна (ауреа)	<i>Oreochromis aureus</i>	11.1.30		0,0	0,0	0,0	0,0
–	Тиляпія червона (гібрид)	<i>Oreochromis mossambicus</i> x <i>Oreochromis niloticus</i>	11.1.31		0,0	0,0	0,0	0,0
FTE	Лин	<i>Tinca tinca</i>	11.1.32		0,0	0,0	0,0	0,0
	Інші:		11.1.33		0,0	0,0	0,0	0,0
	Всього				0,0	0,0	0,0	0,0

Назва виду	Садки		Резервуари та басейни		Установки замкнутого водопостачання		Інші технологічні пристрої	
	к-ть, шт.	маса, кг	к-ть, шт.	маса, кг	к-ть, шт.	маса, кг	к-ть, шт.	маса, кг
Б	6	7	8	9	11	12	13	14
Короп звичайний	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Товстолобик білий	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Товстолобик строкатий	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Амур білий	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Амур чорний	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Гібрид товстолобиків	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Карась сріблястий	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Буфало великоротий	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Лящ звичайний	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Щука	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Сом європейський	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Продовження додатку А

Сом канальний	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Судак звичайний	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Окунь звичайний	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Кларієвий сом	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Райдужна форель	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Струмкова форель	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Дунайський лосось	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Харіус європейський	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Голец американський	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Білуга	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Стерлядь	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Осетер сибірський	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Осетер руський	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Веслоніс американський	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Севрюга	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Гібрид осетрових	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Тиляпія мозамбікська	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Тиляпія нільська	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Тиляпія блакитна (ауреа)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Тиляпія червона (гібрид)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Лин	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Інші:	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Всього	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

11.2. Вироблено органічної продукції аквакультури (ракоподібні, моллюски, водорості)

3-літерний код ISSCAAP	Назва виду		Код рядка	Номер, дата видачі та дата закінчення строку дії сертифіката*	Усього		Ставки	
	українською	латиною			к-ть, <i>шт.</i> (сума граф 4,6,8,10,12)	маса, <i>кг</i> (сума граф 5,7,9,11,13)	к-ть, <i>шт.</i>	маса, <i>кг</i>
A	Б	В	Г	1	2	3	4	5
AAS	Рак широкопалий	<i>Astacustacus</i>	11.2.1		0,0	0,0	0,0	0,0
CRD	Рак вузькопалий	<i>Astacupleptodactylus</i>	11.2.2		0,0	0,0	0,0	0,0
CRP	Рак австралійський червоноклешневий	<i>Cheraxquadricarinatus</i>	11.2.3		0,0	0,0	0,0	0,0
PRF	Креветка гігантська прісноводна	<i>Macrobrachium mrosenbergii</i>	11.2.4		0,0	0,0	0,0	0,0
PNV	Креветка білонога	<i>Penaeusvannamei</i>	11.2.5		0,0	0,0	0,0	0,0
	Інші ракоподібні		11.2.6		0,0	0,0	0,0	0,0
MSM	Мідія середземноморська	<i>Mytilus galloprovincialis</i>	11.2.7		0,0	0,0	0,0	0,0
OYG	Устриця гігантська далекосхідна	<i>Magallanagigas</i>	11.2.8		0,0	0,0	0,0	0,0
OYF	Устриця європейська	<i>Ostreaedulis</i>	11.2.9		0,0	0,0	0,0	0,0
	Інші молюски		11.2.10		0,0	0,0	0,0	0,0
	Водорості		11.2.11		0,0	0,0	0,0	0,0
	Всього				0,0	0,0	0,0	0,0

[illegible]

Продовження додатку А

Інформація форми 1-А риба за 2024 рік

Розділ 1. Зайнятість працівників

	Код рядка	Кількість працівників, осіб	
		усього	із них жінок
А	Б	1	2
Повна зайнятість	1.1	4291	1030
Часткова зайнятість	1.2	554	111
Сезонна зайнятість	1.3	461	34
Тимчасова зайнятість	1.4	89	7

Розділ 2.1. Площа ставків

Вид	Код рядка	Наявність на початок року		Було в експлуатації	
		кількість, одиниць	площа, га	кількість, одиниць	площа, га
А	Б	1	2	3	4
Вирощувальні I і II порядку	2.1.1	1952	21111,37	1168	14371,74
Нагульні	2.1.2	2224	51757,03	1387	34776,75
Нерестові	2.1.3	655	374,80	371	209,74
Маточні	2.1.4	313	623,42	190	408,84
Зимувальні	2.1.5	1082	922,57	839	673,42
Карантинні	2.1.6	75	81,52	56	54,36
Інші	2.1.7	336	5477,59	161	2929,91

Розділ 2.2. Площа та/або об'єм резервуарів та басейнів

Вид	Код рядка	Наявність на початок року			Було в експлуатації		
		к-ть, одиниць	площа, м ²	об'єм, м ³	к-ть, одиниць	площа, м ²	об'єм, м ³
А	Б	1	2	3	4	5	6
Бетонні	2.2.1	299	40280,28	56664,45	251	38009,83	43159,45
Із склопластика	2.2.2	256	1648,22	1261,50	208	1459,42	1178,40
Інші	2.2.3	158	62285,20	65832,50	103	62108,00	65693,00

Розділ 2.3. Площа садків

Вид	Код рядка	Площа частини водного об'єкта, га	Наявність на початок року		Було в експлуатації	
			к-ть, одиниць	площа, м ²	к-ть, одиниць	площа, м ²
А	Б	1	2	3	4	5
Садки у прісних водоймах	2.3.1	468,59	501	23864,368	326	13386,29
Садки у морській воді	2.3.2	0	0	0	0	0

Розділ 2.4. Площа та/або об'єм установок замкнутого водопостачання

Вид	Код рядка	Було в експлуатації резервуарів, об'єм, м ³	Площа землі під об'єктом (будівлею/спорудою), га
А	Б	1	2
Установки замкнутого водопостачання	2.4.1	17174,1	2936,28

Розділ 3. Наявність маточного стада риби та інших гідробіонтів

3.1. Наявність маточного стада риб

3-літерний код ISSCAAP	Назва виду		Код рядка	Усього		Самки		Самці	
	українською	латиною		к-ть, шт. (сума граф 3, 5)	маса, кг (сума граф 4, 6)	к-ть, шт.	маса, кг	к-ть, шт.	маса, кг
А	Б	В	Г	1	2	3	4	5	6
FCP	Короп звичайний	<i>Cyprinus carpio</i>	3.1.1	62593	257095,18	33407	144469,26	29186	112625,92
SVC	Товстолобик білий	<i>Hypophthalmichthys molitrix</i>	3.1.2	20040	76352	10396	40545,5	9644	35806,5
BIC	Товстолобик строкатий	<i>Hypophthalmichthys nobilis</i>	3.1.3	7597	37528	4002	20638	3595	16890
FCG	Амур білий	<i>Ctenopharyngodon idella</i>	3.1.4	11094	54561,9	6139	33902	4955	20659,9
BKC	Амур чорний	<i>Mylopharyngodon piceus</i>	3.1.5	0	0	0	0	0	0
—	Гібрид товстолобиків	<i>Hypophthalmichthys molitrix</i> x <i>Hypophthalmichthys nobilis</i>	3.1.6	7547	28243	3811	15216	3736	13027

Продовження додатку А

CWG	Карась сріблястий	<i>Carassius gibelio</i>	3.1.7	32116	20182	17266	10849	14850	9333
BUB	Буфало великоротий	<i>Ictiobus cyprinellus</i>	3.1.8	0	0	0	0	0	0
FBM	Лящ звичайний	<i>Abramis brama</i>	3.1.9	90	124	55	94	35	30
FPI	Щука	<i>Esox lucius</i>	3.1.10	7355	18136,45	3318	9588,6	4037	8547,85
SOM	Сом європейський	<i>Silurus glanis</i>	3.1.11	1997	11587	1126	6985	871	4602
ITP	Сом каналний	<i>Ictalurus punctatus</i>	3.1.12	142	624	70	272	72	352
FPP	Судак звичайний	<i>Sander lucioperca</i>	3.1.13	2854	10959,47	1539	5634,07	1315	5325,4
FPE	Окунь звичайний	<i>Perca fluviatilis</i>	3.1.14	7430	8502	5400	4739	2030	3763
CLZ	Кларісвий сом	<i>Clarias gariepinus</i>	3.1.15	194	870	84	385	110	485
TRR	Райдужна форель	<i>Oncorhynchus mykiss</i>	3.1.16	18621	34873,9	16467	30957,7	2154	3916,2
TRS	Струмкова форель	<i>Salmo trutta</i>	3.1.17	985	1555,39	706	1190,73	279	364,66
HUC	Дунайський лосось	<i>Hucho hucho</i>	3.1.18	100	250	80	200	20	50
TLV	Харіус європейський	<i>Thymallus thymallus</i>	3.1.19	0	0	0	0	0	0
SVF	Голец американський	<i>Salvelinus fontinalis</i>	3.1.20	6776	9195,25	6516	8997,8	260	197,45
HUH	Білуга	<i>Huso huso</i>	3.1.21	350	9470	249	6168	101	3302
APR	Стерлядь	<i>Acipenser ruthenus</i>	3.1.22	18270	43316,5	16912	40091	1358	3225,5
APB	Осетер сибірський	<i>Acipenser baerii</i>	3.1.23	3751	31032	3382	27465	369	3567
APG	Осетер руський	<i>Acipenser gueldenstaedtii</i>	3.1.24	1307	10387	1117	8746	190	1641
PAM	Веслоніс американський	<i>Polyodon spathula</i>	3.1.25	35	564	23	380	12	184
APE	Севрюга	<i>Acipenser stellatus</i>	3.1.26	50	300	40	240	10	60
–	Гібрид осетрових	–	3.1.27	3072	29946	2872	27474	200	2472
TLM	Тіляпія мозамбікська	<i>Oreochromis mossambicus</i>	3.1.28	0	0	0	0	0	0
TLN	Тіляпія нільська	<i>Oreochromis niloticus</i>	3.1.29	80	41,56	67	34,8	13	6,76
OEU	Тіляпія блакитна (ауреа)	<i>Oreochromis aureus</i>	3.1.30	0	0	0	0	0	0
–	Тіляпія червона (гібрид)	<i>Oreochromis mossambicus</i> x <i>Oreochromis niloticus</i>	3.1.31	0	0	0	0	0	0
FTE	Лин	<i>Tinca tinca</i>	3.1.32	1223	1048,6	491	407	732	641,6
	Інші:		3.1.33	11035	1928	7507	1428	3528	500
	Всього			226704	698673,2	143042	447097,46	83662	251575,74

3.2. Наявність маточного стада інших гідробіонтів

3-літерний код ISSCAAP	Назва виду		Код рядка	Кількість, шт.	Маса, кг
	українською	латиною			
A	Б	В	Г	1	2
AAS	Рак широкопалий	<i>Astacus astacus</i>	3.2.1	2100,0	87,0
CRD	Рак вузькопалий	<i>Astacus leptodactylus</i>	3.2.2	39345,0	2862,0
CRP	Рак австралійський червоноклепшевий	<i>Cherax quadricarinatus</i>	3.2.3	1500,0	165,0
PRF	Креветка гігантська прісноводна	<i>Macrobrachium rosenbergii</i>	3.2.4	300,0	15,0
PNV	Креветка білонога	<i>Penaeus vannamei</i>	3.2.5	0,0	0,0
	Інші ракоподібні: Креветка довгорука	<i>Macrobrachium nipponense</i>	3.2.6	10000,0	150,0
MSM	Мідія середземноморська	<i>Mytilus galloprovincialis</i>	3.2.7	0,0	0,0
OYG	Устриця гігантська далекосхідна	<i>Magallana gigas</i>	3.2.8	0,0	0,0
OYF	Устриця європейська	<i>Ostrea edulis</i>	3.2.9	0,0	0,0
	Інші молюски:		3.2.10	0,0	0,0
	Всього			53245,0	3279,0

Розділ 4. Отримано ікри та личинки риб та інших гідробіонтів

4.1. Отримано ікри та личинки риб

3-літер- ний код ISSCAA P	Назва виду		Код рядка	Усього ікри		Усього личинок		В інкубаційних цехах	
	українською	латиною		к-ть, тис. шт. (сума граф 5, 9)	маса, кг (сума граф 6, 10)	к-ть, тис. шт. (сума граф 7, 11)	маса, кг (сума граф 8, 12)	ікри	
								к-ть, тис. шт.	маса, кг
A	Б	В	Г	1	2	3	4	5	6
FCP	Короп звичайний	Cyprinus carpio	3.1.1	108955,85	237,58	210696,13	10079,2	82085,0	169,1
SVC	Товстолобик білий	Hypophthalmichthys molitrix	3.1.2	95650,0	98,39	97536,5	261,15	95650,0	98,39
BIC	Товстолобик строкатий	Hypophthalmichthys nobilis	3.1.3	114710,0	157,75	163380,0	962,41	111710,0	154,35

Продовження додатку А

FCG	Амур білий	<i>Ctenopharyngodon idella</i>	3.1.4	85880,0	95,69	67453,48	342,65	81880,0	90,89
BKC	Амур чорний	<i>Mylopharyngodon piceus</i>	3.1.5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
–	Гібрид товстолобиків	<i>Hypophthalmichthys molitrix</i> <i>Hypophthalmichthys nobilis</i>	3.1.6	21100,0	44,3	22083,0	1231,23	21100,0	44,3
CWG	Карась сріблястий	<i>Carassius gibelio</i>	3.1.7	4900,0	3,3	6334,2	4951,17	0,0	0,0
BUB	Буфало великоротий	<i>Ictiobus cyprinellus</i>	3.1.8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
FBM	Лящ звичайний	<i>Abramis brama</i>	3.1.9	0,0	0,0	240,0	240,0	0,0	0,0
FPI	Щука	<i>Esox lucius</i>	3.1.10	3095,0	8,83	8883,0	371,38	0,0	0,0
SOM	Сом європейський	<i>Silurus glanis</i>	3.1.11	455,0	4,7	759,5	21,25	390,0	2,6
ITP	Сом канальний	<i>Ictalurus punctatus</i>	3.1.12	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
FPP	Судак звичайний	<i>Sander lucioperca</i>	3.1.13	130,0	3,0	1378,0	1433,83	0,0	0,0
FPE	Окунь звичайний	<i>Perca fluviatilis</i>	3.1.14	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
CLZ	Кларієвий сом	<i>Clarias gariepinus</i>	3.1.15	387,0	9,1	254,7	22,39	387,0	9,1
TRR	Райдужна форель	<i>Oncorhynchus mykiss</i>	3.1.16	7159,03	1211,7	2958,1	791,57	6408,53	1130,55
TRS	Струмкова форель	<i>Salmo trutta</i>	3.1.17	464,64	44,31	393,64	67,13	463,89	44,24
HUC	Дунайський лосось	<i>Hucho hucho</i>	3.1.18	62,99	5,32	48,58	5,27	62,99	5,32
TLV	Харіус європейський	<i>Thymallus thymallus</i>	3.1.19	38,7	0,66	13,24	0,48	38,7	0,66
SVF	Голец американський	<i>Salvelinus fontinalis</i>	3.1.20	201,5	23,35	193,8	20,1	164,25	19,23
HUH	Білуга	<i>Huso huso</i>	3.1.21	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
APR	Стерлядь	<i>Acipenser ruthenus</i>	3.1.22	200680,0	245,1	161,5	52,5	200680,0	245,1
APB	Осетер сибірський	<i>Acipenser baerii</i>	3.1.23	2722,0	67,23	74,0	15,0	2712,0	67,08
APG	Осетер руський	<i>Acipenser gueldenstaedtii</i>	3.1.24	1330,0	38,85	55,0	26,5	1320,0	38,7
PAM	Веслоніс американський	<i>Polyodon spathula</i>	3.1.25	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
APE	Севрюга	<i>Acipenser stellatus</i>	3.1.26	3066,0	51,1	0,0	0,0	3066,0	51,1
–	Гібрид осетрових	–	3.1.27	6392,0	107,7	50,0	22,5	6392,0	107,7
TLM	Тіляпія мозамбікська	<i>Oreochromis mossambicus</i>	3.1.28	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
TLN	Тіляпія нільська	<i>Oreochromis niloticus</i>	3.1.29	0,8	0,05	0,5	0,05	0,8	0,05
OEU	Тіляпія блакитна (ауреа)	<i>Oreochromis aureus</i>	3.1.30	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
–	Тіляпія червона (гібрид)	<i>Oreochromis mossambicus</i> x <i>Oreochromis niloticus</i>	3.1.31	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
FTE	Лин	<i>Tinca tinca</i>	3.1.32	3710,0	7,6	1605,0	2,2	3000,0	4,5
	Інші:		3.1.33	0,0	0,0	250,0	200,2	0,0	0,0
	Всього			661090,51	2465,61	584801,88	21120,15	617511,16	2282,95

Назва виду	В інкубаційних цехах		За межами інкубаційних цехів				Випущено у довкілля (вселення у рибогосподарські водні об'єкти (їх частини))	
	личинки		ікри		личинки			
	к-ть, тис. шт.	маса, кг	к-ть, тис. шт.	маса, кг	к-ть, тис. шт.	маса, кг	к-ть, тис. шт.	маса, кг
Б	7	8	9	10	11	12	13	14
Короп звичайний	115046,13	9980,81	26870,85	68,48	95650,0	98,39	78088,0	56,75
Товстолобик білий	78088,0	56,75	0,0	0,0	19448,5	204,4	1400,5	2,5
Товстолобик строкатий	105922,0	100,16	3000,0	3,4	57458,0	862,25	3400,0	6,8
Амур білий	46010,0	42,54	4000,0	4,8	21443,48	300,11	3000,0	4,8
Амур чорний	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Гібрид товстолобиків	13510,0	89,93	0,0	0,0	8573,0	1141,3	4600,0	15,5
Карась сріблястий	200,0	0,2	4900,0	3,3	6134,2	4950,97	2510,0	2,43
Буфало великоротий	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Лящ звичайний	0,0	0,0	0,0	0,0	240,0	240,0	0,0	0,0
Щука	0,0	0,0	3095,0	8,83	8883,0	371,38	50,0	0,01
Сом європейський	693,0	1,05	65,0	2,1	66,5	20,2	0,0	0,0
Сом канальний	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Судак звичайний	0,0	0,0	130,0	3,0	1378,0	1433,83	40,0	0,03
Окунь звичайний	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Кларієвий сом	254,7	22,39	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Райдужна форель	2957,75	791,54	750,50	81,15	0,35	0,04	20,0	0,0
Струмкова форель	393,09	67,07	0,75	0,08	0,55	0,06	0,0	0,0
Дунайський лосось	48,58	5,27	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Харіус європейський	13,24	0,48	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Голец американський	191,9	19,91	37,25	4,13	1,9	0,19	0,0	0,0
Білуга	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Стерлядь	151,5	52,5	0,0	0,0	10,0	0,0	0,0	0,0
Осетер сибірський	64,0	14,8	10,0	0,15	10,0	0,2	0,0	0,0
Осетер руський	55,0	26,5	10,0	0,15	0,0	0,0	0,0	0,0
Веслоніс американський	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Севрюга	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Гібрид осетрових	50,0	22,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Тіляпія мозамбікська	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Тіляпія нільська	0,5	0,05	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Тіляпія блакитна (ауреа)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Тіляпія червона (гібрид)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Лин	1500,0	2,0	710,0	3,1	105,0	0,2	50,0	0,0
Інші:	0,0	0,0	0,0	0,0	250,0	200,2	50,0	0,2
Всього	365149,39	11296,44	43579,35	182,66	219652,48	9823,71	93208,5	89,02

Продовження додатку А

4.2. Отримано ікри та личинки інших гідробіонтів

3-літерний код ISSCAAP	Назва виду		Код рядка	Усього ікри		Усього личинок		В інкубаційних цехах	
	українською	латиною		к-ть, тис. шт. (сума граф 5, 9)	маса, кг (сума граф 6, 10)	к-ть, тис. шт. (сума граф 7, 11)	маса, кг (сума граф 8, 12)	ікри	
								к-ть, тис. шт.	маса, кг
А	Б	В	Г	1	2	3	4	5	6
AAS	Рак широкопалий	<i>Astacus astacus</i>	4.2.1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
CRD	Рак вузькопалий	<i>Astacus leptodactylus</i>	4.2.1	0,0	0,0	604,0	25,5	0,0	0,0
CRP	Рак австралійський червоноклешневий	<i>Cherax quadricarinatus</i>	4.2.3	3000,0	30,0	100,0	0,1	3000,0	30,0
PRF	Креветка гігантська прісноводна	<i>Macrobrachium rosenbergii</i>	4.2.4	800,0	10,0	0,0	0,0	800,0	10,0
PNV	Креветка білонога	<i>Penaeus vannamei</i>	4.2.5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Інші ракоподібні: Креветка довгорука	<i>Macrobrachium nipponense</i>	4.2.6	0,0	0,0	1000,0	1,0	0,0	0,0
	Всього			3800,0	40,0	1704,0	26,6	3800,0	40,0

Назва виду	В інкубаційних цехах		За межами інкубаційних цехів				Випущено у довкілля (вселення у рибогосподарські водні об'єкти (їх частини))	
	личинки		ікри		личинки			
	к-ть, тис. шт.	маса, кг	к-ть, тис. шт.	маса, кг	к-ть, тис. шт.	маса, кг	к-ть, тис. шт.	маса, кг
Б	7	8	9	10	11	12	13	14
Рак широкопалий	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Рак вузькопалий	0,0	0,0	0,0	0,0	604,0	25,5	104,0	25,0
Рак австралійський червоноклешневий	0,0	0,0	0,0	0,0	100,0	0,1	0,0	0,0
Креветка гігантська прісноводна	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Креветка білонога	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Інші ракоподібні: Креветка довгорука	0,0	0,0	0,0	0,0	1000,0	1,0	0,0	0,0
Всього	0,0	0,0	0,0	0,0	1704,0	26,6	104,0	25,0

Розділ 5. Отримано молоді риби та інших гідробіонтів

5.1. Отримано молоді риби

3-літерний код ISSCAAP	Назва виду		Код ряд-ка	Усього		Ставки	
	українською	латиною		к-ть, тис. шт. (сума граф 3,5,7,9,11,13)	маса, кг (сума граф 4,6,8,10,12,14)	к-ть, тис. шт.	маса, кг
A	Б	В	Г	1	2	3	4
FCP	Короп звичайний	<i>Cyprinus carpio</i>	5.1.1	59135,91	2525568,76	29959,42	1881996,81
SVC	Товстолобик білий	<i>Hypophthalmichthys molitrix</i>	5.1.2	18982,59	521879,67	15981,26	440382,05
BIC	Товстолобик строкатий	<i>Hypophthalmichthys nobilis</i>	5.1.3	49452,32	545974,31	10054,64	458929,6
FCG	Амур білий	<i>Ctenopharyngodon idella</i>	5.1.4	76393,8	269821,9	4247,25	199326,88
BKC	Амур чорний	<i>Mylopharyngodon piceus</i>	5.1.5	156,3	606,0	0,0	0,0
—	Гібрид товстолобиків	<i>Hypophthalmichthys molitrix x Hypophthalmichthysnobilis</i>	5.1.6	12853,7	447797,7	7991,96	282589,2
CWG	Карась сріблястий	<i>Carassius gibelio</i>	5.1.7	30606,25	239782,0	28489,7	157461,0
BUB	Буфало великоротий	<i>Ictiobus cyprinellus</i>	5.1.8	0,0	0,0	0,0	0,0
FBM	Лящ звичайний	<i>Abramis brama</i>	5.1.9	100129,6	114830,0	125,3	4030,0
FPI	Щука	<i>Esox lucius</i>	5.1.10	5460,32	53731,62	275,53	35520,3
SOM	Сом європейський	<i>Silurus glanis</i>	5.1.11	41,46	6402,0	37,95	4815,0
ITP	Сом канальний	<i>Ictalurus punctatus</i>	5.1.12	39,0	3500,0	0,0	0,0
FPP	Судак звичайний	<i>Sander lucioperca</i>	5.1.13	31999,15	68745,0	985,37	61531,0
FPE	Окунь звичайний	<i>Perca fluviatilis</i>	5.1.14	20,48	2191,0	3,8	940,0
CLZ	Кларієвий сом	<i>Clarias gariepinus</i>	5.1.15	44,8	27670,5	0,0	0,0
TRR	Райдужна форель	<i>Oncorhynchus mykiss</i>	5.1.16	3853,07	1455387,24	157,0	4744,0
TRS	Струмкова форель	<i>Salmo trutta</i>	5.1.17	425,0	7835,58	4,05	50,0
HUC	Дунайський лосось	<i>Hucho hucho</i>	5.1.18	46,58	62,76	0,0	0,0
TLV	Харіус європейський	<i>Thymallus thymallus</i>	5.1.19	11,91	0,48	0,0	0,0

Продовження додатку А

SVF	Голец американський	<i>Salvelinus fontinalis</i>	5.1.20	3879,1	3674,0	0,0	0,0
HUH	Білуга	<i>Huso huso</i>	5.1.21	0,0	0,0	0,0	0,0
APR	Стерлядь	<i>Acipenser ruthenus</i>	5.1.22	73,28	6436,5	0,0	0,0
APB	Осетер сибірський	<i>Acipenser baerii</i>	5.1.23	36,87	9414,0	2,95	536,0
APG	Осетер руський	<i>Acipenser gueldenstaedtii</i>	5.1.24	24,31	2348,2	0,0	0,0
PAM	Веслоніс американський	<i>Polyodon spathula</i>	5.1.25	0,33	251,2	0,0	0,0
APE	Севрюга	<i>Acipenser stellatus</i>	5.1.26	0,03	1,2	0,0	0,0
–	Гібрид осетрових	–	5.1.27	18,46	4031,2	0,0	0,0
TLM	Тиляпія мозамбікська	<i>Oreochromis mossambicus</i>	5.1.28	0,0	0,0	0,0	0,0
TLN	Тиляпія нільська	<i>Oreochromis niloticus</i>	5.1.29	0,0	0,0	0,0	0,0
OEU	Тиляпія блакитна (ауреа)	<i>Oreochromis aureus</i>	5.1.30	0,0	0,0	0,0	0,0
–	Тиляпія червона (гібрид)	<i>Oreochromis mossambicus</i> x <i>Oreochromis niloticus</i>	5.1.31	0,0	0,0	0,0	0,0
FTE	Лин	<i>Tinca tinca</i>	5.1.32	115,79	3320,0	109,25	2185,0
	Інші:		5.1.33	159,62	13560,0	158,5	12700,00
	Всього			393960,02	6334822,82	98583,92	3547736,84

Назва виду	Садки		Резервуари та басейни		Установки замкнутого водопостачання		Інші технологічні пристрої	
	к-ть, тис. шт.	маса, кг	к-ть, тис. шт.	маса, кг	к-ть, тис. шт.	маса, кг	к-ть, тис. шт.	маса, кг
Б	5	6	7	8	9	10	11	12
Короп звичайний	51,0	1785,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Товстолобик білий	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Товстолобик строкатий	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Амур білий	8,0	360,0	0,0	0,0	0,0	0,0	3,0	100,0
Амур чорний	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Гібрид товстолобиків	621,8	34708,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Карась сріблястий	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Буфало великоротий	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Лящ звичайний	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Щука	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	300,0
Сом європейський	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Сом каналний	39,0	3500,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Судак звичайний	0,0	0,0	0,53	80,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Окунь звичайний	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Кларієвий сом	0,0	0,0	0,0	0,0	27,3	27556,0	0,0	0,0
Райдужна форель	2399,6	1425183,3	562,0	7911,0	252,4	14216,0	0,0	0,0
Струмкова форель	0,0	0,0	362,95	285,57	0,0	0,0	0,0	0,0
Дунайський лосось	0,0	0,0	46,58	62,76	0,0	0,0	0,0	0,0
Харіус європейський	0,0	0,0	11,91	0,48	0,0	0,0	0,0	0,0
Голец американський	0,0	0,0	159,1	2114,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Білуга	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Стерлядь	0,0	0,0	32,72	2338,5	40,0	4010,0	0,0	0,0
Осетер сибірський	0,0	0,0	11,0	178,0	22,0	3900,0	0,0	0,0
Осетер руський	0,0	0,0	12,0	1402,0	12,0	850,0	0,0	0,0
Веслоніс американський	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Севрюга	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Гібрид осетрових	0,0	0,0	10,0	1800,0	3,6	540,0	0,0	0,0
Тиляпія мозамбікська	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Тиляпія нільська	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Тиляпія блакитна (ауреа)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Тиляпія червона (гібрид)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Лин	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Інші:	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Всього	3119,4	1465536,3	1208,79	16172,31	357,3	51072,0	3,3	400,0

Продовження додатку А

Назва виду	Куплено в інших суб'єктах господарювання		Переведено у контрольовані умови (для товарного вирощування)		Випущено у довкілля (вселення у рибогосподарські водні об'єкти (їх частини))	
	к-ть, тис. шт.	маса, кг	к-ть, тис. шт.	маса, кг	к-ть, тис. шт.	маса, кг
Б	13	14	15	16	17	18
Короп звичайний	29125,49	641786,95	9708,04	638220,4	2778,4	89790,15
Товстолобик білий	3001,34	81497,62	3198,35	88756,0	3292,98	58783,05
Товстолобик строкатий	39397,69	87044,71	8464,33	138524,0	3212,31	67262,6
Амур білий	72135,55	70035,02	60730,84	46795,0	634,53	5977,2
Амур чорний	156,3	606,0	1,0	300,0	0,0	0,0
Гібрид товстолобиків	4239,94	130500,5	4026,7	71796,0	1050,0	38468,0
Карась сріблястий	2116,55	82321,0	1220,82	40450,0	710,89	7995,6
Буфало великоротий	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Лящ звичайний	100004,3	110800,0	100127,3	114600,0	0,0	0,0
Щука	5184,49	17911,32	5475,83	11255,5	6,0	480,0
Сом європейський	3,51	1587,0	82,1	3187,0	0,0	0,0
Сом каналний	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Судак звичайний	31013,25	7134,0	30610,23	63356,0	6,0	480,0
Окунь звичайний	16,68	1251,0	7,68	1050,0	0,0	0,0
Кларієвий сом	17,5	114,5	29,4	28056,0	0,0	0,0
Райдужна форель	482,07	3332,94	1673,8	10779,0	11,0	220,0
Струмкова форель	58,0	7500,01	73,0	7590,0	257,71	865,75
Дунайський лосось	0,0	0,0	0,0	0,0	21,4	139,96
Харіус європейський	0,0	0,0	0,0	0,0	8,78	56,47
Голец американський	3720,0	1560,0	3898,8	19517,0	0,0	0,0
Білуга	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Стерлядь	0,56	88,0	15,47	6494,5	0,0	0,0
Осетер сибірський	0,92	4800,0	16,13	8649,0	0,0	0,0
Осетер руський	0,31	96,2	0,12	40,0	0,0	0,0
Веслоніс американський	0,33	251,2	0,3	250,0	0,0	0,0
Севрюга	0,03	1,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Гібрид осетрових	4,86	1691,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Тіляпія мозамбікська	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Тіляпія нільська	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Тіляпія блакитна (ауреа)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Тіляпія червона (гібрид)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Лин	6,54	1135,0	4,35	750,0	0,0	0,0
Інші:	1,12	860,0	162,07	12960,0	0,0	0,0
Всього	290687,32	1253905,37	229526,66	1313375,4	11990,0	270518,78

5.2. Отримано молоді інших гідробіонтів

3-літерний код ISSCAAP	Назва виду		Код рядка	Усього		Отримано молоді інших гідробіонтів	
	українською	латиною		к-ть, тис. шт. (сума граф 3,5)	маса, кг (сума граф 4,6.)	к-ть, тис. шт.	маса, кг
А	Б	В	Г	1	2	3	4
AAS	Рак широкопалий	<i>Astacus astacus</i>	5.2.1	0,0	0,0	0,0	0,0
CRD	Рак вузькопалий	<i>Astacus leptodactylus</i>	5.2.2	962,46	17987,0	787,38	12452,0
CRP	Рак австралійський червоноклепшевий	<i>Cherax quadricarinatus</i>	5.2.3	50,0	150,0	50,0	150,0
PRF	Креветка гігантська прісноводна	<i>Macrobrachium rosenbergii</i>	5.2.4	0,0	0,0	0,0	0,0
PNV	Креветка білонога	<i>Penaeus vannamei</i>	5.2.5	0,0	0,0	0,0	0,0
	Інші ракоподібні: Креветка довгорука	<i>Macrobrachium nipponense</i>	5.2.6	100,0	1000,0	100,0	1000,0
MSM	Мідія середземноморська	<i>Mytilus galloprovincialis</i>	5.2.7	0,0	0,0	0,0	0,0
OYG	Устриця гігантська далекохідна	<i>Magallana gigas</i>	5.2.8	0,0	0,0	0,0	0,00
OYF	Устриця європейська	<i>Ostrea edulis</i>	5.2.9	0,0	0,0	0,0	0,00
	Інші молюски		5.2.10	0,0	0,0	0,0	0,00
	Всього			1112,46	19137,0	937,38	13602,0

Продовження додатку А

Назва виду	Придбано в інших суб'єктах господарювання		Переведено у контрольовані умови (для вирощування)		Випущено у довкілля (вселення у водні об'єкти (їх частини))	
	к-ть, тис. шт.	маса, кг	к-ть, тис. шт.	маса, кг	к-ть, тис. шт.	маса, кг
Б	5	6	7	8	9	10
Рак широкопалий	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Рак вузькопалий	175,08	5535,0	597,48	12399,0	50,0	500,0
Рак австралійський червоноклешневий	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Креветка гігантська прісноводна	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Креветка білонога	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Інші ракоподібні: Креветка довгорука	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Мідія середземноморська	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Устриця гігантська далекосхідна	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Устриця європейська	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Інші молюски	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Всього	175,08	5535,0	597,48	12399,0	50,0	500,0

Розділ 6. Вилучено риби та інших водних біоресурсів з природного середовища для вирощування об'єктів аквакультури

3-літерний код ISSCAAPA	Назва виду		Код рядка	Вік вилучених особин риби та інших водних біоресурсів (крім водоростей)	Кількість вилученої риби та інших водних біоресурсів, тис. шт.	Маса вилученої риби та інших водних біоресурсів, кг	Вартість вилученої риби та інших водних біоресурсів, грн
	українською	латиною					
А	Б	В	Г	І	2	3	4
FSP	Короп звичайний	<i>Cyprinus carpio</i>	6.1	—	1343,1	121214,5	9425735
SVC	Товстолобик білий	<i>Hypophthalmichthys molitrix</i>	6.2	—	3057,85	6009	247370
BIC	Товстолобик строкатий	<i>Hypophthalmichthys nobilis</i>	6.3	—	6,5	15000	630000
FCG	Амур білий	<i>Ctenopharyngodon idella</i>	6.4	—	359	265000	178500
BKC	Амур чорний	<i>Mylopharyngodon piceus</i>	6.5	—	0,0	0,0	0,0
—	Гібрид товстолобиків	<i>Hypophthalmichthys molitrix x Hypophthalmichthys nobilis</i>	6.6	—	1,1	2167	130000
CWG	Карась сріблястий	<i>Carassius gibelio</i>	6.7	—	1001,3	975	26037
BUB	Буфало великоротий	<i>Ictiobus cyprinellus</i>	6.8	—	0,0	0,0	0,0
FBM	Лящ звичайний	<i>Abramis brama</i>	6.9	—	0,0	0,0	0,0
FPI	Щука	<i>Esox lucius</i>	6.10	—	0,2	54,1	3643
SOM	Сом європейський	<i>Silurus glanis</i>	6.11	—	0,0	0,0	0,0
ITP	Сом каналний	<i>Ictalurus punctatus</i>	6.12	—	0,1	40	2000
FPP	Судак звичайний	<i>Sander lucioperca</i>	6.13	—	0,0	0,0	0,0
FPE	Окунь звичайний	<i>Perca fluviatilis</i>	6.14	—	0,0	0,0	0,0
CLZ	Кларієвий сом	<i>Clarias gariepinus</i>	6.15	—	0,0	0,0	0,0
TRR	Райдужна форель	<i>Oncorhynchus mykiss</i>	6.16	—	0,0	0,0	0,0
TRS	Струмкова форель	<i>Salmo trutta</i>	6.17	—	0,0	0,0	0,0
HUC	Дунайський лосось	<i>Hucho hucho</i>	6.18	—	0,0	0,0	0,0
TLV	Харіус європейський	<i>Thymallus thymallus</i>	6.19	—	0,0	0,0	0,0
SVF	Голец американський	<i>Salvelinus fontinalis</i>	6.20	—	0,0	0,0	0,0
HUH	Вілуга	<i>Huso huso</i>	6.21	—	0,0	0,0	0,0
APR	Стерлядь	<i>Acipenser ruthenus</i>	6.22	—	0,0	0,0	0,0
APB	Осетер сибірський	<i>Acipenser baeri</i>	6.23	—	0,0	0,0	0,0
APG	Осетер руський	<i>Acipenser gueldenstaedtii</i>	6.24	—	0,0	0,0	0,0
PAM	Вестлоніс американський	<i>Polyodon spathula</i>	6.25	—	0,0	0,0	0,0
APE	Севрюга	<i>Acipenser stellatus</i>	6.26	—	0,0	0,0	0,0
—	Гібрид осетрових	—	6.27	—	0,0	0,0	0,0
TLM	Тіляпія мозамбікська	<i>Oreochromis mossambicus</i>	6.28	—	0,0	0,0	0,0
TLN	Тіляпія нільська	<i>Oreochromis niloticus</i>	6.29	—	0,0	0,0	0,0
OEU	Тіляпія блакитна (ауреа)	<i>Oreochromis aureus</i>	6.30	—	0,0	0,0	0,0
—	Тіляпія червона (гібрид)	<i>Oreochromis mossambicus x Oreochromis niloticus</i>	6.31	—	0,0	0,0	0,0
FTE	Лин	<i>Tinca tinca</i>	6.32	—	0	1,9	152
—	Інші види:	—	6.33	—	0	95	3800
AAS	Рак широкопалий	<i>Astacus astacus</i>	6.34	—	0,0	0,0	0,0
CRD	Рак вузькопалий	<i>Astacus leptodactylus</i>	6.35	—	0,0	0,0	0,0
CRP	Рак австралійський червоноклешневий	<i>Cherax quadricarinatus</i>	6.36	—	0,0	0,0	0,0
PRF	Креветка гігантська прісноводна	<i>Macrobrachium rosenbergii</i>	6.37	—	0,0	0,0	0,0
PNV	Креветка білонога	<i>Penaeus vannamei</i>	6.38	—	0,0	0,0	0,0
—	Інші ракоподібні:	—	6.39	—	0,0	0,0	0,0
MSM	Мідія середземноморська	<i>Mytilus galloprovincialis</i>	6.41	—	0,0	0,0	0,0
OYG	Устриця гігантська далекосхідна	<i>Magallana gigas</i>	6.42	—	0,0	0,0	0,0
OYF	Устриця європейська	<i>Ostrea edulis</i>	6.43	—	0,0	0,0	0,0
—	Інші молюски	—	6.44	—	0,0	0,0	0,0
—	Водорості	—	6.45	—	0,0	0,0	0,0
	Всього				5769,15	410556,5	10647237

Продовження додатку А

Розділ 7. Вироблено товарної продукції аквакультури

7.1. Вироблено товарної продукції аквакультури (риб)

3-літерний код ISSCAAP	Назва виду		Код	Усього		Ставки	
	українською	латиною		к-ть, шт. (сума граф 3,5,7,9,11)	маса, кг (сума граф 4,6,8,10,12)	к-ть, шт	маса, кг
A	Б	В	Г	1	2	3	4
FCP	Короп звичайний	<i>Cyprinus carpio</i>	7.1.1	6686860,0	8896210,4	6587583,0	8799339,4
SVC	Товстолобик білий	<i>Hypophthalmichthys molitrix</i>	7.1.2	735396,0	1576178,5	725599,0	1561228,5
BIC	Товстолобик строкатий	<i>Hypophthalmichthys nobilis</i>	7.1.3	882854,0	1480275,9	882854,0	1480275,9
FCG	Амур білий	<i>Ctenopharyngodon idella</i>	7.1.4	461979,0	636568,2	435706,0	612400,2
BKC	Амур чорний	<i>Mylopharyngodon piceus</i>	7.1.5	21,0	65,0	21,0	65,0
–	Гібрид товстолобиків	<i>Hypophthalmichthys molitrix</i> x <i>Hypophthalmichthys nobilis</i>	7.1.6	846050,0	1378314,3	736717,0	1318864,3
CWG	Карась сріблястий	<i>Carassius gibelio</i>	7.1.7	7826582,0	1143228,0	7825582,0	1142628,0
BUB	Буфало великоротий	<i>Ictiobus cyprinellus</i>	7.1.8	0,0	0,0	0,0	0,0
FBM	Лящ звичайний	<i>Abramis brama</i>	7.1.9	517833,0	310573,0	517833,0	310573,0
FPI	Щука	<i>Esox lucius</i>	7.1.10	193347,0	210952,4	185847,0	207191,4
SOM	Сом європейський	<i>Silurus glanis</i>	7.1.11	42314,0	81442,0	42014,0	80842,0
ITP	Сом каналний	<i>Ictalurus punctatus</i>	7.1.12	157873,0	88004,8	548,0	1124,0
FPP	Судак звичайний	<i>Sander lucioperca</i>	7.1.13	3368606,35	1854461,5	3367426,0	1853310,5
FPE	Окунь звичайний	<i>Perca fluviatilis</i>	7.1.14	195589,0	36622,0	195589,0	36622,0
CLZ	Кларієвий сом	<i>Clarias gariepinus</i>	7.1.15	73948,0	103858,0	0,0	0,0
TRR	Райдужна форель	<i>Oncorhynchus mykiss</i>	7.1.16	748791,0	340592,3	470433,0	206231,0
TRS	Струмкова форель	<i>Salmo trutta</i>	7.1.17	70000,0	18000,0	0,0	0,0
HUC	Дунайський лосось	<i>Hucho hucho</i>	7.1.18	0,0	0,0	0,0	0,0
TLV	Харіус європейський	<i>Thymallus thymallus</i>	7.1.19	0,0	0,0	0,0	0,0
SVF	Голец американський	<i>Salvelinus fontinalis</i>	7.1.20	69897,0	37513,75	32545,0	17932,1
HUH	Білуга	<i>Huso huso</i>	7.1.21	15,0	99,0	15,0	99,0
APR	Стерлядь	<i>Acipenser ruthenus</i>	7.1.22	39470,0	26847,0	15740,0	13722,0
APB	Осетер сибірський	<i>Acipenser baerii</i>	7.1.23	19909,0	16430,0	4334,0	4794,0
APG	Осетер руський	<i>Acipenser gueldenstaedtii</i>	7.1.24	5332,0	7514,5	830,0	1510,5
PAM	Веслоніс американський	<i>Polyodon spathula</i>	7.1.25	30,0	12,0	30,0	12,0
APE	Севрюга	<i>Acipenser stellatus</i>	7.1.26	30,0	6,0	30,0	6,0
–	Гібрид осетрових	–	7.1.27	24323,0	21298,4	2625,0	6355,0
TLM	Тиляпія мозамбікська	<i>Oreochromis mossambicus</i>	7.1.28	0,0	0,0	0,0	0,0
TLN	Тиляпія нільська	<i>Oreochromis niloticus</i>	7.1.29	4140,0	2468,0	0,0	0,0
OEU	Тиляпія блакитна (ауреа)	<i>Oreochromis aureus</i>	7.1.30	0,0	0,0	0,0	0,0
–	Тиляпія червона (гібрид)	<i>Oreochromis mossambicus</i> x <i>Oreochromis niloticus</i>	7.1.31	0,0	0,0	0,0	0,0
FTE	Лин	<i>Tinca tinca</i>	7.1.32	15760,0	4928,0	15760,0	4928,0
	Інші: (плітка, густера, краснопірка)		7.1.33	1610547,0	341519,0	1610547,0	341519,0
	Всього			24597496,35	18613981,95	23656208,0	18001572,8

Назва виду	Садки		Резервуари та басейни		Установки замкнутого водопостачання		Інші технологічні пристрої	
	к-ть, шт	маса, кг	к-ть, шт	маса, кг	к-ть, шт	маса, кг	к-ть, шт	маса, кг
Б	5	6	7	8	9	10	11	12
Короп звичайний	50000,0	5000,0	49277,0	91871,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Товстолобик білий	0,0	0,0	9297,0	13950,0	500,0	1000,0	0,0	0,0
Товстолобик строкатий	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Амур білий	19000,0	2850,0	7273,0	21318,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Амур чорний	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Гібрид товстолобиків	109333,0	59450,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Карась сріблястий	0,0	0,0	1000,0	600,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Буфало великоротий	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Лящ звичайний	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Щука	0,0	0,0	7500,0	3761,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Сом європейський	0,0	0,0	300,0	600,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Сом каналний	0,0	0,0	6325,0	12849,0	151000,0	74031,8	0,0	0,0
Судак звичайний	675,35	0,0	505,0	1151,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Продовження додатку А

Окунь звичайний	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Кларієвий сом	0,0	0,0	0,0	0,0	73948,0	103858,0	0,0	0,0
Райдужна форель	100000,0	45000,0	178358,0	89361,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Струмкова форель	0,0	0,0	70000,0	18000,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Дунайський лосось	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Харіус європейський	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Голец американський	0,0	0,0	37352,0	19581,65	0,0	0,0	0,0	0,0
Білуга	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Стерлядь	180,0	594,0	23550,0	12531,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Осетер сибірський	481,0	1196,0	15094,0	10440,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Осетер руський	542,0	734,0	3960,0	5270,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Веслоніс американський	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Севрюга	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Гібрид осетрових	1114,0	1090,0	20584,0	13853,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Тіляпія мозамбікська	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Тіляпія нільська	0,0	0,0	0,0	0,0	4140,0	2468,0	0,0	0,0
Тіляпія блакитна (ауреа)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Тіляпія червона (гібрид)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Лин	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Інші:	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Всього	281325,35	115914,0	430375,0	315137,35	229588,0	181357,8	0,0	0,0

7.2. Вироблено товарної продукції аквакультури (ракоподібні, молюски, водорості)

3-літерний код ISSCAAP	Назва виду		Код	Усього		Ставки	
	українською	латиною		к-ть, <i>шт.</i> (сума граф 3,5,7,9,11)	маса, кг (сума граф 4,6,8,10,12)	к-ть, <i>шт.</i>	маса, кг
A	Б	В	Г	1	2	3	4
AAS	Рак широкопалий	<i>Astacus astacus</i>	7.2.1	22400,0	2515,0	22400,0	2515,0
CRD	Рак вузькопалий	<i>Astacus leptodactylus</i>	7.2.2	108301,0	4954,0	103301,0	4754,0
CRP	Рак австралійський червоноклешневий	<i>Cherax quadricarinatus</i>	7.2.3	0,0	0,0	0,0	0,0
PRF	Креветка гігантська прісноводна	<i>Macrobrachium rosenbergii</i>	7.2.4	0,0	0,0	0,0	0,0
PNV	Креветка білонога	<i>Penaeus vannamei</i>	7.2.5	10000,0	30,0	0,0	0,0
	Інші ракоподібні		7.2.6	0,0	0,0	0,0	0,0
MSM	Мідія середземноморська	<i>Mytilus galloprovincialis</i>	7.2.7	0,0	0,0	0,0	0,0
OYG	Устриця гігантська далекосхідна	<i>Magallanagigas</i>	7.2.8	0,0	0,0	0,0	0,0
OYF	Устриця європейська	<i>Ostrea edulis</i>	7.2.9	0,0	0,0	0,0	0,0
	Інші молюски		7.2.10	0,0	0,0	0,0	0,0
	Водорості		7.2.11	0,0	0,0	0,0	0,0
	Всього			140701,0	7499,0	125701,0	7269,0

Назва виду	Садки		Резервуари та басейни		Установки замкнутого водопостачання		Інші технологічні пристрої	
	к-ть, <i>шт.</i>	маса, кг	к-ть, <i>шт.</i>	маса, кг	к-ть, <i>шт.</i>	маса, кг	к-ть, <i>шт.</i>	маса, кг
Б	5	6	7	8	9	10	11	12
Рак широкопалий	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Рак вузькопалий	0,0	0,0	5000,0	200,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Рак австралійський червоноклешневий	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Креветка гігантська прісноводна	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Креветка білонога	0,0	0,0	10000,0	30,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Інші ракоподібні	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Мідія середземноморська	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Устриця гігантська далекосхідна	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Устриця європейська	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Інші молюски	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Водорості	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00
Всього	0,0	0,0	15000,0	230,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Продовження додатку А

Розділ 8. Витрати кормів

3-літерний код ISSCAAP	Назва виду		Код рядка	Витрати кормів, кг			
	українською	латиною		Усього (сума граф 2,3,4)	у тому числі		
					на молодь	на маточне поголів'я	на товарну рибу та ракоподібних
А	Б	В	Г	1	2	3	4
FCP	Короп звичайний	<i>Cyprinus carpio</i>	8.1	26425614,8	7246351,4	548476,4	18630787,0
CWG	Карась сріблястий	<i>Carassius gibelio</i>	8.2	816674,0	139033,0	5475,0	672166,0
BUB	Буфало великоротий	<i>Ictiobus cyprinellus</i>	8.3	0,0	0,0	0,0	0,0
FBM	Лящ звичайний	<i>Abramis brama</i>	8.4	86583,3	5791,7	1158,3	79633,3
FPI	Щука	<i>Esox lucius</i>	8.5	125247,4	53379,2	13023,8	58844,4
SOM	Сом європейський	<i>Silurus glanis</i>	8.6	123419,4	51379,2	10275,8	61764,4
ITP	Сом канальний	<i>Ictalurus punctatus</i>	8.7	257	0,0	0,0	257,0
FPP	Судак звичайний	<i>Sander lucioperca</i>	8.8	108284,4	51879,2	10275,8	46129,4
FPE	Окунь звичайний	<i>Perca fluviatilis</i>	8.9	103258,4	51379,2	10275,8	41603,4
CLZ	Кларієвий сом	<i>Clarias gariepinus</i>	8.10	201512,2	35009,6	848,6	165654,0
TRR	Райдужна форель	<i>Oncorhynchus mykiss</i>	8.11	668925,5	131333,0	45915,0	491677,5
TRS	Струмкова форель	<i>Salmo trutta</i>	8.12	15846,85	3185,2	6161,65	6500,0
HUC	Дунайський лосось	<i>Hucho hucho</i>	8.13	2076,77	611,56	1465,21	0,0
TLV	Харіус європейський	<i>Thymallus thymallus</i>	8.14	1022,73	616,08	406,65	0,0
SVF	Голец американський	<i>Salvelinus fontinalis</i>	8.15	37155,1	3108,0	7148,0	26899,1
HUH	Білуґа	<i>Huso huso</i>	8.16	5594,0	0,0	5555,0	39,0
APR	Стерлядь	<i>Acipenser ruthenus</i>	8.17	5594,0	0,0	5555,0	39,0
APB	Осетер сибірський	<i>Acipenser baerii</i>	8.18	79765,0	17027,0	25145,0	37593,0
APG	Осетер руський	<i>Acipenser gueldenstaedtii</i>	8.19	22387,0	3555,0	9268,0	9564,0
PAM	Веслуніс американський	<i>Polyodon spathula</i>	8.20	660,0	0,0	660,0	0,0
APE	Севрюга	<i>Acipenser stellatus</i>	8.21	590,0	0,0	590,0	0,0
–	Гібрид осетрових	–	8.22	44133,5	5779,0	24543,0	13811,5
TLM	Тіляпія мозамбікська	<i>Oreochromis mossambicus</i>	8.23	0,0	0,0	0,0	0,0
TLN	Тіляпія нільська	<i>Oreochromis niloticus</i>	8.24	2141,2	0,0	22,2	2119,0
OEU	Тіляпія блакитна (ауреа)	<i>Oreochromis aureus</i>	8.25	0,0	0,0	0,0	0,0
–	Тіляпія червона (гібрид)	<i>Oreochromis mossambicus</i> x <i>Oreochromis niloticus</i>	8.26	0,0	0,0	0,0	0,0
FTE	Лин	<i>Tinca tinca</i>	8.27	18273,3	10991,7	2648,3	4633,3
	Інші: (плітка, густера, краснопірка)		8.28	598346,0	251794,0	8883,0	337669,0
AAS	Рак широкопалий	<i>Astacus astacus</i>	8.29	300,0	0,0	300,0	0,0
CRD	Рак вузькопалий	<i>Astacus leptodactylus</i>	8.30	3700,0	500,0	1185,0	2015,0
CRP	Рак австралійський червоноклешневий	<i>Cherax quadricarinatus</i>	8.31	0,0	0,0	0,0	0,0
PRF	Креветка гігантська прісноводна	<i>Macrobrachium rosenbergii</i>	8.32	0,0	0,0	0,0	0,0
PNV	Креветка білонога	<i>Penaeus vannamei</i>	8.33	400,0	0,0	0,0	400,0
	Інші ракоподібні:		8.34	0,0	0,0	0,0	0,0
	Всього			29497761.85	8062703.04	745260.51	20689798.3

Розділ 9. Реалізовано продукції аквакультури

9.1. Реалізовано продукції аквакультури (риб)

3-літерний код ISSCAAP	Назва виду		Код рядка	Риба товарна	
	українською	латиною		маса, кг	вартість, грн
А	Б	В	Г	1	2
FCP	Короп звичайний	<i>Cyprinus carpio</i>	9.1.1	4701926,2	377351791,96
SVC	Товстолобик білий	<i>Hypophthalmichthys molitrix</i>	9.1.2	526936,4	23796434,61
BIC	Товстолобик строкатий	<i>Hypophthalmichthys nobilis</i>	9.1.3	839562,6	36967079,3
FCG	Амур білий	<i>Ctenopharyngodon idella</i>	9.1.4	212905,9	17239848,88
BKC	Амур чорний	<i>Mylopharyngodon piceus</i>	9.1.5	0,0	0,0
–	Гібрид товстолобиків	<i>Hypophthalmichthys molitrix x Hypophthalmichthys nobilis</i>	9.1.6	765710,3	35232618,5
CWG	Карась сріблястий	<i>Carassius gibelio</i>	9.1.7	711512,85	21358609,9
BUB	Буфало великоротий	<i>Ictiobus cyprinellus</i>	9.1.8	0,0	0,0
FBM	Лящ звичайний	<i>Abramis brama</i>	9.1.9	255852,0	7764300,4
FPI	Щука	<i>Esox lucius</i>	9.1.10	66191,3	6084041,23
SOM	Сом європейський	<i>Silurus glanis</i>	9.1.11	33820,1	2172876,9
ITP	Сом канальний	<i>Ictalurus punctatus</i>	9.1.12	4253,0	295992,67
FPP	Судак звичайний	<i>Sander lucioperca</i>	9.1.13	372531,0	32561453,1

Продовження додатку А

FPE	Окунь звичайний	<i>Perca fluviatilis</i>	9.1.14	13089,0	551343,1
CLZ	Кларієвий сом	<i>Clarias gariepinus</i>	9.1.15	158784,8	21396460,7
TRR	Райдужна форель	<i>Oncorhynchus mykiss</i>	9.1.16	296679,78	50663611,21
TRS	Струмкова форель	<i>Salmo trutta</i>	9.1.17	1036,0	310800,0
HUC	Дунайський лосось	<i>Hucho hucho</i>	9.1.18	0,0	0,0
TLV	Харіус європейський	<i>Thymallus thymallus</i>	9.1.19	0,0	0,0
SVF	Голец американський	<i>Salvelinus fontinalis</i>	9.1.20	30500,62	4771733,42
HUH	Білуга	<i>Huso huso</i>	9.1.21	0,0	0,0
APR	Стерлядь	<i>Acipenser ruthenus</i>	9.1.22	17306,5	5082861,0
APB	Осетер сибірський	<i>Acipenser baerii</i>	9.1.23	10552,5	3354306,0
APG	Осетер руський	<i>Acipenser gueldenstaedtii</i>	9.1.24	3189,0	966798,0
PAM	Веслоніс американський	<i>Polyodon spathula</i>	9.1.25	0,0	0,0
APE	Севрюга	<i>Acipenser stellatus</i>	9.1.26	0,0	0,0
–	Гібрид осетрових	–	9.1.27	5505,8	1883442,5
TLM	Тиляпія мозамбікська	<i>Oreochromis mossambicus</i>	9.1.28	0,0	0,0
TLN	Тиляпія нільська	<i>Oreochromis niloticus</i>	9.1.29	2096,0	356320,0
OEU	Тиляпія блакитна (ауреа)	<i>Oreochromis aureus</i>	9.1.30	0,0	0,0
–	Тиляпія червона (гібрид)	<i>Oreochromis mossambicus x Oreochromis niloticus</i>	9.1.31	0,0	0,0
FTE	Лин	<i>Tinca tinca</i>	9.1.32	1196,9	312102,0
	Інші:		9.1.33	141876,0	5430220,0
	Всього			9173014,55	655905045,38

Назва виду	Ікра запліднена		Личинки		Молодь риб	
	к-ть, тис. шт.	вартість, грн	к-ть, тис. шт.	вартість, грн	к-ть, тис. шт.	вартість, грн
Б	3	4	5	6	7	8
Короп звичайний	0,0	0,0	37080,0	733860,0	429210,05	36036952,86
Товстолобик білий	0,0	0,0	34684,0	394977,0	172037,25	9179724,92
Товстолобик строкатий	0,0	0,0	32413,0	364743,0	150913,0	8486527,00
Амур білий	0,0	0,0	8249,0	170230,0	35794,9	3197247,19
Амур чорний	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Гібрид товстолобиків	0,0	0,0	310,0	3720,0	44898,8	3184109,2
Карась сріблястий	2284,0	68500,0	200,0	5830,0	17895,6	356912,0
Буфало великоротий	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Лящ звичайний	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Щука	0,0	0,0	31,0	15000,0	1120,0	112400,0
Сом європейський	0,0	0,0	60,0	55000,0	140,0	26775,0
Сом каналний	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Судак звичайний	0,0	0,0	5,0	5000,0	195,0	44000,0
Окунь звичайний	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Кларієвий сом	0,0	0,0	11834,0	40502,0	0,0	0,0
Райдужна форель	187,9	93958,37	0,0	0,0	989,1	429606,68
Струмкова форель	0,0	0,0	0,0	0,0	235,0	610000,0
Дунайський лосось	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Харіус європейський	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Голец американський	0,0	0,0	0,0	0,0	50,0	15000,0
Білуга	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Стерлядь	180,0	119690,0	10,0	8000,0	3310,0	1243473,0
Осетер сибірський	325,0	909708,0	5000,0	150000,0	5,0	32920,0
Осетер руський	60,0	239294,0	4000,0	120660,0	13,0	6250,0
Веслоніс американський	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Севрюга	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Гібрид осетрових	160,0	374089,0	0,0	0,0	30,75	1179135,0
Тиляпія мозамбікська	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Тиляпія нільська	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Тиляпія блакитна (ауреа)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Тиляпія червона (гібрид)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Лин	0,0	0,0	0,0	0,0	250,7	62686,0
Інші: (плітка, густера, краснопірка)	0,0	0,0	0,0	0,0	300,0	24000,0
Всього	3196,9	1805239,37	133876,0	2067522,0	857388,15	64227718,85

Продовження додатку А

9.2. Реалізовано продукції аквакультури (ракоподібні, молюски, водорості)

3-літерний код ISSCAAP	Назва виду		Код рядка	Маса, кг	Вартість, грн
	українською	латиною			
А	Б	В	Г	1	2
AAS	Рак широкопалий	<i>Astacus astacus</i>	9.2.1	0,0	0,0
CRD	Рак вузькопалий	<i>Astacus leptodactylus</i>	9.2.2	1940,5	731050
CRP	Рак австралійський червоноклешневий	<i>Cherax quadricarinatus</i>	9.2.3	0,0	0,0
PRF	Креветка гігантська прісноводна	<i>Macrobrachium rosenbergii</i>	9.2.4	0,0	0,0
PNV	Креветка білонога	<i>Penaeus vannamei</i>	9.2.5	10	2000
	Інші ракоподібні:		9.2.6	0,0	0,0
MSM	Мідія середземноморська	<i>Mytilus galloprovincialis</i>	9.2.7	0,0	0,0
OYG	Устриця гігантська далекосхідна	<i>Magallanagigas</i>	9.2.8	0,0	0,0
OYF	Устриця європейська	<i>Ostrea edulis</i>	9.2.9	0,0	0,0
	Інші молюски:		9.2.10	0,0	0,0
	Водорості	X	9.2.11	0,0	0,0
	Всього			1950,5	733050

Розділ 10. Вироблено та реалізовано харчової ікри

3-літерний код ISSCAAP	Назва виду риби		Код рядка	Вироблено, кг	Реалізовано	
	українською	латиною			маса, кг	вартість, грн
А	Б	В	Г	1	2	3
HUH	Білуга	<i>Huso huso</i>	10.1	3,9	3,9	211250,0
APR	Стерлядь	<i>Acipenser ruthenus</i>	10.2	1331,15	1090,28	16666427,85
APB	Осетер сибірський	<i>Acipenser baerii</i>	10.3	454,1	307,88	7390523,71
APG	Осетер руський	<i>Acipenser gueldenstaedtii</i>	10.4	185,1	165,83	3556647,32
APE	Севрюга	<i>Polyodon spathula</i>	10.5	42,6	33,2	726565,4
PAM	Веслоніс американський	<i>Acipenser stellatus</i>	10.6	0,0	0,0	0,0
—	Гібрид осетрових	—	10.7	463,35	437,08	8013893,2
FPI	Щука	<i>Esox lucius</i>	10.8	0,0	0,0	0,0
TRR	Форель райдужна	<i>Oncorhynchus mykiss</i>	10.9	1379,3	1169,3	2536385,0
TRS	Форель струмкова	<i>Salmo trutta</i>	10.10	0,0	0,0	0,0
	Інші: голец американський		10.11	421,0	421,0	631500,0
	Всього			4280,5	3628,45	39733192,48

Продовження додатку А

Інформація форми 1-А риба за 2025 рік

Розділ 1. Зайнятість працівників			
	Код рядка	Кількість працівників, осіб	
		усього	із них жінок
А	Б	1	2
Повна зайнятість	1.1	5591	1331
Часткова зайнятість	1.2	334	82
Сезонна зайнятість	1.3	429	58
Тимчасова зайнятість	1.4	60	4
Всього		6414	1475

2.1. Площа ставків					
Вид	Код рядка	Наявність на початок року		Було в експлуатації	
		кількість, одиниць	площа, га	кількість, одиниць	площа, га
А	Б	1	2	3	4
Вирощувальні I і II порядку	2.1.1	1887	19114,91	1149	13068,67
Нагульні	2.1.2	2167	49872,07	1373	31633,59
Нерестові	2.1.3	613	311,88	328	248,30
Маточні	2.1.4	310	629,27	190	394,22
Зимувальні	2.1.5	1062	900,24	795	639,88
Карантинні	2.1.6	73	79,67	54	52,81
Інші	2.1.7	393	5555,43	193	3361,76
Всього		6505,00	76463,47	4082,00	49399,22

Вид	Код рядка	Наявність на початок року			Було в експлуатації		
		кількість, одиниць	площа, м ²	об'єм, м ³	кількість, одиниць	площа, м ²	об'єм, м ³
А	Б	1	2	3	4	5	6
Бетонні	2.2.1	298	33009,83	37603,55	257	30811,83	32191,55
Із склопластика	2.2.2	212	1476,90	1316,76	194	1356,10	1168,66
Інші	2.2.3	226	62964,10	67892,20	185	62914,09	67684,50
Всього		736	97450,84	106812,5	636	95082,03	101044,7

2.3. Площа садків						
Вид	Код рядка	Площа частини водного об'єкта, га	Наявність на початок року		Було в експлуатації	
			кількість, одиниць	площа, м ²	кількість, одиниць	площа, м ²
А	Б	1	2	3	4	5
Садки у прісних водоймах	2.3.1	471,24	487	23774,3	323	12110,3
Садки у морській воді	2.3.2	0	0	0	0	0
Всього		471,24	487,00	23774,30	323,00	12110,30

2.5. Площа та/або об'єм, довжина інших технологічних пристроїв								
Вид	Код рядка	Тип пристрою	Було в експлуатації					Площа частини водного об'єкта, га
			кількість, одиниць	довжина, м	площа, м ²	об'єм, м ³	площа, га	
А	Б	В	1	2	3	4	5	6
Інші технологічні пристрої у прісній воді (за типами пристрою: загородки (1), саджалки (2) (зазначити у графі В))	2.5.1		0	0	0	0	0	0
Інші технологічні пристрої у морській воді (за типами пристрою: мідійний колектор (1), закритий садок (2) (зазначити у графі В))	2.5.2		0	0	0	0	0	0

Продовження додатку А

Розділ 3. Наявність маточного стада риби та інших гідробіонтів									
3.1. Наявність маточного стада риб									
3-літерний код ISSCAAP	Назва виду		Код рядка	Усього		Самки		Самці	
	українською	латиною		кількість, шт (сума граф 3, 5)	маса, кг (сума граф 4, 6)	кількість, шт	маса, кг	кількість, шт	маса, кг
A	Б	В	Г	1	2	3	4	5	6
FCP	Короп звичайний	<i>Cyprinus carpio</i>	3.1.1	23120,0	118592,0	11686,0	61646,78	11434,0	56945,22
SVC	Товстолобик білий	<i>Hypophthalmichthys molitrix</i>	3.1.2	3745,0	17033,0	2168,0	9754,5	1577,0	7278,5
BIC	Товстолобик строкатий	<i>Hypophthalmichthys nobilis</i>	3.1.3	3557,0	24928,0	2052,0	14523,0	1505,0	10405,0
FCG	Амур білий	<i>Ctenopharyngodon idella</i>	3.1.4	3771,0	22597,5	1938,0	12570,5	1833,0	10027,0
BKC	Амур чорний	<i>Mylopharyngodon piceus</i>	3.1.5	0	0	0	0	0	0
—	Гібрид товстолобиків	<i>Hypophthalmichthys molitrix x Hypophthalmichthys nobilis</i>	3.1.6	7323,0	27236,0	3825,0	14210,0	3498,0	13026,0
CWG	Карась сріблястий	<i>Carassius gibelio</i>	3.1.7	29633,0	13933,8	14922,0	7257,8	14711,0	6676,0
BUB	Буфало великоротий	<i>Ictiobus cyprinellus</i>	3.1.8	0	0	0	0	0	0
FBM	Лящ звичайний	<i>Abramis brama</i>	3.1.9	95,0	128,0	57,0	97,0	38,0	31,0
FPI	Щука	<i>Esox lucius</i>	3.1.10	6543,0	14765,22	2815	7290,5	3728	7474,72
SOM	Сом європейський	<i>Silurus glanis</i>	3.1.11	1813,0	8600,0	996,0	5416,0	817,0	3184,0
ITP	Сом каналний	<i>Ictalurus punctatus</i>	3.1.12	142,0	630,0	70,0	275,0	72,0	355,0
FPP	Судак звичайний	<i>Sander lucioperca</i>	3.1.13	1741,0	5760,65	909,0	3019,05	832,0	2741,6
FPE	Окунь звичайний	<i>Perca fluviatilis</i>	3.1.14	1880,0	3392	1070	1837	810,0	1555,0
CLZ	Кларієвий сом	<i>Clarias gariepinus</i>	3.1.15	315,0	1064,9	154,0	584,9	161,0	480,0
TRR	Райдужна форель	<i>Oncorhynchus mykiss</i>	3.1.16	19723,0	38811,285	17339,0	34329,404	2384,0	4481,881
TRS	Струмкова форель	<i>Salmo trutta</i>	3.1.17	1389,0	1441,93	846,0	940,95	543,0	500,98
HUC	Дунайський лосось	<i>Hucho hucho</i>	3.1.18	144,0	410,91	99,0	263,56	45,0	147,35
TLV	Харіус європейський	<i>Thymallus thymallus</i>	3.1.19	278,0	82,0	44,0	12,5	234,0	69,5
SVF	Голец американський	<i>Salvelinus fontinalis</i>	3.1.20	6763,0	12167,887	6485,0	11930,452	278,0	237,435
HUN	Білуга	<i>Huso huso</i>	3.1.21	319,0	10079,0	241,0	7423,0	78,0	2656,0
APR	Стерлядь	<i>Acipenser ruthenus</i>	3.1.22	22285,0	53831,0	20259,0	48960,0	2026,0	4871,0
APB	Осетер сибірський	<i>Acipenser baerii</i>	3.1.23	4401,0	36908,35	4037,0	33412,25	364,0	3496,1
APG	Осетер руський	<i>Acipenser gueldenstaedtii</i>	3.1.24	1352,0	12062,35	1142,0	9821,25	210	2241,1
PAM	Веслоніс американський	<i>Polyodon spathula</i>	3.1.25	55,0	831,0	38,0	580,0	17,0	251
APE	Севрюга	<i>Acipenser stellatus</i>	3.1.26	74,0	519,0	64,0	439,0	10,0	80,0
—	Гібрид осетрових	—	3.1.27	2870,0	27517,35	2686	24859,25	184	2658,1
TLM	Тіляпія мозамбікська	<i>Oreochromis mossambicus</i>	3.1.28	0	0	0	0	0	0
TLN	Тіляпія нільська	<i>Oreochromis niloticus</i>	3.1.29	215,0	114,7	170,0	87,1	45,0	27,6
OEU	Тіляпія блакитна (ауреа)	<i>Oreochromis aureus</i>	3.1.30	0	0	0	0	0	0
—	Тіляпія червона (гібрид)	<i>Oreochromis mossambicus x Oreochromis niloticus</i>	3.1.31	0	0	0	0	0	0
FTE	Лин	<i>Tinca tinca</i>	3.1.32	1041	885,5	427	348,5	614	537
	Інші:		3.1.33	2035	541	1507	329	528	212
	Всього			146622	454864,332	98046	312218,246	48576	142646,086

Продовження додатку А

3.2. Наявність маточного стада інших гідробіонтів					
3- літерний код ISSCAA Р	Назва виду		Код рядка	Кількість, шт	Маса, кг
	українською	латиною			
А	Б	В	Г	1	2
AAS	Рак широкопалий	<i>Astacus astacus</i>	3.2.1	500,00	75,00
CRD	Рак вузькопалий	<i>Astacus leptodactylus</i>	3.2.2	68195,00	4083,50
CRP	Рак австралійський червоноклешневий	<i>Cherax quadricarinatus</i>	3.2.3	1350,00	106,50
PRF	Креветка гігантська прісноводна	<i>Macrobrachium rosenbergii</i>	3.2.4	0,00	0,00
PNV	Креветка білонога	<i>Penaeus vannamei</i>	3.2.5	0,00	0,00
	Інші ракоподібні: Креветка довгорука	<i>Macrobrachium nipponense</i>	3.2.6	10500,00	157,50
MSM	Мідія середземноморська	<i>Mytilus galloprovincialis</i>	3.2.7	0,00	0,00
OYG	Устриця гігантська далекосхідна	<i>Magallana gigas</i>	3.2.8	0,00	0,00
OYF	Устриця європейська	<i>Ostrea edulis</i>	3.2.9	0,00	0,00
	Інші молюски:		3.2.10	0,00	0,00
	Всього			80545,00	4422,50

Продовження додатку А

Розділ 4. Отримано ікри та личинки риб та інших гідробіонтів											
4.1. Отримано ікри та личинки риб											
3-літерний код ISSCAAP	Назва виду		Код рядка	Усього ікри		Усього личинок		В інкубаційних цехах			
	українською	латиною						ікри		личинок	
				кількість, тис.шт (сума граф 5, 9)	маса, кг (сума граф 6, 10)	кількість, тис.шт (сума граф 7, 11)	маса, кг (сума граф 8, 12)	кіль- кість, тис. шт	маса, кг	кіль- кість, тис.шт	маса, кг
A	B	B	Г	1	2	3	4	5	6	7	8
FCP	Короп звичайний	<i>Cyprinus carpio</i>	4.1.1	0,00	0,00	0,00	0,00	165284,9	607,54	113409,55	1942,09
SVC	Товстолобик білий	<i>Hypophthalmichthys molitrix</i>	4.1.2	60110,2	58,90	55526,10	2800,98	60110,2	58,90	50166,1	18,53
BIC	Товстолобик строкатий	<i>Hypophthalmichthys nobilis</i>	4.1.3	115510,0	163,00	117659,0	662,55	113010,0	160,20	75229,0	180,90
FCG	Амур білий	<i>Ctenopharyngo don idella</i>	4.1.4	82450,2	140,10	81511,13	3997,53	79450,2	136,50	33273,1	2315,76
BKC	Амур чорний	<i>Mylopharyngod on piceus</i>	4.1.5	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
–	Гібрид товстолобиків	<i>Hypophthalmichthys molitri x Hypophthalmichthys nobilis</i>	4.1.6	11110,0	11,60	13220,00	422,20	11110,0	11,60	6310,0	50,00
CWG	Карась сріблястий	<i>Carassius gibelio</i>	4.1.7	4400,00	3,00	1700,05	842,12	0,00	0,00	0,00	0,00
BUB	Буфало великоротий	<i>Ictiobus cyprinellus</i>	4.1.8	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
FBM	Лящ звичайний	<i>Abramis brama</i>	4.1.9	0,00	0,00	240,00	240,00	0,00	0,00	0,00	0,00
FPI	Щука	<i>Esox lucius</i>	4.1.10	604307,0	233,33	78921,65	662,02	120,00	3,00	180,00	82,00
SOM	Сом європейський	<i>Silurus glanis</i>	4.1.11	1055,0	7,60	706,50	20,70	1000,0	6,50	625,00	1,47
ITP	Сом каналний	<i>Ictalurus punctatus</i>	4.1.12	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
FPP	Судак звичайний	<i>Sander lucioperca</i>	4.1.13	965,0	37,55	2915,00	2665,43	340,00	34,00	2438,0	2438,0
FPE	Окунь звичайний	<i>Perca fluviatilis</i>	4.1.14	20,00	0,20	5235,00	210,00	0,00	0,00	0,00	0,00
CLZ	Кларієвий сом	<i>Clarias gariepinus</i>	4.1.15	347,0	10,80	27198,40	30,67	347,00	10,80	27198,4	30,67
TRR	Райдужна форель	<i>Oncorhynchus mykiss</i>	4.1.16	11004,03	1468,1	3718,90	954,57	10254,03	1387,0	3718,9	954,57
TRS	Струмкова форель	<i>Salmo trutta</i>	4.1.17	135,10	14,91	112,60	70,78	135,10	14,91	112,60	70,78
HUC	Дунайський лосось	<i>Hucho hucho</i>	4.1.18	25,00	5,15	20,00	5,00	25,00	5,15	20,00	5,00
TLV	Харіус європейський	<i>Thymallus thymallus</i>	4.1.19	0,00	2,03	0,00	1,32	0,00	2,03	0,00	1,32
SVF	Голец американський	<i>Salvelinus fontinalis</i>	4.1.20	298,00	26,70	127,50	13,70	270,00	23,50	127,50	13,70
HUH	Білуга	<i>Huso huso</i>	4.1.21	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
APR	Стерлядь	<i>Acipenser ruthenus</i>	4.1.22	3955,33	321,50	220,15	142,00	3952,00	321,40	220,00	124,00
APB	Осетер сибірський	<i>Acipenser baerii</i>	4.1.23	33186,64	233,90	1040,00	10,00	33180,0	233,70	1040,0	10,00
APG	Осетер руський	<i>Acipenser gueldenstaedtii</i>	4.1.24	1809,64	58,65	85,00	69,00	1803,0	58,45	85,00	69,00
PAM	Веслоніс американський	<i>Polyodon spathula</i>	4.1.25	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
APE	Севрюга	<i>Acipenser stellatus</i>	4.1.26	3400,0	57,50	0,00	0,00	3400,0	57,50	0,00	0,00
–	Гібрид осетрових	–	4.1.27	9050,0	184,50	20,00	7,50	9050,0	184,50	20,00	7,50
TLM	Тіляпія мозамбікська	<i>Oreochromis mossambicus</i>	4.1.28	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
TLN	Тіляпія нільська	<i>Oreochromis niloticus</i>	4.1.29	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
OEU	Тіляпія блакитна (ауреа)	<i>Oreochromis aureus</i>	4.1.30	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
–	Тіляпія червона (гібрид)	<i>Oreochromis mossambicus x Oreochromis niloticus</i>	4.1.31	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
FTE	Лин	<i>Tinca tinca</i>	4.1.32	600,0	2,50	55,05	10,20	0,00	0,00	0,00	0,00
	Інші:		4.1.33	0,00	0,00	1650,00	1650,0	0,00	0,00	0,00	0,00

Продовження додатку А

Розділ 4. Отримано ікри та личинки риб та інших гідробіонтів									
4.1. Отримано ікри та личинки риб									
3-літерний код ISSCAAP	Назва виду		Код рядка	ікри		личинок		Випущено у довкілля (вселення у рибогосподарські водні об'єкти (їх частини))	
	українською	латиною		За межами інкубаційних цехів					
				кількість, тис. шт	маса, кг	кількість, тис. шт	маса, кг	кількість, тис. шт	маса, кг
А	Б	В	Г	9	10	11	12	13	14
FCP	Короп звичайний	<i>Cyprinus carpio</i>	4.1.1	135760,0	216,1	143150,75	15397,71	17324,85	1618,93
SVC	Товстолобик білий	<i>Hypophthalmichthys molitrix</i>	4.1.2	0,00	0,00	5360,0	2782,45	1200,0	1,30
BIC	Товстолобик строкатий	<i>Hypophthalmichthys nobilis</i>	4.1.3	2500,0	2,80	42430,00	481,65	0,00	0,0
FCG	Амур білий	<i>Ctenopharyngodon idella</i>	4.1.4	3000,0	3,60	48238,03	1681,77	303,00	1000,4
BKC	Амур чорний	<i>Mylopharyngodon piceus</i>	4.1.5	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
–	Гібрид товстолобиків	<i>Hypophthalmichthys molitrix</i> x <i>Hypophthalmichthysnobilis</i>	4.1.6	0,00	0,00	6910,0	372,20	1000,0	2,0
CWG	Карась сріблястий	<i>Carassius gibelio</i>	4.1.7	4400,0	3,00	1700,05	842,12	460,00	0,42
BUB	Буфало великоротий	<i>Ictiobus cyprinellus</i>	4.1.8	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
FBM	Лящ звичайний	<i>Abramis brama</i>	4.1.9	0,00	0,00	240,00	240,00	0,00	0,0
FPI	Щука	<i>Esox lucius</i>	4.1.10	604187,0	230,33	78741,65	580,02	85,00	0,26
SOM	Сом європейський	<i>Silurus glanis</i>	4.1.11	55,00	1,10	81,50	19,23	10,00	0,03
ITP	Сом каналний	<i>Ictalurus punctatus</i>	4.1.12	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
FPP	Судак звичайний	<i>Sander lucioperca</i>	4.1.13	625,0	3,55	477,00	227,43	70,00	0,18
FPE	Окунь звичайний	<i>Perca fluviatilis</i>	4.1.14	20,00	0,20	5235,0	210,00	0,00	0,00
CLZ	Кларієвий сом	<i>Clarias gariepinus</i>	4.1.15	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
TRR	Райдужна форель	<i>Oncorhynchus mykiss</i>	4.1.16	750,00	81,1	0,00	0,00	0,00	0,00
TRS	Струмкова форель	<i>Salmo trutta</i>	4.1.17	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
HUC	Дунайський лосось	<i>Hucho hucho</i>	4.1.18	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
TLV	Харіус європейський	<i>Thymallus thymallus</i>	4.1.19	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
SVF	Голец американський	<i>Salvelinus fontinalis</i>	4.1.20	28,00	3,20	0,00	0,00	0,00	0,0
HUH	Білуга	<i>Huso huso</i>	4.1.21	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
APR	Стерлядь	<i>Acipenser ruthenus</i>	4.1.22	3,33	0,10	0,15	18,00	0,15	18,0
APB	Осетер сибірський	<i>Acipenser baerii</i>	4.1.23	6,64	0,20	0,00	0,00	0,00	0,0
APG	Осетер руський	<i>Acipenser gueldenstaedtii</i>	4.1.24	6,64	0,20	0,00	0,00	0,00	0,0
PAM	Веслонос американський	<i>Polyodon spathula</i>	4.1.25	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
APE	Севрюга	<i>Acipenser stellatus</i>	4.1.26	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
–	Гібрид осетрових	–	4.1.27	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
TLM	Тиляпія мозамбікська	<i>Oreochromis mossambicus</i>	4.1.28	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
TLN	Тиляпія нільська	<i>Oreochromis niloticus</i>	4.1.29	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
OEU	Тиляпія блакитна (ауреа)	<i>Oreochromis aureus</i>	4.1.30	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
–	Тиляпія червона (гібрид)	<i>Oreochromis mossambicus</i> x <i>Oreochromis niloticus</i>	4.1.31	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,0
FTE	Лин	<i>Tinca tinca</i>	4.1.32	600,00	2,50	55,05	10,20	0,05	10,0
	Інші:		4.1.33	0,00	0,00	1650,0	1650,0	0,00	0,0

Продовження додатку А

Усього ікри		Усього личинок		В інкубаційних цехах				За межами інкубаційних цехів				Випущено у довкілля (вселення у рибогосподарські водні об'єкти (їх частини))	
				ікри		личинок		ікри		личинок			
кількість тис.шт (сума граф 5, 9)	маса, кг (сума граф 6, 10)	кількість, тис.шт (сума граф 7, 11)	маса, кг (сума граф 8, 12)	кіль-кість, тис. шт	маса, кг	кіль-кість, тис.шт	маса, кг	кіль-кість, тис.шт	маса, кг	кіль-кість, тис.шт	маса, кг	кіль-кість, тис.шт	маса, кг
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
0,00	0,00	600,00	60,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	600,00	60,00	0,00	0,00
0,00	0,00	104,00	25,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	104,00	25,00	104,00	25,00
0,00	0,00	120,00	12,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	120,00	12,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
0,00	0,00	1200,00	12,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1200,0	12,00	0,00	0,00

3-літєрий код ISSCAAP	Назва виду		Код рядка	Усього		Ставки		Садки		Резервуари та басейни	
	українською	латиною		кількість, тис.шт (сума граф 3, 5, 7, 9, 11, 13)	маса, кг (сума граф 4, 6, 8, 10, 12, 14)	кількість, тис.шт	маса, кг	кількість, тис.шт	маса, кг	кількість, тис.шт	маса, кг
A	B	B	Г	1	2	3	4	5	6	7	8
FCP	Карп звичайний	<i>Cyprinus carpio</i>	5.1.1	118239.20	2508356.10	54212.02	1906562.60	51.00	1428.00	0.00	0.00
SVC	Товстолобик білий	<i>Hypophthalmichthys molitrix</i>	5.1.2	54393.59	434811.75	11764.52	232689.00	118.00	12313.00	0.00	0.00
BK	Товстолобик строкатий	<i>Hypophthalmichthys nobilis</i>	5.1.3	53546.99	476658.50	41488.25	376684.80	12.00	1230.00	0.00	0.00
FCG	Амур білий	<i>Ctenopharyngodon idella</i>	5.1.4	36737.19	280368.50	14631.55	209219.50	8.00	280.00	0.00	0.00
BKC	Амур чорний	<i>Mylopharyngodon piceus</i>	5.1.5	2101.00	1301.00	1.00	300.00	0.00	0.00	0.00	0.00
-	Гібрид товстолобиків	<i>Hypophthalmichthys molitrix x Hypophthalmichthys nobilis</i>	5.1.6	13365.11	414732.40	7213.00	279914.30	486.00	15000.00	0.00	0.00
CWG	Карась європейський	<i>Carassius gibelio</i>	5.1.7	19807.37	271297.30	7406.10	139165.60	0.00	0.00	0.00	0.00
BUB	Буйало великоротий	<i>Ictalurus cyprinellus</i>	5.1.8	0.30	75.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
FBM	Ляц звичайний	<i>Abramis brama</i>	5.1.9	225.00	114000.00	125.00	4000.00	0.00	0.00	0.00	0.00
FPI	Щука	<i>Esox lucius</i>	5.1.10	5285.16	61298.70	4328.45	40641.00	0.00	0.00	0.00	0.00
SOM	Сом європейський	<i>Silurus glanis</i>	5.1.11	52.12	11105.25	41.85	3228.00	0.00	0.00	0.00	0.00
TPR	Сом каналний	<i>Ictalurus punctatus</i>	5.1.12	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
FPP	Судак звичайний	<i>Sander lucioperca</i>	5.1.13	2026.99	73982.50	1950.14	59955.00	0.00	0.00	0.53	80.00
FPE	Окунь звичайний	<i>Perca fluviatilis</i>	5.1.14	25.16	1265.00	3.00	300.00	0.00	0.00	0.00	0.00
CLZ	Кларієвий сом	<i>Clarias fariopinus</i>	5.1.15	104.20	63545.17	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
TRR	Райдужна форель	<i>Oncorhynchus mykiss</i>	5.1.16	18317.63	194556.23	15250.70	7155.50	2470.15	152623.53	448.40	4401.20
TRS	Стрункова форель	<i>Salmo trutta</i>	5.1.17	1649.30	8546.54	0.50	10.00	0.00	0.00	1588.80	436.54
HUC	Дунайський лосось	<i>Hucho hucho</i>	5.1.18	48.87	83.24	0.00	0.00	0.00	0.00	45.87	83.23
TLV	Харіус європейський	<i>Thymallus thymallus</i>	5.1.19	40.29	14.26	0.00	0.00	0.00	0.00	40.29	14.26
SVF	Гольц європейський	<i>Salvelinus fontinalis</i>	5.1.20	119.40	1132.80	0.00	0.00	0.00	0.00	119.40	1132.80
HUN	Білуга	<i>Huso huso</i>	5.1.21	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
APR	Стерлядь	<i>Acipenser ruthenus</i>	5.1.22	5884.41	7417.10	5785.38	1316.00	30.00	3000.00	31.40	2240.00
APB	Осетер сибірський	<i>Acipenser baeri</i>	5.1.23	983.15	2545.20	6.51	469.00	10.00	1500.00	950.00	76.00
APG	Осетер російський	<i>Acipenser gueldenstaedtii</i>	5.1.24	42.09	3347.60	0.16	55.00	5.00	1000.00	15.00	1500.00
PAM	Веслонос американський	<i>Polyodon spathula</i>	5.1.25	0.50	76.00	0.25	38.00	0.00	0.00	0.00	0.00
APL	Севрюга	<i>Acipenser stellatus</i>	5.1.26	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
-	Гібрид осетрових	-	5.1.27	2.84	2596.10	0.55	1100.00	0.00	0.00	0.00	0.00
TLM	Тіляпія маламбікська	<i>Oreochromis mossambicus</i>	5.1.28	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
TLN	Тіляпія нілська	<i>Oreochromis niloticus</i>	5.1.29	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
OEU	Тіляпія блакитна (ауреа)	<i>Oreochromis aureus</i>	5.1.30	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
-	Тіляпія червона (гібрид)	<i>Oreochromis mossambicus x Oreochromis niloticus</i>	5.1.31	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
FTE	Тинка	<i>Tinca tinca</i>	5.1.32	35.40	986.00	12.65	363.00	0.00	0.00	0.00	0.00
	Інші:		5.1.33	104.14	3460.00	103.57	3260.00	0.57	200.00	0.00	0.00

Продовження додатку А

3-літєрий код ISSCAAP	Назва виду		Код радка	Установки замкнутого водопостачання		Інші технологічні пристрої		Куплено в інших суб'єктах господарювання		Переведено у контрольовані умови (для товарного вирощування)		Випущено у довкілля (вселення у рибогосподарські водні об'єкти (1х частини))	
	українською	латиною	Код радка	кількість, тис. шт	маса, кг	кількість, тис. шт	маса, кг	кількість, тис. шт	маса, кг	кількість, тис. шт	маса, кг	кількість, тис. шт	маса, кг
А	Б	В	Г	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
FCP	Карп звичайний	<i>Cyprinus carpio</i>	5.1.1										
SVC	Тонстолобок білий	<i>Hyporhamphichthys molitrix</i>	5.1.2	0.00	0.00	0.00	0.00	63976.18	600365.50	31469.26	647104.50	14372.10	33792.00
BSC	Тонстолобок строкатий	<i>Hyporhamphichthys nobilis</i>	5.1.3	0.00	0.00	0.00	0.00	42511.07	189809.75	19795.57	164436.00	13299.66	80146.00
FCG	Амур білий	<i>Ctenopharyngodon idella</i>	5.1.4	0.00	0.00	0.00	0.00	12046.74	98743.70	2550.16	96883.60	5812.00	38230.00
BKC	Амур чорний	<i>Mylopharyngodon piceus</i>	5.1.5	0.00	0.00	0.00	0.00	22097.64	70869.00	12191.16	86594.00	798.70	8NAME?
-	Гібрид тонстолобків	<i>Hyporhamphichthys molitrix x Hyporhamphichthys nobilis</i>	5.1.6	0.00	0.00	0.00	0.00	2100.00	1001.00	0.00	0.00	2000.00	1000.00
CWG	Карась сріблястий	<i>Carassius gibelio</i>	5.1.7	0.00	0.00	0.00	0.00	5666.11	119818.10	901.45	94125.00	754.80	19344.00
BUB	Буфало великоротий	<i>Ictalurus cyprinellus</i>	5.1.8										
FBM	Лещ звичайний	<i>Abramis brama</i>	5.1.9	0.00	0.00	0.00	0.00	12401.27	132131.70	7701.30	74941.40	30.00	450.00
FPI	Щука	<i>Esox lucius</i>	5.1.10	0.00	0.00	0.00	0.00	0.30	75.00	0.00	0.00	0.00	0.00
SOM	Сом європейський	<i>Silurus glanis</i>	5.1.11	0.00	0.00	0.00	0.00	100.00	110000.00	300.00	120000.00	8NAME?	0.00
ITP	Сом каналний	<i>Ictalurus punctatus</i>	5.1.12	0.00	0.00	0.00	0.00	956.71	20657.70	878.21	69572.00	6.00	480.00
FPP	Судак звичайний	<i>Sander lucioperca</i>	5.1.13	0.00	0.00	0.00	0.00	10.27	7877.25	24.40	10738.00	0.00	0.00
FPE	Осунь звичайний	<i>Perca fluviatilis</i>	5.1.14	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
CLZ	Кларієвий сом	<i>Clarias fariatus</i>	5.1.15	0.00	0.00	0.00	0.00	76.31	13947.50	216.62	30238.00	6.00	480.00
TRR	Райдужна форель	<i>Oncorhynchus mykiss</i>	5.1.16	0.00	0.00	0.00	0.00	22.16	965.00	10.96	630.00	0.00	0.00
TRS	Струмкова форель	<i>Salmo trutta</i>	5.1.17										
HUC	Дунайський лосось	<i>Hucho hucho</i>	5.1.18	79.20	63058.27	0.00	0.00	25.00	486.90	10.00	520.00	0.00	0.00
TLV	Харіус європейський	<i>Thymallus thymallus</i>	5.1.19	0.00	0.00	0.00	0.00	148.38	30376.00	637.72	15331.83	0.00	0.00
SVF	Голоць американський	<i>Salvelinus fontinalis</i>	5.1.20	0.00	0.00	0.00	0.00	60.00	8100.00	95.00	8205.00	275.07	949.38
HUN	Білуґа	<i>Huso huso</i>	5.1.21	0.00	0.00	0.00	0.00	3.00	0.01	3.00	30.00	25.87	131.64
APR	Стерлядь	<i>Acipenser ruthenus</i>	5.1.22	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	28.00	145.75
APB	Осетер сибірський	<i>Acipenser baeri</i>	5.1.23	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	7765.20	14138.00	0.00	0.00
APG	Осетер російський	<i>Acipenser gueldenstaedtii</i>	5.1.24	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
PAM	Веслоногі американський	<i>Polyodon spathula</i>	5.1.25	37.18	845.10	0.00	0.00	0.45	16.00	53.20	6118.00	18.00	45.00
APF	Севрюга	<i>Acipenser stellatus</i>	5.1.26	16.64	500.20	0.00	0.00	0.00	0.00	26.46	2459.00	0.00	0.00
-	Гібрид осетрових	-	5.1.27	21.64	225.20	0.00	0.00	0.30	567.40	8.28	1717.00	12.00	75.60
TLM	Тіляпія мозамбіцька	<i>Oreochromis mossambicus</i>	5.1.28	0.00	0.00	0.00	0.00	0.25	38.00	0.25	38.00	0.00	0.00
TLN	Тіляпія нільська	<i>Oreochromis niloticus</i>	5.1.29	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
OEU	Тіляпія блакитна (ауреа)	<i>Oreochromis aureus</i>	5.1.30										
-	Тіляпія чорна (гібрид)	<i>Oreochromis mossambicus x Oreochromis niloticus</i>	5.1.31	0.03	0.10	0.00	0.00	2.26	1496.00	0.55	1100.00	0.00	0.00
FTE	Тинка	<i>Tinca tinca</i>	5.1.32	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
інші:			5.1.33	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
				0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
				0.00	0.00	0.00	0.00	22.75	623.00	1.85	203.00	0.00	0.00
				0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1653.57	133260.00	0.00	0.00

Продовження додатку А

5.2. Отримано молоді інших гідробіонтів													
3-літер- ний код ISSCAAP	Назва виду		Код рядка	Усього		Отримано молоді інших гідробіонтів		Придбано в інших суб'єктів господарювання		Переведено у контрольовані умови (для виращування)		Випущено у довкілля (вселення у водні об'єкти (їх частини))	
	українською	латиною		кіль-кість тис.шт (сума граф 3,5)	маса, кг (сума граф 4,6)	кіль- кість, тис.шт	маса, кг	кіль- кість, тис.шт	маса, кг	кіль- кість, тис.шт	маса, кг	кіль- кість, тис.шт	маса, кг
А	Б	В	Г	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
AAS	Рак широкопалий	<i>Astacus astacus</i>	5.2.1	13,50	300,00	5,00	100,00	8,50	200,00	0,00	0,00	0,00	0,00
CRD	Рак вузькопалий	<i>Astacus leptodactylus</i>	5.2.2	10514,8	9290,00	10494,0	8580,0	20,80	710,00	466,40	7794,4	50,00	500,00
CRP	Рак австралійський червоноклешневий	<i>Cherax quadricarinatus</i>	5.2.3	0,50	20,00	0,50	20,00	0,00	0,00	0,50	20,00	0,00	0,00
PRF	Креветка гігантська прісноводна	<i>Macrobrachium rosenbergii</i>	5.2.4	7,50	225,00	0,00	0,00	7,50	225,00	7,50	225,0	0,00	0,00
PNV	Креветка білонога	<i>Penaeus vannamei</i>	5.2.5	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Інші ракоподібні: Креветка довгорока	<i>Macrobrachium nipponense</i>	5.2.6	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
MSM	Мідія середземноморська	<i>Mytilus galloprovincialis</i>	5.2.7	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
OYG	Устриця гігантська далекосхідна	<i>Magallana gigas</i>	5.2.8	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
OYF	Устриця європейська	<i>Ostrea edulis</i>	5.2.9	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Інші молюски		5.2.10	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Всього			10536,30	9835,00	10499,5	8700,0	36,80	1135,00	474,40	8039,4	50,00	500,00

Продовження додатку А

Розділ 6. Вилучено риби та інших водних біоресурсів з природного середовища для вирощування об'єктів аквакультури

3-літерний код ISSCAAP	Назва виду		Код рядка	Вік вилучених особин риби та інших водних біоресурсів (крім водоростей)	Кількість вилученої риби та інших водних біоресурсів, тис.шт	Маса вилученої риби та інших водних біоресурсів, кг	Вартість вилученої риби та інших водних біоресурсів, грн
	українською	латиною					
А	Б	В	Г	І	2	3	4
FCP	Короп звичайний	<i>Cyprinus carpio</i>	6.1	-	697,35	97041	9704458,16
SVC	Товстолобик білий	<i>Hypophthalmichthys molitrix</i>	6.2	0	79	7431	451660
BIC	Товстолобик строкатий	<i>Hypophthalmichthys nobilis</i>	6.3	0	3503	13000	625000
FCG	Амур білий	<i>Ctenopharyngodon idella</i>	6.4	0	108,83	0	743000
BKC	Амур чорний	<i>Mylopharyngodon piceus</i>	6.5	0	0	0	0
—	Гібрид товстолобиків	<i>Hypophthalmichthys molitrix x Hypophthalmichthys nobilis</i>	6.6	0	14,5	11000	770000
CWG	Карась сріблястий	<i>Carassius gibelio</i>	6.7	0	108	5705	110187
BUB	Буфало великоротий	<i>Ictiobus cyprinellus</i>	6.8	0	0	0	0
FBM	Лящ звичайний	<i>Abramis brama</i>	6.9	0	0	0	0
FPI	Щука	<i>Esox lucius</i>	6.10	0	0,1	17	1700
SOM	Сом європейський	<i>Silurus glanis</i>	6.11	0	0	0	0
ITP	Сом канальний	<i>Ictalurus punctatus</i>	6.12	0	0	0	0
FPP	Судак звичайний	<i>Sander lucioperca</i>	6.13	0	0	0	0
FPE	Окунь звичайний	<i>Perca fluviatilis</i>	6.14	0	0	0	0
CLZ	Кларієвий сом	<i>Clarias gariepinus</i>	6.15	0	0	0	0
TRR	Райдужна форель	<i>Oncorhynchus mykiss</i>	6.16	0	0	0	0
TRS	Струмкова форель	<i>Salmo trutta</i>	6.17	0	0	0	0
HUC	Дунайський лосось	<i>Hucho hucho</i>	6.18	0	0	0	0
TLV	Харіус європейський	<i>Thymallus thymallus</i>	6.19	0	0	0	0
SVF	Голец американський	<i>Salvelinus fontinalis</i>	6.20	0	0	0	0
HUH	Білуга	<i>Huso huso</i>	6.21	0	0	0	0
APR	Стерлядь	<i>Acipenser ruthenus</i>	6.22	0	0	0	0
APB	Осетер сибірський	<i>Acipenser baerii</i>	6.23	0	0	0	0
APG	Осетер руський	<i>Acipenser gueldenstaedtii</i>	6.24	0	0	0	0
PAM	Веслонос американський	<i>Polyodon spathula</i>	6.25	0	0	0	0
APE	Севрюга	<i>Acipenser stellatus</i>	6.26	0	0	0	0
—	Гібрид осетрових	—	6.27	0	0	0	0
TLM	Тіляпія мозамбікська	<i>Oreochromis mossambicus</i>	6.28	0	0	0	0
TLN	Тіляпія нільська	<i>Oreochromis niloticus</i>	6.29	0	0	0	0
OEU	Тіляпія блакитна (ауреа)	<i>Oreochromis aureus</i>	6.30	0	0	0	0
—	Тіляпія червона (гібрид)	<i>Oreochromis mossambicus x Oreochromis niloticus</i>	6.31	0	0	0	0
FTE	Лин	<i>Tinca tinca</i>	6.32	0	0	0	0
—	Інші види:	—	6.33	0	0	0	0
AAS	Рак широкопалий	<i>Astacus astacus</i>	6.34	0	0	0	0
CRD	Рак вузькопалий	<i>Astacus leptodactylus</i>	6.35	0	0	0	0
CRP	Рак австралійський червоноклешневий	<i>Cherax quadricarinatus</i>	6.36	0	0	0	0
PRF	Креветка гігантська прісноводна	<i>Macrobrachium rosenbergii</i>	6.37	0	0	0	0
PNV	Креветка білонога	<i>Penaeus vannamei</i>	6.38	0	0	0	0
—	Інші ракоподібні:	—	6.39	0	0	0	0
MSM	Мідія середземноморська	<i>Mytilus galloprovincialis</i>	6.41	0	0	0	0
OYG	Устриця гігантська далекосхідна	<i>Magallana gigas</i>	6.42	0	0	0	0
OYF	Устриця європейська	<i>Ostrea edulis</i>	6.43	0	0	0	0
—	Інші молюски	—	6.44	0	0	0	0
—	Водорості	—	6.45	0	0	0	0

Продовження додатку А

Розділ 8. Витрати кормів

3-літер- ний код ISSCAAP	Назва виду		Код рядка	Витрати кормів, кг			
				Усього (сума граф 2,3,4)	у тому числі		
	українською	латиною			на молодь	на маточне поголів'я	на товарну рибу та ракопо- дібних
A	Б	В	Г	1	2	3	4
FCP	Короп звичайний	<i>Cyprinus carpio</i>	8.1	22948497,3	5520483,7	402378,10	17025635,5
CWG	Карась сріблястий	<i>Carassius gibelio</i>	8.2	664085,8	164681,4	17452,30	481952,1
BUB	Буфало великоротий	<i>Ictiobus cyprinellus</i>	8.3	0	0,00	0,00	0,00
FBM	Лящ звичайний	<i>Abramis brama</i>	8.4	301216	149220,4	2529,20	149466,4
FPI	Щука	<i>Esox lucius</i>	8.5	34703	6674,4	4263,00	23765,6
SOM	Сом європейський	<i>Silurus glanis</i>	8.6	30434,3	810,70	162,10	29461,50
ITP	Сом канальний	<i>Ictalurus punctatus</i>	8.7	1300	0,00	400,00	900,00
FPP	Судак звичайний	<i>Sander lucioperca</i>	8.8	71655,1	16212,1	3863,00	51580,00
FPE	Окунь звичайний	<i>Perca fluviatilis</i>	8.9	19862,5	8106,3	1621,20	10135,00
CLZ	Кларієвий сом	<i>Clarias gariepinus</i>	8.10	104469,7	7566,3	980,30	95923,10
TRR	Райдужна форель	<i>Oncorhynchus mykiss</i>	8.11	707744	167459,9	54586,00	485698,10
TRS	Струмкова форель	<i>Salmo trutta</i>	8.12	14059,63	2609,90	4949,73	6500,00
HUC	Дунайський лосось	<i>Hucho hucho</i>	8.13	2319,1	654,34	1664,76	0,00
TLV	Харіус європейський	<i>Thymallus thymallus</i>	8.14	893,99	558,69	335,30	0,00
SVF	Голец американський	<i>Salvelinus fontinalis</i>	8.15	43420,7	5652,00	7592,00	30176,70
HUH	Білуга	<i>Huso huso</i>	8.16	5561	0,00	5250,00	311,00
APR	Стерлядь	<i>Acipenser ruthenus</i>	8.17	5561	0,00	5250,00	311,00
APB	Осетер сибірський	<i>Acipenser baerii</i>	8.18	70441	8171,0	27651,00	34619,00
APG	Осетер руський	<i>Acipenser gueldenstaedtii</i>	8.19	36429	9789,00	11459,00	15181,00
PAM	Веслоніс американський	<i>Polyodon spathula</i>	8.20	260	0,00	260,00	0,00
APE	Севрюга	<i>Acipenser stellatus</i>	8.21	848	0,00	848,00	0,00
–	Гібрид осетрових	–	8.22	35475,5	1900,00	25831,00	7744,50
TLM	Тіляпія мозамбікська	<i>Oreochromis mossambicus</i>	8.23	0	0,00	0,00	0,00
TLN	Тіляпія нільська	<i>Oreochromis niloticus</i>	8.24	600	0,00	600,00	0,00
OEU	Тіляпія блакитна (ауреа)	<i>Oreochromis aureus</i>	8.25	0	0,00	0,00	0,00
–	Тіляпія червона (гібрид)	<i>Oreochromis mossambicus x Oreochromis niloticus</i>	8.26	0	0,00	0,00	0,00
FTE	Лин	<i>Tinca tinca</i>	8.27	3800	2100,00	200,00	1500,00
	Інші:		8.28	671850,8	231166,0	41248,00	399436,80
AAS	Рак широкопалий	<i>Astacus astacus</i>	8.29	0	0,00	0,00	0,00
CRD	Рак вузькопалий	<i>Astacus leptodactylus</i>	8.30	2206	1000,00	985,00	221,00
CRP	Рак австралійський червоноклешне- вий	<i>Cherax quadricarinat us</i>	8.31	0	0,00	0,00	0,00
PRF	Креветка гігантська прісноводна	<i>Macrobrachium rosen bergii</i>	8.32	0	0,00	0,00	0,00
PNV	Креветка білонога	<i>Penaeus vannamei</i>	8.33	200	0,00	0,00	200,00
	Інші ракоподібні:		8.34	0	0,00	0,00	0,00
	Всього			25777893,42	6304816,13	622358,99	18850718,3

Продовження додатку А

Розділ 9. Реалізовано продукції аквакультури

9.1. Реалізовано продукції аквакультури (риб)

3-літерний код ISSCAAP	Назва виду		Код рядка	Риба товарна		Інга запланована		Личинки		Молодь риб	
	українською	латиною		маса, кг	вартість, грн	кількість, тис. шт	вартість, грн	кількість, тис. шт	вартість, грн	маса, кг	вартість, грн
A	Б	В	Г	Д	Е	Ж	З	И	К	Л	М
PCP	Карп звичайний	<i>Cyprinus carpio</i>	9.1.1	5739857.30	849793167.98	0.00	0.00	53130.00	892175.00	372285.60	35428854.83
SVC	Токстолобин білий	<i>Myrophthalmichthys molitrix</i>	9.1.2	594726.98	27651598.51	0.00	0.00	29497.00	367921.00	157996.60	7902784.33
WCS	Токстолобин строкатий	<i>Myrophthalmichthys nobilis</i>	9.1.3	1302792.30	62073332.25	0.00	0.00	29213.00	342679.00	181624.00	9907997.00
FCG	Амур білий	<i>Osteopharyngodon idella</i>	9.1.4	216786.11	37324157.37	0.00	0.00	11123.00	181615.00	49332.00	3485025.33
WCS	Амур чорний	<i>Myrophthalmichthys albus</i>	9.1.5	65.00	6500.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
-	Гібрид токтолобів	<i>Myrophthalmichthys molitrix</i> <i>Myrophthalmichthys albus</i>	9.1.6	598736.20	30662467.11	0.00	0.00	300.00	3500.00	51495.00	4188402.00
SWG	Карась сріблястий	<i>Carassius gibelio</i>	9.1.7	818781.88	21439382.39	0.00	0.00	0.00	0.00	19784.00	421817.00
BLB	Вугляк каспійський	<i>Acipenser baeri</i>	9.1.8	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
FBM	Піщ звичайний	<i>Abramis brama</i>	9.1.9	364430.00	10502693.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
FRH	Щука	<i>Esox lucius</i>	9.1.10	70131.58	8439503.77	0.00	0.00	12.30	16300.00	500.00	21000.00
SCM	Сом європейський	<i>Silurus glanis</i>	9.1.11	16089.80	1741577.00	0.00	0.00	8.00	20000.00	130.00	23000.00
TPR	Сом карпівський	<i>Acipenser persicus</i>	9.1.12	1608.80	67414.67	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
FRP	Судак звичайний	<i>Lutjanus kascarensis</i>	9.1.13	151802.90	11897525.30	0.00	0.00	5.00	5000.00	130.00	22000.00
FRP	Окунь звичайний	<i>Perca fluviatilis</i>	9.1.14	28999.10	1346280.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
CLZ	Калужський сом	<i>Clarias fuscus</i>	9.1.15	158156.10	22947337.50	0.00	0.00	25000.00	75000.00	130.00	29400.00
TBR	Райдужка форель	<i>Oncorhynchus mykiss</i>	9.1.16	499114.21	77610858.09	3068.70	55800.00	2000.00	8000.00	7114.00	1184888.00
TRK	Срібляста форель	<i>Salmo trutta</i>	9.1.17	2866.19	716547.00	0.00	0.00	0.00	0.00	150.00	45000.00
MIC	Лавицький карась	<i>Carassius auratus</i>	9.1.18	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
TLV	Карп карпівський	<i>Cyprinus carpio</i>	9.1.19	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
SVF	Голодь американський	<i>Salvelinus fontinalis</i>	9.1.20	22696.44	4818501.85	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
BLH	Білий	<i>Alburnus alburnus</i>	9.1.21	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
APR	Стерлядь	<i>Acipenser ruthenus</i>	9.1.22	21324.00	1615511.00	8.00	4108.00	0.00	0.00	380.00	950623.00
APR	Осетр сибірський	<i>Acipenser baeri</i>	9.1.23	4446.18	1871902.00	6769.00	2549085.00	0.00	0.00	360.10	56200.00
APR	Осетр російський	<i>Acipenser baeri</i>	9.1.24	2947.70	1034428.73	13.50	38757.00	0.00	0.00	277.00	728377.00
RAM	Восковик американський	<i>Polyodon aethiops</i>	9.1.25	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
APR	Синьга	<i>Acipenser stellatus</i>	9.1.26	142.00	71000.00	30.00	133731.00	0.00	0.00	0.00	0.00
-	Гібрид осетрів	<i>Acipenser stellatus</i>	9.1.27	4358.25	1254571.00	33.00	196158.00	0.00	0.00	0.10	1800.00
TLN	Тигровий окунь	<i>Oncorhynchus tshawytscha</i>	9.1.28	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
TLN	Тигровий окунь	<i>Oncorhynchus tshawytscha</i>	9.1.29	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
DEU	Тигровий окунь (жир)	<i>Oncorhynchus tshawytscha</i>	9.1.30	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00

9.2. Реалізовано продукції аквакультури (ракоподібні, молюски, водорості)

3-літерний код ISSCAAP	Назва виду		Код рядка	Маса, кг	Вартість, грн
	українською	латиною			
A	Б	В	Г	Д	Е
AAS	Рак широкопалий	<i>Astacus astacus</i>	9.2.1	25	8750
CRD	Рак вузькопалий	<i>Astacus leptodactylus</i>	9.2.2	2642	1522300
CRP	Рак австралійський червоноклепшевий	<i>Cherax quadricarinatus</i>	9.2.3	0	0
PRF	Креветка гігантська прісноводна	<i>Macrobrachium rosenbergii</i>	9.2.4	0	0
PNV	Креветка білонога	<i>Penaeus vannamei</i>	9.2.5	150	30000
	Інші ракоподібні:		9.2.6	3597	3590220
MSM	Мідія середземноморська	<i>Mytilus galloprovincialis</i>	9.2.7	0	0
OYG	Устриця гігантська далекосхідна	<i>Magallanagigas</i>	9.2.8	0	0
OYF	Устриця європейська	<i>Ostrea edulis</i>	9.2.9	0	0
	Інші молюски:		9.2.10	0	0
	Водорості	X	9.2.11	0	0
	Всього			6414	5151270

Продовження додатку А

Розділ 10. Вироблено та реалізовано харчової ікри

3-літерний код ISSCAAP	Назва виду риби		Код рядка	Вироблено, кг	Реалізовано	
	українською	латиною			маса, кг	вартість, грн
А	Б	В	Г	1	2	3
HUH	Білуга	<i>Huso huso</i>	10.1	0,00	0,00	0,00
APR	Стерлядь	<i>Acipenser ruthenus</i>	10.2	1345,40	1274,18	19846750,03
APB	Осетер сибірський	<i>Acipenser baerii</i>	10.3	830,00	715,33	15781274,23
APG	Осетер руський	<i>Acipenser gueldenstaedtii</i>	10.4	44,00	53,78	1638251,48
APE	Севрюга	<i>Polyodon spathula</i>	10.5	56,50	54,90	1482903,91
PAM	Веслоніс американський	<i>Acipenser stellatus</i>	10.6	0,00	0,00	0,00
—	Гібрид осетрових	—	10.7	487,73	455,51	9218476,39
FPI	Щука	<i>Esox lucius</i>	10.8	0,00	0,00	0,00
TRR	Форель райдужна	<i>Oncorhynchus mykiss</i>	10.9	421,39	421,39	1027717,00
TRS	Форель струмкова	<i>Salmo trutta</i>	10.10	0,00	0,00	0,00
	Інші:: голец американський	<i>Salvelinus fontinalis</i>	10.11	72,00	72,00	108000,00
	Всього			3257,02	3047,07	49103373,04

Додаток Б

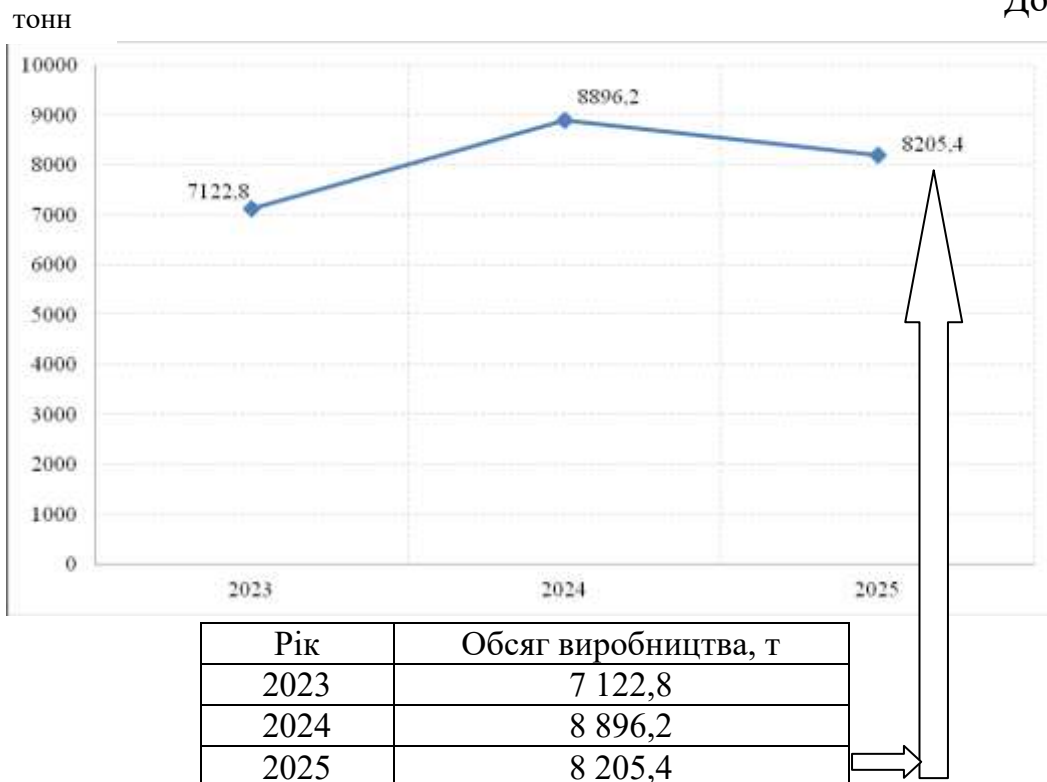


Рис. Б.1. Тенденції розвитку виробництва коропа системі товарної аквакультури України, 2023–2025 рр., тонн*

тонн Примітка. *Складено за даними Державної служби статистики України

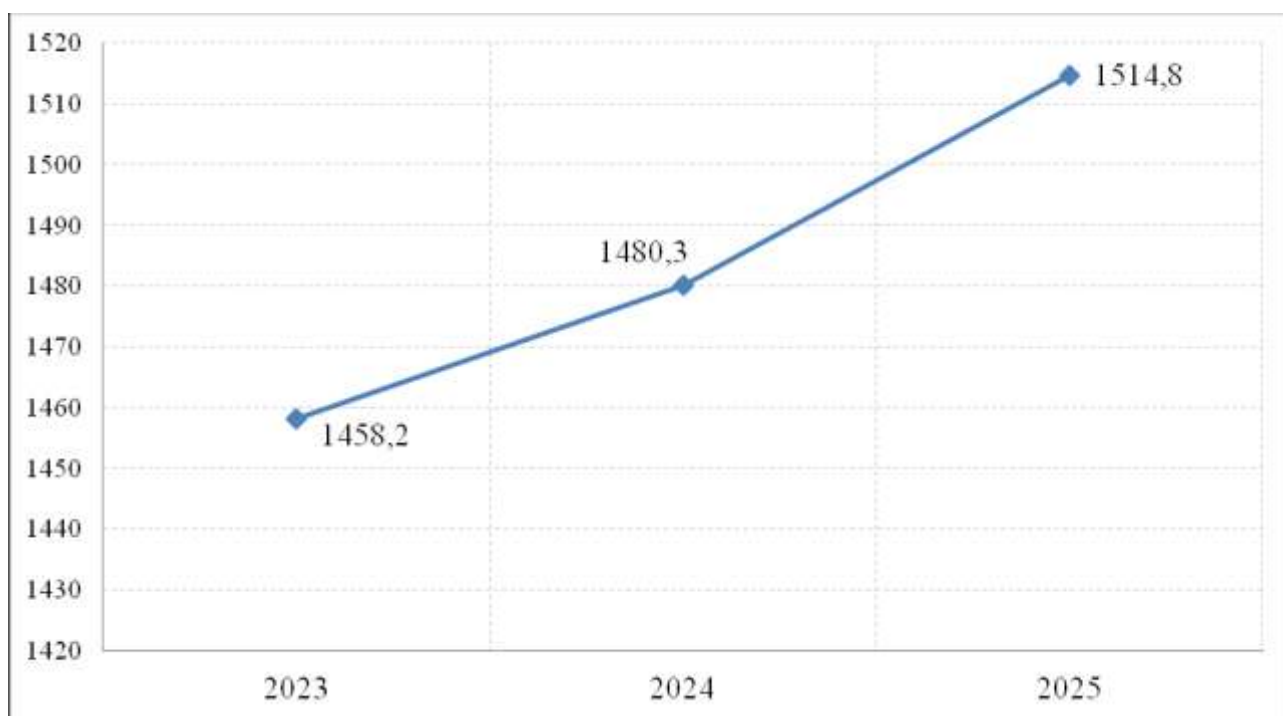


Рис. Б.2. Динаміка виробництва строкатого товстолобика у структурі товарної продукції аквакультури України за 2023–2025 рр., тонн*

Примітка. *Складено за даними Державної служби статистики України

тонн

Продовження додатку Б

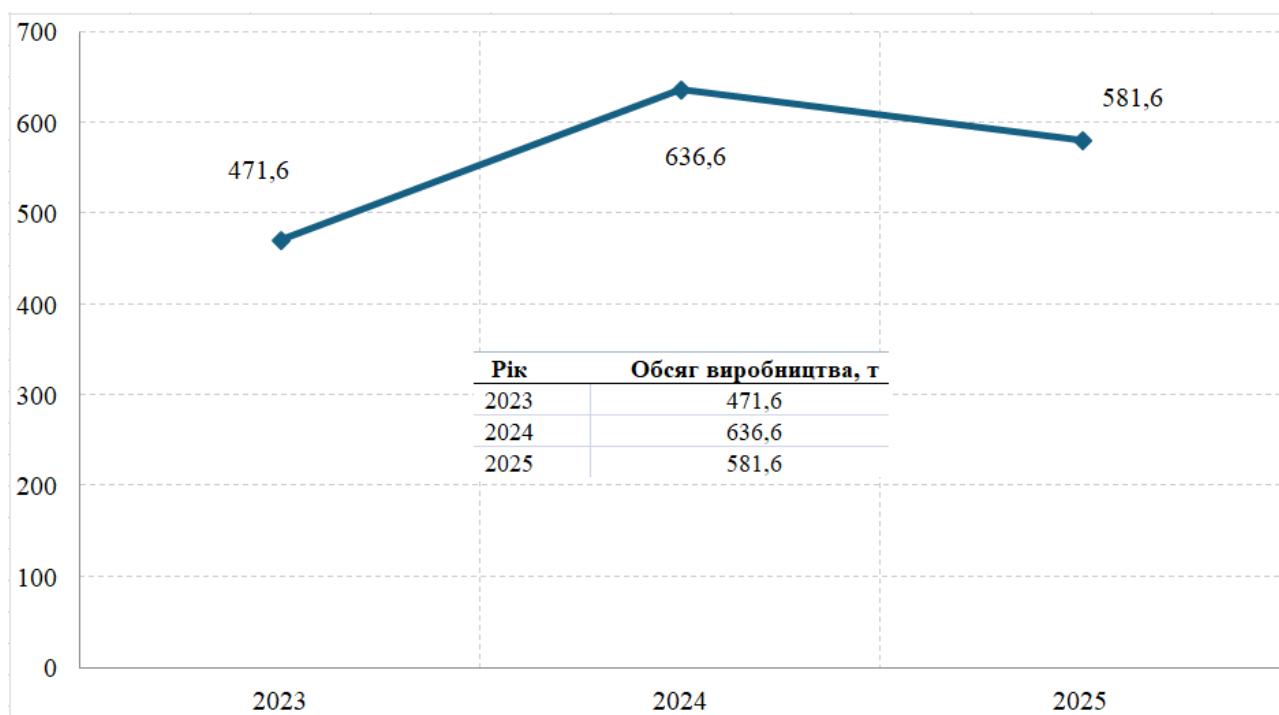


Рис. Б.3. Динаміка виробництва білого амуру у структурі товарної продукції аквакультури України за 2023–2025 рр., тонн*

Примітка. *Складено за даними Державної служби статистики України

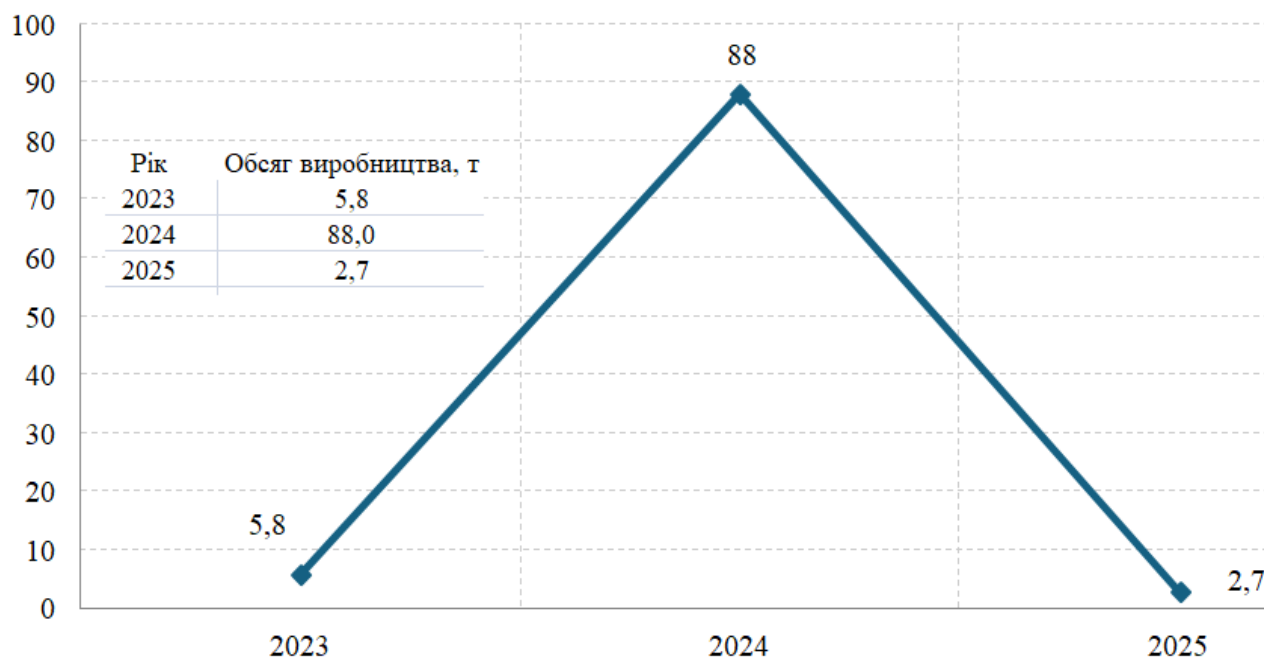


Рис. Б.4. Динаміка формування обсягів виробництва товарної продукції сома канального в Україні у 2023–2025 рр., тонн*

Примітка. *Складено за даними Державної служби статистики України

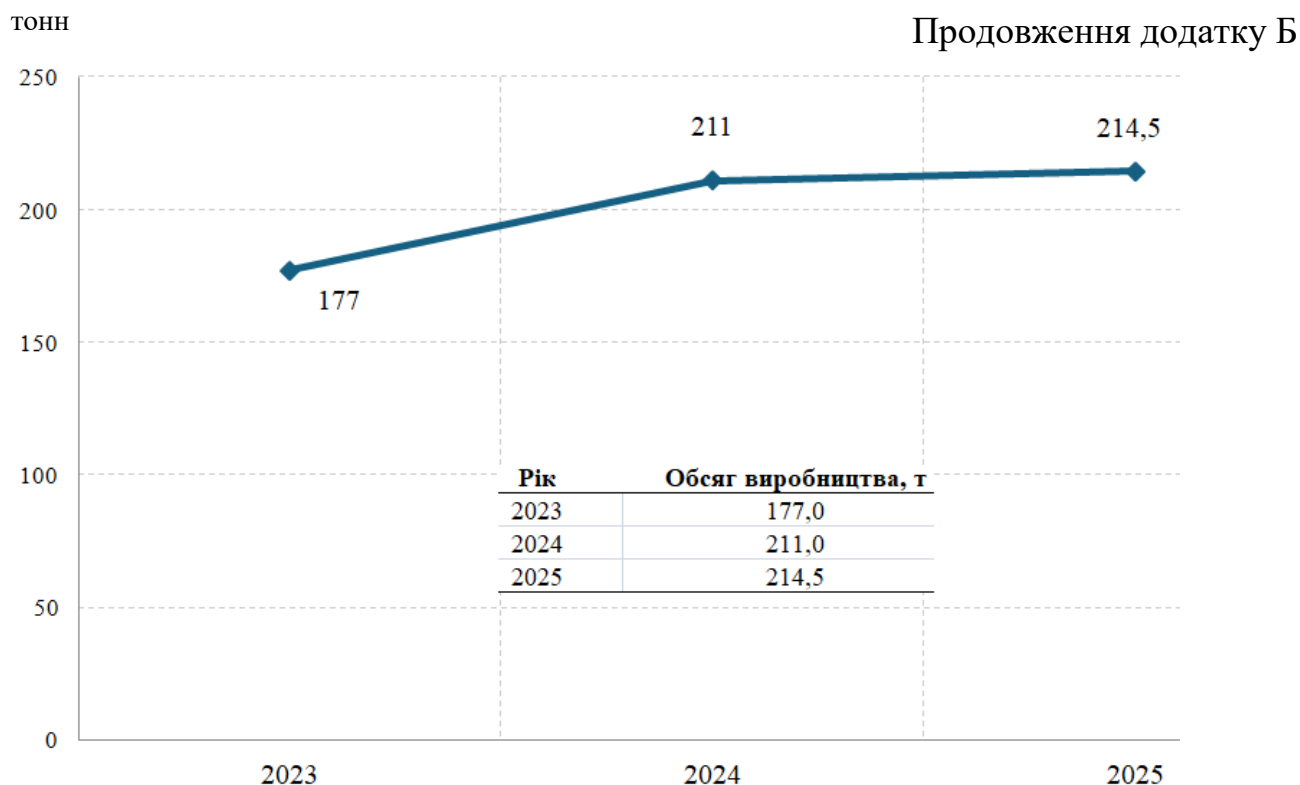


Рис. Б.7. Динаміка формування обсягів виробництва товарної продукції щуки в Україні у 2023–2025 рр., тонн*

Примітка. *Складено за даними Державної служби статистики України та [83]

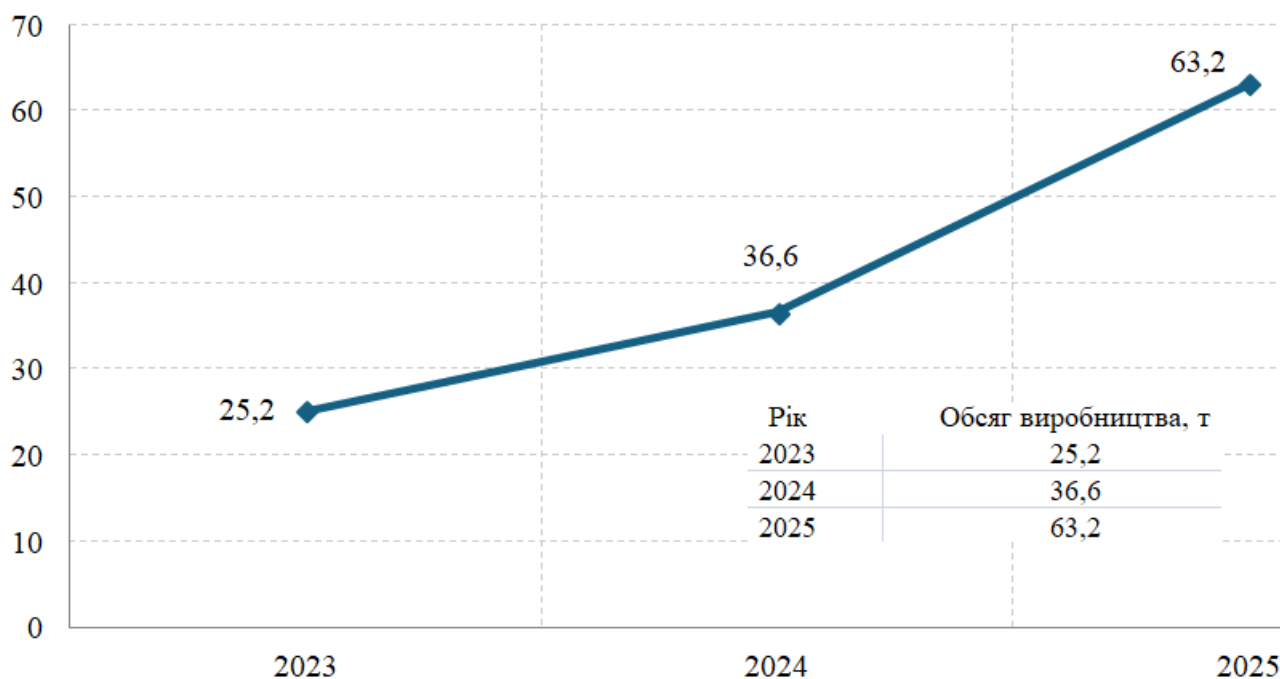


Рис. Б.8. Динаміка формування обсягів виробництва товарної продукції окуня в Україні у 2023–2025 рр., тонн*

Примітка. *Складено за даними Державної служби статистики України та [83]

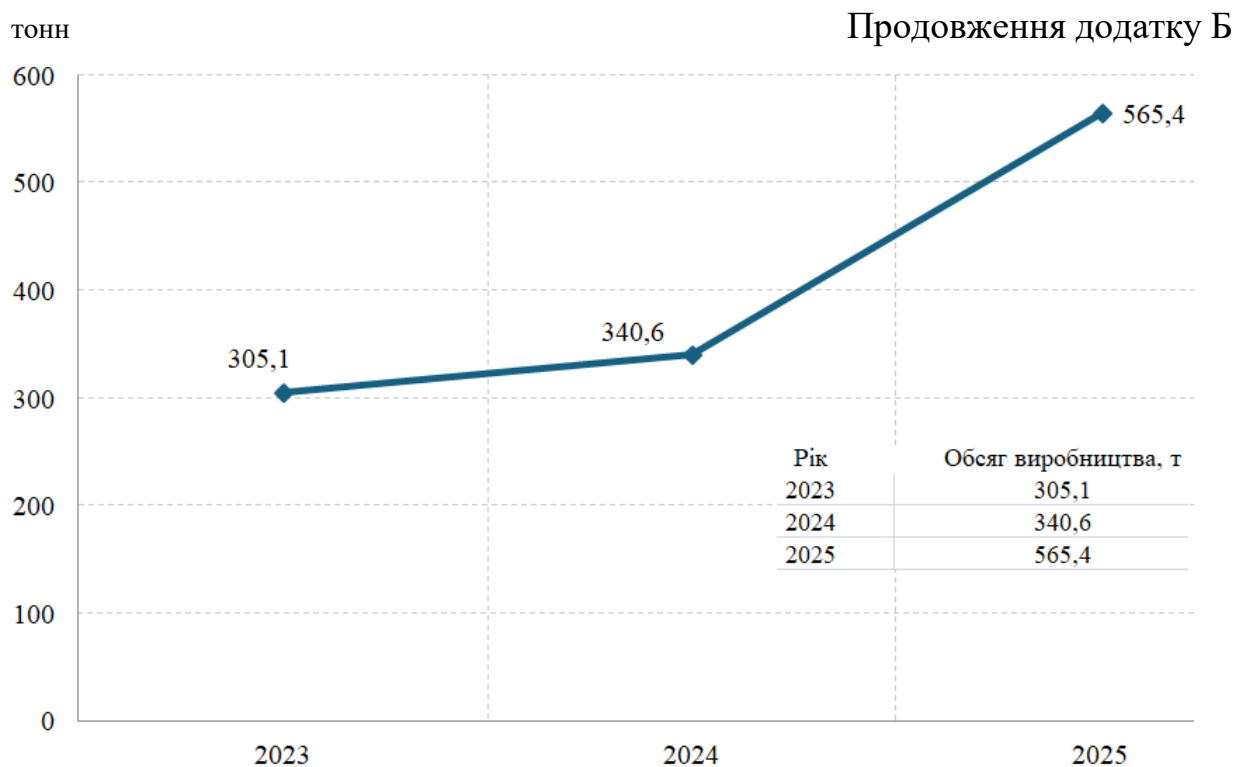


Рис. Б.9. Динаміка формування обсягів виробництва товарної продукції райдужної форелі в Україні у 2023–2025 рр., тонн*

Примітка. *Складено за даними Державної служби статистики України та [83]

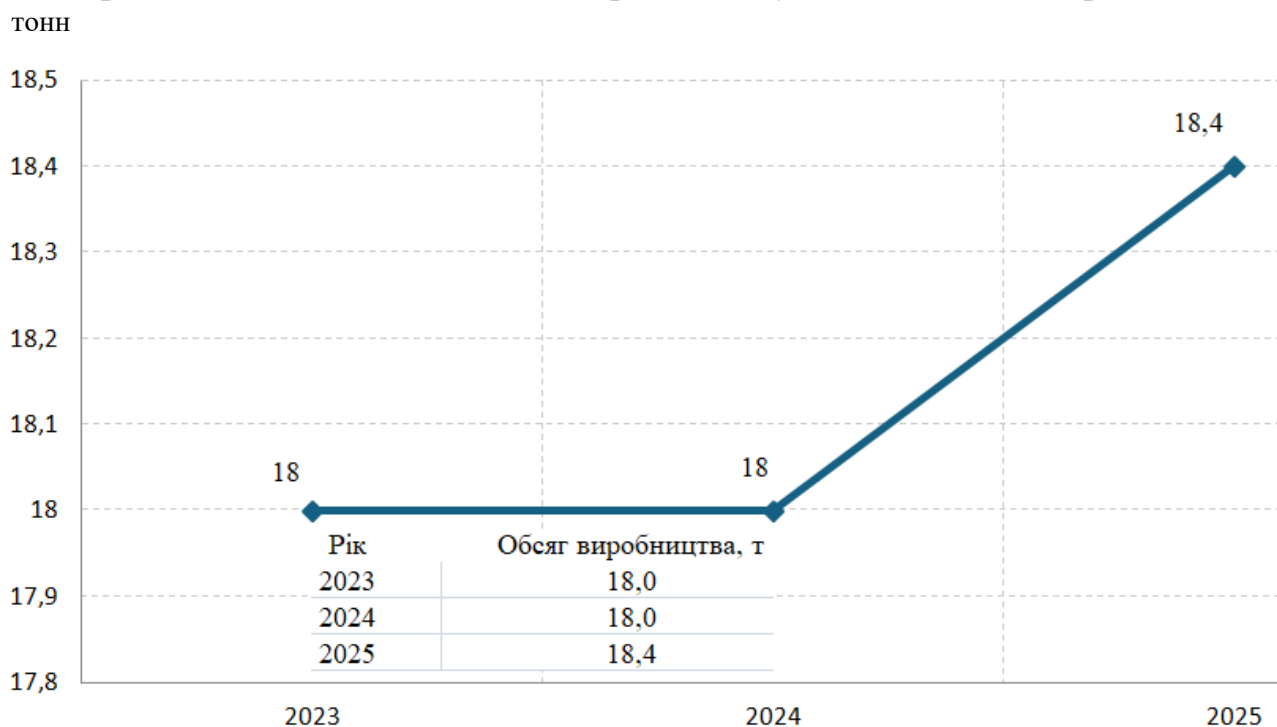


Рис. Б.10. Динаміка обсягів виробництва струмкової форелі в системі товарної аквакультури України протягом 2023–2025 рр., тонн*

Примітка. *Складено за даними Державної служби статистики України

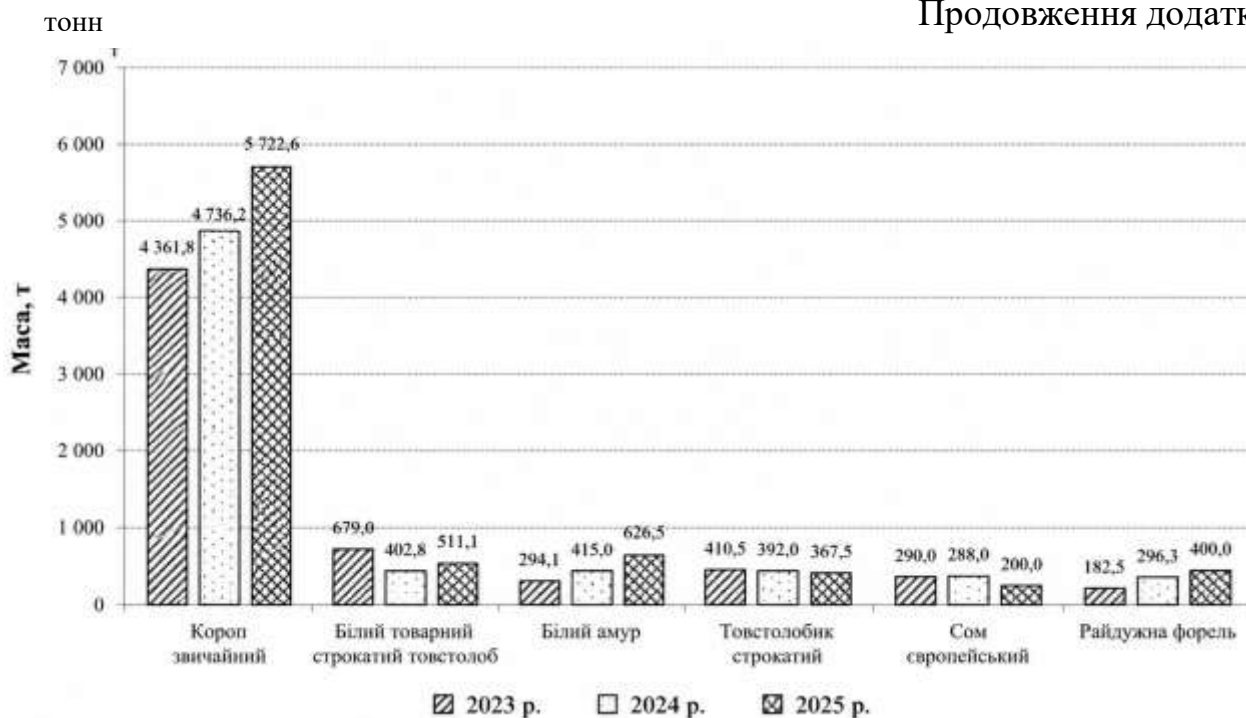


Рис. Б.11. Динаміка реалізації товарної продукції аквакультури у розрізі основних видів у 2023–2025 рр., тонн*

Примітка. *Складено на основі матеріалів [83]

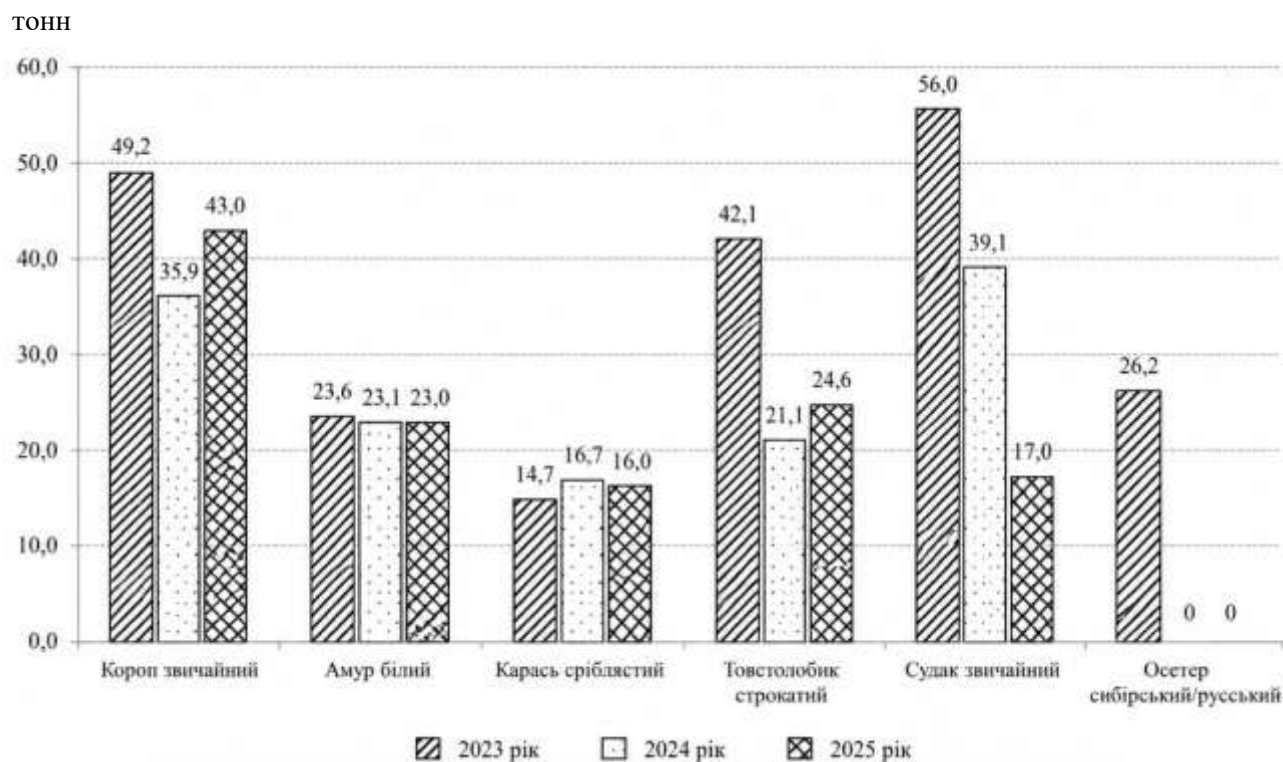


Рис. Б.12. Динаміка реалізації риби у розрізі основних видів у 2023–2025 рр., тонн*

Примітка. *Складено на основі матеріалів [83]

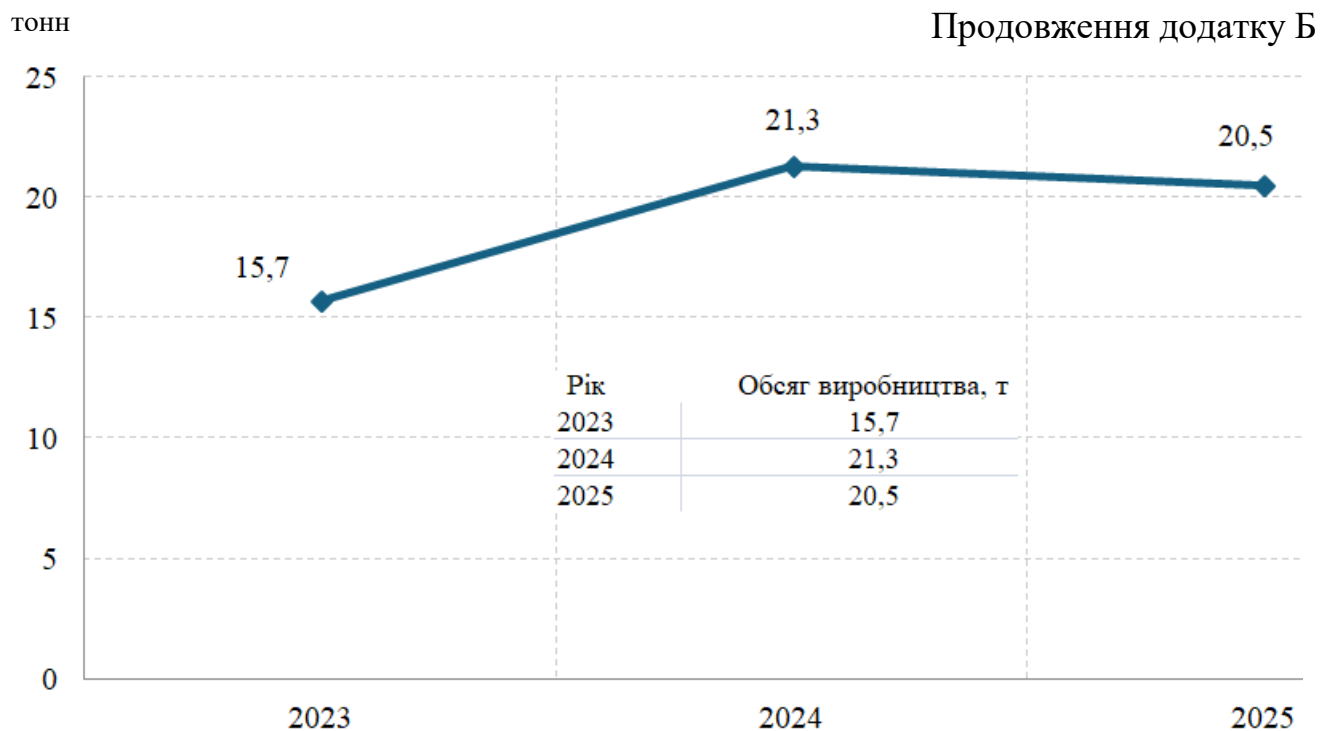


Рис. Б.13. Динаміка формування обсягів виробництва товарної продукції гібрида осетрових в Україні у 2023–2025 рр., тонн*

Примітка. *Складено за даними Державної служби статистики України

Додаток В
Таблиця В.1

**Обсяги виробництва та гуртова ціна за 1 кг (грн./дол.США) об'єктів
української аквакультури у 2024 р.***

Назва виду	Ціна за кг		Риба товарна	
	грн	дол. США	маса, тонн	вартість, тис. грн
Короп звичайний (<i>Cyprinus carpio</i>)	80,3	1,91	4 702	377 351,8
Товстолобик білий (<i>Hypophthalmichthys molitrix</i>)	45,2	1,08	527,0	23 796,4
Товстолобик строкатий (<i>Hypophthalmichthys nobilis</i>)	44,0	1,05	839,5	36 967,1
Амур білий (<i>Ctenopharyngodon idella</i>)	81,0	1,93	213	17 239,8
Гібрид товстолобиків (<i>Hypophthalmichthys molitrix</i> x <i>Hypophthalmichthys nobilis</i>)	46,0	1,09	765,7	35 232,6
Карась сріблястий (<i>Carassius gibelio</i>)	30,0	0,71	711,5	21 358,6
Лящ звичайний (<i>Abramis brama</i>)	30,3	0,72	255,8	7 764,3
Щука (<i>Esox lucius</i>)	91,9	2,19	66,2	6 084
Сом європейський (<i>Silurus glanis</i>)	64,2	1,53	33,8	2 172,8
Сом канальний (<i>Ictalurus punctatus</i>)	69,6	1,66	4,2	296,0
Судак звичайний (<i>Sander lucioperca</i>)	87,4	2,08	372,5	32 561,4
Окунь звичайний (<i>Perca fluviatilis</i>)	42,1	1,0	13,1	551,3
Кларієвий сом (<i>Clarias gariepinus</i>)	134,8	3,21	158,8	21 396,4
Райдужна форель (<i>Oncorhynchus mykiss</i>)	170,8	4,06	296,6	50 663,6
Струмкова форель (<i>Salmo trutta</i>)	300	7,14	1,0	310,8
Голец американський (<i>Salvelinus fontinalis</i>)	156,4	3,72	30,5	4 771,7
Стерлядь (<i>Acipenser ruthenus</i>)	293,7	6,99	17,3	5 082,8
Осетер сибірський (<i>Acipenser baerii</i>)	317,9	7,56	10,5	3 354,3
Осетер руський (<i>Acipenser gueldenstaedtii</i>)	303,2	7,21	3,2	966,8
Гібрид осетрових	342,1	8,14	5,5	1 883,4
Тиляпія нільська (<i>Oreochromis niloticus</i>)	170	4,04	2,1	356,3
Лин (<i>Tinca tinca</i>)	260,8	6,2	1,2	312,1
Інші*	38,3	0,91	141,8	5 430,2
*Плітка (<i>Rutilus rutilus</i>), густера (<i>Blicca bjoerkna</i>), краснопірка (<i>Scardinius erythrophthalmus</i>)				

Примітка. *Складено за даними Державної служби статистики України та матеріалами Державної установи «Методично-технологічний центр з аквакультури» Держрибагентства України

Продовження додатку В

Таблиця В.2

**Структура імпорту форелі свіжої та охолодженої (стругів) (позиція 0302),
вага, тонн, з 2014 р. до 2024 р.***

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Усього форелі, тонн	1505,8	3176,1	4190,8	1665,8	3084,3	4925,6	10900,1	7206,8	4043,0	7800,9	14715,9
Середня та порційна форель тонн	1 108,6	2 231,3	2 484,9	1 247,1	2 926,6	4 824,3	10 652,7	7 074,9	4 017,8	5 192,7	7 717,9
Відсоток порційної	73,6	70,3	59,3	74,9	94,9	97,9	97,7	98,2	99,4	66,6	52,4
Частка Туреччини порційної форелі, %%	6,5	3,3	4,7	14,6	8,8	4,4	2,4	5	4,3	3,2	5,2
Вартість середньої порційної форелі	6.18	4.45	6.23	6,69	6,71	5,85	5,07	6,73	8,03	7,42	7,38
Обсяги турецької порційної форелі	72,4	73,7	117,4	182,6	256,5	210,0	256,7	354,7	171,4	165,2	404,1
Вартість турецької порційної форелі, дол. США за 1 кг	4,7	3,5	3,4	3,4	3,9	4,0	3,9	4,1	4,2	5,6	5,9
Обсяги української реалізації	264,6	333,9	264,6	317,0	226,5	199,0	168,7	253,4	271,9	251,9	296,7
Вартість українського порційної форелі, дол. США за 1 кг	5.29	3,59	3,07	3,64	4,45	4,63	4,27	4,52	3,33	4,38	4,06

Примітка. *Складено за даними Державної служби статистики України та матеріалами Державної установи «Методично-технологічний центр з аквакультури» Держрибагентства України

Продовження додатку В

Таблиця В.3

Імпорт філе сомів (позиція 0304), з 2014 р. до 2024 р.*

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Загальна вага імпорту, тонн	4 744,3	2 522,5	6 267,7	4 345,7	2 411,5	2 613,7	3 225,4	057,6	1 983,2	1 435,5	2159,8
Вартість імпорту, тис. дол. США	8 481,1	4 092,6	8 595,9	5 885,1	3 249,4	3 999,5	4 295,7	3965,5	4 116,9	3 213,2	4350,0
Вартість одиниці товару, тис. дол. США за 1 кг	1,8	1,6	1,4	1,4	1,3	1,5	1,3	1,3	2,1	2,2	2,0

Примітка. *Складено за даними Державної служби статистики України

Таблиця В.4

Імпорт філе кларієвих сомів (позиція 0304), з 2017 р. до 2024 р.*

Показники	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Загальна вага імпорту, тонн	0,8	0,3	0,1	20,2	32,1	0,0	51,7	26,2
Вартість імпорту, тис. дол. США за 1 кг	6,5	2,4	1	44,7	140,2	0,0	272,0	81,9
Вартість одиниці товару, дол. США за 1 кг	7,8	8,9	9,2	2,2	4,4	0,0	5,3	3,1
Роздрібна вар-тість товару укр. вироб-ництва, дол. США за 1 кг	-	-	-	-	-	-	-	9,6

Примітка. *Складено за даними Державної служби статистики України

Додаток Д

Таблиця Д.1

Зведена відомість витрат для визначення собівартості лососевих видів риби*

№ з/п	Статті витрат	Всього, грн.	в тому числі	
			молодь (цьоголітки), грн.	плідники та ремонтне поголів'я, грн.
1.	Заробітна плата з нарахуванням ЄСВ	4 621 910,19	4 525 437,57	96 472,62
2.	Корма	789 802,55	319 766,97	470 035,58
3.	Кисень та інші матеріали	502 408,19	492 360,03	10 048,16
4.	Пальне та електроенергія	719 735,54	705 340,83	14 394,71
5.	Запчастини та мастильні матеріали	22 045,00	21 604,10	440,90
6.	Амортизація	835 741,47	769 655,17	66 086,30
7.	Послуги	451 506,52	442 476,39	9 030,13
Всього		7 943 149,46	7 276 641,06	666 508,40

Таблиця Д.2

Витрати на запчастини та мастильні матеріали задля визначення собівартості цьоголіток лососевих видів риби*

№ з/п	Статті витрат	Сума, грн.
1.	Бак паливний б/в ГАРЗ	12 100,00
2.	Трос газу (акселератора) УАЗ	300,00
3.	Фільтр масляний УАЗ	300,00
4.	Бачок розширювальний УАЗ	950,00
5.	Кришка бачка розширювального УАЗ	200,00
6.	Підшипники для насосів	720,00
7.	Мастильні матеріали	7 475,00
Всього		22 045,00

Таблиця Д.3

Витрати кормів для визначення собівартості лососевих видів риби*

№ з/п	Вікові групи та види водних біоресурсів	Сума, грн.
Молодь		
1.	Цьоголітки струмкової форелі	243 873,92
2.	Цьоголітки дунайського лосося	31 775,55
3.	Цьоголітки європейського харіуса	44 117,50
Разом		319 766,97
Плідники		
1.	Плідники струмкової форелі	137 512,79
2.	Плідники дунайського лосося	19 768,72
3.	Плідники європейського харіуса	123 163,59
Разом		280 445,10
Ремонтно-маточне стадо		
1.	Ремонтне поголів'я струмкової форелі	61 866,97
2.	Ремонтне поголів'я дунайського лосося	12 395,61
3.	Ремонтне поголів'я європейського харіуса	115 327,90
Разом		189 590,48
Всього		789 802,55

Примітка. *Упорядковано за даними [71]

Продовження додатку Д

Таблиця Д.4

Витрати матеріалів для визначення собівартості лососевих видів риби*

№ з/п	Статті витрат	Сума, грн.
1.	Кисень	336 000,00
2.	Формалін	14 850,00
3.	Вапно	8 320,00
4.	Плівка біла	5 600,00
5.	Плівка чорна	390,00
6.	Сітка для огорожі (виготовлення фільтрів)	5 250,00
7.	Відра пластикові 10 л.	230,00
8.	Труба пластикова, діам. 50	2 397,00
9.	Плити ОСБ	16 580,00
10.	Бетон	22 400,00
11.	Цемент	5 280,00
12.	Кутник 50х50х4мм,6м	5 076,62
13.	Труба профільна 50х50х3мм,6м	2 014,00
14.	Труба профільна 40х20х3мм,6м	17 083,40
15.	Труба ДСТУ8943,76х3мм,12м	3 861,00
16.	Електроди	1 200,00
17.	Фарба емаль сіра	7 000,00
18.	Розчинник для фарби	350,00
19.	Пензлі для фарбування	330,00
20.	Шурупи	1 100,00
21.	Завіси металеві до дверей	800,00
22.	Засувка фланцева Ду-100	6 067,55
23.	Засувка чавунна з прогумованим клином Ду100	2 648,00
24.	Крани водяні	6 000,00
25.	Зварювальний дріт	580,00
26.	Ґрунтовка для стін (кормоцех)	770,00
27.	Герметик бітумний (інкубцех)	2 800,00
28.	Цвяхи 200мм	65,00
29.	Само різь 10х100	357,00
30.	Профнастил Т-14 (кормоцех)	24 590,16
31.	Коньок	1 150,00
32.	Кровельні саморізи 4,8-35	1 268,46
Всього		502 408,19

Примітка. *Упорядковано за даними [71]

Продовження додатку Д

Таблиця Д.5

**Витрати на амортизацію для визначення собівартості
цьоголіток лососевих видів риб***

№ з/п	Статті витрат	Сума, грн
1.	Адмінбудинок з інкубаційним цехом (40 % від 80557,55)	32 223,02
2.	Кормоцех	17 642,40
3.	Приміщення для вартового	2 538,40
4.	Цех підрощування форелі	2 580,34
5.	Насосна станція	2 714,80
6.	Споруда дизстанції	3 035,95
7.	Внутрішня система електромережі (90 % від 16001,10)	14 401,00
8.	Ставок № 1	9 482,20
9.	Ставок № 2-3	27 304,95
10.	Ставок № 4	13 295,40
11.	Ставок № 5	11 158,95
12.	Ставок № 6	12 307,70
13.	Ставок № 7	14 441,15
14.	Ставок № 8	10 676,80
15.	Ставок № 9	10 878,20
16.	Ставок № 10	84 875,80
17.	Ставок № 11	95 415,80
18.	Ставок № 14	52 165,15
19.	Водовод	5 949,55
20.	Водоканал	2 106,70
21.	Колодязь водяний з утепленою надбудовою	607,05
22.	Водозабірник з захисним піднавісом	1 050,00
23.	Трубопровід	3 7226,00
24.	Трансформатор	625,00
25.	Ручний вимірювач кисню ВЕТА	3 406,20
26.	Мотопомпа ЕМР 205/бенз.	668,60
27.	Вага лабораторна	4871,00
28.	Компресор 2,2	1 226,50
29.	Дизель – генератор ЕСД 20ВС/400	2 3156,20
30.	Система відеоспостереження	1 807,90
31.	Генератор CATERPILLAR ДЕ33ЕО	66 388,40
32.	Станок деревообробний	2 208,80
33.	Ємність пластикова 3куб.м	2 400,00
34.	Автомобіль ГАРЗ 3309-354СС	4 4497,50
35.	Автомобіль УАЗ 23602	4 3664,00
36.	Екскаватор ЕО - 2621	23 867,00
Разом по основних засобах		682 863,41
	Нарахований знос на придбані інші необоротні матеріальні активи за 2025 рік (170474 x 50 %)	85 237,00
	Нарахований знос на списані інші необоротні матеріальні активи за 2025 рік (34524 x 50 %)	17 262,00
	Нарахований знос на довгострокові біологічні активи за 2025 рік	50 379,06
Всього		835 741,47

Примітка. *Упорядковано за даними [71]

Продовження додатку Д

Таблиця Д.6

**Витрати на пальне та електроенергію для визначення собівартості
лососевих видів риби***

№ з/п	Статті витрат	Сума, грн.
	Бензин А-95	
1.	Мотопомпа (103 л х 53,50 грн.)	5 510,50
2.	УАЗ -23602 (4104км х 13,5 = 554 л х 53,50 грн.)	29 639,00
	Разом	35 149,50
	Дизпаливо	
1.	Дизель-генератор CATERPILAR (30,4 год – 170 л)	8 755,00
2.	Екскаватор ЕО-2621 (139 год. х 53,00 грн.)	7 367,00
3.	ГАРЗ 3309-354СС (1647 км х 17,0 = 280 л х 53,00 грн.)	14 840,00
	Разом	30 962,00
	Електроенергія	
1.	Використано за рік на суму 726248,93 х 90 %	653 624,04
	Всього	719 735,54

Примітка. *Упорядковано за даними [71]

Таблиця Д.7

Витрати на послуги для визначення собівартості лососевих видів риби*

№ з/п	Статті витрат	Сума, грн.
1.	Поточний ремонт системи водопостачання	199 500,00
2.	Ветеринарні послуги	15 389,88
3.	Лабораторні дослідження риби	2 885,64
4.	Розробка науково-біологічного обґрунтування	96 000,00
5.	Техогляд УАЗ, ГАРЗ	6 600,00
6.	Страховання УАЗ, ГАРЗ	9 196,00
7.	Поточний ремонт адміністративного будинку з інкубаційним цехом (зовнішні роботи) (406449,60 грн х 30 %)	121 935,00
	Всього	451 506,52

Примітка. *Упорядковано за даними [71]

Продовження додатку Д

Таблиця Д.8

**Витрати на заробітну плату та нарахування ЄСВ для визначення
собівартості лососевих видів риб***

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Сума нарахованої заробітної плати за рік, грн.
1.	Працівник 1	425 156,10
2.	Працівник 2	377 916,62
3.	Працівник 3	383 533,31
4.	Працівник 4	288 477,22
5.	Працівник 5	286 233,54
6.	Працівник 6	287 500,83
7.	Працівник 7	263 760,36
8.	Працівник 8	286 499,49
9.	Працівник 9	224 454,56
10.	Працівник 10	253 062,24
11.	Працівник 11	256 718,14
12.	Працівник 12	207 182,66
13.	Працівник 13	125 478,81
14.	Працівник 14	89 043,43
15.	Працівник 15	314 074,22 x 20 % = 62 814,84
	Разом	3 817 832,15

Нараховані ЄСВ 22 % від суми 3 554 071,79 грн – 781 895,79 грн.

Нараховані ЄСВ 8,41 % від суми 263 760,36 грн – 22 182,25 грн.

Разом: 804 078,04 грн.

Всього заробітна плата з нарахуванням: 4 621 910,19 грн.

Таблиця Д.9

**Розрахунок витрат для визначення собівартості цьоголіток
лососевих видів риб***

№ з/п	Статті витрат	Струмкова форель, грн.	Дунайський лосось, грн.	Європейський харіус, грн.	Всього грн.
1.	Заробітна плата з нарахуванням	2 866 035,46	824 890,11	834 512,00	4 525 437,57
2.	Корми	243 873,92	31 775,55	441 17,50	319 766,97
3.	Кисень та інші матеріали	243 166,03	123 592,00	125 602,00	492 360,03
4.	Пальне та електроенергія	350 350,83	175 056,00	179 934,00	705 340,83
5.	Запчастини та мастильні матеріали	10 582,10	5 511,00	5 511,00	21 604,10
6.	Амортизація	362 698,17	198 022,00	208 935,00	769 655,17
7.	Послуги	224 550,39	105 050,00	112 876,00	442 476,39
Всього		4 301 256,90	1 463 896,66	1 511 487,50	7 276 641,06

Примітка. *Упорядковано за даними [71]

Продовження додатку Д

Таблиця Д.10

Розрахункова собівартість плідників і ремонтного поголів'я струмкової форелі на 2026 рік на РФЗ «Лопушно» за фактичними витратами 2025 року*

№ з/п	Вікова категорія		Кількість екз.	Середня вага, грам	Загальна вага, кг	Собівартість 1 екз. грн.	Собівартість 1кг. грн.	Всього витрат грн.
1.	Плідники струмкової форелі	самки	325	702	228,15	280,80	400	91 260,00
		самці	332	740	245,68	296,00	400	98 272,00
2.	Трьохрічка струмкової форелі		195	360	70,20	144,00	400	28 080,00
3.	Двохрічка струмкової форелі		224	228	51,07	102,60	450	22 981,50
4.	Однорічка струмкової форелі		542	81	43,90	60,75	750	32 925,00
5.	Цьоголітка струмкової форелі		550	13,31	7,32	15,90	1194,70	8 745,20
	Всього		2 168	х	646,32	х	х	282 263,70

Примітка. *Упорядковано за даними [71]

Таблиця Д.11

Розрахункова собівартість плідників і ремонтного поголів'я дунайського лосося на 2026 рік на РФЗ «Лопушно» за фактичними витратами 2025 року*

№ з/п	Вікова категорія		Кількість, екз.	Середня вага, грам	Загальна вага, кг.	Собівартість 1 екз. грн.	Собівартість 1кг. грн.	Всього витрат грн.
1.	Плідники дунайського лосося	самки	19	3 345	63,56	2676,21	800	50 848,00
		самці	25	3 894	97,35	3115,20	800	77 880,00
2.	Трьохрічка дунайського лосося		99	614	60,79	552,64	900	54 711,00
3.	Однорічка дунайського лосося		75	81,7	6,13	81,73	1000	6 130,00
	Всього		218	х	227,83	х	х	189 569,00

Примітка. *Упорядковано за даними [71]

Продовження додатку Д

Таблиця Д.12

**Розрахункова собівартість плідників і ремонтного поголів'я
європейського харіуса на 2026 рік на РФЗ «Лопушно» за фактичними
витратами 2025 року***

№ з/п	Вікова категорія		Кількість екз.	Середня вага, грам	Загальна вага, кг	Собівартість 1 екз. грн.	Собівартість 1 кг. грн.	Всього витрат грн.
1.	Плідники європейського харіуса	самки	44	284	12,50	227,27	800	10 000,00
		самці	234	297	69,50	237,61	800	55 600,00
2.	Трьохрічка європейського харіуса		185	235	43,47	211,48	900	39 123,00
3.	Двохрічка європейського харіуса		16	208	3,33	187,31	900	2 997,00
4.	Однорічка європейського харіуса		739	72,8	53,80	72,80	1000	53 800,00
5.	Цьоголітка європейського харіуса		614	15,31	9,40	54,0	3 527,20	33 155,70
	Всього		1832	х	192,00	х	х	194 675,70

Примітка. *Упорядковано за даними [71]

Таблиця Д.13

**Розрахункова собівартість цьоголіток струмкової форелі, дунайського
лосося та європейського харіуса за 2025 рік для застосування в 2026 році й
визначення вартості цьоголіток, (вирощено та вселено в басейни
р. Прут, р. Дністер, р. Тиса*)**

№ з/п	Вид водних біоресурсів та вікова категорія (цьоголітки)	Кількість екз.	Середня вага 1 екз., грам	Загальна вага, кг.	Собівартість 1 екз. грн.	Собівартість 1 кг. грн.	Всього витрат грн.
1.	Струмкова форель	270 574	3,18	859,38	15,90	5 005,00	4 301 256,90
2.	Дунайський лосось	25 872	5,09	131,64	56,60	11 120,00	1 463 896,66
3.	Європейський харіус	28 000	5,21	145,75	54,00	10 370,00	1 511 487,50
	Всього	324 446	х	1136,77	х	х	7 276 641,06

Примітка. *Упорядковано за даними [71]

Додаток Ж

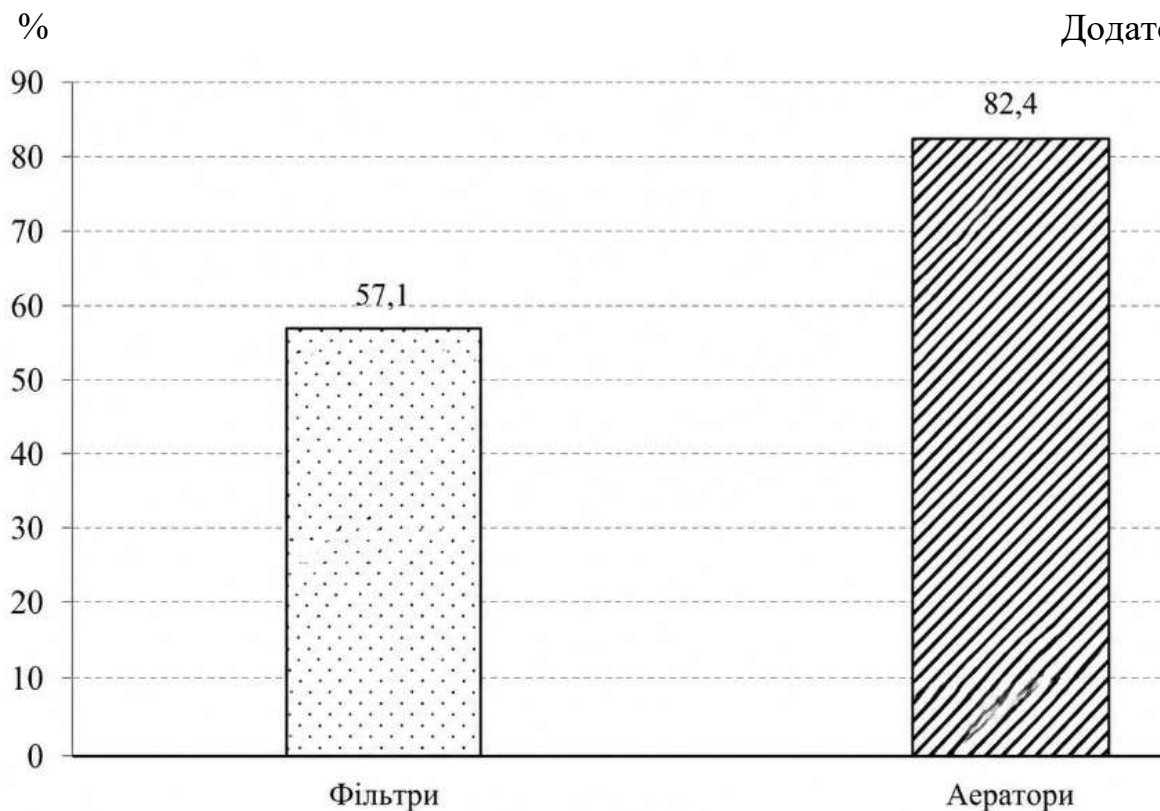


Рис. Ж.1. Потреба підприємств аквакультури в обладнанні для фільтрації та аерації води, %

Примітка. *Складено на основі узагальнення праць [139; 150]

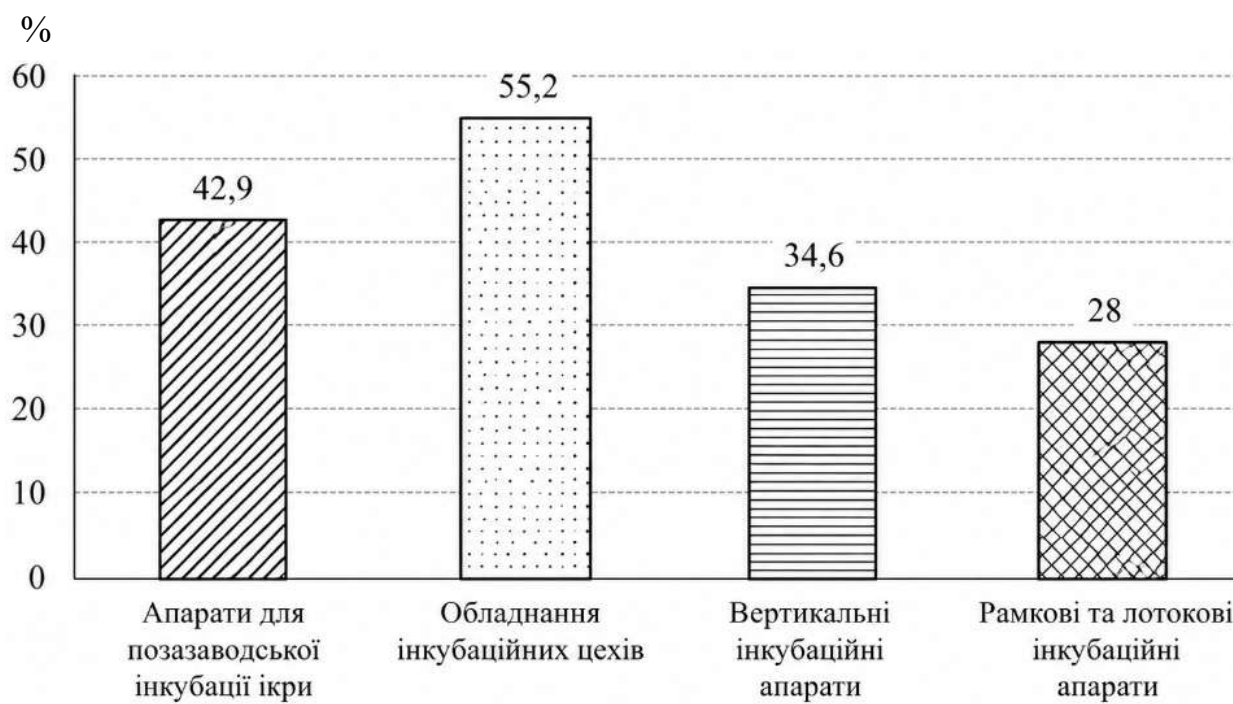


Рис. Ж.2. Потреба підприємств аквакультури в обладнанні для інкубаційних цехів, %

Примітка. *Складено на основі матеріалів [139; 150]

Продовження додатку Ж



Рис. Ж.3. Структура потреб підприємств аквакультури в обладнанні для виготовлення та годівлі риби, %.

Примітка. *Складено на основі узагальнення праць [139; 150]

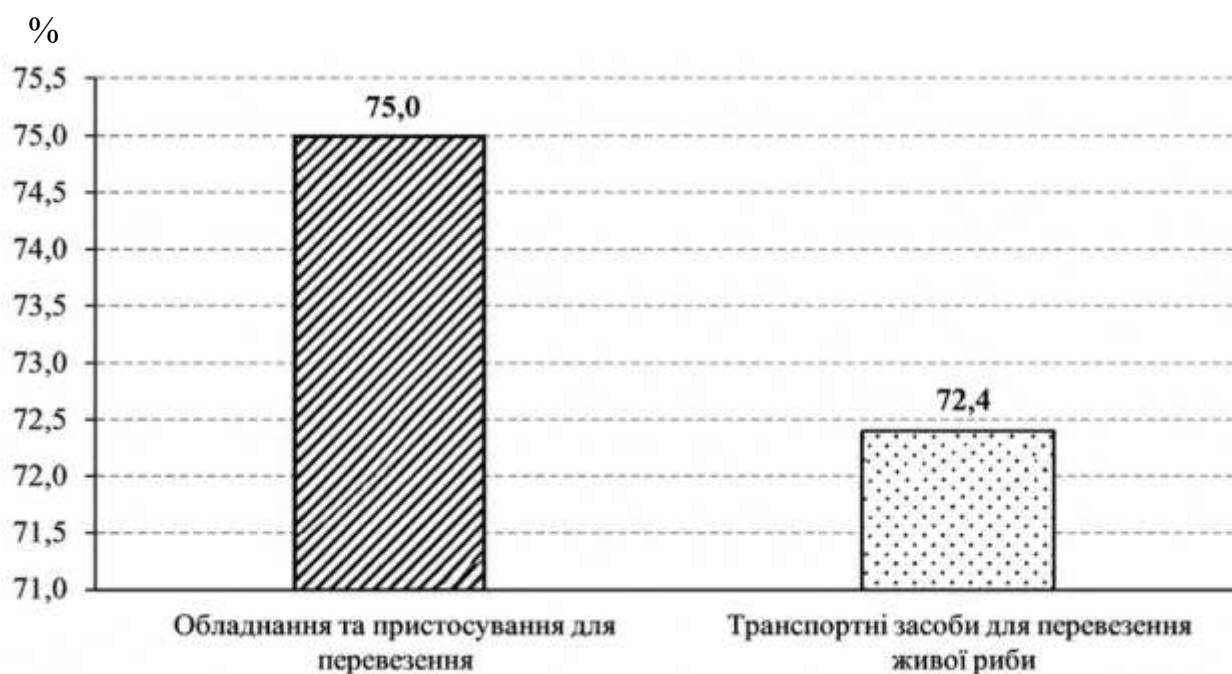


Рис. Ж.4. Технічні засоби та спеціалізоване обладнання для транспортування живої риби

Примітка. *Складено на основі узагальнення праць [139; 150]

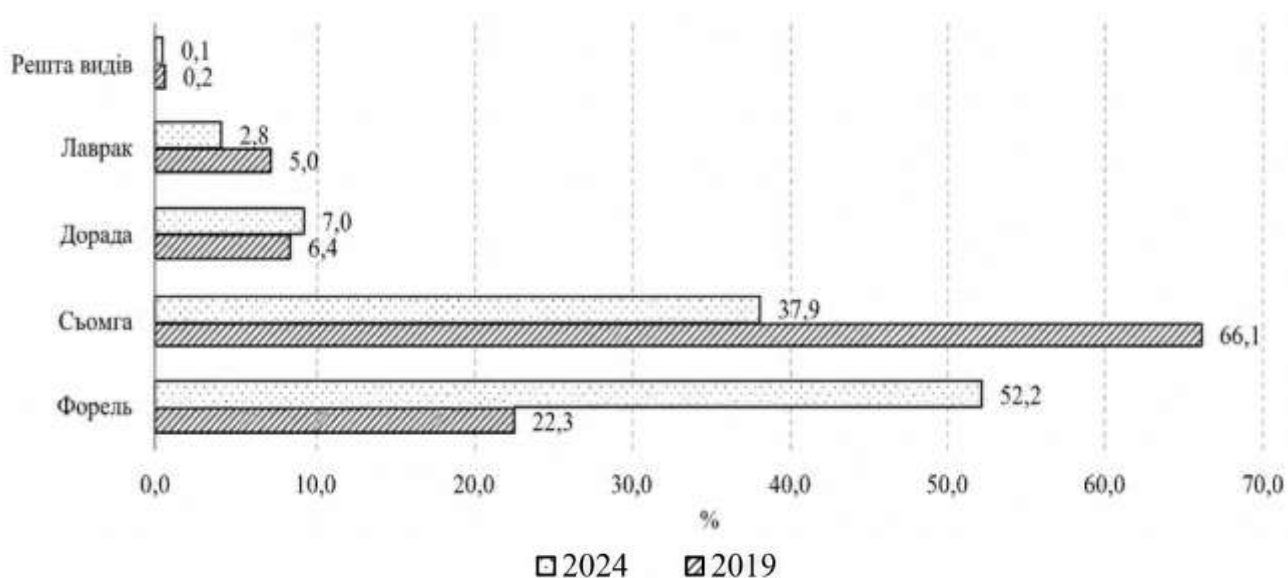


Рис. 3.1. Видова структура імпорту продукції аквакультури за товарною позицією 0302 УКТ ЗЕД у 2019 та 2024 роках, %

Примітка. *Складено за даними Державної служби статистики України

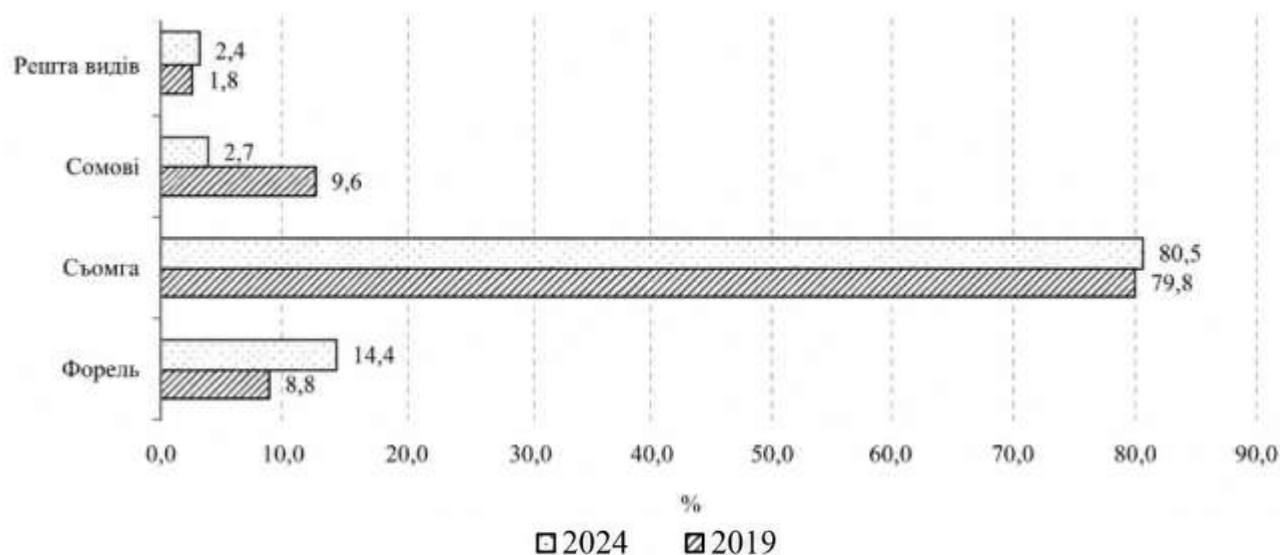


Рис. 3.2. Зміни видової структури імпорту продукції аквакультури за товарною позицією 0303 УКТ ЗЕД між 2019 та 2024 роками, %

Примітка. *Складено за даними Державної служби статистики України

Продовження додатку 3

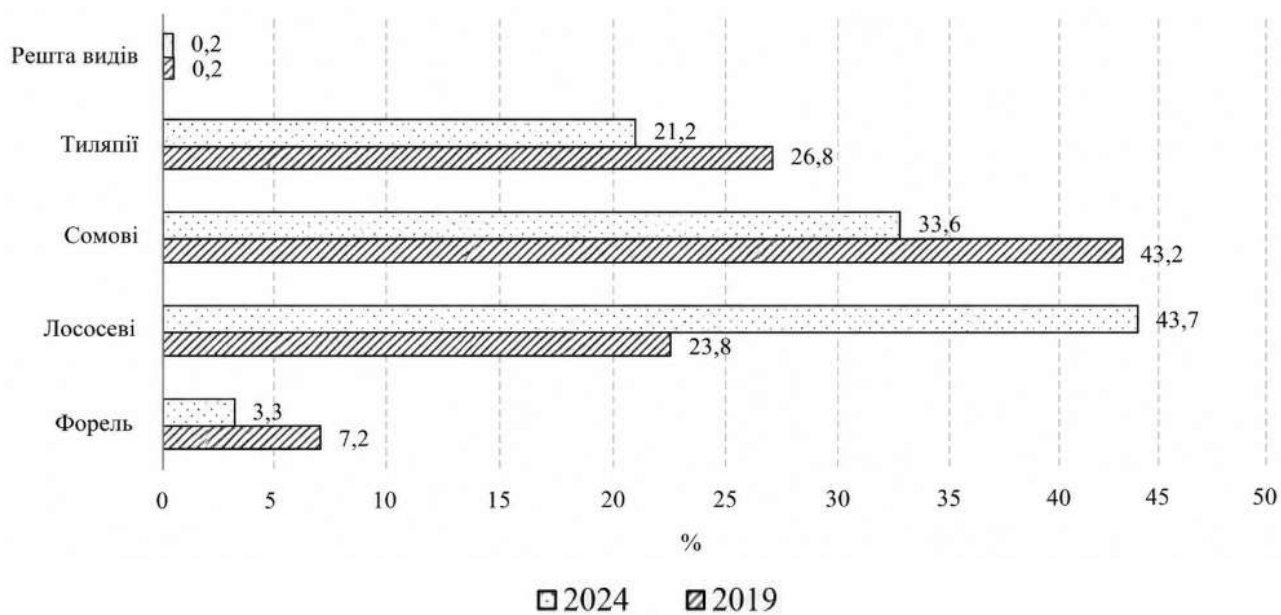


Рис. 3.3. Структура імпорту продукції аквакультури за видами за позицією 0304 за 2019 та 2024 роки, %

Примітка. *Складено за даними Державної служби статистики України

Додаток К

Вихідні дані для розрахунку дотації на виробництво форелі райдужної
(*Oncorhynchus mykiss*)

Показником економічної ефективності рибогосподарського виробництва є рентабельність, яку розраховують шляхом зіставлення чистого прибутку з витратами на виробництво продукції або надання послуг. До основних складових витрат належать: матеріальні витрати; витрати на оплату праці; інші операційні витрати. До матеріальних витрат належить продукція, яка використовується підприємством у процесі рибогосподарського виробництва райдужної форелі.

До матеріальних витрат належать витрати на комбікорми, рибопосадковий матеріал або витрати на закупівлю плідників, біопрепарати і ветеринарні препарати, паливно-мастильні матеріали, добрива, запасні частини, придбання інструменту, пристроїв та інших засобів і предметів праці, на забезпечення працівників спеціальним одягом, взуттям, засобами індивідуального захисту:

1. Витрати на виробництво товарної продукції.
2. Витрати на корми:

Таблиця К.1

Корми для виробництва райдужної форелі

Назва корму	Вартість, грн/кг	Необхідна кількість корму, кг
Aller Futura	200	357
Aller Mini	140	86 400
Aller 45\15	125	11635

Таблиця К.2

Витрати кормів на вирощування лососевих за 2022 рік

Найменування показників		%
на рибопосадковий матеріал	152 349,0	34,2
на маточне поголів'я	18 380,0	4,2
на ремонтне поголів'я	13 311,0	3
на товарну рибу	260 697,3	58,6
Загальні витрати	444 737,3	100

B2 = 40 382 грн

Витрати на ветеринарні препарати – B4 = 20 000 грн.

Продовження додатку К

Витрати на виробництво товарної продукції становлять:

$$B_{\Sigma 1} = B_1 + B_2 + B_3 + B_4 = 156\,450 \text{ грн} + 13\,621\,775 \text{ грн} + 15\,750 \text{ грн} + 20\,000 \text{ грн} = 13\,813\,975 \text{ грн}$$

3. Витрати на заробітну плату персоналу підприємства.

Таблиця К.3

Фонд заробітної плати проектового підприємства

Посада	Кількість штатних працівників	Місячний оклад, грн	Тривалість роботи, грн	Загальний фонд оплати праці, грн
Директор	1	7000	12	84 000
Бухгалтер	1	4500	12	54 000
Гол. рибовод	1	4000	12	48 000
Рибовод	2	3000	12	72 000
Охоронець	3	2000	12	72 000
Робітники	2	1500	12	36 500
Всього	10	22 500	60 500	366 500

Відрахування від фонду заробітної плати – 22 %. $366\,500 \text{ грн} \cdot 22 \% : 100 \% = 10337 \text{ грн}$.

$$B_{\Sigma 2} = 366\,500 + 10\,337 = 46\,986 \text{ грн}$$

4. Витрати на придбання енергоносіїв, палива, ремонт обладнання:

Паливо – 190 000 грн, електроенергія – 250 000 грн.

Ремонт обладнання – 29 900 грн.

$$B_{\Sigma 3} = 469\,860 \text{ грн}$$

Повна собівартість продукції становить: $C = B_{\Sigma 1} + B_{\Sigma 2} + B_{\Sigma 3} = 40\,382 \text{ грн} + 19\,178 \text{ грн} + 46\,986 \text{ грн} = 106\,546 \text{ грн}$.

Таблиця К.4

Витрати для вирощування райдужної форелі (*Oncorhynchus mykiss*)

Статті витрат	Сума витрат, грн.	Частка статті витрат у собівартості продукції, %
Матеріальні витрати: Комбікорми	40 382,0	38,0
Витрати на енергоносії	19 178,0	18,0
Витрати на оплату праці	46 986,0	44,0
Загальні виробничі витрати	106 546,0	100,0

Продовження додатку К

**Вихідні дані та рибоводно-біологічні нормативи розведення і вирощування
райдужної форелі у рибницьких господарствах***

Показники	Одиниця виміру	Норматив
Витримування плідників і ремонту в ставках		
Вік плідників		
самки	років	4–6
самці		3–5
Маса плідників (у донерестовий період)		
самки	кг	0,8–3
самці		0,5–1,5
Співвідношення самок і самців		3:1
Резерв плідників		
самки	%	50
самці		10
Щорічна заміна плідників	%	25–30
Чисельність ремонтної групи відносно до маточного стада	%	200
Площа маточного і ремонтного ставка (нагульного)	м ²	150–600
Глибина ставка	м	1,2
Витрати води	л/хв	2
Водообмін у ставках	год.	2
Щільність посадки плідників:		
маса 1–2 кг, не більше	шт./м ²	1
маса 2–3 кг, не більше		0,3
Щільність посадки ремонтної групи:		
однорічок, не більше	шт./м ²	50
дворічок, не більше		25
триліток, не більше		10
Температура води в період нагулу плідників:		
оптимальна	°С	12–16
допустима		5–20
Температура води в період нагулу ремонтних груп:		
оптимальна	°С	16–18
допустима		5–22
Вміст розчиненого у воді кисню:		
оптимальна	мг/л	9–11
допустима		7–15
Відхід за період нагулу:		
плідників	%	5
ремонту		5–10
Площа переднерестових ставків, басейнів, не більше	м ²	100
Глибина	м	0,8–1
Водообмін	хв	20
Щільність посадки, не більше	шт./м ²	25

Примітка. *Технологічна схема вирощування лососевих від риб у Державній установі Рибоводно-форелевому заводі «Лопушно» [70; 71; 73; 80].

Додаток Л

Вихідні дані для розрахунку дотації на виробництво кларієвого сома
(*Clarias gariepinus*)

Показником економічної ефективності рибогосподарського виробництва є рентабельність, яку розраховують шляхом зіставлення чистого прибутку з витратами на виробництво продукції або надання послуг. До основних складових витрат належать: матеріальні витрати; витрати на оплату праці; інші операційні витрати. Матеріальні витрати проектного господарства. До матеріальних витрат належить продукція, яка використовується підприємством у процесі рибогосподарського виробництва. До матеріальних витрат належать витрати на комбікорми (табл. Л.1), рибопосадковий матеріал або витрати на закупівлю плідників, біопрепарати і ветеринарні препарати, паливно-мастильні матеріали, добрива, запасні частини, придбання інструменту, пристроїв та інших засобів і предметів праці, на забезпечення працівників спеціальним одягом, взуттям, засобами індивідуального захисту.

Таблиця Л.1

Рибоводно-біологічні нормативи годівлі кларієвого сома*

Маса риби	Вид корму	Фракція корму	Кормовий Коефіцієнт	Виділення азоту у воду на 100 кг корму
до 50 мг	Skretting Nutra HP	0,3 mm	0,5	не враховується
50-1000 мг	Skretting Nutra HP	0,8 mm	0,6	не враховується
1-50 г	Aller Performa	1,3-1,5 mm	0,7	2,3 кг
50-500 г	Aller Bona Float	3 mm	1,1	4,05 кг
500-1000 г	Aller Bona Float	4,5 mm	1,3	5,28 кг

Розрахунки витрат на комбікорми проводяться з урахуванням необхідної кількості комбікормів для годівлі різновікових груп кларієвого сома та наявних ринкових цін на них. Стартові комбікорми:

Skretting Nutra HP 0,3 mm – 190 грн/кг;

Skretting Nutra HP 0,8 mm – 190 грн/кг;

Aller Performa 1,3-1,5 mm – 180 грн/кг;

Продовження додатку Л

Продукційні комбікорми:

Aller Bona Float 3 mm – 94грн/кг;

Aller Bona Float 4,5 mm – 94 грн/кг;

Середня ціна на комбікорми: $(190+190+180+94+94)/5=149,6 \approx 150$ грн/кг

Розрахунки витрат на придбання комбікормів для годівлі різновікових груп кларієвого сома (табл. Л.2).

Таблиця Л.2

Витрати кормів на вирощування сомових за 2022 рік*

Найменування показників		%
на рибопосадковий матеріал	17 100,3	10,2
на маточне поголів'я	17 797,6	10,6
на ремонтне поголів'я	15 322,0	9,13
на товарну рибу	117 664	70,07
Загальні витрати	167 883,9	100

Собівартість корму для сомових 7617 тис. грн. Витрати господарства на енергоносії включають: витрати на електроенергію. Розрахунки витрат на електроенергію проводяться на основі споживання електроенергії насосами за умови, що кожна система матиме по два насоси, на випадок поламки першого.

Витрати господарства на електроенергію проводяться з врахуванням денного (1,68грн/кВт) та нічного (0,4 грн/кВт) тарифів, за умови 50 % витрат на кожен тариф: $(32\ 105\ \text{кВт} \cdot 1,68\ \text{грн/кВт}) + (32\ 105\ \text{кВт} \cdot 0,4\ \text{грн/кВт}) = 3646$ грн

Розрахунок витрат на оплату праці та категорії основних працівників проектного господарства наведено у табл. Л.3.

Таблиця Л.3

Фонд оплати праці працівників господарства*

Посада	Кількість штатних працівників	Кількість відпрацьованих місяців на рік	Місячний оклад, грн.	Загальний фонд оплати праці, грн.
Директор господарства	1	6	30 000	180 000
Заступник директора з фінансів та комерції	1	6	15 000	90000
Головний рибовод	1	6	20 000	120000
Помічний рибовода	2	6	12 500	150000
Шофер	1	6	8 000	48000
Сторож	2	6	8 000	96000
Всього				684000

Продовження додатку Л

Відрахування від фонду заробітної плати – 22 %.

$684\,000 \text{ грн} \cdot 22\% : 100\% = 150\,480 \text{ грн.}$

Собівартість товарної продукції. Структура витрат на вирощування 120 тонн кларієвого сома представлена в табл. Л. 4.

Таблиця Л.4

Витрати господарства на виробництво 120 тонн кларієвого сома*

Статті витрат	Сума витрат, грн.	Частка статті витрат у собівартості продукції, %
Матеріальні витрати: Комбікорми	7617	37,55
Витрати на енергоносії	3646	18
Витрати на оплату праці	8995	44,45
Загальні виробничі витрати	20 285	100

Примітка. *Упорядковано за даними матеріалів [34; 73; 80]

Додаток М

**Вихідні дані та рибоводно-біологічні нормативи щодо вирощування
кларієвого сома в рециркуляційних аквакультурних системах***

Показник	Одиниця виміру	Нормативи
Вік плідників (самки, самці) під час нересту:		
перший	місяців	12
другий	місяців	14
Маса плідників (у донерестовий період):		
самки	кг	1–1,5
самці		1–1,5
Співвідношення самок і самців		1:1
Резерв плідників (самки, самці)	%	100
Середня маса ремонтної групи під час відбору:		
перший відбір	г	40–60
другий відбір		400–500
третій відбір		800–1 000
Площа маточних басейнів для ремонтної групи	м ²	3–5
Рекомендована глибина басейну	м	0,8–1
Час водообміну в басейні	Хв.	60–80
Щільність посадки риби:		
ремонтна група	кг/м ³	100–120
плідники		80–100
Температура води при нагулі плідників та в переднерестовий період	°С	26–28
Наявність розчиненого у воді кисню	мг/л	не менше 2
Гранично допустима концентрація речовин у воді:		
амонійний азот	мг/л	до 10
нітрити		до 1
нітрати		до 100
завислі частини		до 30
рН		6–8
Відхід ремонтного молодняка масою від 50 до 500 г	%	1–5
Відхід за час відгодівлі плідників		1–5
Відхід під час переднерестового періоду		1–5
Відхід за період нересту:		
самки	%	5
самці		100
Відтворення кларієвого сома		
Доза гіпофізарних ін'єкцій самкам:		
попередня	мг/кг	0,3–0,5
остаточна		3–4
Період між ін'єкціями	год.	12
Кількість сперми на 1 кг ікри	мл	3–5 (від трьох самців)
Запліднення ікри	%	50–70
Спосіб запліднення		сухий
Робоча плодючість	тис. шт./кг	60–100
Маса заплідненої ікринки	мг	не менше 1–1,1
Об'єм еякулята	мл	2,5–3,5
Тривалість поступального руху сперміїв	бали	4–5
Колір сперми (молоки)		біла, кремова

Продовження додатку М

Концентрація сперми (молоки)		густа (вершково видна)
Інкубаційний цех		
Тип інкубаційного апарата		лотковий
Витрати води на 1 кг ікри	л/хв	8-10
Температура води	°С	26–28
Вміст кисню	мг/л	не менше 5
Тривалість інкубації	Год.	22–24
Освітлюваність апаратів		затемнені
Глибина шару води	см	5-10
Вихід вільних ембріонів	%	45–65
Вимоги до середовища для витримування вільних ембріонів:		
температура	°С	26–28
вміст кисню	мг/л	не менше 5
амонійний азот		не більше 4
нітрити		0,2
нітрати		до 50
рН		6,5–7,5
Підрощування личинок		
Щільність посадки	тис. шт./м ³	100–200
Водообмін	хв.	80–100
Глибина води	см	10–15
Світловий режим		затемнення
Час до виходу на «плав»	год.	48–72
Швидкість течії води	см/с	1–3
Підрощування личинок до маси 20–50 мг	діб	10
Виживаність	%	75–80
Корм		науплії артемії саліна
Норма годівлі	%	100–80
Частота годівлі на добу	рази	12–24
Вирощування молоді масою до 50 мг:		
Щільність посадки	тис. шт./м ³	50–100
Об'єм басейну	м ³	0,5–1
Глибина води	см	15–20
Водообмін	л/хв	80–100
Температура	°С	26–28
Вміст кисню	мг/л	не менше 5
Амонійний азот		не більше 4
Нітрати		0,2
Нітрити		до 50
рН		6,5–7,5
Вирощування молоді від 50 мг до 1 г		
Тривалість періоду	діб	20
Щільність посадки	тис. шт./м ³	35
Швидкість течії	см/с	3–5
Вихід рибопродукції	кг/м ³	25–30
Об'єм басейну	м ³	0,5–1
Глибина води	см	20–30
Водообмін	хв.	80–100
Температура	°С	26–28
Вміст кисню	мг/л	не менше 5
Амонійний азот		не більше 4

Продовження додатку М

Нітрити		0,2
Нітрати		до 50
pH		6,5–7,5
Вирощування молоді масою від 1 до 50 г		
Тривалість періоду	діб	40
Виживаність	%	85–90
Сортування:		
перше	г	4–6
друге		20–30
Вихід рибопродукції	кг/м³	до 100
Щільність посадки	тис. шт./м³	2–2,5
Водообмін	хв.	60–80
Глибина води	см	40–50
Температура води	°C	26–28
Вміст кисню:		
до маси риби 25–30 г	мг/л	не менше 5
більше 25–30 г		не менше 2
Амонійний азот		не більше 6
Нітрити		0,3
Нітрати		до 60
pH		6,5–7,5
Вирощування риби масою від 50 до 500 г		
Тривалість періоду	діб	50
Виживаність	%	90–95
Сортування:		
перше	г	50
друге		250–300
Вихід рибопродукції	кг/м³	до 200
Щільність посадки	шт./м³	350–400
Водообмін	хв.	80–120
Глибина води	см	60–80
Температура води	°C	26–28
Вміст кисню	мг/л	не менше 2
Амонійний азот		не більше 8
Нітрити		0,3
Нітрати		до 80
pH		6–8
Вирощування товарної риби масою до 1 кг		
Тривалість періоду	діб	50
Виживаність	%	95–98
Сортування:		
перше	г	500
друге		при реалізації
Вихід рибопродукції	кг/м³	до 350
Щільність посадки	шт./м³	300–350
Водообмін	хв.	80–120
Глибина води	см	80–120
Температура води	°C	26–28
Вміст кисню:	мг/л	не менше 2
Амонійний азот		не більше 10
Нітрити		0,4
Нітрати		до 100
pH		6–8

Примітка. *Упорядковано за даними [34; 73; 80]

Додаток Н

**Узагальнені показники рибопродуктивності рибницьких підприємств
України за даними статистичної звітності за формою
№ 1А-аквакультура (річна) за 2023 рік**

Показник	Одиниця виміру	Кількість
Наявність маточного стада на господарстві:		
Кларієвий сом	шт.	—
Райдужна форель		18 429
Отримано ікри:		
Кларієвий сом	тис. шт.	128
Райдужна форель		3 286,05
Отримано личинки:		
Кларієвий сом	тис. шт.	80,63
Райдужна форель		4 439
Отримано молоді риб:		
Кларієвий сом	тис. шт.	72,4
Райдужна форель		2 296,85
Вироблено товарної продукції:		
Кларієвий сом	шт.	134 677
Райдужна форель		598 158
Витрачено кормів:		
Кларієвий сом	кг	64 928
Райдужна форель		398 884
Реалізовано товарної продукції:		
Кларієвий сом	кг	84 977
Райдужна форель		251 907,98
Виручка від реалізованої продукції:		
Кларієвий сом	грн	130 606 13,00
Райдужна форель		41 829 495,67
Реалізація молоді риби:		
Кларієвий сом	кг	—
Райдужна форель		791 520
Виручка від реалізації молоді риб:		
Кларієвий сом	грн	-
Райдужна форель		227 776
Реалізація харчової ікри:		
Кларієвий сом	кг	—
Райдужна форель		140
Виручка від реалізації харчової ікри:		
Кларієвий сом	грн	—
Райдужна форель		262 566
Примітка. *Складено за даними статистичної форми 1А-Аквакультура (річна) за 2023 рік		

Примітка. *Упорядковано за даними [32; 33; 34]

**Концептуальні підходи до запровадження часткової компенсації закупленого
рибогосподарського обладнання у Законі України «Про державну підтримку
сільського господарства України» з урахуванням змін нового закону***

Стаття 17². Інші види державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників ... 17².3. Сільськогосподарським товаровиробникам (в обсязі до 50 відсотків) та сільськогосподарським кооперативам (в обсязі до 70 %) відшкодовується вартість будівництва та реконструкції тваринницьких ферм і комплексів для утримання сільськогосподарських тварин та птиці, рибницьких господарств, пасік, доїльних залів, об'єктів з переробки та зберігання сільськогосподарської продукції та/або побічних продуктів тваринного походження, що належать до II та III категорій, а також вартість закупівлі техніки, механізмів та обладнання для виробництва та переробки сільськогосподарської продукції. Розмір зазначеної у цьому пункті державної допомоги не може перевищувати максимального розміру підтримки на одного виробника сільськогосподарської продукції, зазначеного в абзаці другому пункту 2¹.4 статті 2¹ цього Закону. ... 17².10. Сільськогосподарським товаровиробникам, які використовують меліоровані землі, може надаватися державна підтримка у вигляді бюджетної дотації, в тому числі на компенсацію вартості електроенергії, що витрачається для подачі води для поливу. Відшкодування здійснюється шляхом виплати бюджетної дотації на одиницю оброблюваних угідь.	Стаття 17². Інші види державної підтримки сільськогосподарських товаровиробників ... 17².3. Сільськогосподарським товаровиробникам (в обсязі до 50 відсотків) та сільськогосподарським кооперативам (в обсязі до 70 відсотків) відшкодовується вартість будівництва та реконструкції тваринницьких ферм і комплексів для утримання сільськогосподарських тварин та птиці, рибницьких господарств, пасік, доїльних залів, об'єктів з переробки та зберігання сільськогосподарської продукції та/або побічних продуктів тваринного походження, що належать до II та III категорій, а також вартість закупівлі техніки, механізмів та обладнання для виробництва та переробки сільськогосподарської продукції, <i>в тому числі продукції аквакультури.</i> Розмір зазначеної у цьому пункті державної допомоги не може перевищувати максимального розміру підтримки на одного виробника сільськогосподарської продукції, зазначеного в абзаці другому пункту 2¹.4 статті 2¹ цього Закону. ... ПРОПОЗИЦІЯ: «17².10. Сільськогосподарським товаровиробникам та сільськогосподарським кооперативам, що провадять сільськогосподарську діяльність із застосуванням гідротехнічної меліорації, державна підтримка надається також шляхом часткової компенсації до 50 відсотків витрат на будівництво нових та/або реконструкцію, модернізацію, капітальний ремонт існуючих меліоративних систем, визначених статтею 1 Закону України «Про меліорацію земель», придбання матеріалів, технічних засобів та обладнання для них (для зрошення дощуванням та/або краплинного зрошення) з урахуванням обмежень, зазначених в абзаці другому пункту 2¹.4. статті 2¹ цього Закону»
--	--

Примітка. *До зміни концепції та запровадження положень Закону України «Про засади державної аграрної політики та державної політики сільського розвитку». Розроблено на основі матеріалів [61; 70]

Продовження додатку П

Таблиця П.2

**Оцінка впливу на сферу інтересів держави, виробників
рибогосподарського обладнання та рибницьких господарств***

Вид	Вигоди	Витрати
Варіант 1	Стабілізують сферу виробництва рибопосадкового матеріалу, виведуть з тіні виробничу сферу аквакультури, стабілізують сплату податків, підвищать конкурентоспроможність вітчизняної аквакультури, збільшать обсяги виробництва, продажів товарної риби за рахунок провадження нових технологій та обладнання для рибопереробки.	Часткова компенсація за закупівлю рибогосподарського обладнання до 50 % (82,7 млн грн)
Варіант 2	Виділення коштів на дотацію на вирощену товарну рибу частково послаблює надмірне податкове навантаження, але не вирішує проблеми зменшення обсягів виробництва рибопосадкового матеріалу, проблем логістики, реалізації продукції аквакультури, виробленої на сучасному обладнанні.	Можливе припинення діяльності малих підприємств, зменшення надходжень до бюджету
Варіант 3	Відсутні	Закриття підприємств, зменшення надходжень до бюджету

Примітка. * Упорядковано на основі матеріалів [70]

Таблиця П.3

**Вибір оптимального альтернативного способу з урахуванням системи
бальної оцінки ступеня досягнення визначених цілей***

Рейтинг результативності (досягнення цілей під час вирішення проблеми)	Бал результативності (за чотири-бальною системою оцінки)	Коментарі щодо присвоєння відповідного бала
Варіант 1	4	Альтернатива повною мірою забезпечує розв'язання всіх проблем, визначених у розділі І цього регуляторного акта
Варіант 2	2	Альтернатива частково забезпечує розв'язання всіх проблем, визначених у розділі І цього акта. Великі витрати виробників аквакультури
Варіант 3	1	При цій альтернативі цілі державного регулювання, зазначені у розділі І цього регуляторного акта, не зможуть бути досягнуті та не враховують інтересів суб'єктів господарювання

Примітка. * Упорядковано на основі матеріалів [70]



Міністерство освіти і науки України

СЕРТИФІКАТ

СС00493014/003779-24

засвідчує, що

Шевель Олександр Олександрович

взяв (-ла) участь

у VIII Міжнародній науково-практичній конференції
«Менеджмент ХХІ століття: глобалізаційні виклики»,
яка відбулася 16 травня 2024 року. Обсяг - 4 години.

В.о. ректора

16.05.2024 р.



м. Полтава

Валентина АРАНЧІЙ



**НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

СЕРТИФІКАТ

Шевель Олександр Олександрович
успішно завершив(ла) курс
Навігатор з аквафермерства
обсягом 1 ЕКТС



F0eL.IEJqL1

РЕКТОР

Ткачук Вадим Анатолійович

ДАТА

24.05.25

Продовження додатку Р





НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ТВАРИННИЦТВА
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ

вул. Тваринників, 1-А, м. Харків, Україна, 61026, тел. (057) 740 31 81, факс (057) 740 39 94
 e-mail: itanimalnaas@gmail.com; https://iti-naas.org.ua; http://animal.kharkov.ua
 Код ЄДРПОУ 00497199

Вих. № 407-01/a від 16.12 2024 р.

Довідка
про практичне впровадження результатів дисертаційного дослідження
Шевеля Олександра Олександровича

Серед галузей тваринництва важливе місце посідає сектор аквакультури. Тому проведення дослідження Шевель О. О. є актуальним і практично необхідним. Заслугує на увагу запропонований у роботі комплексний підхід щодо внесення змін до Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України» для реалізації можливості запровадження механізмів державної підтримки аквакультури та часткової компенсації придбання або виробництва рибопосадкового матеріалу й придбання техніки, обладнання для виробництва й переробки продукції. Запропоновано стабілізувати виробництво рибопосадкового матеріалу і модернізувати виробничу сферу для регулювання ринку продукції аквакультури.

Практично необхідними є розроблені пропозиції щодо надання державної дотації для відшкодування суб'єктам аквакультури вирощеного або закупленого рибопосадкового матеріалу до 30 % та відшкодування закупленого рибогосподарського обладнання, зокрема технологічного, інкубаційного, рибопереробного та логістичного до 50 %. Надано рекомендації щодо надання державної підтримки, бо поставлені завдання не можуть бути розв'язані за допомогою лише ринкових механізмів через тривалий виробничий ланцюг і повільну оборотність капіталу в галузі до 4,3 років, де обмеження пов'язані з володінням і використанням основного виробничого ресурсу та відсутністю повноцінного механізму довгострокової застави землі під водою, розпорошеність ділянок, значна кількість мікровиробників і вплив воєнних дій, що залежність від кон'юнктури ринку, неможливість виходу на зовнішні ринки продукції аквакультури.

Таким чином, дана дисертаційна робота є самостійно завершеним науковим дослідженням та рекомендується до приводного захисту, а Шевель Олександр Олександрович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» зі спеціальності 051 «Економіка».

Довідка видана для подання за місцем виноги.

В.о. директора



Олексій КРАСНОРУЦЬКИЙ

Продовження додатку С



ДЕРЖАВНЕ АГЕНТСТВО
УКРАЇНИ З РОЗВИТКУ МЕЛІОРАЦІЇ,
РИБНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
ПРОДОВОЛЬЧИХ ПРОГРАМ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА
«МЕТОДИЧНО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ
ЦЕНТР З АКВАКУЛЬТУРИ»
(ДУ «МТЦ З АКВАКУЛЬТУРИ»)
вул. Гетьмана Павла Полуботка, 54,
м. Київ, 02094
тел.: (044) 363 03 58, 363 03 59
E-mail: bumtcaqua@gmail.com,
сайт: bumtca.com.ua
код згідно з ЄДРПОУ 38977322

STATE AGENCY
OF UKRAINE FOR THE DEVELOPMENT
OF MELIORATION, FISHERIES
AND FOOD PROGRAMS
STATE ESTABLISHMENT
«METHODOLOGICAL AND
TECHNOLOGICAL CENTER OF
AQUACULTURE»
(SE «MTC OF AQUACULTURE»)
54, Hetman Pavlo Polubotka str.,
Kyiv, 02094, Ukraine
tel: (+380) (44) 363 03 58, 363 03 59
E-mail: bumtcaqua@gmail.com
WEB: www.bumtca.com.ua

№ 02-08/139 від 16 травня 2025 р.

Довідка

**про практичне впровадження результатів дисертаційного дослідження
Шевеля Олександра Олександровича**

Дисертаційне дослідження Шевеля Олександра Олександровича містить науково обґрунтовані підходи щодо вдосконалення регулювання ринку продукції аквакультури в умовах зростання продовольчої нестабільності, поглиблення ресурсної кризи й актуалізації завдань екологічної безпеки. Отримані результати використані під час підготовки пропозицій щодо формування державної політики підтримки аквакультури, зокрема в контексті розробки та реалізації постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для здійснення заходів із вселення водних біоресурсів у рибогосподарські водні об'єкти (їх частини)», що спрямована на підвищення рибопродуктивності водойм і забезпечення стабільного виробництва харчової рибної продукції. Доцільною є пропозиція запровадити механізм цільового спрямування коштів, отриманих через електронні торги на спеціальне використання водних біоресурсів, на заходи із зариблення водойм, як інструменту стабілізації ринку аквакультурної продукції; стимулювати виробництво рибопосадкового матеріалу як базової ланки продовольчої безпеки та локалізованого імпортозаміщення; удосконалити бюджетні програми, зокрема, програму 2804140 шляхом ув'язки екосистемного підходу з ринковими стимулами розвитку аквакультури; розробити нормативні засади замкнутого циклу відновлення водних біоресурсів у рамках державного регулювання ринку продукції аквакультури; посилити державну підтримку національних виробників через створення прогнозованого та стабільного середовища для планування і збуту продукції аквакультури. Запроваджені положення дослідження сприятимуть підвищенню ефективності регулювання ринку аквакультури, створенню умов для розвитку вітчизняного виробництва, забезпечення продовольчої безпеки в умовах надзвичайних викликів.

Таким чином, дисертаційне дослідження Шевеля Олександра Олександровича має всі ознаки завершеної самостійної наукової праці та рекомендується до прилюдного захисту з подальшим присудженням ступеня доктора філософії.

Довідка видана для подання за місцем вимоги.

Перший заступник директора

М. Федоренко
Микола ФЕДОРЕНКО

Вик. Плічко В. Ф.



Продовження додатку С

АСОЦІАЦІЯ “УКРРИБСПІЛКА”

04053, м. Київ - 53, вул. Олександра Кониського, 82-а

тел. 067-296-59-73 E-mail: ukrribspilka@ukr.net

Код ЄДРПОУ 35393419

« 24 » квітня 2026 р. № 29

На № _____

Довідка

**про практичне впровадження результатів дисертаційного дослідження
Шевель Олександра Олександровича на тему: «Регулювання ринку продукції
аквакультури в умовах продовольчих викликів»**

Результати дисертаційного дослідження спрямовані на удосконалення механізмів регулювання розвитку ринку продукції аквакультури, забезпечення продовольчої безпеки держави, формування ефективних економічних інструментів підтримки галузі. Тому обгрунтовані Шевель Олександром Олександровичем базові засади формування підходів до регулювання даного ринку в умовах продовольчих викликів є актуальними і практично необхідними. В роботі надано наукові пропозиції до розроблення проекту методичних рекомендацій для структурно-методичного забезпечення процесу модернізації економічного методу регулювання шляхом інтеграції аналітичних показників, цифрових сервісів та інформації про державну підтримку з метою переорієнтації державних закупівель на підсилення позицій вітчизняної риби та розвитку системи імпортозаміщення у рибному господарстві як інструменту та джерела достовірних даних щодо асортименту риби на ринку, її якості, виробничих потужностей національних виробників, сприяючи зміцненню обороноздатності держави та представлено напрямки впровадження у практичну діяльність в Україні. Заслужують на увагу розроблені пропозиції щодо сприяння досягненню цілей у запропонованих прикладних рішеннях щодо регулювання імпортозаміщення риби на внутрішньому ринку для забезпечення населення високоякісними білковими продуктами.

Таким чином, дана дисертаційна робота є самостійно завершеним науковим дослідженням та рекомендується до прилюдного захисту, а її автор Шевель Олександр Олександрович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії.

Довідка видана для подання за місцем вимоги.

Генеральний директор



Наталія ПАВЛЕНКО

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**



ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

03041, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 11, навчальний корпус № 10, тел.: (044) 527-85-43,
тел./факс: (044) 527-85-40; E-mail: economy_dean@nubip.edu.ua

№ 150 від «25» 03 2026 р.

Довідка

Видана Шевелю Олександрю Олександровичу про участь у наукових темах: «Наукове обґрунтування агротехнологічних рішень регулювання розвитку циркулярної та блакитної економіки в сільському і рибному господарстві для реабілітації військовослужбовців і повосенної відбудови України» (номер державної реєстрації 0125U001973), де використано обґрунтований автором вплив надзвичайних глобальних викликів на продовольчу безпеку України, зумовлений введенням воєнного стану та руйнуванням ланцюгів поставки риби, рибної продукції, які нині потребують модернізації й застосування новітніх підходів до забезпечення, особливо, Збройних Сил України високоякісними продуктами харчування та «Прикладні рішення регулювання розвитку сільського та рибного господарства в умовах надзвичайних викликів для національної безпеки України» (номер державної реєстрації 0122U001643), в рамках якої створено «Путівник рибною продукцією України» у вигляді каталогу української рибної продукції, який є систематизованим джерелом інформації щодо асортименту, якості, виробничих потужностей і логістичних можливостей національних виробників органів військового управління та структур, відповідальних за продовольче забезпечення Збройних Сил України, підрозділів Міністерства оборони України та Міністерства економіки, довідкля та сільського господарства України, що здійснюють планування, проведення закупівель риби та рибної продукції, сприяючи посиленню обороноздатності держави та розвитку імпортозаміщення у галузі, розроблено підходи до зміцнення національної продовольчої безпеки через активізацію внутрішнього виробництва рибних продуктів, імпортозаміщення у сегментах, найбільш залежних від зовнішніх постачальників, підтримки українських виробників, стимулювання розвитку аквакультури, підвищення конкурентоспроможності їх продукції, покращення координації між державними органами, військовими структурами та бізнесом у процесах планування, закупівель та доставки риби й рибної продукції.

Довідка видана для подання за місцем вимоги.

Декан економічного факультету

Андрій МУЗИЧЕНКО

Керівник наукових тем

Наталія ВДОВЕНКО

Виконавець: Т.В. Кудь
Тел.: 527-80-06
Файл: Вихідний лист

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ



ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

3041, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 11, навчальний корпус № 10, тел.: (044) 527-85-43,
тел./факс: (044) 527-85-40; E-mail: economy_dean@nubip.edu.ua

№ 79 від «31» 07 2025 р.

Довідка

Видана Шевелю Олександр Олександровичу про участь у науковій темі «Прикладна розробка новітнього організаційно-економічного механізму регулювання сталого рибальства і аквакультури через розвиток сільських територій» (номер державної реєстрації 0120U102110) Національного університету біоресурсів і природокористування України за замовленням Міністерства освіти і науки України. У межах цієї теми здобувачем запропоновані підходи до удосконалення системи регулювання ринку продукції аквакультури з урахуванням проведеного комплексного аналізу зарубіжного досвіду галузевого регулювання та державної підтримки в Норвегії, Канаді, Японії та Чилі саме в контексті узагальнення інструментів і механізмів регулювання для реалізації їх елементів в Україні.

Результати досліджень Шевеля Олександра Олександровича використані при підготовці аналітичних звітів, записок, рекомендацій органам державної влади, де з урахуванням внутрішніх і зовнішніх обставин розроблено методичні підходи до регулювання ринку продукції аквакультури в умовах продовольчих викликів.

Довідка видана для подання за місцем вимоги.

Заступник декана економічного факультету
з наукової роботи, д.е.н., професор

Юлія НЕГОДА



Керівник теми

Микола ТАЛАВИРЯ

Виконавець: Ю.В. НЕГОДА
Тел.: 527-80-06
Файл: Вихідний лист

Продовження додатку С

Погоджено
Проректор з наукової роботи та
інноваційної діяльності
Національного університету біоресурсів
і природокористування України


(підпис) **Оксана ТОНХА**
(Прізвище, ініціали)

« 26 » червня 2025 р.

Затверджую
Проректор з науково-педагогічної
роботи на цифровій трансформації
Національного університету біоресурсів
і природокористування України


(підпис) **Оксана ТОНХА**
(Прізвище, ініціали)

« 26 » червня 2025 р.

АКТ

про впровадження/використання результатів
дисертаційної роботи у навчальний процес

Даним актом стверджується, що результати дисертаційного дослідження, які представлені на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» Шевель Олександром Олександровичем впроваджено у навчальні плани підготовки фахівців при викладанні дисциплін, за спеціальністю С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини» С1.01 Економіка:

для ОС «Бакалавр», освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка», навчальних дисциплін: «Кон'юнктура світових аграрних ринків», «Глобальні товарні ринки та конкуренція», «Ціноутворення на світових аграрних ринках», «Економіка зарубіжних країн», «Інфраструктура аграрного ринку та арготрейдери», де запропоновано до практичного використання підходи до регулювання ринку продукції аквакультури, пріоритети політики забезпечення економічної безпеки аграрного сектору економіки країни для розвитку ринку продукції аквакультури й надання державної підтримки на обладнання;

для ОС «Магістр», освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка», навчальних дисциплін: «Економіка міжнародних аграрних ринків» «Стратегії та регіоналізація аграрного бізнесу», «Міжнародні біржові ринки», «Платіжні та мерчант системи у міжнародному бізнесі», «Ціноутворення на міжнародних товарних ринках», де використано обґрунтовані автором науково-практичні підходи до адаптації зарубіжного досвіду регулювання ринку продукції аквакультури, теорій регулювання ринку продукції аквакультури та її специфіки на сучасному етапі подолання надзвичайних викликів.

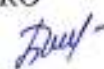
Розглянуто і схвалено на розширеному засіданні кафедри глобальної економіки у Національному університеті біоресурсів і природокористування України (протокол № 13 від 10 червня 2025 року).

Декан економічного факультету,
доктор економічних наук, професор


Анатолій ДІБРОВА

Завідувач кафедри глобальної економіки,
доктор економічних наук, професор


Наталія ВДОВЕНКО



Продовження додатку С

Погоджено
Проректор з наукової роботи та
інноваційної діяльності
Національного університету біоресурсів
і природокористування України


(підпис) **Оксана ТОНХА**
(Прізвище, ініціали)

«18» липня 2025р.

Затверджую
Проректор з науково-педагогічної
роботи на цифровій трансформації
Національного університету біоресурсів
і природокористування України


(підпис) **Олена ГЛАДУНОВА**
(Прізвище, ініціали)



2025р.

АКТ

про впровадження/використання результатів
дисертаційної роботи у навчальний процес

Даним актом стверджується, що результати дисертаційної роботи, які представлені Шевель Олександром Олександровичем на здобуття наукового ступеня доктора філософії, впроваджено у навчальні плани підготовки фахівців при викладанні дисциплін, за спеціальністю Н5 «Водні біоресурси та аквакультура»:

для ОС «Бакалавр», освітньої програми «Водні біоресурси та аквакультура», навчальної дисципліни: «Економіка рибогосподарських підприємств», де запропоновано до практичного використання пропозиції щодо формування попиту на продукцію аквакультури в світі шляхом реалізації нових ринкових можливостей і підходів маркетингу для продовольчого забезпечення, регулювання процесів поставки на ринок аквакультури рибопосадкового матеріалу для подолання продовольчих викликів;

для ОС «Магістр», освітньої програми «Водні біоресурси та аквакультура», навчальної дисципліни: «Економіка рибогосподарської галузі та менеджмент у рибництві», де використано рекомендації автора в аспекті міжнародної економічної діяльності України й державної політики забезпечення регулювання ринку рибогосподарського обладнання, адаптації механізмів регулювання ринку продукції аквакультури ЄС за обсягами та вартістю, застосування інструментарію регулювання розвитку ринку продукції аквакультури в системі державної допомоги ЄС, імплементації рекомендацій з виробництва веслоноса в умовах трансформації продовольчих систем та використання конкурентних переваг, регулювання ринку продукції аквакультури в умовах продовольчих викликів з урахуванням цифрових рішень і принципів блакитної економіки.

Розглянуто і схвалено на розширеному засіданні кафедри глобальної економіки у Національному університеті біоресурсів і природокористування України (протокол № 13 від 10 червня 2025 року).

Декан факультету тваринництва
та водних біоресурсів



Руслан КОНОНЕНКО

Завідувач кафедри глобальної економіки



Наталія ВДОВЕНКО

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових виданнях,

включених до Переліку наукових фахових видань України

1. Шевель О. О. Зарубіжний досвід регулювання ринку продукції аквакультури. Актуальні проблеми інноваційної економіки та права. 2024. № 6. С. 130–133. DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2024-6-26>

2. Вдовенко Н. М., Шарило Ю. Є., **Шевель О. О.** Пріоритети політики забезпечення економічної безпеки машинобудівного комплексу країни для розвитку ринку продукції аквакультури й надання державної підтримки на обладнання. Актуальні проблеми інноваційної економіки та права. 2024. № 5. С. 40–45. DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2024-5-8> (*Шевелем О. О. надано рекомендації щодо стимулювання галузевого розвитку з метою стабілізації обсягів виробництва продукції аквакультури, спричинених наслідками військових дій, зниження ступеня залежності від кон'юнктури зовнішніх ринків, встановлено економічні передумови виходу виробників на ринки риби. Шарило Ю. Є. обґрунтовано використання економічних методів Вдовенко Н. М. розкрито напрямки запровадження комплексної державної аграрної політики, яка б забезпечувала економічну безпеку через розширення внутрішнього ринку риби та розвиток галузей, таких як аквакультура*).

3. Вдовенко Н. М., Шарило Ю. Є., **Шевель О. О.** Міжнародна економічна діяльність України й державна політика забезпечення ринку рибогосподарського обладнання в аспекті економічної безпеки машинобудівного комплексу. Цифрова економіка та економічна безпека. 2024. Вип. 5 (14). С. 191–195. DOI: [10.32782/dees.14-30](https://doi.org/10.32782/dees.14-30) (*Шевелем О. О. проведено розрахунок надання часткової компенсації за рахунок держави на обладнання з метою виробництва та переробки продукції аквакультури, щоб стимулювати попит на продукцію машинобудівних підприємств, зокрема тих, що спеціалізуються на виробництві обладнання для*

Продовження додатку Т

галузей рибного господарства України. Вдовенко Н. М. методично обґрунтовано механізм, щоб через дотації здійснювати відшкодування закупленого рибогосподарського обладнання. Шарило Ю. Є. проведено деталізацію обладнання, зокрема технологічного, інкубаційного, рибопереробного).

4. Шевель О. О. Еволюція наукових поглядів на зміст теорії регулювання ринку продукції аквакультури та її специфіка на сучасному етапі подолання надзвичайних викликів. Актуальні питання у сучасній науці. 2025. № 7 (37). С. 172–183. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-7\(37\)-172-183](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-7(37)-172-183)

5. Шевель О. О. Інструментарій забезпечення Збройних Сил України продукцією аквакультури через впровадження механізмів регулювання та оптимізації системи ланцюгів створення доданої вартості на ринку. Інтернаука. Серія: Економічні науки. 2025. № 12 (104). Т. 1. С. 198–183. DOI: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2025-12-11778>

Методичні рекомендації

6. Шарило Ю. Є., Вознюк Л. К., Тишечко А. В., Коваль В. В., Плічко В. Ф., Вдовенко Н. М., Поплавська О. С., **Шевель О. О.**, Заленська Є. А. Рекомендації з виробництва веслоноса в умовах трансформації продовольчих систем та використання конкурентних переваг. Методичні рекомендації. Київ, 2024. 60 с. *(Шевелем О. проаналізовано рівень і динаміку ринкових цін на продукцію з веслоноса в країнах Європи та в Україні, а також досліджено умови формування попиту на цю продукцію й визначено її економічну цінність в умовах трансформації сучасних продовольчих систем. Шарило Ю. Є. розкрито організаційно-економічні підходи до вирощування веслоноса в Україні. Вознюк Л. К. проведено аналіз формування асортименту продукції веслоноса в умовах трансформації глобальних продовольчих систем. Тишечко А. В. здійснено упорядкування підходів до вивчення м'яса та кав'яру веслоноса як складових сучасної рибної продукції. Ковалем В. В. досліджено базові організаційні підходи*

Продовження додатку Т

до витримування вільних ембріонів веслоноса на вітчизняних рибиницьких господарствах. Плічком В. Ф. визначено технологічні аспекти відтворення та вирощування веслоноса в контексті формування пропозиції на ринку риби. Вдовенко Н. М. досліджено формування попиту і пропозиції на продукцію веслоноса в Україні та світі в еволюційному аспекті. Поплавською О. С. визначено норми вирощування племінного матеріалу веслоноса у полікультурі з осетровими рибами. Заленською Є. А. визначено порівняльні конкурентні переваги виробництва веслоноса для поставки продукції на ринок).

7. Шарило Ю. Є., Заленська Є. А., **Шевель О. О.**, Плічко В. Ф., Поплавська О. С., Вдовенко Н. М., Медведенко Л. К. Рекомендації щодо надання державної підтримки на рибопосадковий матеріал і обладнання для розвитку ринку продукції аквакультури. Методичні рекомендації. Київ, 2024. 59 с. (Шевелем О. О. запропоновано стабілізувати сферу виробництва рибопосадкового матеріалу і модернізувати виробничий сектор через надання державної дотації щодо відшкодування суб'єктам аквакультури вирощеного або закупленого рибопосадкового матеріалу в обсязі до 30 відсотків і створити передумови для подальшого нарощування пропозиції на продукцію аквакультури і поставки її на ринок в умовах продовольчих викликів. Шарило Ю. Є. обґрунтовано заходи регулювання щодо стимулювання розвитку аквакультури для стабілізації обсягів виробництва риби та інших водних живих ресурсів. Заленською Є. А. запропоновано алгоритм реалізації заходів, що мають за мету за період від одного до трьох років стабілізувати виробництво і зупинити зниження обсягів пропозиції риби в аквакультурі. Плічком В. Ф. виокремлено механізми та заходи, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми. Поплавською О. С. доведено базові обґрунтування для розрахунку відсотка державної підтримки. Вдовенко Н. М. проведено розрахунки для надання часткової компенсації за рахунок держави на рибогосподарське обладнання. Медведенко Л. К. проведено фінансово-економічні розрахунки щодо підтримки аквакультури через надання

Продовження додатку Т

пропозицій до проекту Закону України «Про внесення змін до проекту Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України»»).

8. Шарило Ю. Є., Поплавська О. С., **Шевель О. О.**, Герасимчук В. В., Вдовенко Н. М., Плічко В. Ф., Дмитришин Р. А., Заленська Є. А. Комплексні рішення імпортозаміщення продукції аквакультури України в умовах продовольчих викликів. Методичні рекомендації. Київ, 2025. 51 с. *(Шевелем О. О. здійснено розрахунок показників ефективності виробництва райдужної форелі та кларієвого сома з метою формування напрямків розвитку аквакультури для зменшення імпортозалежності українського ринку риби та морепродуктів за рахунок власного виробництва. Шарило Ю. Є. охарактеризував товарні підкатегорії української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності в частині продукції аквакультури. Поплавською О. С. згруповано товарні підкатегорії української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності за продукцією походженням з рибальства. Герасимчук В. В. визначив зовнішньоторговельну динаміку рибної продукції ЄС у контексті конкурентоспроможності та ринкової стабільності. Вдовенко Н. М. науково та економічно аргументовано можливості саме для відтворення аборигенних видів. Плічком В. Ф. визначено напрямки диверсифікації з метою урізноманітнення об'єктів аквакультури та виробництва продукції з них. Дмитришиним Р. А. охарактеризовано підходи до розвитку аквакультури для сприяння зменшення імпортозалежності українського ринку риби та морепродуктів за рахунок власного виробництва. Заленською Є. А. визначено нові нішеві сегменти на ринку продукції аквакультури).*

9. **Шевель О.**, Плічко В., Шарило Ю., Вдовенко Н., Поплавська О., Дмитришин Р., Резнік С., Герасимчук В. Формування механізмів державної підтримки та регулювання ринку української аквакультури в умовах глобальних викликів. Методичні рекомендації. Київ, 2025. 21 с. *(Шевелем О. здійснено розрахунок впливу показників і проаналізовано рівень державної підтримки в процесі регулювання ринку продукції аквакультури України, яка відповідатиме*

Продовження додатку Т

викликам глобальної продовольчої системи. Плічком В. здійснено ґрунтовний аналіз підходів до формування механізмів державної підтримки. Шарило Ю. доведено ефективність їх в умовах надзвичайних викликів. Вдовенко Н. досліджено пріоритети наукових підходів до вирішення проблем розвитку українського ринку аквакультури. Поплавською О. систематизовано матеріали опитування з питань формування механізмів щодо державної підтримки української аквакультури з метою внесення змін та доповнень до нормативно-правових актів. Дмитришиним Р. здійснено методичний аналіз застосування механізмів державної підтримки, орієнтованих на інновації та інтеграцію у глобальні ринки. Рєзнік С. доведено, що саме аквакультура є інструментом забезпечення продовольчої безпеки, диверсифікації харчових ресурсів і зменшення тиску на природні водні екосистеми. Герасимчуком В. теоретично обґрунтовано формування сучасної моделі державної підтримки української аквакультури, що потребує комплексного огляду наявних інструментів, оцінки їх результативності, визначення впливу глобальних змін і викликів).

10. Шарило Ю., Поплавська О., **Шевель О.**, Плічко В., Вдовенко Н., Дмитришин Р., Олифіренко А. Методичні рекомендації щодо формування та використання «Каталогу української рибної продукції» для потреб продовольчого забезпечення Збройних Сил України та розвитку системи імпортозаміщення у рибному господарстві. Методичні рекомендації. Київ, 2025. 17 с. (Шевелем О. запропоновано прикладні рішення регулювання імпортозаміщення риби на внутрішньому ринку з метою переорієнтації державних закупівель на підсилення позицій української риби для забезпечення Збройних Сил України високоякісними білковими продуктами. Шарило Ю. надано рекомендації, які сприяють оперативному ухваленню рішень щодо продовольчого забезпечення в саме умовах воєнного стану. Поплавською О. здійснено упорядкування інформації про вітчизняних виробників продукції аквакультури. Плічком В. наведено канали продовольчого забезпечення військових формувань.

Продовження додатку Т

Вдовенко Н. розглянуто шляхи зміцнення національної продовольчої безпеки й активізацію внутрішнього виробництва продукції з риби. Дмитришиним Р. запропоновано систематизовану інформацію про вітчизняних виробників продукції аквакультури та підприємства рибопереробки. Олифіренко А. враховано напрямки покращення координації між державними органами, військовими структурами та бізнесом у процесах планування, закупівель та доставки рибної продукції.

11. Шарило Ю. Є., Вдовенко Н. М., Поплавська О. С., Плічко В. Ф., Заленська Є. А., Федоренко М. О., Коваленко Б. Ю., Герасимчук В. В., Коваль В. В., Тишечко А. В., Вознюк Л. К., Дмитришин Р. А., Рєзнік С. О., Андрущенко А. В., Коробова Н. М., **Шевель О. О.** Збірник типових технологічних процесів виробництва конкурентоспроможної продукції з урахуванням інструментів регулювання та потреб глобального економічного середовища. Довідник. Київ, 2025. 368 с. *(Шевелем О. О. проаналізовано підходи та зарубіжну практику регулювання ринку продукції аквакультури. Шарило Ю. Є. запропоновано вирішення пріоритетних завдань, пов'язаних із розбудовою галузі. Вдовенко Н. М. сформовано аналітичний інструментарій формування пропозиції при виробництві європейського вугра для збалансованого розвитку сільських територій. Поплавською О. С. здійснено макетування публікації. Плічком В. Ф. подано методичну базу для використання виробничих ресурсів. Заленською Є. А. надано рекомендації щодо виробництва кефалевих видів риб з використанням інструментів впливу на економічні та виробничі складові в умовах надзвичайних викликів для продовольчої безпеки. Федоренком М. О. систематизовано досвід регулювання розвитку аквакультури Туреччини на конкурентних технологіях формування пропозиції нішевої продукції та принципах ресурсозбереження й екосистемного підходу. Коваленком Б. Ю. визначено механізми практичної реалізації рекомендацій з виробництва камбали-калкан. Герасимчуком В. В. надано рекомендації щодо виробництва миня в умовах формування ланцюгів доданої вартості. Ковалем В. В. визначено вплив зростання попиту на рибу. Тишечко А. В.*

Продовження додатку Т

визначено зростаючі вимоги міжнародного економічного середовища, що передбачає підвищення рівня конкурентоспроможності продукції. Вознюк Л. К. розроблено інструменти формування пропозиції при виробництві руського осетра в системі розвитку глобального економічного середовища. Дмитришиним Р. А. запропоновано підходи до виробництва конкурентоспроможної продукції та посилення позицій національних виробників у міжнародній економіці. Рєзнік С. О. запропоновано інструменти впливу на економічні та виробничі складові в умовах надзвичайних викликів для продовольчої безпеки. Коробовою Н. М. розроблено практичні рекомендації щодо виробництва різних видів риби, вирощених в аквакультурі. Андрущенко А. В. проаналізовано конкурентні переваги продукції аквакультури в умовах зростання попиту на нішеву продукцію).

12. Роман О., **Шевель О.**, Миленко Н., Плічко В., Вдовенко Н., Беженар Р. Методичні рекомендації з розрахунку собівартості вирощування рибопосадкового матеріалу (цьоголіток лососевих видів риби) як аборигенних і видів занесених до Червоної книги України на базі Державної установи «Рибоводний форелевий завод «Лопушно» в контексті поєднання екосистемної відповідальності та підходів блакитної економіки. Рекомендації. Київ, 2026. 16 с. *(Шевелем О. доведено, що навіть за відсутності прямої реалізації продукції така діяльність є складовою галузевого ринку, оскільки формує ресурсну основу для подальшого розвитку аквакультури, створює економічну базу для оцінки ефективності бюджетних витрат, планування державних програм відтворення та реалізації функцій аналітичної системи управління галуззю аквакультури. Романом О. визначено методичні засади розрахунку виробничої собівартості вирощування рибопосадкового матеріалу. Миленко Н. упорядковано витрати матеріалів для визначення собівартості лососевих видів риби. Плічком В. здійснено розрахунок витрат для визначення собівартості цьоголіток лососевих видів риби. Вдовенко Н. за фактичними витратами протягом періоду вирощування молоді розраховано калькуляцію витрат щодо вирощування рибопосадкового матеріалу лососевих*

Продовження додатку Т

видів риб в умовах поєднання економічної доцільності та екосистемної відповідальності. Беженаром Р. здійснено розрахунок собівартості плідників і ремонтного поголів'я європейського харіуса).

13. Шарило Ю. Є., Плічко В. Ф., Андрущенко А. В., Герасимчук В. В., Вдовенко Н. М., Поплавська О. С., Сівер А. В., Дмитришин Р. А., **Шевель О. О.** Концепція відновлення та модернізації конкурентоспроможної аквакультури України в умовах воєнних викликів і повоєнної відбудови. Методичні рекомендації. Київ, 2026. 28 с. *(Шевелем О. О. сформовано комплексне бачення відновлення галузі аквакультури як складової продовольчої безпеки з метою імпортозаміщення та акцентом на відбудову й модернізацію інфраструктури, розвиток рибопереробки, цифровізацію процесів регулювання ринку продукції аквакультури, формування ринкового середовища, реалізацію риби та рибної продукції на ринку. Шарило Ю. Є. систематизовано передумови, еволюційні тенденції розвитку української аквакультури у довоєнний період. Плічком В. Ф. виявлено ознаки стагнації традиційного ставкового коропівництва та поступове посилення ролі інтенсивних технологій, зокрема садкових й басейнових систем, рециркуляційної аквакультури, що формують нові сегменти ринку риби. Герасимчуком В. В. окреслено динаміку вирощування рибопосадкового матеріалу та товарної риби у розрізі основних видів. Вдовенко Н. М. приділено увагу обмеженням, які стримують інвестиційну привабливість галузі через відсутність прав власності на виробничі активи. Поплавською О. С. досліджено вплив воєнних викликів на галузь аквакультури. Сівером А. В. проведено літературний науковий пошук. Дмитришиним Р. А. визначено масштаби та напрями втрат і впливу на сектор аквакультури в умовах введення воєнного стану, зокрема на виробничі потужності, транспортування продукції, ресурсне забезпечення. Андрущенко А. В. запропоновано методичні засади для розробки програм державної підтримки галузі аквакультури при виробництві блакитних продуктів у фронтових, прифронтових і тилових регіонах з урахуванням різних потреб*

Продовження додатку Т

відновлення в умовах воєнних втрат і повоєнної відбудови та стимулювання перспективних видів аквакультури з експортним потенціалом).

Тези наукових доповідей

14. Поплавська О. С., **Шевель О. О.** Формування попиту на продукцію аквакультури в світі шляхом реалізації нових ринкових можливостей і підходів маркетингу для продовольчого забезпечення. Міжнародна економіка в умовах фінансових і продовольчих викликів для України. Збірник тез Міжнародного науково-практичного семінару 27 лютого 2024 року. К.: НУБіП України. 2024. С. 24–26. *(Шевелем О. О. запропоновано до використання комплекс сучасних інструментів, що першочергово сприятиме економічному розвитку, розширенню власного бізнесу та нових ринкових можливостей. Поплавською О. С. доведено, що для досягнення високих прибутків і просування продукції аквакультури на ринку слід узгоджувати дії виробників з маркетинговими підходами).*

15. Шевель О. О. Механізми регулювання ринку продукції аквакультури Європейського Союзу за обсягами та вартістю. Глобалізація та розвиток інноваційних систем: тенденції, виклики, перспективи: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, 14–15 березня 2024 р. Харків: Державний біотехнологічний університет. 2024. С. 193–194.

16. Шевель О. О. Інструментарій регулювання розвитку ринку продукції аквакультури в системі державної допомоги ЄС. Цифрова економіка і сталий розвиток: новітні тенденції у фінансах, обліку, менеджменті та соціально-поведінкових науках: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, 26–27 березня 2024 р. Берегове. Закарпатський угорський інститут ім. Ф. Ракоці II. 2024. С. 459–462.

17. **Шевель О. О.**, Поплавська О. С. Регулювання агропродовольчого ринку внаслідок продовольчих викликів. Формування та функціонування ринку органічної продукції аквакультури в умовах глобальних викликів: матеріали Міжнародного науково-практичного семінару, 02 квітня 2024 р. К.: НУБіП України.

Продовження додатку Т

2024. С. 41–43. (Шевелем О. О. проаналізовано механізми державної підтримки для модернізації інфраструктури на ринку та інтеграції інноваційних технологій у виробництво, а також реалізацію продукції аквакультури внаслідок продовольчих викликів. Поплавською О. С. запропоновано алгоритм управління продовольчою безпекою та доведено, що посилення прозорості ринкових процесів дозволять знизити вплив викликів на ринок, створюють умови задля підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняної агропродовольчої продукції).

18. Шевель О. О. Механізми регулювання ринку продукції аквакультури. Економічні дні – 2024: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених та студентів, 10 квітня 2024 р. К.: НУБіП України. 2024. С. 93–94.

19. Шевель О. О. Регулювання процесів поставки на ринок аквакультури рибопосадкового матеріалу для подолання продовольчих викликів. Менеджмент XXI століття: глобалізаційні виклики: матеріали VIII Міжнародна науково-практична конференція» м. Полтава, 16 травня 2024 року: тези доповідей. Полтава. ПДАУ. 2024. С. 190–194.

20. Шевель О. О. Регулювання ринку продукції аквакультури в умовах продовольчих викликів з урахуванням цифрових рішень і принципів блакитної економіки. II Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених та студентів «ЕКОНОМІЧНІ ДНІ – 2025», 10 квітня 2025 р. НУБіП України. 2025. С. 219–221.

21. Шевель О. О. Регуляторна підтримка розвитку ринку продукції аквакультури в контексті трансформації системи циркулярної біоекономіки та викликів для національної безпеки України. Міжнародна економіка в умовах кліматичних змін: глобальні виклики: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, 24 квітня 2025 р. Тернопіль. Західноукраїнський національний університет. 2025. С. 246–247.

22. Вдовенко Н. М., Шевель О. О. Товарні підкатегорії української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності в частині продукції

Продовження додатку Т

аквакультури. Стратегії, моделі і технології управління економічними системами» SMTESM-2025: матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції, 11 грудня 2025 р. Хмельницький: Хмельницький національний університет. 2025. (Шевелем О. О. проаналізовано товарні підкатегорії української класифікації товарів у структурі ринку продукції аквакультури. Вдовенко Н. М. узагальнено обсяги імпортованої продукції аквакультури у частині видового складу).